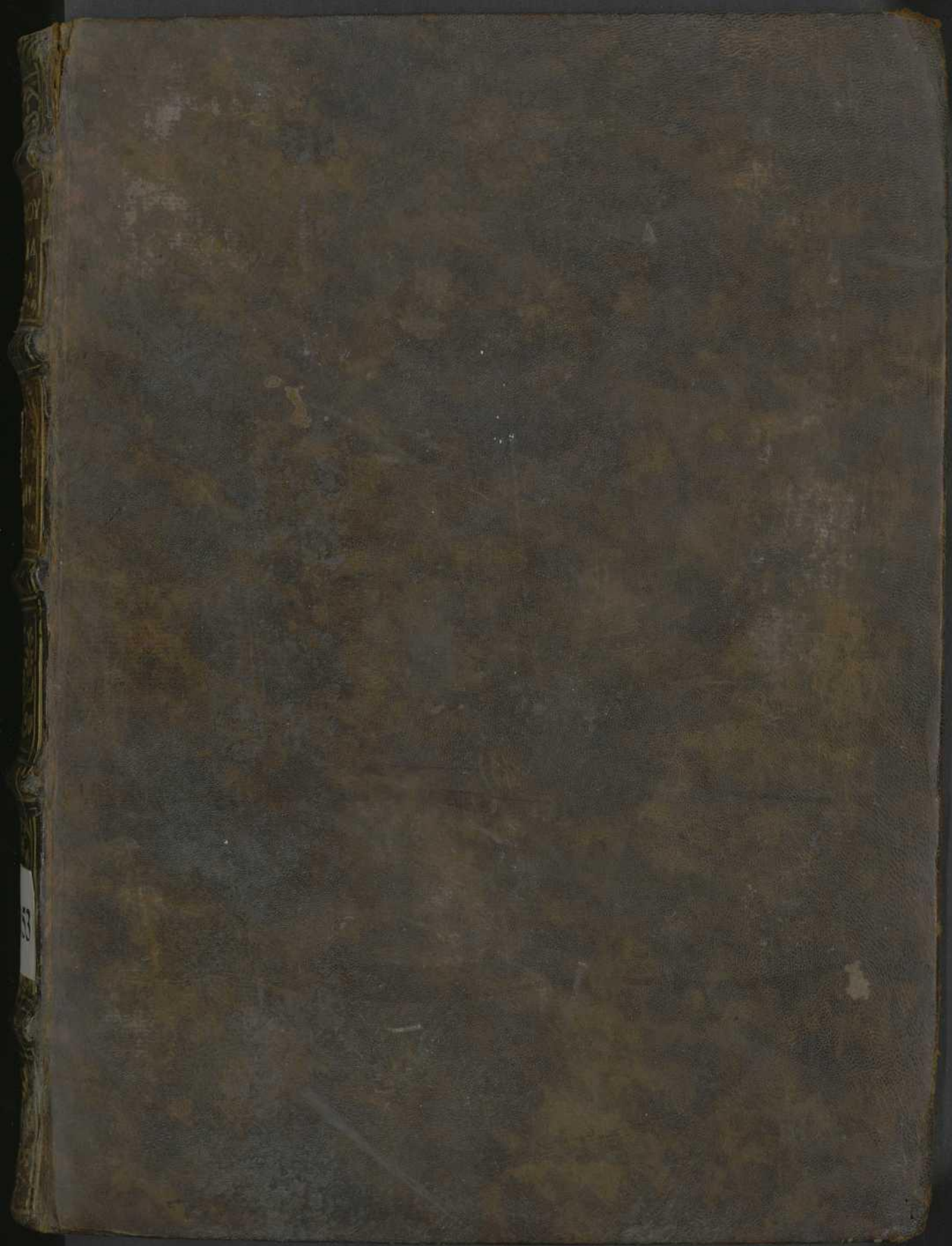
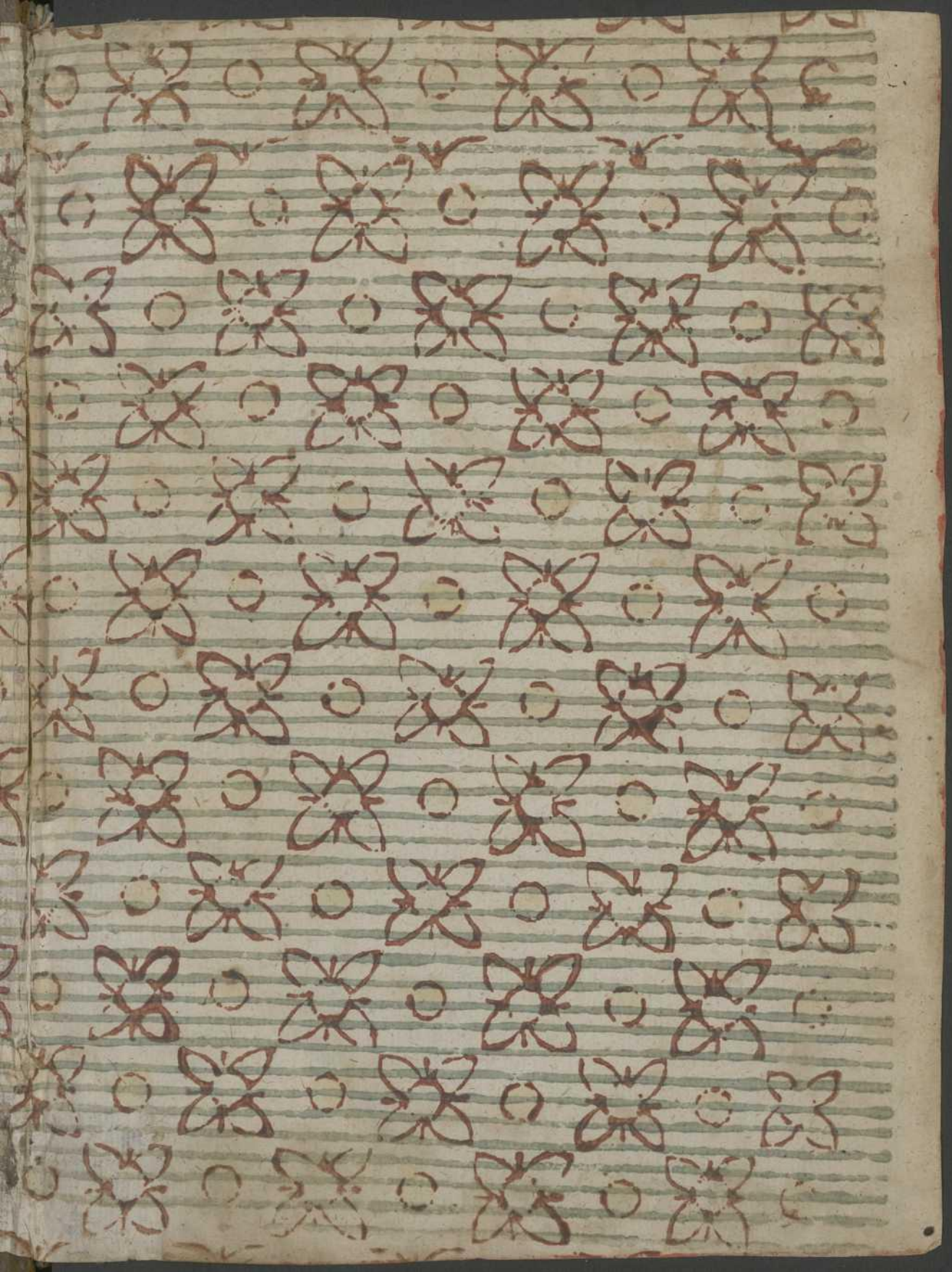
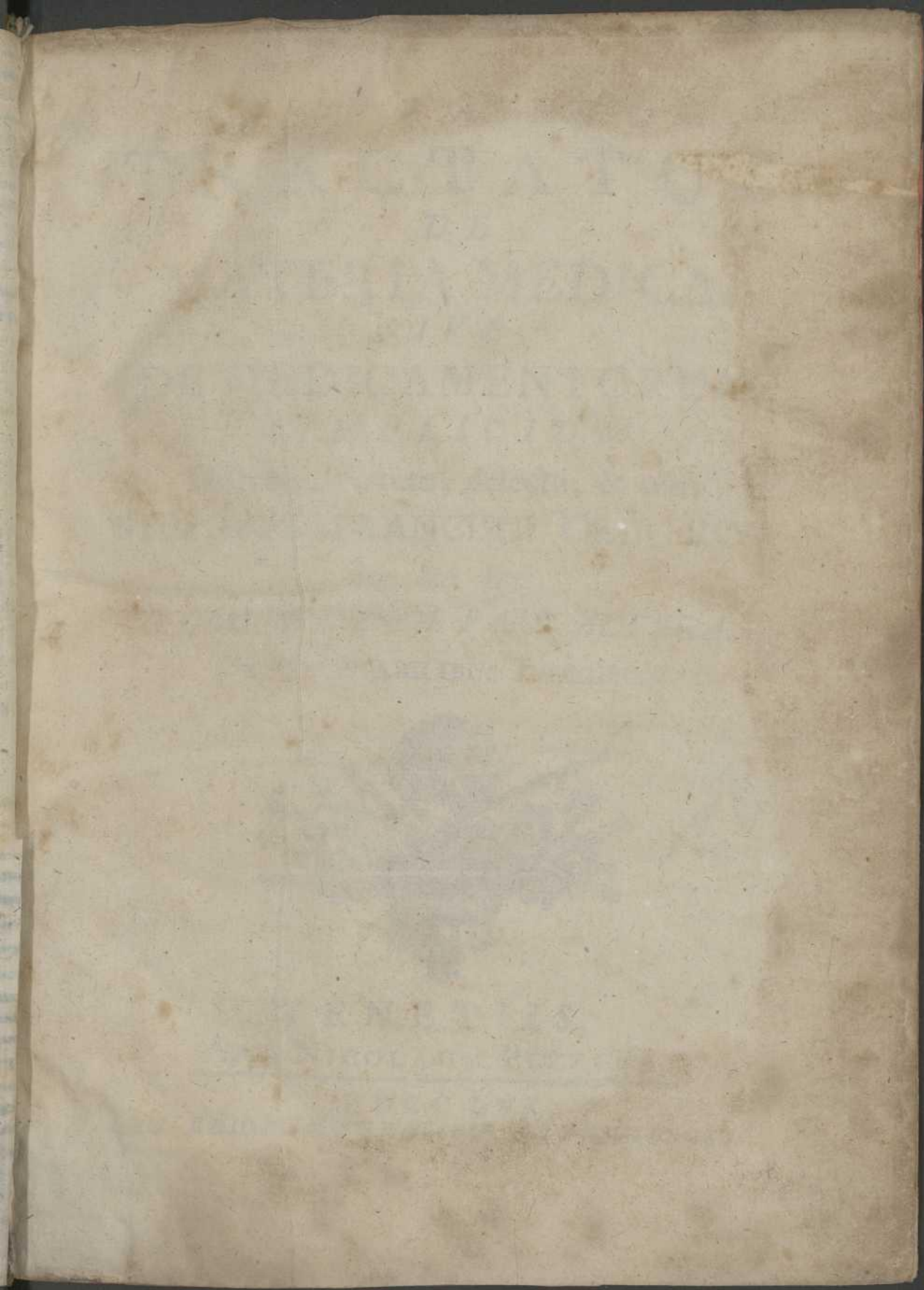

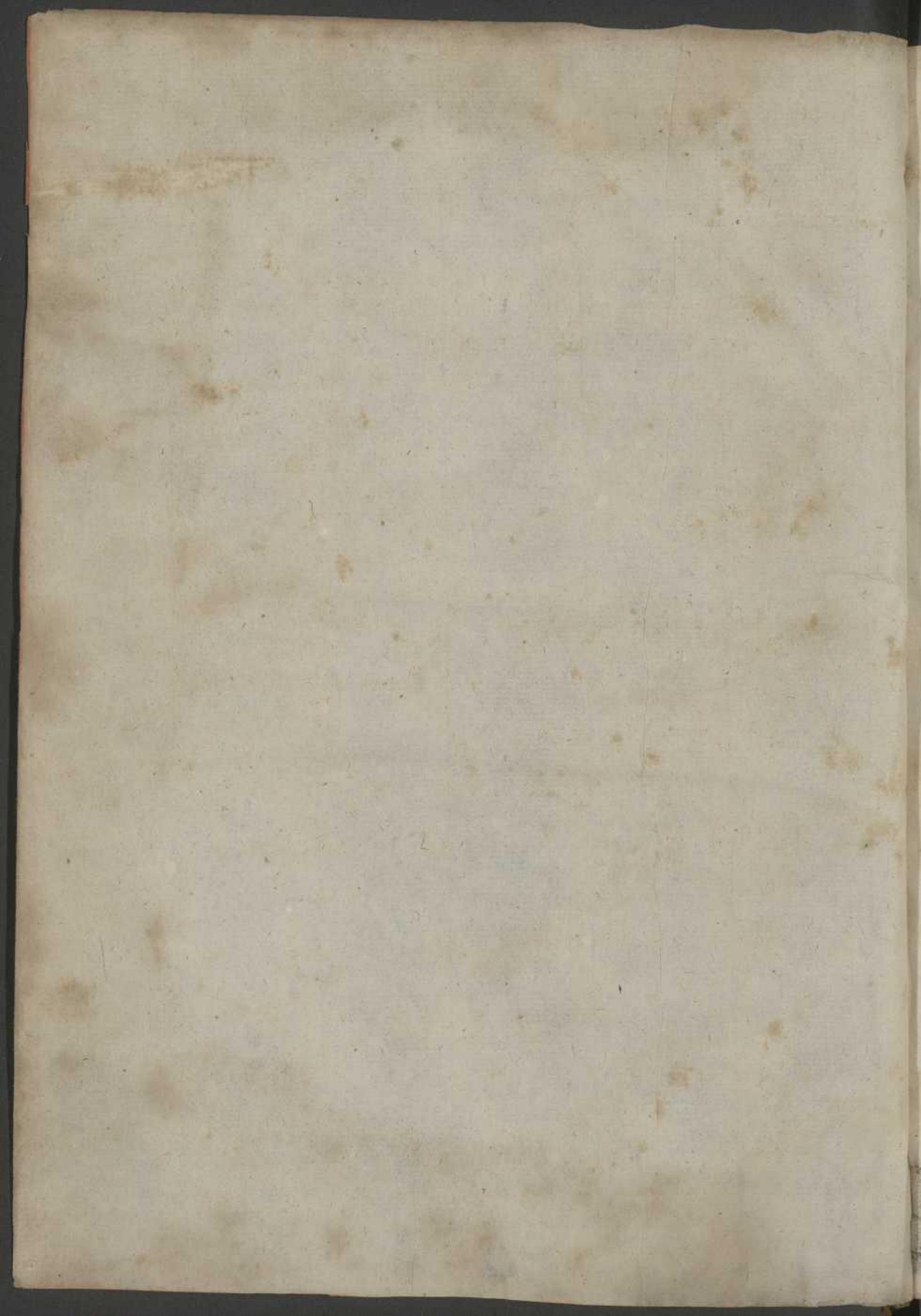

12853

29
11

de
SUPPLEMENTUM
TRACTATUS

DE
MATERIA MEDICA,
SIVE

DE MEDICAMENTORUM
SIMPLICIUM

Historia, virtute, delectu, & usu,
STEPHANI - FRANCISCI GEOFFROY
&c. &c. &c.

TOMI SECUNDI PARS ALTERA.
DE VEGETABILIBUS INDIGENIS.

VENETIIS,
Apud NICOLAUM PEZZANA.

M DCC LVI
SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIO.

Qui experti sunt remediorum utilitatem, denegant
autem usum, valde culpandi sunt, utpote qui
crimine invidentiæ flagrant, quod malum cum
omnibus animantibus invisum esse debet, tum
præcipue Medicis, in quibus nisi plenus huma-
nitatis, & misericordiæ animus est secundum
ipsius professionis voluntatem, omnibus diis, &
hominibus invisum esse debent.

Scribonius Largus in Præfatione ad
C. Julium Callistum.

Medicus Notitia Plantæ destitutus; de viribus
ejusdem nunquam juste judicabit.

Linn. De Mater. Med. Lib. I. Canon. 13.

LECTORIBUS F F.

Ungar jam interpretis munere, ne quis me putet hæc fingere, ait Cicerone, Tusc. Quæst. l. 3. Nos pariter ad egregium de Materie Medica Stephani-Francisci Geoffroy Tractatum quoquo modo perficiendum, ejusdem Partis Secundæ Sectionis Secundæ * Supplementum Gallica lingua conscriptum, non inutile, quinimo pernecessarium, judicavimus, Latina veste indutum Doctorum oculis subjicere. Quanta, patrio idiomate, diligentia, ac quam varia eruditione Illustrissimus Professor Anonymus Gallus, non sine adjumento Clarissimi Viri Bernardi de Jeussieu, id muneris præstiterit, ex hac qualicumque interpretatione, facili negotio percipietur, ut vere nihil habeamus, quod de immaturo Celeberrimi Auctoris doleamus interitu, multiloque ejus Operi suppleatur optime magno Studentium emolumento. Quapropter æquum

*

2

erat

* Suite de la Matière Médicale de M. Geoffroy, Par M. * * *, Docteur en Médecine. A Paris 1750. Tom. 3. en 12.

erat Italiae quoque nostrae consulendo, Gallicae linguae imperitis commune hoc beneficium reddere, ac Italicas Bibliothecas Supplemento ditare, in quo claro, accuratissimoque ordine, de Plantis Indigenis, sermo instituitur, de inquilinis scilicet Simplicibus, in hac regione potissimum fere ubique luxuriantibus, atque de olitoriis, tam esculentis, quam officinalibus Plantis cognoscendis: quin etiam selectae de Agricultura praeceptiones, Olerumque omnium sationis tempora, aliaque innumera varios ad usus apprime utilia, cum Medicis, tum quibuscumque pergrata liberaliter traduntur.

Ad hanc Venetam Editionem locupletandam, & ad immortale optime meriti Geoffroy nomen magis illustrandum, operae pretium duximus, ejusdem Elogium adjungere, ex Actis Regiae Scientiarum Academiae Parisiensis Latino Orbi donatum, ac ad majorem insuper utilitatem, ornatumque, Plantarum Indigenarum Indicem Latino-Gallo-Italicum Nonnullis fortasse non injucundum apposuimus. Vos ergo Benevoli Lectores mendis, plus justo forte, illapsis, & elocutioni, pro rei dignitate, minus quam par est disertae, atque expolitae, aequo animo veniam largiamini, nostrisque laboribus favete.

v

E L O G I U M

STEPHANI-FRANCISCI GEOFFROY

*Excerptum ex * Actis Regiæ Scientiarum
Academiæ anni 1731.*

STEPHANUS-FRANCISCUS GEOFFROY natus est Lutetia Parisiorum die 13. Februarii anno 1672. ex Martiæ Francisco Geoffroy Pharmacopola, primo Scabino, & Antiano Consule, ac ex Aloysia de Uaux Chirurgi suo ævo celeberrimi filia. Ejus quoque paternus proavus primus Parisiensis Scabinus fuit, quomunere tunc temporis ex vetustioribus, honestioribusque familiis Cives fungebantur.

Ejus ab ineunte usque adolescenti ætate institutio ea fuit, quæ Principem decuisset, quamvis a Patre rei Pharmaceuticæ tantum destineretur: quum enim Physicæ operam primum navaret, paterna in domo, statis temporibus, litterarii congressus habebantur, in quibus & Planisphæria a Cassino, & Machinæ a P. Sebastiani, & Magnetici Lapides a Joblot, aut a du Verneyo Anatomicæ dissectiones, & ab Hombergio operationes Chemicæ ostendebantur, & alii quamplurimi sapientissimi, ac celeberrimi Viri una cum studiosis Adolescentibus, tanto cum profectu, ac utilitate convenerant, ut hinc typus, epocha, ac fundamenta Societatum Physicæ experimentalis addictarum jure, ac merito repeti posse videantur. Tanta igitur cura, & diligentia educabatur, ac si de alicujus Regni Ministri filii ad majores dignitates provehendi cultura, ac ornatu ageretur: hæc omnia tamen pro GEOFFROYO curabantur adhuc adolescenti, paternæ Officinæ tantum designato: quum enim jam Parenti innotuisset, quot, ac quantis, in omnibus sui partibus indigeat cognitionibus Pharmacia, magna delectatione ob felicem successum ab eo exulta, nil mirum, si proprio filio sterneretur diligentius idemmet curriculum, in quo ipse jam consenuerat.

Post Physicam generalem GEOFFROYUS noster rei Chymicæ, ac Botanicæ peculiariter, & Anatomicæ etiam operam dedit. Domestico quoque secessu ad animum recreandum, rejectis puerilibus voluptatibus, ineptiisque, torno, conspiciis, telescopiis, microscopiisque fabrefacendis, parvis machinis exequendis, Italo Idiomate ab Abbate Roselli, de Romanico Opere, cui titulus, *L'infortunè Napoliten*, optime merito, addiscendo plurimum delectabatur.

Anno 1692. Monspelium a Parente ad Pharmaciā ab expertissimo
Tomi II. Pars II. * 3 Phar.

Pharmacopola percipiendam missus fuit, mutua commutatione sane optima, nam Monspessulanus quoque Professor Parisios filium suum apud GEOFFROEYUM Patrem misit, ambo enim adolescentes in externa domo Artem singulariter edocti, novo quotidie doctrinae apparatu, domestico, addito, magis magisque emicuerunt.

GEOFFROEYUS itaque clariores celebris Monspessulanæ Scholæ Professores sequutus, hac in Urbe magnam sapientiæ famam adeptus est, quæ de die in diem major postea effecta ad summum profecta est suapte natura, nulloque extrinseco adjumento.

Meridionales Regni Provincias, ante suum ad Patriam redditum, Oceanique portus emensus, quidquid visu dignum censeretur, ab eo attentè scrutabatur; ac non spernendæ curiositatis pœnas fortasse luisset Maelcovi, qua in Urbe ægrotavit anno 1693. quum ab Anglis tormentis bellicis ejus muri quaterentur, nisi terribilis Infernalis Machinæ jactus fortuito, ac feliciter evasisset. Anno 1698. ineunte, Comes de Tallard, postea Dux, Patricius, & Marecallus Franciæ, Legationi extraordinariæ in Angliam designatus, GEOFFROEYUM nondum in Medicorum numerum cooptatum selegit ad propriam valetudinem præservandam, nec dubitavit, quin commendaretur ab omnibus delectus, etsi titulus destitutus. GEOFFROEYUS autem, cui utiliter iter faciendi ratio probe innotuerat, in Londinensi statione profecit plurimum, fere omnium Illustriorum, feracissimæ magnorum Virorum Regionis, ac præcipue Equitis Sloane familiaritatem adeptus est, ac Regiæ Londinensi Societati ascitus fuit, sex mensium cursu nondum exacto.

Hinc in Bataviam profectus, ibique alios sapientes Viros invisus, novas observationes, cognitionesque utiliter congeffit: Et alium quoque in Italiam anno 1700. instituit sibi gratissimum iter cum Abbate de Louvois, tamquam ejus Medicus, juxta GEOFFROEYANAM, tamquam Amicus juxta Abbatis ejusdem sententiam, uterque enim summa laude diversimode loquebatur.

In delitiis præ ceteris GEOFFROEYO semper erant Historia Naturalis, ac Materies Medica, eoque facilius in ejusmodi studia alliciebatur, utpote a Patre ad proprium munus obeundum jam designatus. Anno 1693. Pharmaceutico subacto examine, exhibitoque Artis specimen, magno impetu ad Medicam Artem exercendam alliciebatur, idque patefacere nequaquam audebat. Equivocis, ut ita dicam, studiis operam navabat, iis scilicet, quæ & Parenti, & insito a Natura desiderio æqua lance satisfacerent, Materiæ scilicet Medicæ, nunquam digne satis ab experto quovis Pharmacopola, ne dicam Medico, apte dignoscendæ.

Opportuno igitur tempore, omni abjecta simulatione, suæque enuntiata voluntate, Patris facilem assensum expertus est, alterque filius, nunc Regiæ Scientiarum Academiæ Chymicus, Medicæ Provinciæ a Parente destinatus, Pharmaceuticis instructus fuit doctrinis, qua sane immutatione, Patrem mirabiliter edocuit non satis explorata suorum Jurium diligens custos Natura.

Anno 1702. Medicinæ Baccalaureo GEOFFROEYO nuntiatio, ejus prima Thesis admodum retardata fuit: Fagonius enim primus Medicus, cui præsidendi jus erat, quum id muneris alii demandare consuevisset, ipsemet GEOFFROEYANÆ Thesi præesse voluit, quod honoris non vulgaris genus, nisi protrahendo, haberi non potest. Thesis prædicta, etsi juxta consuetudinem Prælidis opus sit, tamen a GEOFFROEYO ipso exarata fuit, qui Quæstionem hanc selegit, *utrum Medicus, & simul Mechanicus-Chymicus esse debeat?* Facile conjici potest id affirmative ab eo definitum fuisse, etsi definitio Medicos omnes, summo Medicæ Artis dedecore, non amplectetur. Binas alias quoque; tamquam Baccalaureus, Theses composuit, nec non & alteram, cujus anno 1704. Præses fuit post recepta Doctoratus insignia. Nova ac utilia argumenta semper ab eo in medium adducebantur, ac præ aliis eo, quo quærebatur, *utrum Hominis origo a Vermibus derivari possit*, adeo Matronarum primi ordinis curiositas allecta fuit, ut ad eas ad Naturæ mysteria, ignotasque Theorias initiandas, Gallica translatione, opus fuerit. Theses ab ipso in Parisiensi Gymnasio prolatae non solum, tamquam in subjecta materia Tractatus fere integri uno omnium ore censuebantur, verum etiam exterarum Nationum gustui magis præ aliis accommodatae, in quibus, præter styli, Latinæque linguæ elegantiam, cetera desiderantur.

Practicæ Medicinæ, ut sibi jus erat, statim operam dare haudquam sollicitus fuit, multum namque eruditionis, & scientiæ cumulat, decem annorum spatio, proprio in Musæo conclusus, hinc ea omnia quæ Medicos inter optima principia merito vocantur, summo in gradu in eo locata fuisse, omnium sui temporis Medicorum unanimi consensu compertum est. Suapte dulci, circumspectionis, moderationisque plena, ac fortasse rimidiuscula indole, ad Naturam prosequendam potius, quam auxilii specie, remediorum copia turbendam, & juxta exigentiam atque apte juvandam, assidue ferebatur, ac initio præsertim adeo Ægrotantium malis torquebatur, ut eorundem causa, tristis, afflictus, pavidusque esset, hujusque rei causa tandem perspecta, ejus fama adumbrationis loco majorem recepit incrementum, hac satis rara, ægrisque gratissima amoris specie summo honore habita.

Quum ipse autem probe calleret, Medicum cujuscumque generis ægrotantibus pertinere, nihil discriminis bonas inter, malasque, illustres, ac plebejas curas ab eo interponebatur, nihil ipse quæritabat, nullum abijciebat, hinc obscuriorum, ac morosiorum major curarum numerus, quæ difficulter admodum ab eo relinquebantur, data etiam quacumque percelebri occasione. Ab omni enim fastu singulariter alienus, proprii nominis adjuvandi, evulgandique vias omnes vafre perquirentes irridebat; veritate nihilominus tandem elucescente, GEOFFROEYANA virtus late patuit. In præcipuis autem, magnisque Medicæ Artis negotiis omnes primi ordinis Medici GEOFFROEYANUM placitum, consiliumque semper explorabant, peculiaribusque ejusdem notitiis utebantur.

tur. Romanos, inter omnes Nationes, fortiores fuisse a Cicerone ex eo concluditur, quod ab earum unaquaque, fortitudinis prima laus, Romanis posthabitis, usurparetur.

Anno 1709. in Regio Franciæ Collegio, Medicinæ Professor, in Tournefortii, post ejusdem obitum, locum, a Rege declaratus, universam Materiæ Medicæ Historiam Auditoribus suis explicare cœpit, qua de re per longum tempus magna congefferat. Minerali Regno, Fossilibus videlicet omnibus in usum Medicum venientibus jam absolutis, de quibus nihil uspiam, exquisitius, complanatus, certiusque usque adhuc apparuit, ac Vegetabili Regno incoactò, alphabetico ordine, etsi ingens Simplicium numerus descriptus ab eo fuerit, *Melissa* tamen ceteræque post ipsam satis numerosæ Indigenæ Plantæ, magno studentium mœrore, ac incommodo desiderantur, nihilque de Animalî Regno prolatum fuit; quidquid autem ipse dictavit mirabili ordine digestum, in publicam lucem ejus familiæ cura edendum prodiet.

A Fagonio, qui Professoris Chymici titulum in Horto Regio semper detinuerat ad id muneris alii seligebantur, quum vero consuetæ exercitationes a D. de S. Yon jam designato, ob adversam valetudinem, anno 1707. haberi non potuissent, GEOFFROEYUS loco ejusdem substitutus, numeris omnibus, demandata sibi provincia functus adeo fuit, ut titulo postea a Fagonio absolute dimisso, GEOFFROEYUS ipse ab eo ascitus fuerit anno 1712. quin etiam ut magis, magisque GEOFFROEYANA virtus elucesceret, Fagonius ipsi commisit, ut in ordinariis Chemiæ lectionibus aliquid etiam de Materie Medica diceret, una eademque sessione, binis, ac quandoque tribus additis horis: summo studentium amore, ac quodam gloriæ sensu, qui, in quocumque a vanitate etiam alieno animo, agit, ac agere debet, GEOFFROEYUS elatus consensit, ac ex ingenti labore, voluptate quadam veluti perfundebatur, eo, quod in tam longis sessionibus, quin Auditores repellerentur, frequentius, attentiusque aderant: ipse vero minus, quam par erat, hisce de causis, propriæ, suapte natura satis debili valetudini male consulens sibi non leve attulit detrimentum.

Medicorum Universitas singulo biennio proprium seligit Decanum, annoque 1726 quum Viro potissimum indigeret, qui etsi dignitatem mereretur, nullatenus tamen ad eam habendam, electionis læderet libertatem, ac magis Societatem, quam honoris fastigium diligeret, GEOFFROEYUS designatus fuit: quum autem singula Reipublicæ membra non semper æqua ratione Reipublicæ studiosa sint, nonnulli fictis irregularitatibus ejusmodi electionem irretierunt, ac GEOFFROEYUS ipse libenti animo horum sententiam sequutus fuisset, nisi electio eadem solemni Curiæ judicio confirmata fuisset.

Iisdem quibus antea respuebatur suffragiis, Decanatus biennio exacto, eadem dignitate insignitus iterum fuit, propter summam ejus expertæ dexteritatis necessitatem: tunc enim temporis molesta satis Medicos inter, ac Chirugos lis oborta erat: tunc etiam singularis GEOFFROEYO nostro honor concessus fuit, namque cum Decano Censor sub-

substituatur, qui ejus vices gerit, isque semper esse debeat Decanus ille, qui proxime functus fuit munere; biennio novi GEOFFROEYANI Decanatus, suppressus fuit Decani titulus, ejusque arbitrio relicta inter Socios auxilium petendi potestas. Hæc veræ existimationis. & gratitudinis testimonia ab Universitate sibi exhibita, nec ambitiose exquisita, alte in ejus animo reposita permanserunt, alteroque Decanatus cursu, non sine extraordinariis exantlatis fatigationibus jam absoluto, innumerisque aliis a Medico exercitio additis, ejus valetudo omnino pessum ivit, ac anno 1730. laboribus pressus ægrotavit. Opus tamen a prædecessoribus Decanis necesse habitum, nec ab iis completum forti animo ad finem redegit, Præparatorum scilicet Seriem Medicamentorum, quorum frequens est usus, quæque semper apud Pharmacopolas in promptu esse debent.

Tamquam Academicus a nobis nondum enuntiatus fuit, Historiæ enim nostræ publici juris factæ satis ostendunt omnium maxime hoc etiam munere præstitisse, postremis quatuor demptis annis, in quibus legitime a Decanatu impediēbatur. Anno 1718. Systema, ac Singularis Affinitatum, aut Relationum diversarum substantiarum Tabula in Chemia, ab eo prolata fuit. Affinitates porro prædictæ Nonnullis, easdem simulatas Attractiones esse suspicantibus, neutiquam arriserunt; a doctioribus enim fictæ formæ iisdem dari solebant; tandem GEOFFROEYANA Tabula admissa fuit, eaque satis perspecta, omnibusque pernecessariis præcisionibus interpretata, tamquam Operationum Chemicarum præcipua Lex recipi potest, non sine magno in Chemia laborantium emolumento.

Regiæ autem Parisiensi Academiæ ascitus fuit anno 1699. annoque 1731. die 6. Januarii occubuit.

MONITUM.

*U*re, ac merito excellentiam Tractatus de Materia Medica D. STEPHANI FRANGISCI GEOFFROY extollit universa Litteraria Respublica, quæ non modo virum propterea morte fuisse correptum, sed & ipsum Opus imperfectum reliquisse queritur. Quod erat supplendum, diu, multumque ab omnibus expetitur fuit, sed unicuique audax, periculosum, ac difficillimum videbatur GEOFFROYUM imitari. Et nos quidem id ipsum immorantes diutissime detinuit; Verum quoties tenuitatem nostram consideravimus, toties Tractatus conficiendi nobilitatem sumus admirati: quare inter & tanti operis pondus, & publicæ utilitatis augmentum habstavimus jamdudum: nec ad optatum terminum res cessisset feliciter, nisi celeberrimi Medici D. Bernardi de Jussieu, quem honoris, & elogii causa nominamus, auxilium interfuisset, aut quoquo modo deservisset. Ipse enim eximius cognitionibus, notitiisque nos & adjuvit, & ipsum Supplementum exactissime castigavit. Viro igitur laudatissimo, ac Naturalis Historia peritissimo debemus plurimum, eique sponte gloriam omnem libenter cedimus, dummodo bono publico consulamus.

Operis Oeconomia, quoad per nos licuit, GEOFFROYANAM methodum accurate sequitur, ea excepta mutilatione, quam necessariam credidimus: Analysis nempe Chymica Plantarum, quæ ab Auctore unicuique articulo inserta fuit. Experientia enim edocuit fuimus, nihil penitus in illa Chymica disquisitione publicæ inesse utilitatis. Demptis enim quibusdam Chymia Professoribus, quis est qui scire cupiat, utrum una, vel altera Planta plus olei, aut phlegmatis, satis, aut terræ in se contineat? Sufficiat generatim Analyseos productionem neutiquam ignorare, quamvis Processus Chymici modum, & ordinem nesciamus: Sufficiat Plantarum vires probe cognoscere, nihil enim commodius reperiri posse, compertum est. Præterea certo scimus, GEOFFROYUM ipsum postremis vitæ temporibus, tanti tam difficilis, ac diuturni laboris inutilitatem deprehendisse, inque suo Tractatu de Materia Medica libenter partem hanc fuisse relicturum. Insuper hisce diebus unanimi omnium consensu receptum est, perobscurè admodum Analyse prædictæ, clarius autem simplici infusione, aut pulvere in substantia propinato, Plantarum facultates explorari posse: Nec ignoratur, duas Plantas, qualitate etsi oppositas, eadem ipsa prin-

principia Analyseos ope largiri; earumque virtutes non ab hisce principiis solitarie sumptis, sed ab ipsarum indole, & proprietatibus a Natura impertitis esse desumendas, quas quidem proprietates ignis actio ut plurimum destruit. Qua de causa post longum tempus actum est de hac Methodo, non solum, ut inutili in semetipsa, verum etiam in arte Medica. Ceterum uniuscujusque Plantæ articulo, ejusdem Analyseos inseruimus productionem excerptam ex Commentariis Regiæ Scientiarum Academiæ, & ex Operibus Chymicorum, qui peculiariter Spartam hanc emensi sunt: quapropter hæc satis, superque productio sufficit, ut ea cognoscantur principia, ex quibus Planta scaturit. In reliquo Opere universo nec unquam Prototypum nostrum reliquimus, & ut aliquid experientiæ adderetur, delectui, & usui Plantarum, quas descripsimus, meliores Fontes delibavimus. Hæc omnia considerantes, speramus, fore ut Respublica litteraria labori nostro æqui, bonique faciat, quod nos ad majorem hujusce Tractatus perfectionem; ad edendam nempe Animalium Historiam, quæ consideratur adhuc, tandem alacriter incitabit.

NOI RIFORMATORI

Dello Studio di Padova

AVendo veduto per la Fede di Revisione, ed Approvazione del P. Fr. Paolo Tommaso Manuelli Inquisitor General del Sant' Ufficio di Venezia, nel Libro intitolato: *Tractatus de Materia Medica, sive de Medicamentorum Simplicium Historia &c. Auctore Stephano-Francisco Geoffroy, con aggiunta MS. del Supplemento allo stesso Autore tradoto dal Franzese in Latino*, non v'esser cos' alcuna contro la Santa Fede Cattolica, e parimente per Attestato del Segretario Nostro, niente contro Principi, e buoni costumi, concediamo Licenza a Niccolò Pezzana, che possi esser stampato, osservando gli ordini in materia di Stampe, e presentando le solite Copie alle Pubbliche Librerie di Venezia, e di Padova.

Dat. li 5. Settembre 1754.

{ Z. Aloise Mocenigo 2.º Rif.

{

{ Marco Foscarini Cav. Proc. Rif.

Registrato in Libro a Carte 59. al Num. 434.

Giacomo Zuccato Segr.

Adi 11. Settembre 1754.

Registrato in Libro del Magistrato Eccellentiss. de' Signori Esecutori contro la Bestemmia.

Gio: Battista Battisti Segr.

INDEX

LATINO-GALLO-ITALICUS

PLANTARUM INDIGENARUM.

MATERIÆ MEDICÆ

Partis Secundæ Sectio Secunda,
Juxta Editionem Venetam anni 1742.

A

A Brothanum,
Absinthium,
Acanthus,
Acetofa feu Oxalis,
Adiantum,
Ageratum,
Agnus Castus,
Agrimonia,
Alcea,
Alchimilla,
Alkekengi,
Alliaria,
Allium,
Alnus,
Alfine,
Althæa,
Amygdalus,
Anacamperos,
Anagallis,
Anethum,
Anisum,
Anonis,
Aparine,
Apium palustre,
Aquifolium,
Aquilegia,
Argentina,
Armenica Malus,
Artemisia,
Arum,
Asarum,
Asclepias,
Asparagus,
Asperula,
Atriplex,
Avena,
Aurantia Malus,

Tomi II. Pars II.

Aurone,
Absinte,
Acanthe ou Branche Ursine,
Ozeile ou Vinette,
Capillaire de Montpellier,
.....
Castor,
Aigremoine,
Alcèe,
Pied de Lion,
Coqueret,
Alliaire,
Ail,
Aulne,
Morgeline,
Guimauve,
Amandier,
Orpin,
Mouron,
Anet,
Anis,
Arrete bœuf,
Grateron,
Ache,
Houx,
Ancolie,
Argentine,
Abricotier,
Armoise,
Pied de veau,
Cabaret,
Dompote venin,
Asperge,
Petit Muguet,
Arroche,
Avoine,
Oranger,

Abrotano. *Tome II. pag. 2*
Assenzio. 5
Achato. 11
Acetofa. 13
Capel Venero. 17
Agerato. 22
Agnocasto. 23
Agrimonia. 25
Malvavischio. 27
Stellaria. 28
Alchechengi. 30
Alliaria. 31
Aglia. 32
Ontano. 35
Alfine. 36
Altea. 37
Mandorlo. 41
Fava grassa. 46
Anagallide. 48
Aneto. 49
Aniso. 51
Anonide. 53
Speronella. 55
Apio palustre. 56
Acquifoglio. 58
Isopiro. 59
Argentina. 61
Meliaco. 63
Erba di San Giovanni. 64
Aro, o Gichero. 67
Spigo salvatico. 70
Asclepiade. 72
Sparagio, o Sparago. 74
Asperella. 76
Atrepice. 77
Vena. 79
Melarancia. 81

Bar-

B

B Ardana,
Beccabunga,
Bella donna,
Bellis,
Berberis,
Berula,
Beta,
Betonica,
Betula,
Bistorta,
Boletus,
Bonus - Henricus,
Borrage,
Botrys,
Brassica,
Brunella,
Bryonia,
Buglossum,
Bugula,
Bursa Pastoris,
Buxus,

Glouteron,
Mouron d'eau,
.....
Marguerite,
Epine vinette,
Berle Ache d'eau,
Bette ou Poirée,
Betoine,
Bouleau,
Bisforte,
Morilles,
Bon-Henry,
Bourrache,
Piment,
Chou,
Brunelle,
Colewvée,
Buglose,
Bugle,
Tabouret,
Buis,

Bardana, o Lappa. 84
Anagallide aquatica. 87
Erba Bella Donna. 88
Bellide, o margheritina. 91
Berberi, o Crespino. 93
Sio. 96
Bietola. 96
Bettonica. 99
Betula, o Scopa. 102
Bistorta, o Serpentina. 105
Uovolo. 107
Spinace Salvatico. 108
Borrachine. 109
Botri. 111
Cavolo. 114
Brunella. 118
Brionia. 119
Buglossa. 122
Bugola. 124
Bursa Pastoris. 125
Bosso. 127

C

C Alamintha,
Calcatrifa,
Calendula,
Camphorata,
Cannabis,
Capparis,
Caprifolium,
Cardiaca,
Carduus Benedictus,
Carduus Mariae,
Caryophyllata,
Carvi,
Caryophyllus,
Castanea,
Centaurium,
Cepa,
Cerasus,
Cetrach,
Cherophyllum,
Chamædrys,
Chamæmelum,
Chamæpitys,
Chelidonium,
Cicer,
Cichorium,
Cicuta,
Cinara,
Citreum,
Limon,
Citrullus,
Coclearia

Calament,
Chaussetrappe,
Soucy,
Camphrè,
Chanvre,
Caprier,
Chevreseville,
Agripaume,
Chardon benit,
Cardon Marie,
Benoite,
Carvi,
Oeillet,
Marronnier,
Centarée,
Oignon,
Cerifier,
Ceterac,
Cerfeuil,
Germandrèe,
Camomille,
Ivette,
Eclair,
Pois chiches,
Chicoree,
Cigue,
Artichaud,
Citronier,
Limon,
Citroville,
Herbe aux Cuilliers,

Calamento. 129
Cardo Stellato. 130
Caltha, o Calendula. 131
Canforata. 133
Canape. *ibid.*
Capparo. 135
Caprifoglio. 137
Cardiaca. 138
Cardo Santo. 139
Cardo di Nostra Signora. 141
Benedetta. 142
Caro. 143
Garofano. 145
Castagna. 146
Centaurea. 148
Cipolla. 151
Ciriégio. 154
Aspleno. 157
Cerfoglio. 158
Camedrio. 160
Camomilla. 161
Chamepitide. 165
Celidonia. 167
Cece. 171
Cicorea. 172
Cicuta. 174
Carciofo. 176
Cedro. 178
Limone. 182
Anguria. 183
Coclearia. 184

Colchicum,	Colchique,	Colchico .	187
Consolida,	Consoude,	Consolida .	190
Coriandrum,	Coriandre,	Coriandro .	192
Cornus,	Corne,	Corniolo .	193
Corylus,	Noisetier,	Noccuolo .	195
Cotonea Malus,	Coignier,	Mela Cotogna .	197
Cruciata,	Croisette,	Crociata .	199
Cucumis,	Cocombre,	Cocomero .	200
Cucurbita,	Courge ou Calabasse,	Zucca .	204
Cuminum,	Comin,	Comino .	205
Cupressus,	Cypres,	Cipresso .	ibid.
Cuscuta,	Cuscute,	Cuscuta .	207
Cyanus,	Blevete,	Ciano .	208
Cyclamen,	Pain de pourcean,	Pan porcino .	209
Cynoglossum,	Sangue de chien,	Cinoglossa .	211
D			
D aucus,	Daucus,	Dauco .	212
Dens Leonis,	Pissenlit,	Dente di Leone, o Tarassaco	213
Digitalis,	Gants de Notre-dame,	Digitale .	215
Dipacus,	Chardon a Bonnetier,	Disfaco .	216
Dracunculus,	Serpentaire,	Dragoncello .	217
Dulcamara,	Douce amere,	Dulcamara .	220
E			
E bulus,	Teble,	Ebbio .	222
Elatine,	Velvete,	Elatine .	224
Endivia, sive Intybus,	Endive,	Indivia .	225
Enula Campana,	Aunee,	Enola Campana .	228
Equisetum, sive Hippuris,	Quene de Cheval,	Codacavallina .	231
Eruca,	Roquette,	Ruchetta .	233
Eryngium,	Chardon roland,	Eringio .	235
Erysimum,	Velar ou Tortelle,	Erisimo .	237
Efula,	Efula,	Efula .	238
Eupatorium,	Eupatoire d'Avicenne,	Eupatorio .	241
Euphrasia,	Eufraise,	Eufragia .	242
F			
F aba,	Fève,	Fava .	244
Fagopyrum,	Bled sarrafin,	Saggina .	248
Filipendula,	Filipendule,	Filipendola .	250
Filix,	Fougere,	Felce .	251
Foeniculum,	Fenouil,	Finocchio .	255
Foenum Græcum,	Fenu Grec,	Fien Greco .	258
Fragaria,	Fraizier,	Fragola .	260
Fraxinus,	Frene,	Frassino .	263
Fumaria,	Fume terre,	Fumosterno .	265
Fungus,	Champignon,	Fungo .	267
G			
G alega,	Galega,	Galega .	271
Galeopsis,	Grande Ortie puante,	Ortica fetida,	ibid.
Gallium,	Gaillelait,	Gallio .	273
Genista,	Genet,	Ginestra .	274
Geranium,	Pied de Pigeon,	Geranio, o Colombino .	276
Geranium Robertianum,	Herbe à Robert,	Geranio Robertiano .	ibid.

Gnaphalium,	Pied de Chat,	Piè di Gatto.	273
Gramen,	Chiendent,	Gramigna.	280
Gratiola,	Herbe a pauvre Homme,	Graziola.	282
Grossularia,	Groseille,	Uvaspina.	283
H			
Hedera terr.	Lierre terr.	Ellera terrestre.	287
Helianthemum,	Herbe d'or,	Eliantemo.	290
Heliotropium,	Herbe aux verrues,	Girasole.	292
Hepatica,	Hepatique,	Epatica.	293
Herba Paris,	Raisin de Renard,	Erba Paris.	295
Herniaria,	Turquette,	Erniaria.	297
Hordeum,	Orge,	Orzo.	299
Horminum,	Orvale,	Ormino.	312
Hyoscyamus,	Jusquiam,	Jusquiamo.	314
Hypericum,	Millepertuis,	Iperico.	321
Hyssopus,	Hysope,	Isope.	324
I			
Jacea,	Jacée,	Jacea.	325
Jacobaea,	Jacobée,	Jacobea.	326
Jugulans,	Noix,	Noce.	328
Juniperus,	Genevre,	Ginepro.	334
K			
Keiri,	Violier,	Viola.	339
L			
Lactuca,	Laitue,	Lattuga.	340
Lammium,	Ortie morte,	Lamio.	347
Lampfana,	Herbe aux mammelles,	Lampfana.	350
Lapathum,	Patience,	Lapazio.	351
Lavandula,	Lavande,	Spigo.	361
Laureola,	Laureole,	Laureola.	366
Laurus,	Laurier,	Lapuro, o Alloro.	368
Lens,	Lentille,	Lente.	371
Lepidium,	Passerage,	Lepidio.	373
Levisticum,	Livesche,	Levistico.	377
Lichen,	Pulmonaire de Chene,	Lichene.	378
Ligusticum,	Sermontaine,	Lugustico, o Libistico.	379
Ligustrum,	Troesne,	Ligustro.	380
Lilium,	Lis,	Giglio.	382
Lilium Convallium,	Muguet,	Fioraliso, o Mughetta.	383
Linaria,	Lin sourage,	Linaria.	386
Lingua Cervina,	Scolopendre vulgaire,	Lingua di Cervo.	388
Linum,	Lin,	Lino.	389
Lithospermum,	Gremil,	Litospermo.	393
Lotus,	Lotier,	Loro.	395
Lujula,	Alleluja ou Pain a Coucou,	Pancuculo.	396
Lupinum,	Lupin,	Lupino.	398
Lupulus,	Houblon,	Lupolo, volg. Bruscando- lo.	399
M			
Ajorana,	Marjolaine,	Majorana.	403
Malva,	Mauve,	Malva.	406
Malus,	Pommier,	Melo.	410

Malus Granata, five Punica,	Grenad.	Melagrano.	420
Malus Perfica,	Pèchler,	Pesco.	424
Mandragora,	Mandragore,	Mandragola.	430
Marrubium,	Marrube,	Marrobio.	433
Marum,	Marum,	Maro.	437
Matricaria,	Espargouette,	Matricale, o Amarella.	439
Mays.	Ble de Turquie,	Fumento di Turchia.	442
Melilotus,	Mirlivot,	Meliloto.	444
Melissa,	Melisse,	Melissa. Tomi II, P. II, pag. I	
Melo,	Melon,	Popone.	4
Melongena	Melongene,	Melanzana.	5
Menianthes,	Trefle de marais,	Trifoglio palustre.	7
Mentha,	Menthe,	Menta.	8
Pulegium Regale,	Puilot Royal,	Puleggio.	11
Mercurialis,	Mercuriale,	Mercorella.	13
Mespilus,	Nefflier,	Nespolo.	14
Milium,	Millet,	Miglio.	17
Millium Indicum,	Sorgo,	Saggina.	19
Millefolium,	Millefeuille,	Millefoglio.	20
Momcordica,	Pomme de merveille,	Momordica, o Balsamina.	21
Morus,	Meurier,	Gelfo.	22
Moschatellina,	Moscatelline,	Moscatellina.	24
Mufcus,	Mouffe,	Moscocolo.	25
Myagrurn,	Canceline,	Miagro.	28
Myrrhis,	Cerfevil musqué,	Mirrhide.	29
Myrtus,	Meurte,	Mirto.	30
N			
Apellus,	Tue-loupbleu,	Nappello.	33
Napus,	Navet,	Navone.	36
Narcisso Leucojum,	Perce Neige,	Narcissoleucojo.	38
Nasturtium,	Cresfon,	Nasturzio.	39
Nepeta,	Herbe au Chat,	Gattaria.	45
Nerion,	Laurier Rose,	Oleandro.	46
Nicotiana,	Herbe a la Reine,	Tabacco.	47
Nigella,	Nielle,	Nigella.	54
Nigellastrum,	Nielle batarde,	Melanthio salvatico.	55
Noli me tangere,	Herbe impatiente,	Erba impaziente.	56
Nummularia,	Monnoyer,	Nummularia.	57
Nymphæa,	Nenuphar,	Ninfea.	58
O			
Cimum,	Basilic,	Bassilico.	61
Oculus Bovis,	Oeil de Boeuf,	Bustalmo.	63
Oenanthe,	Filipendule aquatique,	Enante.	64
Olea,	Olivier,	Ulivo.	65
Olivella,	Olivier nain,	Chamelea.	69
Onobrychis,	Sain-Foin,	Onobrichi.	70
Ophioglossum,	Herbe sans Couture,	Lingua serpentina.	71
Onopordon,	Chardon commun,	Acanzio.	73
Ophrys,	Double Feuille,	Ofri.	74
Orchis,	Satyron,	Orchide.	75
Oreofelinum,	Perfil sauvage,	Oreofelino.	78
Origanum,	Origan,	Origano.	79
Ornithopodium,	Griffe d'Oiseau,	Ornitopodio.	81
Orobis,	Eres,	Orobo.	82
			Oryza

Oryza,
Oryzococcus,Ris,
Canneberge,Riso.
Officocco. 83
85

P

Pæonia,
Paliurus,
Panicum,
Papaver,
Parietaria,
Pastinaca,
Pellibofsa,
Perfoliata,
Periploca,
Perficaria,
Pervinca,
Petasites,
Petrofelinum,
Peucedanum,
Phaseolus,
Phyllyrea,
Phytolacca,
Pilosella,
Pimpinella,
Pinguicula,
Piper Indicum,
Pisum,
Plantago,
Polium,
Polygala,
Polygonatum,
Polygonum,
Polypodium,
Populus,
Porrum,
Portulaca,
Primula Veris,
Prunus,
Pseudo-Acacia,
Psyllium,
Pulmonaria,
Pulsatilla,
Pyrola,
Pyrus,

Pivoine,
Paliure,
Panic,
Pavot,
Casse-pierre,
Panaïs,
Lyfimachie,
Perce feuille,
Scammonè de Montpellier,
Persicaire,
Pervenche,
Petasite,
Persil,
Queue de Pourceau,
Haricot,
Philaria,
Vermillon,
Oreille de Rat,
Bipinelle,
Grassette,
Poiure d'Inde,
Pois,
Plantain,
Polion,
Herbe a lait,
Sceau de Salamon,
Renouëe,
Polipod,
Peuplier,
Porreau,
Pourpier,
Primerole,
Prunier,
Faux-Acacia,
Herbe aux Puces,
Pulmonaire,
Coquelourde,
Pyrole,
Poirier,

Peonia. 86
Paliuro. 89
Panico. 90
Papavero. 91
Parietaria, o Vetriuola. 95
Pastinaca. 97
Lifimachia gialla. 99
Perfoliata, o Perforata. 100
Periploca. 101
Perficaria. 102
Clematitide. 103
Petasita. 107
Petrofemolo. 109
Peucedano. 112
Fagiuolo. 113
Philirea. 114
Phitolacca. 115
Pelosella. 116
Pimpinella. 118
Pinguicola. 120
Pepe d'India. 121
Pisello. 123
Piantaggine. 124
Polio. 128
Poligala. 130
Sigillo di Salomone. 131
Correggiula. 132
Polipodio. 134
Pioppo. 135
Porro. 237
Porcellana. 139
Primavera. 141
Pruno, o Susino. 143
..... 157
Psillio. 158
Polmonaria. 160
Anemone salvatico. 162
Pirola. 163
Pero. 165

Quercus,
Quinquefolium,

Chene,
Quintefeuille,

Quercia. 161
Cinquefoglio. 164

Ranunculus,
Rapa,
Raphanus,
Rapunculus,
Refeda,
Rhamnus Catharticus,
Rhus,

Renuncule,
Rave,
Raifort,
Campanule Raiponce,
Refeda,
Noirprun,
Sumach,

Ranuncolo. 166
Rapa. 170
Ramolaccio. 172
Raperonzo. 176
Refeda. 178
Ramno, o Spin cervino. 180
Somacho. 189

Rosa

Rosa,
Rosmarinus,
Ros Solis,
Rubeola,
Rubia,
Rubus,
Rubus Idæus,
Ruscus,
Ruta,

S

Sabina,
Salicaria,
Salix,
Salvia,
Sambucus,
Samolus,
Sanicula,
Saponaria,
Satureja,
Saxifraga,
Scabiosa,
Scandix,
Scilla,
Sclarea,
Scordium,
Scorfonera,
Scrophularia,
Secale,
Sedum,
Senecio,
Serpillum,
Serratula,
Siciliana,
Sideritis,
Siliquastum,
Sinapi,
Sisfarum,
Sisymbrium,
Sison,
Smilax,
Smyrnum,
Soda,
Solanum,
Soldanella,
Sonchus,
Sorbus,
Sphondylium,
Stachys,
Staphisagria,
Statice,
Stramonium,
Suber,
Syringa,

Rose,
Romarin,
Rosée de Soleil,
Petite Garance,
Garance,
Ronce,
Framboisier,
Laurier d'Alessandrie,
Rue,

Sabine,
Salicaire,
Sauls,
Saulge,
Sureau,
Mouron d'eau,
Sanicle,
Savoniere,
Savouree,
Saxifrage,
Scabieuse,
Peigne de Venus,
Scille,
Sclarée,
Chamarras,
Scorfonere,
Scrophulaire,
Seigle,
Joubarbe,
Senegon,
Serpole,
Savrette,
Tute-Saine,
Crapaudine,
Guainier,
Moutarde,
Cherui, ou Griole,
Raiffort d'eau,
Sison,
Liseron,
Maceron,
Soude,
Morelle,
Chou de mer,
Laitron,
Sorbier,
Berce,
Epi fleuri,
Herbe aux Poux,
Staticè, Gazon d'Olympe,
Pomme épineuse,
Liège,
Liliac,

Rosa.
Ramerino.
Rugiadosa.
Robbeola.
Robbia.
Rovo.
Rovo Ideo.
Rusco.
Ruta.

Savina.
Salicaria.
Salcio.
Salvia.
Sambuco.
Samolo.
Sanicola.
Saponaria.
Santorreggia.
Saffragia.
Scabbiosa.
Pettine di Venere.
Scilla.
Schiarea.
Scordeo.
Scorzonera.
Scrofolaria.
Segala.
Semprevivo.
Senecione.
Serpollo.
Serratola.
Androsemo.
Siderite.
Siliquastro.
Senape.
Sisaro.
Sisembro.
Sison.
Smilace.
Macerone.
Sali.
Solatro.
Cavolo di Mare.
Cicerbita.
Sorbo.
Acantho di Germania.
Salvia Salvatica.
Stafisagra.
Statice.
Stramonia.
Soyero.
Lillac.

Tama-

T

T amariscus,	<i>Tamarisc</i> ,	Tamerigia.	280
Tanacetum,	<i>Tanaisè</i> ,	Tanaceto.	282
Taxus,	<i>Tf</i> ,	Taffo.	285
Tertianaria,	<i>Centaurée bleu</i> ,	Lisimachia azzurra.	287
Tetragonia,	<i>Fusain</i> ,	Evonimo.	288
Thalictrum,	<i>Rue des Prez</i> ,	Ruta pratense.	289
Thalasspi,	<i>Thalasspi</i> ,	Talasspi.	<i>ibid.</i>
Thymelea,	<i>Thymelée</i> ,	Timelea.	291
Thymus,	<i>Thym</i> ,	Timo.	292
Thyselinum,	<i>Perfil des marais</i> ,	Seseli palustre.	295
Tilia,	<i>Tilieul</i> ,	Tiglio.	<i>ibid.</i>
Tinctorius Flos,	<i>Gaude</i> ,	Luteola.	297
Tithymalus,	<i>Tithymale</i> ,	Titimaglio.	298
Tordylium,	<i>Seseli de Candie</i> ,	Seseli Cretense.	300
Tormentilla,	<i>Tormentille</i> ,	Tormentilla.	301
Tragopogon,	<i>Sersifi, ou Salsifi</i> ,	Barba di Becco.	303
Tribulus,	<i>Tribule</i> ,	Tribolo.	304
Trifolium,	<i>Trefle</i> ,	Trifoglio.	306
Triticum,	<i>Froment</i> ,	Frumento.	309
Tussilago,	<i>Pas d'Asne</i> ,	Farfaro.	312

V

V aleriana,	<i>Valeriane</i> ,	Valeriana.	314
Valerianella,	<i>Mache</i> ,	Valerianella.	317
Veratrum,	<i>Piede de Griffon</i> ,	Veratro.	318
Verbascum,	<i>Bouillon blanc</i> ,	Tastobarbassio.	319
Verbena,	<i>Vervene</i> ,	Verbena.	322
Verbesina,	<i>Eupatoire</i> ,	Verbesina.	323
Veronica,	<i>Veronique</i> ,	Veronica.	324
Viburnum,	<i>Viorne</i> ,	Viburno.	327
Vicia,	<i>Vesse</i> ,	Veccia.	328
Viola,	<i>Violette</i> ,	Viola mammola.	329
Viorna,	<i>Clematite</i> ,	Clematitide salvat.	333
Viperina,	<i>Viperine</i> ,	Viperina.	334
Virga aurea,	<i>Virge d'Or</i> ,	Verga aurea.	335
Viscum,	<i>Gui</i> ,	Vischio.	336
Vismaga,	<i>Vismage</i> ,	Vismaga.	339
Vitis,	<i>Vigne</i> ,	Vite.	340
Vitis Idæa,	<i>Airele</i> ,	Vite del monte Ida.	348
Ulmaria,	<i>Reine des Prez</i> ,	Olmaria.	349
Ulmus,	<i>Orme</i> ,	Olmo.	350
Umbelicus Veneris,	<i>Nombril de Venus</i> ,	Ombellico di Venere.	352
Unedo,	<i>Arbousier</i> ,	Arbut.	353
Urtica,	<i>Ortie</i> ,	Ortica.	354
Ufnea,	<i>Ufnee Humaine</i> ,	Ufnea umana.	358
Vulneraria,	<i>Vulneraire des peysans</i> ,	Vulneraria.	359
Uvularia,	<i>Campanule a favilles d'Ortie</i> ,	Campanella.	360

X

X anthium,	<i>Petite Bardane</i> ,	Xantio, o Lappola min.	361
Xyris,	<i>Glayeul puant</i> ,	Xiride, o Spatula fetida.	362

SUPPLEMENTUM TRACTATUS
 D E
 MATERIE MEDICA
 DOM. GEOFFROY.
 P A R S S E C U N D A.
 DE VEGETABILIBUS INDIGENIS.

S E C T I O S E C U N D A.
 DE PLANTIS INDIGENIS
Quæ in Usum Medicum veniunt.

M E L I S S A.

MELISSÆ plures extant species, sed binis tantummodo Ars Medica utitur, Hortensi nempe, ac Sylvestri.
 Melissa, five Melisophyllon verum, Citrago, vel Citronella, Offic. Melissa hortensis, C.B.P. 229. Melissa vulgaris odore Citri, L. B. 3. 232. Melissa Dod. 91. Melissa vulgaris, Park. Raii Hist. 570. Melisophyllum vulgare, Lugd. 957. Melisophyllum vulgare, vel adulterinum, Fuchs. Melissa nostras, Camer. hort. Melissa domestica, Trag. Mellitis, Plin. Meliphyllon, Mellifolium, Citraria vel Cedronella, Apiastrum, herba pigmentaria, Quorumd. vulgo *Melisse des jardins*, *Poncirade*, *Piment des ruches*, ou des *Mouches a Miel*.

Radix rotunda, longa, lignosa, fibrosa, atque alte reposita emittit caules quadratos, pene læves, ramosos, duros rigidos, fragiles, quandoque ad

majorem cubiti altitudinem, foliis oblongis, atro-viridibus, Calaminthæ, aut Menthæ hortensis ferme æmulis, lucidis, hirsutis, marginibus serratis, odore Citri gratissimo, gustu aliquantulum acri. Ex foliorum alis exeunt flores verticillati, in annulos circum caules neutiquam terminatos dispositi, labiati, parvi, albi, & dilute-rubri, tubuloque efformantur, vertice binis labiis distincto, calyceque villosa, striato, bifidoque sustinentur, abeuntque in quatuor conjuncta semina semirotunda, aut oblonga, prædicto calyce conclusa. In hortis feritur planta hæc, aliquando etiam ruri in sepibus sponte crescit, atque in agro Parisiensi, Junio, Julio, & Augusto flores prope-llit. Hyeme vero in solo exsiccat, radice tamen incolumi, magnum in re Medica usum habet: animadvertendum vero est pro Officinarum usu, Vere, antequam florescat, esse colligendam, a cimice namque fætido odore post florum eruptionem coinquinatur. Plurimum vero olei exaltati, salisque essentialis in ea continetur.

Melissa cordialis, & cephalica est, stomachum roborat, mensesque promovet, in Apoplexia, Epilepsia, & stupore, nec non in melancholicis, malignis, ac pestilentialibus morbis felici quidem cum successu adhibetur. Prostant in Officinis Oleum distillatum Plantæ siccæ a gut. iij. ad gut. vj. Extractum decoctionis ejusdem a 3 ℔. ad 3. j. & Conserva ipsius florum ad 3 ℔. ad 3. j. præscribenda. Virtutum hujusce Plantæ cognitio Avicennæ, reliquisque Arabibus debetur, Medici enim Græci, & Galenus, vix quidpiam de ea dixerunt. Si Paracelso, & Alchymistis fides præstanda est, ejus Quintessentia valet ad sanguinis crasim restaurandam, & ad juvenescendum, ipsi experimenta proferunt, promissis haudquaquam respondentia; hinc nobis ad minus miraculosa, sed magis certa est transeundum. Simon Pauli testatur, suis temporibus, nihil fuisse Septentrionalibus feminis familiarius, Infusione foliorum Melissæ ad menstrua profluvia excitanda, quæ etiam quandoque apparebant, Melissæ foliis calceamentis tantum immixtis, addit deinde, Virginem ictericam, & melancholicam sequenti remedio recepto sanatam fuisse.

Rx. Conservæ Melissæ 3. j. Conservæ Borriginis, & Buglossi ana 3 ℔. Confectionis Alkermes 3. j. M. cum f. q. Syrupi de quinque radicibus aper. 3 ℔. mane ac sero propinanda.

Exhibetur foliorum infusio ad modum Theæ pug. j. quum sicca, & Man. ℔. quum recentia sunt ex aquæ 3 viij. aut ex iis Man. j. in juscule vitulino sine sale leviter decoquitur pro remedio adversus vapores satis optimo. Usitatissima est ejus Aqua distillata tam simplex, quam composita: Aqua Melissæ simplex elicitur f. q. ejusdem foliorum, quibus tuis, ac in cucurbita stanno obducta repositis, parum aquæ simplicis additur. Distillatio postea aut B. M. aut B. A. usque ad mediæ partis consumptionem instituitur; sic Aqua Melissæ habetur, quæ aliarum more ab 3. jv. ad 3 viij. in potionibus cordialibus, & hysteriis exhibetur. Contra vero Aqua Melissæ composita, seu magistralis spirituosior est ob aromata in ejus confectione usurpata, & ob Sp. Vini, in quo Melissa infunditur. Sequenti autem ratione optime parari potest.

Rx. Fol. recentium Melissæ 3. jv. Corticum exteriorum Citri recent. 3. ij. Nucis Moschatæ, & Coriandror. ana 3. j. Caryophyll. Cinnamomi, & Radicis Anglicæ Boem. ana 3 ℔. Contunde quicquid est contundendum, per triduum omnia macerentur in Sp. Vini rectificatissimi ℔ ij., & Aquæ Melissæ

Melissæ simplicis lb j. distillentur postea B. M. usque ad siccitatem.

Aqua hæc plurimum valet contra Apoplexiam, Lethargum, Epilepsiam, Vapores, Colicos dolores, Mensium & Urinarum suppressionem; exhibetur cochl. j. cumulado, aut solitarie, aut aquæ cyatho infusa, juxta morborum impetum, & differentiam; iisdem, Epithemate cordis regioni applicito, facultatibus poritur. Præterea ejusdem semine paratur Emulsio in malignis febribus aptissima.

Gaspar Hoffmannus in *Tractatu de Medicamentis Officinalibus* jure, meritoque præcipit, folia Melissæ Vere, priusquam planta efflorescat, esse colligenda, diversa enim tempestate, cimicis odore scatent, ac si forte Autumno colligantur, minus salis volatilis oleosi suppeditant, aut saltem sal hocce vapidiis aliis principiis ejus cardiacam virtutem imminuentibus implicatur.

Teneris ejusdem propaginibus tuis, ovis, saccharoque mixtis, placenta quadam conficiuntur, feminis, quibus Lochia non satis commode fluunt, exhibenda, eorumque decoctio cum nitro mixta adversum indigestionem, aut suffocationem ex nimio fungorum esu feliciter propinatur.

Forestus Melissam commendat in cordis palpitatione, & syncope; Rondeletius in Paralyti, Vertigine, & Epilepsia; Riverius autem in Mania.

℞. Fol. Melissæ Man. j. minutim incide, ac infunde in Sp. Vini 3jv. Adde Margaritar. pp. 3 ss. Cochlearia bina adversus Maniam tribus de die vicibus præscribentur.

℞. Aquar. Melissæ simp. & Menthæ simp. ana 3 ij. Aquæ Flor. Malorum Aurantiorum, & Cinnamomi hordeati ana 3 ij. Confessionum Hyacinthinæ & Alkermes ana 3 j. Syrupi Caryophylli hort. 3 ss. M. pro portione, Cochleari j. in deliquio, syncope; aliisque morbis, in quibus roborandum est, ministranda.

Usurpatur Melissa in Syrupo Artemisiæ *Rhasis*, in pulveribus Electuarii latificantis ejusdem, in Catholico simplici, in aquis denique Vulneraria, Sine pari, Generali, & Lactis Alexiteria &c.

Melissa sylvestris, sive Melissophyllum, *Offic. Melissa, Trag. Fuchs. Ger. Lobel. Melissophyllon, Park. Lamium montanum Melissæ folio C. B. P. 231. Melissa adulterina, quorundam, amplius foliis, & floribus non grati odoris, J. B. 3. 233. Melissa humilis latifolia maximo flore purpurecente. J. R. H. 193. Herba sacra, quorundam, Lugd. 1336. Lamium Pannonicum primum albo flore, Clus. hist. 37. Herba sana, Agripp. Lamium Plin. vulgo *Melisse sauvage, Melisse de montagne ou des bois, Melisse puante ou qui sent la punaise.**

Radicem habet fibrosam, nonnihil acrem, & amaram, caules pedis longitudinem vix superantes, quadratos, villosos, geniculatos, medulla repletos. Folia Galeopsis communis foliis similia sunt, oblonga, rugosa, rigida, parvisque pilis Melissam hortensem æmulantibus donata, atro-viridia, & lucescentia, sapore acri. Flores tres, vel quatuor secus folia ex unoquoque nodo emergunt, calycibus oblongis, molliusculis, villosis, præsertim antica in facie expolitis, longis, inodoris, Lamii floribus similibus, ac majoribus, quandoque albo-purpureis, aut dilute admodum purpurascensibus, quorum labium inferius magis elongatur. Semen grandiusculum est, inæquale, subnigrum, Species hæc nec melleum, nec citrinum quidpiam redolet, sed contra foetet. Majo, Junioque in sylvis prope maximas arbores alibique florescit. In Agris Parisiensi, Versaliensi, & Montmorancino vulgarissima

occurrit. Non modo caulibus humilioribus, minusque ramosis, foliis magis hirsutis, ac longioribus, floribus majoribus, odoreque ingrato, differt a precedenti, verum etiam juxta Lemeryum radicibus Aristolochiæ tenui adeo æqualibus, ut plures Pharmacopola, hæc pro illis quandoque suppedient.

Planta hæc vulneraria est, nobisque optimum contra urinæ suppressionem remedium ministrat, quod debemus illustri D. Turnefortio, ac ab ipso proponitur, in *Historia Plantarum Agri Parisiensis*, sequenti descriptione.

Hujusce plantæ lb ij. reponendæ sunt in Alembico cum Herniariæ æ. q. insperfo sale, additoque parum aquæ, omnia digestionem triduo commissa, postea distillantur B. M. ac novis herbis contusis, & prædicta ratione digestis superaffundatur aqua distillata tribus repetitis vicibus, postremo autem loco elicita aqua servetur in vase vitreo optime clauso: ex ea autem ʒjv. cum Vini albi æ. q. quarta quaque hora præscribentur, eodemque tempore inungendus est infimus venter, perinæum, & renalis regio, sequenti oleo, quod paratur Man. j. Millepedum, Cantharidibus X. & Sem. Ammeos ʒj. in olivarum Oleo, aut per triduum Soli exponendo, aut leviter ebullituro, infusus. Clysteres pariter ex Malvæ, Melissæ nostræ, & Herniariæ decoctione sunt injiciendi. Garidelius in *Historia Plantarum Agri Aquisextiensis* laudatum remedium magnis encomiis extollit, ejusque mirabiles effectus expertum fuisse asserit.

Interim adnotandum est remedium hocce neutiquam esse profuturum, si urinæ suppressionem, inflammatio, aut febris comitetur, quo in casu profecto noxium erit, diureticis enim calidis adstipulandum est, a quibus sabulosarum, glareosarumque particularum majori quantitate renes infarciuntur, & obstructio, ac inflammatio, nisi liberior via aperiatur, adaugentur.

M E L O.

MELONUM diversa sunt genera in hortis a nostratibus sata. Hic loci de Melone vulgari solummodo verba faciemus.

Melo vulgaris, C. B. P. 310. Melones, J. B. 2. 242. Melo sive Melopepo vulgo, Cucumis Galeni, Dod. 663. Melo, Brunfels. Trag. Melopepo, Gesn. Pepo, Matth. Fuchs. Ger. Park. Kaii Hist. vulgo *Melon commun.*

Melo sic appellatur a *μῆλον*, malum, ob similitudinem, super terram reptat planta hæc caulibus longis, sarmentosis, scabris, foliisque Cucumis minoribus, rotundioribus, minusque angulosis. Ex foliorum alis nascuntur lutei flores, Cucumis floribus persimiles, floribusque Lycopersici majores, numerosi, quorum alii steriles, alii fertiles sunt. Iisdem fructus succedunt, villos tamen, quum majorem ventrem acquirunt, amittentes, figura quandoque aliquatenus elongata, aut contracta, quandoque majori aut minori præditi, striati, quodammodo sufflati, atque acu picti, cortice recti Cucumis duriore, admodum crasso, viridi, ac cinereo. Pulpa per maturitatem vel lutescens, vel rufescens est, humida, glutinosa, mucilaginosa, ac si forte fructus nimium maturescat, omnino fluens, sapore dulci, adinstar sacchari, Moschi fragrantiam quandoque redolenti. Interior substantia in plures dirimitur cellulas, seminibus refertas numerosis, prope ovalibus, planis, mediocribus, albis, cortice Pergamenam chartam duritie æmulante testis, nucis pinæ nucleis quoquomodo similibus, amygdalam veluti condentibus dul-

Dulcem oleosam, fapidam. Cellulæ autem semina occludentes, ac Melonis centrum occupantes, medulla liquida, rubra, saporeque grato conflantur.

Ob fructus excellentiam nullibi ignotam in hortorum pulvinis seritur. Planta hæc, quum autem plurimum a frigore lædatur, necesse est ut ejus pulvini ab aeris, ventorumque injuriis probe defensi sint: hinc facile evincitur cur calidarum regionum melones multo meliores sint, quam frigidarum.

Melones plurimum phlegmatis, olei, salisque essentialis, & volatilis continent: eorum pulpa humectans est, ardorem sanguinis compescit, corque recreat, uno verbo, gratum, & facilis digestionis alimentum præbere solet, si moderate ingurgitur, sin minus non levia sanitati detrimenta afferre potest, status enim, pertinacesque colicas, quandoque progignit, quas etiam dysenteria, fluxusque ventris curatu satis difficiles subsequuntur. Observatur enim febres quartanas ab ejus abusu originem ducere. Ceterum senes pituitosi, e melancholici ab ea se se abstineant, nisi forte pipere, ac sale, facilioris concoctionis, benigniorisque notæ reddatur; nonnulli etiam, addito saccharo, liberalius postea vino indulgent.

Inter quatuor semina frigida majora Melonis semen recensetur, ac in emulsionibus, omnibusque refrigerantibus potionibus usurpatur, uti in jusculo pulli mulso, in febribus ardentibus, viscerum inflammatione, urinæ suppressione, omnibusque aliis morbis utilissimo, in quibus violenta sanguinis, & humorum fermentatio est coercenda. Conficitur autem jusculum prædictum, pullum recipiendo amputatis extremitatibus exenteratum: postea adimpletur $\frac{3}{4}$ j. quatuor Sem. frigid. maj., quandoque vero hordei mundati, aut oryza cochlear, & amygdalæ dulces xij. adduntur, quum scilicet hunc magis humectantem, ac nutrientem cupimus. Ebulliat in aquæ ℥ viij. ad tertiæ partis consumptionem, levi expressione coletur, ac ex eo quinque vel sex cyathi tepidi una cum communibus jusculis de die ægris exhiberi possunt.

Quum vero emulsionem præscribuntur, Quatuor Seminum frigid. maj. dosi ut plurimum definitur $\frac{3}{4}$ j. in Aquæ ℥ ij. adduntur Amygdalæ dulces excorticatæ N. xij. hisque in mortario marmoreo tussis, paulatim ℥ ij. aquæ Hordei, aut Oryza juxta exigentiam affunduntur, expressione liquor traiecitur, ac pro unaquaque Emulsionis libra, additur $\frac{3}{4}$ j. Syrupi Violarum, Nymphaeæ, Althææ, aut Diacodii juxta differentes indicationes leniendi scilicet, aut refrigerandi, aut temperandi, aut somnum conciliandi.

℞. Quatuor Sem. frigid. maj. $\frac{3}{4}$ ℔. Amygd. dulces excor. N. viij. Tunde in mortario marmoreo, paulatim effundendo aquæ hordei $\frac{3}{4}$ viij. Colaturæ adde Syrupi Diacodii $\frac{3}{4}$ ℔. pro una Emulsionis dosi hora somni sumenda in doloribus, agitationibus, ac vigiliis. Ad gratiam addi potest $\frac{3}{4}$ j. Aquæ Flor. Malor. Aurantiorum.

℞. Quatuor Sem. frigid. maj. $\frac{3}{4}$ j. Amygdalas dulces excor. N. jv. Tere addendo paulatim $\frac{3}{4}$ vj. decoctionis, pug. j. tam Veronicæ maris, quam Hederæ terrestres. Colatura edulcoretur $\frac{3}{4}$ ij. vel iij. Syrupi Violar. pro dosi in Phthisi hora somni exhibenda.

M E L O N G E N A.

Ex pluribus Melongenæ speciebus usitatiorem describemus.

MELONGENA, MELANZAN, mala insana, *Offic. Solanum pomiferum*

Topi II. Pars II.

A 3

rum

rum fructu oblongo, C. B. P. 167. Melongena veteribus, J. B. 3. 618. Mala insana, Dod. 458. Ger. *Lonic.* Mala insana Syriaca, Park. Melongena fructu oblongo violaceo, J. R. H. 151. Melanzana fructu pallido, Hort. Eyst. Solanum hortense & Pyea insana, Casalp. Melongena, Matth. Cord. Hist. Adv. Lob. vulgo *Melengene*, *Merungene*, *Mayenne*, *Aubergine*.

Radix fibrosa, ac parum profunda caulem tantum emittit, plerumque simplicem, pedem circiter longum, digitum crassum, cylindraceum, sub-rubrum, quadam abstractu facili lanugine obiectum, ramosum, cujus numerosi, ac inordinati ramuli foliorum alas sustentant. Manum superantia, ac latissima folia sunt, foliis Quercus satis similia, sinuosa, non crenata, viridia, in superficie, minuto, ac ad instar farinæ albo pulvere, aut lanugine foeta, palmaribus, crassissimisque petiolis juncta, eminentiis adinstar caulibus rubris, ac quandoque spinosis prædita. Flores aut solitarii, aut bini, aut tres eodem in caule, eodemque ramo contra folia enascuntur, æmulanturque exiguas rosas quinis cuspidibus donatas; stelliformes sunt, amplii, sinuosi, albi, aut purpurei, calycibus suffulti parvis, sub-rubris spinis, armatis, & in quinque acuminata segmenta divisus. Hisce fructus succedunt Ovi, aut Cucumis magnitudine, cylindracei, solidi tactu læves, purpurei, aut viridescentes, succulenta, atque alba pulpa pleni, semina claudentes plurima albescentia, plana, reniformia, Piperis Indici semenibus proxima. In hortis tum ad deliciam, quam ad utilitatem colitur; fructus costi, aut crudi, uti Cucumis in regionibus calidis, ac præsertim in meridionalibus Galliæ provinciis ingurgitantur. Multum olei, ac phlegmatis, parum vero salis habet planta hæc.

Rajus cum Marog grave contra Joannem de Laet sustinet, Melongenam nostratam, unam eandemque esse cum Lusitanorum *Belingela*, Incolarum Angolæ *Tongu*, & Incolarum Congi *Macumba*; addit præterea, fructus, Mandragoræ fructibus, figura accedere, ac a nonnullis Neotericis suspicari, plantam hanc esse Mandragoram marem Theophrasti, fructusque prædictos lethales, ac ideo *Mala insana* vocatos, poma scilicet male sana, aut fatua, etsi nullum excitent furorem, & Itali, ac Hispani iis familiarissime in acetariis ac condimentis utantur. Juxta Marog grave citreum sapiunt gustum.

Raro hæc planta, ac in aliquo tantum Cataplasmate anodyno, ac resolvente, & adversum hæmorrhoides, Cancros, adustiones, ac inflammationes ars Medica utitur, interior tamen ejus usus neutiquam est perniciosus, incolæ enim Antillarum, ejus fructum decoctum, excorticatum, quadrifariam incisum, ac oleo & pipere conditum edunt, alibi etiam aceto infusum, uti Cucumeres nostrates acetariis sociantur. Belonus refert, eo Ægyptios aut in cinere cocto, aut elixato quotidie in mensis uti, tamen quum Auctores omnes convenient, alimentum esse non modo insipidum, ac frigidum, verum etiam adinstar Fungorum noxium, flatus, indigestiones, febresque procreans, ut hoc rarissime in usum revocetur, propriæ salutis sollicitos admonemus.

℞. Succus Melongenæ, Solani, & Geranii Robertiani ana ʒ ij. Plumbi usti ʒ j. Unguenti Populei ʒ ij. Convenienti spatio temporis macerata diligenter admisceantur in mortario plumbeo, cum ejusdem materiæ pistillo.

Adversum Cancros, Ulcera carcinomatosa, & Hæmorrhoides plurimum valet.

℞. Suc-

B. Succī Melongenæ, Solani, & Olei Liliorum ana $\frac{3}{4}$ iij. Agitentur in mortario plumbeo, cum simili pistillo, instituanturque iteratis vicibus iniectiones in uteri Carcinomate.

M E N I A N T H E S.

Plurima Trifoliorum genera in Officinis noscuntur. Hoc autem præ omnibus distinguitur, genusque peculiare constituit.

Trifolium palustre, Trifolium fibrinum, sive Castoris, *Offic.* Trifolium palustre, C.B.P. 327. I. B. 2. 389. *Dod.* 580. Menianthes palustre latifolium, & tryphillum, I.R.H. 117. Trifolium majus, *Tabern. icon.* 520. Trifolium aquaticum sive paludosum, *Offic. Park. Ger.* Trifolium fibrinum Tabernæ-Montani & Germanorum, *Raii Hist.* 1099. Menianthes palustre Theophrasti, *Lugd. Hist.* Limonium pratense, *Trag.* 705. Ilopyrum, *Gesn.* Menianthes foliis ternatis. *Linn. Flor. Lapon.* 50. Trifolium Anti-Arthriticum, vulgo *Meniente*, *Treffle de marais*, *Treffle d'eau*, *Treffle de Castor*.

Radix est geniculata, longa, alba, lineis, fibrisque per intervalla emissis donata. Folia tria caudæ longæ, ac latæ implantantur satis magna, foliisque Fabæ pene similia, expolita, tactuque lævia, quæ inter caulis elevatur pedem cum dimidio altus, compactus, viridisque, fasciculum florum circumferens, qui albo-purpureum colorem habent, antequam vero aperiantur externe rubescunt, & aperti in quinque mucronata segmenta dividuntur, facieque interna donantur filamentis delicatulis, albis, & lanuginosis stipata, calycibusque sustinentur cyathum referentibus, ac ferratis; ab eorum unoquoque quina exeunt stamina alba, quorum extremitates luteæ sunt, pistillo in centro locato, viridiori, depressiorique, abeunt deinde in fructus rotundos, ac oblongos, semina occludentes ovalia. Helianthemī seminibus æqualia, amara, & atro lutea.

Sponte crescit in paludibus, aliisque humidis locis, in solo sterili; extra aquas diutius servari non potest, Majo, Junioque floret, ac frequentissime in agro Parisiensi occurrit; diversis in regionibus diversam quoque magnitudinem habet, ac folia quandoque rotunda, quandoque mucronata.

Planta eadem Analyſi Chymicæ commissa, præter acidos liquores, Sal volatile concretum, magnamque terræ, atque olei portionem largitur, continet autem Salem ammoniacalis naturæ sulphure, ac terrestribus particulis permixtum: hinc apta nata censetur contra scorbutum, arthritidem, cachexiam, & hydropem. In arthritidis paroxismo hauriendus est quarta quoque hora cyathus decoctionis ejusdem, a qua efficaciter sublevari ægri se sentient, ejusdem terrimento super affectam partem simul apposito; semen adhibetur adversum tussis inveteratas, & Asthma humidum; humoresque viscidos pulmonis bronchia infarciētes potenter discutit, atque incidit. Planta hæc, uti ceteræ, quæ sale Alkali volatili abundant, re quidem vera saporem habet minus jucundum, non adeo tamen ingratum, uti Cochlearia, tam magnis laudibus in Scorbuto prædicata, cui tamen a S. Pauli eodem in morbo, hydrope & arthritide Trifolium palustre usque adhuc recensitum anteponitur, cujus etiam succus lactis sero commixtus felici exitu communiter propinatur. Sal quoque & extractum educitur ab hac planta, eaque syrupus conficitur, quæ omnia iisdem pollent facultatibus, ac facili negotio sine ægrotantium molestia præscribi possunt. Praxis Germanica eadem frequentissime

sine utitur, ibique adeo in pretio habetur, ut Germani Medici in omnibus fere desperatis morbis, tamquam singularem quamdam Panaceam hanc ipsam adhibeant. Hoc elicitur ex *Ephemeridibus Germanicis Decuria secunda anno II.* in quibus ejusdemmet plantæ proprietates in longum describuntur.

℞. Rad. Trifolij. palustr. lotar. & rasar. ʒj. Ebulliant leniter in aqua ℥iij. ad ℥. ij. Adde Fol. ejusdem, & Nasturtij aquat. ana Man. j. post leviusculam ebullitionem liquor per linteolum coletur. Decoctionis hujusce tepidæ quarta quoque hora cyathus exhibeatur in Scorbuto, Arthritide, & Hydropse.

℞. Seri lactis depurati ℥j. Adde cochlearia jv. cumulata Succij Trifolij palustris pro binis dosibus, una, mane; altera, sero in Arthritide, & Scorbuto propinandis.

M E N T H A.

Insignis est numerus plantarum, quæ sub Menthæ nomine in Officinis usuvenerunt. *D. Geoffroy* jam alio in loco de Pulegio-Thymo verba fecit. Sex aliæ differentes species, excepta Mentha Græca, quæ ad hocce genus neutiquam spectat, nobis adhuc restant describendæ; I. videlicet Mentha hortensis vulgarissima; II. Mentha crispa verticillata; III. Mentha angustifolia spicata; IV. Mentha aquatica rotundifolia; V. Mentha Sylvestris, sive Menthastrum; VI. demum Pulegium vulgare.

MENTHA cardiaca, sive vulgarissima, Mentha hortensis rubra, sylimbrum hortense vel Balsamita, *Offic.* Mentha hortensis verticillata Ocymi odore, *C. B. P.* 227. Mentha verticillata minor acuta non crispa, odore Ocymi, *L. B.* 3. 226. Mentha quarta. *Dod.* 95. Mentha fusca sive vulgaris, *Par.* Mentha cardiaca, *Camer. Hort. Ger. Raii Hist.* 530. Mentha vulgaris serpens rotundifolia, *Schvvenckf.* Calamyntha Ocymoides, *Tabern. icon.* vulgo *Menthe commune*, ou le Baume des jardin, l'Herbe du Coeur.

Huic radix est serpens, fibrisque stipata, quæ in longum, latumque extenduntur, caulesque pullulat quadratos, nonnihil hirsutos, rigidos, rufescentes, ad pedis cum dimidio altitudinem sese elevantes. Folia rotunda sunt, bina invicem opposita, odore penetranti prædita, primo intuitu Ocymi medii foliis satis proxima; in caulis vertice tamen sita, foliis Pulegii-Thymi longiora, acuminatiora, ac viridi saturatiore fœta, magis productis, acutioribusque denticulis incisa, ac Menthæ Græcæ foliis potius accedentia apparent. Ex foliorum alis enascuntur exiguorum annuli florum, qui labii purpurei spicam efformantes, in bina breviter labia ita dirimuntur, ut quinque fidum calamum mentiantur, quatuor minuta semina subsequuntur; pitillumque longius, colorque pallidior est, quam in Pulegio-Thymo.

Juxta Joannem Bahuinum, gratissimo, mitique Ocymi odore, & Melissæ sapore, species hæc ab aliis Menthæ speciebus facile discriminatur. Ejusdem facti odor quidpiam Balsamici, & Citrini revera continet. In hortis colitur, in quibus adinstar aliarum Menthæ specierum facillime crescit, ac Julio, & Augusto florescit. Quandoque etiam ruri in sepibus sponte luxuriat, illicque una cum hortorum sordibus allata multiplicatur. Ob ejus balsamicam facultatem, quemadmodum & Mentha Græca *Balsamia* quoque appellatur. Iisdem cum Mentha crispa viribus pollet, menses immodicos præcipue stagnat, & ad-

& adversus fluores albos specificè commendatur. Oleum, in quo folia, ac flores infusi fuerint, usitatissimum est in omni vulnerum, ac contusionum specie, splenio eodem imbuto, ac appposito.

In *Menthis* omnibus sal volatile aromatico-oleosum invenitur, ac fere eadem sunt dotes. Generaliter aptæ natæ sunt ad restituendum ventriculi tonum, ciborum concoctionem juvandam, vomitum sistendum, ructusque acidos corrigendos; usurpantur etiam ad menses, & urinas ciendas, flatus distendiendos, doloresque colicos leniendos; utiles sunt in viscerum obstructionibus, ac a nonnullis hepaticæ reputantur. Hæ vero sunt generales earumdem proprietates. Præ omnibus autem excellunt *Mentha hortensis*, de qua usque adhuc verba fecimus, ac modo describenda.

Mentha crispa, *Offic.* *Mentha crispa verticillata*, C. B. P. 227. *Mentha crispa verticillata folio rotundiore*, I. B. 3. 215. *Mentha prima*, *Dod.* 95. *Mentha altera*, *Camer.* *Epist.* 478. *Mentha cruciata*, *Lob. Icon.* 507. *Mentha crispa*, *Park.* *Raii Hist.* 531. *Mentha sativa rubra*, *Ger. vulgo La Menthe frisée ou crêpue, le Baume frisé.*

Radice donatur repenti, ac serpenti, ut ceteræ *Menthæ* species. Caules quoque quadrati sunt, ac plerumque cubitos tres & ultra alti, rigidi, erecti, solum versus purpurei, villosi, ac in alis foliorum concavi, quæ per intervalla progignuntur, suntque atro-viridia, rotunda, rugosa, crispa, ac veluti pice quadam illita, ambitu denticulato, ac villosa. Ex foliorum alis flores apparent verticillati, anulisque conflat, *Pulegii* vulgaris floribus æquales, colore cæruleo-dilutior.

In hortis colitur, ac in iis plurimum multiplicatur, nobisque optima remedia suppeditat stomachica, & cephalica, felici cum successu adhibetur ad vomitum cohibendum, propinatis extracti hujusce Plantæ gr. xij. aut xv. & Confectionis *Hyacinthinæ* æ. q. infantibus mensium quindecim aut viginti, quibus a stomachi acrimoniis vomitus excitatur; ad scrupulum usque pro adultis dosis augetur. Sal volatile-oleosum *Menthæ* lactiginosas congestiones facile fundit, notumque est ab hac coagulatum lac resolvi, præsertim in puerperis, Cataplasmatibus forma mammis applicata. Cataplasma vero *Menthæ* & *Rutæ* æ. q. & Sem. *Carvi* ʒj. in aceto ebullitis paratum, ceteris est præferendum. Aqua distillata, & Syrupus easdem, ac extractum virtutes habet. Distillatione etiam, aut infusione oleum elicitur pro stomachi regione, in vomitu, ac hujusce visceris imbecillitate, illinienda. E teneris autem ejusdem summitatibus *Conserva* paratur. *Dioscorides*, & *Galenus* cum veteribus aliis plurimis *Mentham* æstrum venereum excitare testantur; e contra *Hippocrates*, & *Plinius* ab aliis pluribus secuti asserunt, ab hac sedari, & generationem impediri. *S. Pauli* horumce sententias conciliat, traditque, *Mentham* recentem ad Venerem utique concitare, fecunditati vero officere; siccam vero utrumque impedire, impotentiam videlicet ad coitum, & sterilitatem progignere. Propria pariter edoctus experientia testatur laudatus vir, *Mentham* externe appositam, Hæmorrhagiam sistere, vidit enim sanguinem extemplo cohibitum post phlebotomiam institutam expedire in aqua immerso, in qua *Mentha* infusa fuerat, quod a *Rajo* solum refertur *Mentha Daniæ crispa*, aut *Speciosa Germanica*, *Park.* non vero ceteris speciebus, dummodo hic effectus a *Mentha* revera productus fuerit, quod adhuc indecisum reliquit. *Mentham* adstringentem esse, fluoresque albos, & immoderatum mensum

sum profluvium sistere credit Etmullerus una cum aliis pluribus celeberrimis Practicis.

Mentha Romana, Mentha angustifolia, five acuta, *Offic.* Mentha angustifolia spicata, C.B.P. 227. Mentha spicata folio longiore, acuto, glabro, nigriori; I.B. 3. 220. Mentha Romana, *Ger. Raii Hist.* 532. Mentha Romana angustifolia, five Cardiaca, *Park.* Mentha sativa, vel hortenſis quarta, *Dod.* Mentha Romana, *Officinarum*, five præstantior angustifolia, *Lob. icon.* 507. Mentha acuta, *Tabern.* Mentha hortenſis oblongo folio, *Casalp.* Mentha odorata angustifolia, *Camer.* Mentha hortenſis prima, *Gesn.* Mentha Seracenica, *Quorumd.* vulgo la Menthe à épi, & a feville étroite, la Menthe de nostre Dame.

Radice est longa, fibrosa, repenti, quæ huc, illuc serpendo mirabiliter fecundatur. Trium cubitorum altitudinem habent caules rufescentes, quadrati, & ramosi ita, ut ramuli inferiores, & folia, respectu superiorum adeo locata sint, ut crucem efforment, hanc vero foliorum posituram communem habet cum aliis verticillatis plantis, quamvis non ita manifesto in plerisque appareat. Folia oblonga sunt, angusta, acuminata, atro-viridia, quasi villosa, ac ambitu denticulato. Exigui flores in caulium, ramorumque apice spicam efformant longiusculam, tubuloque constant vertice in duo labia diviso, albi sunt, parvisque rubris punctis conspersi, calycibusque cornua referentibus, circumque denticulatis sustinentur. Hisce quatuor semina minuta, oblonga in florum calyce clausa præsto sunt.

In hortis colitur, grate, penetranterque redolet, saporis est acris, & aromatici, & Æstate florescit. Iisdem, cum aliis, proprietatibus gaudet. Utiliter adhibetur pro fomentis, balneis, semicupiis, quum potissimum calefaciendi, corroborandi, & diaphoresim promovendi necessitas urgeat. Succus ejus cum accepto epotus sanguinem, vomitum biliosum, & singultum sistit, vermesque enecat. Folia cum Lacte mixta in causa sunt, ne lac in stomacho coaguletur. Totius plantæ odor cerebrum, memoriamque firmat, cor recreat, hæmorrhoidesque claudit.

Mentha aquatica, Sisymbrium, five Balsamum palustra, *Offic.* Mentha rotundifolia palustris, seu aquatica major, C.B.P. 227. Mentha aquatica five Sisymbrium, I.B. 3. 223. *Ger. Ermac.* Sisymbrium, *Dod.* 97. Calamintha aquatica, *Tab. icon.* 353. Mentha aquatica rubra, *Park.* Sisymbrium sylvestre, *Gesn. hort.* Sisymbrium agreste aquaticum. *Adv. Lob.* 218. Mentha floribus capitatis, foliis ovatis ferratis petiolatis, *Linn. Hort. Cliff.* 306. vulgo la Menthe equatique.

Repens est ejus radix, multis fibris vestita, caules emittit minutos, quadratos, villosos, intus cavos, fungosa medulla repletos, folia statim spatiiis excreſcentia, Menthæ crispæ foliis similia, ambitu pariter denticulato, quamvis non crispato, brevibus suffulta petiolis, ac acuto Pulegii odore donata, colore atro ad rubrum accedente, ac quandoque satis viridis. Flores superiorem caulis partem occupant, & in crassis, ac rotundis capitibus colliguntur, dilute-purpurei sunt, quadrifariam scissi, quatuor salientibus staminibus præditi, apicibus atro-rubris. Semina vero minuta sunt, ac nigricantia.

Humidis regionibus delectatur planta hæc, rivulorum, nempe oris, pratis, paludosisque locis, vulgatissima est in agro Parisiensi, flores autem Julio emittit, ac Vere denuo pullulat.

Ejus folia acria sunt, amara ac aromatica; inter stomachicas, & diureticas

cas recēsetur, ac percommode Theæ more usurpari solet: Calidis quoque adscribitur, odoreque acutissimo donatur. Eiusdem succus in Vino epotus urinas, glareasque pellit, ac vomitum singultumque sistit: stomachi tormina, flatusque dissipat. Folia etiam fronti applicantur adversus capitis dolorem, & Apis, ac Vespæ morsum. Camerarius ejusdem aquam distillatam contra suffocationem, spirandi difficultatem, & pulmonum infarctus extollit.

Mentha alba seu Menthastrum, *Offic.* Mentha vulgaris rotundiore folio, C. B. P. 227. Menthastrum folio rugoso rotundiore spontaneum, flore spicato, odore gravi, I. B. 3. 219. Menthastrum, *Ger. Raii Hist.* 532. Mentha Caballina folio rotundiore seu Menthastrum, *Trag. Cord. Tabern.* Menthastrum foliis orbiculatis, *Gesn.* Mentha agrestis, sive equina, *Quorumd.* vulgo la *Menthe Sauvage.*

Radice donatur fibrosa, serpenti, vivaci, quadratos, & villosos ad cubiti altitudinem caules propellit, folia rotunda, rugosa, lanugine alba obtecta, flores Menthæ hortensi similes, albo-rubros nempe, dentatis calycibus elatos, spicamque efformantes. Hisce vero semen minutum, ac nigrum succedit.

Gustum habet adstringentem, acrem, & amarum, odoremque fundit summe acutum, & aromaticum, Mentha hortensi minus gratum, abunde in agro Parisiensi prope fluvios, rivulos, locaque humida occurrit, uti postrema, Julio autem florescit.

Vermes enecandi vim habet, ac ceterarum more in Asthmate, mensium suppressione, & auditus vitiiis utilis experitur, atque balneis uterinis, ac nervinis admiscetur. Nonnulli in Ischiade, tritam, Cataplasmatis forma, super affectam partem apponunt, eaque vesicas sese disrumpendo dolorem mitigantes excitari testantur. Tournefortius vero in *Historia Plantarum agri Parisiensis* refert, ptisanam hac Menthæ specie confectam optimam esse adversus vapores.

Pulegium, Pulegium Regale vel Regium, *Offic.* Pulegium latifolium, C. B. P. 222. Pulegium, I. B. 3. 256. *Dod.* 282. Pulegium vulgare, *Part.* Pulegium vulgatum, *Anguill.* Pulegium regium, *Ger. adv. Lob.* Pulegium femina. *Fuchs.* Pulejus, *Ciceroni,* & *Columella.* Pulleum, *Martiali,* vulgo *Puilot Royal.*

Huic radix est fibrosa, ac serpens, quæ plurimos emittit caules fere pedales, quadratos, hirsutos, alios erectos, alios vero curvos, ac super terram late extensos, cui numerosis fibrillis e suis nodis exeuntibus, quasi totidem radicibus denuo adnectuntur. Folia tactu lævia, & nigricantia, odore grato, & penetranti, sapore adurenti ad Origanum accedunt, ex eorum vero alis ramusculi, sive alia tenuissima exeunt folia. Flores verticillati sunt, sive anulis circum caules dispositi, pene cærulei, aut purpurei, quandoque dilute rubri, raro albi; anuli vero depressi sunt, longam fere spicam efformantes, flores labiati, ac bifariam divisi, horum vero locum exigua occupant semina.

Inculca loca amat planta hæc, in quibus Hyeme præsertim aquæ stagnant, abunde ubique occurrit prope paludes, ac lacus, & in sepibus humidis secus majores vias, Julio, ac Augusto flores emittit, quum autem efflorescendo magis aromatica sit, tunc potissimum est colligenda.

Pulegium odorem habet penetrantissimum saporem acrem, & amarissimum, papyrum cæruleum magno rubore imbuunt, ex quo conjectari possumus sal volatile Aromatico-Oleosum, acido saturatum, in eo contineri, dum e

con-

contra in sale volatili oleoso artificiali, acidum hocce sale tartareo irretitur. Planta igitur hæc inter aperientes, hystericas, morbisque ventriculi, & pectoris dicatas recenseri debet, præsertim si adsit indicatio, glutinosas particulas, pulmonares vesiculas & bronchia infarciendes discutiendi. Quotidie etiam in tussi pertinaci, & antiquis rheumaticis affectionibus optimo quidem eventu usurpari solet. Rajus post Boylæum affirmat, Pulegii succo infantum tussim convulsivam mirabiliter sedari. Chesneau cyathum decoctionis hujusce plantæ con paucis saccharo contra raucedinem, sero hora somni, propinandum præscribat. Expectorationi præterea favet, & asthmaticos potenter solatur ad modum Theæ, pug. j. si sicca, man. ℥. si recens sit in aqua ℥ viij. infusa: necessarium autem, ac perutile est hic adnotare, odoriferas, & aromaticas plantas, efficaciores esse siccas, quam recentes, quum enim magna phlegmatis portio jam evaporata sit, volatilia principia, atque olea æthereæ plantæ tunc facilius, utiliusque fecerni possunt.

Tragus Vinum album extollit una cum Pulegio ebullitum, adversum albos fluores, & chlorosim. Externe quoque ejus decoctio apponitur, ad arthritidis dolores dissipandos, dentes emundandos, cutisque pruriginem leniendam. Montanus Pulegii pulverem una cum melle, & aqua in oculorum morbis exhibebat. Palmerius denique Medicus Anglus testatus est Dom. Rajo plantam hanc recentem, in sacculo, lectuloque immissam, Pulices depellere, dummodo statim ac exsiccat, statim quoque renovetur. Hoc autem verisimile videtur ob latinæ denominationis etymologiam, qua, hac facultate, a veteribus insignita, sicque nuncupata fuit, quod scilicet ejus flos recens, & ustum odore suo insectum prædictum enecare soleat.

Mentha in syrupis, Melissæ sylvestris, & antiscorbutico Charas, in pulveribus, *Diagal nga*, & *Xilo-Alos* ejusdem Auctoris ingreditur.

℞. Salis Absinth. ℥j. Syrup. Limon. ℥j. Aquæ Menthæ crispæ ℥ij. M. pro Potione bis, terve de die in vomitu repetenda.

℞. Succo tepidi Pulegii ℥iij. Sacchari cand. ℥iij. M. Cochleare unum in violenta, ac convulsiva infantum tussi exhiberi potest.

℞. Fol. Pulegii Man. ℥. Coque in aquæ q. s. Eliciantur vero decoctionis ℥vj. vel viij. Colaturæ adde Sacchar. Cand. parum. Exhibeatur sero hora somni, repetaturque congruo temporis spatio, in raucedine, ac inveteratis rheumaticis affectionibus.

Epithema adversum vomitum.

℞. Crustam panis assam, succo Menthæ saturatam, pulvereque Mastiches conspersam. Epithema hocce, tertia quaque hora innovandum, calidum regioni stomachi applicetur.

Pulvis adversum albos Fluores.

℞. Fol. Menthæ, Mumix, Coralli rubri ꝑꝑ. Karabbis, & sem. Agni Casti ana ℥j. M. F. p. Dosis ℥j. mane propinanda jejuno ventriculo, super bibendum cyathum unum vel duo infusionis Urticæ albæ.

MERCURIALIS.

MERCURIALIS plures species in Officinis noscuntur, nos vero hic loci duas tantum vulgatiores, ac usitatiores, marem scilicet ac feminam describemus.

Phyllum, Mercurialis mas, *Offic.* Mercurialis testiculata, sive mas, *Dioscoridis & Blinii*, C.B.P. 121. Mercurialis mas, I.B. 2. 977. *Dod.* 658. Mercurialis mas, *Anguill. Matth. Fuchs. Ger. Park.* Mercurialis fructum ferens, *Casalp.* Phyllon Arrhenogonon, *Theophrasti*, *Cord. Linozostis* Parthenium, *Hermupoa*, sive Mercurii Herba. *Plin*, vulgo *Mercuriale male* *Poirole*, *Vagnoble* ou *Vignette*.

Radice donatur tenera, fibrosa, annua, quæ caules propellit fere pedis altitudinem æquantes, angulosos, geniculatos, læves, acramosos. Folia Parietariam fere æmulantur, oblonga sunt, æqualia, atro-viridia, lucescentia, aliquantulum lata, acuminata, ambitu denticulato, sapore nitroso, calido nonnihil, ac nauseabundo. Ex foliorum alis breves, & minuti exeunt pedunculi, qui exiguos ad modum testium sacculos ferunt, sive fructus binis constantes capsulis semi-planis, rudibus, ac villosis, parvum, ovale aut rotundum semen continentibus.

Planta hæc frequens in viis omnibus occurrit, in cæmeteriis, hortis olitoriiis, vinetis, aliisque locis umbrosis, & humidis, ac inter quinque cælebres emollientes enumeratur.

In tradenda Mercurialis descriptione vulgarem sententiam Auctores amplectentes, Mercurialem sterilem, feminam; fertilem vero, marem vocitarunt: quum e contra rationi, rerumque naturalium analogiæ magis consentaneum esset, denominationem sterili mari, fertilis vero feminæ tribuere; in quocumque enim genere femina fructifera est.

Mercurialis femina, *Offic.* Mercurialis spicata, sive femina, *Dioscoridis*, & *Plinii*, C.B.P. 121. Mercurialis femina, I.B. 2. 977. *Dod.* 658. *Anguill. Matth.* Mercurialis vulgaris, & prima, *Trag.* Mercurialis florens, *Casalp.* Phyllon Thelyogonon, *Theophrasti*, *Cord.* vulgo *Mercuriale femelle*, ou à *épi*.

Mercuriali Mari caulibus, foliis, & radicibus omnino similis est; sed contra præcedentis morem incassum flores emittit, qui pluribus staminibus scaent, tripetalo, vel quadripetalo calyce sustinentur, ac in spicam abeunt, nullo aut fructu aut semine subsequente.

Per ætatem florens ubique luxuriare solet. Ambæ vero uno eodemque tempore virescunt, ac Hyeme communiter pereunt.

Binæ hæcenus descriptæ species promiscuum in re Medica usum, salitæ vero herbæ saporem habent. Sal nitrosum Mercurialem continere nonnulli credunt, Tournefortius autem verosimilius pronuntiat, salem ejusdem naturæ esse Ammoniacalis maxima sulphuris, ac terræ portione irritum: inter aperientes, laxantes, ac quinque emollientes recensetur. Frigida itaque, in qua 24. horarum spatio Mercurialis infusa fuerit valet adversum Hydrophem, Cakexiam, Vapores, & Chlorosim. A pluribus cum Quercetano in uteri obstructionibus eadem summopere commendatur, ejusdemque decoctio semicupii forma, prædicto in morbo usurpatur curando, ut succi ejusdem depurati ℥ij. ac Tincturæ Martis ℥ij. simul quotidie propinentur. Mel ejus succo

succo paratur, & clysteribus contra supra recensitum morbum ℥ij. sociatur. Nobis etiam simplicem, ac compositum syrupum suppeditat; simplex ℥ij. vel ℥iij. ad alvum leniendam, urinas, mensesque ciendos præscribitur; compositus vero, qui etiam Calabrensis, & Vitæ longe nuncupatur, sic conficitur.

℞. Succi Mercurialis ℔ viij. Succi Borriginis & Buglossi ana ℔ ij. fiat colatura per linteolum forti expressione; coque deinde per horæ quadrantem, assidue spumam abjiciendo; fiat iterum colatura per manicham Hyppocratis, ac M. cum æ. q. Mellis albi: decocti, & diligenter despumati.

Præsto sit sequens infusum antea paratum sequenti ratione, nempe radicis Gladioli vulgaris ℥vj. & rad. Gentianæ taleolatim incisar. ℥iv. in Vini albi optimi ℔ iij. Super cinerarium calidum per biduum infusis, deinde linteolo absque expressione colatis, infusum succo herbarum prædicto, ac Melli misceatur.

Omnia simul in farragine ebulliant, spumam diligenter abjiciendo, usque dum syrupi admodum inspissati ℔ viij. remaneant.

Syrupus hic singulari in pretio habetur adversum stomachi hebetudinem, nec non adversum omnes pulmonum morbos, hemicraniam, & vertiginem: alvum præterea subducit, ab ischiade, ac rheumatico affectu præservat, inflationesque hydropem minitantes dissipat; temperamentis tamen adustis, melancholicis, atque biliosis neutiquam prodesse Garidelius expertus est.

Bina ex eo colearia cumulata tribus ante pastum horis assumuntur, coque per dies xv. etiam, juxta morbi exigentiam, uti possumus, nonnunquam vero singulis viii. aut x. diebus subsistere convenit, ut postea si opus sit repetatur.

Verrucas hujusce Plantæ succo illitas feliciter exsiccari Rajus testatur. Quod autem veteres de Mercurialis maris virtute ad masculos, & feminæ ad puellas generandas memoriæ prodiderunt, nobis inter fabulas, ut absolute falsum, reponendum videtur. Ab antiquis in pultibus Mercurialis usurpabatur, nostra tamen ætate, hoc alimenti genus a culinis omnino proscrubitur.

Lenitivo, & *Catholico*, aliisque Compositis admiscetur. Nonnulli hujusce plantæ Man. j. in juscule vitulino decoquunt, ac jejuno stomacho ad alvum laxandam epotant, aut folia cum panaria pulve pro infantibus ad eundem scopum obtinendum, nec non ad eorundem colicas affectiones avertendas decoquere pariter solent.

℞. Fol. Mercurialis & Malvæ ana Man. j. Ebulliant in aquæ ℔ ij. ad medias. Colaturæ adde Mellis Mercurialis ℥j. aut ℥ij. pro Enemate in alvi constipatione, Cakexia, ventrisque inflationibus.

M E S P I L U S.

SUB generico Mespili nomine nonnullæ veniunt arbusculæ; nobis vero tres tantum in Officinis usitatiores notæ sunt, Mespilus nempe vulgaris, Spinus albus, & Pyrachanta.

MESPILUS vulgaris, *Offic.* Mespilus Germanica folio Laurino non serrato, sive Mespilus sylvestris, C. B. P. 453. Mespilus vulgaris, I. B. 1. 69. Mespilus, *Dod.* 801. Mespilus vulgaris, sive minor, *Park.* Mespilus foliis integris, *Raii Hist.* 1460. Epimelis, *Theophr. & Dioscor.* vulgo *Nesslier*, *Mesplier*, ou *Nesplier*. Arbu-

Arbuscula est, seu Arbor mediocris magnitudinis, trunco plerumque recto, ramis duris, solidis, fractuque difficilibus. Folia magna sunt, & Lauri vulgaris, aut Cerasi foliis pene similia, foliisque Mali longiora, & angustiora, inferne lanuginosa, atque alba superne vero viridiora, tenuiorique lanugine oblecta, marginibus modo denticulatis, modo non. Flores sejuncti enascuntur magni, pluribus petalis obtusis, rosaceisque constantes, albi, aut dilute-rubri, in centro divisi, florum Mali Cydoniæ æmuli, calyce multifido suffulti, ac tandem in fructum abeuntes, exiliorem Malum, aut Pyrum sylvestrem magnitudine æquantem, femirotundum, rubrum, aut per maturitatem rufescentem, hirsutum, carnosum, acerbissimum, antequam maturescat, terminatum specie quadam coronæ a calycis apicibus efformatæ, quæ veluti umbilicum latum, & cavum ambit. Fructus hic Mespilum nuncupatur; tunicam habet teneram, substantiam vero duram, albam, austeram, quæ tamen maturescendo emollitur, saporemque dulcem, vinosum, adeoque gratum acquirit, ut ad secundas mensas exornandas inservire commodissime possit. Quatuor, aut quinque officula petrosa, dura, oblonga, gibba, superficie inæquali prædita, ac sub-rubra occludit, in quibus singulis oblongum semen occurrit.

Mespilum ubique in hortis & Pomariis colitur; in Gallia autem sponte crescit in sepibus, ac nemoribus in agro præsertim Parisiensi, & Montmoranciano. Nisi inferatur, ut plurimum, spinis obducitur, exiguosque fructus tantum suppeditat; culturæ vero ope grandiores, exquisitioresque apparent. Optime inferitur Pyro sylvestri, & Oxyacantho. Aprili, & Majo floret, fructus Septembri exeunte, aut serius perficitur, raro in arbore maturitate donatur, Autumno colligitur, quando nempe perfectam acquiserit magnitudinem, tunc autem paleis circumfusus probe emollitur, esuque aptissimus efficitur.

Mespilum plurimum phlegmatis, olei, salisque acidi, terrestris continet, hinc vim habet adstringentem, ad Diarrhæa, Dysenteriasque sistendas accommodatam. Saccharo, aut Melle conditur, vel super paleas ad maturescendum relinquitur, nocet enim stomacho, nisi probe emollitum fuerit. Mespili ramusculi tusi, & aqua decocti ptisanam largiuntur, quæ supradictis in morbis feliciter usurpatur. Scorderus hujusce semina diuretica, & adversum calculos aptissima esse putat, hinc eorumdem ʒj. infundi per noctem in Vini albi ʒ viij. & mane jejuno ventriculo repetitis vicibus propinari potest. Mespilorum nondum maturorum decoctio, aut ejusdem arboris folia optimum Gargarisma suppeditant adversus Anginam, & gingivarum, ac dentium fluxiones. Cataplasma quoque conficitur Mespilis siccis, Nuce Moscata, Caryophyllis, & Corallis parumper pulveratis, succo Rosarum permixtis, ac in vomitu regioni stomachi applicitis. Forestus fide dignus profecto Medicus testatur, Diarrhæas inveteratas, ac remediis fere omnibus resistentes Mespilorum usu sanatas quandoque vidisse.

Usurpatur Mespilum in Syrupo Myrti composito *Mesuai*, & ejus folia in Unguento Comitissæ a *Varignana* proposito.

Oxyacantha, spina acuta vel alba, sive spinus albus, *Offic.* Mespilus Apii folio sylvestris spinosa, sive Oxyacantha, C. B. P. 454. Oxyacantha vulgaris sive spinis albus, I. B. 149. Oxyacanthus, sive spina acuta, *Dod.* 751. Oxyacanthus, *Ger. Rati Hist.* 1458. Oxyacantha vera veterum, *Schövenckf.* Spina Appen-

Appendix vulgaris, *Park.* Crategæus foliis obtusis bis trifidis *Linn. Hort. Cliff.* 188. vulgo *Epine blanche*, *Aubépin.* *Aubepine*, *Noble Epine.*

Radice[m] habet longam & alte in terram descendentem, truncum medio-criter crassum, sed firmiter solo adhærentem, ramosum, duris, acutis, lignoque durioribus spinis obsitum, sub-rubro, aut atro-cinereo, juxta variam ætatem cortice obtectum. Rami firmissimi, & flexibiles ita sunt, ut sub cultoris scute quamlibet figuram repræsentare possint. Folia Apii palustris foliorum figuram, saporemque viscidum habent. Flores vero fragrantissimi, pedunculis fere pollicem cum dimidio longis, atque albis, acervatim adnascuntur, quinque petali sunt, rosacei, ac staminibus sub rubris, ut in Pyro donati. Fructus baccis Myrti grandiores, rotundi, per maturitatem rubri, ad instar umbellæ pendentes, nigrumque umbilicum gestantes, molli glutinosa, ac sub dulci scatent pulpa, & unum, aut bina dura, & alba ossicula occludunt, si unum tantum, rotundum est; si autem bina, interna ex parte, parvam, & curvam ostendunt cavitatem, qua simul junguntur; figura variant, communior vero orbicularis esse solet: haud raro tria in uno, eodemque fructu conspiciuntur.

Ubique Arbuscula hæc tam in calidis, quam in frigidis regionibus, præfertim in sepibus juxta vias occurrere solet, quocumque solo, aut climate delectatur: Majo floret, aeremque grato florum odore late perfundit; fructus Septembri maturescunt, atque decisis foliis Hyeme exeunte pertinaciter ramis adhærent, & avibus, ac præcipue merulis, & turdis nutrimentum suppeditant.

Spinus albus ob ramorum densitatem, & spinarum acutiem, ac rigiditatem pro sepium vivarum usu aptissimus est, neque enim frigore læditur, neque radicibus largius, quam par est, dilatis solum occupat, neque diuturnum agricolis laborem, ut Prunus sylvestris asserere solet. Arbuscula hæc quoque apta præ ceteris est ad sepes conficiendas, quæ ope cultri variis ad ornatum figuris donantur. Lignum duritie, & æqualitate excellit, Buxo immediate succedit, & magni habetur in operibus torno elaboratis.

Plures Spini albi species reperiuntur fructibus grandioribus, sub-acidis, quæ *Azevole* nuncupantur, Mespilus enim Aronia a nostro Spino albo, nisi baccarum magnitudine, atque sapore distat. Ad deliciam in hortis colitur, uti & Spinus albus duplici flore.

Arbuscula hæc Analyti Chymica plurimum liquoris acidi, parum spiritus urinosi, nihil salis volatilii concreti, multum vero terræ atque olei largitur. Hinc vero simillimum est, Spinum album sale, corallino salis proximo, paucosale Ammoniaco permixto scatere, a quo adstringendi, & diarrhæas, fluxusque sanguineos sistendi in eo facultas emanat. Florum Spini albi aquam stillatitiam, aut spiritum, floribus iisdem una cum Vino maceratis, ac distillatis, elicatum, Pleuriticis, & Colica affectione laborantibus plurimum solatii asserere posse Tragus asserit. Idem Tragus, Matthioli, & alii fructum inter adstringentes ad quoscumque fluxus sistendos dicatum enuntiant, quod etiam innuere videtur Lobellius, dum ait, hujusce saporem nonnihil asperi, & adstringentis præferre, quod ad fructum nondum probe maturum referatur, quum e contra fructus maturi tali, ac tanta dulcedine, ac viscositate polleant, ut Anguillara deceptus sit, asserendo, eos esse laxantes. Rajus vero cum Botanicis omnibus testatur, horumce fructuum aquam distillatam, aut

aut exsiccatorem pulverem, aut infusionem ex Vino, sabulum, & calculos, e renibus, & vesica depellere.

Pyracantha, *Offic.* *Oxyacantha* Dioscoridis, sive *Spina acuta* Pyri folio, C. B. P. 454. *Pyracantha* quibusdam, J. B. 1. 51. *Mespilus aculeata* Amygdali folio, J. R. 5. 642. *Oxyacantha* Theophrasti. *Ger.* *Rhammus tertius* Dioscoridis, *Lob. icon.* 182. *Pyracantha*, *Park. Raii Hist.* 1459. *Pyracantha pyrastris* folio, *Adv. Pen. & Lob.* vulgo *Buisson ardent*, *arbre de Moysé*.

Species est *Spini albi*, sive arbuscula spinosa, cortice ad nigrum accedente, ramis, acutis spinis, armatis, ex quibus alie pollicem æquant, alie vero breviores sunt sursum plerumque desinentes. Folio quoquomodo *Pyrastris*, aut *Amygdali*, aut etiam *Arbuti* folia simulantur, ex quibus alia oblonga sunt, ac nonnihil acuta, alia serme rotunda, ambitu venuste satis denticulato, lævia in ramis inferioribus præsertim sita; in superioribus autem quandoque lanuginosa, ac penitus colore illo viridi luculcente destituta, e superna facie in aliis apparente. Flores e luteo sub-rubri pluribus rosaceis petalis donantur. Fructus *Spini albi* fructibus similes rotundi sunt, aurei ad rubrum accedentes, racematim collecti, corona quadam ornati, sub-acidi, ac quatuor aut quina luceo-alba, triangularia, & parumper luculentia semina occludentes.

Arbuscula hæc sponte crescit in sepibus Provinciæ & Italiæ. Alibi etiam in hortis ad ornatum colitur, tam in plano, quam serie, atque ordine muris applicata, semper enim virefcit, nec fructus hyeme dimittit: Majo autem flores suppeditat, ejusque baccæ autumnno maturescunt, quas pueri in delitiis habent, præsertim probe maturæ; eodem sapore, iisdemque, ac *Spini albi* baccæ proprietatibus donantur, ab agricolis vero *Senelles*, aut *Sinelles*, & in Occitania *Pommettes de Paradis* nuncupantur. Creditum fuit, Arbusculam hanc, fuisse *Dumum*, ex quo Deus *Moyse* apparuit, eique præcepit, ut calceamenta deponeret, eo quod ad terram sanctam pervenisset, atque hac potissimum ratione fructum perpetuo in arbore permanere; idem quoque a nonnullis ad *Spinum album* refertur.

Fructus *Pyracanthæ* adstringens est, & ad fluxus ventris sistendo dicatus, hinc facile *Spini albi* fructibus substitui potest.

M I L I U M.

DUæ *Milii* species in Officinis pro usu Medico distinguuntur, Minus nempe, & Majus, *Sorgum* vocatum.

*MILIU*M vulgare, *Offic.* *Milium* semine luteo, vel albo, C. B. P. 26. J. B. 2. 446. *Dod.* 506. *Milium aureum*, & album, *Camer.* *Milium vulgare album*, *Park.* *Milium*, *Ger. Raii Hist.* 1251. vulgo *Petit Millet* ou *Mil commun*, *jaune ou blanc*.

Radices numerosæ, fibrosæ, fortes, albicantes plures emittunt caules, aut culmos mediocris crassitie, nodosos, duos aut tres pedes altos, folia vero ampla, & pollice latiora, *Arundinis* foliis similia, crassa lanugine oblecta, præsertim qua culmum tegunt, tandem, dum sensim expanduntur, tactu lævia, & expolita. In ramulorum summitatibus fasciculatim flores nascuntur plerumque lutei, quandoque sub atris, tribus staminibus conflari, quæ e centro calycis, ut plurimum bipetali, exeunt. Deciduis floribus succedunt se-

mina rotunda aut ovalia, lutea aut alba, dura, lucentia, in quibusdam exilibus & teneris veluti baccis a florum calycibus efformatis clausa.

In agris feritur Planta hæc, crescitque in solo sabuloso, umbroso & humido, terramque exposcit mobilem, atque levem, satis vero pinguem, atque humectatam. Milium enim a terra sicca, & cretacea omnino abhorret. Aptior ad hoc ferendum, tamquam temperatior, tempestas Verna esse solet: communiter vero exeunte Martio terræ committitur. Hoc commodi agricolis præstat, quod scilicet ex eo quatuor, aut quinque sextaria, ad integrum jugerum seminandum sufficiant, neque enim probe excresceret, si spissius fereretur. Trium mensium intervallo perfecte maturefcit, magnumque in segetum penuria subsidium affert, adversum enim quancumque aeris intemperiem resistit, messisque constanter in promptu esse solet, quum sterilitate, aut aliarum frugum egestate cruciamur.

Etsi Botanici omnes Milium album cum luteo confundant, ac nisi varietate differre asserant, tamen quamdam esse distinctam speciem a Rajo estimatur; non enim colore tantum discrepare ait, verum etiam magnitudine, florum eruptionis tempore, ac spica; Luteo namque elatius est, ad altitudinem duorum vel trium cubitorum excrescit, præterquamquod culmos habet crassiores, majorique nodorum numero interfitos, spicam magis curvam, magisque albicantem, quæ serius expanditur, Julio scilicet ad exitum properante.

Milium plurimum olei, parumque salis volatilis essentialis continet. Semen vero alimentum quibusdam regionibus utilissimum suppeditat; excorticatur, lacteque decoquitur, uti Oryza, cum qua communes habet facultates. Milium temperans est, refrigerans, & anodynum, morbis pectoris, tussique convenit antiquæ, & sanguinis nimium motum compefcit; alvum vero quandoque nimium adstrictam reddit, flatibus concitat, nec adeo facile concoctioni favet, hinc ex eo panis nunquam, nisi anno sterilitatis conficitur. Ex eodem in Italia una cum lacte placenta conficiuntur, quæ optimæ quidem sunt, si adhuc calidæ, & recentes comedantur, glutinosæ vero, & ingratae, si forte veterascant. Ad extranea corpora negligenter deglutita, v.g. acus, vitrique fragmenta e corpore eliminanda, optima est Milii farina pultis forma.

Quoad Milii Medicum usum, Auctores omnes conveniunt, ejus decoctionem, diureticam, & diaphoreticam esse. Decoctio hæc eadem cum Vino mixta celebrem Divi Ambrosii decoctionem constituit, Vini albi ℥ij. cum prædictæ ℥iij. permixtis. Ad sudorem in tertianis aliisque intermittentibus febribus conciliandum, & ad Variolarum, & Morbillorum eruptione adjuvandam in usum revocatur: Nonnulli addunt Scabiosæ, & Feniculi radices cum Papsulis. Milii farina Cataplasmate anodyno, & resolvente usurpari potest. Milium fractum, torrefactum, sale decrepitato mixtum, & sacculo conclusum, aptissimum est ad dolores, humore viscido in partibus stagnante, progenitos, tam in capite, quam infimo in ventre, aliisque partibus sedandos, dummodo sacculus probe calidus applicetur. Notum denique est, Milium, ad parvas aves, pullos præcipue, & columbos vescendos, usitatissimum esse.

℞. Milii, Papsularum, & Ficum pinguium ana ℥℥. Coque in aquæ ℔iij. ad ℔ij. Fiat colatura absque expressione; cyathus calidus exhibeatur,

ac

ac per intervalla repetatur, ut sudor, & urinæ blande ciantur; Milium Indicum, Melica sive Sorghum, *Offic.* Milium arundinaceum subrotundo semine, Sorgo nominatum, C.B.P. 26. Sorghi, J.B. 2. 447. Medica sive Sorghum, *Dod.* 508. *Park.* Sorghum, *Ger.* Panicum indicum, *Gesn. Hort.* Sorghum seu Milium indicum, *Raii Hist.* 1252. Sagina vel Panicum Loculare, *Quorumd.* vulgo *Grand Millet noir*, *Ble barbu*, ou *Sorgo*.

Radix e crassis, robustisque constat fibris, quæ huc illuc in solo profunde immerguntur, ut culmi ab ipsis suffulti facilius ventorum impetui resistere possint; plures autem culmos emittit arundinaceis similes, ad octo, decem, & quandoque tredecim pedum altitudinem, digitum crassos, subnigros, firmos, nodis distinctos, medulla alba, & subdulci, adinstar Sambuci repletos, rubro colore, maturescente semine, infectos. E singulis nodis folia exeunt cubitalia, tres vel quatuor digitos lata, arundinaceis æmula, extremo acutis denticulis armato, qui si contraria vice tangantur, digitos lædunt. Summis culmis flores erectis fasciculis, pedem circiter longis, quatuor aut quinque pollices latis apparent; exigui autem sunt, flavi, oblongi, pendentes, pluribusque staminibus e bipetalo calyce exeuntibus conflati. Hisce succedunt numerosa semina Milio, aut seminibus Canaabis vulgaris duplo crassiora, fere rotunda, aut ovalia, ut plurimum subrubra, aut atrorubra, raro albida, aut flava, duplici capsula obvoluta, quum vero succutiantur, pedunculos, crassaque filamenta relinquunt, quibus scopulæ consiciuntur.

Universa Planta vere Arundini, non minus figura, quam magnitudine similatur, ita ut ager, in quo ad justam altitudinem excreverit, Arundinibus satum e longe appareat. Sorghum præ omnibus Panici, & Milii speciebus excellit, & solum pingue, & humidum amat, hinc in solo hisce præsertim qualitatibus prædito quandoque feritur, ut videlicet nimie fertilitatis excessus corrigatur. Ab Indiis in Hispaniam, Italiam, aliasque calidas regiones, in quibus præcipue colitur, primum allatum fuit; inter Ætatis grana enumeratur, Autumno maturescit, & Panico sapore, ac proprietatibus satis simile deprehenditur. Eo volatilia, & animalia vescuntur, nec non panis conficitur friabilis rudis, ac nullius fere nutrimenti. Generaliter, in regionibus calidis ad pullos, & columbos magis, quam ad alendos homines usurpatur. Cæsalpinus rem refert prorsus miram, quod scilicet, si forte Boves plantam hanc adhuc viridem comedant, insentur, ac emoriantur, si vero siccam, iisdem proficere.

Milium Indicum alterum quoque invenitur, quod a præcedenti, nisi planiore, albißimo, ac adinstar Orobi crasso grano differre solet: utrumque eodæm in usus revocatur. Verum quamvis Sorghum ad volatilia, & animalia saginanda solummodo inserviat, nihilominus ab agricolis Italis ob ejus facilem vegetationem, ad diuturnum in tritici culturam laborem vitandum, feritur, panisque niger difficilis concoctionis, adstringens, ac ferme nullum nutrimentum suppeditans eo conficitur. Medulla ex ejus culmis elicita adversus strumas remedium paratur magnopere a Matthiolo commendatum, cujus descriptio observari potest in *Generali Plantarum Historie* Joannis Bauhini *Tom. 2. pag. 448.* Idem Auctor felici quidem cum successu proponit florum hujusce Plantæ p. 3j. in cyatho Vini rubri infusa, ac mane jejunò stomacho pluries repetenda in nimio mensium profluvio; eadem

quoque dosi capsulas granum obvolventes pulveratas, ac vitello ovi infusas adversus Diarrhæas, Dysenteriasque præscribit.

MILLEFOLIUM.

UNa solummodo Millefolii species in Officinis plerumque cognoscitur; vulgatio videlicet, ac flore albo, eamque tantum describendam assumimus.

Stratiotes, sive Militaris herba, Achillea, *Offic.* Millefolium vulgare album, C. B. P. 140. Millefolium Stratiotes pennatum terrestre, J. B. 3. 136. Millefolium, seu Achillea, *Dod.* 100. Militaris, sive Millefolium flore albo, *Adv. Lob.* 333. Stratiotes millefolia major, *Lugd. Hist.* 769. Millefolium vulgare, *Trag. Park.* Millefolium terrestre vulgare, *Ger.* Achillea sideritis, *Dioscor.* Achillea foliis pinnato-pinnatis, *Linn. Flor. Lapp.* 243. Myriophyllum, sive Chiliophyllum Græcorum, Panaces heracleon, Lumbus sive supercilium Veneris, Carpentaria, *Quorumd.* vulgo *Milleseville*, *herbe au Charpentier ou herbe à la Coupure.*

Huic radix est lignosa, fibrosa, subrubra, ac serpens, quæ caules propellit numerosos, ad pedis, aut pedis cum dimidio altitudinem, etsi minutos, satis tamen rigidos, cylindraceos, striatos, hirsutos, subrubros, medulla instructos, summitatibus ramosis. Folia in colta locata, minutim incisa, Chamomillæ folia quodammodo æmulantur, ac rigidiora sunt, avium plumas referentia, odore gratissimo, sapore acriusculo. Summis ramis flores progignuntur umbellis, aut fasciculis admodum constrictis, atque rotundis, quorum unusquisque exilis est, radiatus, albus, aut dilute-purpurascens, odoratus, & calyce fulcitur cylindraceo, oblongo, ac squamoso: hiisce parva semina succedunt.

In omnibus fere locis, utpote vulgatissima luxuriat Planta hæc secus vias, in locis incultis & siccis, cameteriis, & pratis: Majo, Junio, totaque Æstate florescit. Nonnulli Millefolium flore purpureo peculiarem speciem existimant; etsi minus vulgaris sit, præter florum colorem a præcedenti vix differt, nihil aliud ergo esse potest, nisi varietas Millefolii vulgaris flore albo.

Millefolium acriusculum est, amarum, aromaticum, chartamque cæruleam rubro colore inficit. Salis naturalis terrestris acida pars ab aliis principiis per hujusce Plantæ texturam sejuncta, cum aliis terrestribus particulis, sal aluminosum, paucio oleo essentiali sociatum constituere videtur. Analysis vero Chymicæ ope plures acidi liquores, magna terræ portio, nihil vero salis volatilii concreti, ac spiritus urinosi parum e Millefolio eliciuntur: hinc planta eadem inter vulnerarias, resolventes, adstringentesque recensetur. Interior, ac exterior hujusce usus valet ad omnes hæmorrhagiæ species sedandas, aut ejus infusione, aut decoctione; aut contusa, vulneribus, & incisionibus apposita, unde ejus *Charpentaria*, denominatio emanat, ea scilicet Cisarîi, alique familiariter utuntur, quam quidem denominationem communem habet cum aliis plantis, sanguinem sistendi vi præditis, Brunella nempe, Consolida majori, Anacampteros &c. Millefolium utilissimum est adversum hæmorrhoides, fluoresque albos excedentes. Ejus succus mirabiliter ulcera interna detergit, ac præ aliis pulmonum Vomicam. In hæmorrhagiis, ventris fluxibus, ac urinæ incontinentiis hujusce Plantæ Ma-

parvus jusclo infunditur, aut in aqua ferventi ad modum Theæ; ejusdem miros effectus in omnibus prædictis casibus experientia testatur. Advertant porro mulieres, & virgines hæmorrhoidali fluxui deditæ, ne hoc ipso remedio longius, quam par est, abutantur, quandoque enim mensium suppressionem hæmorrhoidibus laboriosorem progignit. D. Chomelius in *Tra-ctatu de Plantis usitatoribus* asserit, pluries cum successu succum Millefolii exhibuisse cum succi Urticæ æ.q. pro binis dosibus, horæ intervallo ad hæmorrhagiam, ab aliqua vasis sanguinei sese in intestinis exonerantis ruptura obortam, sistendam: potioni vero huic forti ejusdem plantæ decoctione parato Enemate occurrebat. Eodem in morbo propinari potest Millefolii pulvis ℥ij. bucellatis adstringentibus admiscenda. Tabernæ-Montanus asserit, aquam distillatam Millefolii adversum Epilepsiam, & Vinum, aut Hydromel hac Planta paratum adversum omnes irregularem fluxuum species valere. S. Paulus testatur, mulieres gravidas a se ipso cognitas abortum præcavisse, ejusdem decoctionis usu. Millefolij ruditer contusa folia, atque in aurium ostio immissa sæpe sæpius dentium dolorem sedant. Aquæ vulnerariæ, Balsamique polycresto *Bauderoni*, Mundificativo de Apio dicto, Martiato, nec non alicui alio Emplastro adstringenti Millefolium sociatur.

℞. Millefolii p. ℥ij. Succi Plantaginis ℥vj. M. pro potione, quæ tepida propinetur, quæque iterum de die repeti potest adversum sputum aut vomitum cruentum.

℞. Succo Millefolii ℥iv. Sacchari ℥j. M. pro potione, quæ tepida mane jejuno stomacho propinetur contra immodicum mensium fluxum pluries repetenda.

M O M O R D I C A.

Inter plantas Balsamina nomen præferentes, MOMORDICA *Balsamina* mas in Officinis vocata, toto cælo discrepans a Balsamina vulgari, genus constituit.

Balsamina mas, Pomum mirabile seu Momordica, *Offic.* Balsamina rotundifolia repens sive mas, C. B. P. 306. Balsamina cucumeraria, J. B. 2. 251. Momordica vulgaris, J. R. 5. 103. Charantia, *Dod.* 670. Balsamina sive Pomum mirabile vel Hierosolymitanum, *Trag.* 898. Momordica, *Castor.* Dur. 61. Balsamina mas, *Ger. Park. Camer. Raii Hist.* 647. Cucumis puniceus, *Cod. Hist.* Balsamina mas fructu puniceo, & Momordica fructu luteo rubescente, *Hort. Eyst.* Garantia sive Charantia, Mamortica, viticella, Balsamina cucumerina, seu Pomifera, Herba Lalsulata, *Quorumd.* vulgo *Pomme de Merveille*, *Balsamine male ou rampante*.

Radice habet parvam, fibrosam, sex mensium spatio in solo perdurantem, caules vero sarmentosos, ad duorum, vel trium pedum altitudinem sese elevantes, satis exiles, angulosos, striatos, qui capreolis ab unoquoque folio emissis, veluti totidem manibus, propius implantatis perticis adherent, ac sustentur. Folia Brionix, aut potius Vitis foliis similia sunt, exiliora tamen, elegantius incisa, late viridia, expolita, caudisque fere pollicem, aut pollicem cum dimidio longis adhærentia, sapore amariuscule & acri. Ex foliorum alis flores enascuntur pelviformes, ad centrum usque quinquefidi, alii ab aliis quandoque sejuncti, luteo-albescentes, flavis

flaminibus donati, quibus fructus succedunt oblongi, rotundi, adinstar Cucumidis, plus minusve parte media turgescences: fructus vero hi neutiquam pulposi, vi quadam elastica, sponte aperiuntur, atque cavitas inde conspicitur pluribus seminibus referta, Cucurbitæ seminum magnitudine, magis longis, quam latis, atro-rubris, leviter crenatis, ac membranula obvolutis.

Planta hæc in hortis colitur, faciliusque crescit in Italia, regionibusque calidis, quam in Germania, atque Anglia, in quibus plerumque Augusto solummodo floribus decoratur, ac fructus raro admodum, ac ægre maturefcunt.

Momordica, tamquam vulneraria, & anodyna potissimum usurpatur, vulneraria autem adeo, adeoque balsamica existimatur, ut per excellentiam Balsamina nuncupetur. Fructus maturus, demptis seminibus in oleo aut Amygdalarum dulcium, aut Olivarum per quam optimo infunditur, vas per mensium spatium soli exponitur, aut B. M. imittitur, sicque excellens remedium conficitur adversus tendinum puncturas, nec non ad vulnorum inflammationes, hæmorrhoides, mammarum scissuras, perniones, adustionem, anique procidentiam avertendam aptissimum. Mulieres quoque ulceribus in utero, aut vagina laborantes linimenti, aut injectionis formam Balsamum hoc mirabiliter solatur. In *Ephemeridibus Germanicis Decuria prima anno 6. & 7. pag. 99.* extat observatio celebris Georgii Valkameri, qui asserit, in partu difficili Balsaminæ oleum prædicta ratione paratum sæpe sæpius secundo quidem cum successu ℥. j. cum anodynis sociatum, Enematis forma præscripsisse, partibus generationi dicatis, unguento, ejusdem fructus pulpa, butyro permixta, confecto, simul illinitis, sicque sedato dolore, relaxatisque partibus foetui feliciter exitum procurasse. Hoc idem linimentum post balneorum usum pluries repetitum, optimum esse remedium contra sterilitatem alii testantur.

B. Fol. Malvæ aut Althææ Man. j. In Lacte ebulliat, aut in aqua communi, reducaturque ad ℔j. Colaturæ adde Vitellæ Ovorum N. ij. atque Olei Balsaminæ ℥j. pro Clystere adversus tormina violenta partum difficilem antecedentia.

M O R U S.

DUæ tantum MORI species in Officinis notæ, sunt, Nigra, atque Alba. Morus nigra, Mora Celsi, Mora Celsa sive excelsa, *Offic.* Morus fructu nigro, C. B. P. 459. Morus nigra, J. B. 5. 118. *Cord.* Morus, *Dod.* 810. *Brunf. Trag. Matth. Ger.* Morus nigra vulgaris, *Park. Raii Hist.* 1429. Morus rubra, *Anquill.* vulgo *Meurier noir.*

Radicebus donatur numerosis, magnis, robustis, parum profundis, late sese expandentibus: Caudēs crassissimus est, tortuosus, nodosus, cortice crasso, rudi, & admodum flexibili testus: lignum durum, firmum, luteumque centrum versus: folia adinstar manus lata, fere rotunda, nonnihil acuta, aliquando Vitis folia simulantia, sinuosa, denticulato ambitu, aliquantisper dura, tactuque rudia, hirsuta, gustu subdulci, ac viscoso, defectu Mori albæ ad Psombyces vespandos usurpata: florum receptacula nullo fructu subsequuta, viridescencia, lanuginosa, plurimos efferentia quadripetalos flores, nonnullis staminibus e centro sese elevantibus. Fructus Morum

Morum nuncupatur, sejunctis in locis ex eadem arbore progignitur; primum viride, austerumque est, postea rubicundum, acidum, ac adstringens, brevi adnexum pedunculo, fructu Rubi majus, magisque oblongum, rotundiorique semine præditum, demum maturescendo nigrum, ac succo viscoso, & dulci turgidum, veluti sanguine manus, ac labra inficiens. Afferit Matthiolus, fructum prædictum ad maturitatem perductum, mediocrem nihilominus austeritatem detinere: occludit autem semina fere rotunda.

In hortis arbor crescit, ac Joanne Bauhino observante, Sol vim suorum radiorum in hanc potentissime exerit, & revera statim, ac folia pullulare incipiunt, adeo vehementer propelluntur, ut opus omne, quodam etiam cum strepitu, ut adnotavit Plinius post Theophrastum, in sola nocte exequatur. Antiqui Morum sapientiore, prudentioreque præ aliis arborum speciebus appellabant, frigore enim præterlabente omnium novissima gemmas edit, dum e contra Amygdalus inter domesticas arbores stultior nuncupatur, eo quod scilicet ad flores eliciendos nimium sollicita sit. Morus præterea omnium prima folia dimittit.

Morum nigrum ad alimentarium usum, atque medicamentarium usurpatum plurimum olei, phlegmatis, salisque essentialis continet: ante maturitatem deterisivum, adstringens, ac ulceribus, aliisque faucium morbis dictum censetur; maturum vero humectans, refrigerans, ventrem laxans, pectus demulcens, ac expectorationem promovens. Rob, & Syrupus simplex; Rob, & Syrupus compositus eodem conficiuntur. Rob simplex *Diamorum* dicitur, succoque Mori, ac Melle paratur; ejus vero cochlear cumulatam in aquæ cyatho infusum ad faucium, & thoracis acredines emolliendas, nec non ad calorem in ardentibus febribus compescendum propinatur. Rob composito adduntur Omphacium, Myrrha, & Crocus. Syrupus eademmet ratione conficitur, Mellis tantum Saccharum substituendo; a Cordo vero Mororum, fructuum Rubi, & Idæi Rubi, Fragorum succo, & Melle conficiebatur. Prædictus fructus probe maturus mensis apponitur, refrigerandi vim habet, nullum fere nutrimentum suppeditat, statimque in ventriculo corumpitur, hinc hujusce visceris debilitate, atque relaxatione laborantibus omnino interdicens: necesse est etiam curare, ut ante Solis ortum colligatur, araneis enim aliisque insectis diurnis horis supervenientibus, ac ex fese eo nutrientibus, ova deponunt, unde veneficorum morborum cohors emanare solet, præterquamquod observatur, regiones hac fructuum specie feraciores malignis, ac pestilentialibus morbis præ aliis esse conflictatas. Foliorum, & corticis Mori decoctionem dentium dolorem sedare Gargarismatis forma a Schordero asseritur, a nonnullis vero excellens topicum ad versus adustiones, iisdem foliis cum aceto tuis, proponitur. Hujusce denique arboris cortex, & radix, tamquam vermifuga in pulveribus, aliisque contra vermes compositis usurpantur.

Rx. Aquæ fontis, aut Seri Laëtis ℥j. Crystalli mineralis ℥j. Syrupi Diamoron ℥j. M. pro Gargarismate refrigerante.

Rx. Corticis Mori, Radicum Filicis feminæ, summitatum Tanacetii, & Corallinæ ana ℥ss. Aëtiopis mineralis ℥ii. M. f. p. ac Syrupo Absinthii confocietur, ut Opiata vermifuga conficiatur a ℥j. ad ℥ij. mane jejuno ventriculo repetitis vicibus usurpanda.

Morus alba, *Offic.* Morus fructu albo, C.B.P. 459. Morus alba, I.B.I. 119.

Morus candida, *Dod.* 810. Morus fructu albo minori, ex albo purpurascens te, I. R. H. Morus alba, *Ger. Park. Raii Hist.* 1429. vulgo *Meurier blanc*.

Radices habet Moro nigra majores, magisque expansas, arborque altius excrevit; folia oblonga sunt, angustiora, teneriora, denticulata, ad instar foliorum Vitis quandoque incisa, eleganter adeo juxta Joannem Bauhinum, ut floribus Lilliorum Coronæ Galliarum, quantumvis excellenti Pictore delineatis, anteferenda videantur. Quamplurima apparent florum receptacula pedunculis adnexa longiusculis in præcedenti descriptis similibus. Fructus albi, aut purpurascens sunt, dum maturescunt, exiles, sapore dulci, ferme melleo juxta Matthiolum, sed revera ingrato, & insipido.

Generaliter Morus locis calidis, sabulosis, maritimis, regionibusque planis delectatur. Plinius observat, Moros in montibus nunquam fuisse conspectas: in regionibus tamen frigidis excoli haud incommodè potest, crescit enim facillime in Anglia. Sero flores emittit, at fructus promptè maturescit, citius autem, tardiusque juxta variam loci temperiem. Diutissime vivit arbor hæc, ejusque lignum compactum, ac solidum in aqua, non secus ac Quercus obdurefcit.

Morus alba, nigra omnino tenerior, delicatiorque est, fructu excepto insipidiore, & ad nauseam excitandam, quam ad nutriendum, ob ingratum saporem, magis apto: falso creditum fuit, ortum duxisse, eo quod Mori nigrae rami Populo albæ inserti fuerint. Mori albæ folia incisa sunt, usquedum arbor adolescit, ac pusilla est, quum vero ad perfectum incrementum pervenerit, integra plane sunt: utpote teneriora, ac delicatiora pro Bombycum alimento sollicitè exquiruntur. Cæsalpinus, arborem hanc fuisse aliquando exoticam in Italia, uti & Bombyces, existimat. Hisce diebus famigeratissima ubique est, in Hispania præcipue, Gallia, & Italia colitur, solerter vero in agris Occitanæ, Provinciæ, Delphinatus, Augustæ Taurinorum, & alibi, ad supradicta animalcula vescenda, quæ magnum proventum afferre solent, ac Mori albæ folia, præ aliis, amant; quum autem ab humiditate plurimum læduntur, non modo antiqua recenter collectis anteposenda sunt, verum etiam curatur, ut mane decerpantur, quum scilicet ros a radiis Solaribus consumptus penitus fuerit, aut si forte humida sint, antequam Bombycibus exhibeantur, ab iis humiditas omnis diligentissime arcenda est.

Fructus Mori albæ nullum in Arte Medica aut pro alimento usum habent, eorum sapor, uti jam observavimus, fatuus, ac insulsus est, & ad stomachum turbandum magis, quam grate afficiendum idoneus. Cortex, & radix ejusdem, ut de Mori nigrae cortice, & radice innuimus, vermes enecandi vim habent.

M O S C A T E L L I N A.

Hujusce generis, a D. Tournefortio post Joannem Bauhinum, instituti una tantummodo Planta in Officinis cognoscitur.

MOSCHATELLA, *Offic.* Ranunculus nemorosus Moschatellina dictus, C. B. P. 178. Moschatellina foliis Fumariæ bulbosæ, I. B. 3. 206. Ranunculus minimus Septentrionalium herbido muscoso flore, *Lob. icon.* 674. Ranunculus nemorosus Moschatella dictus, *Park. Raii Hist.* 684. Moschatella, *Cord. Thal. Camer.* Radix cava minima viridi flore, *Ger. Fumaria bulbosa minima, Ta-bern.*

bern. icon. Adoxa, Linn. Hort. Cliff. 153. Muscatella, Moscatellina, Alabastrites, Denticulata, Tuberosa minima, Quorumd. vulgo Moscatelline, Herbe du Muse ou herbe musquée.

Radice donatur pollicem circiter longa, admodum crassa, quibusdam parvis obrecta squammis, dentis canini figuram habentibus, intus cavis, succo refertis, absque ullo manifesto sapore, aut gustu sub dulci, superne autem quamplurimas fibras, plus, minusve minutas, albas, ac longas propellit, a quibus, sub solo late serpendo, enutritur. Ab ea bina aut tres elewantur caudæ, longitudine manum æquantes, minutæ, molles, delicatæ, dilute virides, foliaque sustinent, adinstar foliorum Fumariæ bulbosæ incisæ, & glauca, ea inter pedunculus exit foliis neutiquam elatior, ac in ejus vertice quinque locantur parvi flores, herbidi, ac monopetali, pluribus exiguis, luteisque flaminibus centrum occupantibus: omnes hi flores simul juncti cubum representant; in parte vero floris inferna bina opposita foliola, duobus brevibus adnexa pedunculis conspiciuntur; folia autem, floresque prædicti humida tempestate Moschi odore fragrant. Deciduo flore, vietus, ac succulentus fructus succedit, semina quatuor lini seminibus æqualia plerumque coercet; odorem quoque, saporemque Fragorum per maturitatem habere dicitur, antequam vero maturefcat, acidulus, postea fere acer apparet.

In sepibus umbrosis crescit planta hæc, inter dumeta, & sub arboribus in solo levi, ac fabuloso; agri Patiensis incola exeunte Martio, aut Aprili ineunte florescit; statim ac flos evanuit, folia diu neutiquam in terræ superficie perdurant, cito enim planta hæc ad interitum properat. Quum autem fructus pulpa molli, ac succulenta componatur, inter Bacciferas proprie dictas recenseri potest: plurimum olei, & phlegmatis, parumque salis essentialis continet. Radicis vis detergens, vulneraria, ac resolvens tribuitur: raro tamen in usum Medicum venit, ac semper externe.

M U S C U S.

Quamvis Muscorum genus late præ ceteris pateat, tres solummodo hic loci describentur; I. Muscus terrestris vulgarissimus; II. Muscus terrestris repens, Pes Lupinus appellatus, III. Muscus membranaceus vel Nostoch.

Muscus terrestris vulgatiore, Muscus querno vilissimo vilior, Offic. Muscus vulgarissimus, C.B.P. 360. Muscus terrestris & hortensis, L. B. 3. 764. Muscus terrestris vulgaris, Dod. Lob. icon. Muscus squamosus major, seu vulgaris, Raii Hist. 122. Muscus hortensis, Trag. vulgo *Mousse terrestre*.

Muscus hic omnium vulgatissimus, cuique notus, planta est repens, humida, ac sterilem terram operiens, in nemoribus, sylvis, desertis locis, ac super petras luxurians. Longa sunt ejus folia, adinstar exilissimorum capillorum minuta, mollia, viridia, & quandoque sublutea, costæ plumarum more appensa. Plurimum olei, ac phlegmatis ac parum salis essentialis largitur, adstringens est, ac extrinsecus ad hæmorrhagias sistendas applicatur.

Asserit Joannes Bauhinus, Empiricos ab Urbs edoctos, qui vulnerati, sanguinis profluvium sistunt, sese in hoc Musci genere circumvolvendo, ad sanguinem cohibendum hunc ipsum usurpare. Navium etiam conditores Musco utuntur, ad earum juncturas stipandas. Addit laudatus Auctor plantam hanc viridæ.

viridaria inficientem, aliarumque virentium plantarum incremento obfistens rem destrui facile posse, dummodo lixivii cinere Martio inspergatur.

Lycopodium, Plicaria, Cingularia, *Offic.* Muscus terrestris repens, sive clavatus, C.B.P. 360. Muscus terrestris repens, a Trago pictus, I. B. 3. 766. Muscus squamosus vulgaris repens clavatus, I. R. H. 553. Muscus clavatus sive Lycopodium, *Ger. Park Raii Hist.* 120. Lycopodium, *Tabern. icon.* 814. Lycopodium caule repente, foliis patulis, pedunculis, spica gemina terminatis, *Linn. Flor. Lappon.* 326. Pes Luppinus, vel Leoninus, vel Urfinus, *Quorumd.* vulgo *Mousse rempante à massue*, *Mousse des bois appelée pied ou patte de Loup*.

Muscus hic super terram in longum, latumque repens, fibris longius, ligiosis, & aliquantisper crassis, e diversis ramusculis, dextra, lavaque excurrentibus, radices mutuatur; plura de facto emittit cingula, seu ramos foliis ornatos exilibus, acutis, compressis, constanter viridibus, foliis Camphoratae fere similibus, latoribus tamen, & in planta adhuc tenera numerosioribus. E cingulis hinc spicae exeunt digitorum longae, simplices & quandoque duplices, minutae, foliis penitus orbatæ, squamosæ: in unaquaque vero squammæ ala abditur capsula, quæ maturescendo pulverem fundit, colore ac subtilitate florem sulphuris fere æmulantem: pulvis hic ad flammam concipiendam adeo dispositus est, ut ab omnibus veluti *Sulphur vegetabile* reputetur, eique dominatio hæc revera competit. Planta hæc fabulosis in sylvis, desertis, asperisque locis, inter scopulos, & lapides obvia prædictas capsulas Julio, Augusto, & Septembri propellit, e quibus laudatus luteus pulvis colligitur, ac si forte in candellæ flammam injiciatur, utpote inflammabilis, & fulminandi facultate, adinstar Pyrii pulveris donatus protinus accenditur. In quibusdam occurrit agri Parisiensis nemoribus, in quibus repit; ad usum vero Medicum revocatur.

Plurimum salis essentialis, olei, parumque phlegmatis continet; apta est juxta Tragum ad calculos in renibus attenuandos, & urinam ciendam. Quamobrem ejusdem decoctio ex Vino cyatho j. mane jejuno stomacho usurpatur, pluriesque repetitur.

Hæc eadem decoctio, aut Planta simpliciter tusa, & super affectam partem applicata in Arthritide calida, dolorem, ac inflammationem sedat: pulverata vero ʒj. in optimo Vino rubro Diarrhæas, ac Dysenterias sistit, ac gargarismate gingivas, dentesque roborat. Exiles Clavæ e planta collectæ, congregatæ, & exsiccatæ pulverem dimittunt inflammabilem, ac admodum ferme tormentarii pulveris denotantem.

In Moscovia, & Persia ad fatuos ignes artificiose conficiendos usurpari solet pulvis hic; optimus quoque adversus Epilepsiam, ac flatulentas infantum colicas reputatur a gr. xij. ad gr. xx. una cum lactis, jusculi, aut panariæ pultis cochleare. In *Ephemeridibus Germanicis* refert VVedelius, hujusce Plantæ pulvere ad ʒj. usque præscripto Epilepsiam Iscuria complicatam sanasse.

Poloni communiter utuntur in morbo endemio Plica vocato, hinc *Plicaria* nomen emanat: quum vero ejusmodi morbo Galli non consistuntur, ejusdem proprietatum in eo sanando narrationem relinquimus tamquam inutilem; si quis vero plura scire cupiat, *Rajanam Plantarum Historiam* consulat, in qua hac in re fuse disseritur. Extat quoque in *Ephemeridibus Germanicis Centuria x. Observ.* xxxiv. D. Helvvic observatio, qui Lycopodii pulvere ad infantum excoriationes, aut immunditie, aut sanguinis acrimonia obortas, & ad

& ad ulcera antiqua ceteris omnibus remediis obfistentia exsiccanda, pluries cum successu usurpasse asserit.

Rx. Aquæ Cerasor. nigror. & Flor. Thiliæ ana ʒ jß. Pulveris Lycopodii gr. xviii. & Pulveris de Gutteta gr. xij. M. pro potione cumulatâ chocelea-ribus, quaque hora in Epilepsia, ac Infantum Convulsionibus exhibenda.

Rx. Plantæ integræ Lycopodii Man. j. coque in lactis lb ij. ad medias. Ex hac decoctione calida, linteola madida repetitis vicibus in Arthritide calida super affectam partem deinde applicentur.

Nostoch, Offic. Muscus fugax membranaceus pinguis, Bot. Monsp. 139. Nostoch Cinifionum, Hist. Par. 463. Tremella plicata undulata, Linn. Flor. Svec. 369. Ulnea plantarum, Cœlifolium, flos Cœli, flos Terræ, spuma aeris, salvia syderum, sputum Lunæ, Paracelsistarum, vulgo *Mousse membraneuse*, *Nostoch des Allemands*.

Lichen, vel Musci membranacei parumper unctuosi, dilute-viridis species quædam sapore insipido, secus vias ac in pratis, Equinoctiis tantum Ver-
no, & Autumnali crescit, atque admodum dilatatur. Immediate post plurias, inquit D. Magnolius, super erbaceos arborum præcipue ad Solis ortum ver-
gentium margines nascitur planta hæc; citissime vero exsiccat; hinc ra-
tio facile in promptu est, cur fugax fuerit nuncupata. Membranacea est,
adinftar laminæ, natantis glaciæ crassa, fere semper contorta, dilute-viri-
dis, sese autem expandendo, Muscum Lactucæ, foliis nonnihil æmulatur, ac
facillime scinditur. Chymici, aut potius Alchymistæ mira sane de ea pro-
ferunt, eam celestibus exornant nomenclaturis, eamque, tamquam vege-
tantis Naturæ principium, ac radicem deprædicant.

Ubique fere in agro Parisiensi reperitur, ac distillationis ope, præter plu-
res acidos liquores, magnam olei, salisque volatilis concreti portionem lar-
gitur. Chymicis autem ejusdem Plantæ cognitionem debemus, eam vero in-
genti adeo fabularum numero obscurarunt, ut pro ejus Medico usu nihil ul-
terius innotuisset, nisi recentiores, melioris profecto notæ Auctores, clarius
de ipsa verba fecissent. A Paracelso voce Germanica, quæ ceteris adhuc præ-
stat *Nostoch* appellata fuit. Ab aliis vero, speciosissimis inveciis, profusisque
nominibus diversimode vocata fuit. Maxima eorum pars cum Paracelso cre-
dit, hanc esse excrementum e stellis super terram demissum; alii e contra,
vaporem e centro terræ exalantem, ac in ejus superficie, aeris frigiditate
condensatum: mera quidem figmenta! Error autem facile dissipabitur, de ea
vero, a doctis Botanicis, rationabilioribusque Chymicis, instituto exami-
ne, a D. Magnolio celebri Botanices Professore Monspesulano primum in-
ter Plantarum classes recepta fuit, idemque a D. Turnefortio factum fuit.
A D. Geoffroyo demum juniore in *Actis Regiæ Scientiarum Academiæ* anno
1708. hujusce Plantæ vegetatio, principia ex ea elicitâ, ejusque usus usque
adhuc satis angustis limitibus circumscriptus nobis evidentissime demonstra-
ta fuerunt. De facto principia activa e Nostoch emanantia, liquorem ex
eo distillatum, ad quædam mixta dissolvenda efficacissimum, neutiquam ve-
ro ad omnes morbos sanandos, ut plures Chymici autumant, aptum effi-
ciunt. D. Geoffroy post Hælveticum quemdam Medicum memoriæ prodidit,
Nostoch Solis tantum calore distillatum, ac interne exhibitum, dolores com-
pescere, ac ulcera contumaciora sanare: ejus pulvis a gr. ij. ad gr. iij. eum-
dem effectum progignit. Excellens quoque asseritur Planta hæc adversus can-
cros,

cros, & fistulas, si linteolum, vel pannus ejus succo saturatus iis applicetur. Quoad ejus externum usum, ab agricolis Germanis usurpatur ad capillorum faciliorem incrementum procurandum.

Rx. Succus Nostoch, & Solani ana $\frac{3}{4}$ vj. Immergatur linteolum vel panni frustulum, apponaturque repetitis de die vicibus, super partes fistula aut cancro affectas, exhibendo simul mane, ac vespere Pulveris Nostoch gr. ij. in Conserva Rosarum q. f.

M Y A G R U M.

MYAGRI species plures in Officinis notæ sunt, nihilominus de sequenti solummodo verba faciemus, utpote vulgatissima, ac a D. Tournefortio inter *Alysson* species recensita.

Myagrium, Camelina, Sesamum, *Tragi*, & *Offic.* Myagrum sativum, C. B. P. 109. Myagrum dictum Camelina, I. B. 2. 892. Camelina sive Myagrion, *Dod.* 532. Alysson segetum foliis auriculatis acutis, *Ger. Rari Hist.* 820. Myagrum sylvestre, seu Pseudo-Myagrum, *Park.* Myagrum siliculis obverse ovatis, pedunculatis, *Linn. Hort. Cliff.* 328. Myagrum Turcicum, Pseudo-Linum, *Quorumd.* vulgo *Cameline*, *Sesame d'Alemagne*, ou *batard*.

Huic radix est fibrosa, paulisper lignosa, caulem emittens cubitalis longitudinis, & ultra, e quo diversi exeunt ramusculi cylindracei, erecti, nonnihil villosi, medulla fungosa repleti. Prædictus caulis una cum ramis, alternis ornatur foliis longiusculis, acutis, mollibus, nec asperis, ut in Rubia (cui tamen Myagrum Dioscorides comparavit) dilute-viridibus, margine leviter denticulato, latissima basi caulem ita amplectentibus, ut binæ costæ pennulas duas, veluti duas appendices, aut aurículas repræsentent; saporem vero habent leguminosum. Summis ramis parvi, cruciformes ac lutescentes flores e longiusculis caudis propendent, quibus fructus aut siliculæ succedunt, Pyri penne inversi forma, oblongæ, tegumentis, ac intermedio conflata sepimento, cui plurima adnectuntur semina longiuscula, triangularia, Nasturtii feminibus exiliora, feminum Fœnu-Græci fere colorem, ac feminum Nasturtii saporem æmulantia, parumper ore detenta mucilaginem quamdam reddentia.

Annua est Planta hæc; frequentissime in agris, in quibus Linum satum fuerit, ac etiam alibi, haud raro in agro Parisiensi inter Secale, Hordeum, & Avenam occurrit.

Agricolæ nostrates, inquit Ruelius, Camelinam probe norunt, ac postquam ejus granum concuterint, ac vel ventilabro, vel cribro mundarum congregaverint, ex eo torcularis ope oleum exprimunt, quo pauperes non in lampadibus solum, verum etiam ad fricturas, aliaque condimenta utuntur.

A nonnullis pro exiguarum avium caveis conclusarum nutrimento diligenter colligitur, ardentem enim avunculæ hoc appetunt. Tragus asserit, ob magnam dulcedinem, hoc ipsum a Græcis cum pane misceri. Ejus oleum emollic, laxat, ac mediocriter calefit; interne exhibetur, quum potissimum alvus adstricta dolet. Granum Cataplasmatibus forma applicatur, non secus, ac Fœnu-Græci, & Lini semen. Planta quoque in Vinoebullita, optima est adversus oculorum inflammationes, ac dolores, quos efficaciter sedat. Joannes

nes Bauhinus quoque asserit, ex Myagro oleum expressione elici posse, ad emolliendas obliniendasque cutis asperitates aptum. Eodemmet oleo oris ulcera mundificari a Plinio testatur.

MYRRHIS.

Botanici non unicam MYRRHIS speciem agnoscunt, nos tamen unam solummodo, vulgatiorem videlicet, ac Medicis usitatiorem describemus.

Cerefolium Hispanicum, sive Myrrhis, *Offic.* Myrrhis major, vel Cicutaria odorata, C. B. P. 160. Myrrhis magno semine, longo, sulcato, I. B. 3. 77. Myrrhis, *Dod.* 701. *Cast. Lugd.* Cerefolium Hispanicum, *Tabern. icon.* 93. Apium Anisatum, *Lob.* Cerefolium magnum, sive Myrrhis major vulgaris, sive Cerefolium majus, *Park. Raii Hist.* 431. Myrrhis sativa, *Camer.* Cicutaria tertia, *Casalp.* Chærephyllon maximum, Cicutaria tenuifolia, Myrrhis Italica, *Quorumd* vulgo *Cerfeuil musqué*, ou *Anisè*, *Perfil d'Asne de Lobel.*

Radice habet longam, crassam, albam, mollem, veluti fungosam, sapore dulci, grato, aromatico, acriusculo, seminis ejusdem, aut Anisi æmulo; caules vero ramosos, villiosos, fistulosos, late sese expandentes, ad quatuor, vel quinque pedum altitudinem; folia magna, ampla, alata, incisa, foliis Cicutæ similia, albida tamen, & frequentibus maculis albis confersa, tactu mollia, nonnihil villosa. Cerefolii vulgaris odorem, coloremque, & Anisi saporem referentia, pedunculis intus cavis appensa. Flores umbellati in caulium, ramorumque summitatibus, quinque inæqualibus foliis, liliaceis, albis, vixque odoris componuntur, quibus bina, simul juncta, magna, oblonga, rostro avium similia, dorso striato, subnigra, saporeque Anisi dulci, ac grato semina subsequuntur. In pratis, ac in hortis præcipue crescit; folia autem, æque ac Cerefolium vulgare comeduntur. Majo floret, Junio, & Julio semen maturum edit. Radix reviviscit, ac Vere singulis annis denuo germinare solet.

Planta universa plurimum olei paulisper exaltati, & Salis essentialis habet. Cerefolii hortenſis tam ad medicamentarium, quam ad culinarium usum proprietates omnes non habet modo, verum etiam peculiare in ea reperiuntur, quas modo exponemus.

Myrrhis jure, meritoque tamquam bechica incidens existimatur, ejus vero folia in umbra exsiccata, eorumque fumus, ut Nicotianæ fumus exhauritus, Asthmate affectos mirabiliter solatur: ad eundem præterea morbum debellandum Hydromel conficitur, radice in aqua, ac melle decocta, ac ex eo copiosa expectoratio procuratur. Ejusdem extractum in Infantum Epilepsia cum successu propinatur. Vinum, in quo radix infusa fuerit interne usurpatum, excellens præservativum Pestis tempore a Rajo asseritur, nec non symptomatibus Aranæ morſum quandoque subsequentibus præsto esse. S. Pauli autem radice decoctionem ex aqua paratam usurpabat in omnibus fere morbis, in quibus malignitatis suspicio aderat. Hæc eadem decoctio Emmenagoga est, ac contra Icterus a mensium suppressione oriundum convenit.

℞. Rad. Myrrhis taleolatis incisar. ʒ j. Coque in aquæ ℥ iij. ad ℥ ii. Adde versus finem Mellis albi ʒ j. Ebulliat aliquantisper, donec despumetur una aut altera vice, vase abducta colatura tepida exhibeatur in Asthmate humido.

M Y R T U S.

Inter Myrti differentes species, nos tres solum frequentius in Officinis occurrentes hic describemus, Myrtum nempe minorem vulgarem, Myrtum majorem latifoliam, & Gale, sive Chamæleaganum.

MYRTUS minor, *Offic.* Myrtus minor vulgaris, C.B.P. 469. *Lob. icon.* 127. Myrtus Tarentina, I. B. I. 512. *Clus. Hist.* 67. Myrtus minor, *Park. Raii Hist.* 1503. *Dod. Adv. Pen. & Lob. vulgo Myrte, ou Meurte commun, petit Myrte de Provence.*

Radix dura, lignosa, ac vix profunda ramulos propellit numerosos, flexibiles, quamplurimis ornatos foliis, Buxo similibus, exilioribus, acuminatioribus; tactu lævibus, late-viridibus, lucidis, expolitis, atque odoriferis. Hæc inter flores apparent quinis constantes petalis rosaceis, albis, odoris, multifido calyce suffultis; interior eorum pars a numerosis, gratique odoris staminibus occupatur. Marcescente flore calyx in baccam ovalem, aut oblongam immutatur, specie quadam corollæ ornatam a calycis divisionibus efformatæ, Bacca hæc viridis statim apparet; nigricans vero dum maturefcit, atque interne in tres dirimitur cellulas, albis, duris, crescentem Lunam, aut potius exiguum renem æmulantibus seminibus referas. Planta univèrsa adstringenti gustu prædicta inter hortenses colitur in calidis præcipue regionibus, ac in Meridionalibus, in quibus odoratiore est, præ aliis Galliæ temperatis Provinciis.

Hæc Myrti species omnium est vulgatissima in hortis regionum Septentrionalium, facile enim taleis multiplicatur, facileque resistit, dummodo Hyemis tempore loco clauso fervetur, glacie namque perit, ac prædicto adminiculo destituta diutius perdurare in frigidis regionibus neutiquam potest, dum e contra in calidis, Italia scilicet, Hispania, & Provincia absque ulla cultura abunde ac sponte apparet. Ob frondes perpetuo virentes, gratumque odorem jure, ac merito existimatur, atque expetitur. Flexibilis adeo, ac cultori suo obtemperans esse solet, ut quamlibet figuram repræsentare commode possit. Quum autem magno frigore lædatur, idem quoque de excedenti calore dici debet. Flores juxta diversa climata, in quibus crescit, citius aut serius, plerumque vero Junio, & Julio emittit; in Anglia admodum raro fructum ad maturitatem perducit. Myrtus assiduam amat cæsuram sicque ad majorem altitudinem perducitur; aliter in densam, ac confusam sylvulam degenerat.

Variis tam funestis, quam lætis de causis Myrtus antiquitus usurpabatur, & præcipue pro coronis. Omnes ejusdem Medicæ facultates, a vi exsiccante, ac resolvente, & odoris suavitate dependent. Folia, ac flores qualitate donantur adstringenti, ac ad cutim detergendam, atque expolientiam, ad consolidandas carnes, fibrasque roborandas adhiberi solent. Distillatur aqua, *Eau d' Ange*, nuncupata, aqua scilicet Angelica, qua, ob odoris fragrantiam admodum exquisita, Matronæ utuntur. Baccæ Myrti, vocantur Myrtilli; nobis vero usitatiores sunt e regionibus calidis allatæ, e plurimis Myrti speciebus collectæ, Solisque calore exsiccata, a quo corrugantur, atque deformantur: Seligendæ sunt recentiores, grandiores, sicciore, nigra, saporeque adstringenti; plurimum olei, salisque essentialis continent, detergentes, adstringentes, roborantesque sunt, ac in

quam.

quāmplurimis externorum remediorum formalis, ac interne usurpantur. Olim, inquit Plinius, Myrti Bacca, ante Piperis inventionem, ejusdem locum occupabant, præstantque condimentum (quod suis etiam temporibus *Myrtatum* nuncupabatur) ab iis nomen mutuavit. Exquisitiores tinctus eadem excepsisse certum est. Belonus refert, Illyricos, coria foliis Myrti perficere, non secus, ac Macedonienſes Sumach, Ægyptii Acaciæ filiquis, Asiæ Minoris incolæ glandium Quercus calycibus, Galli intermedio ejusdem arboris cortice, Phrygii Pinus sylvestris cortice. Idem Auctor observavit, in Myrto granum coccineum, Kermes grano similem progigni, in quo vivum, exiguumque Insectum occluditur.

Myrti minoris proprietates pro usu Medico eadem fere sunt, ac Myrti majoris.

Myrtus, seu Myrtus major, *Offic.* Myrtus communis Italica, C. B. P. 468. Myrtus vulgaris nigra, & alba satira, & sylvestris, J. B. I. 520. Myrtus Boetica sylvestris, *Ger.* Myrtus latifolia vulgaris, *Park. Raii Hist.* 1502. vulgo *Grande Myrte a large feville*.

Species hæc quandoque ad arboris altitudinem excrescit, ramos habet flexiles, corticem rubrum, folia paulisper longa, perpetuo viridia, foliis Mali Punicæ similia, diversis in truncis modo nigricantia, modo albidiuscula. Flores quinque petalis constant rosaceis, albis, odoris, ut in reliquis speciebus, quibus bacca oblonga succedunt, quæ ad oleas sylvestres quodammodo referri possunt; ceterum grandiores sunt in truncis cultura subjectis, quam in sylvestribus, in quibus albus, nigerque color simul apparet.

Myrtus major in Æturgia, atque in agris Romano, atque Neapolitano abundat, ac in Provincia inter sepes conspicitur. Anguillara opinatur, Myrtum albam nequiquam speciem esse a Nigra distinctam, ac sola coloris varietate discrepantem: utraque vero vulgatissima est in Italia. Belonus juxta Mare Alexandrinum iter faciendo observavit Myrtos nigras demissas exilesque admodum, utpote assidue a ventis marinis agitatae. Myrti maritimis locis magnopere delectantur; & hæc potissima ratio fuit, cur Veneri, juxta Poetarum figmenta, e mari progenitæ, dicatæ fuerint.

Myrtum flore duplici adeo a curiosis expetitur, nihil aliud esse, nisi hujusce varietatem Rajus existimat. Nulla fortasse planta invenitur, quæ majorem florum numerum efferat, quique per tam longum tempus perdurent, quandoque scilicet trium mensium spatio, & adversus pruina persistunt. Fere nusquam floribus destituta invenitur, primi enim novissimis subsequuntur. Raro abit in semina, uti in fere omnibus plantis flore duplici donatis usuvenit.

Univerſa Myrti Planta maximam olei aromatici, pluribus terrestribus particulis commixti portionem continet, unde adstringentem habet facultatem, & ad quoscumque fluxus sistendos dicatur. Non foliis solummodo, verum etiam tam interne, quam externe baccis utimur. Syrupus simplex cum ejusdem fructuum succo paratus præcipue usurpatur ab 3 β. ad 3 j. in julapiis, & potionibus adstringentibus, & refrigerantibus; adversus ventris fluxus, & ad hæmorrhagias, fluoresque albos sistendos. Baccarum Extractum a Pharmacopoli Myrtillorum nomine cognitum 3 ij. iisdem in morbis exhibetur, nec non ad stomachum roborandum. Decoctio, aut Aqua distillata foliorum Myrti detergens est, adstringens, partes omnes, ac gingivas præsertim

corroborans, ac pro Gargarismate in omnibus faucium morbis apta. Eadem decoctione fomenta utilissima parantur in nervorum contusionibus, ac luxationibus. Vinum cum Myrti baccis ebullitum adversum ructus acidos, singultum uvulæ prolapsum, ani, uterique procidentiam in pretio habetur. Oleum etiam Baccarum infusione in oleo paratur, quod *Oleum Myrtillorum* appellatur ab eo diversum simplici foliorum infusione confectum, *Oleum Myrti* nuncupatum. Utraque externe usurpantur, ac primum ad membra præsertim roboranda, ac pro linimento etiam regioni stomachi in vomitu, ventrisque fluxu applicatur, uno verbo tonum, vimque partium elasticam restituit, ac roborat.

Baccæ Myrti Syrupus Myrti composito *Mesuai* denominationem dederunt, & in confectione Syrupi roborantis *Charas*, atque in Unguento styptico *Fernelii* ingrediuntur; Syrupus vero simplex in pilulis adstringentibus *Pharm. Paris*.

℞. Sem. Cydonior. excort. ʒ j. Conservæ Rosar. rubrar. ʒ β. Flor. Mali Punicæ ʒ j. & Syrupi Myrti q. s. ad Electuarium conficiendum ʒ j. de die repetendo in Diarrhæis, aut Vomitibus a ventriculi debilitate oriundis.

℞. Baccar. Myrti, Cortic. Malor. Punicor. Gallar. Cypri, & Aluminis ana ʒ j. Contunde & infusa in Vini rubri optimi aut Aquæ Fabror. ferrarior. ℥ ij. supercinerarium calidum per noctem relinque. Coque deinde ad quartæ partis consumptionem. Exprimatur liquor, & ad usum fervetur. In ani, atque uteri prolapsu, & vaginæ relaxatione adhibitus utilis admodum experitur, relaxatas partes mane ac sero repetitis vicibus madefaciendo.

Gale, sive Chamæleagnus, *Offic.* *Rhus myrtifolia* Belgica, C. B. P. 414. Gale frutex odoratus, septentrionalium, J. B. 1. 225. Elæagnus, *Cord.* Chamæleagnus, *Dod.* 768. Myrtus Brabantica, *Ger.* *Rhus sylvestris*, sive Myrtus Brabantica vel Anglica, *Park. Raii. Hist.* 1707. *Rhus sylvestris altera*, *Lug. Hist.* *Rhus herba*, *Plinii Clus. Hist.*, Thee Europeum, aut nostras, *Sim. Pauli*. Gale florifera & fructifera, *Vaill. Bot. Par.* 77. Myrica foliis lanceolatis fructu sicco, *Linn. Flor. Lapp.* 297. Pseudo-Myrsine, sive Pseudo-Myrtus, *Quorumd.* vulgo, *Piment Royal*.

Gale planta est lignosa, & sarmentosa, aut exigua Arbuscula, radicibus duris, ac flexilibus, quæ ad cubiti altitudinem, & ultra elevatur, exilemque Salicem apte æmulatur; caules habet minutos, binos, aut tres quandoque, raro admodum quatuor pedes altos, ramosos, subrubrum ac expolitum corticem gestantes, foliis ornatos alternis, Vitis Idææ, aut potius Myrti foliis perquam similibus, longioribus, minus acuminatis, lævibus, atque expolitis, aliquando albidiusculis, in aliquibus tantum individuis ruditer denticulatis, odore aromatico & balsamico. Flores suis quique receptaculis in ramorum summitatibus, ut in *Betulia* continentur, breviores tamen sunt, racemisque squammosis dispositi, resuscantes, perlucidi. Trunci vero hisce pseudo-floribus præditi fructus neutiquam ministrant; suppeditantur vero ab aliis individuis, racemis constantes, quamplurimis referti minutis, pinguibusque seminibus, odoris penetrantis, parvis squammis in eorum superficie quaquaversum locatis. Planta tota odorosa est.

Chamæleagnus inculta, Ericæisque plena, aquatica, & paludosa diligit loca; Majo, & Junio florescit, ac Julio, & Augusto semina ad maturitatem per-

perducitur. In agro Parisiensi occurrit, & præcipue in pratis humidis *S. Le-ger*, aut *Versalia* exacta; quondam notissima erat; ejus enim rami plaustribus Lutetiam sæpius afferebantur, a mulieribus in armariis inter lintea ac suppellectiles reponendi; verum hisce diebus quibusdam exceptis sufficientis fere nusquam usurpatur. Concives suos per Æstatem, ramis, ac foliis ejusdem ob fragrantissimi odoris halitum domuum cubilia exornasse, atque in arca inter vestes, non solum ad eas grato odore perfundendas, verum etiam ad tineas profligendas, reposuisse, *Rajus* testatur. Nonnulli flores prædictos in *Cerevisia*, *Lupuli* loco, decoquere solent; ab his autem inebrians *Cerevisiæ* facultas adaugetur, ac ad caput tentandum efficacior redditur. Serpentes nusquam in sylvis repere, in quibus *Chamelæagnus* excrescit, neque ad eas accedere audent, inquit *S. Pauli*. Hisce diebus foliis arboris *Theæ* nobis e *China* allatis, ac probe notis, aqua aut ebullitis, aut infusis, parumper sacchari addito, portio paratur haud ingrata, & sana, similem quoque foliis *Gale* confici posse fertur. *S. Pauli* vero testatur, *Chamelæagni* folia esse genuina *Theæ* folia adeo in pretio habita, ac e tam longinquis regionibus allata: verum juxta *Rajanam* sententiam stulte admodum decipitur, *Theæ* enim arbor, a *Gale* ita differt, ut *China* ab *Europa* distat. *D. Linnaeus* cum aliis quamplurimis in eadem est sententia.

Magna hujusce *Platæ* amaritudo, resolventem, dissecantem, & roborantem eam efficit: haud frequentem tamen usum habet, ac contra vermes solummodo, quos, aut ob maximam amaritudinem ipsis adversam, aut mucilaginosos humores, in quibus ova stabulantur, resolvendo, enecare solet. Hac de causa interne, ac externe usurpatur, aut pulveribus, aut *Opiatæ* vermifugæ permixta, aut *Cataplasmate* eundem in scopum ex ea applicato. *S. Pauli* asserit, *Unguentum* pulvere *Gale* cum butyro, *Majo* confectum adversus scabiem contumaciorem in *Norvegia* excellere. Folia in umbra exsiccata in *Theiformi* infusione adhiberi possunt. Portio hæc ad stomachum roborandum, ac præcipue a viscidis humoribus, ac pituita nimia copia excedente, exonerandum aptissima recensetur.

℞. Summit. *Gale*, *Tanaceti*, *Corallinæ*, & *Æthiopis* mineralis ana ℥j. M. cum Syrup. *Abinthii*, ut *Opiata* vermifuga conficiatur a ℥j. ad ℥ij. mane, jejuno stomacho, Bolo nebula obvoluto convenienti temporis spatio repetito, sumenda.

Cataplasma contra Vermes.

℞. Fol. *Abinthii* Man. j. Summitat. *Gale* ℥β. & Bulb. *Allij* N. ij, Ebulliant in lacte ad *Cataplasmat*is consistentiam, regioni umbilicali calide applicetur splenio quadrifariam complicato, fasciisque alligato.

N A P E L L U S.

NAPELLUS verus, *Offic.* *Aconitum caruleum*, seu *Napellus* *I. C. B. P.* 183. *Inst. R. H.* 425. *Aconitum* magnum purpureo flore, vulgo *Napellus*, *J. B.* 655. *Raii Hist.* 702. *Napellus*, *Dod. Pempt.* 44. *Napellus* verus caruleus, *Ger.* *Napellus* verus flore caruleo, *Park.* *Napellus* vulgaris, *Lob. icon.* 679. *Aconitum* caruleum, seu *Napellus* cum cæsis muscis. *Thal.* *Aconiti* altera species caruleo flore, *Gesn. Hort.* *Aconitum* foliorum laciniis linearibus superne latioribus linea exaratis, *Linn. Hort. Cliff.* 214. *Cucullus Monachi*, vulgo *Tomi II. Pars II.* C paria

paria, Luparia, nigra seu Lupi radix herbariorum, vulgo *Napel*, *Aconit ou Tue-loupbleu*, *Coqueluchon*, *Capuchon ou Capuce de Moine*, *Madriettes*.

Radicem habet crassitici parvi Napi, externe nigram, interne albidiusculam, alios parvos Napos lateraliter quandoque emittentem, quæ plures caules, ad trium pedum, & ultra, altitudinem propellit rotundos, plerumque expolitos, medulla repletos, rigidos, fractu difficiles, a basi ad verticem usque foliis ornatos amplis, subrotundis, alternatim, aut potius inordinate dispositis, longis, tubularibus caudis appensis, atro-viridibus, lævibus, nervosis, in plures angustas, aliisque omnibus Aconiti speciebus acuminatiores partes profunde divisas, subdivisisque. E caulium summitatibus plures exeunt flores, veluti spicei, pedunculo pollicem longo suffulti, quinis inæqualibus constantes petalis, quorum supremum ad modum galeæ, aut cuculli Monachi cavum duos veluti recurvos baculos abdit, folia vero bina lateralia latiora auriculas, & bina inferiora humanam faciem repræsentant, colore cœruleo radiato, pilis interna in parte locatis; tandem in fructus pluribus thecis, aut vaginis membranaceis ad capitis modum dispositis abeunt communiter tres, vel quatuor, & ultra, oblongos, læves, ac plurima minuta semina, per maturitatem nigra, angulosa, & rugosa occludentes.

Planta hæc in Alpibus, in Nigra Sylva, in Silesia, & alibi montanis in locis sponte enascitur, ac in hortis colitur. Flores e Majo & Junio, ac quandoque serius in frigidis regionibus, semen autem Augusto largitur. Si Joanni Bauhino fides præstanda est, prudentissimum erit, ejusmodi mortale venenum e nostris hortis exulare, quum præcipue in tam magno, & abundanti gratorum, salutarium, utiliorumque florum numero, habeamus facile, unde feralis Napelli defectus compensetur. Ejusdem radix vivacissima est adeo, ut in hortis, & viridariis traducta, quamvis despecta, atque neglecta, pullulet, & diutissime conservetur.

Botanici omnes, qui de Aconito verba fecerunt, consentiunt, inter venena, quæ e Vegetabilium familia desumuntur, Napellum periculosiorem semper fuisse existimatum: singulæ itaque ejusdem partes perniciosæ sunt, inter eas vero radix eminet, quam aliquo tantum spatio temporis manibus contractatam, mortem inferre a nonnullis asseritur. Quamobrem summe caustica, & corrosiva censei debet, brevi enim inflationes, inflammationes, convulsiones, gangrænam, & mortem interne exhibita progignere potest. Matthiolus historiam narrat nocentis rei capitis, cui radicem hanc edendam propinarunt, ut Antidotum aliquod adversum hocce venenum propositum experiretur: infelix hic Piperis gustum paullo fortiores in ea statim invenit, binis exactis horis, vertigine, ac tam validis cerebri commotionibus correptus fuit, ut caput aqua ferventi plenum gestare sibi videretur; postea generali totius corporis inflatione superveniente, facie livida, ejus oculi, horribili modo, extra orbitam exire videbantur, demum mortales convulsiones vitæ, speique nocentis finem dederunt. Antuerpiæ etiam, inquit Diodonaus, experimento evidenti, atque fatali, cujus adhuc viget recordatio, Napelli pernicies cognita fuit: a nonnullis enim incauti ejusdem radices in acetario fuerunt immixtæ, omnesque, qui ex eo comederunt, crudelioribus symptomatibus correpti vitam cum morte statim commutarunt. Tournesfortius quoque asserit eadem in urbe, Gallos Napelli radices in acetario pariter sumpsisse, omnesque, binis elapsis diebus, fato functos, duo-

duobus naviculariis exceptis, qui eas vomitu ejecerunt. In *Cicuta aquatica* *Historia* Wespheus narrat, Lupum secuisse Napello venenatum, atque intestinum duodenum inflammatum, sphaceloque correptum invenisse; deinde ad die pestis tempore, nonnullos ad Vescitarii modum hac planta tusa usos fuisse; hinc una cum supra recensitis, ejus caustica, & corrosiva qualitas evidenter demonstratur. Dubitandum ergo merito erit, utrum in Napello ulla Medica virtus inveniatur; tamen quum quotidie videamus, eandemmet plantam juxta ejus diversas præparationes bonos ac prayos effectus producere, uti in Aro accidit, cujus radix recens corrosiva est, & sicca inter præstantiora stomachica recensetur, quumque remedium quadam dosi exhibitum, periculosum sit venenum, idemque minori dosi admirabiles effectus progignat, uti de Opio, & Cantharidibus succedit; neutiquam inde statuendum est, plantam pravis præditam proprietatibus, optimas simul etiam habere non posse, quod de facto in Napello contingere autumant qui nonnullas habere Medicas haud ignobiles facultates dicunt. Avicenna asserit, radicem Napelli exsiccata, ac melle sociata, insigne remedium esse, Linimenti forma adversum impertiginem. In *Ephemeridibus Germanicis Decuria prima anno 2. Observatione 41.* narratur, Doctorem Bernardum de Berniz, hominem agnovisse, qui radicem Napelli 3j. in tertianis, quartanisque febribus, & quidem cum successu præscribebat, eandemque plantam ex uno in altero transfusam locum, E. G. ex Alpibus in hortum, veneficam amittere proprietatem, in Septentrionalibus regionibus nequaquam inter venena recenseri, ut in Italia, regionibusque calidis, ac demum diversa præparatione, mutari facile posse. Alii etiam in eadem sunt sententia, & præ aliis Joannes Faber, qui asserit Cicutam & Napellum Meridiem versus, & in Pyrenæis veneficas plantas omnem malignitatem deponere, si in Septentrionalibus plagis, locisque humidis transferantur. Ego tamen, inquit Rajus, nollem Napelli in hortis culti facultates in memetipso experiri, frustulum enim a me mansum exiguo stupore linguam affecit; stupor hic tamen statim non percipitur. Joannes Boeclerus qui *Materia Medica* D. Hermannii finem imposuit in eadem est cum Rajo sententia. Gesnerus asserit, vidisse Pharmacopolas in Sabaudia radicem Napelli Hellebro nigro substituentes, & Sylvius, in Gallia a nonnullis idem perpetrari queritur. Error autem ortum duxit ob nigrum radicis Napelli colorem, ejusque violentissimam vim cathartica ad Hellebori apud ipsos non extantis similitudinem. Gesnerus addit, a Napelli feminibus mansis vehementem expuitionem excitari; expertumque fuisse ejusdem radicem adurenti Pyrethri, & Staphisagriae sapore palatum afficere, tusa vero ingratum, ac nauseabundum odorem emitte-re, maleque ex hac planta, non secus, ac e floribus Nerion elicatum, veneficum esse, tamen pluries ejus flores gustavisse, qui dulces semper sibi visi sunt, quinetiam eos sapius vidisse ab Apibus, & Vespris delibatos, quæ nihilominus plantæ contactum diligenter vitabant. Joannes Bauhinus asserit a Matrona accepisse, plures pullos quondam Napello saturatos, fuisse emortuos, exceptis iis quibus propinatum fuit Allium aceto sociatum. Saxonia refert, Germanum Medicum extitisse, qui omnes peste affectos sanabat, Vescitorio, radice Napelli, parato, a quo omne pestis venenum attrahebatur. Melchior Fricius Ulmenfis Medicus in Tractatu, cui titulus *Paradoxa de Venenis*, Napellum in cutaneis quibusdam morbis, ac intermittentibus febribus extollit.

Ceterum quum post Theophrastum ad hanc usque diem, Aconitum cæruleum, tamquam in omnibus suis partibus periculosum, fuerit reputatum, quumque e contra plantæ extent facultatibus præditæ nequaquam incertis adversum præcipue omnes morbos, in quibus Napellus usurpari posset, hinc a prudentioribus Medicis omnino proscribitur, donec aliquo fortuito even-
tu, ejusdem Medicæ proprietates, ulterius potiorique ratione extricentur, ablegatis infidis semperque damnandis in hominibus experimentis.

Quæcumque animalia a Napello enecantur, secus ejus causa facile in phthisim incidunt. Priscis temporibus succi hujusce plantæ veneno tela inficiebantur, ut vulneris circumferentia late excideretur. Leones quoque, Tigres, Leopardi, Pantheræ, Lupi, Lynces, & Ursi, Napello gratiori pabulo permixto, destruebantur.

Quoad remedia venenum hocce adversantia, ab Emetico prompte exhibitio inchoatur, abundanti lactis, atque butyri una ebulliti potione subsequente, Theriacæ, Orvietani, aut Mithridati bolo curationi finis imponitur, quibus addi possunt sales volatiles Viperæ, Cornu Cervi, Salis Ammoniaci, non solum ad stomachum a veneni efficacia, ac vomitu debilitatum, roborandum, verum etiam ad noxias particulas in sanguinis massam deductas transpirationis ope eliminandas.

Linimentum contra Impetiginem.

R. Rad. Napelli exsicc. & p. q. l. M. cum s. q. Mellis, ut Linimentum conficiatur. Scabiosæ partes, forti decoctione radices Malvæ, & Althææ in Ægroti urina parata, antea mundatæ eo confricentur, quod usque ad sanationem repetatur, advertendo, ut ægri pluries interim purgentur.

N A P U S.

IN re Botanica, ac in Officinis NAPUS in duas dividitur species, videlicet in sativam, & sylvestrem.

Navus vulgaris, *Offic.* Napus sativa radice alba, C. B. P. 95. Napus, J. B. 2. 842. *Raii, hist.* 801. *Dod. Pempt.* 674. *Infl. R. H.* 229. Rapum sativum alterum, & Napus veterum, *Trag.* 730. Bunias, five Napus, *Adv. Lob. Icon.* 200. Bunias, *Ger.* Napus hortensis, Napus domestica, Herbariorum, vulgo, *Napet domestique*.

Radice donatur oblonga, rotunda, in parte superiori crassa, minus tamen Rapa, carnosa, & tuberosa, versus inferiorem partem exiliori, alba aut lutea, aliquando extus nigricanti, intus alba, sapore dulci, atque acri, grato, & Raphano suaviore, ac dulciore. Caulem propellit cubitalem, & ultra, ramusculis distinctum; folia oblonga, profunde incisa, scabra, viridia, pedunculis destituta, aut membranaceis pedunculis appensa; inferiora vero sinuosa, & acuminata, caulem amplectentia, ac juxta Lobellium, Rapæ foliis minus rudia; florem terra-petalum, cruciformem, ac flavum, ad instar florum Brassicæ, in siliquam abeuntem pollicem circiter longam, rotundam, in duas cellulas divisam seminibus plenas admodum crassis, semirotundis, rufescentibus, sub-purpureis, sapore acri, pungenti, & amaricante. Ejus vero acrimonia, quamvis Sinapi accedat, minor tamen deprehenditur.

In hōrtis, & arvis feritur, coliturque. Napi radices calidiores sunt radicibus Rapæ: ceterum iisdem fere facultatibus pollent, parique ratione culinario usui accomodantur. Napus ope seminis multiplicatur, solumque leve, ac sabulosum amat, quandoque etiam in solo forti, dummodo probe colatur, optime excrefcit. Plures ejus sunt species, aliæ scilicet crassæ; aliæ exiles: exiliores optimæ, delicatiores, magisque palato grata reputantur. Parisiis Napi plurimum existimantur, ac præcipue e *Vaugiard*, ac *Freneuse* prope Pisciacum allatæ, quamplurimæ etiam reperiuntur omnino insipidæ, hac de causa pro nihilo reputatæ. Galenus nullum intercedere facit discrimen inter Napum, & Rapam.

Napus maximam phlegmatis, olei, & salis essentialis portionem continet: radix ac semen a Medicis adhibentur. Radicis autem culinaris usus vulgarissimus est, ideoque silentio prætereundus. Hic solummodo animadvertemus, Napum flatulentam esse, ac difficilis digestionis, utpote viscido, crassoque succo saturatam, hinc debilibus, flatibusque obnoxiiis stomachis inhibenda. Quoad Medicos attinet ejusdem decoctionem usurpant in jussulis pectoralibus Tussi inveteratæ, Asthmatis, ac Phthisi præsertim convenientibus; blande enim pulmones absque ulla irritatione detergendo expectorationi favet. Paratur etiam sequenti ratione Syrupus pectoralis, maxima iisdem in morbis efficacia donatus. Recipitur ergo quantumlibet Napi deterse, ac taleolatim incisæ, vas cretaceum adimpletur, pasta obducitur, post panis cocturam clibano committitur, .iij. aut xv. horarum spatio; jus deinde e vasis fundo segregatur, ac pro ejus ℥iv. Sacchari cand. p. ℥j. admiscetur; cochleare j. cumlatum aut solitarie sumitur, aut una cum cyatho ptisanæ, aut aquæ simplicis, nonnullis de die vicibus repeti potest; Syrupus hic præ aliis antiquis in rheumaticis affectionibus convenit.

Extrinscus etiam radix eadem rasa Cataplasmatibus forma usurpatur ad digerendum, resolvendum, doloresque mitigandos.

Napi semen, tamquam incidens, aperiens, urinas ciens, adversus Icterus aptum perspiratione pravorum humores educit. Hinc cum successu in malignis, ac exanthematicis febribus in usum revocatur, dummodo febris mediocris sit, & humor ad cutim effusus non satis abunde pro ægri utilitate segregetur.

℞. Sem. Napi tuf. ℥ij. Infundantur per noctem super cinerarium calidum in cyatho vini albi. Exprimatur pro dosi, mane per dies ix. jejuno stomacho in Ictero, ac Renum, Hepatisque anasarctibus propinanda.

℞. Cepas albas nu. vj. Mediam capitis vitullini partem, Napos excorticas, & in taleolas incisas nu. xij. & Sacchar. cand. ℥j. Coque in aquæ ℥vj. ad tertias. Fiat deinde colatura absque expressione, & in quatuor doses dividatur per biduum mane jejuno stomacho, atque hora somni sumendas. Repetatur vero juxta exigentiam in pectoris doloribus oppressione, tussique pertinaci comitatis.

Bunium, seu Buinas, *Offic.* Napus sylvestris, C. B. P. 95. I. B. 2. 843. *Raii Hist.* 802. *Inst.* R. H. 229. Buinas sylvestris, Napus flore luteo, *Lob. icon.* 200. Buina, sive Napus sylvestris nostras, *Park.* Buinas sylvestris, *Lobellii*, *Ger.* Napus sylvestris, *Dod.* Napi alterum genus sylvestre, *Fuchs.* Rapum longum minus, *Lob. icon.* 406. Brassica radice caulescente fusiformi. *Linn. Hort. Cliff.* 339. Navetta, *Ruell.* Navetta vulgaris, Rapum sylvestre, *Quo- rumd.* vulgo, *Navet sauvage.*

Secunda hæc Napi species radice solummodo differt a præcedenti. Exiliior enim est, vixque pollicem excedit, rotunda, acris, ac quidpiam sylvestris sapit, Flos vero luteus aliquando etiam albus est, filiquæ, & semina, Napi fativæ filiquis, ac seminibus fere similia sunt folia magis quam in altera specie incisa apparent, neque cauli, ullo pariter pedunculo, appensa sunt. Napus sylvestris folio magis Brassicæ, quam Rapæ, similatur, & folia inferiora, quæ e radice exeunt, saltem superne rudia nonnihil sunt. Inter segetes sponte crescit, in aggeribus, & marginibus fossarum. Aprili, ac Majo floret, & quamplurima emittit semina. Semen hocce in Theriaca sub nomine *Seminis Buniados* usurpatur,

Eadem principia Chymica ex ea eliciuntur, ac ex Napo fativa. Semen easdem quoque possidet facultates; tamen præcedenti præfertur; huic enim alexiteria qualitas tribuitur, qua potissimum in Theriacæ Andromaci compositione admiscetur. Nullibi ignoratur quamplurimas species parvarum avium nempe Spinum, sive Ligurinum, Carduelem, Oegitum, Frigillam, aliosque similes, hoc semine enutrir. DD. Rajus, Garidelius, & alii quamplurimi tradunt, hoc semen esse *Navette*, ou *Navuce*, vocatum, ex quo oleum expressione elicitur ad lucernas aptum, & a pileorum opificibus suis in operibus usurpatum; verum D. Lemeryus in suo *Dictionario Aromatum simplicium* observat, semen *Navette* appellatum, non semper esse Napi semen, ut quamplurimi existimarunt, atque sæpe sapius semen esse speciei cujusdam Brassicæ, quæ in Belgio *Colsa* nuncupatur, quæque hanc ob causam in Normandia, Brigenfi saltu, Belgio, & Hollandia colitur; quamvis etiam, & altera Napis species feratur, ad Oleum eliciendum. Hoc Oleum resolvens, & temperans est externe; raro tamen interne a Medicis usurpatur.

Rx. Sem. Napi sylvest. ʒj. Leviter in mortario marmoreo tufis paulatim, super effunde aquam Scorzonæræ, aut Cardui Benedicti. Coletur postea per linteolum pro emulsione ad morbillorum, & variolarum eruptionem adjuvandam, atque adversus febres malignas.

NARCISSO-LEUCOJUM.

Leucojum bulbosum, viola alba *Offic.* NARCISSO-LEUCOJUM vulgare; *Inst. R. H.* 387. *Raii Hist.* 1144. Leucojum bulbosum vulgare, C. B. P. 55. Leucojum bulbosum Hexaphyllon, cum unico flore rarius bino, J. B. 2. 250. Laucojum bulbosum, Hexaphyllon, *Dod. Pempt.* 230. Leucojum bulbosum, ferotinum, *Ger.* Leucojum bulbosum, præcox, majus, *Park.* Leuconarcissolirion-pratenfe vernum. *Adv. Lob.* Viola alba bulbosa, *Fuchsj.* *Lugd. Hist.* Viola alba, *Theophr.* Februarii flos, *Herbariorum*, vulgo *Perce-Neige*, *Ba-guenaudes d'Hiver*.

Ejus radix bulbosa, plurimis tunicis albis, excepta parte externa, quæ fusca est, conflatur, inferne vero albicantibus fibris donatur, saporemque habet admodum viscosum, absque ulla fere acrimonia. Tria, quatuor, aut quinque emittit folia latissima, saturate viridia, expolita, lucentia, & porro similia, quæ inter caulis dimidium pedis altus elevatus, angulosus, striatus, cavus, una cum foliis ad medietatem usque vagina quadam alba indutus communiter unum tantum habet florem aliquando duos, raro tres. Flos hic frequentius senis foliis donatur, quandoque septem, & octo, quod a soli ferti-

fertilitate dependet; ea autem pendentis campanulæ more disposita, sunt alba, fere acuminata, macula viridescenti extus signata, ac nonnihil intus reflexa, odorem neutiquam ingratum, fundunt juxta Fuchsum Violæ maritæ, & juxta Clusium Oxyacanthæ proximum.

Deciduo flore calyx in membranaceum commutatur fructum, tribus angulis distinctum, pyriformem, interne tribus prædictum concamerationibus plenis seminibus fere rotundis, duris, albo-luteis.

Narcisso-Lenocum vulgare sponte in pratis humidis quibusdam montibus, nemoribus umbrosis, sepibusque crescit; Februario floret, atque Majo evanescit, radix tamen in terra subsistit, adinstar Narcissi. Suis bulbis multiplicatur; frequentissime etiam in hortis ob florem præproperum coli solet.

Plurimum olei, & phlegmatis, parumque salis continet. Excepta radice, nullus est apud Medicos ejusdem usus; Emeticum mitissimum ministrat, quod fortuito detectum fuit, ut in fere omnibus naturæ inventis succedit. In *Ephemeridibus Germanicis anni 1727. pag. 286.* Michael Valentinus observationem memoriæ prodidit, qua narrat ab Agricola in Urbe bulbis Violæ albæ, adinstar parvarum Ceparum, venditis, omnes, qui ex iis comederunt, vomitu correptos fuisse, nullo tamen molesto symptomate subsecuto, ita ut in casibus, in quibus evacuatio hæc convenit, commodissime iis uti possimus: hi itaque plebeculæ, rurique degentibus, utpote vulgatissimi, apprime utiles esse possunt. Si Paulo Hermannō fides præstanda est, radix hæc præterea emolliens, digestiva, ac resolvens est: in Vino, aut Cerevisia ebullita optima est adversus Febres, non secus ac flores adversus Cataractam, si eorum aqua distilletur; quin etiam aqua hæc eadem stillatitia valet contra maculas illas lenticulas appellatas. Schvvenckfeldt addit, flores hujusce plantæ in Vino decoctos, contra lumborum dolores adhiberi posse.

N A S T U R T I U M.

NASTURTII nomine quatuor, aut quinque plantæ, etsi diversi generis, hic loci a nobis in medium adducuntur, Nasturtium hortense, videlicet Nasturtium verrucarium, Nasturtium aquaticum, & Cardamum, sive Nasturtium Indicum.

Cardamum, sive Nasturtium hortense, *Offic. Nasturtium hortense, vulgatum, C. B. P. 103. Inst. R. H. 213. Nasturtium vulgare, L. B. 2. 912. Nasturtium hortense, Dod. Pempt. 712. Ger. Park. Raii Hist. 825. Trag. Fuchs. Lugd. Hist. Nasturtium nostras, Camer. Hort. Cardamon, Nasturtium hortense. Lob. Cressio vulgaris, Herbariorum, vulgo, le Cresson Aenois, ouculivè, le Nastor.*

Radix simplex est, lignosa, alba, capillitio stipata, neque adeo mordax, uti folia. Unum, aut plures ad altitudinem pedis, aut pedis cum dimidio emittit caules rotundos, leves, solidos, ramosos, specie quadam pulveris sub-cerulei, facillime decidentis obrectos. Folia oblonga sunt, profunde incisa, gustu acri, haud quaquam ingrato. Exigui flores summis caulibus ramisque quadripetali, ac cruciformes apparent albo-purpurefcentes, brevibusque pedunculis sustinentur, abeuntque in parvos fructus semiroundos, planos, binis cellulis divisos duobus instructis seminibus semirotondis rufescentibus, ac mordicanti sapore præditis.

Pro acetiariis planta hæc in hortis colitur, atque Hyeme semper viridis confer-

conservatur. Vere autem feritur, tunc autem tenerior esse solet. Nasturtium hortenſe Œſtate floreſcit, præſertim Majo, & Junio.

Auctores duas Cardami ſpecies, aut potius varietates diſtinguunt, unam nempe foliis latoribus, alteram vero foliis magis incifis, & criſpatis, ceterum caulibus, floribus, & ſeminibus omnino ſimiles ſunt.

Nasturtium hortenſe, mediocrem phlegmatis, atque olei, ac magnam ſalis eſſentialis partem continet, hinc incidendi, detergendi, aperiendi, & antiſcorbutica facultas huic conciliatur. Folia, & ſemen craſſos, lentosque humores attenuant, & incidunt, atque ſalis volatilis-acris ope, obſtructiones lienis, atque uteri tolluntur, & bronchia, ac veſiculæ pulmonares a viſcidis humoribus liberantur. Aqua diſtillata Nasturtii in Officinis habetur ab ℥j. ad ℥vj. præſcribenda; paratur autem ℔ij. aquæ communis pro unaquaque libra herbarum minutatim incifarum, omnia ad medias diſtillando B. M. aut B. A. Emulſiones ſemine ejuſdem paratæ, ſudorificæ ſunt, vique pollent variolas expellendi. In Phœnigmis, & Maſticatoriis idem ſemen quoque adhibetur. Simon Pauli, poſt Ambroſium Paræum refert, nihil uſpiam præſtantius reperiſſe adverſus ſcabiem, porriginemque infantum, præter unguentum paratum, foliis, ac ſemine Nasturtii, cum adipe ſuilla recenti friſtis. Linimenti forma convenienti ſpatio uſurpatur ſaluſque eſt in promptu, generalibus remediis unctiorem antecedentibus. Foreſtus ſemen hoc tamquam maximum remedium contra ſoporofos affectus commendat. Nemini ignotus eſt ejuſdem plantæ uſus in acerariis: præter gratiam, vimque appetitum conciliandi, ſtomachum roborat, atque alias herbarum ſpecies cum ea permixtas concoctu faciliores reddit.

Semina in Eleſtuariis de *Miclèta*, & *Nicolai Alexandrini*, in Trochiſcis de *Capparis Meſſuæi*, in Emplaſtro *Diabotano*; Folia denique in aqua Anti-Scorbutica *Pharmacopœæ Pariſienſis* uſurpantur.

Opiata adverſus Apoplexiam, Paralyſim, atque alios Nervorum affectus.

℞. Sem. Sinap. ℥ij. Nasturt. hort. & Etrucæ ana ℥ij. Fol. Origani, & Menthae exſiccatorum ana ℥vj. f. p. & M. cum ſ. q. ſyrupi Pæoniæ ſimplicis, ut opiata conficiatur, ℥j. mane jejuno ſtomacho, ac veſperi repetenda.

Linimentum adverſus Scabiem, Porriginemque.

℞. Folior. Nasturtii hort. Man. ij. & Sem. ejuſdem ℥ij. Contundantur omnia, & frigrantur cum q. ſ. pinguedinis ſuillæ, forti expreſſione coletur, ac fervetur Linimentum pro morbis ſupradictis, curando, ut æger identidem purgetur.

Nasturtium verrucarium, Offic. Ambroſia Campeſtris repens, C. B. P. 138. Coronopus Ruelli, ſive Nasturtium verrucosum, I. B. 2. 919. Cornu Cervi alterum repens, *Dod. Pempt.* 110. Nasturtium ſylveſtre capſulis criſtatis, *Inſt. R. H.* 214. Coronopus Ruelli, *Ger. Raii Hiſt.* 843. Coronopus recta, vel repens Ruelli, *Park.* Pes milvinus, *Columella*; Coronopus arvenſis, Pſeudo-Coronopus, Pſeudo-Ambroſia, Nasturtium porcintum, *Nonnull.* vulgo, *Creſſon ſauvage*.

Radice donatur oblonga, atque admodum craſſa, quæ caules in terram ſtratos,

stratos, & fere nusquam sese elevantes, palmares, ramosos, & rigidiusculos propellit. Folia ut in Nasturtio hort. incisa sunt, eique odore, ac sapore propius accedunt. Flores parvi, alibi, quadripetali in crucis modum disponuntur. Fructus quasi totidem verrucæ, pesiformes, Carduum stellatum æmulantur, ac semina continent minuta, rotunda, nigra, racemi nucleo fere similia, figura gustuque seminum Nasturtii hort. In agro Parisiensi juxta vias, locosque humidos repit, Junio floret, atque per totam Æstatem virefcit; præcedenti facultatibus similatur, mitius tamen est, minusque calidum. Crudum comeditur, vocaturque *Ruel* in acetariis, quandoque etiam aceto decoquitur, aut sale conditum, uti portulaca, conservatur. Manuum porri hujusce foliis confricantur; in remedio contra calculos *Dominæ Stephens* usurpatur.

Nasturtium aquaticum, *Offic.* Nasturtium aquaticum, supinum, C. B. P. 104. Sifymbrium Cardamine, sive Nasturtium aquaticum, I. B. 2. 884. Sifymbrium aquaticum *Math.* 487. I. R. H. 226. Sion Cratevæ Erucæ-folium, *Lob. icon.* 209. Sifymbrium Cardamine dictum, *Galen.* Nasturtium aquaticum vulgare, *Park. Raii Hist.* 816. Nasturtium aquaticum, sive Cratevæ sum, *Ger. sum* & Laver, *Dod.* Cressio, Laver odoratum, *Euric. Cord.* Sifymbrium in rivulis natum, simile Nasturtio, *Plin.* Cressio, seu Crescio aquaticus, *Herbariorum.* Nasturtiaria, *Quorumd.* vulgo, *Cresson de fontaine, ou des vuisseaux.*

Radice[m] habet albam, filamentis præditam, ab unaquaque ejus junctura plures fibræ capillares exeunt in aqua sese immergentes. Caules pedem circiter longos emittit curvos, admodum crassos, cavos, striatos, laves, semper virentes, atro-virides, succulentos, odoros, gustu aliquantisper mordaci, & grato. Flores in caulium, ramorumque apicibus enascuntur, parvi, albi, quinque cruciformibus foliis conflati, plura staminia, a picibus luteis gestantes. Hisce succedunt siliquæ, pedunculis dimidium pollicis, & ultra longis a caule satis recedentibus, nonnihil curvæ, crassiusculæ, in duas cellulas seminibus plenas semi-rotundis, minutis, rufescentibus, gustu mordaci dispersitæ. Nasturtium aquaticum nuncupatur, quia in rivulis fontanisque aquis limpidioribus excrefcit: Julio, & Augusto flores propellit, quum autem semper virefcit frequenter in acetariis usurpatur, præsertim hyeme, variumque est juxta loca magis, minusque humida. Initio folia fere rotunda conspiciuntur, in progressu vero incisa sunt, ut in Eruca. Nihil uspiam vulgatius reperitur hac Nasturtii specie, quæ iisdem fere potitur facultatibus, ac Nasturtium nostras hortense. Quod autem *Cailli* Rothomagi nuncupatur, atque in ejusdem suburbiis colitur, ceteris merito præfertur, minutissimum enim est, teneriori, gustuque exquisitiori donatur.

Analyti de hac planta a sociis Regiæ Scientiarum Academiæ instituta, acris deprehenditur, neque ab ea papyrus cæruleum rubro colore inficitur: ejus sal relatum fuit ad *Oxysal Diaphoreticum Angeli Sala*, quod nihil aliud est, quam sal Alkali, acido saturatum, præterea nonnihil salis Ammoniaci, aut sulphuris, & maxima terræ pars in ea fuit inventa. Planta hæc inter melioris notæ Anti-scorbuticas hujus regionis est enumeranda. Man. j. ebulliat in jusculo omni pinguedine destituto, aut in jusculo Cancrorum fluv. aptumque est ad sanguinem depurandum, & in morbis cutaneis a lymphæ acrimonia, & spissitudine obortis convenit, ac hydropicos, scorbuticos, & hypochondriacos mirum in modum solatur. Animadvertendum tamen est jusculum hocce in vase diligenter obturato, & B. M. esse conficiendum; hu-

jusce

jusce enim Nasturtii, & omnium plantarum acrium Anti-scorbuticarum virtus in sale volatili, quod facile ignis calore dissipatur, adeo consistit, ut loco optimi remedii, nihil aliud, quam plantæ languidæ expressum nullius efficaciæ magna relinquatur.

In Officinis Aquam distillatam, & Syrupum plantæ hujusce præstant; iisdem morbis accomodata remedia. Aqua distillata paratur, recipiendo Nasturtii aquat. quantumlibet minutim triti; addendo pro unaquaque plantæ libra, duas aquæ communis libras, & omnia ad medias distillando. Dosis ab ℥iij ad ℥viij. in julapiis, potionibusque Anti-scorbuticis.

Syrupus conficitur recipiendo libras duas succi Nasturtii aquat. ebullitione depurati, & libras duas Sacchari albi, ad Syrupi consistentiam, decocti, dosis, ab ℥β. ad ℥j. in potionibus supradictis.

Hujusce plantæ succus, extractum, Spiritusque urinosus easdem quoque possident facultates. Asseritur, hujusce plantæ succum vim habere arescendi, extirpandique Polyposarium, dummodo frequenter abluantur. Spiritus urinosus conficitur, tusa recenti planta, & fermentationi per octo dierum spatium commissa, omnia deinde B. M. distillando. Dosis cochlearis j. aut ij. in libra j. feri lactis, felici quidem successu in affectionibus scorbuticis. Extractum ℥ij. exhibetur, neque adeo efficax est, ut cetera præparaciones. Usurpatur etiam optimo eventu Nasturtium aquat. leviter in lacte ebullitum adversus Thoracis morbos.

A Practicis magni nominis idem quoque in Regnum, ac Vesicæ anasarctibus, & ad menstrua profluvia revocanda commendatur. Ettmulerus testatur, plantam hanc, & præcipue ejus semen, aptissimum esse ad sanguinis coagulum in contusionibus, tam externis, quam internis resolvendum. Demum S. Pauli post Ambrosium Paræum, ut specificum in capitis Infantum scabie Nasturtii aquat. folia, cum adipe suilla recenti fricta proponit.

Nasturtii folia in decoctione Anti-scorbutica, aqua generali Anti-scorbutica, & syrupo Anti-scorbutico *Pharmacopæe Parisiensis* usurpantur; ejus aqua distillata in compositione aquæ pro gingivis *ejusdem Pharmacopæe* admiscetur.

Apozema Anti-scorbuticum.

℞. Rad. Raphani rusticani rasarum, & taleolis incisarum ℥j. & Pyrethri contis. ℥j. Ebul. in ℔iij. aquæ fontis ad medias.

℞. Postea Fol. Nasturt. aquat. & Beccabungæ ana Man. j. simul trita in mortario marmoreo; in prædicta decoctione mox ab igne retrahenda injiciantur, vas probe occludendo, usquedum pene frigescat. Levi expressione coletur, addaturque colaturæ syrupi Nasturt. aquat. ℥j. Dosis trium, vel quatuor Cyathorum tantisper calefactorum pro singulis diebus.

Fusculum Anti-scorbuticum.

℞. Pullum carnosum, aut cor vitulinum taleolatim incisum, & probe mundatum. Coque in ℔iv. aquæ ad medias Vase ab igne retracto, adde folior. Nasturtii aquat. Man. ij., Beccabungæ, & Cochleariæ ana Man. j. Corticum Mal. Aurant. exsicc., & salis Absinth. ana ℥j. Frigescat vas, se clauso, coletur levi expressione, & in quatuor doses dividatur; bis

nis diebus tepidæ usurpentur, una mane jejuno ventriculo, altera vespere.

Opiata Anti-scorbutica.

℞. Fol. Nasturt. aquat. Man. ij. Cochlear., & Beccabungæ ana Man. j. Terantur probe in mortario marmoreo, & adde sem. Nasturt. & Sinap. p. ana ℥ij. Dosis ab ℥ss. ad ℥vj. bolisnebula obvolutis.

Vinum Anti-scorbuticum.

℞. Rad. Raphani rustic. ℥j., & Bard. ℥vj. Folior. Nasturt. aquat., Cochleariæ, Beccabungæ, & Fumar. ana Man. ij. Lota, ac macerata ter, & in cucurbita ærea, stamno obducta infunde. Adde optimi Vini Burgundici, aut hujus defectu, optimi Vini rubri ℥xxx., & sem. Sinap. contus. ℥iiij. Infusa omnia relinquantur in B. M. mitissimo, curando, ut cucurbita lino, & duplici pergamena madida obturetur. Ab igne reducantur, & frigescant obturato, postea colentur absque expressione, & adde salis Ammoniaci ℥xi. Fuso sale liquor servetur in ℥ij. lagenis probe obturatis in cella vinaria pro usu. Vinum trium mensium spatio saltem perdurat.

Purgandus est æger, communi solvente priusquam ad usum Vini hucusque descripti deveniat; exhibeantur postea mane sequenti ℥vj. repetanturque sero post cenam. Perseverandum est mensis spatio, curando, ut alvus lubrica cathartico octava quaque die repetito servetur, quo a Vino æger desistet.

Aqua Limacum Anti-Scorbutica.

℞. Limacum expurgat. & cum cochleis tritor. ℥iiij. Cortic. Mal. Aurant. recent. ℥iiij. Folior. Nasturt. aquat., Beccabungæ, & Trifolii palustris ana Man. iiij., Seri lactis depur. ℥vj. Distillantur omnia, & productum servetur in lagenis probe obturatis loco frigidiusculo. Dosis ℥x. mane, ac vespere repetenda.

Gargarisma Anti-scorbuticum.

℞. Folior. Rubi, & Agrimonie ana Man. j. coque in ℥ij. aquæ fontis, ad medias. Statim, ac vas ab igne reducendum est, adde folior. Nasturt. aquat. & Cochlear. ana Man. j. Trajiciatur liquor expressione, & iterum adde ℥j. Mellis rosati pro Gargarismate sæpius de die repetendo.

Unguentum adversus capitis Infantum Scabiem.

℞. Nasturt. aquat., & adipis suillæ recent. ana ℥j. Succ. Nasturt. expres. ℥vj. Macerentur omnia per triduum, & coquantur ad humidi consumptionem: coletur liquor forti expressione, & Unguentum servetur ad usum.

Animadversio.

In promptu erit Nasturt. aquat. recenter collectum in suo vigore; teretur probe in mortario, & pinguedini miscbitur in vase terreo plumbo illinito;

vas

vas clausum, digestioni per triduum relinquetur. Postea $\frac{3}{4}$ vj. succi alterius Nasturtii aquat. probe tusi elicientur; succusque in vase iniicietur, ut mixtura leniter ebulliat, ad omnis aquæ humiditatis consumptionem, frequenter eam spatula lignea agitando: coletur postea forti expressione, ac servetur Unguentum ad usum.

Cardamum, seu Nasturtium Indicum, *Offic.* Nasturtium Indicum majus, C. B. P. 306. Nasturtium Indicum folio peltato scadens, I. B. 2. 920. Cardaminum ampliori folio, & majori flore, *Inst.* R. H. 430. Viola Indica, scandens, Nasturtii sapore, maxima, odorata, *Hort. Lugd. Bat.* Nasturtium Indicum, *Park. Ger. Raii Hist.* 487. Nasturtium peregrinum, quod Peruvianum, *Lugd. Hist.* Flos sanguineus, *Monard.* Acriviola, Nasturtium Hispanicum, Nasturtium peregrinum, Flos cruentus, *Nonnull.* vulgo, *La grande Capucine.*

Ejus radix parva est, fibrosa, alba, repens; caules admodum exiles emittit, qui adrepunt, ac arboribus, plantisque propioribus circumvolvuntur. Folia alterna sunt, rotunda, parvum veluti scutum referentia, communius latiora, quam longa, aliquando angulosa, ut folia Hederæ, superne diluteviridia, & expolita, inferne vero pallidiora, & parumper villosa, nonnullis nervosis insignita prominentiis, quæ a cauda, in centro fere folii constituta, ut in Umbilico Veneris, discedunt, & quosdam veluti radios in margine desinentes efformant; caudæ non secus ac caules, retortæ palmum, aut palmum cum dimidio æquant. Ex eodem nodo, e quo foliorum pedunculi, alii etiam pedunculi exeunt, flores sustinentes, quinque petalis conflatos rotundis late flavis, ac fere puniceis, odoris fragrantis, primo angustioribus, & barbatis, & calycis cavitare exeuntibus, qui luteo-viridescens est monophyllus divisusque inquinat oblongas portiunculas posteriori sui parte rostro terminatas cavo, cucullum referente, ex quo nomen planta mutuatur, pollicem fere longo, luteo, lineisque purpureis virgato. Stamina nonnulla rufescentia apicibus ejusdem coloris in centro floris nascuntur, ac pistillum circumdant, cujus basis in fructum immutatur tribus capsulis donatum, in quarum unaquaque semen unum subrotundum, mediocris crassitie, cortice viridi, ac rugoso tectum invenitur.

Cardamum, seu Nasturtium Indicum minus, *Offic.* Nasturtium Indicum minus, C. B. P. 306. Cardaminum minus, & vulgare, *Inst.* R. H. 430. Nasturtium Indicum, *Dod. Pempt.* 397. Flos sanguineus verus, *Quorumd.*, vulgo, *la petite Capucine.*

Præcedenti similatur, præter quam quod in omnibus suis partibus exilis est, flosque luteo aureus, aut sulphureus plus, minusve dilutus, foliis in basi macula insignitis rubicunda, rutila, rhomboidali, lineis sanguineis, visuque jucundis, distincta. Aliquando duplex est, quæ varietas a Curiosis magnopere exquiritur; hoc enim commodi præstat, quod facile taleis non vero femine, uti ceteræ species multiplicetur.

Cardamum nihil habet cum Nasturtio vulgari commune, præter odorem, gustum, & proprietates. In hortis præcipue colitur ob utilitatem. Ex regno Peruviano primum allatum fuit, non ad Europam tantum, verum etiam ad alias Indiarum regiones Occidentalium; tota fere Æstate florescit, Autumno exeunte quoque perdurat, usque dum primum adventante frigore, aut gelu huic admodum adverso, pereat: in regionibus vero calidis virefcit, floresque suppeditat anno integro. Jucundissimis seriebus disponitur;

& or-

& ordinate in hortis perticis applicatur, facile crescit in exigua etiam terræ portione; semina diu non subsistunt, sponteque decidunt, statim, ac matura sunt.

Duæ Cardami species, de quibus usque adhuc verba fecimus eandem habent facultates fere similes Nasturtio hortensi, & magnam olei, ac salis essentialis partem continent. Folia, & flores, & quidem cum successu, Scorbüticis exhiberi possunt: tamen familiarius alimentis quam remediis admiscuntur, aceto condiuntur florum folliculi antequam expandantur, ut Capari, & in acetariis, condimentisque pro delicatioribus mensis usurpantur. Advertendum est in vase, in quo condiuntur tres, aut quatuor siliquas maturas Piperis Indici occludendas esse; sin minus admodum crassi vermes in aceto progeniti reperientur Cardanum insumentes, ope vero fructus supradicti nusquam apparent, & condimentum optimum diutissime servatur. Flores Cardami acetariis, Lactuca, aliisque Leguminibus instructis, miscuntur; eo quod gustui, visuique gratissimi sint, ac stomachis frigidis, debilibus, & flatulentis maximam opem ferant. S. Pauli narrat, virum quemdam fide dignum novissime ex America prodeuntem, secreto, adversus antiquam Scabiem atque ulcera recentia, dono sibi dedisse, Oleum simplex, infusione florum Cardami confectum, quod paratur quantumlibet Olei olivarum optimi, in vase usque ad medietatem contento, & postea supradictis floribus repleto. Vas hoc probe occlusum Soli exponitur, usquedum omnia consistentiam pulvis acquisiverint per Linimenta.

N E P E T A .

Mentha Cataria, sive NEPETA, *Offic.* Mentha Cataria vulgaris, & major, C. B. P. 228. Mentha Cataria, J. B. 3. 225. *Raii Hist.* 548. Cataria major vulgaris, *Inst. R. H.* 202. Cataria herba, *Dod. Pempt.* 99. Calamynthæ i. genus, *Fuchs.* Nepeta vulgaris, *Trag.* Nepeta Germanica, *Gamer.* Mentha felina, *Tab. Ger. Eyfl.* Herba Gattaria, *Matth.* Cataria herba, vulgo Calamintha tertia, *Diosc. Cas.* Calamintha montana, *Lon.* Herba felis, *Lugd. Hist.* Nepta floribus interrupte spicatis pedunculatis, *Linn. Hort. Cleff.* 310. Herba Cati, Calamintha felina, seu Cataria, Balsamita montana, seu major, *Quorumd. vulgo, Herbe aut Chæt.*

Radice lignosam multifariam divisam, caulemque habet tres pedes & ultra altum, quadratum, hirsutum, ramosum, inferna sui parte solum versus resuscitantem, reliqua albescentem, ramulosque effundentem binos, invicem semper oppositos. Folia Urticæ majoris, aut Melissæ foliis similia sunt, ambitu denticulato, mucronata, lanuginosa, albescentia, caudis longis appendensa, Menthæ acutæ odore, adurenti, & acri sapore donata. Summis caulibus, ramisque flores apparent plerumque depressi, labiati, purpurei, aut albescentes, spiceisque, quorum quisque tubulo efformatur superne duobus labiis distinctio, ac corniformi calyce sustinetur, succedentibus seminibus quatuor ovalibus, Planta hæc in hortis, secus vias in marginibus fossarum, aggeribus, locisque humidis crescit, ea Feles magnopere delectantur, in ea circumvolvuntur, eamque avidissime comedunt. Agri Parisiensis incolæ Junio, Julioque florescit.

Herba Cataria aromatica est acris, amara, nec chartam cæruleam rubro colo-

colore imbuunt, unde evincitur, sal volatile aromatico-oleosum in ea contineri, in quo, non secus ac in sale volatili-oleoso artificiali, urinosa prævalent partes. Aperiens est, satisque apta ad menses provocandos, vaporesque dissipandos. Ad modum Theæ usurpatur, aut Vino infunditur. Præscribitur etiam, uti ceteræ Anti-hysterica plantæ in pediluviiis adversus eosdem morbos. Tabernæ Montanus asserit, Vino decoctam, icterum, tussimque violentam sanare. Si manus tantum in ejus decoctione foveantur, scabiem profligari, Caspar Hoffmannus memoriæ prodidit. Mirum est, felles adeo hanc ipsam conquirere, a quibus millies super ipsam sese circumvolventibus amplectitur, ac deosculatur. Observatur autem ea magis, magisque eisdem delectari, sine ruri in hortis transferatur; tunc enim culturæ ope tenerior evadit, ejusque odor mitior, graviorque est. Qua de causa, nisi spinis operiatur, neququam in hortis servari potest, eam enim ambiendo, felles ita quassant, exterminantque, ut impossibile sit, hanc iterum revirescere. Ob eandem, ut ajunt, sympathiam *Herba Cataria* nuncupatur.

Folia Nepetæ in Aquis Generali, & Hysterica, ac in Trochiscis Hysterici *Pharmacopœæ Parisiensis* usurpantur. Planta vero omnis in Syrupo Artemisiæ, & ejus summitates in pulvere de *Ghalybe* supradictæ *Pharmacopœæ*.

N E R I O N.

NERIUM, Rhododendrum, seu Rhododaphne, *Offic.*, Nerion floribus rubescentibus, C. B. P. 464. *Inst. R. H.* 605. Nerion, sive Rhododendron flore rubro, J. B. 2. 141. Nerium, sive Oleander, *Ger. Raii Hist.* 1767. Oleander, sive Laurus Rosea, *Lob. icon.* 364., Oleander, sive Laurus Rosea, *Park.* Rhododaphne, *Gesn. Hort. Cas.* Nerion flore rubro, *Eyst.* Rhododandron, *Dod. Bellon.* Neris, *Nicand.* Rosa Laurea, *Apul.* Arbor Rosea, Oleandrum Rosago, *Nonnull.* vulgo, *Laurier-Rose*.

Ejus radix longa est, lignosa, expolita, gustu falso; caules plurimos, crassiores, firmos, erectos, dilute-virides, ad luteum colorem accedentes, succoque plenos emittit. Folia oblonga sunt, acuta, Amygdali foliis majora, & latiora crassa, dura, rigida, terna ut plurimum simul disposita, aliquando bina eodem in ramo invicem opposita, atro-viridia parte superna, non secus ac Lauri folia, inferna autem ob maculas huc illuc dispersas, albescentia exfucca. Flores pulcherrimi sunt, magni odoris, lacte rubri, ad modum fere Rosæ incarnatæ, quorum quisque cylindraceus est, vertice ad instar patinæ expanso, quinquepartito, uti in Perinea, apicibus quinque albis, ac villosis, quibus siliquæ fere cylindraceæ, digitum longæ, superne reflexæ; quamplurima cristata semina occurrentes succedunt. Nerion flore albo nihil aliud est, quam huc usque descriptæ varietas.

Arbuseulam hanc, inquit Dioscorides, facilius radices agere maritimis in locis, ac secus fluvios, quod Botanicorum magni nominis, Anguillaræ scilicet, Camerarii, Matthioli, & Dalemchampii auctoritate comprobatur. Quandoque in arborem excrescit; folio autem quotidie viridi Lauro, flore vero Rosæ similatur, hinc etiam nomen mutuatur. Diligenter in hortis ad ornatum colitur, magnum florum numerum suppeditat, facileque excrescit, dummodo ab excedenti gelu defendatur. Dioscorides, & Plinius asserunt folia & flores Nerion, mulos, asinos, canes, verveces, aliosque fere omnes qua-

quadrupèdes veneno afficere; ea vero adversum Serpentum morsum in Vino epota, & Rutæ præsertim confociata hominibus prodesse; animalia demum debilia, cervos nempe, ac minutum pecus enecari potu aquæ solummodo, in qua folia Nerion infusa fuerint: Galenus tamen, cui libentius fidem hic loci præstamus, affirmat, Nerion interne sumptum homini, ceterisque animalibus perniciosum esse.

Arbuscula hæc magnam olei, salisque portionem habet, atque inter venena est reponenda, interne enim usurpata horrendos angores excitat, ventrem inflat, universali viscerum omnium inflammatione, & radicali totius naturalis caloris extinctione subsequente. Remedia contraria censentur Oleum Olivarum, aut Amygdalarum dulcium, Butyrum recens cum lacte ebullitum; Ficum, & radicis Althææ, aliarumque rerum mucilaginosarum, & pinguium decoctio, quæ ad temperandam, ac irretiendam hujusce corrosivi veneni acrimoniam valere possunt. Juxta Galenum Nerion, folia trita, & externe applicita digerendi, resolvendique vim habent, nec non animalium venenatorum morsui adversantur. Hæc eadem folia in pulvere sternutatorio *Pharmacopœæ Parisiensis* usurpantur.

N I C O T I A N A.

Quamvis NICOTIANA origine sua ex America allata sit, & ideo nobis exotica, tamen hic loci inter Plantas indigenas reponendam esse censuimus, ope enim culturæ ita evulgata fuit, ut inter nostrates in tota Europa adoptetur. Quod etiam asserere possumus de Melongena, Momordica, Myrto, & Nerio, aliisque similibus plantis, in nostris hortis familiaribus. Tres Nicotianæ species in Officinis distinguuntur, nempe Major, Media, & Minor.

Nicotiana major, *Offic.* Nicotiana major, latifolia, C.B.P. 169. *Inst.* R.H. 117. Nicotiana major, sive Tabacum majus, J.B. 3. 629. Hyoscyamus Peruvianus *Dod. Pempt.* 452. Sana sancta Indorum. *Lob.* 584. Tabacum latifolium, *Cam. Eyst.* Tabaco latifolium, *Park.* *Raii Hist.* 3. Prebécenue Oviedo, *Lugd. Hist.* 1901. Picielt Mexicanorum, *Hern.* 312. Buglossum Antarticum, aliis Tabacum, *Monard.* Petum Teveti latifolium, *Clus.* Tornabona, quæ a Tornabonio missa, *Cas.* Herba Sanctæ Crucis femina, *Cas.* Herba Regina, Herba Legati, Herba Prioris, Herba Sancta sive Sacra, Herba Divina, Herba Medicea, Herba Panacea, Vulneraria Indica, Eleemosinaria, *Quorumd.* vulgo, *Nicotiane*; ou l'Herbe a la Reine a large feville.

Ejus radix alba est, fibrosa, gustu admodum acri, caulemque promit quinque, vel sex pedes altum, pollice latiore, & rotundior, villosa, & medulla alba repletum. Folia ampla sunt majora foliis Enulæ Campanæ, & Lapathi aquatici, caudis destituta, alterna, latis appendicibus appenda, villosa, parumper acuta, nervosa, dilute-viridia & ad luteum accedentia tactu, glutinosa, gustu acri, calefaciente, & urente, facile tamen evanescente, quæque mansa, aut contusa inficiunt colore luteo; dividitur caulis apex in plures ramusculos, sive surculos, qui flores campaniformes, aut poculum referentes sustinent quinquesidos, ut & calyx inversos, vel ut plurimum ambitu depresso, coloris purpurei, apicibusque staminum minuto pulvere cinereo conspersis: hi postea in fructum abeunt membranosum, ob-

lon.

longum, in duas cellulas divisum, intermedio sepimento, fere infinito seminum numero plenas, quæ quidem minutissima sunt respectu magnitudinis plantæ, coloremque habent rufescentem. Univerſa planta odore ſcater acuto, ſicuti & ſequens modo deſcribenda; Æſtiva eſt apud nos, nihilo minus aliquando Hyeme temperata noſtris in hortis perdurat; atque ut ceteræ Nicotianæ ſpecies Junio, & Auguſto floreſcit, annualiſque eſt plerumque: dum e contra in Breſylienſi provincia, in qua ſolum optimum eſt, aerque quotidie temperatus ſemper floribus decoratur, & ad decem, & duodecim uſque annos perdurat; ſemen ſex annorum ſpatio in ſua fœcunditate poteſt conſervari, folia vero in ſuo vigore per quinquennium.

Nicotiana major, ſeu Tabacum anguſtifolium, *Offic.* Nicotiana major, anguſtifolia, C. B. P. 170. *Inſt.* R. H. 117. Nicotiana, ſive Tabacum folio anguſtiore, J. B. 3. 630. Hyoſcyami Peruviani altera, *icon.* *Dod. Pempt.* 452. Tabacum, ſive Herba ſancta major, *Lob. icon.* 584. Herba Sanctæ Crucis mas, *Caſt.* Petum anguſtifolium, *Cluſ. Exot.* 310. Tabaco anguſtifolium, *Park Raii Hiſt.* 714. Sana Sancta Indorum, *Ger.* Tabacum anguſtifolium, *Cam. Hort.* Tubac, Tubacka, Tabaca, Poetum, Petunum, alterum paullo minore folio, *Nonnull.* vulgo, *Le Tabac de Virginie, la Petun des Amazones, la Nicotiane a feville etroit.*

Secunda hæc Nicotianæ ſpecies a præcedenti differt foliis anguſtioribus, acutioribus appenſis cauli caudis longiſſimis: ceterum inter ſe ſimulantur.

Nicotiana femina, *Offic.* Nicotiana minor, C. B. P. 170. *Inſt.* R. H. 117. Pripeja, quibuſdam Nicotiana minor, J. B. 3. 630. *Raii Hiſt.* 715. Hyoſcyamus luteus, *Dod. Geſn. Hort. Cam. Ger. Angull.* Hyoſcyamus Peruvianus, *Taber.* Tabacco Anglicum, *Par.* Petum quartum. *Cluſ. ad Monard.* Torna-bonæ congener, *Caſalp.* Priapæa, Peti tertium genus, Petum minus folio rotundiore, *Nonnul.* vulgo, *le faux Tabac, le Tabac du Meſique, la Nicotiane a feville tonde.*

Radice eſt modo ſimplici, & auricularis digiti craſſitie, modo in plures fibras diviſa teneras, albas, in latum ſeſe expandentes, parumque profundas; caulem vero tollit aliquando bipetalem, rotundum, villoſum, ſolidum, digitum aliquando craſſum in pingui ſolo, ramoſum, tactuque viſcoſum, folia efferentem ſpatiis diſtincta, alternatim locata, rotunda, in apice obtuſa, pingua, atro-viridia, corrugata, brevibus caudis appenſa. In caulium, & ramulorum ſummitate numeroſi flores locantur, brevibus elati pedunculis, quinquifidi, labiis inverſis, quinis ſtaminibus, apicibus cinereis, ut & Piſtillum; minutiora vero ſunt ſpeciebus præcedentibus, ac luteo-virideſcentia, ſorum unusquiſque calyce villoſo, viſcoſo & quinquifido ſuſtinetur. Hiſce præſto ſunt capſulæ rotundæ, umbilici forma, quæ maturæ bifariam dividuntur innumerabilibus minutis atro-luteis, & mordacibus ſeminibus refertæ. Planta hæc ex America primum nobis allata fuit; annua eſt, & facillime ope ſeminis reviviſcit: dummodo una tantum vice in horto immiſſa fuerit, abunde ſingulis annis reproducitur, & Majo denuo apparet. Cluſius aſſerit, hanc Nicotianæ ſpeciem fere in omnibus morbis convenire, in quibus Petum verum uſurpatur, debiliori efficacia potiri; & de facto minus acutum præ aliis odorem habet. In Hiſpania, & Portugallia, Nicotiana ſemper viridis Citreum ſervatur; in regionibus vero frigidis primo gelu perit, ac Hyem: diſſicillime vaſe, aut capſulâ conſervari poteſt.

test. In America ad magnam altitudinem excrescit, & præsertim Nicotiana mas, ejusque odor penetrantissimus esse solet.

Ex Insulis nobis advecta, in Europa etiam diligenter exculta fuit; duarum specierum primarium folia indiscriminatim usurpantur, pro Tabaco, ut ajunt, funiformi, & in pulvere conficiendo, cujus usus adeo est evulgatus; Augusto, & Septembri folia colliguntur, e planta præsertim, e qua summitates antea demptæ fuerint, ut floris eruptio impediretur. Tabaci funiformis, & pulverati præparationem multifariam, ad voluptatem, usumque accomodatam, hic loci neutiquam explicabimus, adnotantes solummodo hujusce excessum, non minus perniciosum, quam moderatum usum utilem esse posse; rationem deinde trademus, quomodo ad usus Medicos reduci possit.

Diversæ profecto denominationes huic plantæ tributæ fuerunt. In Indiis Occidentalibus origine sua primum exculta, semper Petun nuncupata fuit, & præsertim in provinciis Bresyliensi, & Florida, quod nomen nostris quoque diebus in utroque servat Hemisphærio. Hispani, qui primum in insula Tabaco Regni Jucatan, aut Novæ Hispaniæ Provincia in mari Mexicano sita plantam hanc agnoverunt, ab inventionis loco Tabacum appellarunt, quæ nomenclatura ceteris omnibus prævaluit. Joannes Nicot Consiliarius Francisci Secundi, & apud Sebastianum Portugalliæ Regem anno 1560. Legatus, ope Domestici Regis, vel ut alii referunt, ope Mercatoris Belgæ, qui primum e Florida plantam hanc asportaverat, eandem Magno Priori Ulissiponam adventanti dono dedit, & postea in Galliam redux Reginæ Catharinæ de Medicis Regis Matri; ab hisce tribus magni quidem nominis personis plurimum fuit reputata, experimentisque eorum jussu de ea peractis, appellata fuit *Nicotiana*, *Herba Magni Prioris*, vel *Herba Reginæ*, Cardinalis Sanctæ Crucis ad Regem Portugalliæ Pontificis Maximi Nuntius, & Nicolaus Tornabonus ejusdem ad Galliarum Regem Legatus, qui primum eam anno 1585. in Italiam introduxerunt, in causa fuerunt, cur *Herba Sanctæ Crucis*, & *Tornabona* vocitetur. Nonnulli *Blugossam*, aut *Panaceam Antarcticam* vocant, alii *Herbam Sanctam* aut *Sacram*, verosimiliter propter ejus prodigiosas facultates. Botanici nonnulli ob hujusce narcoticam virtutem cum *Jusquiamo* communem, veluti ejusdem speciei ab ipsis Nicotiana fuit constituta, vocaruntque *Jusquiamum Peruvianum*: quum vero a supradicto non solum exteriori aspectu, sed etiam partibus suis præcipuis distet, flore nempe, capsulis, & semine, quamvis easdem cum eo habeat proprietates, tamen genus proprium, ac peculiare constituit. Ceterum *Thevetus* gloriam, Tabacum in Galliis propagandi, cum *Nicot* disputavit, certumque est, *Franciscum Drack* insignem navium Præfectum Anglum Virginia Conquistorem, patriam Regionem hac planta ditasse. Joannes Liebaultius in Opere *Domus Rustica* nuncupato, tradidit, Tabacum originarium in Europa fuisse, & ante Americæ inventionem nonnullas ejus plantas in sylva Arduena repertas fuisse: verum Magnenus Americæ hoc restituit, & ad Liebaultii objectiones solvendas, audet asserere, semen ab Indiis in Europam a ventis delabi potuisse.

Prædictæ tres Nicotianæ species in usum veniunt; communiter vero, tam interne, quam externe Nicotiana major mas usurpatur: hujusce tamen defectu substitui potest Nicotiana major scæmina externis præcipue in morbis, etsi vi minori donetur. Ejusdem plantæ dotes tam magno pretio ac nu-

mero habentur, ut Panacea, aut Herba omnes morbos profligans vocitetur. Nihil uspiam Natura produxit, cujus usus universaliter adeo, atque celeriter diffusisset; haud longo enim exacto temporis spatio tam furiosa habitu, do ita prorepsit, ut nullus personarum extet ordo, qui hac planta quondam exiguae Americanæ Insulæ simplici, ac sylvestri productione non utatur. Posteaquam vero in Europam inuenta fuit, toto Orbi ejus excellentia, ac celebritas innotuit; ejus folia aut erasa, aut pulverata pro naribus, & suffumigii, aut masticatorii more pro faucibus usurpantur. Insigniora loca in quibus occurrit, sunt Verina, Bresylium, Borneum, Virginia, Mexicum, Italia, Hispania, Gallia, Ollandia, Anglia; Nicotiana enim omnibus in locis facile crescit, magni tamen ubique venditur, quamvis nullum fere per se pretium mereatur. In quocumque penitus Galliæ loco hisce diebus plantam hanc excolere, vetitum est. Ceterum fere pro foliorum collectione tantummodo culturæ committitur, solumque pingue, & humidum, Meridiem versus situm, optime excultum, & maxima probe consumpti fimi copia stercoreatum exposulat. Quo magis clima Septentrionem versus locatum est, major etiam exquiritur cura, ut ab aeris injuriis planta defendatur, utque e.g. prope elatum parietem feratur, quo a ventis Septemtrionalibus, & a frigore infesto ejus hoste tutetur. Hic loci aptior ad eam tempestas esse solet, Aprili ineunt. Indi, & Hispani Autumno, Augusto aut citius, hanc ferunt. Suos Antagonistas, suosque pariter Panegyristas Tabacum habuit; quamplurimæ ab utrisque adversantiæ sententiæ prolatae fuerunt, ex una enim parte tamquam optimum, ex altera vero tamquam perniciosissimum evulgabatur. Amurat IV. Turcarum Imperator; Magnus Dux Moscoviæ; & Rex Persarum sub vitæ, aut amputationis nasi poena subditis suis Tabaci usum prohibuerunt. Jacobus Stuardus Angliæ Rex Tractatum de pernicioso Tabaci usu conscripsit, idemque argumentum Simon Pauli Regis Danorum primus Medicus pertractavit. Urbani VIII. extat *Bulla*, in qua Tabaco in Ecclesia utentes excommunicantur. Acurata, & curiosa descriptio originis, & præparationis Tabaci, protulit Pater Labat Jacobita in suo *Americæ Itinere*, ac ultimo Capite Tomi Quarti fuse differendo, ait, plantam hanc dissidia, acerrimumque bellum inter Sapientes excitasse, quumque anno 1699. D. Fagonius primus Regis Medicus Thesi Medicæ Tabaci usum propugnanti præfesse nequivisset, alterum sibi Medicum substituisse, cujus nasus neutiquam cum lingua consensit; adnotatum enim fuit, toto perdurante actionis spatio Tabacum manibus contrectasse, neque momento temporis ab eo fumendo cessavisse. Nonnulli existimarunt, Tabacum Europæum minus nocere, & Americano non modo esse præferendum, quod hoc postremum minus temperamento nostro conformatur, verum etiam, quia jam veterascit, quando nobis affertur. Hoc certo asserere possumus, omnes Tabaci species nihil aliud esse, nisi plantas abortas, si Americano æquiparentur, quod semper fortius est. Celebriores Auctores, qui de Tabaco scriptitarunt; sunt *Magnenus, Thorius, Everart, Cobausen, Flakenburg, Dorstenius, Schriverius, Marrandon, Albinus, Barnstein, Lauremberg, Victor Pallu, de Prade, Carolus Etienne, & Joannes Liebaultius, Simon Pauli, & Jacobus I. Rex Angliæ.*

Tres Nicotianæ species usque adhuc a nobis descriptæ eisdem fere usus medicos habent; analysi vero Chymica, spiritum, maximam olei partem, salque acerrimum volatile-fixum largiuntur. Quæcumque vomitum, & cathar-

atharſim violenter movet, & interne convenit in Apoplexia, Lethargo, quam plurimisque aliis morbis: Opus tamen eſt dextera, ac prudenti manu ad hoc remedium probe aptandum; exhorreſcendum enim potius eſt propter ejus acres, & cauſticas qualitates, ſique juvare quandoque, maxima etiam mala inferre poteſt. Narratur in *Ephemeridibus Germanicis Decuria 2. anno 8. Obſerv. 206.* a quodam Tabaci fruſtulum malitioſe in vaſe, in quo pruna coquebantur injectum fuiſſe, omneſque iis ſaturati, anxietatibus, deliquiis, & vomitibus enormibus correpti jamjam animam expirare videbantur. Borrellus refert *Centuria 4. Obſerv. 31.* quemdam adoleſcentem Tabaci fumum exhalare inexplerte tentantem ac ejicere neſcientem, adeo a deglutito fumo male affectum fuiſſe, ut in diutiſſimum Icterus delapſus ſit, a quo niſi Conſervæ Florum Geniſtræ, & Calthæ uſu liberatus fuit.

Diverſis hujusce Plantæ præparationibus prudenter utendum eſt, quæ convenienter aptatæ mirabiles effectus progignere poſſunt. Zacutus Luſitanus ita ſentit de Epilepſia, vidi ego (inquit ille) plurimos infantes, ac etiam Adultos, in quibus fere infinitum remediorum numerum in hoc morbo expertus fueram, & præcipue Cauteria diutiſſime adaperta, omnia incaſſum; dum interea ægris occumbendi in maxima paroxiſmorum violentia periculum imminabat, quum mihi in mente venit, foliorum Nicotianæ Syrupum præſcribere, e quo, cochleariis aliquot de die, tribus poſt paſtum horis, quadraginta dierum ſpatio, propinatis, eoque exacto tempore, Syrupi tribus unciiſ fere conſumptis, morbus omnis, abſque ullo recidivæ metu radicitus fuit debellatus. Curavi etiam, ut ſyrupi uſum purgationes aliquot præcederent. Riverius hoc idem teſtatur in ſua *Praxi*, indicando, *Syrupum Nicotianæ* Quercetani adverſus Epilepſiam. Nicotianæ uſus contra Epilepſiam comprobatur etiam Obſervatione *Ephemeridum Germanicarum Decuria 2. ann. 3.* in qua D. Ludovicus Hannemanus refert, Epilepticæ mulieri Clyſterem decoctionis foliorum Nicotianæ præſcripſiſſe, qui efficaciter adeo atharſim tam ſuperne, quam inferne excitavit, ut poſtea nullum hujusce modi inſultum amplius perpeſſa ſit: tamen hæc Tabacum in clyſteribus uſurpandi methodus periculo neutiquam vacat, & D. Chomelius celebris Medicus Pariſienſis in ſuo *Traſtatu de Plantis uſitatioſioribus*, obſervat, effectus funeſtos, non ſecus ac purgantes acriores, progignere, ægroſque vidiffe prædicto enemate uſos in letarghi ſopore, ſenſus de facto, cognitionemque recepiſſe, ſtatim vero in Convulſiones, vomitibus, ſudoribus frigidis, pulſu debili, & intermittenti, aliisſque ſerialibus ſymptomatibus comitatas, incidiffe, quamvis ſeſe remedio hocce ſtatim exoneraverint: ac niſi aqua tepida, lacte, atque oleo amygdalarum dulcium ſuperne, & inferne propinato iis auxilium protinus allatum fuiſſet, procul dubio periſſent. Neceſſe ergo eſt remedium hocce temperamentis ficcis, biliſis, & facile irritationem ſuſcipientibus, inhibere; phlegmaticis vero, relaxatiſque, non ſolum innoxium, verum etiam efficacioſiſſimum reputamus. Qua de re conveniet, quum præſertim ſpiritus ſunt excitandi, & oſcillationes ſolidorum augenda, in affectionibus ſcilicet omnibus ſoporoliſis, a ſerî magna copia, aut lymphatici humoris ſpiſſitudine obortis.

Ut ad *Nicotianæ ſyrupum* Quercetani redeamus, hic quoque in Aſthmate pertinacique tuſſi plurimum valet, expectoratio facilis, & abundans abſque vomitu ab eo promovetur; ars omnis in hoc potiſſimum conſiſtere debet,

ut Nicotiana, facultate emetica destituatur, digestionem ejus foliorum succi, in hydromelle, & oxymelle, trium dierum spatio, diligenter peracta, Auctor hic duas syrupi Nicotianæ species nobis reliquit, simplicem, cujus dosis a medio ochleari, usque ad unum pluries repetenda, & Compositum, ab ℥j. ad ℥ij. huic postremo plantæ pectorales bechicæ consociantur, scilicet Capillares, Tussilago, & similes, Senna etiam, & Agaricum in eo usurpantur. Melchior Fricht Medicus Germanus in *Tractatu de usu Medico Venenorum*, testatur haud unquam præstantius remedium adinvenisse adversus Vomicam Pulmonum, & Empyema, Tabaci decoctione cum saccharo mixta, & pluries ex ea miros effectus conspexisse, quod etiam a Practicis magni nominis confirmatur.

In usu Tabaci pulverati per naves assumpti nequaquam immorabimur; nemini enim latet, sternutationem, & abundantem serosorum humorum evacuationem, præsertim inasuetis, excitare. Masticatur etiam Tabacum in funem aptatum fumulque elicitur ex ejusdem exsiccatis, ac taleolatum incisis foliis, quæ sale acri, & pungente in ipsis contento, e palati fauciumque glandulis insignem exprimunt salivæ quantitatem, lymphæque superflua, quæ periculosos morbos posset inducere, cerebrum exonerant.

Ergo Tabacum naribus propinatum, masticatum, aut fumo exhalatum, utilissimum erit, ad vitandas Apoplexiam, Paralysem, Catarrhos, Fluxiones, Emicraniam, & Rheumaticos affectus. Verum advertendum est, ut eo moderate utamur, sin minus procul dubio funestissimum erit.

Olaus Borrichius in Epistola ad Bartholinum, narrat de quodam, qui sibi cerebrum omnino exsiccaverat, repetito Tabaci abusu, ac post ejus obitum, nihil aliud in ipsius capite inventum fuisse, præter exiguum, quampluribus membranis compositum grumum. S. Pauli pariter confirmat, omnes, qui in Tabaci usu excedunt, odoratus sensum amittere, eosque, qui fumo exhalant, cerebrum lædere, carnesque nigro colore inficere, quamvis de hoc postremo fides sit penes Auctorem. Idem addit, Tabacum a nonnullis pseudo-mercatoribus in latrinis reponi, ut sale volatili excrementorum saturatum, acrius, fetidius, fortiusque evadat. Alia etiam exempla quamplurima in medium afferre possemus, sed duo tantum seligemus, D. Joseph Lanzoni ex *Ephemeridibus Germanicis anni 1730. pag. 179.* Narrat igitur militem agnovisse, qui talem consuetudinem, Tabaci pulverem recipiendi, contraxerat, ut quotidie ℥ij. ab eo insumerentur; miles hic annorum 32. vertiginosis affectionibus corripitur cepit violenta, ac mortali Apoplexia statim subsecutis. Aliud ab eo prolatum exemplar de quodam, extat, cui Tabaci Hispanici immoderatus usus, sensorium visus ademit, Paralyti superveniente. Demum longius, quam par est immoraremur, si omnes ferales effectus abusu Tabaci oborti enumerarentur: memoriam debilitat, irritatione in nervis excitata tremores producit, blandam, mitemque lympham ad partes enutriendas dicatam infummit, hinc emaciatio, & consumptio originem trahunt in adultis, & biliosis præsertim, quibus hac de causa omnino esset interdicendum.

Quoad externum hujusce plantæ usum folia recentia diversas a siccis facultates habent; sunt enim vulnerario-detersiva ulceribus, vulneribusque antiquis applicita; ab iis mundantur, & ad cicatricem feliciter disponuntur. Usurpantur vero trita, aut in Vino macerata, vel infusa, vel in Oleo ebullita. Oleum quoque distillatione e planta elicitum, optimum est adversus Impetiginem. ℥j. adipis ℥ij. pro linimento permixtum. Nonnulli foliorum
exsic-

exsiccatorem decoctionem usurpant, aut Unguentum eorum pulvere butyro commixto confectum, adversus eundem morbum, & ad Infantum vermes enecandos: verum præparationes hæ ultimo loco memoratæ, primis minus tutæ sunt, pluresque post illitionem, convulsionibus, enormibusque vomitibus correpti aut perierunt, aut in extremum vitæ discrimen fuerunt adducti. Aptæ in hisce casibus remediæ sunt cordialia, & citrea potio. Joannes Bauhinus asserit, Nicotianam contrariam esse pulicibus, quos enecat; quod facile in canibus potest experiri; statim enim ac ejus foliis, aut eorum succo confrincantur animalcula, veluti stupore correpta eos relinquunt, ac in terram concidunt. In Italia ejus semen usurpatur ad Priapismum temperandum, & fortasse hac de causa postremæ hujusce speciei *Priapæ* nomen tributum fuit. Nonnulli autem, Nicotianam frigidam esse ob ejus Narcoticam facultatem: verum ejus resinofus odor, nequitiam ingratus, & maxima ejus acrimonia fauces adurens, perque vomitionem violenter, non minus quam ipse Helleborus purgans, ut plurimorum Prædicorum experientia constat, aperte demonstrant, hanc naturæ suæ calidam esse, eoque magis, (inquit Joannes Terrentius) quod Narcotica omnia usque adhuc cognita, calida sunt. Willisius Tabaci usum in castris pro militibus commendat, quod victus ægestati iis in locis frequentissime supplere, militesque laboribus, periculisque minus sensibiles reddere potest, præterquam quod optimum est remedium ad omnes morbos, tam internos, quam externos in iis præcavequos, & profligandos.

Usurpantur Folia Nicotianæ in Aqua d'Arquebusade sive vulneraria, in Balsamo tranquillo, in Unguento Nicotianæ *Subert*. In Mundificativo de Apio dicto, Unguento Splenetico *Rauderoni*. Succus vero ejusdem in Emplastro *Oppodeltech*.

Ptisana Anti-Asthmatica.

Rx. Fol. Nicotianæ exsic. ʒij. Ebulliant in aquæ ʒvj. ad consumptionem tertiæ partis. Adde versus finem Fol. Malvæ, Brancæ Ursinæ, & Violarum ana Man. j. Colaturæ iterum adde Sacchar. alibi ʒiij. Dosis, trium cyathorum tepidorum, mane bini jejuno stomacho, duarum horarum intervallo, alter vero vesperi.

Decoctio hæc in vomica Pulmonum, Empyemate, & Asthmate humido excellit.

Enema Anti-Narcoticum, sive adversus Soporosas affectiones.

Rx. Folior. Mercurial. Malvæ, & Parietariæ ana Man. j. Fol. Sennæ; & Pulpæ Colocynth. ana ʒij. Fol. Nicotianæ ʒß. Coque in f. q. aquæ sentis, & colaturæ ʒj. adde Vini Emetici turbidi, & Mellis Mercurialis ana ʒiij. pro Clystere.

Rx. Rad. Ireos Florent. ʒiij. Fol. Exsic. Betonicæ, Majoranæ, & Lilior. Conval. ana ʒj. Nicotianæ ʒij. M. F. P. Pro Sternutatorio.

Rx. Succ. Nicotian. ʒiij. Cera luteæ ʒiij. Resinæ Pini ʒj. ʒ. Therebintinæ ʒj. Olei Olivar. q. s. ut Ceratum conficiatur, cui adde Mercurii præcipit. albi ʒij.

Ceratum hoc in ulceribus vetustis, malignis, & callosis usurpatur, quæ abstergit, & ad cicatricem perducit.

N I G E L L A.

DUæ tantum NIGELLÆ species in Medicum usum veniunt, nempe Nigella arvensis, & hortensis.

Melanthion sylvestre, seu Nigella sylvestris, *Offic.* Nigella arvensis, cornuta, C.B.P. 145. *Inst.* R. H. 258. *Raii Hist.* 1070. Melanthium sylvestre, sive arvense, I. B. 3. 209. Melanthium sylvestre, *Dod. Pempt.* 303. Nigella arvensis, *Park.* Nigella sylvestris, *Trag. Gith.*, Melaspermum, sive Melanthium agreste, Melanthion spurium, Nigella agrestis, Cuminum nigrum, Cuminum sylvestre alterum, *Quorumd.* vulgo, *Niells des champs*, *la Barbue*, ou *Poivrette commune*.

Ejus radix fibrosa est, parva, & albescens; caulem vero quandoque simplicem, quandoque ramosum, exilem, striatum, vix pedem æquantem propellit. Folia Anetho, aut potius Nigellæ hortensi similia sunt, tenuiora, tamen majoribus distincta spatiis, in exilia filamenta confusa, & alterna. Flores stellati, quinque petali, cærulei, magni quidem, & grati, foliis minutis, ut in Nigella hortensi, eos sustinentibus, destituti, quorum centrum corolla multipartita occupatur. Hisce succedunt membranacei fructus, quinque corniculis pariter membranaceis terminati, fere ut in Aquileja, per longum in quasdam cellulas divisi, quamplurima semina continentes nigra, & parumper odora. Ubique fere inter segetes, & præcipue post messis tempus invenitur; æstate exeunte floret; eandem, ut Nigella sativa, efficaciam in omnibus morbis, in quibus hæc convenit, præferre creditur. Hinc ejusdem loco substituitur.

Melanthion sativum, seu Nigella Romana, *Offic.* Nigella flore minore, simplici, candido, C. B. P. 145. *Inst.* R. H. 258. *Raii Hist.* 1071. Melanthium calyce, & flore minore, semine nigro & luteo I. B. 3. 208. Melanthium, *Dod. Pempt.* 303. *Ger.* Nigella Romana, sive sativa, *Park.* Melanthium sativum, *Tab. Trag. Matth. Lac.* Nigella vulgaris semine nigro & subflavo, *Gesn. Hort.* Melanthium, sive Nigella Romana, odora, *Lob. icon.* 740. *Salusandria*, *Dioscorid.* Melanthium hortense, Nigella domestica, Nigella alba simplex, sive Citrina, Cuminum nigrum Germanicum, *Nonnull.* vulgo *la Nielle domestique*, ou *le faux Cumin*.

Radix minuta, & fibrosa, ut in præcedenti, caules ad pedis altitudinem promit graciles, striatos, & numerosos; Folia vero mediocriter lata, viridia, minutim incisa. Flores in ramulorum apicibus locantur magni, inter se divisi, quinquepetali, rosacei, albescences, pluribus flaminibus oblongorum corpusculorum corona cinctis, in centro locatis. Hisce succedunt membranosi fructus, crassiusculi, in plurima cornua desinentes, & in varias divisi cellulas, quæ semina angulosa, nigra, & lutea, aromatici odoris, gustusque penetrantis continent. In hortis facile colitur, florescit autem Julio, Augusto, & Septembri. Semen in usum Medicum venit; & Italicum præ ceteris in pretio habetur, dummodo seligatur recens, enutritum, optimo colore nigro, vel luteo. Tertia Nigellæ species colitur præcedenti exilior, & floribus ad cæruleum accedentibus, fortique odore seminis facile Cuminum emulante

lante distincta, nuncupaturque *Nigella Cretica*, iisdemque proprietatibus potitur, Junioque flores ministrat.

Semen *Nigellæ*, quod ex omnibus plantæ partibus fere solum usurpatur, sal volatile, magnamque olei aromatici portionem, abundanti phlegmate mixtam continet; quod phlegma in recenti etiam semine noxium admodum est; qua dere Hoffmannus post Tragum admonet, semen hocce probe esse exsicccandum; abluendum igitur prius est, leniterque torrefaciendum, ut prædicta humiditas adeo perniciofa evaporetur. Ejus infusio aperiens est, menfesque ciet; inter incidentia quoque enumeratur, & Bronchiorum Pulmonarium viscositates attenuat, expectorationemque juvat, ʒj. cum Melle mixta stomacho jejuno mane propinanda. Cum successu etiam usurpatur in Colica flatulenta, Ptiliana, summitatibus Chamomillæ, Meliloti, & seminibus *Nigellæ*, confecta, quum autem semen hoc sale volatili-oleoso abundet, horum principiorum ope viscidas materias, quæ in narium sinubus accumulatur, attenuat, perfecteque rheumaticos cerebri affectus, catarrhosque discutit. Quæ de causa infundatur per horas aliquot Folior. Majoranæ pug. j. in Vini albi cyatho, in quo ʒj. Sem. *Nigellæ* injecta fuerit; fiat colatura, liquorque per nares attrahatur, ore prius aqua repleto, absque enim hac præcautione, liquor idem per nares attractus in os, faucesque delaberetur: Oleum essentialiale ex hoc ipso semine elicatum, eisdem progignit effectus, infernas narium partes eo confricando. Quamvis autem ut plurimum solum *Nigellæ* Semen usurpetur, tamen, radicem mansam Hæmorrhagias, & præsertim narium sistere, si trita in iis immitatur, Scorderus asserit.

Semen hoc in Artemisiæ syrupo, in electuario Baccarum Lauri *Rhasis* in Trochiscis Capparorum *Messuæi*, & in Oleo Scorpionum *Matthioli* usurpatur.

ʒi. Sem. *Nigellæ* torref., *Nicotianæ*, ac *Styracis calamit. ana.* ʒj. Ambre grif. gr. ij. M. noduloque claudantur in rheumaticis Cerebri affectibus, catarrhisque naso quandoque applicando.

Opiata Anti-Asthmatica.

ʒi. Sem. *Nigel.* dilut. exsic. & contus. ʒij. Flor Sulphur. ʒß., Benzoini pul., & Spermat. Cœti ana. ʒj. M. cum Melle Narbonensi, & Opiata conficiatur, ʒj. ß. nebula obvolvenda ac mane jejuno stomacho propinanda, superbibendo poculum infusionis Florum Tussilaginis.

N I G E L L A S T R U M.

Pseudo-Melanthion, seu NIGELLASTRUM, Offic. *Lychnis segetum major* C. B. P. 204. *Inst. R. H.* 335. *Raii Hist.* 998. Pseudo-Melantium, I. B. 3. 341. *Nigellastrum*, *Dod. Pempt.* 173. *Lychnis*, sive *Lichnoides segetum*, & *Nigellastrum*, *Park.* *Lychnis arvensis*, *Tab.* *Lychnis segetum*, *Schwenckf.* *Githago*, *Trag.* *Melanthium* ex tritico, sive triticeum, *Hippocr.* *Anthemon foliosum*, *Gesn. Hort.* *Agrostemma*, *Linn. Hor. Cliff.* 175. *Lolium*, *Nigella arvensis falso*, *Quorund.* vulgo, *Niells des bløds*, ou *batarde*, *Alesme*.

E radice parva, simplici, & alba, caulem propellit bicubitalem, oblongum, villosum, geniculatum, cavum in quosdam ramulos divisum. Folia juxta caulem invicem opposita, sunt angusta, longa, marginibus æqualibus, lata

basi, caulem amplectentia, & sensim mucrone acuto desinentia, villosa, longisq; pilis albescentibus induta. Flores in caulium, ramulorumque apice, quinque bifidis foliis, plerumque purpureis, aliquando albis, aut luteo-pallidis, centrum versus lineis colorationibus, striatis exiguis nigricantibus punctis conspersis, e calyce prodeunt oblongo, striato, villoso, quinquifido, florequē elatiore. In horum locum postea conspiciuntur, capsulæ feminales oblongæ, fere glandiformes, sese per maturitatem in partes quinas aperientes ac plurima semina occludentes crassa, angulosa, striata, rudia, per maturitatem, nigra, ut in *Nigella vulgari*, sapore amaro, ac inodora. In arvis enascitur, & ubique segetes inter luxuriat; viget, ac florescit Majo, Junio, & Julio. Rajus observat, hujusce semen Microscopio subactum haud inconcinne hericium intra sese convolutum repræsentare. Planta hæc annua est, ut *Nigella vulgari*.

Parum Medicina utitur *Nigella*stro, quamvis a gravibus Auctoribus magnis encomiis extollatur; verum quum remedia quamplurima, experientia comprobata, ad easdem indicationes adimplendas, præsto sint, hinc ejusdem proprietates minus innotescunt; eas tamen evulgare oportet, eo quod ceteræ plantæ non ita facile, quando opus sit, inveniantur, contra vero, quum hæc vulgatissima sit, iis commode substitui potest. Fuchsius ejusdem foliorum decoctionem pro Lotione in Scabie, Impetigine, aliisque cutaneis morbis a Lymphæ vitio oriundis commendat; eique virtutem detergentem, & consolidantem largitur, usurpatque in ulcerum, & fistularum curatione, & ad hæmorrhagias sistendas. S. Pauli postremum hocce attributum confirmat, narratque a Sennerto in hisce casibus commendatam excepisse, & cum successu in Epidemicis Hæmorrhagiis, suis temporibus, Dianiam divexantibus, usum, mirificis curationibus ea peractis, veluti Magum fuisse reputatum. Utendi ratio: recentis hujusce radicis frustulum lingua detinetur.

NOLI ME TANGERE.

NOLI ME TANGERE; *Impatiens herba*, sive *Noli me tangere*, *Offic.* Balsamina lutea, sive *Noli me tangere*, C. B. P. 306. *Inst. R. H.* 419. *Noli me tangere*, I. B. 2. 908. *Impatiens* *Dod. Pempt.* 659. *Perficaria filiquosa*, *Ger. Raii Hist.* 1328. *Mercurialis sylvestris*, *Noli me tangere dicta*, sive *Perficaria filiquosa*, *Park. Chrifæa*, *Perficaria filiquata*, *Balsamina altera*, *Lugd. Hist.* *Oeschynomene*, *Plin.* *Impatiens pedunculis solitariis multifloris*, *Linn. Hort. Cliff.* 428. *Balsamina sylvestris*, *Mercurialis sylvestris altera*, *Nonnull.* vulgo *Balsamine jaune*, *herbe impatiente*, ou *Merveille à fleur jaune*.

E radice vix quidem solum attingente, & fibrosa Caulis exsurgit ad altitudinem pediscum dimidio, tenerus, dilute-viridis, inferna sui parte ad purpureum accedens, levis, lucidus, cavus, ramosus, per intervalla geniculatus, tuberositatibus, nodos arthriticorum æmulantibus, succoque insipido plenis donatus. Folia alternatim disposita sunt, Mercuriali similia, aliquanto tamen grandiora, & latiora, marginibus denticulis longis, acutis, bases latiores crescendo acquirentibus, prædita, late-viridia, succoque plena. Ex alis foliorum longa exeunt peduncula, minuta, solum versus inclinata, in tres, aut quatuor ramusculos divisa, ex quibus parvi flores exeunt quatuor conflati

flari petalis inæqualibus, aliis Balsaminæ speciebus similes binisque viridibus foliolis a tergo innixi, lutei, speciemque referentes exilis monstri marini cauda delicatula, brevi, curva, acuta, corniformi magnam ingluviem aperientis, punctis saturatè-rubris distincti, ac in media sui parte pluribus albescentibus staminibus suffulti.

Floribus succedunt fructus longiusculi, minuti, nodosi, dilute-viridescentes, lineis viridibus conspersi, solum versus pendentes, qui maturescendo, ventis agitati, aut minimo contactu aperiuntur, vique sua elastica disilentes, ac sese retrovolventes quosdam veluti vermiculos seminum oblongorum, coloris cinericei, sub-nigri, aut subrubri ejaculant. Sensus hic, aut vis elastica in causa est, cur imperiti expavescant, curque *Noli me tangere* nuncupari mereatur. Planta annua est, inque sylvis locisque humidis, ac umbrosis crescit; in agro Parisiensi occurrit, Junioque **floret**.

In ea plurimum phlegmatis, olei, & salis essentialis continetur. A nonnullis, & præ aliis a Dodonæo maligna qualitas huic tributa fuit, & inter venena reponitur; nihilo minus experientia constat, eam non pravos effectus, sed e contra optimos progignere. Aperiens, diuretica, lithontriptica est ejus decoctio, aut aqua distillata. Gesnerus hisce dotibus præditam, plurimis comprobatur experimentis, testatur tamen largius aquam hanc ingurgitatum, Diabetem progignere. Jure igitur, meritoque inter efficaciora diuretica recensetur. Ab aliis quoque cathartica, ac emetica facultas huic concessa fuit: quamplurimis vero in regionibus hosce effectus progignere neutiquam solet, quod a climatum varietate, verosimilius provenit, a qua dotes plantarum diversimode afficiuntur; Quoad externum usum, vulneraria, detergens, ac resolvens est, trita etiam inveteratis ulceribus applicatur, eaque detergit, & ad cicatricem deducit. Schvvenckfeldt refert, experimento edoctus agrorum, plantam hanc Agrimonia commixtam luxata membra roborare.

NUMMULARIA.

NUMMULARIA, Centimorbia, *Offic.* Nummularia major lutea, C. B. P. 309. Nummularia, five Centimorbia, J. B. 3. 370. Nummularia, *Dod. Pempt.* 600. *Ger. Raii Hist.* 1099. Nummularia vulgaris, *Park.* Centimorbia, *Gesn.* Lyfimachia humifusa, folio rotundiore, flore luteo, *Inst. R. H.* 141. Hirundinaria minor, *Tab icon.* 874. Nummularia spina, sine Nummularia, *Officinarum, Rupp. Flor. Jen.* 14. Lyfimachia foliis subrotundis floribus solitariis caule repente, *Lin Hort. Cliff.* 52. Nummularia Centummorbia, Hirundinaria, vel potius Hirundinaria, *Nonnull.* vulgo, *Nummulaire ou herbe aux ecus, Monnoyer.*

E radice serpenti, minuta, fibrosa, plures exeunt caules longi, graciles, angulosi, ramosi, in solo repentes, serpentesque, folia invicem opposita circumferentes, digitum lata, rotunda, & aliquantulum crispa, luteo viridia, sapore adstringenti admodum, ac exsiccanti absque ulla irritatione. Ex foliorum alis exeunt flores magni, lutei, rosacei, monopetali, acuti, brevibus adnexus pedunculis; in quibusdam vero ramulis terna folia, totidemque flores in singulo nodo conspiciuntur. Horumce locum subeunt parvi, sphaericique fructus, semina minutissima, oculorum aciem effugientia continentes.

tes. Propter sphaericam foliorum figuram *Nummularia*, ob insignes vero proprietates *Gentimorbia* nuncupatur. Ruri crescit in locis humidis, secus fossas viasque, prope aquæ rivulos, aut fontes. Ubique vulgatissima est, exeunte Majo florescit ad totam fere Æstatem. Observatur autem, magis, minusve eam excrecere juxta solum, in quo enascitur, atque in hortis inventam, arvensi grandiorē esse. A Fuchſio *Herba agnos enecans* vocatur, eo quod ab agricolis agnorum, ac ovium ex ea saturatarum pulmones exulcerari, absque ulla ratione fortasse creditur.

Nummulariæ folia acriuscula, & styptica sunt, papyrumque cæruleum rubro colore inficiunt. Acidum in hac planta dominatur, & una cum terrâ sal aluminosum, parva olei quantitate involutum, in ea constituit, a quo adstringens, vulneraria ad quoscumque sanguinis fluxus, fluoresque albos sistendos, nec non ad vulnēra, & ulcera externa consolidanda aptissima efficitur. Camerarius asserit, optimam esse in lacte ebullitam adversus Scorbutum. Tragus in pulmonum ulcere decoctionem vino, ac melle confectam commendat; in Dysenteria vero, Fluoribusque albis decoctio in vino, aut lacte parari potest. Fuchſius herbam cataplasmatibus forma applicatam pro ulceribus exsiccandis proponit.

Si Matthiolo, Schordero, Ettmullero, & Rajo fides præstanda est, Infantum hernias sanat pulveris forma interne exhibita, necnon externe quoque applicata. Dosis ℥j. in cochleari lactis, aut jusculi una tantum vice statis diebus.

Ejus succus in Emplastro *Oppodeltoch* usurpatur.

Decoctio adversus Dysenteriam.

℞. *Nummular.* Man. j. Ebul. in ℥ij. lactis ad medias. Collaturæ adde Syrup. Consolid. majoris ℥j. ꝑ. pro tribus dosibus trium horarum intervallo exhibendis.

N Y M P H O E A.

NYMPHOEA planta aquatica est, cujus duæ sunt species in Officinis cognitæ; Prima flore albo, Secundæ luteo flore præferenda.

Nenuphar album, *Nymphœa alba*, *Offic. Nymphæa alba major*, C. B. P. 193. *Inst. R. H.* 260. *Nymphœa alba*, J. B. 3. 770. *Dod. Pempt.* 585. *Ger. Raii Hist.* 1320. *Nymphœa major alba*, *Lugd. Hist. Eyst.* *Nymphœa flore albo*, *Clus.* *Nymphœa candida*, *Trag. Fuchs. Turn. Cæs.* *Nymphœa calyce tetraphyllo*, corolla multiplici, *Linn. Flor. Lapp.* 176. *Nenuphar album*, *Brunf. Her- culania mater*, *Apul. Heracleon*, *Heraclea*, *Papaver aquaticum*, *Rhapalôn*, *clavus*, seu *digitus veneris*, *clava*, sive *radix Herculis*, *alga palustris*, *Quorumd.* vulgo, *Nenuphar Blanc*, *Las d'etang*, *Volet*, *Platan a fleur blanche*.

Radice est longa, brachii, & aliquando humani cruris crassitie, cortice nodis interſito, extus sub-atra, intus alba, carnosa, fungosa, magna succi viscidici copia repleta, in aquæ profundo limo plurimis fibris adnexa, vivaci. Emittit folia magna, lata, semiotunda, cordis, aut ferri equini more emarginata, densa, carnosa, coriacea, in aquæ superficie natantia, venosa, dorso dilute-viridi, inferne vero atro-viridia, duobus parvis obtusis auri-

auriculis in unaquaque locatis, gustu herbaceo, & insipido: folia hæc autem longis caudis infantis digitum crassis, cylindraceis, sub-rubris, teneris succulentis, & fungosis sustinentur. Flores habet magnos, crassos, latosque, quum præcipue expanduntur, plurimis bracteis rosaceis constantes, satis pulchros, adinstar Liliorum albos, fere inodoros, e calyce prodeuntes, plerumque quinqueperalo albescenti, quorum quisque pedunculo foliorum caudæ simili sustinetur, habetque folia ambitum versus externe albo-viridescencia, non secus ac *Oenithogalum*, mediaque eorum pars numerosis occupatur staminibus. Fructus succedit rotundus, capiti Papaveris similis, per longum in plures cellulas divisus, seminibus oblongis, sub-nigris, lucentibus, Milio crassioribus, plenas. Planta hæc a Medicis usitatissima neutiquam in hortis colitur; sponte crescit in paludibus, in aquis corruptis, rivulisque lente excurrentibus, aut stagnantibus, lacubus, ac fluviis, in quibus visum jucundissime delectat; Majo, & Junio floret, & quandoque Autumno. In Officinis ejus radix, folia, flores, & semina usurpantur. Rajus asserit, Nenuphar Bresyliense flore albo a Marge grave descriptum, & ab incolis *Agnapæ* vocatum, speciem a nostro distinctam efformare, sibi non videri, neque Theophrasto, & Plinio fidem præstandam esse, qui mirabilem referunt sympatiam *Loti* Aegyptii cum Solis cursu, videlicet, plantam hanc, eo Occidente florem suum occludere, ac sese in aquam abscondere, eo autem Oriente ex aqua exire, seque totam referare; tamen Prosper Alpinus, & Joannes Bahuius hac in re idipsum constanter confirmant, adduntque idem in nostro Nenuphar albo observasse.

Nenuphar luteum, *Nymphæa lutea*, *Offic. Nymphæa lutea major*, C. B. P. 193. *Inst. R.H.* 261. *Park Lugd. Hist. Clus. Nymphæa lutea*, J. B. 3. 771. *Dod. Pempt.* 585. *Ger. Raii Hist.* 1319. *Nymphæa citrina*, *Cord. Hist. Nymphæa flore ex toto luteo*, *Cas. Nymphæa calyce magno pentaphyllo*, *Linn. Flor. Lappon.* 176. *Nenuphar luteum*, *Brunf. vulgo, Plateau a fleur. janue.*

Species hæc differt a præcedenti foliis minus rotundis, & longioribus, flore luteo, fructu conico, Nenuphar albo majora semina recipiente, demum radice extus viridi. *Nymphæa lutea* iisdem in locis occurrit, eademque floret tempestate, qua alba; inque regionibus, in quibus Nenuphar album haud raro invenitur, ut in Anglia, agroque Parisiensi; Nenuphar luteum præcedenti substituitur. Rajus observat, ejusdem florem spiritus vini odore scatere. Quod vero spectat ad Etymologiam *Nenuphar* vox est Arabica, nomenque *Nymphææ* huic tributum, quasi *Nympha* indigitaretur, quum planta hæc potissimum enascatur, feraturque in aquis, in quibus Nymphas, & Najades habitasse, Poetæ finxerunt.

Radix est parumper viscosa, & amara, chartamque cæruleam erubescen-tem admodum reddit. Analyseos Chymicæ ope, plurimum acidi, olei, & parum salis volatilis concreti largitur; hinc nil mirum, plantam hanc adeo temperantis esse naturæ. Communiter ejus radix usurpatur in Persanis refrigerantibus, quæ conveniunt urinæ ardoribus, renum, aliarumque viscerum inflammationi, febribus ardentibus, insomniis violentis, demum morbis omnibus, in quibus febrivus sanguinis, spirituumque motus est compe- scendus; præstant in Officinis ejus florum aquam distillatam, ex quibus etiam syr- upus, & conserva oleumque infusione, & coctione conficiuntur. Aqua di-
stillata plerumque basis est in syrupis, potionibusque refrigerantibus, in qui-
bus

bus ab ℥ iij. ad ℥ vj. usque præscribitur. Syrupus floribus paratus quidpiam habet narcotici, inque opiatiss remediiis usurpatur ab ℥ β. ad ℥ j. Conserva apta est ad pulveres in bolis, & opiatiss, anodyniss, & narcoticiss subigendos. Demum Oleum floribus paratum easdem habet paregoricass, ac sedantes proprietatess: in febribus delirio conjunctiss usurpatur, tempora eo confricando, ex quo magnum ægri solatium percipiunt. Mel Nymphææ ab ℥ ij. ad ℥ iij. clysteribus emollientibus, & refrigerantibus sociatur, conficiturque ex florum ejusdem calycibus, ad staminibus, quæ ab infusione pro syrupo tamquam superflua ablegantur. Plinio fides non est præstanda, qui asseruit, decoctionem ejusdem radicis duodecim dierum spatio usurpatam, impotentes ad coitum reddere. Diuturna experimenta contrarium demonstrant. Tragus asserit, eandem decoctionem optimo Vino rubro paratam, ad sanguinis hæmorrhagias, immodicumque mensium fluxum sistendum valere, inque desperatis casibus profuisse; idemque de semine confirmat. In *Ephemeridibus Germanicis Decuria 3. anno 7. & 8. pag. 77. Appendicis* in medium affertur sanatio plurium ægotantium tertiana febris laborantium, sola Nymphææ radicis, juxta ejus longitudinem incisæ, in plantis pedum appositione.

In syrupo Testudinis, & in pulvere *Diamargarito frigido* flores Nenuphar usurpantur; Syrupus vero in Pilulis Hypnoticiss, & aqua distillata in Looch communi *Pharmacopœæ Parisiensis*.

Quoad Nenuphar luteum, speciei primæ substitui commode posse jam diximus, iisdemque facultatibus, quamvis dimissioribus potiri. Tamen communiter flos Nenuphar albi, radix vero lutei usurpatur, quæ etiam usu venit in Enemate refrigerante, in pulvere Camphorato, & Trochiscis de Camphora *Pharmacopœæ Parisiensis*.

Ptisana refrigerans.

℞. Avenæ optimæ, electæ, & mundatæ ℥ ij. Radicis Nymphææ recentis rasæ ℥ j. Ebulliant in ℔ iij. aquæ ad tertias. Adde in fine Crystall. miner. ℥ j. Servetur colatura pro potu ordinario.

Ptisana altera refrigerans, & semperans.

℞. Rad. Bismalvæ, & Nymphææ lotar. & rosar. ana. ℥ j. Sem. Lini nodulo inclus. pug. j. Glycyrrhizæ in fila evulsæ ℥ ij. Immergantur omnia in ℔ iij. aquæ ebullientis, ac post duarum horarum infusionem fiat per linteolum colatura, serveturque tepida pro potu in morbis Renum, urinæ ardore, ac retentione.

Enema emolliens, ac refrigerans.

℞. Fol. Malvæ, Parietariæ, & Senecii ana Man. β. Ebulliant in ℔ ij. aquæ ad medias. Colaturæ ad Mellis Nenuphar ℥ ij. seu ℥ iij. pro Enemate.

Julapium refrigerans, ac leviter hypnoticum.

℞. Aquar. Nenuphar, ac Lactucæ ana ℥ iij. Syrupi Nenuphar ℥ j. M. pro Julapio

lapis bis de die propinando in febribus ardentibus, insomniis, ac agitationibus.

Emulso pro potu in Gonorrhæa, & urinæ ardore.

R. Quatuor sem. frigid. major. $\bar{3}$ β . Sem. Pap. albi $\bar{3}$ ij. & Amygd. dulc. N. jv. Tere in mortario marmoreo, superinfundendo paulatim $\bar{15}$ iij. decoctionis Hordei. Edulcoretur inde colatura Syrupi Nymphææ $\bar{3}$ j. β . & servetur pro potu.

Electuarium Castitatis.

R. Sem. Urticæ, & Jusquiami ana $\bar{3}$ j. Camphor. $\bar{3}$ ij. Glycyrrhizæ $\bar{9}$ jv. f. p. ac M. diligenter, adde Confer. Flor. Nymph. $\bar{3}$ iij. & Syrup. ejusdem q. s. ut Electuarium conficiatur, $\bar{3}$ j. β . bis de die nebula obvolutum propinandum, statim superbibendo cyathum feri lactis, in quo ferum candens extinctum fuerit, repetaturque usque dum tota Electuarii prædicti massa insumpta fuerit.

O C I M U M.

Botanici plures Ocimi species distinguunt: in Medicina vero practica, usuque communi, sequentia duo tantum usurpatur, nempe Vulgare, & Minimum.

Ocimum. Ocimum, Ozimum, Basilicon, seu Basilicum vulgare, *Offic.* Ocimum vulgatum, C. B. P. 226. *Inst.* R. H. 204. *Raii Hist.* 541. Ocimum medium vulgatius, & nigrum, J. B. 3. 247. Ocimum vulgare majus, *Par.* Ocimum magnum, *Tab. icon.* 343. Ocimum medium Citratum, *Ger.* Basilicum, sive Ocimum *Brunf.* Ocimum medium vulgatius, *Lob. icon.* 503. Ocimum medium, *Matth. Fuchs. Lugd. Hist.* Basilica major, *Trag.* 31. Ocimum Caryophyllatum, Ocimum odoratius, Ocimum medium album & rubrum, Herba Basilica, Herba Regia, *Quorumd.* vulgo, *la Basilic commun aux sauces, ou des Cuisniers.*

Ei radix est lignosa, nigra, fibrosa, caulemque emittit semipedalem, & ultra, cespitosumque. Hic in plures ramulos quadratos, ad purpureum colorem accedentes, villosos, foliisque ornatos Parietarizæ similibus, & exilioribus, lævibus, quandoque marginibus incis, quandoque non, odore forti, aromatico, & suavissimo, sapore non satis grato. Flores verticillati sunt, summisque ramis in longe spicæ fere expansæ modum dispositi, albo purascentes, odori labiati, tubulo scilicet constantes vertice duobus labiis ita distincto; ut inversi pene videantur, pars enim, quæ labium superiorem efformare deberet, deorsum pendet, labello vero altero tribus lobulis distincto superiora respiciente calycis ambitu quadrifido, ac superne cochlearis in modum cavo. Floribus capsula quædam, semina oblonga, minuta, & sub nigra occludens succedit.

Ocimum seu Basilicum minimum, *Offic.* Ocimum minimum, C. B. P. 226. J. B. 3. 247. *Inst.* R. H. 204. *Raii Hist.* 541. Ocimum vulgare minus, *Tab. icon.* 344. *Ger.* Ocimum minimum Caryophyllatum, *Lob. icon.* 504. Basilica minor, *Trag.*

Trag. Ozimum Leptophyllum, Ocimum parvum crispum, & globosum, Ocimum exiguum, minutum, manum, pusillum, Ocimum album, & nigrum minimum, *Nonnul. vulgo, le Basilic petit, qui se met dans des pots sur le fenestres, & sur les boutiques.*

E radice fibrosa, & minutissima, caulis exsurgit palmaris & ultra, ramulis valde cesposis, ac parumper lignosis onustus, globumque densum efformans: ramuli foliis exornantur Serpyllo, aut Majoranæ similibus, rotundis, sub-viridibus, aut ad purpureum accedentibus, odore acutissimo, & suavissimo, Caryophyllum redolente. Flores parvi sunt annulati dispositi, aut juxta caules, ramulosque verticillati, eorum vero loco postea capsulæ apparent exiguis seminibus sub-nigris refertæ. Altera hæc species tenerior, delicatiorque Ocimo vulgari deprehenditur, observaturque in regionibus frigidis v. g. in Angliâ, non adeo facile ad maturitatem semen perducitur. Colitur in hortis, domibusque, quas odore gratissimo, & ad cerebrum confortandum, spiritusque recreandos aptissimo perfundit. Ob hanc potissimum odoris excellentiam *Basilicum* nuncupatur, veluti *planta* aut *herba Realis*, manuum realium contrectatione aut palatu Regis dignissima. Annuæ est, floresque Julio, Augusto, & Septembri propellit. Omnes Basilici species aromaticæ sunt, aliæ enim odore Anisi, aliæ Balsami, aliæ majori, vel minori scatent suaveolentia. In usu autem Medico juxta Auctores præferenda ceteris est, Caryophyllum aromaticum, aut Citrum redolens.

Basilicum plurimum olei exaltati, salisque volatilis abdit. Folia, flores, & semina inter cephalica, Cordialia, & pectoralia numerantur. In hortis, uti diximus, magnus hujusce specierum indiscriminatim a Medicis usurpandarum numerus colitur: consuetudine tamen inveterata, usque adhuc a nobis descriptæ aliis omnibus anteferuntur. In umbra exsiccantur, & pulverantur, miscenturque cum aliis aromaticis herbis eadem ratione paratis. Pulvis hic cephalicus nuncupatur, ob vim cerebrum exonerandi, perque nares magna copia serofos humores educendi, præsertim, si mane jejuno stomacho naribus propinetur. A quibusdam pulvis hic Tabaco præfertur; Tabacum enim inassuetis nimis violentam impressionem excitat, naresque nimium stimulat: Verissimum tamen est Auctores existere, Plinium nempe, Hollerium, Camerarium & alios, qui Scorpiones progigni ex eo posse suspicantur, quum in vase, in quo Ocimum colitur, Scorpiones quandoque conspexerint; Nonnullorum præterea experientia edocti pulveris hujusce usum omnino reprobant, eo enim utentes, morbis capitis, ac nonnumquam violenta phrenitide correptos periisse, apertisque cadaveribus nidum Scorpionum viventium in eorum capite repertum fuisse asserunt. Hoc itaque concessò, quod profecto repugnat, causam ab hisce Medicis assignatam constanter negamus; ab hodierna enim Physica æquivocæ, & spontaneæ generationes exploduntur. Celebris Wedelius in *Ephemeridibus Germanicis Decuria I. anno III. Observatione 79.* narrat, quamplurima experimenta a se ipso incassum fuisse instituta, ut probaretur, utrum Ocimi pulvis Scorpiones progignat nec ne. Verosimilius ergo erit, Scorpiones grato Ocimi odore allectos, eo specificè delectari, uti feles *Maro, & Meniba* Cataria, libentiusque sub vase, in quo seritur, quam sub aliis abditos permanere, quin huic Plantæ Scorpiones progignendi facultas tribuatur. Quoad vero spectat ad eorum experimentum, in quorum capite Scorpionum nidi apparuerunt, insecta isthæc in Ocimi foliis ova deposuiss-

posuisse, & ab iis una cum pulvere prædictis foliis confecto ova nonnulla per nares attracta, & in sinibus frontalibus transfusa, blando loci calore, parvis Scorpionibus lethales paroxysmos exitantibus, ortum dedisse censendum erit.

Ut vero ad nostræ Plantæ proprietates redeamus, folia, & flores in infusis usurpantur ad modum Thææ adversus capitis dolores, ejusque fluxiones: necesse autem est ut antea ad umbram exsiccentur; Ocimum enim recens cerebrum turbat, siccumque mitius, suaviusque est.

Expertus, satisque in arte sua peritus Cocus Ocimo, Thymo, Serpyllo, Satureja sativa, aliisque aromaticis herbis indigenis ita utitur, ut edulia harum ope confecta pari ratione palato grata experiantur, ac si aromata exotica usurparentur.

Folia Basilici vulgaris in Aquis, Generali, Hysterica, Menthæ composita, & in Spiritu carminativo Sylvii Pharmacopœæ Parisiensis usurpantur. Semina vero in pulvere Diarrhodon, pulvere Latificante, & Syrupo Artemisiæ ejusdem Pharmacopœæ; tota vero herba in Unguento Martiato.

℞. Pip. longi, Fol. exsic. Ocimi, & Majoranæ, & Succini ana. ʒ. iij. Nucis moscata, & Macis ana. ʒj. F. P. ac inter duo linteola claudatur, ex quibus Galerus capiti aptandus conficietur in catarrhis, efferisque hujusce partis doloribus a causa, ut ajunt, frigida productis.

℞. Fol. exsic. Ocimi, Majoranæ, Roris Marini, Betonicæ & Liliorum convallium ana. p. æ. M. f. p. subtilissimus ad modum Tabaci usurpandus.

O C U L U S B O V I S.

BUPHTALMUM vulgare, *Offic.* Buphtalmum Tanacetii minoris foliis, C. B. P. 154. *Inst.* R. H. 495. Chamæelum, Buphtalmum caule ramoso, foliis pinnatifidis, laciniis linearibus dentatis serratis, floribus pedunculatis, *Linn. Hort. Cliff.* 414. Chrysanthemum, quorundam, J. B. 3. 122. Buphtalmum Germanis, *Trag.* 152. Buphtalmum vulgare, Chrysanthemo congener, *Clus. Hist.* 332. Cotula lutea, sive tertia, *Dod.* After Atticus, *Cord.* Buphtalmum vulgare, *Ger. Raii Hist.* 341. Buphtalmum Matthioli, sive vulgare millefolii foliis, *Par.* Buphtalmon, Oculus Bovis, *Lob. icon.* 772. Chrysanthemum perenne, brevioribus, & incanis foliis, Tanacetii instar alatis, *Hist. Oxon.* Chamæmelon aureum, *Fuchs.* Cotula non fetida, *Lox.* Boaria, Boanthemum, Oculus Vaccæ, Oculus bubulus, bovinus vel bovillus, Buphtalmum legitimum seu verum, Buphtalmum Germanicum, Camomilla crocea, Cachla, Genitura vel semen Mercurii, Bellis aurea, Herba crispula, solidago Buphtalmica, *Nonnull.* vulgo, *Oeil de Bœuf, fausse Camomille jaune.*

Ex radice dura, lignosa, vivaci, exeunt caules ad altitudinem pedis cum dimidio, aut duorum pedum, exiles, lanugine brevi, & sub-albida circumfusi, numerosi, prope solum sub-rubri, & ramosi. Folia quæque bina simul juncta, ac incisa ad costam usque, lanuginosa, margine denticulato, Millefolio, aut Tanaceto minori similia, odore Chamomillino. Flores in caulium, & ramulorum apicibus radiati, ut in Chamæmelo nascuntur, aliquanto majores, luteique ut in Chrysanthemo vulgari, e calyce sub-albido, & squamoso exeuntes, quibus semina succedunt minuta & angulosa. In arvis crescit, in viarum & fossarum marginibus in Germania, Italia, Provincia, & alibi;

alibi; in aeris quoque hortorum colitur, ob magnam florum copiam, eorumque gratum aspectum, quamvis inodori sint; Præterquamquod Hyemi resistit, diutissimeque perdurat; Æstate floret, Julio, scilicet, & Julio. Flos *Bovis oculum* repræsentat, atque hinc nomenclaturam planta mutuatur; neque cum Bellide majori est confundenda frequenter quoque *Oculus Bovis* nuncupata.

Magnam suppeditat olei portionem, mediocrem vero salis essentialis; detergens est, vulneraria, emolliens, atque resolvens. Quamvis hæc haud frequentem, & vulgarem usum medicum habeat, tamen hic locandam a nobis esse rationi consonum credimus, præsertim quia in Aqua vulneraria usurpatur, & Bellide majori deficiente substituitur. Tragus florum decoctionem in Vino commendat ad vermes ejiciendos, doloresque colicos demulcendos: additque ea cum successu usum fuisse in hepatis morbis, optimumque esse aperiens remedium. Juxta Joannem Bauhinum ejus flores Camomillæ odoræ semper habent facultatem, usurparique possunt loco summittatum Absinthii. In quibusdam Germaniæ regionibus a fœminis rusticis Junio hujusce flores colliguntur, exsiccantur, proque usibus servantur; iisque Croci loco cubilia fricantur.

OE N A N T H E.

OENANTHE, sive Filipendula tenuifolia, *Offic.* OEnanthe apii folio, C.B.P. 162. *Inst.* R.H. 312. *Raii Hist.* 441. OEnanthe, sive Filipendula Monspessulana folio Apii, J.B. 3. 190. OEnanthe Apii folio major, *Par.* Filipendula tenuifolia, *Tab. icon.* 141. Filipendula angustifolia, *Ger.* OEnanthe species Dalemchampi, *Scrophularia quorumd.* *Lugd. Hist.* 785. OEnanthe, Pestinacæ sylvestris folio, semine oblongo; OEnanthe angustifolia, sive Selinophyllos; Filipendula fere Apii hortensis folio, *Nonnull.* vulgo, *Filipendul aquatique ou Persil de marais.*

Radices habet glandulosas, aut refertas napis extus nigris, intus albidis, suspensis fibris longis, veluti filamentis, in latum magis sese extendentibus, quam in terram penetrantibus, gustu dulci, admodum grato, parumper ad Pastinaceam accedente. Hæ radices plures caules plerumque bipedales, sub-caruleos, angulosos, striatos, & ramosos emittunt. Folia variis obnoxia sunt mutationibus; primum enim lata sunt, & in terram expansa, & Petroselino hortensi similia, gustuque accedentia, moderata stipticitate excepta, colorem habent viride-lutescentem; deinde vero figuram a Peucedano mutantur. Flores in ramorum apicibus umbellati sunt, parvi, singuli quinque bracteis, adinstar Liliæ constati, albo-purpurescents, quibus semina duo simul juncta, oblonga, dorso striato, extremo sui apice plurimis spiculis suffulta succedunt. Planta hæc in paludosis locis crescit, atque in Curiosorum hortis colitur; Æstate, Junio, Julio, & Augusto floret. Juxta Joannem Bauhinum aliquantulum in hortis variat; non adeo tamen mutatur, ut Pastinacæ foliis supra umbellas locatis ad unguem æmuletur, ut a Matthiolo describitur.

Hæc OEnanthe species plurimum salis, atque olei continet. Radix in usum Medicum venit; & jure, meritoque inter detergentes, aperientes, & diureticas connumeratur; testaturque D. Magnolius in *Historia Plantarum Agri Mons.*

Monspessulani easdem, ac *Filipendula vulgaris*, facultates possidere, & commode huic quandoque substitui posse; quod tamen penitus reprobamus. Quum vero *Filipendulae* descriptionem in superioribus jam tradiderimus, facile de *Oenanthe* verba facere supersedissemus, nisi huic nomen commune esset cum alia venefica planta *Oenanthe Cicutae foliis* nuncupata, ideoque, ne cum hac postrema specie facile confundatur, ejusque proprietates ignorarentur, hanc descriptionem tradere, nostrum esse credidimus.

O L E A.

OLEA arbor est mediocris magnitudinis, cujus duae sunt species, quarum accidentalibus inter se distant differentiis, quarumque ideo a melioris notae Botanicis uti varietates reputantur, suntque Olea sativa, & sylvestris. De hac postrema nequitiam hic sermo instituetur, potissimum quia ejus Olea nullum usum habent, sed solummodo de Sativa crassiori fructu, deque Altera oblongo minori.

Olea major sive Hispanica, *Offic. Olivae maxime Hispanicae*, C. B. P. 472. Olea Sativa, I. B. 1. 1. *Ger. Park. Raii Hist.* 1541. Olea fructu maximo *Inst. R. H.* 599. Oliva crassior circa Hispalim nascens, *Clus. Hist.* 25. Olivae superbae nucis fere magnitudine, *Casalp.* 73. vulgo, *Olivier a gros fruit*.

Radices habet partim rectas, partim obliquas, in terrae superficie repentes, firmas, solidasque; caudicemque efferunt plus, minusve elevatum, ac nodosum, cortice laevi, & cinereo, ligno aequaliter compacto, solidiore, quandoque tuortuoso, sub-luteo, gustu amariuscule. Folia oblonga sunt, & angusta, fere Salicis foliis similia, acuta, densa, carnosa, pingua, dura, atro-viridia superius, vel juxta alios luteo-viridescencia; inferius vero albidiuscula, pilis destituta, brevibus petiolis affixa, & plerumque bina invicem opposita. Inter eorum alas pedunculi exeunt, racemos Sambuci racemis similes florum sub-albidorum circumferentes, qui flores unica tantum bractea in vertice expansa, ac quadripartita, calyce vero inferiori sui parte in tubulum coarctato consistunt; hisce fructus oblongus, aut ovalis, viridis, carnosus, succulentus, variaeque crassitiei succedit; in Hispania enim prunum mediocre aequat, dum e contra in Italia, & Occitania vix glandem communem superat, quique *Oliwa* nuncupatur; initio viridis est, post sub-lutea, demum sub-nigra, dum maturefcit; in Hispania, etiam Olivae inveniuntur, ut notat Clusius, finem versus albescentes. Saporem habent acerrimum, & amarum, quidpiam austeri, & ingrati referentem, continentque nucleum, oblongum, & pyriformem, unum tantum semen, aut amygdalam ejusdem figurae referentem. In regionibus calidis, provinciarumque Meridionalibus arbor haec colitur in Occitania, Provincia, Italia, & Hispania. Solum siccum, & argillaceum ad Meridionalem, aut Orientalem plagam expositum amat, Junio, & Julio florescit. Olea diutissime perdurat, ejusque lignum pulcherrimum, venulis conspersum, gratique odoris, tam recens, quam siccum, flammam concipit, ponderosum est, magnumque affert proventum, fructus autem diu servatur; Oleum etiam ex eo exprimitur usus vulgarissimus praeter ceteris in alimentis. Arbor haec nec exactam nec negligentem curam exposcit; neglecta enim in regionibus Septentrionalibus vix excresceret, sique illuc in hortis aliquando colatur, necesse est, ut a frigoris inju-

riis probe tutetur nihilominus sero admodum, ac raro florem emittit, & quamvis diligentissime excolatur, florem tantum, exiguumque fructuum numerum progignit. Plures Olivarum species reperiuntur, differuntque figura, colore, magnitudine, succo, foli varietate, aut inventorum nomine, quæ omnia longum esset hic recensere, tamen non adeo magnam inter se distantiam, differentia hæ omnes habere solent, uti in Pomis, Pyris, & Prunis observatur. Oleam enim minus natura sua ad variandas productiones inclinare compertum est. Oleæ rami quandoque Concordiæ, Amicitia, & Pacis signa fuere, ut hodie Gloria a foliis Lauri indigitatur.

Oleæ plurimum olei, phlegmatis, & salis essentialis largiuntur. Aqua, & sale condiuntur, ut in gratiorem saporem facecant: absque enim hac præparatione amaræ, & asperæ sunt, gustuque ingratißimo præditæ; prædicta tamen ratione condita appetitum cient, stomachum roborant, glareasque ejus parietibus infixas discutiunt, expelluntque, hinc etiam quidpiam laxantibus præferunt: nunquam denique nocere possunt, si modus in iis servetur.

Magni est usus Olivarum Oleum expressione elicatum, emolliens est, resolvens, temperans, in Pharmacia non minus communiter usurpatum, quam in culinis utilissimum, vel ad acetaria condienda, vel ad pisces, & alia quamplurima alimenta coquenda.

Quod, a specie *Picholines* nuncupata, elicatur, in Provincia, & Italia exculta, ceteris est præferendum, uti odore, ac sapore mitissimum. Etece quæ paretur ratione. Novembri, & Decembri magna probe maturarum Olivarum quantitas colligitur, ut major Olei portio eliciatur, antequam enim maturefcent succus nimium glutinosus est: per aliquod temporis spatium intra domum obteguntur, quæ effervescent, nec non humidæ, & aqueas partes dimittant: postea mola colliduntur, & fiscinis, e junco, aut palma confectis clausæ, aliæ aliis superstruuntur in torculari. Oleum primo extractum *Oleum Virgine* nuncupatur. Calida Olivæ abluuntur, ac denuo facillime optimum Oleum exprimitur. Postea Olivæ jam depressæ agitantur; denuoque Calida superaffunditur; fortiusque quam antea calcatur torcular, exitque oleum facibus onustum, aliisque minus aptum. Oleum facile ab aqua secernitur, in ea enim supernatat; fundum vero petit quædam olei species, a veteribus *Amurca* nuncupata, peculiaribusque usibus donata.

Oleum Virgine non solum pro alimentis, verum etiam pro re Medica ceteris est præferendum; lancinantes colicos, tenesmi, & dysenteria dolores demulcet, aut per os uno, vel duobus cochlearibus cumulatis exhibito, five cum decoctione emollienti, aut simplici aqua mixto pro clystere 3 ij. vel iij.

Nonnulli jejuno stomacho carnes cum Oleo assas comedunt, ut venter li-berior fiat. In *Ephemeridibus Germanicis Decur. II. anno III. pag. 188.* extat Observatio D. Bernardi Valentini, qui asserit, hominem novisse hernia intestinali laborantem, quæ alvum adstrictam per integras hebdomadas ita efficiebat, ut colica, doloribusque lancinantibus aliquando etiam vexaretur, quæ omnia nonnullis Olei Olivarum uncis per aliquot sequentes dies ingurgitatis feliciter evanuerunt.

A quibusdam aliis unum, vel duo cochlearia in aquæ tepidæ cyatho deglutiuntur, ut blande vomitus provocetur. Schorderius asserit, adeo magnam Olei cum Cerevisia mixti copiam vulneratis propinari in Vvestphalia, ut su-

ut sudor solo Olei ab agris recepti odore excitetur. Ad vermes enecandos Oleum quoque usurpatur, nec non ad venenorum corrodentium, Arsenici nempe, Auripigmenti, & Mercurii sublimati violentiam obtundendam: adversus postremum præcipue majori dosi exhibendum est, ut apte sufficiat.

Oleum Omphacinum adeo a Veteribus adversus Hæmorrhagias commendatum, juxta ipsos a viridioribus Olivis eliciebatur, & adhuc Auctores extant, qui naturalem esse falso autumant: certissimum enim est, virides Olivæ nihil uspiam præter viscosum, glutinosumque succum præbere; nam principia sulphurea nisi in perfecta maturitate fecerni possunt. Rationi itaque magis consentaneum erit, statuere, Omphacinum oleum artificiale fuisse, ex infusione Simplicium adstringentium in Olivarum Oleo communi.

Quod vero attinet ad externum Olei usum, inter antiquiores est repotendus; tam ad sanitatem tuendam, quam ad eam recuperandam Veteres utebantur. Athletis, priusquam ad luctum accederent, totum corpus inungebatur, ut muscoli flexibiliores, facilioresque ad hoc exercitii genus redderentur; ipsi postea sese in fabulo sicco circumvolvebant, ad Olei calorem (inquit Hippocrates) humiditatemque temperandam, quod una cum sudore in violenta corporis exercitatione mixtum *Strigmenta* efformabat, quæ detergebatur quadam strigilis specie, cujus nobis figuram exhibuit Mercurialis in suo *Traſſatu de arte Gymnastica*. Ramenta hæc, sive sordes maximi a Veteribus æstimabantur in pluribus morbis, & a Dioscoride commendantur ad Condylomata, & Rhagades extirpandas, nec non ad rimulas, fissurasque in mammis, aliisque partibus efformatas claudendas. Plinius asserit, maximum olim fuisse harumce sordium proventum. Qui optimum corporis habitum servare cupiebant, post Calidæ balneum, Oleo totum corpus sibi illiniendum obtrudebant, ut cutis poris obstructis, nimia perspiratio a balnei calore oborta impediretur, utque musculis flexibilioribus redactis, partium nutritio augetur.

Nostris hisce diebus hi usus obsoleti omnino sunt, exceptis semicupii ex Oleo ab aliquibus Medicis usurpatis in Colica Nephritica, ut calculi descensus in vesica procuretur, & in arthritide convulsiva, ut nervorum spasmodicæ contractiones auferuntur. D. Lanzoni testatur in *Ephemeridibus Germanicis* balneo Oleo octo dierum spatio repetito, puellam a vermibus sanasse, incassum aliis adhibitis remediis. Notum est, Oleo una cum Vino quassato, Balsamum adversus aduſiones optimum confici posse, quod etiam *Balsamum Evangelicum*, aut *Samaritanum* nuncupatur. Olei sedimentum *Amurca* vocatum feliciter usurpatur adversus Rheumatismum, & Ischiadem, additurque Spiritus Vini, ut vi magis penetranti polleat.

Oleæ folia adstringentia sunt; iisque nonnulli pro Gargarismate utuntur in Angina.

De Oleis tam simplicibus quam compositis, in Pharmacopœis descriptis hic sermonem neutiquam instituemus; eorum enim virtutes tum ad Plantas in ipsis infusas, quum ad Oleum speciatim sunt referendæ. Veritati ergo consonum erit, asserere, Olivarum Oleum præcipuam esse, communemque basim in omnibus Balsami, Unguenti, ac Emplastri speciebus.

Oleum vulgare demum usurpatur in Balsamis, Tranquillo, *Leucatelli*, ac Viridi ferculi, in Unguentis, Mundificativo de Apiodicto, *Basilicon*, *Martiat*, Apostolorum, *Martiat*, & aliis; usurpatur præterea in Emplastris *Dia-*

chylon simplicis, Divino, *Diapalma*, de Norimberga, in *Tela a Gaultier*, &c. *Pharmacopœa Parisiensis*.

Olea minor, *Offic.* Olivæ minores, & Genuenses, & ex Provincia, C.B. P. 472. Olea fructu oblongo minori, *Inst. R. H.* 599. Oliva minor, oblonga, *Bot. Monsp. & H. R. Monsp.* Olea communis sive vulgarior, *Nonnull. vulgo, les Olives picbolines.*

Hæc Oleæ species vulgarissima, & exquisitor, a præcedenti non differt, nisi fructu exiliori: ut enim jam a nobis indicatum fuit, Oleæ fructus plus, minusve crassior est juxta solum, in quo colitur: in Provincia, ac Occitania, non secus ac glans Quercina, in Hispania vero Nuce moschata vulgari crassior est. Superfluum ergo esset ulteriorem hic descriptionem tradere.

Les Picbolines ita ab earumdem præparationis inventoris nomine nuncupatæ, Olivæ sunt pluribus locis incisæ, in farmentoso primum lixivio maceratæ, ac in garo postea immisæ; hæ præ ceteris esu delicatiores sunt; incisionibus enim Muria citius penetrante, tota earum substantia, ea facile perfundi potest.

Diversa ex hisce elicita Olea, melioris notæ sunt, Oleis Olivarum Hispanicarum. D. Garidelius ait in Provincia mulierculas rusticas aquam Olivarum usurpare ad affectiones Hystericas sedandas; eamque hominibus simili morbo sub morbi Hypochondriaci nomine cognito correptis exhibere; neque pro potu solummodo, verum etiam in clysteribus uti. Dosis pro potu cyathus cumulat.

℞. Olei Oliv. ℥j. pro Enemate adversus alvum summopere adstrictam. Vel.

℞. Fol. Malvæ, Mercurialis, & Parietariæ ana. Man. j. coque in aquæ ℥ij. ad medias. Colaturæ adde Olei Oliv. ℥ij. pro Enemate.

Potio vermifuga oleosa.

℞. Aquæ Portulacæ ℥vj. Confectionis Hyacinthinæ, & *Sem. contra* ana. 3℔. Syrupi Limon. 3℔. Olei virginis ℥j. M. pro potione.

Linimentum contra aduisiones.

℞. Olei Oliv. opt. ℥j. Cera virg. 3ij. coletur cera super cinerarium calidum; Adde deinde Oleum, & servetur ad usum. Illinientur partes affectæ, charta Cærulea, postea obtegenda, idque identidem repetetur.

Unguentum adversum easdem.

℞. Olei Oliv. opt. ℥j. ℔. Cera virg. 3j. & Vitella Ovorum sub cineribus indurata N.ij. Liquetur Cera leni igne, adde deinde Oleum, & Vitella Ovorum, omnia miscendo, usque dum Unguenti consistentiam acquisiverint, quod ad usum servabitur. Super lintecolum eo frigido probe expanso partes adusectæ obtegantur, binis de die ad sanationem usque vicibus.

O L I V E L L A.

OLIVELLA, Offic. Chamelæa tricoccus, C. B. P. 462. J. B. I. 584. *Inf. R.* H. 651. *Raii Hist.* 1710. *Park.* Chamelæa, *Dod. Pempt.* 363. Chamelæa vera; *Camer.* Chamelæa Arabum tricoccus, *Ger.* Mezereon Arabum *Adv. Lobs* vulgo, *Camelée Garoupe Olivier* nain, on batard.

Ei radix est dura, & lignosa, caulesque promit minutos, ramosos, ad altitudinem pedis, pedis cum dimidio, vel duorum pedum, & ultra excrecentes in modum Arbusculæ, foliis Oleæ similibus, ornata, minus vero acutis, exilioribus, magisque nigricantibus. Flores in foliorum alis parvi, lutei, plerumque monopetali, ac trifidi enascuntur, quorum subeunt locum fructus tribus nucleis paullulum carnosus constantes, principio virides, & maturescendo rubri, tunica obtekti, sapore amaro, & adurenti: nucleis ossei sunt, durissimi, semenque plerumque oblongum occludunt. Fructus collecti, & aliquo temporis spatio servati, nigricantem acquirunt colorem, & Olivæ more, adipe circumfunduntur. In regionibus calidis excrevit Italia, Provincia, & Occitania, in locis desertis, rudibus, & incultis. Juxta Clusium abundat in Hispaniarum regnis Valentiano, & Arragonensi, perque totam Catalauniam; illic tamen demissior albidiorque est, quam in Gallia Narbonensi, in qua robustior, viridiorque apparet. A Curiosis in Belgio, & Germania, ac alibi colitur; difficile tamen per Hyemem in regionibus frigidis conservari potest, nisi loco clauso, aut hypocausto custodiatur. Aprili floret, quandoque Æstate, atque in magno æstu juxta loci diversitatem. Plerumque fructus Augusto maturescit; ramisque appensus remanet, ut Prunum, & Laureola; Planta hæc quoque semper viridescit. Fructus, folia, & cortex gustu acri, & adurenti prædita sunt.

In se habet plurimum salis essentialis, & fixi, atque olei. Nescimus vero utrum Chamelæa a veteribus usitata una, eademque cum nostrate sit reputanda; hoc dubium maxime videtur. Ab ipsis, ut purgans violentissimum habebatur adeo, ut vi caustica, & mordaci, stomachum & intestinz posset exulcerare: Hinc satagebant, ut qualitas hæc corrigeretur, vel maceratione in aceto, vel alio acido, aut infusione ex Vino instituta: a nobis tamen in planta adhuc descripta tanta vis neutiquam invenitur. Joannes Bauhinus asserit juxta exemplar celebris Rondeletii, a quo pluries dum viveret Monspelii usurpabatur, hujusce Extractum ad ʒj. vel ʒij. una cum aliis catharticiis hydragogis, in omnibus iis casibus exhibuisse, in quibus temperamenta phlegmatica, & pituitosa purganda esse indicabantur, hujusce enim ope lenissime id obtinetur, nec violento Laureolæ impetu, cui hæc comparatur; addit inde eandem plantam tusam, & Cataplasmatibus formam in pubis regione applicatam, tamquam efficacissimum remedium ad urinas Hydropicorum ciendas, expertum fuisse.

Opiata liquefens Martialis, & aperiens.

℞. Croci Martis aper. ʒ. ss. Gummi Ammoniacy, & Myrrhæ ana. ʒj. ʒ. Diagridii, Aquilæ albæ, Extracti Chamelææ, & Millepedum p. ana. ʒss. Salis Absinth., & Tamarisci ana. ʒj. Croci Orient., & Cinnamomi ana. ʒij.

Tom. II. Pars II.

E 3

℞ij. f. p. & M. cum f. q. syrupi Cychorii cum Rhabarbaro; exhibeatur
 ℞j. s. mane jejuno stomacho, nebula obvolvenda, per dies xij., super-
 bibendo cyathum Ptisanæ aperientis.

O N O B R Y C H I S.

ONOBRYCHIS, *Offic.* Onobrychis foliis viciæ, fructu echinato major; floribus dilute rubentibus, C.B.P. 350. *Inst.* R.H. 390. Polygalon Gefneri, J. B. 2. 335. Onobrychis, *Dod. Pempt.* 548. Onobrychis quibusdam flore pallido, vel Polygalon, J. B. *Kaii Hist.* 936. Onobrychis vulgaris, *Par.* Onobrychis, sive caput gallinaceum, *Ger.* Caput gallinaceum Belgarum, *Adv. Lob.* Onobrychis, *Dioscor. Plin. & Galen.* Polygala multorum, quibusdam Onobrychis, *Lugd. Hist.* Glaux, sive Crista gallinacea, *Quorumd.* vulgo, *Sain-Foin ou gros Foin.*

Ejus radix longa, mediocriter crassa, dura, lignosa, nonnullis suffulta fibris, extus nigra, intus alba, vivax, plures extollit caules fere semper pedales, erectos, firmos, virides, sub-rubros, folii Viciæ, aut Galegæ fere similibus, ac exilioribus, in antica sui parte viridibus, postica vero albis, atque villosis, mucronatis, paribus in costa, uno tantum folio terminata, appensis, gustu amaro, odore leviter bituminoso, floribus leguminosis, spicatis, ex foliorum alis exeuntibus, plerumque rubris, raro albidis, villosis calycibus suffultis, quibus succedunt parvæ siliquæ ad modum cristæ gallinacæ incisæ, rudibusque spiculis inhorrescentes, reniforme semen tegentes, adinstar Lentis crassum, & Fœnu-græco fere simile, suavi, adhuc recens, sapore præditum.

Altera quoque Onobrychis species invenitur, a præcedenti, nisi omnium sui partium, excepta siliqua, exilitate distans. Extrat etiam Onobrychis Hispanica, cujus flos coloris est ignescentis, aut albi, a curiosis in hortis facta. Neque Onobrychis nostra juxta nonnullos cum Medica quandoque etiam Trifolium majus nuncupata, est confundenda; plantæ enim sunt admodum inter se distantes, quamvis nonnihil simulentur.

Sain-Foin Gallice appellatur, quia potissimum inter omnia *Fœnu* genera *sanissimum* est, magis ab animalibus appetitum, nutriens, iisque cito pinguedinem concilians. Ab aliis vero, & præcipue Veteribus scribitur *Saint-Foin*, quasi *Gœnu-sacratum* quis diceret, ob ejusdem excellentiam. Ab omnibus vero receptum est, præta optima esse recensenda, in quibus facta fuerint Onobrychis, Trifolium, & Medica. Onobrychis appetitum conciliat, enutrit, & pinguefacit armenta: quidpiam tamen habet calefacientis, facile ubique excrefcit, solo etiam sterili, ac sicco, pro animalium nutrimento feritur; lactis copiam Vaccis, aliisque fœminei sexus bestiis suppeditat, hinc a Gefnero jure, ac merito *Polygalon* nuncupatur. Advertendum est bestiis ægrotantibus, Onobrychim propinandam non esse: exsiccanda etiam in primis est, iisque exigua quantitate exhibenda; sanguificationem enim in iis adeo adaugere solet, ut si in ea voranda excedant, suffocationis periculum immineat. Semen aptissimum est ad Gallinas enutriendas, ac calefaciendas, jusque ope ova edunt frequentissime. Pratum Onobrychi satum, quatuor annorum spatio constanter pullulat, & plerumque etiam octo, & decem annorum spatio. Arva etiam inveniuntur, in quibus adeo excrefcit, vigetque, ut qua-

ut quatuor, aut sex vicibus in anno excidatur, & ad viginti, & triginta quoque annos perduret. Hoc præterea commodi præstat, ut nullam solo inferat sterilitatem, quin immo arva infœcunda ita pinguescat, ut absque fœmi adjumento, apta sint ad segetes, trium annorum integro spatio, celeriter progignendas: Junio, & Julio flores emittit; haud frequenter vero in usum medicum venit.

Olei, salisque essentialis habet plurimum; detergens, aperiens, & diaphoretica est. Magis a Veteribus, quam a Neotericis usurpatam conspicimus; quum enim Plantarum cognitio de die in diem magis excreverit, aliæ Plantæ majori vi præditæ ac easdem indicationes adimplentes facile inventæ fuerunt. Dioscorides, & Galenus ejusdem folia contusa Cataplasmatibus forma ad tumores, & infaltes resolvendas applicabant. Decoctio ejusdem foliorum exsiccatum ex Vino maximum est remedium juxta Plinium adversus Stranguriam. Ad sudorem ciendum ejus succus cum Oleo mixtus aliquando usurpabatur. Nostis diebus hujusce plantæ decoctio in aqua fontis ad easdem indicationes adhibetur largius agris exhibenda. Observatum fuit, Onobrychim diligenter collectam, & probe exsiccatam, valisque servatam odore Theæ scaterere, & quandoque peritis etiam, pro The viridi exhibitam fuisse, folia enim pari ratione rotundantur, dummodo vix ante floris eruptionem colligantur.

O N O P O R D O N.

BOranici ONOPORDON denominationem duabus Cardui speciebus tribuunt, aliquando a Medicis usurpatis, de quibus hic sermonem instituemus.

Acanthium, Spina alba, *Offic.* Spina alba tomentosa, latifolia, vulgaris, C. B. P. 383. Spina alba sylvestris, *Fuchsio*, J. B. 2. 54. Acanthium vulgare flore purpureo, *Tabern. icon.* 686. Cardus tomentosus, Acanthi folio, vulgaris, *Inst. R. H.* 441. Acanthium vulgare, *Park. Raii Hist.* 313. Acanthium album, *Ger.* Acanthium, *Math. Dod.* Carduus alatus, tomentosus, latifolius, vulgaris, *Hist. Oxon.* Carduus Leucanthemus, *Schrod.* Onopordon Athenæi, *Anguill. Gesn. Hort.* Acanthium, Onopordon aliis, *Camerar. Hort.* Acanthion, sive Carduus albus *Brunf.* Carduus sylvestris in rudibus nascens, *Cæsalp.* Onopordon foliis decurrentibus margine spinosis, *Linn. Hort. Cliff.* 393. Spina alba agrorum, Agriocinara, Acantha Leuce seu Leucacantha, *Nonnull.* vulgo, *Chardon commun, grand Chardon aux Alpes, Artichaud sauvage.*

Radice est tenera, alba, sub-dulci in planta adhuc adolefcenti, quæ proprietates ætate mutantur, caule efformato, qui ad trium, aut quatuor cubitorum, ad quatuor, scilicet vel quinque usque pedum altitudinem excrefcit, pollice crassior, striatus, cavus, lanugine quadam alba indutus, ac in longum spinosis, sinuosis, eminentibus, aut effusis, ac lanuginosis membranis munitus. Folia cauli continua sunt, manum superantia, lata, sinuosa, eorum extremis parvis spinis horrescentibus, quaquaversum lanugine alba obtecta, exiliora præsertim, antequam caulis perfecte efformetur, Acantho similia. In caulium, & ramulorum apicibus, conspicua locantur capita, plerumque solitaria, depressa, & lata, squamis in mucronem longum acutum, & rigidum terminantibus, atro-luteis adinstar foliorum conflata. Capita hæc veluti globulos florum purpureorum, aliquando albescentium superius expanforum, & in habenas incisorum sustinent, qui in femina abeunt striata, rugosa, Cnici femi-

nibus similia, exiliora tamen, coloreque diverso, gustu acri ad amarum accedente. In locis rudibus, & incultis excrescit, in viarum, & fossarum, marginibus, juxta sepes, aggeres, & fere ubique: altero anno floret post Junium, ad Augustum usque, radixque perit post seminis maturitatem, ut in plerisque Carduis evenit, qui tamdiu durant, quamdiu semen perfectum est.

Radix a Medicis usurpatur. Donatur virtute, aperitiva, diuretica, carminativa, stomachica, discutienti, & resolventi. A nonnullis etiam in morbis dentium commendatur, ab aliis magni fertur semen adversus Convulsiones, insultusque epilepticos infantum. Juxta Joannem Bahuinum ejus flores vim habent lac coagulandi, ex quo planta *Presura* quoque vocatur.

Cardus Eriocephalus; *Offic.* Cardus capite rotundo, tomentoso, C. B. P. 382. *Inst.* R. H. 441. Carduus capite tomentoso, J. B. 3. 57. Carduus Eriocephalus, *Dod. Pempt.* 723. Carduus tomentosus, Corona fratrum dictus, *Par. Raii Hist.* 311. Onopordum, *Plin. Lugd. Hist.* Acanthium montanum, Carduus montanus echino lanugine obducto, Carduus globosus capitulo majore, seu latiore, corona fratrum Herbariorum, *Nonnull.*, vulgo, *Pet d'Asne des Parisiens*.

Radix crassa est, gustu aromatico, nequitiam ingrato, adinstar caulis, & foliorum, excepta medullari substantia alba, sicca, & insipida. Caulem effert lanuginosum, striatum, tricubitalem, & ultra, magno lævium ramorum numero divisum, manibus ægre contrectandum ob foliorum spicula, quæ pedem, aut pedem cum dimidio longa, & arcuata sunt, lanugine inferne obducta, superne vero atro-viridia, rudia, ut in Viperina, spiculis longis, rigidis, & acutis referta, & minoribus quamplurimis foliis constantia, quatuor per intervalla quæque locatis, bina scilicet singula in costa, tam in parte antica, quam in postica. Capita crassa, rotunda, squammosa, amara, spiculis vix acuminatis, lanugine alba, delicata, & densa inspersa in apicibus ramorum locantur, flores plurimis staminibus, diversisque coloribus ministrantia, in quorum postica parte pulpa carnosa, & alba invenitur gustus grati, & aromatici, tandem vero abeunt in semina oblonga, lucida, cinerea, striata, mediocriter plana, dulcia, in quadam lanuginis, aut grossipii specie obvoluta. Quum autem caulium capita segregantur, lactiginosus effluit succus. In marginibus viarum, in arvis, pratique, in locis elatis, montanis, & incultis excrescit, frequensque occurrit in agro Parisiensi, quamvis præcedenti rarior sit, Julio, & Augusto floret, quandoque serius. Cardus hic aspectu gratissimo semine e capitibus delabente propagatur, satus vero Hyemi adhuc vestitus foliis resistit; caulem vero nisi altero anno emittit, quo perit, quum semen ad maturitatem pervenerit. Joannes Bahuinus inquit, *Coronam Fratrum* ideo vocari, quia, dum rami eandem altitudinem acquisiverint, suis capitibus onusti, caput in media caulis summitate positum circumdant, ut Monaci plerumque Abbatem, aut Priorem ambiunt.

Aliquem etiam usum Medicum habet Planta hæc. Petrus Borel *Observatione* 51. *Centuriæ duodecimæ* nos edocet, Rusticum sanatum fuisse a Nasi Carcinomate, hujusce plantæ succo, & tetrimento sæpius cataplasmatibus forma applicato, quod ab alio quoque rustico excepit, qui plures sanaverat. D. Tournefortius facultatem hanc ad mammarum Carcinoma usque amplificat. Experimenta ab eo prolata facile comprobari possunt; vulgarissima enim est hæc Cardui species, & nihil fere certi in hac Medicæ artis parte usque ad-
huc

huc prolatum fuisse scimus, præsertim quum agatur de morbo gravissimo, uti est Cancer fere semper incurabilis reputatus. Rajus asserit, a nonnullis Cardui capita, ante floris eruptionem in aqua decocta, & butyro, ac pipere condita, in mensis ad varietatem usurpari, tamquam Cinara ab ipsis summopere in deliciis habita.

O P H I O G L O S S U M.

OPHIOGLOSSUM, Offic. Ophioglossum vulgatum, C.B.P. 354. *Inst. R.H.* 548. Ophioglosson, J.B. 3. 708. *Dod. Pempt.* 139. *Raii Hist.* 126. *Trag. Ger. Fuchf. Camer. Tabern. Eyst.* Ophioglossum, sive lingua serpentina, *Park. Cæsalp. Cast.* Lancea Christi, vel Luciola, *Gesn. Hort.* Ophioglossum, sive Henophyllon, *Lob. icon.* 808. Lingua sive Lingulaca, *Plin.* Lingula vulneraria, *Cord. Hist.* Serpentaria secunda, *Brunf.* Ophioglossum fronde ovata, *Linn. Flor. Suec.* 305. Folium unifolium. Monophyllum, Ophioglossus, Echioglossum, lingua viperina, *Quorumd.* vulgo, *Ophioglosse, herbe sans Couture.*

Radice[m] habet plurimis crassis fibris stipatam, veluti in fasciculum coacervatis, ut in Helleboro, præcipue in solo pingui. Caudam vero emittit manum altam, unicum tantum folium sustinentem, quoquo modo Pyri foliolæ simile, crassius tamen, carnosum, læve, nullatenus nervosum, erectum, quandoque angustum, & oblongum, quandoque latum, & rotundum, gustu subdulci, aliquantula virulenta viscositate commixta. Ex hujusce folii sinu, præsertim qua pedunculo connectitur exit fructus parvam depressam linguam referens, sensim in mucronem desinentem, in extremis ad modum limæ denticulatus, & per longum in plures cellulas divisus, quæ seminis locotenissimum pulverem occludunt, qui sponte cadit, quando maturus fructus aperitur, vocaturque *lingua serpentis* ob ejusdem fructus extremitatis configurationem. In pratis, paludibus, aliisque humidis, aliquando etiam in montanis, fontibus refertis locis excrescit; in hortis ad umbram translata perdurat, iterumque singulis annis pullulat Aprili, aut saltem Majo, vigetque toto Junio; pauloque post omnino flaccescit, ac evanescit: ejus radix tamen profunde in terram descendit, ut difficillime evelli possit. Caspar Bahuinus observat, Ophioglossum variare, quandoque scilicet folium extollit sinuosum, fructumque communiter simplicem, aut duplicem, aut triplicem. Mentzelius idem adnotavit, præter alias, respectu magnitudinis, varietates. Nonnulli putant, Veteres de hac planta nusquam verba fecisse, aut saltem Botanici probe non videntur inter se consentire, quo sub nomine iis nota fuisset. Frequenter in agro Parisiensi ob oculos versatur in terris humidis. Ophioglossum plurimum olei, & phlegmatis, ac parumper salis elargitur. Omnes conveniunt, vulnerarium esse, aut interne, aut externe applicatum. Dodonaus asserit, Joannem Baptistam Sardum, Hernias sanare posse existimasse, pulverem hujusce plantæ usurpando; a Cæsalpino vero, tusa pro Cataplasmate commendatur adversus ulcera. Vulgatior ea utendi modus est, Infusio in optimo Oleo Olivarum per aliquod temporis spatium Soli exposita, & per linteolum expressa. Ita Balsamum utilissimum contra vulnera paratur, eademque dignum æstimatione, ac Oleum Hyperici. Usurpatur etiam Balsamum hoc, in faucium violentismorbis, affectas partes illiniendo, ejusque cochleari ægris exhibitio.

Folia

Folia hujusce plantæ in Balsamis vulnerariis, & Oppodeltoch Pharmacopœiæ Parisiensis adhibentur.

O P H R Y S.

OPHRYS seu Bifolium, *Offic.* Ophrys bifolia, C. B. P. 87. *Inst. R. H.* 437. *Ger.* Bifolium majus, five Ophrys major quibusdam, J. B. 3. 533. *Raii Hist.* 1232. Pseudo-Orchis Bifolium, *Dod. Pempt.* 242. Bifolium sylvestre vulgare, *Park.* Ophris, *Matth. Fuchs. Anguill. Cost.* Bifolium majus, Ophrys, *Plinii*, *Schœvvenck.* Perfoliata sylvestris mas, *Brunf.* Ophrys foliis ovatis, *Linn. Hort. Cliff.* 429. Alisma, Orchis spuria, five saryrium degener, *Quorumd.* vulgo, *Double-Feville.*

Radicem habet fibrosam, cineream, sese undique late expandentem, caulemque unicum emittentem, quandoque pedis dimidium, quandoque pedem unum, & quandoque etiam pedem cum dimidio altum, rotundum, in centro bina solummodo opposita folia nervosa, lata, & Plantaginis vulgaris foliis similia ferentem. Ejus apex ornatur floribus sex bracteis compositis, quarum quinque superiores galeam, sexta vero, five inferior, quoque modo humanam figuram repræsentat, colore sub-viridi, aut dilute-viridi, horum florum postea calyx in fructum lanternæ trium laterum æmulum, & semina minutissima, lignorum rasuram æmulantia condentem, immutatur. Radicis gustus amaricans est, nonnihil acris ac viscidum præferens; caulis vero, foliorumque sapor viscosus est. In agro Parisiensi occurrit, in nemoribus, aliisque humidis, & umbrosis locis excrevit, Majo, Junioque floret, quo potissimum tempore est colligenda. Quamvis autem usum Medicum vulgarissimum nequitiam habeat, tamen ejus radix, & folia usurpantur: adnotandum est Bifolium magnitudine varium esse, speciemque alteram *Ophrym trifoliam* nuncupatam a prima in alio non differre, nisi tribus inæqualibus elatis foliis, quorum prima, duo opposita, tertium vero exilius ex alterutrorum connubio progignitur.

Planta hæc plurimum habet phlegmatis, atque olei, salisque parum. Veteres, & Neoterici de ea consentiunt, interque vulnerarias, detergentes, & consolidantes enuntiant. Radice contusa Cataplasma adversus antiquas plagas, & ulcera paratur; ab aliis tota planta, radices, & folia in optimo Olivæ Oleo infunduntur, & Solaribus radiis subinde exponuntur, optimumque Balsamum conficitur.

O P U L U S.

SAMBUCUS aquatica, *Offic.* Sambucus aquatica flore simplici, C. B. P. 564. Sambucus aquatica, J. B. 1. 552. Sambucus palustris, *Dod. Pempt.* 846. Opulus Ruelli, *Inst. R. H.* 607. Sambucus aquatilis, five palustris, *Ger. Raii Hist.* 1586. Sambucus palustris five aquatica, *Park.* Opulus, *Linn. Hort. Cliff.* 109. Lycostaphylos five uva Lupina, Clinotrochos seu Lectirotaria, Plantanus fœmina, Obierus five Opierus, *Quorumd.* vulgo, *Obier ou Opier, Suisse d'eau.*

Ei radix est crassa, firma, alba, caulemque emittit, quinque aut sex cubitos altum, qui deinde crassescit, manumque adimplet, atque in quampluri-

plurimos dividitur ramulos, Sambuco similes, perque intervalla nodosos, rectos cortice laevi, cinereo, medulla fungosa, alba, tenera, ac fragili repleto. Folia lata, angulosa Aceri minoris, & Alifariae foliis simillima e nodis exeunt. Duobus constant speciebus flores parumper odori, & umbellati; in circumferentia locati, magnitudine, colorisque albi elegantia prævalent, simulanturque Rosis exilioribus, quinque concamerationibus foramine pistillum recipientes e medio calycis exiens, hi autem flores steriles sunt, nullumque semen relinquunt: Centrum vero occupantes exiliores & sub-lutei sunt, serius explicantur, & pocula quinquifida representant, in quorum centro foramen adest Calycis apicem excipiens, qui tandem in baccam, aliquanto crassiores Sambuci Bacca, mollemque abit, quæ eo magis rubrum acquirit colorem, quo magis maturefcit, gustumque habet austerum, semenque planum, latum, durum, rubrum, ac cordatum. Arbuscula juxta aquas, fluviorumque margines feritur; crescit etiam inter Alnos in pratis humidis, vallibusque umbrosis Italiae, Germaniae, Galliae, Angliae, & in agro Parisiensi frequens occurrit in locis humidis, & paludosis, Majo floret, bacca vero Autumno maturationem nanciscuntur, per Hyemem perdurant, pabulumque gratissimum præbent quibusdam avibus, quo facilius aucupantur.

Alia Opuli species invenitur a D. Tournefortio, *Opulus flore globofo*, nuncupata; nisi floribus conglobatis, plerumque albis, adinstar nivis, quandoque vero purpureis a præcedenti distat; vulgo nuncupatur, *Rose des Gueldres*, *Pai blanc*, ou *Pain mollet*, inque hortis ornamentigenus est non contemnendum, ita tamen hodie vulgatum, ut quondam exquisitissimum. Hujusce floribus cubilia consperguntur, ob eorum tum odorem, cum elegantiam.

Ferme nullum usum Medicum Opulus habet. Nonnulli asserunt, aquam distillatam florum ejusdem urinas ciere, arenulasque depellere. Prevotius asserit, juseulo pingui, in quo ebulliverint 3ij. fructus hujusce plantæ cum pauca Absinthii summitatum quantitate, blande vomitum excitari. Dalechampius in *Historia plantarum Lugdunensium* huic pariter emericam facultate largitur. Juxta Cordum baccarum succus Autumno amarus est, & mediocriter dulcis, ac acidus; Verno autem tempore subsequente, magis adstringens efficitur, utpote Hyeme intermedia magis exsiccatus.

O R C H I S.

Jure ac merito queritur Rajus in ORCHIS historia plurimum obscuritatis, & confusionis inveniri, tum ob specierum varietatem, & nonnullarum inter se similitudinem, cum ob generalem nimium, ac imperfectam Botanicorum descriptionem; hinc peritissimorum etiam quorumque studia morantur: Et ratio potissima est, quia figurae de hisce exhibitæ non satis aptæ sunt, ut specierum omnium differentia a naturæ scrutatoribus distinguantur, characteristica enim quæque earum signa delineari vix arte possunt, ita ut OEdipode opus esset ad ea divinanda. Quamobrem hac disquisitione instituto nostro non consentanea prætermittenda sat erit, asserere inter diversas Orchis species in pratis, nemoribus, collibus, montibus, locis umbrosis, & apricis, siccis, aut humidis enascentes, variisque tempestatibus, Vere scilicet, Æstate, & Autumno flores emittentes, frequentius in usum Medicum eas venire, quæ radices habent bulbosas, & carnosiores, ac præcipue sequentes duas.

Orchis,

Orchis, seu Satyrium, *Offic.* Orchis Morio mas foliis maculatis, C. B. P. 81. *Inst. R. H.* 432. Orchis major tota purpurea; maculoso folio, J. B. 2. 763. Testiculus Morionis mas, *Dod. Pempt.* 236. *Lugd. Hist.* Cynosorchis Morio mas, *Taber. icon.* 66. *Germ. emac.* Testiculus primus, *Math.* Serapius seu Morio maculosus, Testiculus Caninus, *Nonnull.* Testiculus canis mas foliis angustioribus *Fuchs.* vulgo, *Satyrium*.

Ejus conflatur radix ex duobus tuberculis ferme rotundis, carnosis, Nucis Moschatae crassitie, quorum alterum plenum, durumque est, alterum vero rugosum, fungosumque, fibris qua crassis stipatum. Ab ea statim sex, aut septem folia, & ultra exeunt longa, mediocriter lata, levia, Liliorum foliis similia, & exiliora, plerumque maculis atro-rubescensibus distincta, aliquando his destituta; caulis vero vix pedem æquat, rotundus, striatus, uno, aut duobus præcinctus foliis, atque in sui apice spicam promit floribus constantem aspectu pulcherrimis, purpureis, numerosis, paulisper odoris, centrum versus albicantibus, nonnullisque punctis atro-purpureis conspersis. Quicumque flos sex inæqualibus constat foliis, quorum quinque superiora sese incurvando galeam veluti efformant, inferius vero ceteris prævalet magnitudine, ita ut ad instar capitatis ortum habens, in caudam, aut cuspidem, ad calcaris modum, acutam desinat. Flores plus, minusve in spica clausi sunt, eorumque calyx in fructum secedit, lanternam trium laterum æmulantem, & semina scobiformia condentem. Aprili exeunte, & ineunte Majo floreat, inque dumetis, sylvulis, pratibusque frequenter occurrit. Facile Orchis hæc nosci, interque ceteras ejusdem generis distingui potest, ex iis enim quæ sponte inter nos nascuntur, omnium prima florem emittit: apparet etiam in agro Parisiensi, varietatemque exhibet, accidentaliter solum a præcedenti discrepantem, foliis scilicet maculis sub-nigris destitutis. D. Vaillant observat, ejusdem folia quandoque decumbere, rotamque super solum efformare, additque, quadraginta tres usque flores in uno tantum caule numerasse.

Orchis latifolia, seu major, *Offic.* Cynosorchis militaris major, C. B. P. 81. Orchis strateumatica major, J. B. 2. 758. Orchis militaris major, *Inst. R. H.* 432. Orchis latifolia altera, *Clus. Hist.* 267. Orchis strateumatica vel stratiotes major, sive militaris, C. *Gemma Lob. icon.* 184. Orchis strateumatica, *Ger. Raii Hist.* 1213. Orchis militaris, sive strateumatica, major, *Park.* Orchis basilica, Testiculus Caninus Major, *Nonnull.*

Ejus radix, ut in præcedenti, binis bulbis carnosis, aliquanto crassioribus, & olivaribus componitur, caulemque emittit pene cubitalem, spicam longam in apice efferentem, pyramidalem, plus, minusve clausam, floribus amplis, aspectu gratis, intus sub-albidis, maculis purpureis in summitatibus distinctis, extus rubicundioribus, odore forti, & ingrato, galeamque referentibus. Folia amplissima sunt, longa simul, atque lata, initio sphaerica, e terra, ut in fere omnibus Orchis speciebus succedit, Novembri pullulantia. Majo floret, & in omnibus agri Parisiensis nemoribus reperitur. Flores hirci odore foetentissimo scatent, coloreque plurimum variant. In hac quoque, uti de alia diximus, testiculus salacidus, alterque turgidus invenitur: singulis enim annis bulbus anni præcedentis flacescit, ejusque loco novissimus apparet.

Aliæ etiam quamplurimæ vulgatissimæ Orchis species, tum radicibus bulbosis, cum ad modum manus adaptatæ efformatis, & *Palma Christi* vocatæ, duobus

duabus supradictis commode substitui possunt: quæcumque vero sint radices usurpandæ, certe seligendæ sunt crassæ, probe enutritæ, compactæ, succulentæ, gustus dulcis, atque viscosi, Vere e terra elicite, antequam scilicet caulem emittant. Joannes Bauhinus observavit in Orchis bulbosa non bulbos indiscriminatim, sed duriores solummodo, succoque pleniores in usum esse revocandum; flacidior vero, & rugosior minus aptus videtur.

Omnes Orchis species plurimum olei, salisque volatilis elargiuntur; in immenso autem earum numero, ruri obvio, communiter prædictæ tantum seliguntur, utpote quæ radices habent probe enutritas, & ponderosas. Notum est, nonnullos Alchymistas Paracelsi assecras, proprietates quibusdam plantis tribuisse, ob similitudinem quarundam earum partium cum humano corpore, vel cum aliquo hujusce morborum effectu. Bulbi vero, ex quibus radix Orchis conflatur testibus simillimi Philosophorum, & Medicorum tum Veterum, cum Recentiorum, & Alchymistarum vulgatæ opinioni ansam præbuerunt, qua creditur, bulbum ejusdem pleniores, & enutritum ad generationis opus utilem esse, & contra proximum exsuccum, flacidumque contrarium effectum progignere; & hæc fuit Theophrasti, Galeni, & Plinii sententia a posteris omnibus recepta: nihilominus verissimum est, & experientia quotidie comprobatur, Orchium, cujuscumque sit speciei, hisce fictis dotibus præditam non esse, præsertim si bulbi solitarie usurpentur, quum sit extra omnem quæstionem pleraque remedia, tam solida, quam liquida, *Aphrodisiaca*, & *Magnanimitatis* nuncupata, quamplurimis acribus, & aromaticis, uti Pipere, Zingibere, Oleis Cinnamomi, & Caryophyllorum, Moscho, Ambra grisea, aliisque ejusdem naturæ, ad supradictum effectum edendum, simplicibus bulbis Orchis, aptioribus, componi. Quidquid vero a Crollio prolatum fuit in suo Opusculo de *Signatura Plantarum*, & quidquid Alchymistæ post illum ausi sunt asserere, ad opinionem quotidiana experientia repulsam confirmandam, sufficere non videtur, præsertim quum incongruæ tantum auctoritati, & analogiæ penitus erroneæ innitatur. Quomocumque tamen res se habeat, invaluit usus, bulbos Orchis exsiccandi, & in pulverem redigendi, cujus ꝑ. in optimi Vini cyato exhibetur ad semen augendum, partesque generationi dicatas roborandas. In Officinis etiam in promptu est Conserva, quæ iisdem in casibus apta censetur a ꝑ. ij. ad ꝑ. ꝑ.

Inter vero diversas radices, aut bulbi Orchis præparationes, tutior nobis ea videtur, quæ in *Actis Academiæ Scientiarum anni 1740. pag. 96.* reperitur, ejusque inventum debemus *D. Geofroy* fratri Medici celeberrimi, cujus Operis supplementum aggressi sumus. Cum eruditissimus hic Academicus cognovisset *Salep*, radicem nempe albam, sub rubram, & diaphanam apud Turcas usitatissimam ad vires debilitatas reficiendas, nihil aliud esse quam Orchis speciem, præparationem instituit de hac postrema, præsertim in locis, in quibus Orchis abunde crescit, sequenti ex ipsius verbis decepta ratione.

Recipiendæ sunt radices, aut bulbi Orchis probe enutriti, excorticandi, frigida infundendi per horas aliquot, ac in ejus sufficienti quantitate coquendi, & percolandi, postea vero filo congesti ad aerem exsiccandi, aptiori pro hac præparatione tempestate, sicca nempe, & calida: Diaphani fiunt, durissimi, frustulis Gummi Tragacanthi similes: quamdiu libuerit conservantur, dummodo loco sicco repositi sint, dum e contra radices absque hac diligentiâ paratæ cælo pluvio humectantur, atque mucescunt.

Prædicti bulbi ita parati in pulverem quantumlibet tenuissimum reduci possunt: cujus gr. xxiv. recipiuntur, paulatim ferventi aqua humectantur, qua pulvis omnino liquatur, mucilaginemque efformat, quæ ebullitione cum ℥ j. aquæ fontis dissolvi potest, graviorque reddi, saccharo, mitive aliquo aromate permixto. Pulvis hic etiam cum lacte sociari potest, ægrisque morbis pectoris affectis favet. D. Geoffroy observavit, remedium esse temperans, lymphæ acrimoniam contundens, atque in Phthisi Dysenteriiisque biliosis aptissimum.

Rx. Pulv. Rad. Orchis juxta præparationem D. Geoffroy ℥ j. Humectetur paulatim aqua ferventi, dissolvaturque postea in ℥ j. ejusdem aquæ. M. cum æ. q. Lactis Vaccini, & adde f. q. sacchari ad gratiam. Dividatur in quatuor portiones de die exhibendas, convenienti temporis spatio, aut per biduum dimidium dosis suprædictæ in Phthisi pulmonari, & Dysenteria biliosa.

Planta hac nomen mutuatur Electuarium de Satyrio, ℥ j. præscribendum ad spiritus excitandos, viresque labentes erigendas, Folii quoque Cosmeticum paratur, cui penitus nullam non secus ac ceteris remediis ex Orchi elicitis, fidem præstamus.

Opiata roborans, & stimulans.

Rx. Elect. de Satyrio ℥ j. β Theriacæ Androm. ℥ vj. Sem. Erucæ ℥ iij. Trochis. de Vipera, & Boracis ana. ℥ ij. Essentiæ Ambari liquid. gut. xxx. M. cum f. q. Syrupi flor. Mali Aurant. ℥ j. nebula obvoluta sero hora somni exhibenda temporis spatio convenienti.

O R E O S E L I N U M.

IN Officinis duæ Apii montani species notæ sunt, Majus, & Minus. OREOSELINUM, sive Apium montanum, *Offic.* Daucus montanus; Apii folio major, C. B. P. 150. Libanosis altera quorundam, aliis dicta Cervaria nigra, J. B. 3. 165. *Raii Hist.* 413. Oreoselinum Apii folio majus, *Inst.* R. H. 318. Libanotidis alterum genus, *Dod.* Libanotis Theophrasti nigra, *Ger. Tab.* Daucus secundus felinoides *Lob. icon.* 720. Daucus felinoides major, *Park.* Sefeli Peloponesiacum, vel Peloponense, radix Cervina nigra, Saxifragia Venetorum, Elaphoboseum nigrum, Ciminum sylvestre latum, Pinastellum, Ocellus Cervi, Pas Porcinus, Pseudocostos, *Nonnull.* vulgo, *Le gran Persil sauvage, ou de Montagne.*

Radices habet plurimas crinito capiti, ut in Meo, appensas, longas, & auricularis digiti crassitie, sese in terram expandentes, extus sub-nigras, intus albas, succo mucilaginoso foetas, gustu resinoso, aromatico, & grato ad Pastinacam accedente, substantia teneriuscula; Caulem vero emittunt ferulaceum ad quatuor, vel quinque pedum altitudinem, striatum, alisque divisum. Folia tum e radice, cum e caule exeuntia magna sunt, ampla, Apio Macedonico similia, & compactiora, lævia, colore sub-ceruleo, denticulata, longis caudis appensa, gustu radice dulciori. Umbellis magnis in caulis, & ramorum apice flores efferuntur parvi, sub-albicantes, ad purpureum accedentes, antequam expandantur, quinque petalis rosaceis constantes; horum locum

locum nonnulla semina subeunt bina simul juncta, lata, ovalia, plana, dorso striato, folliculo membranoso, sub-rubro clausa, Pastinacæ domesticæ semen æmulantia. In locis montanis inter pascua planta hæc excresecit, & abunde Fontisbellaquei in agro, aliisque quamplurimis Galliæ in locis parumper eminentibus, & sabulosis reperitur. Semen, & radices in usum Medicum veniunt, ut in sequenti.

Oreoselinum, sive Apium montanum minus, *Offic.* Apium montanum nigrum, C. B. P. 153. J. B. 3. 104. *Raii Hist.* 413. Oreoselinum, sive Veeltgutta, *Dod. Pempt.* 696. Oreoselinum Apii folio minus, *Inst.* R. H. 318. Apium montanum vulgatius, & Apium montanum Parisiense, *Park.* Selinum foliis ovato-acutis acute ferratis & incis, *Linn. Hort. Cliff.* 92. Polycrētum Cordi, Polymētum Gesneri, Valdebona Italicorum; Oreoselinon nigrum; Agrioselinon, sive Apium Sylvaticum; Montapium nigrum; Multibona, *Nonnull.*

Radice[m] habet satis crassam, mollem, crinitam in parte superiori, extus, intusque albam, carnosam, vivacem, gustu acri, ad amarum accedente, & parumper ingrato, succo lactiginoso, viscoso, & resinoso fætā. Caulē emittit cubitalem, & ultra mediocriter crassum, firmum, striatum, nodosum per intervalla, sub-rubrum, & ramosum. Folia in solo expanduntur Apio hortensi similia, nigriora, & compactiora, satis acria, & amara, pedunculo membranaceo ad purpureum accedente, odore parum aromatato, & vinoso, caule[m] amplectentia. Caulibus, ramisque summis flores locantur albi, umbellati, nonnihil ampli semina foliis acriora post se relinquentes plana, atque lata, femirotunda, ante maturitatem plus, minusve rubra, & quandoque viridia. Montana, & sabulosa loca diligit; atque in agro Parisiensi reperitur, & præcipue in *Monte Valerien*; Julio, & Augusto floret, quandoque etiam serius, uti Apium montanum majus.

Oreoselinum plurimum salis essentialis, atque olei continet. Semen gustum habet acrem, & aromaticum, usurpaturque, uti radix, adversus Calculos, Icterus, & ad obstructions Hepatis, ac Lienis resolvendas, & urinas, mensesque ciendos. Radix mansa dentium dolores mitigat, salivam excitat, tormina demulcet, visus aciem acuit, plurimosque alios optimos effectus progignit. Juxta Cordum ejus lactiginosus liquor præ ceteris Plantæ partibus efficacior est, folia enim debiliora sunt, & flores medium inter folia, & radicem locum tenent.

ORIGANUM.

Inter plures ORIGANI species a Botanicis cognitæ, binæ sequentes tantum in Officinis inveniuntur, nempe Origanum vulgare, & Origanum minus.

Origanum vulgare, *Offic.* Origanum sylvestre, Cunilia bubula Plinii, C. B. P. 223. *Inst.* R. H. 198. Origanum vulgare spontaneum, J. B. 3. 236. *Raii Hist.* 539. Origanum sylvestre, *Dod. Pempt.* 285. Origanum Anglicum, Ger. Majorana sylvestris, *Park.* Agrioriganum, sive Onitis major, *Lob. icon.* 492. Origanum Italicum, *Cesalp.* Origanum foliis ovatis, spicis laxis erectis, confertis, paniculatis, *Linn. Hort. Cliff.* 305. Origanum Onites, Tragoriganum, Penaces Heracleum, sive Origanum Heracleoticum sylvestre, *Nonnull.* vulgo, *Origan commun.*

Radi-

Radicibus donatur minutis, lignosis, fibrosis, oblique in terra concisis; quæ plures emittunt caules duos, quadratos, villosos ad duorum, vel trium pedum altitudinem. E caulium nodis, folia invicem opposita ortum trahunt; quorum majora Calaminthæ vulgari, exiliora vero Majoranæ simulantur, villosa quoque, ac odora sunt, gustu acri aromatico. Flores umbellati, in caulium apicibus et spicis gracilibus, & squammosis fasciculos efformantibus exeunt; horum unusquisque labiatus vertice binis labiis distincto, roseus aut ex albido-ruber, in semen abit minutissimum, fere rotundum, capsula oblonga e floris calyce proveniente conclusum. Planta hæc non in regionibus calidis solum, verum etiam in frigidis crescit, Germania nempe, Anglia, & Gallia. In agro Parisiensi, in locis campestribus, montanis, siccis, & apricis, in dumetis, & juxta sepes luxuriat. In collibus præcipue, & montibus colitur, ex quibus nomen mutuatur; Æstate floret; Ceterum Origanum vulgare plurimum variat foliis, ac floribus. Tragus observat, ejus flores trium esse specierum, nempe saturate-rubros, albo-rubros, demum albos. Nulli putant, Origanum Hispanicum, & Italum nostrum esse præferendum; etsi autem adeo vulgare sit, ac sponte ubique crescat, idem de sequenti dici non potest.

Origanum minus, *Offic.* Origanum sylvestre, humile, C.B. P. 223. *Inst. R.* H. 199. *Raii Hist.* 539. Origanum repens, villosum, Aurelianensium, *Hort. Reg. Par.* Agrioriganum, sive Origanum sylvestre minus, Majorana sylvestris minor, *Nonnull.*

Radice est lignosa, subrubra, fibrosa, exilemque emittit caulem, plerumque unicum, rotundum sub-rubrum, satis rudem, sex, aut septem pollices altum, cujus apex in plures dividitur ramulos, umbellatos flores cæruleo, & purpureo colore conspersos; ceterum præcedentibus similes, sustinentes, instructosque oppositis foliis, exiguis, oblongis, villosis, parum compactis, frequentius inordinate dispositis, quæ præcipue superiorem caulis, & ramulorum partem circumdant, odoris aromatici, & suavis, uti Origanum vulgare. Floribus semina præsto sunt minuta, rotunda, grati odoris, gustusque acris. Raro admodum occurrit planta hæc, tamen abunde crescit in nemoribus Aurelianensibus, & alibi. Præcedenti substitui potest, eodemque tempore flores edit.

Origanum acre est, aromaticum, detergens, vixque chartam cæruleam rubro inficit colore; hinc conjicere possumus, plantam hanc sale volatili aromatico oleoso, intine acidis nequiquam destituta, foetam esse, dum e contra in Sale volatili oleoso artificiali, acidum salis Ammoniaci a sale Tartari irretitum fuit; Præterea Origanum quamplurimis terrestribus particulis inficitur. Planta hæc diuretica, & diaphoretica est, ad provocandos menses aptissima. Ad modum Thæ in Asthmate, Tussique violenta, quæ a causa, ut ajunt calida ortum non ducat, usurpatur. Foliorum, & florum in umbra exsiccatorum pulvis cephalicus est, & ad modum Tabaci usurpatus e naribus copiosas seriositates expellit. Eorundem florum infusio cum successu exhibetur in mensium, & urinarum suppressione.

Tamquam optimum Stomachicum quoque reputatur planta hæc, ejusenim Aqua distillata, Oleum essentielle, Syrupus, & Conserva magnum auxilium indigestionibus, ructibus acris, flatibusque præbere solent. Oleum distillatum Origani optimum est adversus dentium dolores a carie obortos; dentium

tium foramen gossipio hocce Oleo saturato est obturandum, dolorque statim cessabit. Olea Thymi, Saturæ fativæ, & Caryophyllorum aromat. eundem effectum gignunt; Etmullerus parum Camphoræ addit, quæ hujusce remedii energiam mirum in modum adauget.

Externe in Pediluviiis, & Embroche planta hæc usurpatur adversus Vapores, Chlorosim, Paralytim, & Rheumaticos affectus a causa frigida obortos, cerebri Catharros, collique Rheumaticam affectionem communiter *Torticolum* appellatam; ad ignem quoque Origanum exsiccat, calidumque lin-teolo obvolvitur, eoque caput, aut collum tegitur.

Quandoque etiam Majoranæ substitui potest, iisdem enim pollet facultatibus.

Origani folia usurpantur in Aqua Generali, & Syrupo Artemisiæ; summitates vero floridæ in Aqua Vulneraria, pulvere *Chalybis*, & in Oleo catulorum; flores autem in Syrupo Strachados, plantaque integra in Electuario Baccarum Lauri *Pharmacopœæ Parisiensis*.

Fomentum contra Paralytim.

℞. Summit. Orig., Lavend., Absinth., Thymi, Salviæ, Hyssopi, & Roris marini ana. Man. ℞. superaffunde ℞iij ferventis aquæ, ac Vase cooperto infusum relinquatur, postea effectiva pars calide abluatur, tetrimentumque Cataplasmatiss forma applicetur, quod juxta exigentiam repetetur.

ORNITHOPODIUM.

ORNITHOPODIUM, seu Pes Avis, *Offic.* Ornithopodium majus, C. B. P. 350. *Inst.* R. H. 400. Ornithopodium flore flavescens, J. B. 2. 350. Ornithopodium, *Dod. Pempt.* 544. Ornithopodium radice nodosa, *Par. Raii Hist.* 931. Ornithopodium tuberosum Dalemchampii, *Lugd. Hist.* Polygala, *Gesn. Hort.* Ornithopus, *Linn.* Herniaria, *Quorumd.* vulgo *Ornithopode*.

Ei radix est parva, alba, simplex, fibrosa, crinita, quibusdam parvis globulis, aut tuberculis sociata, plures etiam minutos ejicit caules satis exiles, debiles, ramosos, fere in terram stratos, semipedales, & ultra in solo pingui, rotundos, & villosos. Folia Lentis foliis exiliora, invicem opposita eadem in costa, cujus extremum uno tantum folio occupatur. Flores exiles quoque sunt, leguminosi, plures ad umbellæ modum simul conjuncti in ramulorum summitate, brevibus pedunculis, coloris lutei, purpureo, atque albo permixti, calyx vero corniculum denticulatum repræsentat. Hi tandem abeunt in totidem siliquas planas, falcatas, & in vertice reflexas, quæ singulæ, quinque, sex, aut septem portionibus cuicumque extremo appensis scatent, & mucronata ungula terminantur; hæ siliquæ binæ aut tres una enascuntur, ad instar pedum avium dispositæ, a quibus Plantæ denominatio oborta fuit. In unaquaque siliquæ portiuncula semen reperitur minutum, fere rotundum, Napi, aut Rapæ semini simile. Planta hæc Æstate floret communiter Junio, & in arvis tum ante, cum post metum excrevit, inque locis siccis, incultis, sabulosis, collibus, pratis aridis, & apricis, secus vias, & in agro Parisiensi occurrit. Rajus observat a Botanicis ex una solummodo tres Plantas de ea effectas fuisse.

Habet plurimum salis, atque olei; integra planta interne usurpata aperiens, & diuretica est; ejus decoctio ex aqua fontis, aut pulvis ℥j. in Vini albi cyatho infusus mane jejuno stomacho, ad attenuandos, pellendosque calculos, glareasque in renibus, & vesica stapulantes pluries exhibetur. Externe etiam tusa Cataplasmatis forma in Herniis usurpatur.

O R O B U S.

OROBUS, *Offic.* Orobus filiquis articulatis, semine majore, C. B. P. 346. Orobus sive Eryum multis, J. B. 2. 321. Raii *Hist. Math.* 915. Eryum verum, *Camer. Hort. Inst.* R. H. 398. Mochus, sive Cicer sativum, *Dod. Pempt.* 524. Orobus receptus herbariorum *Ger.* Orobus vulgaris herbariorum, *Par.* Orobus verus seu genuinus creditus, Pisum Columbinum, *Nonnull.* vulgo, *Orobe, Eri, ou Eves.*

Ei radix est minuta, delicata, sub-albida, quæ plures caules vix pedales, debiles, angulosos, læves, ramisque solum versus late sese expandentibus stipatos emittit. Folia Lentis foliis similia sunt, æquali ordine juxta costam disposita. Ex foliorum alis, ut in aliis hujusce generis plantis, pedunculi exeunt vertice ornato floribus solitariis, aut binis, leguminosis, exilibus, aliquantulum tamen Lentis flores superantibus, purpureis, quandoque albidis, lineisque purpureo-cæruleis, & calycibus ungulam denticulatam referentibus, donatis. Hisce præsto sunt filiquæ pollicem longæ, minutæ, pendentes articulatae in utroque latere, per maturitatem sub-albidæ, feminibus sætæ semi rotundis, pisif exilioribus, atro-rubris, gustuque leguminoso, nec amaro, nec ingrato. Planta hæc in quamplurimis Galliæ provinciis in arvis seritur pro animalium nutrimento, sponte quoque inter segetes. In Hispania, & Italia crescit; Aprili, Majo, & Junio floret, semenque Julio maturefeit, quod gratissimum est columbis a quo etiam mirum in modum multiplicantur. Orobus in solo sterili, levi, & fabuloso seritur. Minor vero species communiter, *Orobus Candia*, vocata, varietas est prædicti juxta sententiam Joannis Bahini, Parkison, & Raii. Alia quoque Orobi species invenitur, in nemoribus excrescens, minus tamen, Orobo officinarum, in pretio habita.

Semen tantum ex hac planta in usum Medicum venit, estque resolvens, detergens, ac aperiens. Medici Veteres hocce in pulverem redactum, & cum Melle mixtum in Asthmate humido, ad expectorationem juvandam exhibebant: panis etiam ex eo sterilitatis tempore confectus fuit, gustus tamen insipidi, & fere nullius nutrimenti: Nostri diebus semen hoc inter quatuor resolventes farinas in Chirurgia adeo communiter usurpata, connumeratur; hic autem præcipuus est ejusdem usus.

Ingreditur autem prædicta farina in pulvere *Diaprasio Nicolai Alexandrini*, *Electuario Justini* & *Trochiscis scilliticis Pharmacopœe Parisiensis*.

Cataplasma Resolvens.

℞. Far. Orobi, Fabæ, Hordei, & Lupini ana. ℥jv. coquantur in q. s. Lactis ad Cataplasmatis consistentiam.

Cataplasma aduersus Ani procidentiam.

℞. Rad. Consolidæ Maj. tus., & Farinæ Orbi ana. p. æ. Coque in q. s. Vini nigri optimi, aut aquæ fabror. ferrariorum ad Cataplasmatismis consistentiam, quod repetetur juxta exigentiam.

O R Y Z A.

ORYZA, *Offic.* Oryza Italica, C. B. P. 24. Oryza, J. B. 2. 451. *Matth. Ger. Park Raii Hist.* 1246. *Inst. R. H.* 514. Oryza peregrina, *Trag.* Hordeum Galaticum Columellæ, *Hermol. Ruell. Amat. Tabern.* Hordeum Siciliense, Oryzon peregrinum, Risum seu Rizum, *Nonnul. vulgo, Kyz, Ris.*

Radicem habet radici Triticæ similem, quæ caules, sive culmos propellit cavos, Triticeis, aut Hordeaceis crassiores, & firmiores, per intervalla nodosos, ad trium, vel quatuor pedum altitudinem. Folia oblonga sunt adinstar foliorum Arundinis, carnosæ, folia Porri æquantia. Flores in summitibus nascuntur purpurei, paniculosque efformant, ut flores Millii, & Panici; horumque locum subeunt semina oblonga, & fere ovalia, alba, diaphana, dura, quæque capsula lutea, rudi, cava, angulosa, ac villosa, conclusa arista armata, & alternatim in utroque latere juxta ramos disposita sunt. Planta hæc in regionibus calidis, locisque humidis, & paludosis colitur; ejusque grana præcipue rei alimentariæ, nonnumquam etiam Medicæ inserviunt. Nobis sicca ex Indiis Orientalibus, Italia, & Hispania, aliisque quamplurimis regionibus adferuntur. Oryza præcipuum est totius Orientis nutrimentum, atque illic in Græciam, & Italiam primum delata fuit. Adeo humiditate delectatur, ut in ipsa aqua excreseat. In insula Ceylan in usu sunt receptacula quædam pro aquarum illuvie, a qua ita perpetuo terra, sua sponte pinguis, emollitur, & mundatur, ut aqua usque ad Messorum genua pertingat. *Porta* asserit, magnam Oryzæ copiam in planis humidis agri Salernitani colligi, eo quod incolæ agrum ipsum, mediantibus canalibus, & collicis e vicinis rivis, ac fluvii derivantibus, frequenter juxta exigentiam irrigant; aliter aut Oryza ad incrementum non perduceretur, aut grana non emitteret; ita ut mirum profecto sit, granum adeo exsuccum, solum humidum exposcere; nec non in paludibus, segetem gustus adeo exquisiti, & nutrimenti adeo sani, & incrassantis, progigni. Radiorum Solis vi maturascit, ac nisi exeunte Autumnali Æquinoctio messis colligitur; & ecce in promptu potissima ratio cur in regionibus Septemtrionalibus, quamvis humidioribus, non excreseat, quia scilicet frigidissimæ sunt. Oryzæ farina optimus panis confici potest; ac non modo loco panis in Indiis sed diversimode etiam usurpatur. Indi namque, non solum placentas, & pulmenta ex ea faciunt, verum etiam potus genus quoddam, aut liquorem vinosum, qui *Arak* aut *Aracle* appellatur, ab iis saccharo, diversisque aromatibus saturatum; narratur autem hoc potus genere gentes illas facilius, quam Vino generosiori inebriari. Levis Oryzæ decoctio in aqua, basis aut vehiculum est apud ipsos usitatissimum plurimorum Medicamentorum.

Vulgatissima est opinio, Oryzam pinguefaciendi vim habere; hinc Matrones graciles eam frequenter usurpant, præsertim una cum lacte, ac pluri-

rimo saccharo; quæ sane consuetudo a veteribus Medicis reprobat, Oryza enim ab ipsis inter alimenta levissimæ substantiæ, difficilisque digestionis dinumerabatur; Nos tamen contrarium censemus, & facilius vulgari opinionioni subscribimus, neque audemus quotidianum nutrimentum a tam diversis nationibus usitatum, atque a sæculorum consuetudine comprobatum damnare. Concedimus solum, Oryzam aliquantisper constipantem esse, qua de causa utiliter variis in morbis, aliis adstringentibus sociata usurpatur.

Oryza plurimum olei, & mediocrem salis essentialis, portionem continet; temperans est, incrassans, nonnihil flatulenta, stomacho gravis, ejusque frequenti abusu obstructions progigni facile possunt. In alimentarium non minus, quam in medicamentarium usum venit; pro alimento familiares, selectioresque præ aliis sunt sequentes præparationes.

Globus stanneus vertice perforato, & ad tres, aut quatuor & ultra Oryzæ uncias excipiendas aptus, probeque intus, extusque mundatus recipitur, ac in eo una aut duæ, solummodo Oryzæ uncia infunduntur (coctura enim excrevit) atque in cacabo, in quo jusculum conficitur duobus post despumationem horis, globus infunditur, postquam vero ad justam cocturam, & consistentiam Oryza pervenerit, statim retrahitur. Album vero colorem, neque ingratum saporem juscule conciliat.

Oryza etiam communiter minutalibus superaffunditur, aliquando etiam solitarie in juscule optimo decocta comeditur, addique potest pugillus salis, & Cinnamomi parum, aut cochlear aliquod Restaurantis, ut ajunt, aut jus vitulinum, ut gratior, magisque nutrens reddatur.

Limpidi juscule forma Oryza quoque redigi potest, uncias duas supradictas Oryzæ concoctæ cochleari contundendo, inque juscule denuo lento igne ebullitioni committendo, addendoque frustula corticis Citri, cum pug. Nucis moschatae rasæ ad gratiam. Coctura vero Oryzæ supradicto stanneo globo, hoc præstat commodi, quod scilicet albissima reddatur, exquisitiorem gustum semper acquirat, nec unquam fumi odore scateat, aut ustuletur, B. M. enim opus omne conficitur: defectu autem globuli stannei, in quolibet alio vase Oryza concoqui potest, dummodo satis sit depletum, ut facilius concitationem ebullitionem subeat, absque effusionis metu.

Conficitur quoque Cremor Oryzæ ℥ij. in pulverem in mortario marmoreo redactis, atque postea in ℔ij. aquæ fontis decoctis, usque dum clare ebulliat liquor, qui calidus per cribrum setaceum trahitur forti expressione, atque in vase Faentino servatur. Dein juscule simplici calido cochlearj. aut ij. hujusce Cremoris Oryzæ ad gelatinæ modum consistentis juxta exigentiam infunduntur.

Hæ sunt præ ceteris Oryzæ, tamquam alimenti, præparationes; quod vero ad usus Medicos spectat, primum hæmorrhagiis nimium debilitatis, mulieribus, excedentibus evacuationibus, confictatis, hæmoptoycis, hæsticisque convenit. Fere nulla, ad sanguinis acrimoniam temperandam, eumque demulcendum, atque incrassandum, Oryza, aptiora, remedia reperiuntur. Ejusdem cochleari j. in ℔ij. aquæ ebullito, per horæ quadrantem, ac exigua Sacchari, aut Cinnamomi quantitate permixta, agris optimus potus exhibetur, vocaturque *Aqua Oryzæ*, atque magnæ est utilitatis in omnibus ventris fluxibus, irritatione, febrique lenta sociatis. Oryza quoque pro basi aliquando in Emulsionibus loco aquæ Hordei usurpatur; ejusdem cochlear j. vel ij.

vel ij. infunduntur in jusculis humectantibus, & refrigerantibus, præterea juscula, aliæque præparaciones, tum ad convalescentium nutritionem, quàm ad remedia in morbis longis apta, attinentes, Oryza conficiuntur; usurpatur denique in decoctione pectorali, & adstringenti *Pharmacopœæ Parisiensis*.

Ptisana adstringens.

℞. Oryzæ mund. ac lotæ ℥ ss. Aquæ fontis ℔ iij. Ras. C. C. nodulo inclusæ ℥ ss. Coque ad quartæ partis consumptionem: dein Vas igne abjiciatur, & statim infunde Rad. Consolidæ maj. ℥ j., & Glycyrrhizæ in fila evulsæ ℥ ij. Post semihoram coletur, serveturque pro potu ordinario.

Emulsi adstringens in Diarrhæis calore, & irritatione sociatis.

℞. Semin. quat. frigid. maj. ℥ iij. Amygd. dulces excorticatas N. vj. Contunde in mortario marmoreo, & paulatim ℔ j. decoctionis Oryzæ superafunde. Linteolo filtretur, atque ℥ j. Syrupi Consolid. maj. edulcoretur. Pro tribus dosibus de die exhibendis; in morbis supradictis conveniet.

Jusculum Pulli pectorale.

℞. Pullum gallinac. mundatum, in quo seminum quatuor frigid. maj. & Oryzæ ana. ℥ j. & Sacchari tenuiss. ℥ ij. injiciantur. Coque lento igne in aqua ℔ vj. ad medias, postea coletur levi expressione.

Jusculum hoc refrigerat, temperat, delicatulis, irritatione, & ardore in Thoracis regione, nec non agitationibus, insomniisque feralibus vexatis utilissimum repetatur.

O X Y C O C C U S.

OXycoccus, *Offic.* Vitis Idæa palustris, C. B. P. 471. Oxycoccus, five Vaccinia palustris, J. B. 1. 525. *Inst.* R. H. 655. Vaccinia palustris, *Dod. Pempt.* 770. *Ger. Park. Raii Hist.* 685. Acinaria palustris, *Gesn. Hort.* Vaccinium ramis filiformibus repentibus, foliis ovatis perennantibus, *Linn. Flor. Lapp.* 111. Oxycoccus five Oxyoccon, Granum acidum, vitis palustris, acini palustres, serpillum acinarium, Rosmarinus palustris, Vitis idæa palustribus locis nascens, Poterium, Vaccinium palustre, *Quorumd.* vulgo, *Canneberge, Cousines des Marais.*

Ei radix est exilis, repens, sub-rubra, crinitis fibris stipata, plurimosque tollit caules longos, minutos, fibrosos, atro-rubros in terram stratos, lateque sese expandentes, foliis ornatos, Serpyllo similibus, aliquando etiam exilioribus superne viridibus, inferne vero cinereo-viridibus, lævibus, plerumque marginibus reflexis, pedunculis adeo brevibus, ut immediate cauli appensa videantur, in quo alternatim disponuntur. Flores in ramulorum apicibus, solitarii, aut bini, pedunculo digitum longo, & tenerissimo appensienascuntur, quorum quisque in quatuor acuminatas reflexas, & purpureas, partes dividitur, pluribus staminibus luteis in centro positis, pistillo junctis, simulque quoddam acutum veluti corpus efformantibus. Florum locum subeunt

deinde baccae pene sphaericae, aut ovaes, sub-rubrae, aut luteo-subvirides, parvis punctis rubris circumspersae, umbilico purpureo cruciformi ornatae, gustus acris, aut acetosi, atque in quatuor exiguas cavitates, minutissima femina occludentes, aut super terram, adinstar caulium, repentes, & quandoque etiam sub Musco abditae. In locis humidis, paludosis, umbrosis, sterilibus, montibus, & vallibus, ex quibus fontes derivant, ac flagnant, in sylvis demum caenosis, & muscosis excrescit, floretque Majo, & Junio, fructusque ad maturitatem Julio, & Augusto perducitur. Verum juxta Dodonaeum baccae Autumno tantum maturescunt, abditaeque remanent sub nive Hyemis tempore, ac Vere a pueris, & pastoribus pulpa, aut carne molli repletae colliguntur, & innoxie comeduntur. Rajus de hac planta disserendo observavit, *Vaccinium* incongrue vocari, eo quia Veteres nomen hoc ipsum Hyacintho tribuerunt. D. Linnaeus asserit, Aurifices baccae hujusce plantae uti ad albedinem argento conciliandam, idem quoque ab omnibus acidis obtineri potest. In Normandia prope Officinas occurrit.

Oxycoccus plurimum salis essentialis, atque olei continet. Fructus vero refrigerant, detergunt, & adstringunt, quod etiam eorum sapor acidus, & nonnihil adstringens innuere videtur: Humorum aestum a bile acri, & adurente obortum sedant, hinc cum successu exhibetur eorum decoctio in febribus ardentibus, & malignis; ventris quoque fluxum sistunt, stomachum, & intestina roborant, appetitum revocant, dysenterias sistunt, utilesque deprehenduntur in Haemorrhagiis ab humorum acredine, aut sanguinis solutione provenientes. Folia, & flores eosdem in usus veniunt, easdemque adimplent indicationes. E baccae maturis succus exprimitur, qui saccharo mixtus Rob constituit, ac in iulapiis refrigerantibus usurpatur, aut ad humorum malignitatem auferendam, aut ad calorem nimium in ardentibus febribus compescendum; virtute enim cardiaca, & alexipharmaca donantur.

℞. Flor. Oxycocci ad umbram exsic. pug. ij. Infundantur per semihoram, addeque colaturae Syrup. Berberis ℥j. pro ptisana in diarrhaea biliosa exhibenda.

℞. Rosar. rub. exsic., & Balauftior, ana. ℥ij. superaffundantur ℥iij. aquae Plantaginis. Maceretur in cinerario calido per horas quatuor, solvanturque deinde in colatura Rob Oxycocci ℥vj. Aegro ℥iij. hujusce liquoris, tertia quaque hora, exhibeantur in sanguinis creatu, aliisque haemorrhagiis.

P Æ O N I A.

INter plures PÆONIAE species a Botanicis cognitae sequentes duae tantum in usum Medicum veniunt, nempe Pæonia mas, & Femina.

Pæonia mas, *Offic.* Pæonia folio nigricante, splendido, quæ mas, C. B. P. 323. J. B. 3. 492. Pæonia mas *Dod. Pempt.* 194. *Ger. Par. Raii Hist.* 693. Pæonia mas foliis nucis, *Gesn. Hort.* Pæonia pulchrior, sive nobilior, Menion, Selenion sive Herba Lunaris, Selenogonon, Theodonion, Glycicide seu Dulcicide, Pentrobon, Orobolium, Orobax, Hamagogon, Pæside, Aglaophotis, Rosa Benedicta, Sancta Regia, Herba Casta, *Nonnull.* vulgo, *Pivoine Male.*

Ejus radix Napi formam habet, pollicem crassa, & ultra, in terram alte reposita, erecta, quandoque in plures divisiones distincta, externe sub-rubra, intus

intus alba. Ex ea caules exurgunt ad duorum, vel trium pedum altitudinem, sub rubri in nonnullos ramulos divisi. Folia lata sunt, quamplurimis aliis composita foliis, Nucis foliis fere similia, latiora, & compactiora, atro-viridia, aut saturate-viridia, lucentia, quadam lanugine inferne oblecta, longisque pedunculis sub-rubris appensa.

In caulium summitatibus flores magni, lati, rosaceis pluribus foliis aliquando purpureis, aliquando vero roseis enascuntur, calyceque quinquepetalo sustententur, pluribus staminibus purpureis, extremitatibus croceis. Hi tandem abeunt in fructus, qui pluribus cornubus albis, villosis, lucentibus, ac introrsum dehiscenibus conflati maturescendo aperiuntur, exhibentque elegantem quidem processum seminibus compositum crassis, semirotondis, initio rubri, granisque Mali Punici similibus, dein atro-ceruleis, demum nigris. Præcior, rarior, pretiosiorque est Planta hæc sequenti, a qua facile distinguitur foliis, ac radice diversa, nec non floribus duplicibus, qui in altera simplices sunt. Ineunte Majo florescit, floresque cito decumbunt. Gesnero relatum fuit in Monte quodam Sveciæ repertam fuisse; Joannes vero Bauhinus inquit, sativam solummodo in hortis observasse. Pæonia mas non minoribus effertur laudibus a Galeno, quam Brassica a Catone. A Veteribus, & Neotericis ob ejus magnas, innumerasque facultates celebrata magnopere fuit; oportebat autem pro ea e terra elicienda opportunior tempestatem probe adnotate, ab uno enim una Constellatio, ab altero alia aptissima prædicabatur: Juxta Lobellium Caniculare tempus aptius est. Si Vere seratur, plerumque anno integro in terra latet, at postea singulis annis foliorum divisionibus adaugetur.

Pæonia fœmina, *Offic.* Pæonia communis vel fœmina, C. B. P. 323. *Inst. R.* H. 274. Pæonia fœmina vulgatiore, J. B. 3. 492. Pæonia fœmina altera, *Dod. Pempt.* 195. Pæonia fœmina, *Fuchs. Gesn. Hort. Lob. Ger. Raii Hist.* 694. Pæonia fœmina vulgaris flore simplici, *Par.* Pæonium, Pionia, Dactylus idæus, Cynospastus; Rosa Asinorum, Rosa fatuina, *Nonnul.* vulgo la *Pivoine femelle*.

Ejus radix, tuberculis, uti in Asphodelo fibris appensis, componitur, caulemque altissimum pellit nullo fere rubore infectum. Folia quandoque magis quandoque minus incisa sunt, superne dilute-viridia, inferne vero albescentia, & parumper villosa. Flores vero supradictis fere similes sunt, exiliores tamen; rubri, aspectuque gratissimo, quibus fructus succedunt seminibus referti, præcedentis speciei more, aliquanto exilioribus, oblongis, maturescendo nigricantibus. Vulgatissima est, & ubique in hortis seritur, Majo floret, semenque Julio maturescit, facileque multiplicatur in terra rependo.

Pæonia omnium plantarum est antiquissima, existimatur enim a veteri Medico Pæon, qui ad sanandum vulnus ab Hercule Plutoni inflictum hanc plantam usurpavit, ut in quinto *Odyssæ* libro, Homerus refert, denominationem desumpsisse.

In Medicina vero facienda Pæonia mas fœminæ anteponitur, quamvis, & ipsa nonnullos usus habeat, plurimum salis essentialis, olei, & phlegmatis largitur. Communiter Radices, semina, & quandoque flores adversus convulsiones, epilepsiam, paralysem, vapores, aliosque morbos ab irritatione nervosi generis ortos usurpantur. In pulverem rediguntur radices ad umbram exsiccata, exhibenturque a ʒj. ad ʒij. boli, aut opiatæ forma, aut alia ratione:

tione: Decocta quoque præscribuntur ad $\mathfrak{z}$ j. recentes in juseulo vitulino; aut in aqua fontis ad prisana modum. Conserva foliorum Pæoniæ sceminæ in Officinis reperitur, quæ ab $\mathfrak{z}$ β. ad $\mathfrak{z}$ j. & aqua distillata, quæ ab $\mathfrak{z}$ jv. ad vj. præscribitur in Potionibus, & Julapiis anti-epilepticis. Ad easdem indicationes quoque communiter usurpatur syrupus Pæoniæ simplex, & Compositus, ab $\mathfrak{z}$ β. ad $\mathfrak{z}$ ij.

Inter usitatiores recensetur, utpote a Veteribus magnis encomiis posteritati commendata: si enim Galeno fides præstanda est, hæc ipsa tutissimum est adversus Epilepsiam Specificum; aut ad præsertionem frustulo hujusce radicis amuleti forma collo suspenso, aut semine, floribus, & radice interne sumptis. Experimentum de quodam adolescente hoc amuleti genere sanato, ab ipso relatum profecto mirum est: præterquamquod ab eodem gravissimo Auctore asseritur, radicem hanc ab infantis Epileptici collo fuisse quandoque detractam, ipsumque convulsionibus illico fuisse correptum nusquam sedatis, nisi eodem amuleto in pristinum locum restituto. Maxima apud omnes Medicos Galeni auctoritati posteritas innixa, remedium hoc absque ullo examine fidenter amplexa est ad hæc usque tempora, in quibus primarii Medici Fernelius, Sylvius de la Boe, & Hoffmannus, inutile esse in pluribus Epilepticis experti sunt, ac fere nusquam Galeni effatis respondere. Nos vero hanc sententiarum diversitatem conciliari, ac utrinque rationem consistere posse existimamus. Probabile enim est, experimenta a Galeno in Asia fuisse instituta, qua in regione Pæonia majorem habet fortasse efficaciam qua in Europa. Præterea Pæonia mas raro admodum reperitur, inque iis casibus, in quibus vim suam non exeruit forsitan scemina usurpata fuit.

Utrumque res se habeat in vegetabilium familia usque adhuc præstantius anti-epilepticum notum non est; fere semper basis esse solet in Compositis adversus hoc ferale morbum. Arnoldus de Villanova narrat quemdam Paralyti affectum, & post octo dierum spatium linguæ usu destitutum, perfecte sanatum fuisse, triginta nigris, & excorticatis Pæoniæ seminibus deglutitis: Dioscorides grana xv. tusa, & per noctem in Vini albi cyathoinfusa adversus incubum præscribebat. Juxta Rajum planta hæc menses, & lochia ciet, referatque viscerum obstructions.

Radix in aquis Generali, & Epileptica, Sytupis Artemisiæ, & anti-spasmodico Pharmacopœæ Parisiensis usurpatur, semina vero in Syrupo Stechados, & emplastro Diabotano ejusdem Pharmacopœæ.

Ptisana adversus Epilepsiam.

℞. Rad. Pæoniæ maris, & Valerianæ maj. rasar. & contus. ana $\mathfrak{z}$ j. Superaffundantur ℞ij. ferventis aquæ, Vas ab igne abducatur, probeque operiatur, & post infusionis horæ spatium Colatura cyathis exhibeatur repetitis vicibus.

Opiata in eodem morbo.

℞. Rad. exsic. & p. Pæoniæ Maris, & Valerianæ maj. ana $\mathfrak{z}$ j. Auri fulminantis $\mathfrak{z}$ β. M. cum s. q. Syrup. Pæoniæ simp. Dosis $\mathfrak{z}$ j. mensis spatio mane jejuno stomacho, superbibendo cyathum Ptisanæ prædictæ.

Portio in paroxismo exhibenda.

℞. Aquæ Pæoniæ, & Meliss. simp. ana ℥iij. Pulv. de Guttetagr.xx. Tincturæ Camph., Castor., & Anody. ana gut.x. M. pro portione cochlearum exhibenda.

Fusculum Anti-Epileticum.

℞. Rad. Pæoniæ maris ℥β. Cichorii sylv., & Fragariæ ana ℥ij. Folior. Cichorii sylv., Lactucæ, & Agrimonix ana. Man.β. Flor. Meliss. Pug.ij. Coque cum ℥β. juguli vervecini, in ℥iij. aquæ: Leviter deinde exprimatur, & in duas doses dividatur, quarum una mane jejuno stomacho, altera vero vesperti mensis spatio sumetur.

P A L I U R U S.

PALIURUS, Offic. Rhamnus folio subrotundo, fructu compresso, C. B. P. 479. Rhamnus, five Paliurus folio Jujubino, J. B. r. 35. Paliurus, Dod. Pempt. 756. Lob. Ger. Rur Hist. 1708. Inst. R. H. 616. Paliurus, five Rhamnus tertius Dioscoridis, Park. Spina Christi, seu Judaica, Quorumd. vulgo Paliure.

Radix ei est dura, atque lignosa, caulemque emittit aliquando ad arboris altitudinem excrecentem, ligno compactissimo constantem, & erectum, ramuli vero longi sunt, atque spinosi, & spinæ prope folia sitæ exiliiores, minusque, alibi locatis, nocent, inferne reflexæ, & sub-rubæ. Folia exilia sunt, semirotunda, mucronata, atro viridia, veluti sub-rubra, Zizyphæ foliis adeo similia, ut nihil magis, aliquanto tamen exiliora, nec ambitu adeo denticulato apparent. Flores parvi sunt lutei, in apicibus ramorum collecti, communiter quinque petalis constantes in orbem dispositis, exilem veluti rosam in medio calycis sitam, circumdantibus, deinde in fructum abeuntes scutiformem, aut pileo similem in sui medio elevatum, ambitu tenui, folioque membranaceo circumfusus, nucleum sphericum occludentem, tribus divisum cellulis, semen fere rotundum plerumque servantibus, colorem, nitorem, dulcedinemque seminis Lini referens. Hæc arbuscula sponte in sepibus Provinciæ, Occitanix, & Italiæ crescit; feriturque locis sylvestribus, incultis, & humidis, floretque Majo, & Junio, fructus autem Autumno maturefcit, & per totam Hyemem arbori adhæret; in regionibus etiam frigidis Hyemis satis mitescentis injurias perferre potest; sin minus necesse est tectam, fartamque tenere. A quibusdam *Spina Christi* nuncupatur, putant enim spinarum coronam, quam Judæi capiti Salvatoris nostri imposuerunt, ex hac arbuscula fuisse compactam: de facto nulla fortasse planta acutiores, rigidiores, manibusque infensiores spinas habet; hinc mos ex Paliuro sepes vivas conficiendi, adversus hominum, animaliumque incursiones tutissimas. Joannes Bahuinus, & Rajus existimant, idem esse Theophrasti, & Dioscoridis *Paliurum*. Radix, folia, & fructus a Medicis usurpantur.

Fructus diuretici, & ad glareas e renibus, & vesica pellendas aptissimi, dummodo decoctio iis tuis parata diutissime adhibeatur: neque tamen calculum in vesica ab iis solvendum esse putemus, ut a nonnullis Empiricis aseritur,

tur, nunquam enim adeo efficaci virtute præditi fuerunt. Cum successu præterea usurpari possunt in Tussi, & Asthmate humido ad expectorationem juvandam. Rajus asserit, radicem, ramos, & folia adstringentia esse, ventrisque fluxus sistere, eorum decoctione epota. Hæc eadem tula Cataplasma-
tis forma, furunculos, aliosque ejusdem generis tumores cutaneos sanant.

P A N I C U M.

PANICUM, Offic. Panicum Germanicum, sive Panicula minor, C. B. P. 27. *Inst. R. H.* 515. *Raii Hist.* 1247. Panicum vulgare, J. B. 2. 440. *Ger. Panicum*, *Dod. Pempt.* 307. Panicum album vulgare, *Park.* Elymus, Meline, seu Mel frugum, Antiquorum Paniculum, Milium agrette sive exiguum, *Nonnull.* vulgo *Panis*.

Radice[m] habet fortem & fibrosam, plurimosque emittit arundinaceos caules, plerumque bicubitales, & ultra in solo optimo, rotundos, solidos, decem quandoque nodis circumfusus, sensim decrecentes, vertice nonnihil inclinato. Folia pariter arundinacea sunt, Milii foliis rudiora, & acutiora, Triticeis vero latiora, e nodis exeuntia, ut plurimum cubitalia. In caulis vertice spica locatur vix pedem longa, rotunda, crassa, compacta, & clausa adinstar Uvæ racemi, seminibus Milio exilioribus, rotundioribus, numerosioribusque, lucentibus folliculis albis conclusis, sub-luteis, aut purpureis, conflatâ. Dioscorides Panicum inter segetes, Galenus vero inter legumina connumerat. In arvis Germaniæ, Galliæ, & Italiæ feritur, idemque solum, ac Milium expostulat, leve nempe, sabulosum, & humidum. Juxta Joannem Bahuinum, & *Historiam plantarum Lugdunensium* fere nullus est hisce diebus Panici usus in Officinis, aut in re pistoria, ejus enim granum siccum, macrumque est, nulliusque pene nutrimenti; nihilominus Clusius refert, Panicum in tota Germania, Hungaria, & Bohemia esse usitatissimum, alimenti forma, ejusque semine excorticato iis in regionibus sapore gratissimo pulmenta confici.

Plurimum olei, parumque salis volatilis planta hæc largitur. Semina tantum in usum Medicum veniant; aperientia sunt, nec non ad humorum acridinem temperandam aptissima: Milio, cujus saporem, ac proprietates habent, commode substitui possunt. Cremor, & pulmenta gratissima iis excorticatis parantur a Caspate Bahuino, aliisque Veteribus Medicis vix saluberrima reputata, alvum enim nimium adstrictam reddunt, flatus excitant, ac difficile concoquuntur: Milii defectu solummodo erunt ergo usurpanda, sique in magna sterilitate necessitas urgeat, in Lacte decoquenda, ut partim saltem corrigantur; sic autem Cremor prædictus conveniet in magnis capitis morbis a bile nimium rarefacta productis, in Hæmoptysi, aliisque in casibus, in quibus temperandus, innovandusque sit sanguis nimia acrimonia, & solutione peccans. *Panis* etiam ex *Panico* conficitur, hinc denominationem mutuatur; siccus, & friabilis est, quapropter agricolis, vinitoribus, messoribus, & pauperibus est relinquendus. Externe etiam pro Cataplasmate resolvante usurpari potest, & vulgatissime ad volatilia, aviculasque vescendas.

P A P A V E R.

PRæter PAPAVER album, de quo alibi, de Opio ex eo elicto differendo, sermo institutus fuit, alia tria quoque Papavera a Medicis usurpantur, primo scilicet Papaver cornutum, sive Glaucion, peculiare genus constituens; secundo Papaver rubrum, sive erraticum; tertio demum Papaver nigrum.

Papaver cornutum seu corniculatum, *Offic.* Papaver corniculatum luteum, Ceratitis, Dioscoridis, Theophrasti, sylvestre Ceratitis Plinio, C. B. P. 171. Papaver corniculatum luteum, J. B. 3. 398. *Park. Raii. Hist.* 857. Papaver corniculatum majus, *Dod. Pempt.* 448. Glaucium flore luteo, *Inst. R. H.* 254. Papaver cornutum flore luteo, *Ger. Gesn. Hort.* Papaver vulgare corniculatum flavo flore, *Clus.* Papaver sylvestre corniculatum, Papaver luteum, Papaver maritimum, Glaucion, seu Paralion, Papaver seu Fabulum marinum, Sismacæ, Mimithæ, Alnuchara, *Nonnull.* vulgo, *Pavot cornu.*

Radicem habet digitum crassam, longam, subnigram, turgentem sacco luteo, virulento, aut male-olente, ex quo tota etiam inficitur planta, sapore amaro prædita. Folia vero emittit longa, lata, carnosa, pingua, densa, villosa, profunde incisa, ambitu denticulato sinuosa, ac veluti crispata, in terram decumbentia, frigorisque injuriis resistentia, crassius caudis appendenda, coloris glauci. Caulis autem altero tantum anno sese extollens, compactissimus est, nodosus, & lævis, in plures divisus ramusculos, e nodis folia emittens, foliis basis, exiliora, & minus incisa, dum vertici magis accedunt, aliquo pacto Hederæ folia simulantia. Summo caule, ramulisque flores propignuntur, magnitudine florum Papaveris sativi, quatuor luteis petalis in rosam dispositis, numerosisque staminibus ejusdem coloris e centro exsurgentibus, conflati, qui demum abeunt in quamdam fructus speciem, aut exilem siliquam palmarem, & ultra, corniculatam, tactu asperam, vertice obtruso, neutiquam, ut in Fœnu Græco, aculeato, semina occudentem duplici ordine locata, intermedio sepimento divisa, & adinstar seminum Papaveri vulgaris rotunda. Sponte crescit in maris littoribus, maritimisque, sabulosis locis, & alibi, inque frigidis regionibus. In Bononiensi saltu, Parisiensi agro, & Matritensi arce reperitur; semine propagatur, sique Autumno in hortis feratur, Vere apparebit, floremque Æstate edet, Junio scilicet, & Julio, siliqua vero Augusto maturescet. Scaliger asserit, easdem comestioni aptas non esse.

Papaver cornutum plurimum olei, salisque essentialis habet. Dioscorides vero testatur, ejusque Commentatores affirmant diureticum esse, & decoctionis forma utilissimum urinas turbidas, & densas reddentibus. Calculo affectis cyathus Vini albi, in quo infusus fuerit Man. s. foliorum hujusce plantæ tusorum in Portugallia præscribitur. Galenus autem vulnerariam, & deterisivam esse testatur, monetque ad putridas ulcerum carnes exedendas solummodo usurpari posse. Garidellius narrat, agricolas in Provincia folia ejusdem trita usurpare ad detergenda ulcera contusionibus, erosionibusque succedanea in equis, mulis, & asinis, nonnullosque in crurum ulceribus eadem ratione hæc ipsa optimo effectu applicasse, iisque parum Olei addi potest, ut Dodonæo solemne erat.

Papaver

Papaver erraticum seu rubrum, *Offic.* Papaver erraticum, majus. Rhœas Dioscoridi, Theophrasto, Plinio, C. B. P. 171. *Inst.* R. H. 238. Papaver erraticum, rubrum, Campestre, J. B. 3. 395. Papaver erraticum, *Dod. Pempt.* 447. Papaver erraticum primum, *Fuchs.* Papaver Rhœas, *Ger. Raii. Hist.* 855. Papaver erraticum, Rhœas sive sylvestre, *Park.* Papaver foliis pinnaefidis, hispidis, fructu ovato, *Linn. Hort. Cliff.* 201. Papaver fluidum, Papaver agreste. Flos Pleuriticus, *Nonnull.* vulgo, *Le Pavot rouge des Champs, le Coquelicq, le Ponceau.*

Radicem habet simplicem, minimi digiti crassitie, albam, nonnullis fibris amaricantibus stipatam, pluresque emittit caules cubitales & ultra, rotundos, solidos, ramosos, raris, & asperispilis circumfusus. Folia vero huc illuc profunde dissecta sunt, ut in Jacobæa vulgari, Coronopo, & Cicorio, villosa, atro-viridia, marginibus denticulatis. Flores summis caulibus, ramulisque enascuntur, quatuor constantes bracteis latis, subtilibus, saturate rubris, minimo venti afflatu decidentibus, in parva deinde abeuntes capita, Nucis avellanæ magnitudine, oblonga, lævia, ad Papaveris sativæ capitum figuram accedentia, plurimisque cellulis distincta, femina minuta, nigricantia, vel atro-rubra occludentibus, Ubique luxuriat in arvis, fecus vias, ac præcipue inter segetes, quibus florum pulchritudine, ac vivacitate gratiorem aspectum conciliat; Majo, Junio, Julioque florescit, floremque præcipue Medici usurpant. Dodonæus, C. Bahuinus, alique alteram Papaveris exilioris speciem describunt foliis non incisis, sed denticulatis tantummodo, ceterum præcedenti similem.

Flores præcipue, uti innuimus, in usum Medicum veniunt, nihilominus Scorderus asserit, Nonnullos, hujuscæ plantæ radices ac folia tusa ad narium hæmorrhagiam sistendam externe admovisse. Flos nonnihil habet glutinosi, chartamque cæruleam; uti Opii solutio, rubore inficit; ex quo conjectari jure possumus, sale huic analogo scatere: at in Opio sal hoc quamplurimo oleo foetido commixtum ad Ammoniacum accedit, dum in Papavero erratice longe minor Olei, maxima vero phlegmatis viscosi quantitas reperitur. Temperantes ergo, ac expectorantes in Rheumatica præsertim affectione, siccaque Tussi ejusmodi flores sunt recensendi: sanguinis fluxus sistunt, sudoresque cient. Aut Syrupi forma, aut ad modum Theæ usurpantur; eorum j. in ℥ viij. aquæ infuso; Prisanæ vero forma, manipulo j. parvo pro liquoris ℥ jv. in cucuma injecto, quum scilicet mox ab igne est abducenda, Glycyrrhiza, aut aliis additis floribus. Elicitur quoque aqua distillata ab ℥ iij. ad ℥ vj. exhibenda: Conserva præterea conficitur ab ℥ β ad ℥ j. præscribenda, & extractum a ℥ β. ad ℥ j. Extractum hocce anodynum est, somnumque dulcissimum conciliat, cumque successu in Tussi pertinaci præscribi potest. Omnibus notum est, syrupum Papaveris ejus florum infusione terque, quaterque novis floribus repetita, esse conficiendum. In Rheumaticis vero affectionibus pertinacioribus tinctura Papaveris, duabus, vel tribus infusionibus saturata, cyathisque exhibita, utilissima est, præsertim, si pro singulis ℥ ij. ℥ j. Sacchari candi dissolvatur. D. Chomel asserit, in suo *Tractatu de Plantis usitatis*, infusionem florum Papaveris saturatiorem, & saccharo edulcoratam ad modum Theæ calide in Colica flatulenta propinatam saluberrimam evasisse; additque similem infusionem tertia, vel quarta Pleuritidis die exhibitam, quum præsertim primum sudor apparet, hunc copiosior

rem reddere, majorique sanguine hyrcino, aliisque celebrioribus diaphoreticis, sudorifica virtute, præditam esse, præterquamquod merito observat, phlebotomia præcipiti impetu bis, terve in hoc morbo instituta, sudore ut plurimum superveniente, atque hac naturali crisi parumper adjuta, morbum feliciter terminari.

Fructus quoque, aut capita Papaveris suas habent facultates, communiter usurpatur eorum decoctio, uti temperans, & nonnihil soporifera in Pleuritide, Pectoris fluxionibus, sanguinis sputo, aliisque Pulmonum morbis; nihilominus a Dodonæo horumce usus reprobatur, ne (inquit ille) materia morbifica nimium in Pleura infigatur, ob narcoticam vim potissimum ab eo suspectam, cui fortasse possemus respondere, ab hac ipsa præcipue narcotica vi, prædictam infusionem in morbi initio utilissimam reddi, ut scilicet fibrarum crispatura in membranis inflammatis opportune relaxetur, & perspiratio adjuvetur, dummodo tamen in progressu, hocce remedio non abutatur, expectorationemque, excreatusque expulsionem inhibeamus, nimio, ac intempestivo narcoticorum usu. Non igitur sputi materiam in pulmonibus figet, uti Dodonæus autumavit, quin immo ejus expulsionem adjuvabit. Prudenti autem manu, & experientia consumatissima opus est, ut Remedium hocce diversis agrorum conditionibus aptetur.

Ex floribus Papaveris aqua distillatur, cui, juxta Rajum, ruber color potest conciliari, apponendo Man. j. ejusdem florum juxta verticem capitelli, postquam aqua ascensum inceperit, quæ hoc pacto eorum colore inficitur, aspectuque gratissima redditur.

Iidem flores in decoctione pectorali Pharmacopœæ Parisiensis usurpantur.

Ptisana adversus Tussim siccam aptissima.

Rx. Rad. Buglos. & Graminis ana. ℥iij. Coque in ℔iv. aquæ ad quartæ partis consumptionem. Superaffundatur huic decoctioni ℥j. Flor. Papaveris erratici, & tria capita Papaveris albi minutim incisa, & nodulo occlusa. Post horæ spatium fiat colatura, nodum exprimendo, edulcoreturque ℥j. Sacchar. cand.

*Ptisana altera in Pleuritide, Rheumaticis Pectoris affectionibus,
& Sanguinis sputo conveniens.*

Rx. Capitum Papaveris errat. antequam flos omnino evanuerit N.xij. Hord. mund. Man. j. Coque in ℔vj. aquæ absque ulla imminutione, vas dein ab igne abducatur, & adde Rad. Glycyrrhizæ in fila evulsæ ℥ij. Serveturque colatura pro potu.

Potio Diaphoretica.

Rx. Aquæ Papaver. errat. ℥iij. Mand. Lucii p. ℥j. Salis volat. C.C. gr. vj. Laud. liquid. Sydenham gut. xxiv. Syrup. Papaver. errat. ℥j. M. pro tribus dosibus.

Altera potio adversus ictus, in quibus sanguinis concreti, aut alicujus internæ contusionis suspicio adest.

℞. Aquæ Papaver. errat. ℥ij. Aceti Vini parati ℥vj. Oculor. Chancror. pp. & Mandibular. Lucii p. ana. ℥℥. Syrupi Papav. errat. ℥ij. M. pro binis dosibus.

Altera ad sudorem ciendum in Scabie retrocessa.

℞. Aquæ Papaver. Errat. ℥j. Pulv. Viper. ℥℥. Salis volatil. Viper. g. iv. Syrup. Fumariæ ℥ij. M. pro una Dosi.

Papaver nigrum, *Offic.* Papaver hortense, nigro semine, sylvestre Dioscoridi, nigrum Plinio, C. B. P. 170. *Inst.* R. H. 237. Papaver fimbriatum, flore purpureo, & albo, J. B. 3. 391. Papaver nigrum sativum, *Dod. Pempt.* 445. Papaver nigrum, *Brunf. Cast.* Papaver nigrum sativum semine atro, *Fuchs.* Papaver minus nigro semine, *Gesn. Hort.* Papaver nigrum sativum, flore Pæoniæ simplici; Papaver nigrum sive vulgare; Papaver sylvestre, capite depresso, & semine nigro, *Nonnull.*

Radix digitum crassa, succo lactescente, & amaro, una cum tota planta prægnans, caulem profert erectum, bicubitalem, ut plurimum lævem, nunquam modice hirsutum, & ramosum, cui folia adnascuntur oblonga, lata, denticulata, crispa, colore glauco, magnis floribus in ejus, & ramorum summitatibus locatis, rosaceis, rubris, expansis, aliquando simplicibus, aliquando duplicibus, fimbriatis, & non fimbriatis, suffultis calyce duorum foliorum excidentium, flore sese expandente, qui deinde abit in capita, aut baccas rotundas, plus, minusve crassas, capitello ornatas radiato, seu stellato, cavitate, aut membranosis sepimentis parva semina fere rotunda, & nigricantia continentes. Dum virescit succo turget pingui, & oleoso, virulentum, aut foetentem odorem, capiti infensum expandit, non secus, ac flos, qui tamen plurimum ornamenti ob elegantes varietates hortis conciliat; colitur etiam pro usu Medico, quamvis longe minorem Papaveris albi usum habeat, quod tutius interne exhibitum reputatur. Autumno, aut Vere feritur, Majo, Junioque floret, perque totam Æstatem conspicitur: Ceteris vulgatus est, dummodo una tantum vice feratur, nunquam in hortis deest, sponte namque multiplicatur.

Quoad hujusce Papaveris, nigri ob nigrum semen vocati, proprietates, diversæ sunt Auctorum sententiæ. Iidem enim, ac Papavero albo huic quoque usus, quamvis demissiori gradu a majori ipsorum numero tribuuntur; ab aliis vero uti a Foresto, & Schordero infestum reputatur, internusque ejus usus firmiter inhibetur. Ignotum vero nobis est quo potissimum fundamento hi Auctores innixi, hanc sententiam tueantur: Hoc solummodo testari possumus, expertissimum Pharmacopolam a nobis cognitum, ad syrupum Diacodii conficiendum, hoc idem indiscriminatim usurpavisse, præsertim quia quandoque Papaveris albi capita difficile admodum occurrunt, eisdemque effectus edere semper credidisse. Itaque probabilius nobis videtur asserere, errore hoc, Papaverum album antepponendi, in arte Medica ilapso, Nigrum neutiquam postponendum esse: si enim aliquatenus debilius depre-

Reprehendatur, augenda, si vero majori narcotita vi polleat, ut nonnulli dicunt, minuenda erit ejus dosis. Dioscorides *Lib. 4. Capite 60.* semen Papaveris nigri tulum, & in Vino infusum adversus ventris, uterique fluxus commendat. A Mesuaro Trochiscis de Karabè, & Terræ Sigillatæ sociatur. Exprimitur etiam ex iisdem feminibus Oleum, quod *huile d'Oeillet* vocatur, usurpaturque in lampadibus, & a plebecule in acetariis, & fricturis.

Capita vero Papaveris nigri in Balsamo Tranquillo, folia autem in Unguento Populeo Pharmacopææ Parisiensis.

P A R I E T A R I A.

PARIETARIA, *Offic.* Parietaria Officinarum, & Dioscoridis, C. B. P. 121. *Inst. R. H.* 509. Parietaria, J. B. 2. 976. *Dod. Pempt.* 102. *Ger. Rari Hist.* 206. Parietaria vulgaris, & major, *Trag.* Parietaria vulgaris, *Park.* Helixine, urceolaris, sive Perdicium, *Cæsalph.* 169. Vitriola. *Lob.* 98. Vitriaria, herba vitri, herba muralis, sive Perdicalis, Muralium, sideritis, Heraclia, seu Herculana, ixine sylvestris, clibadium, Polyonymon, Amelxine, Amorigne, Melampeton, Cittamprelon, Anatetamenon, Parthenium, *Quorumd.* vulgo, *Casse-pierre ou Perce-muraille.*

Radix fibrosa, & rufescens plures bipedales emittit caules rotundos, rufescentes, fragiles, & ramosos, alternatim dispositos, foliis oblongis, Mercurialis æmulis, acuminatis, hirsutis, atro-viridibus, lucentibus, asperis, facile transeuntium vestibus adhærentibus, caudis longis. Florum vero exiles fasciculi ex foliorum alis juxta caulem enascuntur, quorum quisque quatuor plerumque staminibus conflatur, extremis albo-purpureis, adeo elasticis, ut minimo styli contactu statim decidant, pulveremque impetu excutiant, colorem vero habent luteo-viridem ad purpureum accedentem, calyceque sustinentur monopetalo, & quadrifido, pistillo intermedio. Flores fertiles variam, a sterilibus figuram habent, abeuntque in capsulas seminales tactu asperas, semen minutum, oblongum, lucidum, Uvæ nuclei figuram æmulans occludentes. E vetustis parietibus, a quibus nomen mutuatur, abunde excrescit; vulgarissima est, & magni usus in arte Medica, & præsertim ejus folia.

Chymicæ analyseos ope magnam olei, salis fixi, & terræ portionem, plurimosque liquores acres, & acidos largitur; nihil vero salis volatilis concreti, nonnihil autem spiritus urinosi. Boyleus in suo *Traçtatu de utilitate Philosophiæ experimentalis*, in ea sal nitroso-sulphureum recognovit, nec Emmullerus dubitat, quin nitro sit saturata, præsertim si in vetustis muris excreseat. Tamquam aperiens, temperans, & resolvens interne, & externe usurpatur. Interne vero, & ejus succus, & decoctio, & aqua distillata, diuretica sunt, & aperientia, & ad glareas viscosumque renalium tubulorum laticem incidendum dicata.

Utilissima ergo est urinæ suppressione, & calculo affectis. Exhibenda erit ejus aqua distillata ʒ iij. cum æquali aquæ Liliorum quantitate, & Olei Amygd. duc. ʒ j. pariterque ʒ j. Syrupi Limonum in colicæ Nephriticæ paroxismo. In semicupiis quoque planta hæc optimo cum successu semper usurpata fuit. Tragus ejus decoctionem ad infimi ventris obstructions tollendas magnis laudibus extollit; pulvis vero cum melle mixtus ubi bechicus, & in Asthmate, & Phthisi aptissimus reputatur. Syrupus cum Parietariæ succo, & mel-

le albo confectus Hydropicos solatur, remediumque est in Anglia magno pretio habitum, iisque ejusdem ꝑj. mane in cyatho aquæ Graminis soluta exhibetur: hic idem succus in opiata cephalica usurpatur, cujus Garidel exactam nobis descriptionem largitur: pluries a se ipso comprobata fuit in Vertigine, ad Apoplexiam præcavendam, adversus Epilepsiam in adultis, & infantibus. Ejusque sequens erit formula.

℞. Sem. Cumin. ꝑ. ꝑ. iiiij. Succ. Parietar. depur., & extracti forma concocti ꝑj. Fol. & flor. Majoran. exsicc. & ꝑ. ꝑ. ꝑ. ꝑ. M. cum f. q. Mellis Narbonensis, aut alterius optimæ notæ, ut opiata conficiatur a ꝑj. ad ꝑ. ꝑ. pro Adultis præscribenda, superbibendo poculum alicujus convenientis liquoris; sique adversus Epilepsiam adhibeatur, addendus erit simus Pavonis, & pulvis radices Præniæ maris.

Externe etiam Parietaria usurpatur in decoctionibus emollientibus, pro fomentis, clysteribus, & semicupiis. A Dioscoridis usque temporibus, partibus Arthritide affectis applicabatur, ejusque decoctione, Gargarisma conficiebatur pro faucium morbis, inque auribus iniciebatur, ad earum dolorem mitigandum. Tragus hac ipsa utebatur Cataplasmatibus forma vesicæ regioni applicanda adversus urinæ suppressionem, addebatque Vinum, & Nasturtium aquaticum, in sartagine omnia ad ignem aliquo temporis intervallo commiscendo, ac calide ad ægri sufferentiam imponenda esse præcipiebat. Hoc idem Cataplasma, oleo amygdalarum dulcium, aut Scorpionum, fricta planta ab aliis commendatur. Camerarius cum Aceto tufam, calidamque scroto applicabat in magnis doloribus quandoque ab herniis productis. Nos ipsi pluries experti sumus, Man. j. Parietariæ una cum ꝑj. ꝑ. panis albi sicci tuso, oleo liliorum, aut Camomillæ addito, utilissimum confici Cataplasma adversus inflammatorias mammarum constipationes.

Summitates vero hujusce plantæ usurpantur in Syrupo Althææ Fernelii, & Decoctione emollienti pro clysteribus Pharmacopœæ Parisiensis.

Clyster emolliens.

℞. Furfuris loti Man. ꝑ. Fol. Pariet. Man. j. Ebulliant in ꝑij. aquæ ad medias, Colaturæ adde Mell. violat. ꝑij. pro Clystere.

Fomentum emolliens.

℞. Folior. Parietar. Malvæ, & Betulæ ana. Man. j. Ebulliant in ꝑij. Lactis cum æquali aquæ quantitate ad tertiæ partis consumptionem. Immergatur panni lanei frustulum, & exprimatur, calidumque parti affectæ applicetur repetitis vicibus.

℞. Pariet. minutim dissectæ Man. ij. Frigatur butyro liquato, & Cataplasmatibus forma collo applicetur in faucium morbis, & Angina.

Potio oleosa adversus Colicam nephriticam.

℞. Aquæ Parietar. ꝑ. iiiij. Olei Amygd. dulc. ꝑij. Syrupi Althææ, & Capilli Veneris ana ꝑij. Adde succum Limonis j. M. pro binis dosibus duarum horarum intervallo propinandis.

P A S T I N A C A.

Plures *PASTINACÆ* species reperiuntur, vulgatiores vero, magisque a Medicis usurpatæ sunt, *Pastinaca vulgaris sativa*, & *Pastinaca sylvestris*.

Pastinaca sativa, seu *Baucia*, *Offic.* *Pastinaca sativa*, *latifolia* C. B. P. 155. *Inst.* R. H. 319. *Pastinaca sativa*, *latifolia*, *Germanica*, *luteo flore*, J. B. 3. *Part.* 2. 150. *Pastinaca latifolia sativa*, *Dod. Ger. Park. Raii. Hist.* 1410. *Elaphoboscum sativum*, *Taber. icon.* 76. *Pastinaca domestica vulgi*, *Pastinaca major*, *Sisarum sativum magnum*, *Pastinaca Cervina*, *Olus Cervinum*, *Elaphicon* sive *herba Cervina*, *Elaphoboscon* seu *Pabulum Cervi*, *Nebrium*, *Ophigenium*, *Ophioctonon*, *Cervi ocellus*, *Nonnull. vulgo*, *Panaïs*.

Ei radix est longa, pollice crassior, carnosa, sub-lutea, aut rufescens, nervo in media sui parte per longum percurrente, odore neutiquam ingrato, sapore optimo. Canlem vero profert ad trium, vel quatuor pedum altitudinem & ultra, & quandoque crassior, erectum, firmum, striatum, cavum, & ramosum, foliis amplioribus, ex aliis foliis constantibus, *Fraxino*, & *Therebintho æmulis*, oblongis, binos digitos latis, ambitu denticulato, hirsutis, atro-virentibus; paribus conjugationibus juxta simplicem Costam positis, impari folio terminatam, sapore grato, & aromatico. Summo autem caule, summisque ramis exigui flores, quinque constantes petalis rosaceis, luteis, magnis umbellis, conspiciuntur, qui abeunt in semina bina simul juncta, magna, ovalia, plana, subtilia, leviter striata, exiguo membranaceo folio circumfusa, Angelicæ semen æmulantia. Planta hæc maximum habet culinarium usum; ejusque radices in pultaceis jusculis potius, quam uti remedium usurpantur; quæ de causa præsertim in hortis olitoriis colitur; tamen semina, & folia nonnunquam a Medicis adhibentur. Altero autem anno postquam terræ commissa fuerit mensibus Julio, & Augusto florescit. Radices vero ad perfectum magnitudinis gradum perductæ nervum durissimum in sui centro recondunt, post ebullitionem abjiciendum, comextioni ineptissimum; dulces admodum sunt, gratique saporis, satis nutrientes, magisque pinguefacientes, respectu *Raparum*, ac *Sisari*. Non solum in pultibus concoctæ, verum etiam butyro conditæ, aut frictæ, præsertim *Quadragesimali* tempore, sumuntur tamquam saluti magis conducentes, cum ob gratiorem saporem, tum, quia earum succus Hyemis tempore probe præparatus, digestusque fuit. J. Bauhinus admonet, ne loco prædictæ radicis, *Cicuta*, aut *Cicutaria fatua* incaute colligatur, & ingurgitetur, asseritque binas integras familias morti proximas, hujus erroris causa, conspexisse, tamque magno periculo, vomitoriis, *The-riaca*, pulvere cordiali, & purgantibus omnes incolumes evasisse. Juxta Rajum, Angli asserunt, autumantque, *Pastinacas* veterascentes, delirium, & insaniam progignere; ab iis autem tunc temporis *Pastinacæ fatuæ* nuncupantur. A nonnullis *Pastinacæ* gustus penitus despicitur, & J. Bauhinus narrat, quoddam instinctum naturæ congenitum prætulisse, ad hæc radices abhorrendas, sed a Patre ad harum esum coactum, optimas tandem reperiisse, quamvis semper *Pastinacarum* jusculum odio sit prosequutus. Alii e contra hæc in deliciis habent, uti exquisitissimum alimentum, Pliniusque memoriæ prodidit, easdem singulis annis e Germania Romam afferendas esse Tiberium jussisse.

Pastinaca sylvestris, *Offic.* *Pastinaca sylvestris latifolia*, C. B. P. 155. *Inst.*

R. H. 319. *Pastinaca Germanica*, sylvestris, quibusdam *Elephaboscum*, J. B. 3. *Part. 2.* 149. *Pastinaca latifolia* sylvestris, *Dod. Ger. Park. Raii Hist.* 409. *Elaphoboscum erraticum*, seu *Branca Leonina*, *Taber. icon.* 77. *Pastinaca sponte nata*, *Sifer sylvester*, *Pastinaca sylvestris Hallica*, *Pastinaca minor erratica*, sive *adulterina*, *Cervaria sylvestris*, *Quorumd.*

E radice alba, simplici, lateraliter nonnullas crassas fibras emittente, odore, ac sapore *Pastinacæ sativæ* æmulo, a qua nisi cultura differre videtur, caulis effertur duos, vel tres cubitos altus, erectus, rigidus, striatus, pollicem, & ultra crassus, hirsutus, intus cavus, ramosus, alternis ornatus foliis, *Pastinacæ sativæ* similibus, exilioribus, saturatius viridibus, quandoque hispida, præsertim radicem versus. Ab imo caulis usque ad verticem ex foliorum alis ramuli exeunt umbellas sustinentes florum exiliorum, majoribus in medio caule locatis. Hi flores exigui admodum sunt, lutei, & quinquepetali. Differt a prædicta non foliis exilioribus tantum, sed etiam radice tenuiori, duriore, lignosa, gustuique minus grata, in locis sylvestribus excrescit, in pratis siccis, collibus, & alibi inter arvenses, & incultas plantas. Quamvis autem minus sit pro re culinaria expetita, præcedenti tamen, urgente necessitate, substitui potest. Quod vero ad usum Medicum spectat, alter ignobilior nequaquam est recensenda; hæc quoque Æstate flores ostendit. *Pastinacam domesticam* in optimo solo facile progigni posse creditur, semine a *Pastinaca sylvestri* bis repetito, eadem prorsus ratione uti a *Sisaro sylvestri* *Sisarum sativum* producitur.

Pastinacæ plurimum olei, phlegmatis, salisque essentialis largiuntur. Alimentis, uti innuimus, & Medicinæ inserviunt; pro primo autem usu *sativæ* ceteris sunt præferendæ, crassiores enim sunt, teneriores, gustu, & odore gratissimo, faciliusque concoquuntur. Suas quoque Medicas habent facultates, urinas namque, mensesque ciens, vapores cohibent, quinimmo vulnerariæ & febrifugæ reputantur. D. Garnerius Doctor Medicus Lugdunensis publici juris experimenta effecit in Semine *Pastinacæ sativæ* nonnullis ab hinc annis a se ipso instituta, cui efficacissima virtus febrifuga ab eo tribuitur, notissimumque est, nonnullis in regionibus hujusce radice decoctionem usurpatam fuisse ad intermittentes febres debellandas, ac sæpe numero rem feliciter cecisse: remedium ergo hoc neutiquam est negligendum, tamquam vulgatissimum, fereque nullius pretii; præterquamquod, quandoque febres intermittentes peculiaris cujusdam indolis irreperere scimus, quæ Chinæ Chinæ pertinaciter resistunt, aliisque postea cedunt remediis infidis plerumque reputatis. Cæsalpinus autem Electuarium radice *Pastinacæ*, & saccharo confectum convalescentibus perutile, appetitumque ciens magnis laudibus extollit. Jamque innuimus cum J. Bahuino, iterumque monemus, *Pastinacæ* radices, cum radicibus *Cicutæ*, quibus figura, & dulcescenti sapore simulantur, confundendas non esse, quod imperitis Herbariis Hyeme rusticas radices effodientibus plerumque accidit, eorumque errore, ferale eventus ortum duxisse scimus: ergo Verno tantum tempore e solo erunt educendæ, quum scilicet caule, & foliis satis distingui possunt.

Quod vero a Rajo asseritur, radices *Pastinacæ* veterascentes, plurium nempe annorum spatio in solo detentas, comestas, noxias esse, phantasiâ pervertere, ac miseranda, & pertinacissima deliria progignere, Observatione *Ephemeridum Germanicarum Decuria 3. anni 2.* confirmatur, in qua D. Petrus

Albrecht narrat, a se ipso, quamplurimos hisce symptomatibus eadem de causa correptos, Vomitorio immediate, ac postea Theriaca propinata, sanatos fuisse.

R. Sem. Pastin. sativ. tuf. ʒiij. Ebulliant in duobus cyathis Vini optimi albi veteris austeri ad mediæ partis consumptionem. Coletur, vique exprimatur, ac tepide propinetur in Febribus intermittentibus, quatuor, aut quinque ante paroxysmum horis, ægro in lectulo probe cooperto, decumbente: quinque, vel sex vicibus, eadem ratione, remedium repetetur.

R. Rad. Pastinacæ sativ. lot., nec rasat. Man. ij. Taleolatim incisæ ebulliant nonnullis horæ minutis in ℥j. Vini albi austeri, & infusæ per noctem relinquuntur in cinerario calido; Forti expressione mane colentur, tribusque dosibus propinetur decoctio tepida quatuor horarum intervallo in accessus intermissione.

P E L L I B O S S A.

LYSIMACHIA, seu Lyfimachion luteum, *Offic.* Lyfimachia lutea, major quæ Dioscoridis, C. B. P. 245. *Inst. R. H.* 141. Lyfimachia lutea, I. B. 2. 901 *Ger. Rati Hist.* 1021. Lyfimachium verum seu legitimum, *Dod. Pempt.* 84. Lyfimachia lutea, major, vulgaris, *Park.* Lyfimachia foliis lanceolatis, caule corymbo terminato, *Linn. Flor. Lappon.* 51. Salicaria flore flavo, seu Melino, Salicaria lutea, *Pellibossa*, *Nonnull. vulgo*, *Lyfimachie*, *Corneille*, *Souci d'eau*, *Percebosse ou Châsebosse*.

Radix rufescens, in terræ superficie repens, plures profert caules, duos, vel tres pedes altos, erectos, striatos, hirsutos, pluribus refertos nodis, ex quorum unoquoque tria, vel quatuor, vel etiam nonnunquam quina, raro bina exeunt folia oblonga, mucronata, Salicem latis foliis æmulantia, superne atro-virentia, inferne vero sub-albida, & languinosa. Flores autem summis ramis in modum parvæ rosæ in quinque vel sex portiunculas divisi floribus Hyperici æmuli, gustus acidi, & inodori, in fructus abeunt plerumque sphaericos, extremo in plures cellulas se se aperientes, semina occludentes minuta, & adstringentia. Humidis, & paludosis in locis, prope rivulos, & fossarum margines excrescit, floretque Junio, & Julio; inter venustiores agri plantas connumeratur, fasciculosque exhibet florum, qui cum floribus Lyfimachiæ rubræ, aut Salicariæ, de qua suo loco verba faciemus, si forte misceantur, aspectu revera elegantissimi sunt. Rajus observat, raro hanc plantam reperiri; hoc autem verosimiliter Angliæ refertur: in hac enim regione, & in agro Parisiensi præsertim, vulgarissima est. Cæsalpinus observavit, quandoque bina, tria, vel quatuor folia caulium nodis opposita Pellibossam gestare, & D. Tournefortius asserit, idipsum in una eademque planta observasse: quod ad ejusdem plantæ varietates est referendum.

Pellibossa plurimum in se habet phlegmatis, & olei, parumque salis, & ab Auctoribus, tamquam adstringens, & vulneraria reputatur. Interne aut ejus decoctio, aut pulvis adversus dysenteriam, immodicum mensium fluxum, aliasque hæmorrhagias usurpatur: hæc eadem decoctio pro Gargarismate vulnerario detergente adversus parvas oris exulcerationes adhibetur. Contusa etiam, Cataplasmate ad detergenda, & consolidanda vulnera, ad-

versus carbunculos, bubonesque pestilenciales externe applicatur. Ejus vero flos, capillos reddit flavescens, ejusque pulvis escoriationes, præsertim in pedibus ob nimium angustarum crepidarum usum sanat. Si autem comburatur, serpentes, & muscas adeo cubiculis infestas, odore præsertim, forti, & acri expellere solet.

℞. Pulv. *Lyfimachia* ʒj. F. B. cum Syrupo Rosarum exsicc., aut Cydonior., repetaturque tribus vicibus de die, in dysenteria, vel alia hæmorrhagia interna.

℞. Herb. *Lyfimachia*, & *Agrimonia* ana. Man. j. Ebulliant cum Man. f. Hordei in ℥ij. aquæ ad medias. Colaturæ adde Mellis rosacei ʒj. pro Gargarismate adversus oris, & gingivarum ulcera.

P E R F O L I A T A.

Inter diversas PERFOLIATÆ species, sequentes duæ tantummodo a Medicis usurpantur.

Bupleuron, *Costa Bovis*, *Auricula Leporis*, *Offic. Bupleuron folio subrotundo, sive vulgatissimum*, C. B. P. 278. *Inst. R. H.* 309. *Raii Hist.* 473. *Auricula Leporis*, umbella lutea J. B. 3. 200. *Auricula Leporis Monspeliensis*, *Gesn. Hist. Anim.* *Bupleum angustifolium*, *Tabern. icon.* 872. *Bupleuron angustifolium herbariorum*, *Lob. icon.* 456. *Isophyllon*, *Cord. Hist.* *Buprestis*, *Gratia Dei*, herba *Coparia*, herba *vulneraria*, *Nonnull. vulgo*, *Perce seville vivace*.

Radice[m] habet exiguam, rugosam, sub-viridem, fibrosam, gustus acris, caule[m]que pellit pedem cum dimidio, vel duos pedes altum, gracilem, lævem, striatum, nodosum, intus cavum, ramosum, quandoque sub-rubrum, quandoque viridem. Folia vero præsertim caulis, longiuscula sunt, angusta, simplicia, alterna, & nervosa; in basi autem locata aliquantulum sunt latiora. Flores summis caule, ramulisque umbellati enascuntur lutei, floribus Fœniculi accedentes, quorum quisque pluribus foliis in modum rosæ dispositis componitur. Hisque succedunt semina oblonga *Petroselin*i seminibus æmula, striata, cinerea, acidi gustus. Planta hæc, quæ *Auricula Leporis* vocatur, abunde in montanis locis crescit, juxta sepes, atque inter dumeta, floret autem Julio, & Augusto, seriusque, semenque Autumno maturefcit, nempe Septembri, & Octobri; & in solo argillaceo præcipue seritur agri Parisiensis incolæ.

Auricola Leporis plurimum continet salis, & nonnihil olei. Tota planta acido scatet sapore ad amarum accedente. Ejus folia vim habent detergentem, exsiccantem, & vulneraria. Semen vero calidum est aperiens discutiens, sudores, urinasque ciet; mansumque salivæ excitat secretionem, spiritumque promovet.

Perfoliata vulgaris, *Offic. Perfoliata vulgatissima, sive arvensis*, C. B. P. 277. *Perfoliata simpliciter, dicta, vulgaris, annua*, J. B. 3. *Part.* 2. 198. *Perfoliata*, *Dod. Pempt.* 104. *Matth. Fuchs.* *Perfoliata vulgaris*, *Ger. Park. Raii Hist.* 471. *Bupleurum perfoliatum, rotundifolium, annuum*, *Inst. R. H.* 310. *Perfoliatum vulgatius, flore luteo, folio umbilicato*, *Lob. Icon.* 396. *Perfoliata vera, seu genuina, Diaphyllon, Quorumd.*

E radice minimum digitum crassa, simplici, lignosa, alba, nonnihil fibrosa, gustus dulcis ad *Rapunculum* accedentis, caulis unicus propellitur pedem

pedem cum dimidio altus, gracilis, firmus, rotundus, pilis destitutus, striatus, cavus, nodosus, ramosus, fractu aromaticus, foliis alternis simplicibus, ovalibus, aut fere rotundis, lævibus, nervosis, caule, aut ramis intersectis, coloris glauci, saporis acris. Flores vero in ramulorum apicibus parvi, umbellis luteis, quinquepetalis rosaceis, brevibus appensi petiolis locantur, abeuntque in semina bina simul juncta, oblonga, gibba, striata, & sub-nigra. Inter segetes in arvis, in solo pingui, quandoque etiam in hortis locisque fabulosis planta hæc conspicitur, floremque profert Junio, Julio, & Augusto, vulgarissima quoque est in agro Parisiensi. *Perfoliata* vero nuncupatur ob folia a caule, & ramis quodammodo perforata. Juxta J. Bauhini sententiam, Dioscorides, alique veteres Auctores, *Perfoliatam* nostram silentio præterierunt; annua est, semineque multiplicatur; dum e contra præcedens vivax est, & numquam perit.

Plurimum salis essentialis, atque olei in se habet, & ab omnibus uti vulneraria-adstringens recipitur. Totius plantæ decoctio, aut ejus folia sicca in pulverem redacta, iis exhibentur, qui ab aliquo lapsu, aut violenta contusione, alicujus corporis vasis rupturam perpeffi sunt; nec non eadem ratione propinata adversus Hernias in pretio habetur, externe applicata Cataplasmatum forma cum Vino, & farina Fabarum, Tritici farina præstantiori, decocta. A Schordero, & S. Pauli in hernia umbilicari plurimum commendatur, ab hoc postremo Cataplasma, imponebatur Prædicta, Pilosella, Herniaria, Plantagine, & Musco Prunus sylvestris, post ebullitionem in Vino paratum. Dodonæus vero existimat, idem remedium Strumas resolvere, & J. Bauhinus asserit, Exostoses dissipare, optimumque esse adversus fracturas.

Cataplasma adversus Hernias, & Strumas.

℞. Herb. *Perfoliatæ*, *Pilosellæ*, *Herniariæ*, *Plantaginis*, & *Muschi Pruni sylvestris* ana. Man. ℥. Coque in ℥vj. Vini rubri optimi ad medias, appliceturque calidum Herniis, duobus, vel tribus vicibus de die usque ad sanationem.

℞. Pul. *Perfoliatæ* exsic. ℥j. M. cum q. s. Syrupi *Hederæ terrest.* f. b. ex nebula, adversus lapsus, & internas contusiones.

P E R I P L O C A.

SCAMMONEUM, five Scammonium Monspeliacum, *Offic.* Scammonia Monspeliana foliis rotundioribus, C. B. P. 294. Scammonea Monspeliana flore parvo, J. B. 2. 136. *Periploca* Monspeliana, foliis rotundioribus, *Inst. R. H.* 93. *Apocynum* quartum latifolium, Scammonea Valentina, *Clus. Hist.* 126. *Raii Hist.* 1088. Scammonia maritima Monspeliana, *Richier. Onomast. Lugd. Hist. Camer.* Scammonea Monspeliana dicta, *Park.* Scammonea Monspelienfis, *Ger.* Volubilis marina, *Convolvulus* Scammonia Monspeliana dictus, Scammonia Monspelienfis floribus exiguis, Scammonia adulterina, *Nonnull.* vulgo, Scammonè de Montpellier, *Apocyn a large feville de l'Eclut.*

Ei radix est fere digitum crassa, longa, alba, capillitio stipata, repens, lateque super terram serpens, succo lactescente, uti tota planta, referta. Caules vero profert farmentosos, longos, bicubitales, tenues, rotundos,

ramosos, flexibiles, obvia quæcumque amplectentes, foliis oppositis, Aristolochiæ clematitidis, vel Asari foliis æmulis, latis, densis, lævibus, sub-albidis, pediculum versus falcatis, mucronatis, caudis longis appensis, succo lactescente foetis. Ex foliorum axillis apparent florum fasciculi, longo elati pedunculo, parvi, albi, stellati, quinquifidi, qui abeunt in fructus duabus instructos vaginis, Apocyni fructibus similes, sese sponte maturescendo aperientes, materiamque lanuginosam seminibus imbricatis referam ostendentes. Planta hæc Periplocæ species quædam juxta mare Monspeliense excrevit, in sabuloso Galliæ Narbonensis solo, ripis Rhodani, inque maritimis Regni Valentia locis, juxta Clusii relationem. Junio, Julio, & Augusto floret. Ejus vero lactescens succus coctura inspissatus nigrescit, veramque Syriæ Scammoneam æmulatur tum colore, cum vi solvente.

Ut vero ad hanc vim exerendam sufficiat, dosis est augenda. Pseudo-Mercatores, & præsertim Marsilienses succum hunc ita paratum una cum vera Scammonea Smyrnenfi, & Alepensi mixtum parvi venditando plurimum lucrantur; Scammoneæ autem sic adulteratæ efficacia adeo alteratur, ut effectui suo pene destituta sit.

P E R S I C A R I A

PLanta est plurium specierum, nos hic binas solummodo in usum Medicum venientes, videlicet Persicariam mitem, & Persicariam urentem describemus.

PERSICARIA mitis, Offic. Persicaria mitis maculosa, & non maculosa, C.B.P. 101. *Inst.* R.H. 509. Persicaria mitis, I. B. 3. 3. 779. Persicaria secunda, *Tabern. icon.* 857. Persicaria, *Math. Fuchs. Dod. Lugd. Hist.* Persicaria maculosa, *Ger. Raii Hist.* 183. Persicaria vulgaris mitis, seu maculosa, *Park.* Persicaria maculis nigris, *Gesn. Hort.* Persicaria florum staminibus senis, stilo duplici, *Lin. Hort. Cliff.* 42. Persicaria maculata. Pulicaria femina, Molybdæna, Plumbago, Cratægonon, Pavonaria seu Pavonum speculum, Britannica, Sanguis Christi, *Nonnull.* vulgo, *Persicaire douce tachée.*

E gracili radice, obliqua, fibrosa, lignosa, fractuque difficili, caules exeunt pedales, rotundi, cavi, sub-rubri, ramosi, nodosi, foliis nonnihil latis, foliorum Mali Persicæ, vel Salicis æmulis, in centro, quandoque nigra aut plumbea macula obfignatis, quandoque ea destitutis. Flores vero spicæ ex foliorum alis in vertice pediculis longis appensi conspiciuntur monopetali, quinquifidi, calyce orbati, quinque staminibus, plerumque purpureo-lucentibus, quandoque etiam albidiusculis, quibus præsto sunt semina ovalia, plana, mucronata, lubrica, & sub-nigra. In hac vero urens sapor, ut in sequenti neutiquam deprehenditur; nonnihil acidi tamen præfert; loca aquatica, & paludosa amat; fossarum humidarum, lacuum, rivulorum, agrique Parisiensis incola est; Julio & Augusto præcipue florescit.

Persicaria vulgaris plurimum phlegmatis, atque olei, parumque essentialis salis largitur, nonnihil præterea salis volatilii concreti. Jure D. Tournefortius adnotavit, plantam hanc mansam quopiam adstringenti sapore linguam afficere, chartamque caruleam saturate-rubro colore imbuiere, ex quo conjicere possumus, hujusce sal ejusdem fere esse naturæ, ac sal ammoniacum, magna terræ portione foetum, exigui sulphuris miscella: Ideoque uti ad-

strin.

stringens, detergens, & vulneraria commendatur. Ejus decoctio optima est adversus ventris fluxus, & dysenteriam, præsertim, si alicujus intestinalis ulceris suspicio adsit, denique contra cutaneos morbos. Utiliter ergo ejus Pissana exhibetur scabie, aliisque cutaneis eruptionibus affectis. In actis Regiæ Scientiarum Academiæ anni 1703. pag. 304. prædictus D. Tournesfortius asserit, hanc Persicariæ speciem, Vulnerarium esse, præ ceteris efficaciorē, ejusque decoctionem ex Vino gangrænā mirabiliter sistere, quod a Persicaria urenti non præstatur. Hujusce sapientissimi Viri sincera fides nunquam in dubium revocata, nobis omnium remediorum tutissimum contra eosdem morbos ministrat.

Persicariæ folia usurpantur in Unguento mundificativo de Apio dicto; Summitates vero floridæ in Balsamo tranquillo; Salque fixum in Petra medicamentosa Pharmacopœæ Parisiensis.

R. Rad. Lapathi sylv. & Enulæ Campanæ, lotar. rasar. & taleolatum incisar. ana. ʒss. Coque cum carnis vitullinæ lbss. in lbij. aquæ ad medias. Adde ultima semihora Man. j. Folior. Persicar. vulgar. & Man. ss. Folior. Fumariæ; Levi expressione colentur per linteolum, dividaturque Colatura in duas partes, quarum una Mane jejuno stomacho, altera Vesperī propinabitur, repeteturque per dies ix. Pro unaquaque autem dosi solvetur ʒj. Salis Glauberiani, curando ut venter initio, ac in fine solvatur, Jusculum hoc convenit in Scabie, Impetigine, Porriginē, & Pruriginē, aliisque omnibus cutaneis viriis a Lymphæ acrimonia, & lentore oriundis.

Fomentum adversus Gangrænā.

R. Folior. Persicar. mitis Man. ij. Leniter ebulliant in lbij. Vini rubri ad medias. Forti expressione coletur, linteolaque hoc Vino calido madefacta applicentur partibus Gangræna affectis, aut Gangrænā minuantibus, tertia quaque hora, eam innovando, cureturque, ut quatuor de die vicibus ʒiiij. ejusdem decoctionis hac de causa paratæ propinentur.

Pissana adversus Diarrhæam, & Dysenteriam.

R. Rad. Consolidæ maj. lotar. ʒj. Folior. Persicariæ mitis Man. j. Superfundantur lbij. ferventis aquæ, & post semihoræ infusionem colaturæ adde Syrupi Consolidæ maj. & Cydonior. ʒj. M. pro potu communi. Persicaria urens, Offic. Persicaria urens, seu Hydropiper, C.B.P. 101. *Inst.* R. H. 509. Persicaria acris, sive Hydropiper, Jo.B. 3. 780. *Raii Hist.* 182. Hydropipari, *Dod. Pempt.* 607. Hydropiper, *Matth. Ger.* Persicaria vulgaris acris, sive minor, *Park.* Persicaria mascula, *Brunf. Ruell.* Persicaria florum staminibus senis, stylo bifido, *Linn. Hort. Cliff.* 46. Mercurius terrestris, *Parac.* Piper aquaticum sive aquatile, Piperitis, Herba Pulicaris, sive Pulicaria mas, Persicaria mordax. Zinziber caninum, *Quorumd.* vulgo, *Curag.*

Huic radix est simplex, lignosa, alba, fibrosa, plures caules emittens, pedem, aut pedem cum dimidio altos, firmos, rotundos, læves, nodosos, aliquando subrubros, aliquando luteo virides, & ramosos, foliis e caulis nodis erumpentibus, eumque amplectentibus, appendiculis membranaceis, brevibus appensis pedunculis, dilute-viridibus, macula, & pilis destitutis, foliis Mali

Perficæ similibus, a qua hoc plantæ genus nomen mutuatur. Flores vero in caulis, & ramulorum apicibus enascuntur in spicæ longæ, & gracilis formam dispositi, monopetali, quinqsidi, calyce destituti, quinque conflati staminibus, coloris plerumque purpurei, tandem in semina satis crassa, veluti triangularia, lucentia, & sub-nigra abeuntes. Gustu Piperis, acri, & mordaci tota scatet planta; annua est, inque locis humidis, aquaticis, & paludosis excrescit, nonnunquam juxta rivulos, & fossas, in quibus Hyeme aqua stagnat, & præcedentis in modum Julio, & Augusto plerumque floret.

Analyseos vero Chymicæ ope plurimum acidi, olei, & terræ, parumque salis volatilil concreti largitur. Sapor acerrimus est & urens, chartamque cæruleam salutare rubro colore imbuir. Ejus autem sal plurimum accedit, ad sal, ex mixtura salium Corallorum, & Ammoniaci-acido saturatissimorum, elicium. Uti maxime detergens, & vulneraria commendatur in clysteribus adversus Tenesnum, & Dysenteriam; eodemque tempore bolus ejus pulvere, cum Vino in consistentiam syrupi, saccharo decocto, permixtus exhibendus est. Solvens præterea, & aperiens contra Hydropem, Icterus, viscerumque obstructions præscribitur. Quominus vero in crepidis, ut quibusdam usuvenit, Planta hæc deferatur, ejusdem Man. j. in jusculo omni pinguedine destituto ebulliat, linteo postea coletur, addaturque Tartari marialis solubilis 3 ss. Ejus aqua distillata 3 ij. vel 3 iij. specificum est in calculo, & sabulosis vesicæ concretionibus. Plurimum quoque ab Etmullero commendatur eadem aqua ad vermes enecandos, additque a nonnullis in variolis, & elephantiasi usurpari. Hujusce etiam foliis tussis, membra arthriticis doloribus affecta mirabiliter solantur, quinimmo dolorem a carie dentis productum mitigat pilula ex ea efformata in dentis foramine introducenda.

Piper aquaticum frequentius a Chirurgis usurpatur ad tumores œdematosos curum, coxendicum, aliarumque partium dissipandos: Ejus stipes ebullitæ, & calidiuscule applicantur, aut linteola ejus decoctione madida. Omnes Auctores consentiunt, Perficariam urentem contusam, & antiquis ulceribus applicatam, corruptam carnem exedere, pus detergere, & exsiccare. Hæc eadem Cataplasmatil forma Equorum contusiones resolvit, eorumque vulneribus, & ulceribus hujusce succo madefactis, nunquam muscæ magnæ etiam ætus tempore accedent.

De facultatibus vero pene miris, ac singularibus, quas nonnulli Alchymistæ huic plantæ pro ægritudinum transfusione tribuerunt, longius hic verba facere supervacaneum erit. Crollius, Marcus Marci, Schmuck, alique hujusce scholæ sapientes testantur, hujusce plantæ folia aqua macerata genis adversus dentium dolorem, & vulneribus, ulceribusque apposita, usquedum calore partis calefiant, ac deinde hæc eadem folia in terram confossam, ut prompte putrescant, dentium dolorem cessare eodem gradu, quo hæc ipsa ad putredinem magis accedunt; ulcera quoque ac vulnera eodem pacto exacte consolidari. Riverius vero, ut citius curatio exitum habeat folia ex agris partibus avulsa in flammam injiciebat. Credat quicumque velit, nos autem, qui nullam aliam, præter auctoritatem experimentis comprobaram in arte Medica recipimus, libentissime confitemur, nullam modo allatis fidem præstandam esse.

Rx. Seri Lactis, aut aquæ Semin. Lini ℥ j. ss. Folior. Perficar. urent. Man. j. Ebull. ad ℥ j. Coletur pro clystere in Tenesmo, & Dysenteria usurpando.

do. Bolus pulvere ejusdem plantæ, & Vino cum Saccharo, aut Syrupo rosarum exsiccatar. decocto paratus Clysteri prædicto sociabitur.

℞. Pulli dimidium, & carnis Vitull. ℥ ss. Coque in s. q. aquæ, usque dum Jusculum conficiatur, postrema semihora adde Folior. Perficariæ urentis Man. j. & summitatum Marrubii albi Pug. ij. Coletur deinde per linteolum levi expressione, solvaturque ℥ ss. Tartari martialis solubilis pro Jusculo quindecim dierum spatio repetendo mane jejuno stomacho in Istero, & Mesenterii obstructionibus, curando ut alvus lubrica interim servetur.

Fomentum ad Tumores œdematosos crurum, & coxendicum, aliarumque partium dissipandos.

℞. Aquæ Calcis ℥ ij. & aquæ fontis ℥ j. Ebull. cum foliis Perficariæ urentis Man. ij. & Baccar. Lauri tular. ℥ ij. ad ℥ ij.; colatura servetur pro fomento, ad partes œdematosas madefaciendas repetitis de die vicibus.

P E R V I N C A.

DUa tantum PERVINCE species nobis notæ sunt a Medicis usurpatæ, Angustifolia, & Latifolia.

Pervinca vulgaris, *Offic. Clematitis Diaphnoides*, minor, flore cœruleo vel candido, C. B. P. 301. Clematitis Diaphnoides, minor, flore cœruleo, purpureo, violaceo, ut & albo, simplici ac pleno, J. B. 2. 130. *Raii Hist.* 1091. Clematitis Daphnoides, *Dod. Pempt.* 405. Pervinca vulgaris, angustifolia, flore cœruleo vel albo, *Inst. R. H.* 120. Vinca Pervinca minor, *Ger.* Vinca Pervinca vulgaris, *Par.* Pervinca quod semper vireat, *Trag.* Chamœdaphne altera Dioscoridis, *Brunf.* Diaphnitis, idæa Daphne, Laurago, Laureola, Danae Eupetalon, Nicophyllon, seu Victoriæ, folium, Mustellago terrestris, Hypetale, Mitrion, Polygonoides, Clematitis Ægyptia, Stephane Alexandri, *Nonnul. vulgo, la petite Pervenche.*

Radice nititur fibrosa plurima sarmenta efferente, aut minutos caules, longos, rotundos, virides, nodosos, super terram serpentes, quibuscumque obviis adhærescentes, foliis oblongis, lævibus, superne viride-lucentibus, inferne vero dilutioribus, firmis, colore, & consistentia Hederæ, figura vero Lauro æmulis, & exilioribus, binis invicem oppositis, brevibus elatis pediculis, gustus adstringentis, & amariusculi. Flos vero inodorus e caulis nodiserumpens satis longo pedunculo appensus tubulo efformatur, in latum expanso, & quinquifido, ut plurimum cœruleus est, nonnunquam albus, raro ruber, quandoque simplex, quandoque vero duplex, ac raro admodum facessit in fructum duabus instructum siliquis, semina oblonga, fere cylindrica, latere ut plurimum sulcato occludentem. Planta hæc vicax est, semperque viret, sponte, ac facile multiplicatur, tum radicibus, cum sarmentis, quæ huc, illuc pullulant; vix Vere ineunte Martio, & Aprili ut plurimum floret, & diutissime hoc in statu perdurat: fructus vero vix unquam elargitur. D. Tournefortius, nec hisce in regionibus, nec in Provincia, aut Occitania, in quibus vulgarissima est, ejus fructum unquam conspexisse asserit; addique, si forte eundem examinandi cupiditate flagremus, in vase cum pauca terra ferendam esse, tunc enim succus in radicibus nequitiam dispergetur; coge-

cogeturque in caules subire, pistillumque in fructum facescens afflare; & hæc potissima ratio est fructus plurimos e Ficu, aliisque plantis eliciendi, præsertim in frigidis regionibus, in quibus radices nimium expanduntur. Pervinca angustifolia præ altera Medico usui inservit, & in *Faltran* aut vulnerariis Helvetiæ usurpatur, in quibus facile discernitur; quamvis autem hæc vulgarius præ latifolia utamur, æquali tamen adstringenti, & vulneraria virtute ambæ donantur. Ubique fere obviæ sunt in sepibus, dumetis, saltibus, fossis, aliisque contactis, humidis, umbrosisque locis. Juxta D. Tournefortium inter veteres Botanicos solus Cæsalpinus Pervincæ fructum observavit.

Pervinca latifolia, *Offic.* Clematis Daphnoides major, C. B. P. 302. *Dod. Pempt.* 406. *Raii Hist.* 1091. Clematis Daphnoides major flore cæruleo & albo, J. B. 2. 132. Pervinca vulgaris, latifolia, flore cæruleo vel albo, *Inst. R. H.* 119. Pervinca major, *Lob. Eyf.* Pervinca altera major, *Cæsalp.* Clematis Daphnoides latifolia, *Clus.* Clematis Daphnoides major cæruleo flore, *Matth. Camer. Hort.* Clematis Diaphnoides, sive Pervinca major, *Ger.* Clematis Diaphnoides latifolia, sive Vinca Pervinca major, *Park.* Vinca Pervinca folio latiore, Clematis Daphnoides grandioribus floribus cæruleis vel albis, *Quorumd.* vulgo, *le grand Pucelage*.

Radice est fibrosa, & repente, quæ plurimos emittit caules crassiusculos, longos, rotundos, nodosos, virides, repentes, foliis binis juxta caulem invicem oppositis, caudis longis elatis, expansis, expolitis, colore viridi lucenti, gustu amaro, ingrata agredine permixto. E foliorum alis progeniti flores monopetali, magni, ut plurimum cærulei, quandoque albi, ac inodori late expanduntur, brevibusque pedunculis sustinentur, quibus præsto sunt oblongi fructus duobus constantes siliquis, plurima semina oblonga, fere cylindracea, ac sulcata occludentibus. A præcedenti differt omnibus suis partibus longe majoribus; in hortis seritur, in quibus latè virescit arbutatarum arborum ordine composita; Hyeme vero nimium argente perit præcedenti delicatior, & tenerior; in locis incultis & nonnihil pinguibus, in sepibus, prope vias, agri Parisiensis incola sponte crescit. Hæc quoque Pervincæ species, uti præcedens raro fructus edit, nisi sarmenta sæpe sæpius cultro scindantur.

Amara est, satisque chartam cæruleam rubro inficit colore; jure igitur conjicere possumus, oleum, ac terram in Pervinca prædominari, ejus autem sal ad Aluminis naturam accedit, quidpiam tamen urinosi salis præferret, alumenque prorsus æmulatur, in quo urina fuerit permixta, ut melius in crystallos facesceret; Chymicæ enim Analyseos adiumento præter plures acidos liquores, plurimum terræ, atque olei, parumque volatilis salis ex ea recipitur. Vulneraria, adstringens, & febrifuga est; vulgatioque ejusdem usus esse solet, ut immoderatus mensium, & hæmorrhoidalium vasorum fluxus, fluoresque albi cohibeatur. Ad hunc vero finem obtinendum ℞ jv. ferventis aquæ Man. iij. foliorum Pervincæ superaffunduntur, vas cooperiendū; ab igne retrahitur, & infusio repetitis cyathis, diversis horis exhibetur, eadem vi pollet ejusdem Conserva, & Extractum. Cum Cancris fluvialibus eadem planta decocta, & jusculi forma, convenienti temporis spatio felici cum successu propinata fuit in sanguinis sputo a D. Garidelio, uti ab eodem asseritur in *Historia Plantarum agri Aquisextiensis*. Lac vero cum Pervincæ decoctione mixtum Phthisi, & Dysenteria affectis utilissimum est. In Hy-
drope

drope vero Lac diffillatum optimum est, in quo xxiv. horarum spatio macerata fuerint Pervinca, Tanacetum, ac Eupatoria Avicennæ, quod facilius, quam prædictum decoctione permixtum hypocondria pertransit.

Quod vero ad ejusdem externum pertinet usum, in narium hæmorrhagia usurpatur, ejus foliorum tusorum frustulis nares obturando. Agricola vero merito, præscribit Gargarisma cum decoctione ejusdem paratum, uti validissimum remedium adversus Anginam suffocativam. Optimum pariter censendum est adversus Amygdalarum, & Uvulæ inflammationes, utique magis temperans sit, cum Lacte misceri potest. Pervinca quoque contusa, mammisquæ applicata, lac nutricibus reddit, juxta Auctorum relationes; Rajusque in *Historia Plantarum* una cum D. Hulse testatur, folia eadem recentia super bubulam chartam extensa, & scrophulis Cataplasmatibus, formæ applicata, ad eas discutiendas, & exsolvendas mirum in modum valere; J. Bauhinus autem post Tragum asserit, sufficienti Pervincæ quantitate in dolio Vini turbidi immissa, brevi optimum reddi, præsertim recipiente antea immutato.

Usurpantur Pervincæ folia in Aqua Vulneraria, in Unguento mundificativo de Apio dicto, & in Balsamo Oppodeltoch *Pharmacopœæ Parisiensis*.

R. Aquæ ferventis ℥j. β. Infundatur per semihoram Pug. j. Fol. Pervincæ, coletur liquor inclinatione, addatur Sacchari parum.

Hæc infusio contra albos fluores, mensesque immodicos convenit, apto temporis spatio repetita.

R. Pulli mediam partem, Oryzæ lotæ cochlearia ij. Coque in ℥iij. aquæ ad binas doses. Postrema semihora adde Fol. Pervincæ, & Plantaginis ana. Man. j. Cancror. fluv. mund. & tus. N. vj. Fiat colatura linteolo forti expressione, dividaturque in partes duas, quarum una Mane jejuno stomacho altera, vero Vesperis, in sanguinis sputo, & Phthisi sumetur per mensis spatium.

R. Fol. Pervincæ, Tanaceti, & Eupatorii Avicennæ ana Man. ij. Paululum tusa macerentur per hor. xxiv. in ℥vj. Lactis Vacc. recent. Distillationi dein omnia committantur S. A. ad ℥jv. in cucurbita residuum relinquenda, ferveturque liquor in vasis probe obturatis.

In Hydrope Ascite quatuor per diem cyathi ægris erunt propinandi.

P E T A S I T E S.

PETASITES vulgaris, *Offic.* Petasites major, & vulgaris, C. B. P. 197. *Inst. R. H.* 451. Petasites vulgaris, rubens, rotundiori folio, J. B. 3. 566. Petasites, *Dod. Pempt.* 597. *Trag. Fuchs. Tabern. Ger. Raii Host.* 260. Petasites vulgaris, *Par.* Petasites magnus perperam *Trassilago* major, *Matthioli Lugd. Hist.* 1053. *Tussilago* scapo imbricato Thyrsifero, flosculis omnibus Hermaphroditis, *Linn. Flor. Cliff.* 411. *Tussilago* magna, major, & maxima; Personata, seu Persolata, Galerita, Petasites flore purpureo vel punicante odorato, sive mas, *Nonnull.* vulgo, *Petasite*, *herbe aux Teigneux*, *grand Pas-d'Asne*.

Radice est crassa, longa, foris nigricante, intus alba, gustus acris-aromatici, & amariusculi, odoris suavis. Caules vero emittit semipedales, & ultra, digito crassiores, cavos, lanuginosos, nonnullis indutos foliolis angustioribus, & acuminatis, in flosculorum purpureorum parvum poculum æmulan-

lantium, & in quatuor vel quinque partes diviforum fasciculōs terminantes, qui calyce pene cylindraceo ad bafim ufque in plures partes divifo fulciuntur. Hi autem flores brevi flacefcunt, & una cum caule cadunt, criſtatis feminibus ſubſequentibus. Folia autem magna, ampla, ferme rotunda, extremis nonnihil denticulatis, ſuperne atro-ſordida deciduo caule evelluntur, centro caudæ pedem cum dimidio longæ, craſſæ, rotundæ & carnoſæ appenſa; folia vero hæc pilei inverſi, aut fungi pediculo elati figuram habent. Libentius, frequentiusque in locis humidis, ſecus fluvios, rivulos, lacus, ac ſtagna luxuriat; ineunte Vere florefcit, nonnunquam etiam Februario, & Martio in calidis, nec non in frigidis regionibus, dummodo Ver dulcis fit, ac temperatus. Flos autem immediate a radice progignitur, foliaque antecedit ad modum floris Tuſſilaginis. Nonnullis in regionibus folia ad humanam ufque ſtaturam excreſcunt, ut inter eas forte tranſeundo inter arbores incedere videatur, ad Hyemem ufque perdurant, quibus noviffima ſubſequentur; radix enim vivaciſſima eſt, atque longe, lateque rependo in ſolo expanditur.

Alia quoque Petasitis ſpecies flore albo, præcedenti exilior reperitur, quæ eodem quoque tempore florem edit, & in montibus humidis, ac umbroſis excreſcit; rarius præcedenti ſpecie occurrere ſolet, eaſdem tamen habet facultates. Ejus radices tantum, raro autem folia in uſum Medicum veniunt, ut plurimum autem radicibus Lappæ majoris ſociantur, a nonnullis etiam Auctoribus hæc duæ plantæ ſimul confunduntur, vel ob earumdem foliorum ſimilitudinem, vel ob analogam facultatem; flores vero, & ſemina plurimum diſtant, uti & radices. Petasites major quamvis & rarior ſit hac in regione, vulgatioꝝ tamen eſt, quandoque etiam Pariſienſis agri incolæ, ejusque radix, Minoris radice uſitatior eſſe ſolet.

Plurimum olei, ſaliſque eſſentialis in hac planta continetur; radix vero, qua communiter utimur, aperiens, hyſterica, reſolvens, & vulneraria recenſetur; expuitionem in Aſthmate, Tuſſique pertinaci promovet, & feliciter in malignis febribus, & variolis propinatur, nec non ad urinas, menſeſque ciendos potiſſimum commendatur ꝛj. in ꝛij. aquæ ad medias decocta, aut infuſa in Vini albi ꝛj. doſi ꝛj. Cyathus autem ejusdem parvus mane jejuno ſtomacho per aliquod temporis ſpatium exhibetur. Prædicta quoque Acetum infuſione paratur, quod Rutæ ſucco, & Theriaca mixtum, valentiſſimum eſt diaphoreticum in febribus malignis & peſtilentialibus, quo præſertim Germani maxime utuntur, a quibus radix hæc *Anti-peſtilentialis* nuncupatur, propter ejus, erga venenum morbiſicum, ab ea per cutis meatus, & ſudores mirabiliter eliminandum, efficaciam; quin etiam iſdem ac Coſtus Officinalis viribus, pollere creditum fuit, eique commode ſubſtitui poteſt. A nonnullis, ejus pulvis uſurpatur ad vermes enecandos, nec non externe ad bubones reſolvendos, & ulcera mundificanda.

Eadem radix adhibetur in Aquis, Generali, & Prophylaſtica, & Orvietano, radix vero, & folia in Emplaſtro *Diabotamo Pharmacopœæ Pariſienſis*.

℞. Rad. Petasitis p. ꝛj. Diluatur exiguo Vini cyatho, exhibeaturque ſero hora ſomni. Remedium hoc valet adverſus porriginem, vermes, ulcera maligna, mejendique difficultatem a glareis in veſica ſtabulantibus ortam.

℞. Rad. Petasitis exſicc. & p. ꝛꝛ. Florum ſulphur. ꝑj. & Spermat. Ceti gr. xij.

gr. xij. M. cum Melle albo. F. B. mane jejuno stomacho in Asthmate, Tussique pertinaci propinandi.

℞. Rad. Patastis, Bardanæ, & Scorfonær lotar. & in taleolas incisar. ana. ʒ β. Ebulliant in ℥iij. aquæ ad tertiæ partis consumptionem. Adde in fine frustulos Glycyrrhizæ, coletur linteolo pro Pissana in Febribus maligis, & Variolis propinanda.

P E T R O S E L I N U M.

Inter diversas PETROSELINI species, usitatiores sunt Petroselinum vulgare, & Macedonicum.

Petroselinum vulgare, *Offic.* Apium hortense, seu Petroselinum vulgo, C. B. P. *Inst.* R. H. 305. Apium hortense multis, quod vulgo Petroselinum, palato gratum, planum, & crispum, J. B. 3. 97. Apium hortense, *Dod. Pempt.* 694. *Ger. Raii Hist.* 448. Petroselinum *Brunf. Trag. Cord. in Dioscor.* Petroselinum vulgare, *Par.* Selinon seu Apium, *Theophr. & Dioscor.* Apium verum, Apium vulgare, Apium domesticum seu sativum, Apium mas, Petroselinum vulgi, Petroselinum cultum, Selinum commune, Apium Hortulanum seu legitimum, *Quorumd.* vulgo, *Perfil domestique.*

Radice est simplici, digitum, & quandoque pollicem crassa, incana, longa, profunde in terram descendente, esu optima; ab ea vero caules ad trium, vel quatuor pedum altitudinem, pollicem crassi, rotundi, striati, nodosi, cavi, & ramosi propelluntur, foliis, aliis incisus foliolis, constantibus, viridibus, longis caudis stipatis. Flores vero summis caulibus, ramulisque umbellati, quinque-petali, pallefcentes, & rosacei insident, quibus semina bina simul juncta, minuta, striata, cinerea, gibba, sapore acriusculo succedunt. In hortis olitoriis planta hæc colitur, in quibus facile frigorem, ac calorem sustinet, dummodo in terra humida, aut frequenter humectata feratur; aqua enim potissimum delectatur: & hæc potior est ratio, cur abunde in solo pingui, præsertim prope fontes excrescat. Altero anno caulem profert, floret autem Junio, & Julio, semina vero Augusto maturefcunt. Antiquissimus est hujusce plantæ usus, omnibusque ætatibus, ut inter legumina excellentia, commendata fuit.

Dux aliæ præterea Petroselini species in hortis satæ reperiuntur, quarum una aspectus jucundissima, foliis crispatis distinguitur, vocaturque *Petroselinum crispatum*: nihil aliud est quam præcedentis varietas, quod tamen a Nonnullis in dubium revocatur, Fabiusque Columna asserit, Petroselinum crispatum sponte in regno Sardinie excrescere, e quo semen aliis in regionibus allatum fuit; altera vero species altius evehitur, ejus folia majora sunt, radices vivaces, ac esu optimæ, ut Apii vulgaris radices, nuncupaturque *Petroselinum crassum*, seu *Anglicum*.

In Petroselino magna salis acris, & mediocris olei exaltati portio reperitur: sal hoc acre adeo, & corrosens est, ut si vitreum poculum in aqua mundetur, in qua Petroselinum prius ablutum sit, ac foliolum quodpiam remansum fuerit, si parum ad poculum appellat, statim in frustula abeat minutissima. Salis hujusce ope omnes ejusdem partes vim habent aperiendi, obstructions referandi, menses ciendi, plurimosque alios similes effectus progignendi. Familiarissime tam in Culina, quam in Pharmacia usurpatur.

patur. Radix intinſubus admiscetur, ac folia ſapore gratiſſimo, & aromatico quamplurimis alimentis condimentum miniſtrant. Prædicta etiam radix in Priſanis, Apozematibus, Juculiſque aperientibus uſurpatur. Folia reſolventia ſunt, & vulneraria, ac cum ſucceſſu vulneribus, & contuſionibus uſa, & ſpiritu Vini commixta applicantur: lac etiam emammis divertunt uſa, ac thoraci impoſita; Decoſtio autem radicum, aqua, aut lacte parata utiliſſima eſt ad Morbillorum & Variolarum eruptionem juvandam; mitiſſima quoque vi pollent ſudorifica, qua in hiſce caſibus miro effectus edunt.

Petroſelini ſemen inter quatuor ſemina calida minora locum habet, quæ ſunt ſemen Apii, Petroſelini, Ammeos, & Dauci. Semen hoc attenuans eſt, & diureticum, Nephriticis, Hydropicisque conveniens. Aqua diſtillata ex eo elicitur, quæ aut ſola, aut potionibus aperientibus ab ʒ ij. ad ʒ jv. uſurpatur. Dodonæus vero hanc potiſſimum commendat in Aſthmate humido, Tuſſique inveterata. Petroſelinum viſui noxiuſſimum eſſe, ejuſque aciem debilitare Nonnulli autumant, quibus vero ſententia hæc ſtipetur rationibus, prorſus ignoramus. Ab aliis Medicis aſſeritur, ejuſdem uſum Epilepticis non convenire: eorumque praxiſmos violentiores reddere. Qua de re in *Ephemeridibus Germanicis Decuria 3, Anno III.* extat Obſervatio D. Hanne-manni, quæ tam cum Veterum, quam cum Neotericorum opinionibus conſentit, quamvis a Nonnullis cum Sebizio contrarium aſſeratur. Qua de cauſa huiusmodi ægrotantes non ſolum, quin etiam Nutrices, Infantibus huic morbo, & convuſſionibus obnoxiiſ, lac præbentes, ab eo ſeſe abſtinere, tutius eſſe exiſtimamus; Quibuſcumque temperamentis præterea indiſcriminationim aptari non poteſt; ſuo enim aromatico, & exaltato oleo ad ſanguinem inſlammandum, capitiſque agritudines ſuſcitandas valet: bilioſi ergo calidiſque temperamentis præditi eodem ſobrie utantur. Extat præterea in *Ephemeridibus Germanicis anni 1727. pag. 285.* obſervatio D. Michaelis Valentini, qui teſtatur, ſemen Petroſelini p., & in capite Infantum inſperſum, tutius eſſe remedium ad pediculos enecandos, Staphiſagria, & Mercurio, eodemque tempore humidam porriginem ſanare, ab aliis vero facultas hæc pediculos enecandi ſeminibus Apii tribuitur; Idem laudatus Valentini addit, Petroſelini nomen derivare ab urbe *Petronella* Hungariæ, inter Viennam, ac Poſonium, ob magnam ejuſdem plantæ copiam, qua ejus ager ſponte fœcundatur; quæcumque ſit hæc etymologia, quove plauiſu excipienda, neſcimus, præſertim quia, conſonantia quadam ſolummodo, cum *Petronella*, & *Petroſelino* intercedente, fulcitatur. Ceterum Petroſelinum noſtras fativum nequaquam eſt verum Græcorum Petroſelinum, & conſeſſo etiam quod unum, idemque eſſet, cur etymologia adeo incongrua, diſtanſque a ſemita a veteribus nobis relicta perquirenda?

Petroſelini radices uſurpantur in aqua Generali, Syrupis Althææ, Quinquæ Radicum aperientium, & Artemiſiæ *Pharmacopœæ Pariſienſis*; præterea in *Philonio Romano*, Benediſta laxativa, & *Hiera Diacolocynthidos ejuſdem Pharmacopœæ*.

℞. Rad. Petroſel. Eringij, & Aſparagiana. ʒ β. Raſæ taleolatim incidantur, ebulliantque in lb. iij. aquæ ad tertiæ partis conſumptionem. Ultimo ſemihorio adde Folior. Agrimonix, Cicorij ſylveſtris, & Chæropholij ana Man. j. Leviter exprimaturliquor per linteolum, ſolvanturque Arcani duplicati ʒ ij. Syrupi quinquæ radicum ʒ j β. M. pro Apozemate.

zemate aperienti in Hydrope, cujus dosi, cyathus tepidus quarta quaque hora iterum sumendus.

R. Rad. Graminis rasar. & contusar. Man. ℥. Petroselini, & Anonidis spinosæ ana. ℥ ℥. Ebulliant in ℔. iij. aquæ ad tertiæ partis consumptionem. Adde in fine Rad. Glycyrrhizæ in fila evulsæ ℥ ij. Colaturæ infunde Crystalli montanæ, aut Nitri depurat. ℥ j. Pro pitisana aperienti pro potu communi in Hepatis, & Mesenterij infarctibus, & adversus glareas in Renibus, & Vesica stabulantes, & Hydropem.

R. Rad. Petrosel. Asparagi, Brusci, & Polypodii Quercini mundatar. & contusar. ana. ℥ ℥. Ebull. cum ℔ ℥. colli vervecini in ℔ iij. aquæ pro binis dosibus. Adde extrema semihora Fol. Agrimoniz, & Cicerii sylvestris ana. Man. j. Coletur, dividaturque in partes duas, mane, & vesperi exhibendas, postquam soluta fuerit pro unaquaque dosi ℥ j. Arcani duplicati.

R. Sem. Petrosel. ℥ ij. Tere & M. cum q. s. Mellis albi pro quatuor dosibus, binis diebus exhibendis, una scilicet mane jejuno stomacho, altera hora somni in Asthmate humido, Tussique inveterata.

R. Aquar. distill. Petrosel; & Parietar. ana. ℥ ij. Syrupi Althææ Fernel. ℥ j. Spiritus salis dulcis. gut. X. M. pro potu diuretico.

R. Rad. Petroselini lotarum ℥ j ℥. Ebulliant in ℔ ij. La&is ad medias. Coletur, dividaturque in doses duas calide sumendas trium horam intervallo ad morbillorum, & variolarum eruptionem promovendam.

R. Fol. Petrosel. Man. j. Micæ Panis albi ℥ ii. Tere in mortario marmoreo, aut ligneo, & Cataplasmatidis forma mammis applicetur, ut lac evanescat.

Apium seu Petroselinum Macedonicum, *Offic.* Apium Macedonicum, C.B.P. 154. *Inst.* R. H. 300. *Rati Hist.* 463. Apium sive Petroselinum Macedonicum multis, J. B. 3. 102. Petroselinum Macedonicum ex Lobelio, *Dod. Pempt.* 697. Daucus secundus Dioscoridis, *Col.* 107. Petroselinum Macedonicum. *Math.* Petroselinum Macedonicum verum, *Ger.* Petroselinum Macedonicum quibusdam, *Par.* Apium petræum, Petrapium, seu Apium saxatile, Petroselinum verum seu legitimum Antiquorum, *Nonnull.* vulgo, *la Persil de Macedoine.*

Radice est longa, crassa, alba, rugosa, lignosa, saporis acris. Caulem vero extollit ad pedis cum dimidio altitudinem, satis crassum, hirsutum, ramosum, foliis, Petroselini sativi æmulis, amplioribus, magis dissectis, ac denticulatis, lucentibus, ad Coriandri, & Babæ Hirci sive Tragopogoni folia accedentibus, dilute viridibus, ac sapore Petroselini vulgaris minus penetranti. Flores vero summis ramis umbellati, rotundi, subalbidi, quinquepetali, & rosacei enascuntur, tandem in semina minuta, villosa, & oblonga abeuntes, quæ etiam, odore aromatico, & sapore acris, & calido ad Cuminum accedente, donantur. Abunde in Macedonia crescit inter petras, montiumque saxa; hinc diversis nominibus insignitur. Hoc præterea verum est *Petroselinum* Veterum, neque putandum cum nonnullis, a Petroselino nostro sativo sola cultura differre, nostra ætate nominibus speciosis Mundus neutiquam decipi potest. Ab omnibus (inquit Galenus) Petroselinum Macedonicum avide exquiritur, tamen regio, in qua sponte crescit, prærupta admodum est, & angusta nimis, nec adeo magnam pro universis nationibus copiam largiri potest, hinc Petroselino Macedonico idem accidit, quod
& de

& de Melle Attico, & Vino Falerno notum est; vafri enim, lucrique avidi mercatores per urbes fere omnes Mel Atticum, Vinumque Falernum venditant spurium, aut artefactum, idemque, de Petroselinio Macedonico nuncupato, est asserendum. Ceterum nihil refert utrum semina Petroselini alius speciei in Theriaca usurpentur.

In hortis colitur Petroselinum Macedonicum; solumque saxosum, ac sabulosum amat. Semen tantum, in usum revocatur; recens sit, probe enutritum, mundatum, coloris attri, odoris, soporisque grati, & admodum aromatici. Petroselinum vulgare pro culinario usu, aliisque, huic anteponitur, tamen virtute alexipharmaca, a Petroselino Macedonico superari creditur.

Quamvis origine sua planta hæc exotica sit, ob facilitatem, qua nostris in hortis excrescit, veluti indigena reputatur, ac excedenti tantummodo frigore lædi potest. Semen vero a Medicis usurpatum plurimum in se habet olei exaltati, salisque volatilis; nec adeo acre est, uti Petroselini vulgaris semen, Theriaca, ut innuimus, admiscetur, valetque ad menses ciendos, humores crassos obstructions progignentes, attenuandos, atque incidendos, flatusque discutiendos.

P E U C E D A N U M.

PEUCEDANUM. *Offic.* Peucedanum Germanicum, C. B. P. 149. *Inst. R.* H. 318. Peucedanum minus, Germanicum, J. B. 3. 36. Peucedanum, *Dod. Pempt.* 317. *Trag. Ger. Raii Hist.* 416. Peucedanum, fœniculum Porcinum, *Lob. icon.* 471. Peucedanum vulgare, *Park.* Pinastellum, sive sataria herba, Meratrophyllon, Marathrum, seu fœniculum sylvestre, Cauda Porcina, fœniculum agreste vel suavium, Peucedanon foliis angustioribus, *Quorumd.* vulgo. *Queve de Porceau.*

Radice nititur crassa, fibrosa, externe nigra, interne alba, succulenta dissecta liquorem luteum odoris piceieffundente, virulenta, aut fœtenti. Caulum vero emittit bipedalem, cavum, striatum, ramosum denticulatis foliis, Fœniculi foliis majoribus, quorum subdivisiones singulis ternis apparentes, longæ sunt, angustæ, planæ, Graminis foliis æmulæ. In summis autem caulibus, & ramis sitæ sunt umbellæ amplæ, flosculis refertæ luteis, quinque petalis, rosaceis, in semina abeuntibus bina simul juncta, fere ovalia, longiora, quam lata, sulcata, membranaceo foliolo stipata, gustus acris, & amariusculi. In paludosis, umbrosis, maritimisque locis crescit, in montibus, pratisque humidis, & siccis, Julio, & Augusto floret; semen vero Autumno maturescit, quo potissimum tempore mos invaluit pro Medico usu radicem colligendi; aptius autem esset Ver ad eam e solo educandam, tunc enim succo magis turget: Radix hæc vivacissima est. Juxta Tragum difficile evellitur, odoremque fortem, ac sulphureum fossoris caput tentaneum exhalat, quapropter consultissimi Veteres, ante radicis hujus extractionem, aromatico aliquo caput, & nares illiniebant, ne dolore capitis, aut vertigine, eam effodiendo, corriperentur: scio tamen (inquit Tragus) me aliquando hanc ipsam e solo extraxisse absque ullo incommodo.

Si Botanicis fides præstanda est, Peucedanum majus Italicum a præcedenti, nisi omnium sui partium magnitudine differt. Nonnulli etiam putant, Peuce-

Peucedanum Gallicum foliis angustioribus, & brevioribus, nihil aliud esse quam Peucedani Germanici, aut vulgaris varietas. Certissimum tamen est, & ab omnibus comprobatum, defectu præcedentis, nostrum Peucedanum substitui posse, quod vulgatissime occurrit, præsertim in agro Parisiensi.

Plurimum olei, salisque essentialis planta hæc largitur, vimque habet aperientem, bechicam, & hystericam. Radix tantum ut plurimum usurpatur: igne, aut calore Solis inspissatur succus ope incisionum ex hac elicitus, qui resinofus, gummosusque est, & juxta Tragum utilissimus in Tussi pertinaci, & mejendi difficultate. Hac de caussa exsiccatus, & in pulverem redactus cum Melle miscetur, ʒj. & ʒj. Mellis albi. Gelatina quoque, aut Conserva ex hac radice conficiuntur, menses, & lochia promoventes, & Hypochondriacis utilissimæ.

Quod vero ad ejus externum spectat usum, ulcera detergit tusa, ipsisque superimposita. Schorderus autem in Micrania plurimum hanc commendat, omnesque Veteres singulis nervorum ægritudinibus dicatam existimant, Lerhargo scilicet, Phrenitidi, Epilepsiæ, & Paralyti: nostris vero diebus obin-gratum odorem parum usurpatur.

Hæc radix in pulvere *Diapbrassi Nicolai*, Electuario Lithonriptico, & *Tri-phaera Magna* ejusdem Auctoris ingreditur.

R. Succus inspissatus & exsiccatus radicis Peucedani ʒij. Mellis albi ʒj. β. Adde syrupi Tussilaginis parum, ut Opiata conficiatur ʒj. β. mane, & sero propinanda in Asthmate humido, Tussi que inveterata.

R. Conserva Peucedani, & Extracti Gentianæ ana ʒβ. Croci martis aperit. ʒij. Myrrhæ, & Gummi Ammoniaci ana ʒij. Salis Tamarisci ʒβ. Cinnamomi ʒj. M. ut Opiata conficiatur cum Syrupode quinque radicibus aperientibus, ʒij. singulis diebus mane exhibenda in Ictero, Menstrui suppressione, Cakexia, morbisque Hypochondriacis.

P H A S E O L U S.

PHASEOLUS vulgaris *Offic.* Smilax hortensis sive Phaseolus major, C. B. P. 339. Smilax hortensis, L. B. 2. 255. *Raii Hist.* 884. Phaseolus vulgaris, *Lib. icon.* 59. *Inst. R. H.* 412. *Par. Dolichos* Theophrasti, *Anguill.* Phaseolus, Phasiolus, Smilax domestica seu sativa Phasiolifera, Dolichus communis, Lobus seu filiquula, Phaseolus Turcicus, Faba Turcica multicolor, Pisum Turcicum, *Quorumd.* vulgo, *Haricot*, *Faverol*, *Fave peinte ou a visage*.

Radice est gracili, & fibrosa, caulemque emittit longum, rotundum, ramosum, qui stipitibus, uti Hedera adrepat, ac quibuscumque obviis ita adnectitur, ut compluvia, arcusque in hortis efformet. Folia vero exeunt per intervalla tria simul juncta ad modum Trifolij, latissima, apice mucronato, carnosæ Hederae fere æmula, caudis longis, viridibusque fulcita. Ex eorum alis flores leguminosi, aut papilionacei, albi, aut purpurei ortum habent, qui tandem in filiquas saltem semipedales & mucronatas abeunt, hæc quoque sunt admodum planæ, duobus instructæ involucris, initio carnosæ, virides, Phaselum referentes; hinc nomen planta mutuatur, quum vero exsiccantur lutescentes, & membranaceæ remanent: Semina autem in ipsis conclusa, sunt satis crassa, reniformia, expolitiissima, quandoque alba, quando-

que e luteo pallida, rufescentia, cinerea, violacea, aut nigricantia, quandoque etiam venulis, diversisque lineis, aut maculis multiformibus variisque venustis coloribus conspersa. Siliquæ hæc recentes adhuc & virides comeduntur, vel semina ad maturitatem perducta, tegumentisque nudata. Vere in arvis, hortisque feritur, Æstate floret, Autumnoque maturefcit, ac annua est. Phaseoli una cum filiquis per annum commode possunt conservari, si aceto condiantur; pinguedinem autem solo conciliant, fœcundissimi sunt, diutissime servantur, ac bulliendo inflantur: Saporem habent gratissimum, nec a nobilioribus mensis exploduntur.

Plurimum olei, salis essentialis, ac phlegmatis Phaseoli largiuntur. A nemine autem ignoratur hujusce leguminis culinaris usus, ejusque seminis utilitas pro re alimentaria; omnibus anni tempestatibus; sano stomacho, junioribus, robustis, plurimumque exercitatis convenit: delicatulis vero, studiis deditis, ac sedentariam vitam agentibus inhibetur, flatus enim congitat, stomachum onerat, ac difficile concoquitur.

Phaseoli, aperiendi, emolliendi, ac resolvendi vim habent, urinas menses, ac lochia promovent, eorumque farina Cataplasmate emollienti, tumoresque resolvente usurpatur, quamvis ut plurimum farina Fabæ anteponatur, hæc tamen minus efficax, neutiquam est recensenda. In ventris fluxibus, si indicatio adsit, eos cohibendi, jusculum cum Late, & Phaseolorum farina paratum optimum est remedium. Cinis vero ex ejus caulibus, tegumentisque elicita aperiens est, si ʒj. hujusce pulveri in ℥ij. aquæ ebulliat, ac postea filtretur, Hydropicisque ingurgitanda exhibeatur. Phaseolorum jusculum sale, ac butyro conditum utilissimum est convalescentibus diuturno morbo confectis, salus pristina, vigorque in promptu est, dummodo leve sit, ne nimium stomachus oneretur.

Decoctio adversus dolores Partum subsequeutes, & Lochiorum imminutionem.

℞. Fol. Artemisæ, & Camomill. Rom. ana Man. j. Phaseolorum ʒj. Ebulliant in ℥ij. aquæ ad tertiæ partis diminutionem; coletur, exhibeaturque per cyathos horæ intervallo, addendo guttas aliquot aquæ Cinnamonomi, si adsit lassitudo.

℞. Rad. Consolid. maj. mund. ac tufar. & Farinæ Phaseolorum ana. p. æ. Cum Vino, aut aqua Fabror. ferrariorum conficiatur Cataplasma ano applicandum in Intestini recti præcidentia.

℞. Far. Phaseolor. & Lentis ana ʒij. Ebulliant in Oxycrato ad pultis consistentiam. Adde versus finem Butyri recentis ʒj. β. Olei rosat. ʒj. M. pro Cataplasmate, initio inflammationum, ad fluxionem imminuendam, leniterque resolvendam, ministrando.

PHILLYREA.

PHILLYREA vulgaris *Offic.* Phillyrea folio Ligustri, C. B. P. 476. *Inf.* R. H. 509. Phillyrea latiusculo folio, I. B. 1. 539. *Raii Hist.* 1585. Phillyrea latiore folio, *Ger.* Phillyrea latifolia, foliis fere non serratis, *Par.* Cyprus latiore folio, *Dod.* Phillyrea tertia *Clus.* 52. Phillyrea media, *Camer.* Phillyrea Narbonensis, *Lob.* Phillyca Dalemchampi, *Lugd. Hist.* Ilustrus, *Casalp.* Linter-

Linternus, Oleæ Amasia, Mahaleb, Almahaleb, Machaleb seu Mecalep, Nonnull. vulgo, *Philaria*.

Radice donatur crassa, firma, profunde in terram dehiscente, e qua plures evehuntur caules ad octo, vel decem pedum altitudinem, ramosi, cortice albido, aut cinereo, & nonnihil rugoso obtekti. Folia vero Lentiscum, ac Ligustrum æmulantur, aliquando tamen ampliora sunt, & longiora, carnosa, saturate viridia, invicem prope caulem, ramosque opposita, semper virentia, soporis adstringentis. Ex foliorum alis flores acervatim prodeunt, Oleæ floribus pene similes, parvi, poculum quadrifidum referentes, coloris dilute-viridis, aut herbacei, demum abeuntes in baccas sphaericas, myrtiformes, maturescendo nigras, racemosas, saporis sub-dulcis, & amariusculli, ad saporem baccarum Juniperi accedentis, exiguumque nucleum rotundum, ac durum occludentes. In sepibus, nemoribusque agri Monspelienfis arbuscula hæc abunde crescit, coliturque saxosis rudibus ac incultis in locis, Majo & Junio floret, fructusque Septembri maturescit. Annis superioribus, hisce diebus magis exulta fuit, neque facile percipi potest, cur adeo negligatur; quum autem ejus folia semper virecant, serie, ac ordine parietis in modum excoli potest, ac stipitibus, perticisque eleganter applicari. Facile feminibus, ac surculis sæcundatur: quin etiam ad libitum secatur, dum scilicet aut globi, sepi, aut arbutarum forma. Herbarii nonnumquam *Alaternam* cum *Phillyrea* confundunt, hortulanique unam pro altera indiscriminatim sub uno, eodemque *Filariæ* nomine venditant.

Phillyrea plurimum habet olei, salisque essentialis. Arbuscula vero hæc in hortis colitur, eos enim maxime exornat, facilique negotio virentia cubilia in iis repræsentat; muri etiam umbrosi ea commode cooperiuntur, quod quocumque alio arboris genere difficillimum esset. Medico vero usui raro inservit. Dioscorides hujusce folia adstringentia, & refrigerantia, indeque ad faucium inflammationes compescendas, earumque ulcera sananda, dicata, enuntiat, si eorum decoctio pro Gargarismate usurpetur, D. Leme-ryus flores tusos, aceto permixtos frontique applicatos ad dolorem capitis sedandum maxime commendat.

℞. Hordei Pug. j. Folior. *Phillyræ* Man. s. Ebull. in lb. ij. aquæ ad medias. Colaturæ adde Syrupi *Diamoron* ℥ s. Crytalli montanæ ℥ s. pro Gargarismate refrigerante.

℞. Flor. *Phillyræ* Man. j. Contusi aceto conspergantur, applicenturque deinde fronti Cataplasmatibus in violentis capitis doloribus.

P H Y T O L A C C A.

Solanum racemosum, *Offic.* PHYTOLACCA Americana majori fructu, *Inst. R. H.* 299. Solanum racemosum Indicum, *H. R. Par.* Solanum racemosum Americanum, *Raii Hist.* 662. Solanum magnum rubrum, *Virginianum*, *Park* Solanum Indicum caule rubro, *Nonnull. Vulgo*, *grande Mavelle des Indes*, *Vermillon*, *Lacque ou herbe de la Lacque Mechoacan du Canada*.

Radix pedem longa, humanumque crus, & quandoque, coxendicem & ultra, crassa, alba, vivax ad plures annos perdurans, caulem ad quinque, vel sex pedum altitudinem crassum, rotundum, firmum, sub-rubrum, ac ramosum extollit. Folia vero inordinate locata, ampla sunt, venosa, tactu

lævia, dilute-viridia, quandoque etiam sub-rubra, figura Solanum vulgare æmulantia, pediculis in caulis vertice locatis, flosculos racemosos, rosaceos, dilute-rubeos sustinentibus, quorum pistillum centrum occupans abit inde in fructum, aut baccam semirotondam, mollem, succulentam, globulum referentem superficie superna, ac inferna plana, ac maturescendo saturate-rubro colore infectam, nonnulla semina fere rotunda, & nigra occludentem. Planta hæc Bahuinis non innotuit, & ex Virginia in Europam delata fuit; in hortis quandoque facillime colitur ob optimas ejus qualitates: radix tamen quamvis robustissima videatur, tamen diutissime Hyemis rigoribus, nisi probe tutetur, resistere vix potest. Mechoacan quoque similatur.

Quamvis Phytolacca amplissimum in Arte Medica usum non habeat, tamen ob nonnullas probatissimas ejus facultates silentio in hoc Tractatu prætereunda non est, quum præterea insignem quoque in Hortis Botanicis locum occupet.

Usurpatur in celebri compositione *Balsami Tranquilli*, & hac de causa inter anodynas recenseri potest. Quamvis autem inter Solani species collocetur, demissiori præ ceteris vi narcotica pollet. D. Lemeryus in suo *Dictionary Simplicium* asserit, ex hujusce baccis succum elici posse, colorem purpureum ad cæruleum accedentem, Carmini æmulum, ac pro arte Tinctoria accommodatum, suppeditantem. Nonnulli vero prædictas baccas, granis Kermes, in eorundem Confectione substitui posse immerito crediderunt; quum enim harum baccarum proprietates probe nondum adeo perspectæ, ut ad internum usum præscribantur, quin potius suspectæ sint; Veterum Compositiones longa annorum serie comprobatas venerari oportet, reformationesque omnes usque adhuc tentatas, ad eas potius labefactandas in medium allatas fuisse credimus. Quamvis enim aut inutilibus, aut male simul junctis Simplicibus prædictæ Compositiones constitui videantur, tamen ab hisce omnibus intimius, simulque commixtis, productum resultat, constanti ac diuturna experientia commendatum, nullisque correctionibus æquiparandum.

P I L O S E L L A.

PILOSELLA, sive Auricula Muris, *Offic.* Pilosella major repens hirsuta, C. B. P. 262. Pilosella majori flore, sive vulgaris repens, J. B. 2. 1039. Pilosella major, *Dod. Pempt.* 67. *Matth. Fuchs. Lugd. Hist.* Dens Leonis, qui Pilosella Officinarum, *Inst. R. H.* 469. Pilosella, Auricula muris, *Tabern. Icon.* 196. Pilosella repens, *Ger. Raii Hist.* 242. Pilosella minor vulgaris repens, *Par.* Hieracium repens vulgare majus, *Volk.* Hieracium foliis integerrimis ovatis, caule repente, scapo unifloro, *Linn. Hort. Cliff.* 388. Pilosella lutea, *Holostium*, *Nonnull.* vulgo, *Piloselle*, & *Oreille de Rat*, ou de Souris.

E radícula digitorum longa, fibrisque stipata, plures exiles caules, sarmen-
tosi, hirsuti, solo repentes, radicibusque adherentes exeunt. Folia vero ob-
longa sunt, extremitate rotunda, auriculis muris similia, villosa, superiori
parte viridia, parte vero inferiori venosa, incana, ac lanuginosa, saporis
adstringentis, floribus Hieracii æmulis, exilioribus, luteis, calyce squam-
moso, ac simplici, pediculo gracili, ac hirsuto, suffulto, quibus semina præ-
sto sunt minuta, nigra, cuneiformia, cristata. Planta hæc vulgarissima est: in
locis

locis aridis, ac sterilibus, collibus incultis, terris sabulosis, & secus majores vias excrescit. Majo, Junio, Julioque floret. Nonnunquam una cum vulnerariis Helveticis commixta reperitur. Botanici vero putant, Vetres ne verbum quidem de hac tam cognita planta fecisse.

Pilosella amarissima est, ac nonnihil chartam cæruleam rubro tingit colore. Analyfi autem Chymica præter plures acidos liquores plurimum olei, ac terræ, nonnihil spiritus urinosi, salisque volatilis concreti elargitur; ex quo conjicitur a sale alumini congenere, sulphureque saturato, ac cum paulo sale Ammonico commixto componi, qua de causa inter adstringentes, vulnerarias, ac detergentes locum habet. Ejus vero Extractum ℥ij. exhibitum, ulceribus internis, plerumque Phthisim, ac Dysenteriam subsequenteribus utilissimus est; succus quoque depuratus, aut integræ plantæ decoctio ab ℥jv. ad ℥vj. tribus de die repetitis vicibus in iisdem morbis usurpatur, ac in Provincia ex ea trita placentas ex ovis confici, cumque successu dysentericis propinari, a D. Garidelio asseritur in *Historia plantarum Agri Aquisgranensis*. Ad calculos e vesica, renibusque expellendos Pena, & Lobellus prædictam decoctionem commendant, Tragus vero adversus Icterus, & ad Hydrophem præcavendam. Remedium autem in febris tertiana comprobatum, infusio est hujusce plantæ in Vino albo, xxiv. horarum spatio, cujus ℥viij. horæ spatio ante paroxysmi accessum ægris propinantur. Commendatur etiam Pilosella a Tabernamontano uti specificum adversus Infantum hernias; qua de causa iis ℥ss. Folior. hujusce exsic. & p. in cyatho ejusdem decoctionis exhibentur, ac externe tusa planta Cataplasmatibus forma applicatur. Nonnulli quoque pro Gargarismate adversus oris ulcera, fauciumque inflammationes usurpant, Doctorque Hulse in *Historia Plantarum Rajana*, ejusdem succum pro fomento herpetem miliararem exsiccante, ac sanante, plurimum commendat. Idem succus, aut decoctio ferreum, aut calybem in ea pluries immersum induratur, ac temperat. S. Pauli in suo *Quadrupartito Botanico* asserit, prope Æstatis solstitium, aut Festum Divi Joannis Baptistæ non solum in radicibus Polygoni minoris repentis folio Graminibus, verum etiam in radicibus Pilosellæ baccas, seu grana æmula granorum Kermes reperiri, eaque insecti cujuspiam ova esse, suspicari, quum enim ab eo in plumæ anserinæ tubulo ex iis nonnulla inclusa fuerint, Solique exposita, sex, aut septem dierum spatio ex iis insectum aligerum, brevique extinctum ortum habuisse ait; additque, anno 1623. observationem hanc in Universitate Lugduno-Batava Strapero, aliisque condiscipulis rei Herbariæ studiosis communicasse. 13

Pilosellæ folia in Balsamo Vulnerario *Pharmacopœæ Parisiensis* usurpantur.

℞. Succo depur. Pilosellæ, Brunellæ, & Hederæ terrestr. ana. ℥jv. Syrupi Consolidæ majoris ℥j. ℞. M. ac divide in doses jv. de die sumendas in Hæmorrhagiis.

℞. Rad. Brusci Asparagi, Petrosellini rasar., & contus. ana ℥j. Ebulliant in ℔iij. aquæ, Semihoræ spatio, adde inde Fol. Pilosellæ, Agri-moniæ, ac Pimpinellæ ana. Man. j. Reducantur ad medias, iterum adde Sennæ mund. ℥j. Rhabarbar. tuf. ℥ij. Salis Glauber. ℥ss. Salis Absinthii, & Tamarisci ana. ℥ss. Abducatur vas ab igne, & horarum quatuor spatio calide infusa remaneant, Colentur forti expressione, dividanturque in doses tres, quæ propinentur tepentes per triduum mane jejuno stomacho, addendo singulis, Syrupi Flor. Mali. Persic. ℥j.

Apozema convenit in Ictero, ac Hydropse incipiente.
 R. Hordei Pug. j. Fol. Pilosellæ, & Agrimonix ana. Man. ℥. Summit. Ab-
 sinthii, ac Hypericon ana. Man. j. Ebul. in Aqua ij. ad medias. Colatura
 adde Mellis Rosati ℥ j. pro injectione vulneraria, ac detergente.

P I M P I N E L L A.

PIMPINELLA vulgaris, *Offic.* Pimpinella sanguisorba minor hirsuta & læ-
 vis, C. B. P. 160. *Inst.* R. H. 157. Sanguisorba minor, J. B. 3. 113. Pim-
 pinella Sanguisorba, *Dod. Pempt.* 105. Pimpinella vulgaris five minor, *Park.*
Raii Hist. 401. Pimpinella hortensis, *Ger.* Sideritis secunda Dioscoridis, *Col.*
 124. Poterium inerme, filamentis longissimis, *Van. Roy. Flor. Layd. Prodr.*
 240. Pampinula, Elatine Pampinaria, Peponella, Bipinella, Bipennula, Sor-
 bastrella, Sorbaria, Sanguinaria, Siffitipteris, Protomedia Casignetes, Dyo-
 niso Nymphades, *Quorum.* vulgo, *Pimpinelle ou Bipinelle.*

E radice longa, rotunda, gracili, subdivisionibus prædita sub-rubris, in
 quibus fertur aliquando quedam grana rubra reperiri, quæ Cocinilla sylve-
 stris nuncupantur, rei que Tinctoriæ inserviunt, saporis adstringentis nonni-
 hil amaricantis, plures caules ad altitudinem pedis, vel pedis cum dimidio
 proferuntur rufescentes, angulosi, ramosi, quaquaversum foliis stipati rotun-
 dis ambitu denticulato, secus costam sub-rubram, hirsutam, ac gracilem
 pari ordine locatis. Summis caulibus capita rotunda, acglobulosa, exiguis
 floribus rosaceis, quadrifidis, ac purpureis constantia sustinentur, in quorum
 centro staminum oblongorum cista locatur. Binis speciebus flores occur-
 runt, alii enim steriles sunt, fasciculumque habent staminum, alii vero fer-
 tiles, pistillum; hisce postremis fructus quadrangulares succedunt, plerum-
 que duabus extremitatibus mucronatis, coloris cinerei ad maturitatem per-
 ducti, nonnulla occludentes semina oblonga, minuta, atro-rufescentia, ad-
 stringentia, & amariuscula, odoris demissi neutiquam insuavis. Planta hæc
 vulgaris est, utroque crescit in locis aridis, ac incultis, montibus, colli-
 bus, pratis, ac pascuis, in hortis olitoriiis quoque colitur, maximeque in cu-
 linis usurpatur præsertim in acetariis. Floret Junio, Julio, & Augusto, vi-
 vacissima est, ac diutissime in hortis perdurat, sese feminibus fecundando.
 Ut plurimum species hæc usurpatur, quamvis uti quoque possemus Pimpi-
 nella majori pratensi, quæ pingue solum amat, maximeque cum præceden-
 ti similatur omnium ejusdem partium magnitudine tantummodo interceden-
 te. Univerfa planta in usum Medicum revocatur.

Pimpinellæ nomine paucis tantum ab hinc annis indigitari, Rajus memo-
 riæ prodidit. Quomocumque sit, Botanici diversissimas habent plantas
 hoc insignitas nomine, Pimpinellam nempe nostram vulgare per excellen-
 tiam *Pimpinellam*, aut *Pimpinellam Sanguisorbam* vocatam, tamquam sangui-
 ni sistendo aptissimam, & *Tragoselinum*, de quo suo loco verba faciemus,
Pimpinellam Saxifragam vocitando. Ac præcipue distinguuntur, quia scilicet
 altera hirsuta, altera vero glabra est, juxta Leoninum carmen:

Pimpinella pilos Saxifraga non habet ullos.

Pimpinella salita herbæ saporem habet, ac parumper chartam cæruleam
 rubro colore imbuunt, Analyti commissa plures acidos liquores largitur, plu-
 rimum salis volatilis concreti, atque olei, ac terræ. Nil itaque mirum
 est,

est, vim habere detergentem, vulnerariam, ac diureticam, sanguinique depurando, partiumque elaterio restituendo, dicatam esse. Inferne, ac externe usurpatur. Communiter in acetariis miscetur; tamen laboriosam reddit digestionem, alvumque nimis adstrictam, si ea abutamur. Qui urinæ vias glareis habent impactas, hujusce plantæ in frigida infusione solantur. A Nonnullis etiam folia tria, vel quatuor in cyatho antequam Vino opleatur, infundunt, totoque mensæ spatio relinquunt, ex quibus Vinum, vim aperiendi, urinasque ciendi, acquirit: animadvertendum tamen est odorem aromaticum, quo Vinum inficitur, nonnumquam capiti noxium esse, hinc prædicta methodus micranis, ac dolore capitis obnoxii non convenit. Rajus autem in hisce potissimum particulis volatilibus, & aromaticis, cardiacam ejus virtutem consistere credit, qua etiam a Peste, aliisque contagiosis morbis præservari possumus. Julius Paulmierius asserit, a quodam *Henrici Secundi* Galliarum Regis venatore accepisse, plantam hanc frequenter a morsu a cane rabido comexam, eos ab hydrophobia servare. In jusculis, decoctionibusque aperientibus, ac vulnerariis Pimpinellæ folia præscribuntur, & Hæmorrhagias cujuscunque generis, tum externas, cum internas sistunt: quapropter uno eodemque tempore adstringens, ac aperiens vocari potest, plurimisque aliis Plantis proxima, hisce præditis facultatibus, quæ quamvis primo intuitu oppositæ videantur, plerumque ex iisdem fere principiis ortum habent; qualitates enim aperiendi, ac constringendi quamdam habent inter se relationem: tunc enim quævis planta aperiens reputatur, quum incidendi, materiamque in viscerum fibris obstructionem progredientem discutiendi, eique convenientem fluiditatem ad circularem motum, aut ad transpirationem per cutis emissaria subeundam, conciliandi vim habet, eademque adstringens efficitur, quum obstructionibus reseratis, ac dissipatis, elasticam fibræ vim restituit, quibus pristinum munus obeuntibus, ac naturaliter constitutis, oscula vasorum capillarium occluduntur. D. Garidelius asserit, vel propria experientia, præstantiorem adversus Hæmorrhagias Pimpinellæ usurpandæ rationem esse, ejus decoctione, aut pulvere, postquam ad umbram exsiccata fuerit, potissimum uti. Rajus idem testatur, narratque D. Boyleum cum successu, una cum Saccharo Rosato in narium hæmorrhagiis, sanguinis expuitione, Phthisique pulmonari adhibuisse.

Externe etiam planta hæc usurpatur, ejusque folia ferventi aqua madefacta Cataplasmatibus forma vulneribus recentibus applicantur, quæ omnino sanant. Eorum quoque pulvis ulceribus charcinomatosis inspersus, eorundem impedit dilatationem, ac progressum.

Folia quoque in Syrupis *Althææ Fernelii*, ac *Althææ simplicis*, in Mundi-ficativo de Apio dicto, ac Emplastro *Betonicæ Parm. Paris.* usurpantur.

R. Fol. Pimpinell., & Bursæ Pastoris ana. Man. j. Ebulliant in ℥ aquæ iij. ad medias. Colaturæ adde Syrupi Cydoniorum ℥ j. pro pitana in narium & uteri Hæmorrhagia, ac Dysenteria propinanda.

R. Pimpinell. ad umbram exsic. & p. ℥. s. M. F. B. cum q. s. Syrupi Althææ, propinenturque mane ℥ j. s. in sanguinis sputo Phthisique pulmonari. Juvabunt etiam immediate ℥ iij. aquæ distillatæ ejusdem plantæ.

R. Rad. Brusci, & Asparagi mund. & incif. ana. ℥ s. Coque cum ℥ s. colli vervecini, in ℥ iij. aquæ pro binis dosibus. Adde ultima semihora Fol. Cichorii sylv., Agrimonix, Pimpinellæ, & Scolopendræ ana Man. s.

Limatur. Calybis, & Rhabarb. contus. noduloque inclus. ana ℥ij. Flor. Calendulæ Pug. ij. Coletur levi expressione, dividaturque in doses duas, novem subsequētibz diebus repetendas, mane jejuno stomacho, ac vesp̄i in Cakexia, Ictero, Hydrope, infimique ventris obstructionibus.

℞. Rad. Consolid. Maj. lotar. ℥β. Fol. Buglossi, Agrimoniz, Pimpinellæ, & Scolopendræ ana Man. β. Quatuor sem. frigid. maj. nodulo suspensorum ℥β. Florum Malvæ, ac Violariz ana. Pug. j. Adde pullum, cuius venter Hordeo, ac semine Papaveris albi oppleatur. Coque in aquæ iij. Exprimatur liquor dividaturque in doses binas, quindecim subsequētibz diebus repetendas mane, ac sero in Tussi violenta, sanguinis sp̄uto, Thoracis doloribus, ac insomniis.

P I N G U I C U L A.

PINGUICULA, *Offic.* Sanicula montana, flore calcari donato, C. B. P. 243. Pinguicula Gesneri, J. B. 3. 546. *Inst. R. H.* 167. *Park Raii Hist.* 751. Pinguicula, *Clus. Hist.* 310. Pinguicula, sive Sanicula Eboracensis, *Ger. Par.* Pinguicula nectario cylindraceo longitudine petali, *Linn. Flor. Lapp.* 11. Cucullata, quibusdam Crias Apuleii, *Lugd. Hist.* 1206. Duodecatheon Plinii, Liparis, Oleosa, Viola humida & palustris, Sanicula rotundifolia & pinguis, *Quorumd.* vulgo, *Grassette*, *herbe grasse ou huileuse*.

Huic radix est fibrosa, nonnullis albis fibris, crassioribus, respectu habito ad plantæ exilitatem, sex, aut septem profert folia, & ultra, in terram strata, dilute viridia, ad luteum colorem accedentia, nonnihil crassa, ac lucentia, veluti oleo, aut butyro illinita, extremo fere obtuso, compacta, denticulis destituta. Ea inter pediculi nonnulli ad manus altitudinem quandoque elewantur, ac in eorum apice flos apparet purpureus, violaceus, aut albus, Violarum æmulus, tamen monopetalus in duo labia divisus, ac in plures alias partes iterum subdivisus, longo in basi calcari donatus; hic flos tandem abit in fructum, aut baccam calyce in parte inferna involutam; sese in duas cellulas, aperientem, globulo plura semina minuta, ac semiotunda ocludente, instructas. In pratis, aliisque humidis, paludosisque locis excrescit, necnon in montibus aquis irrigatis a nivium exsolutione oriundis, ac in agro Parisiensi occurrit; regiones frigidas amat; vivax est, seminibusque multiplicatur absque cultura, difficile enim in hortis coli potest. Vere floret, citoque evanescit.

Pinguicula plurimum phlegmatis, & olei, ac parumper salis essentialis continet, inter vulnerarias, ac consolidantes recensenda; ejusdem enim folia digitis tusa, vulneribus recentibus applicata, ea protinus sanat. Succus oleosus, ac temperans ex hac elicitus, pro linimento in mammarum scissuris mirabiliter usurpatur; Syrupus etiam ex hac eadem conflatur, qui magnam serositates omnes expurgandi vim habet. Nonnulli etiam ejusdem foliorum Pugil. in jussculo Vitulino injiciunt, a quibus vim laxantem acquirunt, ac in alvi constipationibus convenit. Præcipuus tamen hujusce plantæ usus externus est. Cataplasma enim ejus radice tusa conflatum, brevi Ichiatricum, aliosque dolores sanat, uti Dalemchampus testatur; præcipue autem adversus Infantum hernias a Camerario, & S. Pauli, idem Cataplasma commendatur, qui etiam, ab agricolis accepisse ait, folia, ac radicem

recen.

recentem Pinguiculæ tusam, capillis aureum colorem conciliare, si hisce sæpius illiniuntur. Mulieres, vero rusticæ Danenses, pinguem ejusdem foliorum succum familiarissime, uti nos unguentum pomatum, usurpant, quo ab iis capilli circumliniuntur, ac elegantissime cincinantur. Hæc unguenti species præterea comarum crispaturæ ac culturæ plurimum inservit. D. Linnaeus asserit, nullos fere Medicos hujusce plantæ efficaciam, & præcipue ejusce foliorum pinguedinis cognoscere, hæc enim ab ipso plurimum existimatur, uti Roris Solis pinguedo, additque, mulieres Lapponienses foliis hujusce recentibus, Rangiferarum Lac recenter extractum, ac calidum superaffundere, ac unius, vel alterius etiam diei spatio intactum relinquere, ut majorem acquirat consistentiam, absque ulla feri separatione, saporemque gravioriorem; quamvis minorem cremoris quantitatem præferat. Lacte hoc pacto parato novis non indigent foliis ad opus iterandum, sufficit enim cochlearis semisse hujusce Lactis coagulati, novo Lacti commiscere, ut in prioris naturam immutetur, & hæc commutatio in infinitum usque procedere posset, absque ullo discrimine; tamen si diutius, quam par est, conservetur in serosum lacticem abit, a mulieribus prædictis *Syra* nuncupatum. Laudatus Auctor refert cum J. Bahuino, Pastore in Alpibus vaccinarum mammarum scissuras, succo pingui foliorum prædictæ plantæ inungendo, sanare; qua de re observat Lapponenses quoque idem remedium usurpare posse ad Rangiferarum mammas scissas sanandas, quæ pro lacte plerumque sanguinem fundunt. Clusius vero admonet, ab Angliæ Meridionalis incolis plantam hanc *Wbyroot* nuncupari, ut quis diceret *Oves enecans*, si enim a vervecibus alterius alimenti defectu comedatur, eos enecat.

Boeclerus a Medicis plurimi faciendum esse asserit, Vinum Medicatum Anti-phthisitum *Murali*, in quo succus Pinguiculæ usurpatur.

P I P E R I N D I C U M.

PIPER INDICUM, sive Indicum, vulgare, *Offic.* Piper Indicum vulgatissimum, C. B. P. 102. *Raii Hist.* 676. Piper Indicum, sive Calecuticum, sive Piper Siliquastrum, J. B. Capsicum Actuarii, sive Caninum Zinziber Avicennæ, Calecuticum Piper, sive Piper Indicum longioribus siliquis, *Lob. icon.* 316. Capsicum siliquis longis propendentibus. *Inst. R. H.* 152. Solanum Capsicum dictum vulgatissimum, *Herman.* Quiya Brasiliensibus, *Pis.* 225. Chilli Piper siliquosum Mexicanum, *Hern.* 135. Siliquastrum *Trag. Tabern. Fuchs.* Piper Americanum vulgatius, *Clus.* Piperiti, seu Siliquastrum Peruvianum, *Cord. Hist.* Cardamonum Arabicum, *Gesn. Hort.* Capsicum majus, vulgatius, oblongis siliquis, *Park.* Capsicum longioribus siliquis, *Ger.* Piper Hispanicum, seu Lusitanicum, siliquosum, Piper Brasilianum, seu Brasiliense, Piper ex Guinea seu Guineese, Piper Indicum rubrum & nigrum, Piper Indicum Occidentale quod axi vocant, Piperastrum, *Nonnull.* vulgo, *Poivre d'Inde, de Guinée, ou du Brésil, Piment ou Poivre d'Espagne, ou de Portugal en gouffes, Corail de Jardin.*

Brevis, gracilis, plurimisque fibris circumsepta radix angulosum, durum, hirsutum, ac ramosum caulem emittit ad pedis, vel pedis cum dimidio, & ultra altitudinem, in regionibus præsertim calidis. Folia vero longa, & gladiata sunt, ac foliis Persicariæ nonnihil latiora, crassa, carnosa, glabra, colo-

coloris atro-viridis, quandoque ad luteum accedentis, pendunculis pollicem unum, aut duos longis appensa, denticulis destituta, flore ex foliorum alis, ac exorientibus ramusculis, exeunte, rosaceo, plurimiscuspidibus, coloris albidiusculi, floribus Solani vulgaris æmulo, ac majori, satis longo pedunculo, carnosio, ac rubro suffulto, tandem in fructum abeunte capsularem, longum, ac pollicem, crassum, erectum, pellicula conflatum nonnihil carnosa, lucente, expolita, initio viridi, postea lutea, tandem, adinstar Coralli, rubra, aut purpurea, quando potissimum maturescit, capsula hæc interiori sui parte duabus, aut tribus cellulis dividitur, quamplurima plana, albescentia, sub-lutea, ac reniformia semina, occludentibus. Omnes plantæ hujusce partes magna scatent acrimonia, præsertim vero fructus, fauces enim exurit. Sponte in Indiis, ac præcipue in Guinea, ac Brasili luxuriat. Colitur quoque, facileque ope seminis propagatur in regionibus calidis, nempe Hispania, Lusitania, Occitania, ac Provincia, necnon in hortis nostratibus, in quibus elegansejusce capsularum color visum summopere delectat. Quamplurimæ aliæ Piperis Indici species inveniuntur inter se figura, ac capsularum colore distantes; vulgatiores tamen, usitatiores, minusque acris adhuc a nobis descripta debet recenseri. Fructus tantum, sive capsulæ communiter usurpantur, rarissime vero pro Medico usu, satisque longæ, pollicem crassæ, erectæ, integræ, recentes, colorisque saturati sunt seligendæ, nobisque ab Occitania ut plurimum deferuntur, ibi enim planta hæc frequentius colitur. Apud nos vero Augusto florescit, Autumnoque exunte, & quandoque etiam Septembri fructus maturatur, solum pingue, ac humidum amat, loca nonnihil umbrosa, & semine ubique, vase aliquo, aliove modo propagari, caloreque etiam moderato plurimum adjuvari potest.

Analyseos ope plurimum salis acris, ac olei Piper Indicum largitur. Hæc autem salis acris maxima portio potissimum in causa est, cur intolerabili calore fauces exuret, nihilominus ab Indis hujusce capsulæ crudæ comeduntur, utpote ipsis, a teneris usque unguiculis familiares, quod in Europa absque palati, ac faucium gravissimo incommodo nunquam profecto tentare possumus. Saccharo prædicti fructus condiuntur, ut facilius sumi, faciliusve in longis itineribus in mari institutis, in quibus conveniunt, usurpari possint. Præterea adhuc virides, ac nondum in fructum concrecentes colliguntur, acetoque nonnullorum mensium spatio condiuntur, ac ad fauces sapore acris, ac stimulantem, recreandas, ut Capparis, ac Nasturtium Indicum, usurpantur. Præterquamquod fructus hi saccharo conditi, 3ij. post prandium, flatibus discutiunt, viscosamque pituitam stomachi parietibus adhærescentem attenuant, ciborumque adjuvant concoctionem. Aptissimi ergo erunt pituitosis, relaxatisque stomachis; nimio autem calore, ac tensione debilitatis e contra interdicens; morbi enim causam adaugent, non tollunt.

Aliæ Guineensis Piperis species apud Indos tantum in usum veniunt, quas ipsi condimentis immiscent; a Gallia vero penitus exulantur ob excedentem acrimoniam. Acetarii propolæ fructum hunc aceto infundunt, ut fortius reddatur, & gratiorem acquirat saporem. Piper Indicum, inquit Rajus, cum Fratre Georgio Regio, acre adeo est, ut pustulas excitet quocumque in loco applicetur, quinimmo, si ejus capsulæ tantummodo aperiantur, ut semen eliciatur, vaporem exhalant per nares ad cerebrum usque adeo penetrantem, ut materiæ viscosæ mira profecto quantitas eliciatur; iis præterea ingur-

ingurgitatis, tussis, ac vomitus provocatur. Si forte super arduentes pruna una tantum ex hisce capsulis, aut minima earumce particula injiciatur, in triclinio, aut conclavi fumus ad circumstantium nares elatus, sternutationem in omnibus excitabit perduraturam, usque dum fumus omnis cessabit, aut aere exteriori, adaperita fenestra dissipabitur. Sequenti vero ratione prædictæ capsulæ pro usu ab Indis parantur. Statim, ac collectæ fuerint, ab iis ad umbram, deinde vero ad ignem una cum farina, vase huic muneri dicato, exsiccantur; postmodum forcipibus minutatim inciduntur, ac pro unaquaque capsularum hac ratione incisarum uncia, tenuissimæ farinæ additur libra una, ut fermento ad modum pastæ subigantur; massa probe fermentata clibano committitur, qua concocta, in offulas dividitur, ac novæ cocturæ, ut panis nauticus, subijcitur: Denum in minutissimum pulverem reducitur, cribroque trajicitur. Pulvis hic ad quæcumque alimenti genera condienda mirabiliter inservit, potenter enim stomachi, ac intestinorum flatus discutit, appetitum promovet; alimenta humida, ac flatulenta, ac vinum eo conspersum sapidiora redduntur; digestionem adjuvat, urinam, mensesque ciet, humores pituitosos, ac præsertim in femoris articulatione stabulantes, Ischiademque progignentes, dissipat, atque educit.

P I S U M.

PISUM vulgare, *Offic.* Pisum hortense majus, flore fructuque albo, C. B. P. 342. *Inst. R. H.* 394. Pifa majora alba, L. B. 2, 299. *Raii Hist.* 892. Pisum vulgatius, majus, *Lob. icon.* 65. Pifa majora fructu albo *Math.* Cicer arietinum, *Trag.* 605. Piseolus vulgo, *Cæsalp.* 231. Pisum majus album, Pisum verum, Pisum Romanum, Pisum rotundum, & candido semine, *Quorumd.* vulgo *Pois cultivè.*

E gracili, fibrosoque radice caules exsurgunt longi, cavi, fragiles, glauci, aut albidiusculi, ramosi, ac in terram strati, nisi forte pedamentis erigantur, foliis oblongis, colore caulium communi, quorum nonnulla caule transgressa videntur, eumque in unoquoque nodo amplectuntur, alia vero pari ordine e costis, capreolis obvia quæque amplectentibus terminata enascuntur. Flores vero ex foliorum alis bini, vel tres simul eodem pedunculo prodeuntes, leguminosi, aut papilionacei, albi sunt, abeuntque in filiquas longas, cylindræas, pendentes, carnosas, duobus constantes involucris, fere rotunda, ac viridia semina occludentibus, quæ semina exsiccata, alba sunt, acque angulosa. In hortis, arvisque feritur, ac citius, aut serius flores edit; communius tamen Vere exeunte, fructusque Æstate maturefcit. Aprica, ac adversus septentrionales ventos munita loca, utpote frigoris impatiens amat planta hæc, nec non terram mobilem, probeque stercoreatam. Frequentissime parva Pifa recentia in usum veniunt culinarium, iisque dapes exquisitissimæ conficiuntur, solertes vero hortulani glaciali tempestate plantam hanc præservando, ac præpropere Pifa eliciendo, magnopere lucrantur, si vero ramalibus fulciatur felicius excrefcit, nuncupaturque *Pois rames*. A Majo, per totum Octobrim usque Pifa colligi possunt, dummodo diversis temporibus ferantur, tertio autem exeunte mense colliguntur, quo exacto, ut plurimum maturefcunt. Pifa in terris sabulosis sata præcociora sunt, faciliusque quam e terris fortioribus elicitæ, decoquantur. Veteres ipsi, non secus, ac nos pluri-

plurimum hisce delectabantur, eaque præsertim recentia, delicatula, ac appetitum promoventia existimabant, magnatumque mensas ab expertibus coquis condita tunc temporis pariter exornabant.

Habent vero Pisa plurimum olei, salisque essentialis; emollientia, ac non nihil laxantia sunt; tamen frequentius uti alimentum, quam uti remedium usurpantur: optimum partibus nutrimentum suppeditant, quocumque tempore, vel ætate conveniunt, ac præsertim junioribus, & quibuscumque fere temperamentis, dummodo modus servetur. Crassiorum humorum sarcina onustis non satis aptantur; quippe quæ flatulenta sunt, stomachisque debilioribus, glareisque in renibus, aut vesica stabulantibus, noxia. Nonnulli putant, Pisa tussim compescere, pectorisque acrimonias demulcere, Tragus autem tamquam Epilepticis utilia deprædicat. Alii vero eorum decoctionem ad menses, lochia, ac urinas ciendas, obstructionsque referandas, Petroselinii radice, foliisque Rorismarini, Macisque parum, admixtis commendant, quos effectus profecto, potius ab aliis simplicibus suprarecensitis, quam a sola eorum decoctione, sunt desumendi, magis enim emollientia, ac laxantia sunt, quam ulla insigni aperiendi facultate prædita.

Pisa una cum siliquis comesta magis nocent, quam grana simplicia, quod in *Schola Salernitana* hoc Disticho explicatur,

*Sunt inflativa cum pellibus, atque nociva;
Pellibus ablatis, sunt bona Pisa satis.*

Rajus asserit, Pisa recentia, ac cruda iis præsertim convenire, qui longis navigationibus a carniū, pisciumque salitorum usu scorbuticam actionem cotraxerunt. Joannes Bauhinus, cum Martino Rulando refert, eorum decoctionem una cum foliis Quercus pro balneo paratam, scabiem, lepram, ulcera, omnesque alios cutaneos morbos sanare.

P L A N T A G O.

Plures PLANTAGINIS species inveniuntur; vulgatiores tamen, ac a Medicis usitatiores sunt sequentes tres, scilicet Plantago major, Media, & Minor.

Plantago major, seu septinervia, *Offic.* Plantago latifolia sinuata, C.B.P. 189. *Inst.* R.H. 126. Plantago major, folio glabro, non laciniato, ut plurimum. J.B. 3. 502. Plantago major, *Dod. Pempt.* 107. *Matth. Trag. Fuchs. Turn. Tabern. Camer. Hort.* Plantago latifolia vulgaris. *Park. Raii. Hist.* 876. Plantago latifolia, *Ger.* Plantago rubra, *Brunf.* Plantago, vulgo Centinervia, *Cæsalp.* 327. Arnoglosson, *Dioscor.* Plantago scapo spicato, foliis ovatis, *Linn. Flor. Lapp.* 34. Heptapleuron, Centumnervia, Arnoglossum sive Arnoglossa, vel Lingua Agnina, Olus Agninum, Arnion, Probation, Cauda ichneumonis, Herba viarum, *Nonnull.* vulgo, *Le Plantain*, large la grand *Plantain*.

Huic radix est brevis, digitum crassa, lateraliter fibris stipata, quæ folia emittit lata, lucentia, ambitu perraro denticulato, glabro ut plurimum, septem satis apparentibus, ac præsertim in parte postica per longum excurrentibus nervis distincta, unde tam Græce, quam Latine ejus nomen duci-

ducitur, præterea folia hæc in terram strata longis caudis adherescunt. Ex eadem radice, media inter folia plures caules fere pedales, rotundi, fractu difficiles, quandoque resuscitantes, ac nonnihil villosi eriguntur, in quorum apicibus spica oblonga, pluribus albidiusculis, aut purpureis floribus, ornata sustinetur; singuli hi flores quinquifidi pluribusque staminibus suffulti basim habent clyndraceam, verticem vero satis expansum, abeuntque in fructum, sive coccum membranaceum, elyptico-acutum, aut conicum, transversim sese aperientem, adistat pixidis saponariæ, quamplurima semina minuta, ovalia, aut oblonga, & resuscitantes ocludentem. Vulgatissima est planta hæc, ac fere ubique in magnis viis crescit, nec non in arvis, & viridariis, juxta sepes, ac loca herbosa, & inculta. Majo, Junioque floret, Augusto semen largitur: antiquissimis usque temporibus, omnibusque regionibus tam ob ejus utilitatem, quam ob maximam ipsius copiam cognita fuit. Qua de causa familiarissima est, ac inter omnes Plantaginis species uti vulgatior usurari frequentius solet, hujus tamen defectu duæ sequentes in usum Medicum veniunt, ac juxta Nonnullos postrema cæteris omnibus est præferenda.

Plantago media, seu Quinquenervia, *Offic.* Plantago latifolia incana C. B. P. 189. *Inst. R. H.* 126. Plantago major, hirsuta, media a nonnullis cognominata, J. B. 3. 504. Plantago media *Dod. Pempt.* 107. *Math. Fajch. Gesn. Hort.* Plantago incana, *Ger. Raii Hist.* 121. Plantago foliis ovato lanceolatis pubescentibus *Linn. Hort. Clif.* 36. Plantago minor, vel alba, *Arnoglosson medium*, *Lingua ovina* major incana, *Quorumd.* vulgo, *Plantain moyen*, *le Plantain blanc*.

Radice est satis crassa, extremis quodammodo demorsis, pluribus stipata fibris, sese hac illac in terram extendentibus. Folia vero habet nonnihil lata, in terram strata, caudis majoris Plantaginis exilioribus appensa, quæque extantibus quinque nervis discriminata, quaquaversum pubescentia, & incana, margine denticulis destituta. Media inter folia plures pedales, rotundi, hirsuti, nodosi, ac neutiquam striati caules elevantur, extremitatibus, spicis duos digitos longis stipatis, compositisque pluribus parvis, in fasciculum coacervatis, monopetalis, ac stellatis floribus, numerosis ac purpureis staminibus, apicibus albis, quibus fructus, aut capsulæ seminales parvæ, ac rotundæ succedunt, ocluduntque ut plurimum bina minuta semina exiguos pulces æmulantia. Planta autem hæc fere ubique in pratis siccis, sabulosisque locis, secus magnas vias reperitur.

Plantago minor, seu Trinervia, *Offic.* Plantago angustifolia major. C. B. P. 189. *Inst. R. H.* 127. Plantago lanceolata, J. B. 3. 505. Plantago minor, *Dod. Pempt.* 107. *Gesn. Hort. Lon. Lac.* Plantago minor, *Longa Matthioli, Lud. Hist.* 1255. Plantago Quinquenervia, *Ger. Raii Hist.* 877. *Lob. Plantago Quinquenervia major, Park. Lanceola major, Casalp.* 328. *Lanceola & Lanceolata, Costa Canina, Tabern.* Plantago foliis Lanceolatis, spica fere ovata *Linn. Hort. Clif.* 36. Plantago angustis, oblongisque foliis, *Herlatum, Magebora, Herba Martis, Quorumd.* vulgo, *le Plantain étroit*.

Primæ speciei similem radicem habet, foliaque emittit longa, angusta, acuta, vix quidem serrata, hirsuta, quinque nervis per longum excurrentibus, signata (quorum tres ceteris sunt insigniores in parte folii postica) longis pendunculis, lanceæ æmulis, appensa, colore viridi, præcedentibus
binis

binis speciebus saturatori, sapore nonnihil dulci, ac adstringenti. Ea inter plures pedales, minuti, angulosi, ac striati caules extolluntur, in quorum apicibus spicæ breviores, crassioresque Plantagine majori locantur, quæ flosculis conflatur pallidiusculis, æqualibus, staminibusque donatis, quorum extrema albo lutescentia sunt, ac raro prodeunt, spicæ enim quaquaversum sensim florescunt: antequam vero florescant nigricantes sunt, dum e contra in aliis speciebus ad viridem colorem accedunt. Floribus præsto sunt capsulæ membranacæ, semina occludentes minuta, oblonga, ac præcedentibus speciebus crassiora. Planta vero hæc ubique germinat, in pratis, aliisque herbosis locis; Æstate ineunte ceterarum in morem florescit, semenque Augusto maturescit. Radix vivacissima est, ut in aliis Plantaginis speciebus, Hyemique resistit.

Prædictæ omnes Plantaginis species usque adhuc a nobis descriptæ, prout commodius reperiuntur, indiscriminatim in usum Medicum venire possunt. Ejus folia amara, & adstringentia sunt, ac nonnihil chartam cæruleam rubro colore, inficiunt, radix vero saturatori, adstringensque tantum est, a quo evincitur in foliis, sal Ammoniacum, particulasque terrestres, maxima sulphuris portione irretiri, Plantaginemque vulnerariam, adstringentem, resolventem, ac febrifugam esse. De factio ejusdem succus depuratus ab 3 ij. ad 3 jv. exhibitus initio febrium intermittentium, eas plerumque sanat. Qua in re species foliis angustioribus ceteris præferri solet, e qua sex, ad duodecim usque radices sumi possunt, cum Man. § Fol. quibus tuis, noctis spatio 3 vj. ferventis aquæ infusis, ac mane expressione colatis, adduntur gut. xxx. spiritus Sulpheris, au Vitrioli, pro tribus dosibus, tribus vicibus propinandis, horæ spatio ante febris paroxysmum purgatione tamen antea in usum revocata. A nonnullis etiam loco aquæ pro infusione cyathus aceti usurpatur, testanturque plerumque post primi cyathi sumptionem febrim evolare. Observatio Doct. Garbesii hoc expresse confirmans extat in *Ephemericibus Germanicis Detuvia II. Anno X. pag. 100.*

Plantaginis ptisana utilissima deprehenditur in dysenteriis, ac in fere omnibus hæmorrhagiis, dummodo criticæ non sint; D. Chomel celebris Medicus Parisiensis testatur, pluries cum successu adversus diarrhæas semen Plantaginis 3 j. in Lacte ebullitum, aut pulveratum in jusculo exhibuisse, atque hocce remedii genus rusticis admodum esse familiare. Succus foliorum depuratus tribus subsequenter diebus mane jejuniio stomacho exhibitus eundem quoque effectum edit, juxta observationem Lanzonianam 137. in *Ephemericibus Germanicis Decuria II. anno X. pag. 227.* S. Pauli, extractum Plantaginis, decoctionemque Sarsaparillæ ad sistendam sanguinis micturitionem Gonorrhœæ succedaneam in juvene usurpasse narrat; ac Riverius testatur, 3 j. Seminis Plantaginis una cum ovo deglutitam abortum impedire posse. D. Boyleus adversus vomitum, hæmoptysinque sequens remedium proponit, quod satis comprobandum videtur.

℞. Rad. Consolid. maj. recent. & rasar. 3 ℥. Terantur in mortario marmoreo cum Sacchari tenuissimi exigua quantitate. Adde postea Succ. Fol. Plantaginis s. q. ut Electuarium conficiatur, cujus dosis erit a 3 ℥. ad 3 ij., tribus de die vicibus, bolis nebula obvolutis; cyathum decoctionis pectoralis superbibendo.

Quod vero ad externum hujusce plantæ usum spectat, ejus decoctio nobis

his excellens Gargarisma suppeditat adversus faucium morbos; quorum ulcera protinus detegit, ac exsiccat. D. Garidelius testatur, hanc eandem decoctionem in aqua calcis institutam pari ratione crurum ulcera exsiccare, ac cum successu eam pluries usurpasse, quamvis ea in Provincia contumaciore esse soleant. Succus quoque Plantaginis, spleniis, aut foliis rufis in eo immerfis, & Cataplasmatibus forma parti affectæ applicitis, carbunculi progressum sistit; folia quoque recentia vulneribus, contusionibusque, quas statim dissipat, applicantur. In *Ephemeridibus Germanicis Decuria II. anno X. pag. 142.* Observatio reperitur Doct. Casimiri Gahrlipe, qui asserit, inflammationem, gangrænam minitantem sedasse sola foliorum Plantaginis tusorum, ac causticorum applicatione. Adversus vero hæmorrhoides teritur Plantago, ac cum butyro recenti una cum prædicta liquato unguentum conficitur, partesque affectæ Porri apice illiniuntur; quod remedium profecto saluberrimum reputatur. In collyriis plerumque aqua Plantaginis cum aqua Rosar. usurpatur, ut solet ad oculorum inflammationem cohibendam. Camerarius vero collyrium hocce, foliorum succo, ac radice tusa, una cum aqua Rosar. ac Saccharo, commixto conficiebat. Cataplasma foliis Plantaginis, Muscoque in Pruno excrescente, simul in Vino decoctis, optimum censetur remedium adversus Hernias, usurpatur demum radix lora, nonnihil tusa, in aurium osculo immissa ad dentium dolores compescendos.

Radix, foliaque Plantaginis in Aqua Vulneraria *Pharmacopœe Parisiensis* adhibetur, folia vero in Decoctione adstringente, Syrupis *Alibæ Fernellii*, & *Consolidæ*, in Pulvere adversus rabiem, Balsamo Vulnerario &c. ejusdem *Pharmacopœe*. Semina vero in pulveribus *Diarrhodon*, Adstringenti contra abortum, ac Unguento Comitissæ.

R. Aquar. distill. Plantag., & Sanguinariæ ana. ℥ij. Bolli Armenæ, Terræ sigill., & Theriacæ, & Dioscoridis ana. ℥ss. Syrupi Cydonior. ℥j. M. pro potione choceleatim, quaque hora, sumenda in ventris fluxibus, relaxationi fibrarum intestinalium supervenientibus, ac superpurgationibus.

R. Capitis Vitulini in taleolas incisi dimidiam partem, Oryzæ cochlear. j. Radicis Consolidæ majoris tussæ ℥j. Folior. Plantag. & Urticæ ana. Man. j. Coque in ℔ij. aquæ pro binis haustibus; uno mane, jejunio stomacho, altero vero vespere in hæmoptysi, aut vomitu sanguineo.

R. Aquæ Plantaginis, & Rosar. ana. ℥ij., Terræ sigill. Boli Armenæ ana. ℥ss. succi Urticæ depur. ℥ij. Syrupi Diacodii ℥ss. M. pro Julapio hora somni exhibendo ad abortum præcavendum.

R. Folior. Agrimonie Man. ij. Rubi ac Plantag. ana. Man. j. & Malum Punicum: Coque in vase terreo cum ℔ aquæ ij. ad tertiam partem. Colaturæ adde s. q. Sacchari, ut Syrupus conficiatur, ab agro choceleatim statis intervallis sumendo, sinendo ut paulatim in ore lique scat.

Eclegma autem prædictum mirabile reputatur adversus faucium morbos, ac præsertim anginam.

R. Catholicon dup. ℥ss. Mannæ ℥j. ss. Dissolve in aquæ Plantag. ℥iv. pro potione in ventris fluxibus exhibenda.

R. Fol. Plantag. Saniculæ, Brunellæ, Hederæ terrestris, utriusque Veronicæ, Bursæ Pastoris, ac Virgæ Auræ ana. Man. ss. Coque in ℔ aquæ vj. ad quartæ partis consumptionem. Adde finem versus Glycyrrhizæ in fila

- in fila evulsæ ʒ β. pro pituitosa vulneraria adversus contusiones ;
 ℞. Conservæ Rosar. vetustissimæ, & Diascordii ana. ʒ β. Sem. Plantag. contus. ʒ ij. Corall. rubri ꝑꝑ. ac Rhabarbari torrefacti ana. ʒ j. Ipecacuanhæ ꝑ. gr. xvij. M. cum f. q. syrupi Diacod. pro Opiata ; a ʒ j. ad ʒ j. β. ferro, hora somni, bolis nebula obvolutis in Dysenteriiis ad exitum properantibus sumenda.
 ℞. Aquæ Rosar. & Plantag. ana. ʒ iij. In his dissolvantur Trochiscor. albor. *Rhasis* ʒ β. Sacchar. Saturni gr. xx. pro collyrio refrigerante adversus incipientem oculorum inflammationem.
 ℞. Aquar. Plantaginis, Spermatidis Ranar., Rosar., ac succi Sedi major. ana. ʒ ii. Nitri depur. ʒ j. Syrup. Rosar. exsiccat. ʒ j. M. pro Gargarismate in Angina.
 ℞. Folior. Plantag., Rubi, & Agrimonie ana. Man. β. Balauſtior, & Rosar. rubrar. exsiccatar. ana. ʒ j. β. Ebulliant in aquæ ʒ ij. ad medias. Colaturæ adde Aluminis Rupei ʒ j. Syrupi Rosar. exsiccatar. ʒ j. Pro Gargarismate adversus uvulæ relaxationem.
 ℞. Folior. Plantaginis, & Veronicæ ana. Man. β. Coque in ʒ aquæ ij. ad medias. Immergantur in hac calida decoctione splenia, crurum ulceribus prius eadem decoctione fotis, applicanda.
 ℞. Butyri loti in aqua Violar. f. q. Adde Succum Plantaginis pro Limento utilissimo adversus impetiginem, porriginemque.

P O L I U M.

POLIUM genus Plantæ est, cujus plures sunt species: nos vero duastantum, nimirum usitatiores hic describemus, nempe Polium luteum, & Album.

Polium luteum, *Offic.* Polium montanum, luteum, C. B. P. 220. *Tabern. Icon.* 364. *Ger. Inst.* R. 206. *Raii Hist.* 525. Polium luteum, *Lob. icon.* 487. Polium montanum vulgare, *Part.* Polion flore luteo, Theurion, Melosmon, Belion, Lonthocaton, Polium vulgatius, *Quorumd.* vulgo, le Polium ou Polion de montagne a fleur jaune.

Huic radix est lignosa nonnullis fibris stipata, quæ plures emittit caules duros, lignosos, graciles, fere semipedales admodum hirsutos, quorum alii in terram prosternuntur, alii vero eriguntur. Folia exilia, oblonga, crassa, ambitu crenato lanugine albescenti superne, ac inferne obducta sunt. Exigui flores, quamplurimi, ad modum capitis cujusdam, simul congesti, florum Chamædris æmuli, & labiati, luteum adinstar auri colorem habent, odorem vero penetrantem, aromaticumque, saporemque amarum; horum quisque tubulus est in vertice expansus, ac in labium quinquifidum elongatus, labium vero superius adeo breve est, ut, ne vix quidem conspici possit, cujus loco nonnulla gerit stamina. Hi flores tandem abeunt in semina minuta, semirotonda, capsula quondam floris calicem efformante, obvoluta. In regionibus calidis, montibus, ac collibus, aliisque elatis, siccis, saxosisque locis, uti in Occitania, Provincia, ac Delphinatu crescit planta hæc. In hortis quoque seritur, in quibus Æstate, ac plerumque Julio, & Augusto floret. Clusius autem asserit, in Hispaniæ Regnis Granatensi, ac Valentiano, plantam hanc ipsam Martio flores edere, ejusque semine enatum vidit.

vidisse *Polium* flore ac foliis, quandoque albis, quandoque intus pallidis, extusque albidiusculis. Nonnulli vero pro *Theriaca*, aliisque usibus e *Candia* nobis allatum præferre consuecunt, vix tamen inter se distant. Idem quoque censendum est de *Polio* Italo adeo magnis laudibus a plerisque cumulado.

Polium album, *Offic.* *Polium montanum*, album. C. B. P. 221. *Ger. Inst.* R. H. 206. *Raii Hist.* 524. *Polium montanum* 1. *Clus.* 361. *Polium montanum*, *Monspeliacum*, *Park.* *Polium alterum seu candidum*, *Polium seu Polion montanum* flore albo. *Quorumd.* vulgo *le Polium ou Polion de Montagne a fleur blanche*.

Huic quoque radix supramemorato simillima est, quæque caules exiles, rotundos, firmos, lignosos, ac ut plurimum in terram stratos emittit. Folia autem minutiora, nec adeo ut in *Polio* luteo lanuginosa, ac leviter denticulata sunt. Flores vero præcedentibus forma simulantur, colore tamen albo florum, & capitum differunt. Semina etiam alterius seminibus æquiparantur. Non solum in montibus, aliisque elatis locis crescit planta hæc, verum etiam in planitiibus sabulosis, ac aridis, secus vias in Occitania, & Provincia. Uno, eodemque tempore, ac *Polium luteum* floret, semenque edit.

Juxta D. Chomelium major *Polii* specierum numerus, quibus Auctores diversa nomina tribuerunt, nihil aliud revera est, nisi quædam varietas ex uno, eodemque semine prodiens, sic florum *Polii* lutei color nonnunquam deletur, pallidusque efficitur: omnium tamen efficacia æqualis semper est, ac indiscriminatum unius, aut alterius ex speciebus usque adhuc recensitis, caulium extrema florida usurpari possunt. Joannes Bauhinus post *Clusium* curiosos adinonet, *Polium* facillime ad talearum umbram excrecere, dummodo solum probe paratum sit.

Analyseos ope *Polium montanum* plurimum salis volatilis-aromatico-oleosi largitur, unde virtutem cephalicam ac anti-epilepticam mutuatur. Luteum quamvis usum Medicum habeat satis angustis limitibus constitutum, tamen magis existimatur, nobisque siccum fasciculis quibusdam affertur, eligendumque est optime floribus stipatum, coloris luteo-aurei, recenter duplici charta exsiccatum, odoris penetrantis, & aromatici, saporis amari, ac ingrati. Floridæ summitates, *Comæ polii*, aut *Polium comatum*, nuncupatæ, præcipue usurpantur, præsertim in alexipharmacis Veterum compositionibus, nempe *Theriaca*, & *Mitridato*. Specificum quoque reputatur adversus icterum, hydropem, ac animalium venatorum morsum: hac de causa foliorum, ac florum infusio ad modum Theæ usurpari solet, a qua etiam menses, ac urinæ cientur, obstructionesque referantur. In Provincia vero adversus pertinaces ventris fluxus aquam, in qua *Polium* fuerit maceratum, propinare consuecunt, decoctionem vero ejusdem *Enematis* forma, magma autem extus infimo ventri.

Folia *Polii* lutei montani usurpari solent in aquis Generali, & Prophylactica *Pharm. Paris.* summitates vero in *Theriaca*, *Mithridato*, & *Hiera Diacolocynthidos* ejusdem *Pharmacopœæ*.

℞. Summit. *Polii* ad umbram exsicc. Man. ij. Superaffunde aquæ ebull.

℥ij. Infusum per horæ quadrantem in vase clauso relinquatur. Propinetur mane jejuno stomacho, addendo parum Sacchari. Convenit autem in Ictero, affectibus capitis, & Epilepsia.

Tomii II. Pars II.

I

POLY-

P O L Y G A L A .

POLYGALIA, *Offic.* Polygala vulgaris, C. B. P. 215. *Inf.* R. H. 174. Polygalon multis, J. B. 3. 386. Polygala cærulea, purpurea, alba, Tabern. Icon. 831. Polygala, Dod. Camer. Ger. Rati Hist. 135. Polygala, minor, Park. Polygala recentiorum, Lob. Clus. Onobrychis tertia purpurea Dalech. champii, Lugd. Hist. 491. Polygala foliis lineari-lanceolatis, caulibus diffusis herbaceis, Linn. Hort. Cliff. 352. Amarella, Gensn. Onobrychis vera Dioscoridis, Polygala Græcorum, & Latinorum, Eugalacton, Flos ambravalis, Quorumd. Polygalon, herbe à lait.

Ei radix est lignosa, dura, exilis, vivax, coloris albo-viridescentis, aut purpurei, gustus amari, & nonnihil aromatici. Plures vero emittit caules ad semipedis fere altitudinem, glaciiles, firmissimos, alios erectos, alios in terram stratos, rubro-virides, exilibusque foliis ornatos alternatim depositis, ex quibus alia oblonga & acuta sunt, alia vero rotunda. Flores solitarii sunt, parvi, & spicæ in modum dispositi a caulium media parte ad verticem usque geminantes, cærulei, aut violacei, aut purpurei, aut rubri, raroque admodum albi, cylindroque, basi clausa, vertice expanso, bifidoque conflantur, quorum labium superius introrsum incisum est, inferius vero fimbriatum. Hisce succedit fructus, aut sacculus compressus, acin duas cellulas seminibus oblongis refertas divisus, qui etiam a floris calyce quinque foliis donato obvolvitur, quorum tria exiliora sunt, bina autem majora, adinstar duarum alarum fructum amplectentia. Omnibus in locis rusticis, erboris, elatis, aut montanis, incultis, disertisque crescit planta hæc, florescit autem Majo, Junio, & Julio, crediturque animalium ea lac adaugeri, qua potissimum de causa *herbe à lait* nuncupatur.

Polygala plurimum olei, ac phlegmatis, parumque continet salis. Gernerus ob amaritatem plantam hanc *Amarellam* vocat, asseritque laxante virtute præditam esse adeo, ut, si ejusdem Man. j. in Vino infundatur, bilis copia leniter, ac absque ullis torminibus extrudatur. In *actis Regiæ Scientiarum Academiæ anno 1739. pag. 135.* extat D. Duhamel Commentarium, in quo plurima refert experimenta a se ipso instituta, hujusce a plantæ virtutes adversus pleuritidem, pectorisque fluxionem sibi innotescerent. Quibus observationibus evinci potest, Polygalam in plantarum bechico-incisivarum classe esse reponendam. Ejusdem enim decoctio in prædictis morbis sputus materiem, pectus infestantem incidit, expectorationemque adjuvat, quin etiam sanguinem coagulatum, ac in pleura irrititum attenuat, ac ad circularis motus leges reducit. Hæc satis miranda, ingens emolumentum revera præstare possunt, votisque omnibus exoptandum, ut repetitis experimentis confirmetur. Pleuritis, ac Peripneumonia morbi profecto sunt in arte Medica exhorrescendi, nihilque impensius inquirendum, quam quod ut remedia morbi periculum imminuentia probe cognoscantur. Consilium itaque celeberrimi Accademici, cujus extant observationes, hæc de re amplectendum est, & in morbis prædictis planta hæc vulgarissima usurpanda: felix namque eventus abunde fuit comprobatus, neque adhuc constat eandem nocere potuisse. Quibus omnibus rationibus Medici ad eam præscribendam sufficienter alluci possunt.

R. Rad.

R. Rad. Althææ lotar. ʒ ʒ. Plantæ integræ Polygalæ Man. j. Glycyrrhizæ ʒ. ij. Affunde aquæ fervent. ʒ ij. Paulo post fiat Colatura, pitana vero tepida propinabitur pro potu ordinario in pleuritide, pectorisque epiphora.

P O L Y G O N A T U M.

POLYGONATUM, seu sigillum Salomonis, *Offic.* Polygonatum latifolium vulgare, C. B. P. 303. *Inst.* R. H. 78. Polygonatum, vulgo sigillum Salomonis, J. B. 3. 529. Polygonatum, *Math.* 953. *Dod. Pempt.* 345. *Lob. icon.* 631. *Ger. Raii Hist.* 664. Polygonatum vulgare, omnibus Provinciis familiare, *Clus.* Polygonatum vulgatius, *Eyst.* Fraxinella, seu Fraxinella, *Cesalp.* 224. *Anguill.* Convallaria foliis alternis, floribus ex alis, *Linn. Hort. Cliff.* 124. Polygonatum majus, sigillum Salomonis latifolium, Geniculata Genicella, seu Genuculum. *Quorund.* vulgo *Sceau de Salomon.*

Radix longa, transversim in terræ superficie locata, digitum crassa, articulata, seu geniculata, statisque spatiis, conspicuis nodis, aut tuberculis, interstita, coloris albi, variegati, saporisque dulcescentis, plurimisque stipata fibris emittit caules ad pedis cum dimidio, vel duorum pedum altitudinem, rotundos leves, ramulis destitutos, extremis nonnihil recurvis, odoris ingrati, si forte frangantur, aut in taleolas incidantur, pluribus ornatos foliis alternatim locatis, oblongis, latis, Lili Convallii folis æmulis, nervosis, atro-viridibus, luceſcentibus in parte superna, glaucis vero, aut subcæruleis in inferna. Ex foliorum alis secus caulem brevibus appensi pedunculis, aut solitarii, aut bini, aut terni, plurimique eadem in costa locati flores enasci solent; eorum quisque campanulam veluti cylindraceam seminis denticulis distinctam repræsentat, calyceque destituitur, coloremque album habet, extremis herbosis, aut viridescentibus, hisce vero bacca admodum crassa, baccis Hederæ similes, aut etiam majores, semi-rotundæ, molliusculæ, virides, aut purpureæ, aut sub-nigræ succedunt, in quibus plerumque tria semina, uti Viciæ semen crassa, ovalia, dura, atque alba occluduntur. Fere ubique in agro Parisiensi luxuriat planta hæc, nec non ceteris in provinciis, locisque umbrosis, juxta sepes, in nemoribus, sylvisque, in quibus radicibus huc illuc excurrentibus sponte multiplicatur, earumque nodi veluti impresso sigillo quodam distinguuntur; Majo, Junioque florescit, baccaque Augusto maturescunt. Radix vero frequentius in usum Medicum venit.

Sigillum Salomonis Chymicæ Analyſi commissum nihil aliud præter liquores acidos, ac oleum ministrat, parumque terræ, salisque fixi, nihil vero salis volatilis ex eo elici potest. Folia insipida sunt, quidpiam habent glareosi, quodammodo nauseam excitantis. Radices autem dulces, acriusculæ, ac nonnihil glutinosæ, chartam cæruleam rubro colore languide imbuunt, folia vero eo minus. Glareosum phlegma, maxima olei portione, commixtum, in Sigillo Salomonis, tantum contineri videtur: Auctorum omnium consensu uti vulnerario adstringens reputatur, & de facto ejus radices familiarissime adversus hernias usurpari solent; & D. Chomel in *Historia Plantarum usitatarum* asserit frequenter cum successu eas infantibus exhibuisse. Quæ de causa ʒ j. in taleolas incisa in ʒ viij. Vini albi, xxiv. horarum spatio, infundi solet, quod infusum deinde tribus, aut quatuor exilioribus cyathis de

die propinatur: repetendum quoque est duodecim, aut quindecim dierum spatio, eademque radix tusa, fascia herniæ coercendæ aptata, super affectas partes solet applicari. Pro adultis vero ʒ β. noctis spatio in cyatho uno Vini albi maceranda est, ac infusum singulo quoque mane per mensem exhibendum, sique ægrum magis solari cupimus, eadem radix Cataplasmatibus forma usurpanda. A Matthiolo Conserva ejusdem radices adversus eundem morbum plurimum existimatur, & a Palmero ejusdem infusum ex Cervisia adversus atthritidem.

Quoad usum exteriorem radix hæc tusa, ac externe applicita adversus morbus, ac contusiones excellit. Ejus aqua distillata cosmetica est, faciem detergit, coloremque conciliat. S. Pauli, post Henricum Pauli ejusdem genitorem, affert Recipe, ut ajunt, quod optimum videtur, ac quondam prolatum fuisse fertur pro Austriacæ domus Principe.

℞. Rad. recent. Sigilli Salomonis, Bryoniæ, Asphodeli, Lilior. albor. Flor. Lilior. convall. Genistæ, & Levistici ana Man. j. Contusa infunde in cucurbita una cum Mellis albi despumati ʒ iij. ac Vini albi ℥. ij. Fermentata usque ad putrefactionem distillantur B. A. omnia tribus repetitis vicibus cohobando, in cucurbitæ capitello Camphoræ ʒ iij. suspensis. Utiliter hæc aqua usurpatur ad Variolarum vestigia oblitteranda, necnon ad cutim expoliendam, pulchritudinemque conciliandam. A Nonnullis etiam integræ plantæ decoctio in usum revocari solet ad scabiem, impetigenemque aliosque cutaneos morbos sanandos.

℞. Rad. recent. erasar. Sigilli Solomonis q. l. contunde in mortario marmoreo una cum æquali farinæ Fabar. portione, pro Cataplasmate super hernias quotidie innovando.

P O L Y G O N U M.

Centinodia, *Offic.* POLYGONUM latifolium, C. B. P. 281. *Inst.* R. H. 510. Polygonum, five centinodia, J. B. 3. 374. Polygonum mas, *Dod. Pempt.* 113. *Matth. Fuch.* Polygonum mas vulgare, *Ger. Raii Hist.* 184. Polygonum mas vulgare major *Park.* Sanguinaria, five centumnodia, *Lob. icon.* 419. *Brunf.* Sanguinalis mascula, *Gesn. Hort. Cord. Cast.* herba Prosepinaca, a serpendo, *Apul.* Polygonum, *Linn. Hort. Cliff.* 150. Polygonon vulgatius, Polygonia, herba seminalis, heraclia, seu herculea, Clema, Polycarpon, Myrtopetalon, muris unguis, herois sanguis, Pedalion, Corrigiola, Helioboton non five solis herba, Linguasserina, *Quorumd.* vulgo, *Renovée*, *Trainasse*, *Centinode*, *Corrigiole*.

Radice donatur satis crassa, si cum plantæ magnitudine conferatur, simplicis, dura, lignosa, retorta, pluribus stipata fibris, difficulter e solo extirpandis, ac late repentibus, gustus adstringentis. Plures vero ejicit caules pedem, aut pedem cum dimidio longos, graciles, rotundos, solidos, tenaces, quandoque erectos, sed plerumque repentis, ac in terram stratos, læves, plurimis refertos finitimis nodis, foliisque oblongis, angustis, acutis, glaucis, brevibus caudis appensis, ac alternatim dispositis. Flores ex foliorum axillis parvi, monopetali, ac quinquifidi exeunt, octo constantes staminibus albis, purpureis, aut rubris, extremis luteis, calyceque destitutis. Hisce semen subrogatur satis crassum, triangulare, Casteneæ coloris æmulum, propria capsula

psula obvolutum. Indiscriminatim in omnibus fere excrefcit planta hæc incultis, aut fativis locis, & præfertim fecus vias, plagasque frequentatas; inter vulgatiores recenſetur, Æſtate floret, ac toto fere anni curſu vireſcit, excepta Hyeme. D. Linnæus poſt Rajum obſervat, Centinodiam foliis magis, minusve elongatis, ac magis minusve anguſtioribus variare, & ab hiſce varietatibus e ſoli diverſitate præcipue productis, differentes ſpecies neutiquam conſtituendas eſſe.

Saporem habet glutinoſum, & nonnihil acidum, eaque plurimum charta cærulea rubefcit: Verosimillimum ergo erit Centinodiæ ſal ad Alumen accedere, una cum exili ſalis Ammoniæ ac ſulphuris quantitate permixtum: ope enim Chymicæ Analyſeos plurimum acidi, terræ, ac olei, parum volatilis concreti, parumque fixi lixivialis ſalis elargitur. Centinodia adſtringens eſt, vulneraria, atque ad omnes hæmorrhagiæ ſpecies ſiſtendas aptiſſima tam interne, quam externe uſurpata. Proſtat in Officinis ejus aqua diſtillata, ab ℥ iv. ad ℥ viij. propinanda, quæque cum julapio aut portione vulnerario adſtringenti commiſcetur. Folia vero in uſum veniunt pro decoctione Enematis forma in ventris fluxibus præſcribenda; in dyſenteria vero ad di ſolent emollientes herbæ, vel etiam eorumdem ex Late decoctio. Ab hoc remedio D. Chomel in *Traſſatu de Plantis uſitatoribus* miros adeo effectus expertum eſſe teſtatur, ut ab eo veluti Specificum in hiſce morbis reputetur. Succus quoque ad ℥ ij. vel ℥ iij. & piſana, aut infuſum in Vino rubro adverſus dyſenteriam, ſanguiniſque fluxus exhibetur. Camerarius cujuſdam experimentum refert, qui a vomitu ſanguineo, ſucco Centinodiæ in Vino generoſo epoto, liberatus fuit. In narium hæmorrhagia decoctio ejusdem propinari, ac ſub aliſ tetrimentum applicari ſolet. In *Ephemeridibus Germaniæ Decuria I. Anno III. pag. 34.* extat obſervatio Wedelii, qui aſſerit, plantam hanc tuſam, pariterque ſub aliſ applicatam, excedentem hæmorrhoidum fluxum ſedare. Notum præterea eſt vulneribus appoſitam, ea protinus ſanare. In herniis quoque uſurpatur, ac Schordero adnotante, compertum fuit adverſus intermittentes febres hanc eandem plantam, Epicurpii forma, ruſticos adhibere.

Centinodiæ folia in ſyrupo Conſolidæ, ac decoctione adſtringenti *Pharmacopœæ Pariſienſis* uſurpari ſolent, ejuſque aqua diſtillata in *aqua ſtyptica* ejusdem *Pharmacop.*

℞. Aquæ diſtill. Centinodiæ, & Plantaginis ana ℥ ij. Boli Armenæ, Terræ ſigill. & Cretæ pp. ana ℥ β. Syrupi Cydonior. ℥ j. M. pro portione adſtringenti cocleatim capienda.

℞. Aquæ Centinodiæ, & Lilior. ana ℥ iij. Coralli rubri pp. Oculor. Cancror. pp. ana ℥ j. Laudani Sydenham gut. X. aut Xij. Syrupi Cydonior. ℥ j. M. pro Julapio anodino, ac adſtringenti.

℞. Colcotharis, Aluminis uſti, Sacchar. cand. p. ana ℥ β. Infunde omnia in vaſe vitreo, & adde Aquarum Plantaginis ℥ iij. & Roſar. ℥ j. Miſceantur probe, obtureturque phiala exactiſſime, ſerveturque pro uſu. Aqua hæc a gut. X. ad gut. XX. cum ℥ ij. vel iij. aquæ Centinodiæ in ſputo cruento, dyſenteria, immodico menſium, hæmorrhoidumque fluxu, omnibuſque aliis hæmorrhagiis a cauſa interna obortis uſurpari poteſt: in narium vero ſanguineo fluxu turunda hac aqua ſaturata in naribus ipſis intruditur, necnon in alicujus vaſis ruptura ſplenium madefactum toties applicatur, quoties opus eſt.

P O L Y P O D I U M.

POLYPODIUM Quercinum vel quernum, *Offic.* Polypodium vulgare, C. B. P. 359. *Inst. R. H.* 540. *Park.* Polypodium, J. B. 3. 746. *Ger. Rati Hist.* 137. Polypodium majus, *Dod. Pempt.* 464. Polypodyum 1. *Lugd. Hist. Tabern.* Polypodium. Filicula, herba Radioli Apulei, *Lob. Icon.* 814. Polypodium fronde pinnata, foliolis lanceolatis integris serrulatis alternis connata sessilibus, *Linn. Hort. Cliff.* 475. Polypodium vulgatus, Filicula dulcis sive quercina, Radix seu Radiculus dulcis, *Quorumd.* vulgo *Polipod de chesne*.

Radicem habet semipedalem, minimum digitum fere crassam in terræ superficie repentem, minutis fibris pilos amulantibus, munitam, pluribus exiguis tuberculis, aut verrucis stipatam, fractu facilem, coloris externe atrii, aut sub-rubri, interne vero viridescens, gustus sub-dulcis, ac nonnihil aromatici, denique parumper acerbi, ac sliptici. Folia vero emittit Filici maris similia, exiliora tamen, profunde ad centrum usque incisa in partes longas, & angustas, dorso, recto veluti quodam pulvere adhærenti, ac sub-rubro, in quosdam exiguos acervos congregato. Pulvis hic microscopii examine perferutatus fructuum plantæ collectio videtur esse, aut baccae sphaericae, ac membranosa sese in duas partes aperientes, veluti pixis saponaria, e sui cavitate semina nonnulla, minuta, flava, ac reniformia, seminibus Medicæ pene similia emittentes. Planta hæc, quæ in Capillarium classe solet enumerari, (quæ scilicet nunquam florem emittunt) germinat in sylvis, vallibus, montibus umbrosis, inter saxa musco oblecta, ac super veterum arborum truncos, Fraxini nempe, Fragi, Coryli, Alni, necnon in domuum ruderibus. Ejus præcipue radix in usum Medicum venit; excellentior tamen, magisque commendata recensetur ea, quæ reperitur in Quercuum basi contorta, inque locis, in quibus caulis in furcam dirimitur. Recens, probe nutrita, crassa, & fractu facilis est seligenda, ac filamentis antequam usurpetur spolianda; inepte enim a nonnullis Polypodium in Quercu enascens veluti species diversa reputatur. Planta hæc per totum anni curriculum virefcit, ac fere semper colligi potest. Vere, Aprili scilicet nova emittit folia, ac juxta observationem Cæsalpini radices appendices nihil aliud sunt, quam foliorum singulis annis decidentium vestigia.

Radix Polypodii Analyfi commissa plures acidos liquores, nonnihil spiritus urinosi, nullam vero salis volatilis, concreti portionem, plurimum olei, parumque terræ elargitur. Antiqui plantam hanc purgantem crediderunt; verum compertum deinde satis fuit, eandem ignave admodum ventrem laxare, ac jure, meritoque inter alterantes, ac aperientes esse reponendam. De facto Polypodium hepaticum revera est, jecur recludit, viscerumque referat obstructions, acut plurimum in jussculis aperientibus usurpatur. Ejus autem radix ab ʒss. ad ʒj. præscribi solet. Rarus refert, radicem hanc exsiccatam & cum pauca cremoris Tartari ac Cassiæ lignæ quantitate exhibitam, optimum esse remedium adversus lienis obstructions, icterum, ac hydropem. Ejus vero decoctio cum Vino parata, nonnihil Sacchari, ac Mellis addito, a Trago maxime existimatur in febris quartana, & affectione melancholica. Dodonæus adversus arthritidem radicem hanc in aqua ebullitam præscribit, ac magnopere in usum venit secus Rhenum ac Mosellam adversus prædictum

Hum morbum. Polypodium præterea sanguinis æstum temperat, ac cum successu in tussi sicca, quum potissimum sputus materies falla est, in asthma-
te, ac scorbuto usurpari solet.

Polypodium in plurimis compositionibus adhibetur, & præcipue in Ca-
tholico, Lenitivo, Confectione *Hameck*, Diapruno, Unguento de *Arthanita*
Pharmacopœæ Parisiensis: folia vero in pulvere adversus rabiem *ejusdem Phar-*
macopœæ.

℞. Rad. Polypod. Quercini rasar. & contus. ʒj. Lapathi sylvestris ʒ ss.
Chelidonii maj. ʒij. Coque cum ℔ ss. juguli vervecini in ℔. iij. aquæ,
reducanturque ad doses ij. Adde ultimo semihorio Folior. Scolopendræ,
Charophylli, & Cichorii amari ana Man. j. Fiat Colatura levi ex pres-
sione ac divide in ij. p. æ. quarum una mane, jejuno stomacho, altera
vesperi, quindecim dierum spatio, propinabitur. Pro unaquaque dosi
solvatur Arcani duplicati ʒ ss. ac Tarrari Martialis solub. ʒj. Juscula
prædicta apta nata sunt adversus hepatis, lienisque obstructions, affe-
ctus hypocondriacos, morbosque cutaneos.

℞. Rad. Polypod. Quercini, & Cuscutæ ana Man. j. Ebulliant in aquæ ℔. ij.
ad tertiæ partis consumptionem; adde postea Sennæ mund. ʒj. Cre-
mor. Tart. ʒij. Sem. Anisi ʒj. Ebulliant denuo omnia parumper; Fiat
Colatura levi expressione. Adde Syrupi de Pomis simplicis ʒj. pro Apo-
zemate solvente, adversus Cakexiam, Icterus, ac primarum viarum
depravatum fermentum.

P O P U L U S.

POPULUS magna arbor est, cujus tres sunt species vulgarissimæ, Ni-
gra scilicet, Alba, ac Tremula. Primæ duæ tantum, quæ frequentius
videlicet a Medicis usurpari solent, hic a nobis describentur.

Populus nigra, *Offic. C. B. P. 429. Dod. Pempr. 836. Inst. R. H. 592. Ger.*
Park. Raii Hist. 1417. Populus nigra, sive αἰγίρος, J. B. 1. 155. Populus
secunda, Anguill. Turn. Populus foliis deltoidibus acuminatis ferratis, Linn.
Hort. Cliff. 460. Aigyros sive Ægiros, Nonnull. vulgo Peuplier noir.

Ejus radix satis profunde in terram immersa. Vere ineunte primum sur-
culos, aut foliorum germina fere Capparis æmula, oblonga, acuta, luteo-
viridia, crasso, glutinoso, aut resinoso, facile digitis adhærescente succo re-
ferta, odore satis grato propellit, quæ *Oculi* seu *Gemma Populi nigra*, Galli-
ce vero, *Teux de Peuple, ou Peuplier noir*, nuncupantur. Germina hæc ea-
dem sive gemmæ in folia quædam lata, Hederæ folia primum erumpentia,
veluti æmulantia, acuta, minus tamen densa, ambitu nonnihil denticulato
longis candis, ac minutis appensa expanduntur. Arbor hæc autem sterilis,
sive mas est, ac flores tantum, absque ullo fructu; aut fertilis sive fœmina
flores fructusque defert: unde in truncis, aut individuis diversis mares,
fœmineosque flores gestare solet. Flores Populi nigrae maris oblongi sunt,
cylindracei, squammosi, veluti in spicam quamdam dispositi, octo brevissi-
mis staminibus, onustis apicibus quadrangularibus, magnis, repletis pulvere,
coloris sub-rubri, aut sub-albidi. Fructus vero Populi nigrae fœminæ sunt
capsulæ quædam oblongæ, aut ovaes, membranacæ, virides, in quosdam
racemos dispositæ, maturescendo sese bifariam recurvantes, & aperientes.

pluraque ovalia, parva veluti crista ornata semina occludentes. Arboris magna est crassa, erecta, cortice, expolito sub-albido in ramis præcipue oblecta, lignea substantia pallida, aut lutescente, dura, compacta, & levis. In locis humidis, aquaticisque, prope flumina rivulosque facillime crescit. Ejusdem oculi, seu gemmæ odoræ, Aprili, aut citius, flores vero Majo, ac Junio apparent.

Germina Populi nigræ interne, aut externe a Medicis usurpari possunt. Tinctura quoque ex iis ope spiritus Vini elicitur, quæ juxta D. Tournefortium, ad pertinaces ventris fluxus sistendos, internaque ulcera consolidanda, optima, atque excellens est, a 3ß. vel 3j. mane, ac sero in jusculi calidi cochleari. Prædicta quoque germina in Unguento *Populeo*, cujus descriptio præsto est in omnibus Pharmacopœis, adhibentur, & revera ad dolores sedandos aptissimum est. Cum ejusdem compositione radices Brioniæ, summitatesque Rubi admiscuntur. Linimenti forma in hæmorrhoidum externarum inflammatione, & ebematis ab 3ß. ad 3j. in decoctione emollienti, adversus easdem internas usurpatur; tempora quoque eo inunguntur ad capitis dolorem compescendum, ac ad somnum conciliandum in vigiliis pertinacioribus: caute admodum tamen in usum revocabitur, ac generalibus antea præscriptis remediis, necnon ægri temperamento probe perspecto: aliter enim symptomata morbo debellando longe pejora in promptu esse possent.

Folia Populi nigræ tusa, partibusque, doloribus arthriticis, affectis applicata, eosdem sedant juxta Nonnullos. Usurpatur etiam hujusce arboris lignum ob fibrarum, ac linearum elegantiam, ad diversa vermiculata opera conficienda.

Unguentum *Populeum*, Balsamum hypnoticum Unguentum adversus scabiem, ac Hæmorrhoidale *Pharm. Paris.* ingreditur.

℞. Florior. Malvæ, Althææ, Acanthi, Verbasci ana M. ʒ. Ebull. in ʒiij. aquæ fontis ad medias; colaturæ adde Unguenti Populei 3j. pro Enemate adversus dysenteriam, tenesmum, hæmorrhoidesque internas.

℞. Succu Solani, & Geranii Robertiani ana 3iij. Plumbi usti 3j. Unguenti Populei 3ij. Omnia macerentur, misceanturque in mortario plumbeo exactissime cum ejusdem metalli pistillo pro Unguento adversus tumores, & ulcera carcinomatosa.

℞. Cera luteæ, Unguenti Populi ana 3iij. Oleo Nucis 3viij. Lique tum cera, ac deinde adde Unguentum *Populeum*, probe omnia commiscendo, Oleum inde superaffundendo, ut Unguentum adversus adustiones aptissimum efformetur.

℞. Unguenti Populei 3j. Olei Oliv. & Balsami tranquill. ana 3ß. Tincturæ Anodynæ gut. XX. M. pro Linimento adversus hæmorrhoidum externarum dolores.

Alterum adversus eundem morbum Linimentum.

℞. Unguenti Populei 3ij. Thuris masculi p. 3j. ʒ. Testarum Ostrearum p. f. q. cum prædicto Unguento admiscendam.

Populus alba, *Offic.* Populus alba majoribus foliis, C.B. P. 429. *Inst. R.H.* 592. Populus alba *Λευκή* J. B. I. 160. Populus alba, *Dod. Pempt.* 835. *Ger. Park. Raii Hist.* 1418. Populus alba latifolia, *Lpb. Icon.* Farfarus Antiquorum, *Bellon. Popu-*

Populi prima species, *Anguill.* Populus foliis subrotundis dentato-Angulatis subtus tomentosis, *Linn. Hort. Cliff.* 460. Populus candida, Populus Hera-
clea, Arbor admirans, seu bicolor, Albarus, five Albara, Farfora *Nonnull.*
vulgo le Pleupier blanc, l'Obeau, Aubel, ou Obel, l'Orme blanc des Parisiens.

Radicem habet sese in terræ superficie expandentem, minusque profun-
de descendentem, unde a ventorum impetu sæpe numero arbor concutitur,
ac omnino evertitur, truncum vero eminentem pluribus ramis stipatum,
cortice lævi, compacto, sub-albido. Folia lata sunt, profunde incisa,
angulosa, Vitis aut Aceri foliis proxima, & exiliora, viridia, polita,
ac superne lanugine omnino destituta, subtus alba, ac tomentosa, adinstar
Tussilaginis, longisque caudis appensa. Flores, fructusque diversis in
truncis nascuntur, ac præcedentibus omnino simulantur. In locis humi-
dis, ac juxta aquas colitur; & citissime crescit, facile quoque multipli-
catur taleis, quamplurimosque in basi surculos, ut aliæ Populi species,
emittit quo magis radices latius in soli superficie vagantur. Hinc caute ad-
modum, ac prudenter Populus in pratis coli debet, radicibus enim sese
maxime propagantibus innumera eorum ramalia, herbis omnibus languo-
rem inducunt.

Injurius Veteres opinabantur, arborem hanc omnino sterilem esse, ac
tractatu temporis in Populum nigram sponte immutari. Populus ubique fere
invenitur; Alba vero, respectu Nigræ minus familiariter usurpatur. Plinius
post Theophrastum asserit, folia Populi albæ adhuc adolescentia perfectæ
sphærica esse, senescentia vero, angulosa deprehendi, quod utique verum
est, e contra vero Hederæ folia angulos sensim emittunt, ac postremo rotun-
dantur. Quod vero ab iisdem Auctoribus additur, scilicet immediate post
Solstitium Æstivum folia Populi albæ sursum, dorsumque retorqueri, nos
cum Rajo omnibusque recentioribus fide dignis, fatemur, id nunquam ob-
servasse. Eiusdem lignum iisdem usibus utilis est, ac alterius speciei lignum,
quum autem minus solidum, leviusque deprehendatur, plurimum ad soleas
ligneas, & talos calceamentorum conficiendos æstimatur. Hinc facile elici-
tur cur a Tornatoribus, æque ac Populus tremula requiratur. Ut plurimum
experientia confirmatur, ut innuit Theophrastus, quod scilicet, si Populus
grandescens ac arborescens transferatur, eo facilius expandatur.

Et si Populus alba minus sit a Medicis usurpata, suos tamen usos habe-
re potest. Schorderus asserit, ejusdem corticem, vi detergenti pollere, ac
Ischiadi, urinæque difficultati ejus decoctionem, ʒj. in aquæ ʒiij. aut ejus
pulverem, ʒj. cum Melle, aut cum aliquo competentis syrupo commix-
tum, esse dicatum; Rajus in aurium doloribus, succum ex ejusdem fo-
liis expressum, ac in auris cavitatem injectum præscribit. Dioscorides, ac
alii post ipsum quamplurimi, Populus albæ cortici optimos fungos progri-
nendi facultatem tribuerunt, si præsertim eo in frustula secto terræ probe
stercoratæ conspergantur.

P O R R U M.

PORRUM, *Offic.* Porrum commune, Capitatum, C. B. P. 72. *Inst. R. H.*
382. Portum, J. B. 2. 551. *Dod. Pempt.* 688. *Par. Raii Hist.* 1126. Por-
rum Capitatum, *Ger. Fuchs. Turn.* Porrum commune, *Matth. Lugd. Hist.* Por-
tus

rus Communis, seu Capitatus, Scorodoprasum, Gethyllis seu Gethyum, Nonnull. vulgo, *Porreau ou Poireau*.

Radix quatuor aut quinque digitos longa, pollices, vero, unum, aut duos crassa, fere cylindracea, pluribusque conflata tunicis albis, lævibus, luidis, simul una conjunctis, inferne capillitio stipatis, sapore Cepa dulciori, sese extollendo, abit in folia pedem longa, satis lata, alternatim sita, plana, fistulosa, dilute-viridia, saporis Cæpæ. Hæc inter ad quatuor, aut quinque pedum altitudinem, digitum & ultra crassus, firmus, solidus, succoque plenus erigitur caulis, apice insigne acervum, sive parvorum alborum ad purpureum accedentium florum fasciculum sustinens, qui singulis sex bracteis, in lilium dispositis, pediculoque appensis, pari staminum latorum, & cylindraceorum numero conflantur. Hisce præsto sunt fructus fere rotundi, triangulares, nigri, interne tribus distincti cellulis, pluribus oblongis seminibus plenis. Universa planta odore Cæpæ minus penetranti scattet; Julio floret, semenque Augusto maturefcit. Porrum inter vulgatiore oleracea ubique recensetur, solumque pingue, probeque stercoreatum exposcit: nemini inde latet hujusce usus in pultribus, & jusculis. Juxta Joan. Bauhinum ejus semen trium annorum spatio servari potest.

Porrum plurimum olei, nec non salis essentialis, sive volatilis continet. Diligenter in hortis olitoriiis colitur, quum potissimum magis in alimentis, quam in arte Medica usurpari soleat.

Ab omnibus fere Auctoribus inter perniciofa alimenta recensetur, tamen nostris in regionibus, in quibus usitatissimum est, pravos effectus ipsi tributos progignere nunquam compertum est. Non ita facili digestionem in stomacho subigitur, statusque quandoque concitat, ob phlegma viscosum, lentumque in ipso contentum, quod facile longa coctura, antequam comedatur, attenuari potest; tuncque senibus, phlegmatico temperamento, humoribus tenacibus, crassisque præditis convenit.

Porrum urinas, menses, semenque sale suo acri, incidente, ac penetrante excitare solet; fecundasque reddit mulieres, viscositates vasa uteri infarcentes discutiendo. Eo Hippocrates in morbis mulierum, tam interne, quam externe utebatur; hujusce magni viri vestigia subsequens Jacobus Prevostius in menses suppressione Porrum, frustulis pluribus radicis Hellebori nigri perforatum, & coctum jejuno stomacho ante purgationum tempus præscribebat. Nonnulli etiam in Asthmate humido, morbisque pectoris a viscida pituita ortum ducentibus, Porri syrupum adhibent. Omnibus præterea notum est, juscula cum Porris, & Napis confecta in vocis abolitione, & ad thoracem roborandum usurpari.

Porri semina vim habent diureticam; tusa, & in Vini albi cyathio infusa 3j. ad urinas ciendas exhibentur.

Quoad vero exteriorem hujusce usum, sub cineribus Brassicæ folio, obvolutum concoquitur; statimque lateri dolore affecto in Pleuritide applicatur, vel in sartagine frixum, stupis complicatum, optimoque aceto conspersum. Porrum crudum tustum, tumoribusque articulorum applicatum, eos dissipat, in Lacte ebullitum ad hæmorrhoides turgidas, ac dolentes fovendas, ejusque magma ad eas præsertim mitigandas inservit. Hujusce præterea injectus succus aurium tinnitibus medetur.

Æ. iij. vel iv. Porrorum medullam, coquatur sub cineribus Brassicæ folio obvo-

obvolutam, deinde contundatur, & adde Croci pulv. pug. j. ac Olei rofar. parum ad Cataplasma conficiendum hæmorrhoidibus turgidis, ac dolentibus applicandum.

℞. Medull. Porri ℥ iij. Frigatur Olei Chamæmill. ℥ q. Furfuris triticei Man. j. Fœcum Vini albi ℥ iij. M. pro Cataplasmate calide applicando, lateri in Pleuritide.

P O R T U L A C A.

PORTULACA genus plantæ est, cujus duæ sunt vulgatiores, usitatioresque species, nempe Sativa, & Sylvestris.

Portulaca sativa, *Offic.* Portulaca latifolia, seu sativa, C. B. P. 288. *Inst.* R. H. 236. *Raii Hist.* 1039. Portulaca hortensis latifolia, J. B. 3. 678. Portulaca sativa, *Dod. Pempt.* 661. Portulaca domestica, *Math. Ger.* Portulaca hortensis, *Park. Gesn. Hort.* Portulaca latioribus foliis, *Casalp.* Portulaca, seu Portulaca major. Porcellana hortensis, Porcastrum sativum, Andrachne, sive Andrachne domestica, *Nonnul.* vulgo, *Pourpier des jardins, la Pourcellane, ou Pourcelaine a larges fevilles.*

Radicem habet ut plurimum simplicem, nonnullis fibris stipatam, tractuque temporis lignosam, quæ plures emittit pedales caules, crassos, rotundos, quandoque erectos; quandoque solum versus inclinatos, sub-rubros, teneros, succulentos, læves, lucentes, sese in quosdam ramulos dividentes, foliaque circumferentes alternatim locata, oblonga, vel fere rotunda, satis lata, crassa, carnosa, expolita, lucentia, sub-albida, aut sub-lutea, viscosa, ac nonnihil acidiuscula. Ex foliorum alis parvi lutei, aut pallidiusculi exeunt flores quinquepetali, rosacei, calyce monopetalo, quoquo modo intram referente suffulti. Hisce fructus, vel capsulæ oblongæ, herbosi coloris, parvas urnas æmulantes succedunt, quæ transversim, aut horizontaliter bifariam aperiuntur, recipiuntque plurima minuta, & nigra semina. In omnibus fere hortis olitoriis, soloque pingui, probeque stercoreato colitur planta hæc. Alia quoque sativa Portulacæ species invenitur foliis latioribus, ac sub-luteis, parvisque aureis maculis notatis, qua de causa *Portulaca aurata* nuncupatur. Rajus dubitat, utrum hæc species differat a præcedenti, aut simplex sit varietas: certissimum est, addit idem Auctor, hanc altera longe esse delicatiorem. Portulaca viridis vulgaris omnium prima feritur, minime enim frigore lædi potest, scilicet Martio, ac Aprili ineunte, quandoque etiam Februario, potissimum tempestate mitiori, atque ad Autumnum usque virefcit. Magnopere quum in culinis, tum a Medicis usurpari solet; præcipue vero ejus recens caulis, folia, ac semen.

Portulaca sylvestris, *Offic.* Portulaca angustifolia, sive sylvestris, C. B. P. 288. *Inst.* R. H. 236. Portulaca sylvestris minor, sive spontanea, J. B. 3. 678. Portulaca sylvestris, *Dod. Pempt.* 661. *Math. Ger. Par. Raii Hist.* 1039. Portulaca sponte nascens. *Card. Hist.* Portulaca exigua, sive Andrachnion arvense, *Camer.* Portulaca angustioribus foliis, *Casalp.* Portulaca foliis Cuneiformibus verticillatis sessilibus, floribus sessilibus, *Linn. Hort. Cliff.* 207. Portulaca agrestis sive arvensis, Andrachne sive Andrachne sylvestris, minor, altera, sive agria, *Nonnul.* vulgo, *le petit Pourpier sauvage.*

Simplex radix, parva, fibrisque donata, plures emittit parvos caules rufescen-

fefcentes, variosque in ramulos divifos, prope folum ftratos, neë non foliis fuffultos latiusculis, carnofis, denfis, succolentis, atro-viridibus, faporis vifcofi, acidulique, uno verbo foliis Portulacæ fativæ fimilibus, & anguftioribus, uti & flores: juxta enim Joannem Bauhinum Portulacæ fylveftris in alio a fativâ non differt, præter omnium fui partium exilitatem, ac merito fufpicari poffumus, fativâ a fylveftri, naturam cultura immutante, ortum duxiffe. Frequentiffime in hortis, areifque confpicitur, quin etiam in fabulofis, incultifve terris, prope magnas vias, in quibus fponfe nafcitur. Quamvis vero Portulacæ fylveftris non adeo, uti fativâ, in pretio habenda fit, in hac enim poftrema, & caules, & folia carnofa magis, fuccoque turgidiora, graviorifque faporis reperiuntur, tamen, tam Culinario, quam Medico ufui ambæ inferviunt, Sylveftrisque jure, ac merito Sativæ locum occupare quandoque poteft.

Portulacæ plurimum olei, ac phlegmatis, ac fere nihil continet falis, interque refrigerantes recenferi folet, nam fanguinem depurandi, pectoris acrimoniam edulcorandi, fcorbuticam affectionem demulcendi, vermefque enecandi vim habet. Admifceri folet jufculis refrigerantibus, acetarifque, in quibus difficile admodum a ftomacho fubmittitur, flatufque concitat; folummodo ergo juvenili ætate, ac temperie ficca, & biliofa conftitutis conveniet. A Nonnullis etiam, ut diutius fervari poffit, aceto, ac fale conditur. In Officinis vero præftant aquam diftillatam Portulacæ, quæ ad ℥ iij. vel jv. in febrili fervore ad fanguinis, fpirituumque irruptionem compescendam, exhiberi folet. D. Chomel in *Historia Plantarum ufitatarum*, hanc, affert, fæpiſſime, in hæmorrhagiis, præfertim uterinis, uſurpaſſe. Optima quoque hæc aqua æſtimatur adverſus lumbricos, femp̄que cum ſucceſſu pueris hoc morbo affectis propinari folet. Ejus etiam ſuccus prædictæ doſi, ejusque ſyrupus in Officinis famigeratiſſimus ab ℥ j. ad ℥ ij. eundem edunt effectum: ſuccus idem ad ignem ad Extracti conſiſtentiam inſpiſſatus ℥ j. aliquo temporis ſpatio repetitus a nonnullis Auctoribus, ad renum, ac veſicæ glareas expellendas, commendatur. Portulacæ folia manſa dentium dolorem mitigant, præfertim ſi auſteris fructibus fuerint debilitati. Portulacæ ſemen inter minora quatuor frigida aſtipulatur, quæ ſunt Lactucæ, Portulacæ, Endiviæ, ac Cichorii,

Portulacæ ſemina uſurpari, ſolent in Eleſtuario de *Psyllio*, ac *Requie Nicolai*, Diapruno, Confectione Hyacinthina, ac pulveribus Diarrhodon contra vermes. *Pharm. Pariſ.*

℞. Rad. Oxylapati, & Fragariæ ana. ℥ j. Coque cum lb. β. carnis vitulinæ in aquæ lb. iij. ad duos hauſtus reducendis. Adde extremo ſemi-horio Fol. Portulacæ, Borraginis, & Bugloſſi ana. Man. β. nec non Lactucam fruſtulatim incifam. Fiat colatura levi expreſſione, ac duas in partes dividatur potio refrigerans congruo temporis ſpatio reiterandâ, mane, jejuno ſtomacho, ac ſero.

Adde vero pro unaquaque doſi Nitri puriſs. ℥ j.

℞. Aquar. Portulacæ, Scordii, Tanaceti ana. ℥ iij. Corall. pp. ac Seminis contra ana ℥ j. β. Theriacæ ℥ j. Extracti Juniper. ℥ β. Salis Ammoniacy, ac Gemmei ana ℥ j., Syrupi Limon. ℥ j. M. pro potione vermifuga pro binis doſibus.

Alia Potio contra Vermes.

R. Aquæ Portulacæ ꝑj. Semin. contra ꝑß. Myrrhæ p. & C. C. usti ana. ʒj. Pulveris viperini gr. xv. Syrup. Absinthii ꝑj. M. pro potione chocleatim exhibenda.

R. Aquæ Portulacæ, & Cichorii ana. ꝑiij. Corall. rub. pp. ac Ocul. Cancror. pp. ana ʒj. Chinæ Chinæ p. ꝑj. Syrup. Capill. Vener. ꝑj. M. pro Julapio, in sputo sanguinis perodice reccurrente, convenientissimo.

R. Aquæ Portulacæ ꝑj. præcipitati albi ꝑß. Croci gr. xii. M. pro Linimento exsiccante, in quo penna ter de die immergetur, ad faciei impetiginem, aut papulas exsicandas.

P R I M U L A V E R I S.

P R I M U L A V E R I S, *Offic.* Verbasculum pratense, odoratum, C. B. P. 241. Primula Veris odorata, flore luteo, simplici, J. B. 3. 495. *Inst. R. H.* 124. Primula veris major, *Ger. Raii Hist.* 1081. Herba Paralyfis, *Brus. Cast.* Paralyfis vulgaris, pratensis, flore flavo simplici odorato, *Park. Parad.* Primula veris flavo flore elatior. *Clus. Hist.* 301. Primula veris flore luteo, *Eyst.* Primula pratensis, *Lob. icon.* 567. Arthritica, *Gesn. Hort.* Arthritica simplex luteo flore, *Camer. Hort.* Alisma pratorum, *Colimell.* Dodecantheon, *Angill.* Arthritica prior, seu viola Tusculana, *Ruel.* Primula foliis dentatis rugosis, *Linn. Hort. Cliff.* 51. Verbasculum odoratum, *Fuchs. & Antiquorum.* Herba Paralyseos, Herba, seu Clavis Sancti Petri, Paralytica sive Arthetica, Chelididis seu Chelidium, Flos quadragesimalis, Bracæ, Brachæ seu Brachulæ Cuculi, *Quorumd.* vulgo, *Prime vere*, *Primerole*, *Fleurs de Coucou*.

Radicem habet satis crassam, squammosam, sub-rubram, fibrosam, saporis nonnihil adstringentis, odoris grati, ac aromatici. Incunte Vere folia emittit oblonga, lata, rudia, rugosa, in terram strata, glabra, aut lanugine brevissima, ac vix quidem conspicua ornata. Hæc inter unus, aut plures eriguntur caules, palmaris altitudinis, & ultra, rotundi, nonnihil villosi, foliisque destituti, & firmi, in quorum apicibus flores simplices, venustissimi, lutei odoris, tubulares, superna parte expansi, ac quinque emarginatis segmentis distincti, fasciculo sustentur, umbellati quoque sunt, sexque septem, duodecim, & aliquando etiam vigintiquatuor, & ultra numerantur, abeuntque in fructus ovales, calyce obteptos, plura semina rotunda, aut angulosa minuta, ac nigra resserantes. Planta hæc, cujus sapor nonnihil acer, ac amarus est, juxta Joannem Bauhinum fere ubique crescit in arvis, pratisque humidis, nemoribus, ac sylvis, in quibus Vere vix quidem incipiente apparet, unde Primula Veris fuit nuncupata. Hæc quoque suas habet varietates, non minus quam species alia flore albo, ac ad septem usque a Rajo cum Parkinsono reducuntur. Folia, ac præcipue flores in usum Medicum veniunt.

Hujusce plantæ flores Analyfi commissi, plurimum acidi, parum spiritus urinosi, nihil salis volatilis concreti, maximamque olei, ac terræ portionem largiuntur. In iis vero sal volatile aromatico-oleosum satis moderatum continetur, unde bene apti ad Spirituum influxum adjuvandum, nervosque

quæ roborandos, cenferi solent. Præstant in officinis Aquam distillatam, & Conservam Primulæ Veris, cum successu in Apoplexia, ac Paralyfi, præsertim linguæ, ejusque hæsitantia, usurpandam. Aqua ab ℥ jv. ad vj. solitaria præscribitur, Conserva vero ab ℥ β. ad ℥ j. plerumque autem Portionibus, aut Opiatis hisce morbis convenientibus admisceri solent. Distillationis ope spiritus quoque elicitur iisdem præditus facultatibus; ad hunc autem probe eliciendum, flores sale communi sunt inspergendi, ac fermentationi priusquam distillantur per dies aliquot relinquendi. Horum quoque florum Infusum in aqua ferventi ad modum Theæ præscribi solet, Pugillo nempe uno in aquæ ℥ vj. aut Man. β. in juscule vitulino. Nonnihil somniferi in hac planta contineri, observatum fuit, eo quod sedat vapores, dissipat hæmicraniam, ac vertigine a suppressis mensibus præcipue productas. Rajus refert, foliorum, ac florum succum æquali portione vaccini lactis commixtum capitis inveteratum ac pertinacem dolorem sanasse, testaturque etiam cum D. Hulse Radicum decoctionem in convenienti liquore optimum remedium esse adversum vertiginem.

Quod ad externum Primulæ Veris usum ejus flores Cataplasmatibus forma, efficacissimi deprehenduntur adversus arthriticos dolores, ac articulationum morbos. Bartholinus ait, paralyticum in sinistro latere sanasse fomento, & spiritu ope Tritici elicitio, in quo Primula Veris ebulliverit. Schorderus veluti optimum remedium deprædicat, acetum infusione hujusce plantæ radicum saturatum, ad dentium dolores sanandos, dummodo naribus inspiraretur. Florum succus, aut aqua distillata faciem, maculasque cutaneas liniementi forma detergit.

Flores autem Primulæ Veris in Aqua Generali Pharmacopœæ Paris. usurpari solent.

℞. Fol. Salviæ, Fol. ac Flor. Primulæ Veris, Flor. Chamæmel. Tiliæ, & Rosmarini ana Man. j. Superaffunde Aquæ ℔. jv. Infusa omnia relinquuntur bihorio in Cinerario calido cooperto vase. Fiat inde colatura per linteolum forti expressione, qua calida caput bis, terve in die foveatur, in Paralyfi, morbis capitis, & Hemicrania a frigida, ut ajunt, ac viscosa pituita productis.

℞. Fol. Melissæ, & Betonicæ ana Man. β. Summit. Gallii lutei, Stechados, ac Florum Primulæ Veris ana pug. ij. Ebulliant in aquæ ℔ iij. ad ℔ ij. colentur postea expressione, & adde Syrupi Stechados ℥ j. β. pro decoctione adversus Paralyfim, Rheumaticos, aliosve nervorum affectus a causa frigida oriundos, cyathis quatuor tepidis de die propinatis.

℞. Aquæ stillatitiæ Primulæ Veris, Melissæ, ac Flor. Tiliæ ana. ℥ j. β. Sp. volat. C. C. gut. X. Succin. pp. ℔ β. Pulveris de Gutteta ℔ j. Confectionis Hyacinthinæ ℥ j. Syrupi Beton. ℥ j. M. pro potione Cephalica cochleatim sumenda in Apoplexia, & Paralyfi.

℞. Fol. ac Flor. Primulæ Veris, Betonicæ, ac Rosmarini ana Man. β. Florum Caryophylli, ac Liliorum Convall. ana pug. j. Infunde in tribus sextariis optimi Vini rubri super cinerarium calidum pro Gargarismate pluries de die repetendo in linguæ Paralyfi.

P R U N U S.

PRUNUS arbor est adeo ubique nota, ut in Europa nostris hisce diebus hortus non sit, in quo optima aliqua Pruni species non inveniatur: Duæ generaliter distinguuntur, *Domestica* una, altera vero *Sylvestris*; quum vero alio in loco de Pruno sylvestri, sermo jam sit institutus, Prunum domesticam hic solummodo describemus.

Prunus sativa vulgarissima est, ideoque pluribus haud est delineanda. Radicem habet satis longam, in plures divisam ramos, lignosam, robustam, serpenterem, nigricantem, quæ caulem mediocriter altum, & crassum, satisque firmum, lignoque conflatum duriusculo, sub rubro, centrum versus emicante, in truncis præcipue vetustioribus, ad varia vermiculata opera conficienda aptissimo, ideoque a tornatoribus expetito, cortice rectum cinereo, ad atrum accedente, scabro, e quo quandoque exsudat Gummi fulvum, ac sub-albidum, pellucidum, sub-dulce, saporisque neutiquam ingrati. Folia ut plurimum foliis Mali exiliora sunt, arctiora, longiora, magisque nigricantia, glabra etiam, crenatis marginibus, saporis amari, & adstringentis. Flores ut in Pruno sylvestri albi sunt, at majores, ac folia præcedentes; horum quisque petalis conflatur quinque, rotundis, magnis, apertis, rosaceis, calyce populum referente, quinquifido, ac viginti quinque, vel triginta staminibus constante. Hisce præsto sunt carnosus fructus rotundi, aut fere ovals longitudinally fissura præditi, plus, minusque longis caudis appensi, sub tenui tunica pulpam mollem continentes, in quorum centro locatur nucleus osseus, planus, rotundus, ac fere ovalis, apicibus cuspidatioribus, ac sulcatus, occluditque semen, sive amygdalam.

Fructus Pruni veræ sive sativæ, *Prunum* Latine nuncupatur, Gallice vere *Prune*. Infinitus fere Prunorum tam cultura, quam industria productorum numerus invenitur, ac invicem figura, crassitie, substantia, colore, ac sapore differunt. Oblonga enim, rotunda, ovalia, acuta, ac pyriformia conspiciuntur: crassa quoque, media, ac exilia; mollia, quorum humidior substantia nucleo adhæret, dura, quorum siccior nucleo facile separatur, quæque generaliter melioris notæ recensetur; alia vero medium inter prædicta locum tenent; alba præterea, viridia, lutea, rubra, cærulea, nigra, ac atro-cærulea; dulcia, acida, ac mediæ naturæ, sive acido-dulcia, alia denique aspera, sive acerba. Ex hisce ut plurimum accidentibus Prunorum bonitas nec tollitur, nec augetur peroptima, ac exprobranda Pruna in unaquaque figuræ, crassitie, ac coloris specie inveniuntur. In Prunis omnibus pulpa magis, minusque lutescens est, quod nihil refert. Damascena præ ceteris facilius a nucleo divelluntur, quorum numerus maximus est, relate saltem ad denominationum numerum pro minima quaque discrepantia. Pruna, inter fructus excellentissima, ac exquisitissima reputantur, variisque modis excoli possunt, sylvulæ scilicet, ac arbutatarum arborum more, omnibusque aliis rationibus hortis cultoribus famigeratissimis, melius tamen arbutatarum arborum in modum excreverunt. Post Julium per totum usque Octobrem, & ultra Pruna adsunt in Pomariis, ac elegantem secundis mensis ornatum suppeditant: ante Solis ortum sunt colligenda; ac recentia, exsiccata, cocta, aut condita edi possunt. Utilissima sunt, saccharoque diversis

versis rationibus condiuntur, quinimmo iis condimenta parantur, ac eorum exsiccata pulpa in massam pro variis usibus congeri solet.

Prunus arbor est, quæ insertione, nucleo, sive amygdala, & furculis, & radice aut sponte prodeuntibus multiplicatur. In unaquaque Pruni specie etiam sylvestri inferi potest, in Ceraso præterea, Malo Persica, & Amygdalo: Optima autem præ omnibus Prunorum ac Malorum Persicarum speciebus, Prunus Damascena nigra, & *S. Juliani* recensentur, hæc enim innumera germinant furcula, quæ facile interferi possunt, gratiorem habent saporem, diutiusque perdurant. Immittuntur vero aut fissura, aut scutula. Sancti Juliani nuncupata melius scutula multiplicatur, ejusque fructus copiosiore succo turgescit, Damascena vero nigra exsucca magis esse solet, minoremque fructuum edit copiam. *La Cerisette* inter Prunos præcocior est; *S. Juliani* in arbore flacescit, & ad Hyemem usque moratur, Sanctæ Catharinæ, pluresque aliæ Prunorum species furcula facile, fructuumque copiam absque insertione suppeditant. Prunus solum magis siccum, quam humidum, magisque sabulosum, quam forte expostulat; cetetum Prunus ubique reperitur, facile crescit, ac plurimum pullulat quocumque locetur. Prunus autem in arena nigra citius adolescit, copiosiores, meliorisque notæ fructus producit; segnior e contra est in terris fortioribus, ramosque tantum progignit. Cujuscumque speciei Pruni Vere ut plurimum florescunt, Aprili scilicet, & Majo, uti Cerasus, ac Pyrus.

Diversas Prunorum species curiosis cognitas hic loci describere haudquam idoneum reputamus, si enim de singulis sermo quantumvis brevissimus institueretur, in adeo magno numero sese offerunt, ut integro volumini materiem præberent: meliores igitur exquisitioresque solum modo indigitabimus, uti sunt sequentes.

Pruna magna, dulcia, atro-cærulea, C. B. P. 443. Prunus fructu magno, dulci, atro-cæruleo, *Inst. R. H. 622*. Pruna Damascena, *Lugd. Hist. 314*. vulgo, *Le gros Damas noir, ou la Prune De S. Cyr. ou le gros Damas violet de Tours*. Facile a nucleo abscedunt, optima sunt, ac fertilissima, cruda ac passa comeduntur. Eorum pulpa laxans est, ac in Diapruno usurpari solet, cujus est basis præcipua.

Prunus fructu ovato, maximo flavo, *Inst. R. H. 622*. Pruna subrotunda flavescentia. Pruna Domini, Parisiensium, vulgo, *le Ferdrigon de Cernay, le double Damas ou Passevelours*. Venustissima, satisque crassa sunt, luteo-cærulea, præcocia, facile abscedentia; non adeo exquisitum saporem habent in agro Parisiensi, eoque minus in regionibus frigidis; excellunt vero in climate calido, ut in Galliæ meridionalibus provinciis.

Pruna coloris ceræ ex candido in luteum pallescentis, C. B. P. 443. Prunus fructu cerei coloris, *Inst. R. H. 622*. Pruna cerea, sive Cereola, *Tabern. icon. 991*. Pruna Sanctæ Catharinæ vulgo, alba sunt, crassa, magisque plana, quam longa; nucleo ut plurimum adhærescentia, ac optima. Passa quoque magnopere æstimantur.

Pruna rotunda, flava, dulcia, mali amplitudine, C. B. P. 443. Prunus fructu maximo, rotundo, flavo, & dulci, *Inst. R. H. 622*. Pruna rubicunda instar mali Armeniaci, vulgo, *Le Damas gris, la Prune d'Abricat ou Abricotée*. Alba sunt, crassa, rotunda, ac per maturitatem quidpiam rubri acquirentia ad Mala Armeniaca minora accedunt; exquisitissimum, ac recreantem præ ceteris saporem habent.

Pru-

Pruna ex flavo rufescentia, mixti saporis gratissima, C. B. P. 443. Prunus Brignonensis, fructu suavissimo, *Inst. R. H.* 623. Pruneola, Brignolæ, Pruna Brignolina Briolensis seu Brignolensis. Præcærentibus exiliora sunt dilutiora, ad flavum accedentia, pulpa firmiori prædita, uti Cotoneum, cortice Mali Medicæ conditæ, vel Armeniacæ exsiccata, æmulo, nonnihil acida, ac vinosa, a febricitantibus impense expetita, si enim aut leviter in aqua cocta, aut cruda ingurgitentur, refrigerant, ac humectant, nobis vero in quibusdam filcinis acervatim ad modum Passularum, ac Ficuum pingiume Brignole in Provincia meridionali sita afferuntur, hinc etiam nomen traxerunt. Venti exquisitoria salubriora, ac sapidiora a Pena & Lobellio reputantur, ideoque Damascenis Prunis alias adeo in pretio habitis anteferenda.

Prunus fructu majori, virescente, suavissimo, *Juss.* Pruna Claudina vulgo, *la Reine Glaude*. Crassioris albi Damasceni species rotunda, nonnihil plana, quadrata, & serotina, pulpa prædita firma, ac densa, e nucleo abscedit, ceterisque dulcior est.

Pruna parva ex viridi flavescentia, C. B. P. 443. Prunus fructu parvo, ex viridi flavescente, *Inst. R. H.* 623. Pruna parva, cerotina, cereola, *Gesn.* Pruna mirabilia vulgo, seu Mire Bella. Exilioris albi Damasceni species fertilissima, ac prædulcis, e nucleo abscedens; semper optima esse solent, condita vero magis quam cruda in pretio habentur. Quamplurima alia Pruna, quamvis longe minus exquisita, non omnino tamen contempnendam addi possent, quod supervacaneum penitus reputamus. Modo itaque Prunum a Medicis usitatiorum describemus. Hic tamen solummodo præmittemus, Rajum cum Schwyneckfeldt unam tantum Pruni speciem statuere, vel saltem existimare, hunc fere infinitum ac adeo decantatum differentiarum specierum numerum, nihil aliud esse, quam varietatem fortuito figura, crassitie, substantia, colore, sapore, ac maturationis tempore productam: accidentia omnia a semine, & fortasse etiam a cultura emanantia, quotidie enim novæ Prunorum veteribus incognitæ apparent species. Quare juxta laudatorum Auctorum placitum Prunis, æque ac Pomis, & Pyris accidit; quantumvis enim numero excrescant, nihil inde aliud esse possunt, quam unius, ejusdemque speciei varietates. Ulro fatemur, sententiam hanc nobis verosimiliorem videri; tamen quum Jo. Bauhini contrarium asserentis auctoritatem quam maxime veneremur, litem adversus tantos Adversarios dirimere non audebimus, curiosis magis illuminatis hujusce quæstionis decisionem libentissime relinquentes.

Pruna Damascena, *Offic.* Pruna parva, dulcia, atro-cærulea, C. B. P. 443. Prunus fructu parvo, dulci atro-cæruleo, *Inst. R. H.* 622. Pruna Damascena nostrata, *Bellon.* Pruna parva dulcia atro-virescentia, Pruna Syriaca, Brabya seu Badrya & Madria cognominata, Pruna Passa seu Rugosa, *Nonnul.* vulgo, *le Prunier de Damas*.

Radicem habet serpentem, ac profundam, caulemque emittit in plures divisum ramos mediocris altitudinis, ac crassitie. Folia oblonga sunt, rotunda, latissima, in margine leviter denticulata. Flos vero quinquepetalus, rosaceus, atque albus, qui tandem in mediocrem, rotundum, carnosum, tunicaque nigra contextum fructum facescit, ejus autem pulpa sub-rubra est, succolenta, nucleo abscedens, odoris satis suavis, saporisque dulcis, ac grati; nucleus parvus, oblongus, lignosus, ac durissimus, exiguum amygdalam fere rotundam, aut ovalem reserans, saporis haud ingrati, & amaricantis.

Arbor hæc in hortis frugiferis coli solet; floret autem, Vere uti Pruna cætera, ejusque fructus Autumnum versus maturescunt. Crassiores autem, probe enutriti, maturi, recentes, saporis, odorisque jucundi, sunt seligendi, utpote qui sæculis omnibus celebrati; a Veteribus quoque usurpabantur, cratibus repositi, Solisque calore exsiccati, quemadmodum hisce diebus mos adhuc viget. Ceterum, quamvis asserat Dioscorides, Pruna hæc exsiccata ventrem constipare, constanti tamen experientia, confirmata fuit sententia Galeni asserentis, ea, inter laxantia, esse reponenda. Appellantur vero Damascena, primum enim e Damasco urbe Syriæ principe allata fuerunt.

Pruna parum olei, plurimum salis essentialis, ac phlegmatis continent. Quæ a nobis ut plurimum in alimentis usurpantur, humectantia, sunt laxantia, ac emollientia; Pruna enim sylvestria adstringendi vi pollent, ac alibi sub nomine *Acaciæ nostratis*, vel *Acaciæ Germanicæ* descripta fuerunt. Pruna dulcia hic loci potissimum examinanda, in plures dividuntur species, præcipuumque secundis mensis ornatum suppeditant, aut cruda, aut saccharo condita, ac præ ceteris, Sanctæ Catharinæ, Claudina, Mirabilia, Pruna Domini Parisiense, & Rubicunda instar Mali Armeniaci, aliaque nonnulla. Refrigerantia sunt, sitim compescunt; appetitum cient, junioribus, stomacho præsertim sicco, ac calido præditis, ac temperamentis biliosis, & sanguineis plurimum juvare solent; lædunt e contra debilioribus, ac difficili digestionem laborantibus, quum enim vim habeant laxantem, eo magis ventriculum debilitant, fluxusque ventris progignunt, qui tandem in Dysenterias sæpe degenerant. Senibus ergo, ac pituita abundantibus sunt interdicens; experientia præterea compertum est, tempestatibus Prunis ditioribus, Dysenterias, Febresque putridas familiarius, in populo præsertim, grassari, eo quia iis immodice, ac fere solis plebs enutritur; præterquam quod vermis facile in Prunis intruditur, a quo eorum qualitas alteratur, aptaque sunt ad viscosam in primis viis saburram progignendam, morbos contumacissimos quandoque inferentem. Moderatus itaque eorum usus esse debet, ac maturiora, intaminata, recenter, ac ante Solis ortum collecta legenda sunt. Pluribus Prunorum speciebus gratissima condimenta parantur, furno quoque exsiccantur præcipue in Turrena, ubi plura simul eodem involucre artificiose colliguntur, ut venustiores, succulentiores, sapidioresque evadant. Pruna hæc passa, Hyeme per totam Galliam distribuuntur, & præsertim Quadragesimali tempestate usurpantur; carnosæ vero, mollia, & sapida sunt eligenda, iisdemque, ac Pruna, donantur virtutibus.

Species autem usque adhuc a nobis, sub nomine parvorum Damascenorum nigrorum descripta, & pro Prunis passis potissimum adhibita, uti dulcior ceteris præfertur pro Electuario *Diapruno* Officinarum tam simplici, quam composito. Diaprui simplicis dosis est, ab ʒj. ad ʒj. ss. quum viscera sunt emollienda, ac alvus leniter referanda. Compositi vero, quadam Scammonii, Diapruno simplici, addita quantitate, ab ʒss. ad ʒvj. nec ultra. Omnibus quoque notum est, decoctionem Prunorum passorum, infusionum purgantium sæpe basim constituere, in primis pro puerulis; pravum enim eorum odorem corrigit, purgantisque vim auget.

Sæpe in quibuscumque Prunis, eorumque fructibus, Gummi album, pelucidum, & diaphanum, Gummi Prunorum nuncupatum, reperitur, quod a Mercatoribus Gummi Arabico, cui plurimum colore, ac vi similatur, admisceri

ferri solet, valetque ad solvendum calculum, adversus Colicam nephriticam, nec non ad humectandum thoracem, sputumque excitandum, pulveris, aut mucilaginis forma.

Pruna in Electuario Diapruno, Confessione Hamech, ac Lenitivo *Pharmacopœæ Parisiensis* usurpatur.

℞. Decot. Fol. Malvæ, Parietariæ & Nasturt. Aquat. ℥ j. Dissolve Diaprunis Simplicis ℥ j. pro Enemate emolliente, ac laxante.

℞. Elect. Diapruni solutivi ℥ β. Pulv. Cornachin. ℥ j. Syrupi Flor. Malor. Persic. ℥ j. Dissolve in cyatho calidæ pro Potione purgante, mane jejuno ventriculo propinanda.

℞. Diaprun. simp. ℥ β., Tabell. de Citro ℥ β., Salis Vegetabilis ℥ j. Fiat solutio in cyatho decoctionis Cichorii sylvestris pro potione purgante.

℞. Diaprun. solut. ℥ β. Chinæ Chinæ p. ℥ vj. Rhabarbari, Salis Absinthii, & Salis Glauberiani ana. ℥ j. M. cum s. q. Syrupi Flor. Malor. Persic. F. Opiata febrifuga, ac purgans, ℥ j. β., nebula excepta, ter de die, repetenda in febribus intermittentibus.

℞. Prunor. pastor. ℥ β. Folior. Sannæ mund. ℥ ij. vel iij. Ebulliant in duobus aquæ cyathis ad medias, coletur postea liquor linteolo forti expressione pro potione purgante, mane jejuno stomacho, exhibenda.

P S E U D O - A C A C I A.

ACACIA vulgaris, *Offic.* Pseudo-Acacia vulgaris, *Inst. R. H.* 649. Arbor filiquosa, virginensis, spinosa, Locus nostratibus dicta, *Par. Theatr.* 1550. Acacia Robini flore odorato, *J. S. Elsch. Mentz. ind.* 3. Robinia *Car. Linn. Gen. Pl.* 349. Acacia arborea Americana, Acacia magna flore quasi mali aurantiæ odoratissimo, Acacia falsa, Acacia adulterina, seu spuria, *Nonnul. vulgo Faux-Acacia.*

Radix crassa, longa, serpens, lutescens, saporis dulcis ad Glycyrrhizam accedentis, caulem conspicuæ altitudinis, & crassitie, in plures divisum ramos propellit, foliis oblongis, in eadem caulis parte, binis simul locatis, extremo impari claudente, floribus venustis admodum, longis, leguminosis, sive papilionaceis, albis, spicæ in morem dispositis, mitis, ac grati odoris florum Mali Aurantiæ æmulis, quibus siliquæ longiusculæ, plantæ, læves, bifarium sese aperientes, ac nonnulla reniformia semina continentes succedunt. Nec Bauhinus, nec Rajus arborem hanc in Virginia, & agro Annapolitano sponte crescentem, & inde nobis advectam agnoverunt; modo vero ubique fere in hortis colitur: quamvis enim e tam longinquis regionibus allata, temperatioribus tamen adeo assuevit, ut hodie penitus vulgarissima sit, Vereque flores edendo, magnopere visum delectet. Juxta D. Lémerym, Acacia primum in Galliam translata fuit ex America cura D. Robini, ac in horto Regio Parisiensi locata, ubi hisce quoque diebus crassa, magna, ac robusta conspicitur, qua potissimum de causa *Acacia Robini* ab ipso nuncupatur, e qua etiam Acaciæ omnes Parisiis profluxerunt.

Quondam ambulacra, cameratæque vineæ ex hac arbore sæpenumero conficiebantur; citissime enim crescit, commodissimæque umbracula ministrat, nunc tamen Hippocastani gratia parum curatur, utpote quæ facile evertitur, scabrosum corticem habet, parvas frondes, nec late virentes, ramos prætere-

rea non satis flexibiles, verticemque sæpenumero decompositum, quo frequenter amputato arbor quam maxime deformatur. Hisce potissimum rationibus a politioribus hortis exulatur, ac quibuscumque tantum in atrii obfragrantem odorem ab ejus flore exalante, nonnumquam toleratur. Leve, ac nonnihil pingue diligit solum, semineque absque magna cura propagatur, eademque ratione colitur, ac Hippocastanum, quondam quoque perquisitissimum, modo autem fere neglectum; adeo fortunæ favor in plantis etiam instabilis deprehenditur. Acaciæ lignum colorem habet luteum, satis venuste varium, a tornatoribus pro sellis conficiendis usurpatum.

Perexiguum Arbor hæc usum Medicum habet; quum autem paucò ab hinc tempore in Gallia innotuerit, ad ejus proprietates evulgandas sedulo incumbere possumus: ejus enim flores, qui fere soli in usum revocantur, veluti anti-hysterici reputantur, extatque in Officinis aqua ex his floribus stillatitia ad $\frac{3}{4}$ jv. ad $\frac{3}{4}$ vj. usque in Porionibus, ac Julapiis convenientibus adversus vapores propinanda. Lemeryus addit, emollientes, laxantes, aperientes, ac resolventes esse, radicem esse peccoralem, ac jure arborem hanc, *Glycyrrhizam arborescentem* posse nuncupari, in alio enim ab ea non discrepat, nisi quod arbor sit, Glycyrrhiza vero herba. In *historia Plantarum*, Boerhaavio tributa, post Robinum, asseritur, hujusce Acaciæ folia ebullita, ac expressa, adinstar Sennæ, cathartica vi donari, ab aliis vero veluti roborantia, ac refrigerantia commendari, ac in Dysenteria præscribi; ab iis tamen magni dolores, ac flatus concitantur.

P S Y L L I U M.

Quum PSYLLII omnes cognitæ species iisdem proprietatibus præditæ censeantur, de binis sequentibus tantum sponte in nostris regionibus excrecentibus, sermonem instituemus.

Psyllium perrenne, *Offic.* Psyllium majus, supinum, C. B. P. 191. J. B. 3. 513. *Inst. R. H.* 128. *Raii Hist.* 882. Psyllium alternum, *Matth. Cast. Tab. Lugd. Hist.* Psyllium majus, *Cesalp.* Psyllium majus, semper virens, *Par.* Psyllium semper virens Lobelii, *Ger.* Psyllium Plinianum forte, radice perrenni, supinum, *Lob. Icon.* 437. Psyllion, seu Psylleris, Cynocephalion, Cynomion, Cynomuya, vel Cynomya, crystallium, Herba Pulicaris, sive Pulicaria, *Nonnull. vulgo, Herbe aux Puces vivace.*

E radice longa, lignosa, dura, capillitio stipata, caules exsurgunt sarmentosi, lignosi, ramosi, reptantes, foliis referti oblongis, angustis, mucronatis, satis venuste in cespite congestis, hirsutis dilute-viridibus. Parva capita, sive spicæ breves summis caulibus locantur, eisque parvi lanuginosi flores, dilute-lutei adnectuntur, efformanturque cylindro vertice patulo, quadrifido, & cruciformi. Hisce fructus, sive capsula membranosa, bicellularis succedit, ocluditque semina minuta, oblonga, sub nigra, tactu laevia, lucentia, Pulicæ tum figura, tum colore æmula; unde hoc Plantæ genus Psyllium vocitatur. Species usque adhuc a nobis descripta frequens agræ Monspensulani incolæ est, nec non calidarum, incultarum, sabulosarumque regionum, ac secus mare luxuriare quandoque solet. In hortis quoque colitur seminis a Medicis usurpati gratia; Junio, & Augusto floret; semen vero Autumno colligitur, eligendumque est recens, nutritum, mundum, tactuque læve.

Psyl-

Psyllium annuum, *Offic.* *Psyllium majus*, erectum, C.B.P. 191. J.B. 3. 513. *Inst.* R.H. 128. *Psyllium*, *Dod. Pempt.* 115. *Psyllium vulgare*, *Par. Raii Hist.* 881. *Psyllium*, sive *Pulicaris herba*, *Lugd. Hist.* 1172. *Psyllium minus*, *Cæsalp.* *Psyllion vulgatus*, *Nonnull.* vulg., *l'Herbe aux Fuces annuelle*.

E radice annua, simplici, alba, fibrosa, unus aut plures propelluntur caules fere pedales, & ultra, erecti, rotundi, villosi, firmi, circumquaque ramosi, foliis binis invicem oppositis stipati, Hyssopo, & Dracunculo ferme similibus, angustioribus, hirsutis, ac, adinstar Plantaginis, nervosis, quandoque leviter crenatis. Ex foliorum alis pedunculi exeunt longi, gracilescque, quorum extremis spicæ breves locantur, pluribus conflata floribus parvis, pallidis, præcedentis speciei proximis, quibus pariter membranaceæ capsulæ subsequuntur, maturescendo sese horizontaliter aperiens, ac duo plerumque semina referans plana, oblonga, lucentia parva, uno verbo *Pulicæ æmula*. *Psyllii* hujuscemodi species vulgatior est, abundeque in incultis, siccis, sabulosisque locis, & in arvis vitibus feracioribus crescit. Frequentissime in agro Parisiensi reperitur. *Rajus* post *Joan. Bauhinum* inquit, caulium, ac ramorum summitates tactu pingues, ac viscosas esse, universamque plantam sapore amaro, absque manifesto ullo odore scatere.

Analyseos Chymicæ ope plurimum olei, ac terræ, nihil salis volatilis concreti, parum spiritus urinosi, pluresque acidos liquores *Psyllium* largitur. Ejus sal, corallino sali similatur; ammoniaco tamen, magnæque sulphuris, terrestriumque partium copiam admiscetur. Semen solummodo in usum Medicum venit. Ex eo, aqua Rosarum, Portulacæ, aut Plantaginis, mucilago elicitur ad sanguinis sputum, dysenteriamque sistendam aptissima, nec non ad oculorum inflammationes, & palati, uvulæ, aliarumque partium inflammationes compescendas. Neoterici quoque mucilaginem hanc uno ore, tamquam refrigerantem, ac temperantem deprædicant, solusque *Mesuius* inter Veteres, abditam quamdam, malignamque acrimoniam eadem tribuendam esse censet, unde juxta ipsum internus ejusdem usus nonnihil esset peritescendus; tamen innocuum experientia demonstravit *Schorderus*. Tournefortius, alique Professores in clysmatibus adversus Tenesmum, Dysenteriam, Renumque inflammationem proponunt. *Prosper Alpinus*, in sua *Medicina Egyptiorum*, in ea regione adversus ardentes febres usurpari testatur. Præscribitur etiam felici cum successu in urinæ ardore aqua, in qua *Psyllii* semen noctis spatio fuerit maceratum: quare hisce omnibus auctoritatibus ejus usus comprobatur. Præterea contra oculorum inflammationes plurimum prædictam mucilaginem *Chefneau* commendat, præsertim si una cum seminum *Cydoniorum* mucilagine, ope, aquæ Rosarum, aut Plantaginis elicitæ, parum Camphoræ, aut albuminis ovorum quassati addito, copuletur.

Eadem mucilagine, aqua Rosarum parata, ac pauco aceto roborata, Frontale conficitur contra cerebri rheumaticas affectiones accommodatum: aut etiam succo Betæ, vel aqua Rosarum eadem mucilago diluta per nares attrahitur. Hoc ipso semine Electuarium de *Psyllo* conficitur, in quo potius ad Purgantium acrimoniam corrigendam, quam ad eorumce efficaciam augendam inservit.

Psyllii mucilago usurpatur in Trochiscis de Camphora, de Karabè, ac de *Gordon. Pharm. Paris.* Semen vero in *Requie Nicolai* ejusdem *Pharmacopææ*.

℞. Mucilag. *Psyllii*, ac *Cydonior.* aqua Rosar. & Plantag. elicita, ana.

℥j. Album Ovor. quassat. N. j. & Camphoræ gr. v.

Tom. II. Pars II.

℞ 3

Probe

Probe omnia misceantur pro Collyrio adversus oculorum inflammationes.
 ℞. Hordei integri ʒ β. Rad. Althææ, & Sem. Psylli ana. ʒ j. Ebulliant in
 aquæ ʒ ij. ad medias. M. postea colaturæ adde albumen ovi aqua so-
 lutum, Sacchar. cand. ʒ j. Mellisque rosat. ʒ β. pro Gargarismate ad-
 versus Aphthas oris, & œsophagi.

℞. Iris pulv. ʒ j. Amyli ʒ ij. Sacchar. albiss. ʒ iij. Mucilag. Sem. Psylli q.
 s. pro conficiendis Trochiscis adversus Tussim.

℞. Succini pp. ʒ vj. Corall. rubr. pp. Sanguinis Dracor' ac Gummi Tra-
 gacanthi ana. ʒ ij. Succ. Hypocistidis, & Acaciæ ana. ʒ iij. Mastich. ʒ j.
 Opii ʒ j. M. cum q. s. Mucilag. Sem. Psyllii pro Trochiscis conficiendis
 contra sanguinis sputum, ac hæmorrhagias.

P U L M O N A R I A.

INter diversas plantarum species, quæ PULMONARIÆ nomine nuncupan-
 tur, tres præcipue in usum Medicum veniunt; primo scilicet Pulmona-
 ria latifolia, secundo Pulmonaria angustifolia, tertio Pulmonaria Gallorum
 vocata, iisdem proprietatibus, ac duæ præcedentes prædita, quamvis ge-
 nere toto cælo discrepanti.

Pulmonaria latifolia, *Offic.* Symphytum maculosum, five Pulmonaria la-
 tifolia, C. B. P. 259. Pulmonaria Italorum ad Buglossum accedens, J. B.
 3. 595. *Inst.* R. H. 136. Pulmonaria vulgaris maculoso folio, *Clus. Hist.* 169.
 Pulmonaria maculosa, *Ger. Rari Hist.* 488. Pulmonaria latifolia maculosa,
Par. Pulmonario foliis radicalibus ovato-cordatis, *Lin. Hort. Cliff.* 44. Pul-
 monaria seu Pulmonalis maculoso folio, Pulmonaria maculosa Borruginis fo-
 lio, Pulmonaria Recentiorum, Britannica putata Symphytum sylvestre ma-
 culatum, Baccharis seu Salvia Hierosolymitana, Buglossum Theophrasti, Her-
 ba cordis, Lac Sanctæ Mariæ, *Nonnull.* vulgo, *la grande Pulmonaire.*

Radice est alba, fibrisque, uti radix Hellebori, suffulta, nonnihil tamen
 magis conspersis, & quandoque crassioribus, saporis satis viscosi. Unum
 tantum, aut plures effert caules, ad pedis fere altitudinem, angulosos, hir-
 sutos, ad purpureum colorem, & ad Buglossum accedentes. Ex foliis vero
 alia depressiora ac in terram strata e radice exeunt, alia vero cauda desti-
 tuta caulem amplectuntur: Singula tamen oblonga sunt, lata, acuminata,
 per longum nervo stipata, molli lanugine superne, inferne, ac in margini-
 bus prædita, maculisque sub-albidis, ut plurimum, hac, illac conspersa. Flo-
 res summis caulibus plures simul collecti brevibus pedunculis sustinentur,
 suntque rotidem tubuli in vertice expansi, quinquifidi, coloris quandoque
 purpurei, quandoque violacei, ac nonnunquam mixti, calyceque suffulti, tu-
 bulo pariter efformato, ac in quinque acuta segmenta plerumque diviso,
 hisce tandem præsto sunt semina quatuor fere rotunda ad Buglossi semen
 accedentia, calyceque conclusa. Planta hæc in sylvis ac nemoribus, locisque
 montanis ac umbrosis crescit; ac vulgaris est juxta D. Chomelium in Alpi-
 bus, Pyrenæis, altisque montibus. In hortis quoque colitur; Vere conspicit-
 ur, statimque flores edit, Martio scilicet & Aprili. Folia Autumno pereunt,
 radix autem vivax est. Post Casparem Bauhinum observat Rajus, ejus-
 dem folia varia esse, quandoque maculis albescentibus conspersa, quan-
 doque iisdem omnino destituta, flores præterea plerumque caruleo purpu-
 reos

reos esse, raro albos: addit inde, Anglos suos planta hac adinstar leguminis saepe uti, vocarique ab iis *Salviam Hierosolymitanam*, aut *Bethlemiticam*. J. Bauhinus quoque asserit, Pulmonariam nostram, inter legumina recenseri, ac ejusce foliis a mulierculis juscula, ac ovorum intrita alterari, ab iis enim adversus pulmonum affectiones, & ad cor roborandum utilia reputantur.

Pulmonaria angustifolia, *Offic.* Pulmonaria angustifolia, rubente cæruleo flore, C. B. P. 260. Pulmonaria rubro flore, foliis Echii, J. B. 3. 597. Pulmonaria foliis Echii, *Lob. icon.* 586. *Inst. R. H.* 136. *Ger. Emac. Raii Hist.* 489. Pulmonaria angustifolia, *Park. Parod.* Pulmonaria Plinii angustifolia, *Tabern. Icon.* 558. Pulmonaria quinta Pannonica, *Clus. Hist.* 170. Pulmonaria foliis radicalibus lanceolatis, *Linn. Hort. Cliff.* 44. Pulmonaria minor vulgaris, *Quorumd. vulgo* La petite Pulmonaire.

E radice fibris satis crassis, & carnosis, ut in Pulmonaria latifolia, primum sub-albidis, inde nigricantibus, saporis dulcis, ac penetrantis, unus, aut plures exeunt caules fere pedales, angulosi, hirsuti, ac quandoque purpurei, foliis oblongis, angustis, lanuginosis, Bouglossi sylvestris aut Viperinæ foliorum æmulis, nonnihil tamen mollioribus lanugineque minus hispida tectis, cauda destitutis, caulemque amplectentibus. Summis autem caulibus enascuntur flores, quorum quisque inodorus tubulo in vertice expanso, ac quinquifido efformatur, coloremque habet purpureo cæruleum, satis elegantem, cui præsto sunt semina quatuor semi-rotunda, calyce conclusa, laciniis quinque dissecto, ac vesicæ in modum turgescente. In omnibus fere locis, in nemoribus, & sylvis caduis, abditis, umbrosis, montanisque in locis crescit planta hæc agri Parisiensis incola, ac Vere primum accedente apparet, diutiusque flore decoratur. Folia præterea ut plurimum maculis albis referta sunt.

Pulmonaria Gallorum, *Offic.* Hieracium murorum, folio pilosissimo, C. B. P. 129. *Inst. R. H.* 471. *Raii Hist.* 239. Pilosella major, quibusdam, aliis Pulmonaria flore luteo, J. B. 2. 1033. Pulmonaria Gallica, sive aurea, *Tabern. Icon.* 194. Hieracium murorum Bauhini, quod est Pulmonaria Gallorum Lobellii, *Par.* Pulmonaria Gallica, sive aurea latifolia, *Ger. Emac.* Hieracium Caule ramoso, foliis radicalibus ovatis dentatis, Caclino minore, *Linn. Hort. Cliff.* 388. Auricula muris major, Pilosella major Gallorum, Pulmonaria Gallica mas, Solidago Serracenica, Corchorus Theophrasti & Plinii, Hepatica, Hyoseris, *Nonnul. vulgo*, l'Herbe à l'Epervier.

Radix longa, crassa, geniculata, sub-rubra, fibrosa, vivax, succolaetiginoso, amaroque foeta, unum aut plures propellit caules ad cubiti, vel pedis cum dimidio altitudinem, aliquanto graciles, hirsutos, ac in plures ramulos divisos. Folia vero e radice exeunt in terram strata, sinuosa præcipue caudam versus, sub-viridia superne, ac villosa, lanuginosa inferne, ac sub-albida, magnis, elegantibusque nigricantibus maculis conspersa, saporis amari, & nitrosi. Summis caulibus enascuntur lutei flores squamoso calyce innixi, quibus plurima, oblonga, minuta, lanuginosa, ac nigricantia semina succedunt. Et veltioribus muris, sylvisque umbrosis, locisque abditis, & incultis, ut plurimum planta hæc conspicitur, ac in agro Parisiensi; Junio, Julioque floret, quandoque etiam citius. Magnæ in morbis Pulmonum, ac præcipue in Hæmoptysi a Galliæ efficaciam recensetur, unde etiam nomen mutatur.

Saporem sub. falsum, viscosumque habet ac papyrum cæruleum saturate rubro colore tingit. Magnam phlegmatis, oleique in partem continet, & nonnihil salis essentialis. Non exiguam temperandi vim habet, ac inter vulnerarias, & consolidantes enumeratur. In ptisanis, aut jusculis vitulinis tres adhuc recensitæ species indiscriminatim usurpantur adversum thoracis morbos, præcipue quum sputum falsum, aut purulentum apparet, nec non adversum hæmoptoycos, ac phthysicos. Utilissimus quoque contra eosdem morbos syrupus paratur ab ʒj. ad ʒij. in apozematibus, potionibus, ac ptisanis pectoralibus præscribendus. Pro hoc autem conficiendo radices una cum foliis usurpari solent.

Tota vero planta in Syrupo *Roris Solis* composito, folia autem in Syrupo restudinis *Pharm. Paris.* adhibentur.

℞. Hord. q. s. ebull. ʒj. Fol. Pulmonar. & Hederæ terrestr. ana Man. j. Jujubas N. xij. Passul. minor. mund. ʒß. Daçyl. ac Ficum ping. ana N. ij. Flor. Tussilag. & Papav. rubr. ana pug. ij. Coque in aquæ communis ℥vj. ad quartæ partis consumptionem. Coletur liquor, edulcoreturque q. s. Syrupi Tussilag. pro Apozemate pectorali refrigerante adversus tussim a pituita crassa ortam, ac sputum purulentum.

℞. Capit. Vitul. dimidium in frustula dissectum, Napor. parvor. N. vj. Folior. Brassicæ rubr. & Pulmonariæ ana Man. j. Ebull. in aquæ ℥ij. pro duabus dosibus coletur, exhibeaturque de die in morbis hætenus recensitis.

℞. Syrup. Althææ, Pulmonariæ, & Consolid. Maj. ana ʒj. Olei Amygd. dulc. ʒij. Spermat. Ceti in prædicto oleo soluti ʒj. M. pro Looch pectorali choceleatim exhibendo in tussi, sputoque cruento.

P U L S A T I L L A.

PULSATILLA. *Offic.* Pulsatilla folio crassiore & majore flore, C. B. P. 177. *Inst. R. H.* 284. Pulsatilla purpurea, cæruleave, J. B. 3. 409. Pulsatilla, *Dod. Pempt.* 433. *Matth. Gesn. Hort. Lugd. Hist.* Herba venti, *Trag.* 413. Pulsatilla, vulgaris, *Lob. Icon.* 281. *Ger. Rari Hist.* 633. Pulsatilla Danica, *Park. Parad.* Pulsatilla flore purpureo, & cæruleo, *Tabern.* Anemone sylvestris, *Fusch.* Pulsatilla foliis decompositis pinnatis flore nutante, Limbo recto, *Lin. Hort. Cliff.* 223. Herba sardoa vel Aprium risus, Herba venti, Pulsatilla vulgi Italicorum, Campanula vel Nola Culinæ seu Culinaria, Campanula vaccæ seu vaccaria, *Barba Hirci*, Cauda vulpis seu vulpina, Apicum sylvestre vel rusticum, sive Apiastrum, *Nonnull.* vulgo, *Pulsatille*, *Coque lourde ou Passefleur.*

Radicem habet longam, ac quandoque digitum crassam, simplicem, vel in plura capita divergentem, suprema sui parte capillitio ornatam, nigram, saporis amaricantis & nonnihil acrimonia sua linguam stimulantis; Folia autem minutim incisa, hirsuta, Pastinacæ sylvestris æmula non magnitudine, sed foliorum tantum divisione, ac eorundem pilis, acerrima, saporis urentis, costis longis, admodum villosis, ac solum versus sub rubris annexa. Inter ea caulis fere pedalis, rotundus, cavus, densa ac molli lanugine tectus, simplex, foliis destitutus, si ea, quæ in apice enascuntur in partem nempe floribus proximiori, ac multifida exceperis. Ejus apex unum tantum effert

fert florem constantem senis oblongis foliis, acuminatis, rosaceis, purpureis, extus villosis, intus glabris, pistillo in centro locato, circumdatum staminibus luteis, odoris neutiquam ingrati, tandem in fructum abeuntem, adinstar capitis rotundum, crinitum, pluribus conflatum cristatis seminibus. Planta hæc petrosi in locis incultis, siccis, montanisque reperitur, ut plurimum præterea in hortis colitur ob floris elegantiam, quamvis in arvensium familia, culturæ scilicet non satis patiens, natura sua, sit recensenda. Vere, Martio exeunte florescit, vel Paschatis tempore, hinc ab Anglis *Flos Paschatis* nuncupatur. Flos colorem plus, minusve saturatum habet juxta locorum diversitatem; in sylvis enim umbrosis dilute-purpureus, ac pene albus, quum e contra saturatior, ac venuste admodum violaceus in eminentibus, ac apricis locis occurrit, unde plures ejusdemmet plantæ varietates progignuntur. In Agro Parisiensi luxuriat ac præsertim in Monte Valeriano. Inquit Tournefortius, *Pulsatillam*, nomen simpliciter Italicum, Botanicos latinate donavisse. Itali vero ita Plantam hanc vocarunt, eo quod ejusdem flores motum habent Campanæ æmulum, vel quia semper proni sunt ad motum, seu demum quia semina minimo ventorum motu in auras evolant. Analyseos Chymicæ ope plurimum acidi, sulphuris, ac terræ, parum fixi, nihil vero volatilis salis planta hæc vulneraria, ac incidens largitur. Flores ac folia exsiccata, pulverisque forma per nares attracta sternutationem concitant, quod etiam recentia, digitis trita præstare adeo vehementer solent, ut exuri nares, ac ad cerebrum usque stimulus deferri videatur; quæ de causa a Tournefortio adversus soporosas affectiones aptissima recensentur, ex iis quoque stillatitia elicitur aqua ad ulcera antiqua detergenda, ac ad cicatricem perducenda, quam commodissima, idem etiam præstant folia trita equorum præsertim vulneribus applicata. Tragus asserit, radicem crudam mansam, abundantis pituitæ exitum producere: quum vero universæ plantæ partes acrimonia excedant, externus tantum ejusce usus tutior erit. In cubito præterea, ac in planta pedum folia tusa a vulgo ad vesicas in febribus excitandas apponuntur nonnunquam cum successu. Radix longe minori præfoliis acrimonia donatur.

Pulsatillæ flores in Aqua Hysterica *Pharmacopææ Parisiensis* usurpari solent.

℞. Sacchar. alb. p. ac Fol. *Pulsatill.* exsic. ac p. ana ℥j. Olei Lavendulæ, aut Majoranæ gut. iv. Servetur pro usu pulvis hic sternutatorius, qui si forte nimium irritabit, augenda erit Sacchari dosis.

℞. Fol. *Pulsatill.* esicc. ac Iridis Florent. ana ℥j. Semin. Sinapis, & Staphisagriæ ana ℥ss. Omnia crassiuscule pulverata nodulo inclusa, & per horæ dimidium demisso capite mansa, pituitæ magna copia cerebrum exonerabunt.

P Y R O L A.

PYROLA, *Offic.* *Pyrola rotundifolia*, major, C. B. P. 191. *Inst. R. H.* 256. *Pyrola*, J. B. 3. 535. *Dod. Pempt.* 138. *Ger. Raii. Hist.* 1233. *Pyrola* nostras vulgaris, *Park.* *Limonium sylvestre*, *Trag.* 707. *Beta sylvestris*, *Cord.* *Pyrola* a *Pyri folio*, *Lob. icon.* 294. *Pyrola* vulgo dicta, *Gesn. Hist.* *Pyrola*, staminibus & pistillis declinatis, *Linn. Flor. Lapp.* 132. *Pyrola* vulgarior satis amplo mollique folio, *Clus. Hist.* *Pyrola* vulgaris, *Limonium Germanicum*;

cum; viror hiemis seu viride hiemale, Tintinnabulum. *Quorumd.* vulgo *Pyrole*, ou *Verdure d'hiver*.

Radicem habet flexibilem, delicatulam, fibrosam, serpentem, sub albidam quina, aut fena rotunda, Pyri æmula, unde denominationem planta traxit, satis carnosæ, compactæ, saturate-viridiæ, foliorum Betæ colorem simulantia, lævia, ac expolita, longis caudis appensa, in terram strata, ac per Hyemen virorem servantia emittit folia, quæ inter fere ad pedis altitudinem caulis erigitur angulosus, nonnullis parvis acuminatis foliis stipatus, simplex, vertice flores efferens satis venustos, odores, quinque petalis, rosaceis, rotundis, albis, decem breviusculis staminibus præditos, ac in centro pistillum gestantes extrema sui parte, adinstar proboscidis Elephantis, recurvum quod tandem deciduo flore abit in fructum, aut folliculum angulosum, quinque cellulis, feminibus sub-rubris, ac adinstar pulveris, aut scobis minutissimis, interne distinctum. Sapore amaro, & admodum adstringenti scætat univærsa planta, crescitque in montanis, umbrosisque locis, nonnihil humidis, in nemoribus, ac sylvis, ac in pluribus Galliæ Provinciis, & præsertim Campania superiori, quemadmodum agro Parisiensi, præ ceteris vero in frigidis ac Septentrionalibus regionibus, maxime autem hortorum cultura adversatur, in quibus ægre admodum occurrit, ac tandem exsiccat, Junio ac Julio floret. Rajus una cum Clusio observavit, quamdam in flore discrepantiam nonnunquam adnotari, quandoque enim majorem habet figuram, ac mollitiem, quandoque vero minorem, ac durtiem. Folia maximum in re Medica usum habent.

Ubi vulneraria-adstringens, ac ad sanguinis fluxus, albos fluores, hæmorrhagiasque sistendas aptissima Pyrola semper ab Auctoribus fuit reputata, ac uti ceteræ vulneraria vi præditæ decoctionis, aut infusionis forma ad modum Theræ usurpari solet, per dimidium horæ quadrantem pugillus unus in sufficienti aquæ ebullientis quantitate committitur, filtratur infusio, parum sacchari addito. Pulveris forma propinari etiam solet ʒj. in iisdem affectibus. Inter celebriora Helvetiæ adstringentia enumeratur, eademque ratione usurpatur viresque habet cum Alchimilla communes.

Pyrolæ succus Emplastro *Oppodeltoch Pharmacopœæ Parisiensis* admiscetur.

℞. Fol. Plantag. Pyrolæ, Alchimillæ Saniculæ, Brunellæ, Hedera terrestrianæ pug. ij. Coque in aquæ com. ℥iij. ad ℥ij. Adde in fine Glycyrrhizæ in fila evulsæ ʒij. Fiat Colatura pro Ptisana vulneraria adversus hæmorrhagias, ac contusiones tam externas, quam internas.

Decotio Bechica vulneraria.

℞. Rad. Consolid. maj. & Althææ ana ʒ β. Fol. recentium Lingæ Cervinæ, Pyrolæ, Veronicæ, Pervinæ, Saniculæ, Hedera terrestrianæ, Bugulæ, Adianti Canadensis ana pug. ij. Flor. Centaurii min. Verbasci, Hyperici ana pug. j. Ebull. in aquæ com. ℥vj. ad ℥iv. Colaturæ adde Syrupi Tussilaginis ʒiv. In sanguinis sputo, in pulmonum, aliisque internis ulceribus tertia quaque hora cyathus tepidus agris propinabitur.

P Y R U S.

UBique PYRUS notissima est. Generaliter in species duas discriminari solet, Domesticam scilicet, ac Sylvestrem, earumque fructus Pirum nuncupatur.

Pyrus Offic. Pyrus sativa, C. B. P. 439. Pyrus, J. B. I. 35. Brunsf. Dod. Cord. Hist. Raii Hist. 1450. Pyrum, Turn. Pyra, Matth. Anguill. Lob. Cast. Pyrus foliis ferratis, pomis basi productis, Linn. Hort. Cliff. 190. Pyrus domestica, Nonnull. vulgo, le Poirier Domestique, franc ou cultivé.

Crassa radix imo solo sese immergens emittit caulem, seu truncum magnum, crassum, erectum, ac simplicem, magis, quam in Malo sese extolentem, minus tamen expandentem, in plurimos divisum ramos; corticem Mali cortice scabrosiorem habet, lignum compactum, satis scalpello, torno, ac pro aliis usibus tractabilem, coloris sub-rubri, aut sub-lutei, qui exsiccatu ligno majorem semper venustatem, ac fulgorem acquirit. Folia vero sunt satis lata, rotunda, aut nonnihil oblonga, denticulis destituta, juxta specierum diversitatem varia, lævia, ac fulgentia in parte superiori, fere rudia ac sub-albida in inferiori, alternatim disposita, caudis longiusculis appensa. Flos, Mali florem, fere æmuletur quinquepetalus ac in calycis sinibus rosaceus, sub-albidus, bis denis staminibus semi-rotundis, ac purpureis, calyce deinde abeunte in fructum carnosum, plerumque oblongum, basi producta, in cujus centro umbilicus e calycis divisionibus efformatus locatur, vocaturque Pyrum, Gallice vero Poire. Quamplurimæ ejus sunt species inter se figura, crassitie, colore, sapore, ac odore discrepantes. Caro, seu pulpa alba est, Malis compactior, succo turgida, ut plurimum tamen arenosa in centro præsertim. Quinque loculamenta interna sui parte reperiuntur seminibus foeta acutis, parvis, tunica contextis cartilaginea, extus nigra, intus alba. Ubique crescit in hortis tam olitoriis, quam fructiferis, in quibus accurate colitur. Rajus unam tantum Pyri, uti unam tantum Mali speciem agnoscit, unde juxta ejus sententiam inferri debet, multitudinem propemodum infinitam Pyrorum, nobis tamquam diversarum specierum exhibitam, nihil aliud esse nisi ejusdemmet speciei varietatem a diversa culturæ ratione obortam.

Pyrus minorem Mali ramorum numerum emittit, nihilominus copiosissimis fructibus oneratur, quum autem radices habeat profundiores, abundantiori etiam indiget terræ quantitate. Ceterum ut plurimum Malus magis quam Pyrus in pretio habetur, siceraque Pomorum perquisitior, gratior, saniorque sicera Pyrorum. Fere eundem ac Malus solum amat, quum vero Pyrus sæpe numero fructus efferat asperos ac calculosos, terram siccam, exsuccam, & saxosam omnino respuit, qua vitata, prava ejus prædicta qualitas fere corrigitur; facilius quoque præ Malis crescit in locis humidis, & aquis, terrisque argillaceis. In plagis colitur temperatioribus; in regionibus enim calidis ut in Ægypto juxta Theophrastum, raro adolescit: frequens vero admodum occurrit in Gallia, Germania, præcipue autem in oris Septentrionalibus Belgio, Normandia, & Anglia, plerumque Vere floret una cum Ceraso, citiusque Malo, fructus Æstate, ac Autumno maturescunt, Surcularii, aut plantæ evulsæ, aut taleæ ope multiplicatur, prolixioremque Malo habet incrementum, diutius tamen perdurare solet. Quamvis autem supra Mespillum, Malum Cydonium,

doniam, & Oxyacantham inferi possit, meliortamen, tutior, promptiorque ratio supra sylvestrem Pyrum, aut Malum Cydoniam recensetur. Quocumque modo locari potest, sylvula nempe & arborum arbusatarum in morem, caudice elato, aut mutilato. Majorem senescendo acquirit fecunditatem, furculosque e radice producit. Lignum autem expoliri, ac in armaria adinstar Ebeni colore nigro tincta, aliosque in usus percommode reduci potest.

Mala ut plurimum veluti succulentiora, magisque salutaria existimantur; tamen si saporis fides est præstanda, Pyrum sive crudum, sive coctum, sive conditum sapidius, gratiusque de facto est. Variæ extant Malorum species, major tamen Pyrorum numerus propemodum infinitus, eorumque qualitates omnino admirandæ. Si vero diversam eorumque configurationem, crassitatem, magnitudinem, colorem, saporem, ac odorem parumper contemplemur, quis maximam summi Opificis sapientiam non adorabit? Rotunda enim alia, alia oblonga, alia crispa conspiciuntur, alia dein acuta, obtusa, crassa, media, exilia; aurum, argentum, cinnabris, præ ceteris, in iis refulgent; Sacchari, Mellis, Cinnamomi, & Caryophyllorum saporem habent; Moscum, Ambarum, & Zibetum redolent, uno verbo saporis excellentia, una cum venustate, ac elegantia in Pyris sita sunt, hortusque, in quo Pyrus non occurrit non tali quidem nomine dignus censetur. Quamobrem inter fructiferas arbores perquisitor, pretiosiorque Pyrus revera est, fuitque a Veterum usque Romanorum ætate, ejusque fructus apud nos secundas mensas roto fere anno instruunt. Singulas Pyrorum Æstivorum, Autumnalium, ac Hyemalium species hic recensere difficile admodum, ne dicam impossibile esset; quasdam tantum cultura digniores indicabimus.

Pyrus fativa, fructu æstivo parvo, racemoso, odoratissimo, *Inst. R.H. 628.* Pyra superba, parva, sed ocyssima Plinio, *Lugd. Hist. 306.* Pyra muscatellina seu moschum redolentia, Pyra Chia, præcocia seu Joannina, *Quorumd. vulgo, Le petit Muscat, la Poire Musquette, la Poire de sept-en gueule.*

Ex ea Pyrum Præcocius prima Æstate apparet, nonnihil pingue, admodum exile, & facile marcescens, Moschi fragrantem odorem, saporem vero gratissimum habet, cumque aliis pluribus una progignitur. Junio exeunte, aut ineunte Julio maturatur. In horto satis sicco palatarum arborum more locatus, binæ, aut tres tantum arbores aptæ, satisque sunt. Plinius hanc Pyri speciem *superbæ* nomine indigitavit, quasi quis diceret *Pyrus elata*, quæ scilicet supra omnes eminere contendit.

Pyrus fativa fructu æstivo, oblongo, magno, partim rubro, partim albidō, odorato, *Inst. R.H. 632.* Pyra Boni Christiani æstiva, *Nonnull. vulgo, le Bon-Chretien d'été.*

Ex ea Pyrum colligitur crassum, luteum, tenerum, lævigatum, ac oblongum, optimo ac saccharino succo refertum; excellit autem in calidis regionibus.

Quamplurimæ aliæ Pyrorum Æstivorum species in pretio habentur, uti vulgo Gallorum *la Cuisse-Madame, la Blanquette, la Poire a la Reine*, aliter, *le Muscat-Robert ou la Poire d'Ambre, la Belissime ou Supreme, la Cassiolette ou le Friolet, la Bergamotte d'été, l'Inconu-Chenau ou la Fondante de Bresse, la Robine ou Royale d'été, l'Epine d'Été ou la fondante musquée*; quum autem prædicta omnia haud longius perdurent, ac una cum aliis speciebus abunde appa-

appareant, iis haud frequentius solum oneratur, quum praesertim autumnalia, & praeter ceteris brumalia diutissime ac percommode servari possint.

Pyrus sativa fructu autumnali, subrotundo, e ferrugineo rubente, nonnunquam maculato, *Inst. R. H. 629.* Pyra parva subrufa vulgo, *Nonnull. vulgo la Poire de Rouffelet.*

Quamquam ex ea Pyrum exile sit admodum, hoc tamen commodi praestat, quod adhuc viride colligi, ac ab arbore segregatum maturari, adeoque diutius servari possit. Praeter aliis autem notum est, ac aestimatur, magis longum, quam rotundum. Mediocre habet magnitudinem, elegantemque figuram, caudam vero vix crassam, ac extensam, colorem cinereum, ex una parte subrubrum, ex altera vero, e ferrugineo rubentem, ac nonnihil viridescentem, sese apte in luteum immutantem ad maturitatem indicandam. Ejus pulpa tenerima est, ac delicatula, succus gratissimus, & peculiari ratione fragrans. Plerumque exeunte Augusto, ac Septembri maturefcit. Facillime fructus edit Pyrus haec arbuscularum arborum in morem sita, mirabiliter sylvarum in modum, omnium maxime sponte crescens; hic autem animadvertendum est, magnam fragrantiae partem certe amitti, si palatarum arborum more colatur, pyra tamen hac ratione pulchriora, crassiora, & copiosiora progignuntur, quae non obstantibus egregiis hisce omnibus qualitatibus, facile fatiscunt, quod unice vitium magnam in hisce servandis expostulat vigilantiam.

Pyrus sativa fructu autumnali, sessili, saccharato, odorato, e viridi flavescente in ore liquecente, *Inst. R. H. 629.* Pyra Bergamotta Gallis, *J. B. I. 45.* Pyra Falerna Plinii, *Lugd. Hist. 306.* Pyra Bergamotia, *Nonnull. vulgo, la Poire Bergamotte.*

Bergamottum autumnale pulpa habet teneram, ac liquecentem, succum dulcem, saccharatum, & nonnihil fragrantem, praeter ceteris copiosius exeunte Octobri, ad medium Novembrim, ac plerumque ad Decembrim usque perdurat. Quaedam discrepantia ratione coloris in eo occurrit: Aliud enim ex albo & fusco mixtum, ac subviride apparet, ac *Bergamottum simpliciter*, aut *Bergamottum vulgare*, aut *de la Hiliere*, aut *de Recons*, quae idem significant, nuncupatur: Aliud vero luteis, ac viridibus tenuis discriminatur, unde *la Bergamotte suisse* appellatum fuit, quae varietas in ligno quoque reperitur. Quoad essentiam tam una, quam altera ex hisce speciebus plurimum debet existimari, simul quoque conveniunt figura plana, umbilico magis penetrante, cauda brevi, ac minuta, tunica laevi, lutescente, ac sese maturescendo humescante. Pyris melioribus adscribitur, solum exposcit leve, ac arbuscularum arborum more, aprico in loco poni debet. Sylvarum vero in modum lignum, aequae ac fructus, delicatissimum laeditur, fructusque nigris maculis notantur. Pyrum hoc a Bergamo Italiae Urbe denominationem mutuatur.

Pyrus sativa, fructu autumnali, suavissimo, in ore liquecente, *Inst. R. H. 629.* Pyra *scatomia*, seu Pyra instar adipis aut liquaminis in ore liquefcentia, *J. B. I. 40.* Pyra Butyri modo liquefcentia, *Nonnull. vulgo, le Poire de Beurè, le Beurè rouge, gris, ou verd.*

Pyrum rubrum butyri modo liquefcentem, aliter *l'Isambert des Normands*, aut *le Beurè d'Anjou*, Pyrum ex albo, & fusco mixtum, ac Pyrum viride, ejusdem naturae omnino sunt, ac plerumque in una eademque arbore commixta perspiciuntur, sic autem per excellentiam vocitantur, a nulla enim alia

alia Pyrorum specie, aut succi exquisitissimi abundantia, aut pulpa molli, ac delicatula, aut sapore suavissimo superantur, conditiones profecto omnes perneceffariæ ad horumce fructuum excellentiam constituendam. Tam crassitie, quam figuræ, ac coloris elegantia visum delectant, tantaque fertilitate donantur, ut nimium onusti rami quandoque disrumpantur. Septembri exeunte apparent.

Pyrus sativa fructu autumnali, turbinato, sessili, flavescente, & in ore liquefcente, *Inst. R. H. 630.* Pyra aquosa majora, *J. B. 1. 50.* Pyra Sancti Michaelis, seu nivalia, *Nonnull. vulgo, le Doyennè, le Beurè blanc d'automne, la Bonn'entre.*

Nivale crassitiem, figuramque habet Pyro, Butyri modo, liquefcenti æqualem, subdam vero satis crassam ac brevem, tunicam compatiorem, colorem subviridem maturefcentem plurimum lutescentem. E palatis arboribus enascens facie Solem versus vergente, vivido colore rubro distinguitur. Pyrum hoc revera in ore liquatur, succumque dulcem habet, ita tamen, ut plerumque fere nihil exquisiti sapiat, non obstante nescio qua fragrantia prorsus ignobili; pulpa autem nonnunquam arenosa, adeo facile flaccescit; ut vix apto, debitoque tempore eo vesci possimus. Quocumque demum in loco nusquam fecunditate, ac pulchritudine sua destituitur.

Pyrus sativa fructu autumnalis, tuberoso, sessili, saccharato, carne dura, *Inst. R. H. 630.* Pyra saccharata duriora, *Nonnull. vulgo, la Poire de Messire-Jean, le Messire Jeanblanc, & gris.*

Pyrum saccharatum durius, vel Album, vel ex albo, & fusco Mixtum indifferenter figuram habet planam; postremum vero rudior tunicam; primum autem delicatior; pulpam vero fragilem, saccharato succo, mediocriter magnate refertam. Arbor elegantem efformat sylvulam, solumque mediocriter humidum amat, terra enim nimis sicca, Æstate præsertim ardentiori, fructum reddit exilem ac fatuum, exeunte Octobri maturefcent, secundasque mensas ornatissimas reddit.

Pyrus sativa, fructu brumali, longo, & viridi flavescente, in ore liquefcente, saccharato, *Inst. R. H. 632.* Pyra saccharata flavescentia, Pyra glacialia, *Nonnull. vulgo, la Virgoulè ou la Vigoureuse.*

Pyrum glaciale in Aquitania *Bujalef*, Lemovici *Chambrette*, in Vasconia *Paire de glace*, variis in locis, *Virgoulese, & Virgouleuse* nuncupatum, vocari potius debet simplici vocabulo *Virgoulè* ob pagum *Virgoulè* prope oppidum *S. Leonardi* in agro Lemovicino, a quo denominationem sumpsimus. E vico autem facile ubique prodiit ejus possessoris liberalitate, Marchionis scilicet de *Chambret*. Pyrum hoc oblongum est, satisque crassum, cauda curva, brevi, carnosa, umbilico mediocriter conspicuo, nonnihil profundo, tunica laxi, compacta, quandoque colorata, maturefcentem e viridi ad luteum vergente, culpa tenerrima, ac liquefcente adeo, ut tempore debito inter fructus omnes optimum censeatur. Fama igitur percrebescente non satis longo annorum intervallo, non minus quam ceteræ pyrorum species, in omnibus fere Europæ hortis hoc quoque propagatum fuit. Pulpam vero habet teneram, ac liquefcentem, succum copiosum, ac saccharatum, saporem delicatulum, ac recreantem, eximia cum fertilitate: diutius autem Bergamotto perdurat; ejus præterea arbor ubique mirabiliter viget, ligni etiam ingentem producit copiam, elegantia æquali colore præditam, ac lucescentem adeo, ut assidue expolitum videatur.

Pyrus //

Pyrus fativa, fructu brumali, longo, ac viridi flavescente, in ore lique-
sciente, *Inst. R. H.* 632. *Pyra Sancti Germani* vulgo, *Nonnull.* vulgo, *la Saint*
Germain, ou *l'inconnue de la Fare*.

Pyrum Sancti Germani crassum, longumque est, colorem habet rubro-vi-
ridem, nonnullis maculis distinctum, maturescendo luteum, caudam brevem,
crassam recurvam, pulpam tenerrimam, nihil magmatis, saporem excellen-
tem, succi denique plurimum, qui succus nonnihil citrei acidi aliquando sa-
pit, ideoque nonnullis pergratus, aliis vero invisus. Eodem ferme tempore
ac *Pyrum glaciale* colligitur.

Pyrus fativa, fructu brumali, magno, pyramidato, e flavo nonnihil ru-
bente, *Inst. R. H.* 630. *Pyra Boni Christiani*, *J. B.* 52. *Raii Hist.* 1451. *Pyra*
Pompejana cognomine *Mammosa*, *Plinii Lugd. Hist.* 306. *Pyra Boni Christiani*
na vulgo, *Nonnull.* vulgo, *la Poire de Bon Chretien d'hiver*.

Pyrum Boni Christiani brumale satis longinquam originem ducit, ac ob
illustrem denominationem a primis usque Christianæ Reipublicæ temporibus
in hortis speciatim Christianorum excultum fuisse conjici potest: præ cete-
ris venustum ac nobilissimum est, mire crassum, figura oblonga pyramidali,
colore inter roseum ac luteum elegantissimo. Pulpa donatur fragili, ac ple-
rumque tenerrima, sapore gratissimo, succo copioso, saccharato, ac fra-
granti, unde procul dubio a majoribus nostris præ ceteris *Bonum* appella-
tum fuit, ut ab omnibus nuncupatur, excepto *Poitou*, a quo *Pyrum Christiani*
ni solummodo vocitatur. *Pyrum* hoc revera excellens reputatur, quum præ-
cipue ad exitum usque Hyemis & ad Veris primitias perdurare soleant, ac
secundas mensas non crudum tantum, verum etiam condimenti forma pro-
be paratum magnopere exornet. Præcipuæ *Boni Christiani* tam longi, quam
rotundi, viridis, aurei, fusci, vel lævigati, Angli, vel nucleo destituti dif-
ferentiæ, a soli, regionis, ætatis, arborisque virium diversitate, aut omni-
no, aut partim progignuntur.

In infinitum fere nobis esset progrediendum, si aliæ omnes *Pyrorum* spe-
cies essent recensendæ, hinc ad descriptionem *Pyri sylvestris* transitum fa-
ciamus.

Pyrus Sylvestris, *Offic.* *Pyrus sylvestris major*, *C. B. P.* 439. *Inst. R. H.* 632.
Pyra sylveria, *Taber. icon.* 1018. *Pyrafter* seu *Pyrus sylvestris*. *J. B.* 1. 57.
Raii Hist. 1451. *Pyrafter Gaze*, *Ἀγρός*, *Theophrasti*. *Pyra strangulantea*, seu
strangulatoria, *Achras* seu *Pyrus sylvatica*, *Nonnull.* vulgo, *le Poirier Sau-*
vage ou des bois.

Radice est crassa, & profunda, caudice *Pyro fativa* plerumque minore,
minusque elato, densissimo tamen, ramisque pluribus stipato, cortice rudi,
rimisque undique patulo, ligno luteo splendente, ac sativo duriore. Rami
autem spinis duris, ac pungentibus armati sunt. Folia oblonga aut rotun-
da, carnosa, ac satis densa, postica parte lanuginosa ad instar foliorum
Mali Cydoniæ, subviridia vero, lævia, ac lucentia in parte antica, demum
acuta. Flores plurimi una simul umbellati apparent quinque petalis albis,
rotundis, rosaceis, *Pyri fativæ* æmulis, pedunculis lanuginosis, pluribusque
staminibus, purpureis apicibus donatis, quibus succedunt fructus, aut parva
Pyra oblonga, aut rotunda, figura *Pyris* domesticis æqualia, dura tamen,
saporis asperi, austeri, vel acerbi, ut iis vesci haud quisquam possit, prius-
quam flacescant, quod Octobri succedit. In pulpæ centro semina nonnulla,
five

five nuclei occurrunt Malorum nucleis per quam similes. Arbor hæc externa sui facie, multitudine, acuticque spinarum facile a Malo sylvestri distincta in Normannia, pluribusque aliis regionibus in nemoribus, sepibus, arvisque excrefcit, una cum aliis Pyri speciebus flores emittit, aliquando etiam celerius. Quæstio est juxta Rajum, utrum Pyrus sylvestris cultura in Pyrum sativam converti possit: Theophrastus hoc aperte negat; Scaligero autem teste, si alio transferatur, colaturque, pristinam ac naturalem austeritatem, spinas, lignique densitatem deponit. Rajus addit, vix credere, a Scaligero, propria experientia hoc assertum fuisse. Plurimæ sylvestrum Pyrorum species ubique adinveniuntur in sylvis, ac præcipue in montanis frigidisque locis: regiones enim calidas omnino respuit, uti Ægyptum, ubi Pyrus sativa quoque haud raro reperitur.

Pyri denominationem a *Pyramide* deducendam esse autumatur, eo quod Pyrum ut plurimum figuram fere pyramidalem habeat. Pyrum vero Sylvestre *Ἀχρὺς* Græcenuncupatur, a verbo *ἀχρεῖν*, *strangulare*, *étrangler*, appellatur etiam vulgo, *Poire de Malingre* ou *d'Etranguillon*, magna enim stypticitate adeo oris, fauciumque fibras afficit, ut strangulare pene videatur.

Pyra omnia tam sativa, quam sylvestria plurimum habent olei, salisque essentialis. Inter sativa præ omnibus optima recensentur, quæ pulpam habent liquefcentem, aut saltem tenerimam, ac delicatulam, succum dulcem, & saccharatum, optimum saporem, ac præsertim fragrantem; talia profecto sunt *les Poires de Bergamotte*, *de Beurée*, *de Verte-Longue*, *d'Ambrette*, *de Virgouleuse*, *de S. Germain*, *de Royal d'hiver*, *de Crasane*, & similia. Minori vero in pretio habentur, quæ pulpam habent mollem, acidam, duram, coriaceam, magmate refertam, aut sabulosam, saporem denique asperum, ac sylvestrem.

Ante maturationis tempus Pyra quæcumque omnino rejicienda sunt, difficile enim segniusque concoquuntur, vitiatos succos producunt, maximamque nauseam excitare solent. Pravæ hæc qualitates fructibus omnibus intempestive collectis generaliter tribuuntur; flatulenti enim sunt, stomachis debilioribus infestissimi, colicasque contumaces, ac periculosas quandoque procreantes, a nonnullis præterea nervosis partibus adversantes summopere reputantur; unde morborum popularium cohors, annis præcipue fructuum feracissimis; tunc enim mulieres præsertim ac pueri iis fere solis nutriuntur: modus igitur servandus est, interque Pyra, dulciora, & maturiora, non aspera, & styptica, sunt seligenda, atque sic, quacumque tempestate, cuicumque ætati, ac temperamento convenient. Colligi autem præcipue debent cælo sereno; decidua, aut contaminata secernenda sunt, ne cetera ab iis inquinentur, in locis siccis, frigidisque, ut melius custodiri possint, in tabulis reponuntur, ac Hyemis tempore in subterraneis cavis optime conservantur.

Pravæ Pyrorum qualitates, ac præ omnibus, flatulentia corrigitur, coctura, condimenti forma saccharo, aromatibusque parata: radiis quoque Solaribus aut clybano exsiccantur excorticata, ac per medium secta, unde salutaria fiunt, uti hoc versiculo innuitur a Schola Salernitana.

Cruda gravant stomachum, relevant Pyra cocta gravatum.

Pyra demum, sylvestria, pulpæ flacedine, ac ingrato sapore a sativis etiam ignobilioribus satis distinguuntur; tanta stypticitate, ac acerbitate donantur, ut vix quidem ulla præparatione comedi possint: si vero Pyrus sylvestris colatur, pyra satis dulcia producit, apta saltem ad Sicera speciem quamdam efformandam, *Poirè*, vulgo nuncupatam, qua populi Normanniæ ob Vini defectum, plurimum utuntur, eademque ratione, ac Pomaceum suo loco descriptum parari solet, diutius tamen haudquaquam perdurare potest, Æstivo enim calore facile acefcit. Citrum hoc aut Cidrum Pyraceum colore ac sapore plurimum Vinum album æmulatur, pectorique amicum, stomachum roborat, & humectat, sitim sedat, iisdemque fere virtutibus, ac Pomaceum donatur. Pyrorum nucleis vis vermifuga adscribi solet. Succus Pyrorum sylvestrium in syrupo Myrti *Pharmacopææ Parisiensis* usurpatur.

Q U E R C U S.

QUERCUS, *Offic.* Quercus latifolia mas, quæ brevi pediculo est, C. B. P. 419. *Inst. R. H.* 582. Quercus vulgaris brevibus ac longis pediculis, J. B. 1. 70. *Raii Hist.* 1385. Quercus vulgaris, *Ger.* Platyphyllos mas, *Lugd. Hist.* 2. Quercus foliis annuis oblongis superne latioribus, sinibus acutioribus, angulis obtusis, *Linn. Hort. Clif.* 448. *Drys*, *Græcorum*, *Robur*, *Jovis Arbor*, sive *Arbor Jovi sacra*, *Nonnull.* vulgo, *Chêne commun a larges feuilles*.

Radice est crassissima, ac profunde in terram immersa, trunco crasso, erecto, robusto, longum in ævum perduraturus, ramis in latum sese expandentibus onusto, cortice denso, rudi, scabro, rimisque patulo, interne rubro, aut subrubro. Folia magna sunt, oblonga, lata, angulis obtusis, sinuosa, oris profunde incisus serrata, in vetustiori præcipue arbore, glabra, atro-viridia, solitaria, brevibus appensa pediculis, medio crassiore nervo eminente, præcipue in parte postica. Flores sunt quædam veluti receptacula oblonga parvis globulis conflata nervo minuto appensis, steriles autem sunt, nullumque post se fructum relinquunt. Fructus enim peculiaribus in locis in Quercu ipsa enascuntur, vocanturque *Glandes*: fere Olivæ crassiciem habent, figuram vero ovalem, aut cylindricam, quo autem latere arbori adhærescunt pileolo duro, ac cinereo, ob configurationem calice nuncupato includuntur, testæ vero sunt tunica coriacea, expolita, lucescenti, initio viridi, maturescendo autem sub lutea, sub qua species quædam occluditur Amygdalæ, aut feminis duri binis lobis conflati, saporis asperi, ac austeri, uti & calix, tertiam glandis partem occludens. Glandis cujuscumque extrema, cuspidi brevi, & acuta, armata sunt. Glandes vero arbori appenduntur pediculis longis, vel brevibus, minutis, e foliorum alis enascentibus; binæ aut tres simul ut plurimum junctæ, raro solitariæ apparent. Arbor hæc inter sylvestres vulgarissima, omnibusque Europæ regionibus notissima est, quodcumque enim solum Quercui aptari potest, exceptis accidentalibus qualitatibus a loco, aut a semine oriundis. Quercum, cujus glans longum habet pediculum, speciem esse diversam a Quercu, cujus glans habet brevem, a Rajo existimatur. Addit

inde, glandium causa magnas esse inter Quercus varietates, difficileque admodum esse, denominationes, descriptionesque a Veteribus nobis relictas cum hodiernis Quercubus conciliare, quod cum a celebrioribus Botanicis tentatum quandoque fuisset, tamen, discrepantibus eorum sententiis, difficultates Lectoribus ut augeantur potius, quam tollantur, necesse est.

Quercus in sylvis præcipue, nemoribusque, elatis, montanisque locis crescit; ejus folia flore sunt præcociora, Aprili, ac Majo flores emittit, fructus autem Autumno maturefcit. Facile quocumque in solo progignitur, præsertim vero sabuloso, ac Septemtrionem versus, præ ceteris, pingui, nec aquis infestato; quo minoribus autem dotibus solum afficitur, eo minus crescere, compertum est, generaliter loquendo, arborum fertilissima, ac foecundissima recensetur quamvis lente admodum perfectionem acquirat, quum vulgatissima sit opinio, ut sæculi spatio augmentum capiat, eodem temporis intervallo in eo statu permaneat, ac demum eodem sæculi spatio ad interitum declinet. Quercum, pedem sese in terram usque elongari fertur, dum ad tophum pervenerit, æqualemque esse radicum numerum, ramorum numero; æmulus caulis pes a Veteribus credebatur, a pluribus quoque præcipitur, in Quercu traducenda, quum ad extremam proceritatem usque servanda sit, ut pes integer fervetur; aliter enim planta exsiccaretur omnino. Quercus, lignum præ omnibus pro lignariis fabris, politioribus minutariis, ac sculptura aptissimum est; senis aperto in aere, quindecim vero sæculis in fistucationibus perdurat, exustum vero pro carbonibus aptissimum esse solet. Quercus Danica, in minutariis, Quercus, aut lignum Batavum, nuncupata, ad elegantissima tabulata conficienda censetur apta, nodis enim omnino fere caret, teneriorque esse solet Quercubus regionum calidarum. Quercus præsertim junioris cortex utilissimus est ad pulverem coriarium conficiendum, eo enim corium prima quadam præparatione depilatur, eundemque usum habet ejus ligni rasura. Arborum ergo regina jure, ac merito Quercus vocari potest. Rajus asserit, lignum hocce in ædificiis plurimum perdurare, dummodo a nimia humiditate præservetur, quinimo progressu temporis indurari adeo, ut resistentia sua ferrum æmuletur, ac vix unquam humiditatis, ac siccitatis vicissitudinibus corrumpi, ad navigia construenda aptissimum esse, flexibile enim, compactumque est, nec nimio peccat pondere, ac difficile ab aqua, tormentariisque globis penetratur, præcipue vero in navibus. Quercum Anglicam in pretio haberi, & quamvis alia duriora, solidiora, ac ponderosiora reperiantur ligna, nempe Buxum, Cornum, Ebenum, Brasilianum, nihilominus fractu facillima, minusque apta ad magna ferenda pondera recenseri; præterea, ad parandum corium, Quercus corticem pulveratum adstringentibus ceteris efficaciorum esse; corium enim Anglicum hac ratione perfectum soliditate, ac duritie nemini cedit, nullam denique arborem, præter sibi naturales, adeo magnum peculiarium fructuum numerum progignere, una excepta Quercu, excrescentiæ enim, tabercula, sive tumores præternaturales, ab insectorum moribus producti, hac illac in ea reperiuntur.

Cortex, alburnum, lignum, folia, glandes, nuces, gallæ turbercula in foliis locata, viscus, fungus, muscus quoque, uno verbo, omnes tam naturales, quam præternaturales, & excrementitiæ Quercus productiones majorem, minoremve usum Medicum habent.

Quercus folia satis styptica, amariuscule ac glutinosa sunt, papyrumque

ceruleum in saturate rubrum immutant, quod magis quoque a glande, austero sapore, prædita inficitur. Aluminosum sal exigua salis Ammoniaci, magna vero sulphuris portio hac in arbore continetur: acidum vero præ aliis in ea dominatur, uti in *Oxifale Diaphoretico Angeli Sala*. Analyseos autem Chymicæ ope præter plures acidos liquores nonnihil urinosi spiritus, salis volatilis concreti, plurimum olei, ac terræ Quercus folia ministrant: ejus vero lignum per retortam distillatum, spiritum satis acidum, Oleo foetido in recipiente transeunte, quibus sane principiis omnes Quercus partes adstringentes esse manifesto evincitur. Proprietas hæc a veteribus Medicis Dioscoride, & Galeno nequiquam fuit ignorata, eamque præsertim agnoverunt in albarno, ac in tunica sub glandis cortice sita. A Neotericis pariter cortex, folia, glans, calix, uti adstringentes vel simplices vel præparati adversus Dysenteriam, sanguinis sputum, fluores albos, aliasque hæmorrhagias usurpari solent. In *Ephemeridibus Germanicis Decuria III. anno 1. pag. 86.* Doctor Ledelius refert, in Dysenteria violentioribus paroxysmis comitata, præter simplicem corticis Quercus, ptisanæ forma, exhibitam decoctionem, præstantius remedium haudquaquam invenisse; alii vero adversus eundemmet morbum glandes, aut calicem ustum ac pulveratum, ʒj. vel ʒij. una cum Lacte calido & adversus colicam affectionem absque ulla ustulatione in usum revocant. Tragus tamquam optimum remedium adversus quascumque fluoris species aquam distillatam cymarum, glandiumque Quercus proponit, addit inde sanguinis mictum a nimio Cantharidum usu sedatum vidisse, glandibus tuis, ægris, propinatis.

Alexiteria quoque facultate Quercum præditam esse, veteres Medici autumarunt, venenatis enim Lac, in quo ejus glandis cortex ebullierit, fructumque prædictum adversum animalium veneficorum morsus propinabant; quæ tamen hisce diebus absoleta sunt, præstantioribus in medium productis.

Quandoque etiam penuriæ tempestate, Quercus glande panis confectus fuit, extrema urgente necessitate, aliorumque alimentorum defectu vix tollerandus, ponderosus quippe est, ac flatulentus, caput præsertim lædit, inebriat, ac difficilem digestionem procreat. Stomachis certe, nostris, longe robustioribus, primi nostri parentes præditi erant, quum prædicto pane vescebantur; hodie porcis solummodo relinquendus, quo profecto facile obesi sunt.

Non desunt præterea qui Quercus lignum, non secus ac Guajacum ad reserandum, ac roborandum commendent, vocentque *Guajacum Germanicum*. Aqua, quæ quandoque in antiquarum Quercuum cavis reperitur adversum scabiem, verrucasque optima recensetur. Succus e terebrata Quercu elicitus adversum sanguineum mictum in *Transactionibus Philosophicis Anglicis* plurimum prædicatur. Foliorum vero teneriorum ac fluxione oriundum optime sedans, si eo calido frequentius quoque os diluatur, quod remedii genus sæpenumero felici successu in inveteratis etiam dentium doloribus, J. Bauhinus a se expertum fuisse affirmat. Res plane mira ab Hoffmanno in *Introductione ad Pharmacopœam Schorderi* refertur, scilicet equos cinereo-scutulatos, pilum omnimode nigrum acquirere, dummodo Veris tempore & ultra Manipulum unum germinum Quercus pro unoquoque Avenæ Modio iis devorandum ministraretur, ob vitriolicum salem in his contentum.

Quod vero ad usum attinet exteriorem, cymarum decoctio in Vino utilissima quoque est pro Gargarismate in faucium morbis. Galenus vero nullo alio præ manibus occurrente remedio, foliis hujusce arboris vulnus securi inflictum sanavit, glande tusa ad enascentem phlegmonem dissipandum, ac ulcera exsiccanda in usum revocata. Ad arthriticos autem dolores leniendos ligni Quercini decoctio a D. Hagendorn; tamquam optimum remedium proponitur, extante ejusdem observatione in *Ephemeridibus Germanicis Decuria II. anno V. pag. 197.* juxta vero ejusdem sententiam melior quoque recenseri debet liquor e trunci recenter dissecti vasorum extremitatibus emanans: asserit inde aquæ in cavitate trunci asservatæ lotionem, contumaciorem scabiem sanari.

Hic loci de Quercus protuberantiis, *excrementis* nuncupatis, de Nuce scilicet Galla, Melle, ac Pilulis in foliis apparentibus, aut Visco in ramis, aut *Uva Quercina* circum radices, adinstar Uvæ racemi, neutiquam verba faciemus. Nullum fere enim, exceptis Gallis inter exotica Medicamenta jam descriptis, & Visco in sequentibus describendo, usum Medicum habent.

℞. pulv. Alburni Quercini, aut Calicis glandis ℥ij. Bistort. ac Tormentill. p. ana. ℥j. M. cum f. q. Syrupi Cydoniorum, F. p. æ. N. viij. quarum una, quarta quaque hora in Dysenteria propinabitur.

℞. Cort. Quercini p. ℥j. Dilue in ℥vj. Lactis cremore destituti. Coletur inde, calidumque propinetur mane jejuno stomacho novem dierum spatium adversus albos fluores.

Q U I N Q U E F O L I U M.

QUINQUEFOLIUM, Offic. Quinquefolium majus repens, C. B. P. 325. *Inst. R. H. 297.* Pentaphyllum, sive Quinquefolium vulgare repens, J. B. 2. 397. Quinquefolium majus, *Dod. Pempt. 116.* Pentaphyllum vulgatissimum, *Park. Rari Hist. 611.* Quinquefolium, *Matth. Anguill. Lob. Quinquefolium vulgare, Trag. Ger. Potentilla foliis digitatis, caule repente, pedunculis unifloris, Linn. Flor. Svec. 152.* Pentaphyllum seu Quinquefolium vulgare passim nascens, Quinquefolium majus luteum, Pentaphyllum verum, Pentapetes, Pentapteron, Pentatomon, Pentadactylon, Callipetalon, Xilopetalon, Xylolotum, Pseudoselinum, Asphaltion, Chamæzelum, Manus Martis, *Quorumd. vulgo Quinteseville Commune.*

Radix longa, minimum digitum quandoque crassa, fibrosa, extus subnigra, intus rubra, saporis adstringentis, plures, uti Fragaria, emittit caules pedem cum dimidio fere longos, rotundos, graciles, flexibiles, hirsutos, subrubros, per intervalla geniculatos, e nodis vero folia, ac radices, quibus planta dilatatur, & multiplicatur. Folia oblonga sunt, rotundis extremitatibus, nervosa, hirsuta, denticulatis marginibus, atro-viridia, digitata, ac quinque ut plurimum, eadem in cauda tres & ultra pollices longa, locata. Flores autem solitarii, quinque luteis petalis, rosaceis, nonnihil latis, & cordatis, summis caulibus emergunt longis elati pedunculis, facile flaccescentes, viginti staminibus, apicibus elongatis, Lunæ crescentis cornua æmulantibus, pistillo in fructum abeunte fere rotundum, pluribus conflatum seminibus acutis, ac ad modum capitis conglobatis, calyceque floris contextis. In arvis, sabulosis, saxosisque locis, in pratis, aquarum marginibus, nemoribus

ribus humidis, umbrosisque, ac fere ubique abunde crescit planta hæc, Majo, Junioque flores emittens. Radix præcipue in usum Medicum revocari solet, Verè colligitur, extima tunica subnigra, ac tenuis, & cor, radice adaper-
ta, abiguntur; tunica dein intima baculo obvoluta exsiccat, servaturque ad usum. Recenter exsiccata, optimi coloris, probeque enutrita feligi de-
bet. Theophrasto duce a J. Bauhino adnotatur, radicem hanc siccam qua-
dratam figuram acquirere. In *Historia* vero *Plantarum*, Boerhaavii nomi-
ne, publici juris facta exilior Quinque folii species *Pentaphyllon* vocatur,
aliæ vero majores *Eptaphyllon*, eo quod septem foliis eadem in cauda sitis
distinguantur.

Ballàmica, vulneraria, adstringensque est planta hæc, parumque salis vo-
latilis concreti Analyfi Chymica ministrat. Foliorum sapor nescio quid vi-
scidi habet, iisque nonnihil papyrum cæruleum rubescit, radicibus vero ma-
gis, quæ cum acidiusculæ ac stypticæ sint, opinari facile possumus; in iis
inter magnam terræ, ac sulphuris portionem parum Ammoniaci salis con-
tineri, qui in foliis viscoso phlegmate irretitur.

Quum potissimum adstringendi adsit indicatio, ut in mensium fluxu co-
piosiori, in fluxibus hæmorrhoidalibus immoderatis, ac sputo sanguineo;
ad nimium in vulneribus sanguinis effluvium sistendum, ad omnes denique
hæmorrhagiæ species, utiliter in ptisanis, jusculisque adstringentibus Quin-
quefolium usurpatur. D. Chomelius Medicus Parisiensis consumatissimus in
Historia Plantarum usitatarum, radicem hanc, tamquam tutissimum reme-
dium adversus fluxus, ac Dysenteriam proponit, asseritque ut plurimum vel
propria experientia, *Ipecacuanha* præstantius deprehendisse: ʒj. in aquæ ʒiij.
ad tertiæ partis consumptionem ptisanæ forma ab eo exhibebatur, non
minus in prædicto morbo, quam in sanguinis sputo, mensiumque immodi-
co fluxu. Dracma una ejusdem radicis pulveratæ in aquæ cyatho ante pa-
roxismum propinata, febres intermittentes propelli ajunt; remedium pro-
fecto comprobatum usque a magni Hippocratis ævo; qua de causa Rajus,
juxta auctoritatem D. Hulse plagiarii Spon, ait, Quinquefolium, plantam
esse amariusculam, ac admodum adstringentem, fibras ventriculi febre de-
bilitatas roborandi, & acidis stomachi succos temperandi ac figendi vi præ-
ditam, indubiumque esse, in Græcia, in qua Hippocrates vixit, majoris
esse efficacæ, quum præcipue maxima plantarum pars, ac præsertim aro-
maticæ majori semper vi polleant in calidis, quam in frigidis regionibus,
nihilominus, addit inde idem Auctor, vulgares quidam in nostris etiam
hisce regionibus inventi sunt, qui parentum traditione edocti, Quinquefolii
decoctione, febres intermittentes edomant. Garidellius vero in *Historia Plan-
tarum Aquisextiensium*, ptisanam sequentem adversus malignas febres propo-
nit felici successu a seipso pluries comprobata.

Rx. Hord. integri Man. j. Cort. rad. Quinquefolii ʒj. Rasur. C. C. ʒʒ. Co-
que in aquæ ʒvj. ad tertiæ. Coletur inde liquor linteo absque ex-
pressionem, & adde Citri semisse taleolatim secti pro potu ordinario.

Prædictarum quoque radicum paratur Extractum a ʒj. ad ʒij. in qua-
cumque hæmorrhagiæ specie propinandum.

Quoad vero hujusce plantæ extrinsecum usum, aquam distillatam folio-
rum manuum tremorem sanare nonnulli Auctores autumant, dummodo ea
sæpius diluantur ægri, eamque exsiccare absque ulla absterione sinant. Alii

vero succum expreſſum ad ſanandas fiſtulas proponunt bis de die in iis in jeſtum, magmate, Cataplaſmatis forma, ſuperimpoſito. Notum prætereſt, Gargarisma eorum decoctione paratum faucium morbos, oriſque ulcera depellere.

Radix Quinquefolii in Aqua Generali, ac Theriaca, folia vero in Balſamo vulnerario *Pharmacopæe Pariſienſis* uſurpantur.

℞. Rad. Quinquefolii, Conſolid. maj. & Biſtortæ ana. ʒ ſſ. Corticis Mali Punici, ac Fructuum Ruhs. ana. ʒ ij. Ebull. in aquæ ſb. ij. ad quartæ partis diminutionem. Infunde deinde Glycyrrhizæ in ſila evulſæ ʒ ij. Coletur pro priſana adſtringenti adverſus dyſenteriam, ſanguinis ſputum, menſeſque immodicos.

℞. Rad. Quinquefolii, Biſtortæ, & Tormentillæ ana. ʒ j. Fol. Sanguinaria, Plantaginis, Millefolii, ac Urticæ min. ana. Man. j. Flor. Roſar. rubrar. & Balauſtriorum ana. pug. j. Ebull. in aquæ ſb. vj. ad quartæ partis conſumptionem. Coletur liquor linteolo, levi expreſſione, edulcoreturque unaquæque colaturæ libra, ʒ j. Syrupi Conſolidæ maj. aut Roſar. exſicc. pro Apozemate, cujus tria vel quatuor pocula de die exhibebuntur in ſanguinis ſputo, & vomitu, aliſque hæmorrhagiis.

℞. Decoctionis Rad. Quinquefolii ʒ vj. Catechu, Terræ ſigill. ac Succini pp. ana. ʒ j. Syrupi Papaveris albi, & Conſolidæ ana. ʒ ſſ. M. pro poſtione adverſus ſputum ſanguineum.

℞. Rad. Quinquefolii p. ʒ ſſ. Conſervæ Roſar. rubrar. ʒ j. Syrupi Conſolid. ſ. q. M. ſ. b. in ventris fluxu ac dyſenteria.

℞. Rad. Quinquefolii p. ʒ j. Dilue cyatho calidæ pro doſi ante februm intermittentium paroxiſmum exhibenda, quæ repeti poteſt juxta exigentiam.

R A N U N C U L U S.

IN copioſa RANUNCULORUM familia quatuor tantum uſitationes reſententur, 1. ſcilicet Ranunculus bulbosus, 2. Ranunculus ſylvarum, ſeu nemoroſus, 3. Ranunculus pratensis, 4. Ranunculus paluſtris.

Ranunculus bulbosus, ſeu tuberoſus, *Offic.* Ranunculus pratensis, radice verticilli modo rotunda, C.B.P. 179. *Inſt.* R.H. 289. Ranunculus tuberoſus major, J.B. 3. 417. Ranunculus bulbosus, *Lob. icon.* 667. *Ger. Park. Raii Hiſt.* 581. Ranunculus Flammula dictus, *Gefn. Hort.* Crus Galli, *Brunf.* Ranunculus Calycibus retroflexis, pedunculis ſulcatis, caule erecto, foliis compoſitis, *Linu. Flor. ſvec.* 170. Ranunculus radice bulbosa, vel tuberoſa flore ſimplici, *Camer. Hort.* Ranunculus rotundus, Flammula minor rotunda Vulcani, Batrachium exiguum, Batrachion Apuleii, Rapum Divi Antonii, Radix tuberoſa nucis jugulandis magnitudine, Pes Cervinus, *Nonnull.* vulgo *la Renoncule bulbeuſe, le Babinete, le pied de Corbin, ou le Pied de Coq à racine ronde ou à tubercule charnu.*

E radice rotunda, bulbosa, plus, minusve crassa unus, aut plures emergunt caules erecti, quandoque pedales, & ultra, hirsuti, per intervalla orinati foliis impositis, ac longiusculis, in quorum apice progignuntur flores adaperti, luteo-lucentes, plerumque ſimplices, quinque rotundis, nectariſeris, roſaceiſque petalis, calycis foliis pedunculum verſus reflexis, conſtantes.

tes. Hisce rotundi fructus præsto sunt, in quibus plura capitata semina occluduntur. Majo florescit, ac fere ubique occurrit in pascuis, pratiquae clatis, & siccis, juxta vias, in locis sabulosis, saxosisque, in quibus exilis adeo apparet, ut vix ad tres assurgat pollices. Observat Tragus, plantam hanc singulis annis altius in terram radicem veterem immergere, supra quam novissima producit. Simples tantum flores ruri, in hortis vero translata, culturaeque commissa elegantem duplicium florum varietatem suppeditat, quandoque etiam flos primo apparens alterum, vel tertium quoque adjunctum habet.

Plurimum salis acris, & corrosivi generaliter sub quacumque Ranunculi specie occluditur, unde perniciosus interne exhibitus recenseri debet. Fortasse omnino in arte Medica esset proscribendus, quum autem a Nonnullis externe usurpetur, ut modo indicabimus, id potius cautos nos reddet in eo præscribendo.

Radix autem acerrima, & caustica est, ad cauteria, ac vesicatoria forte apta, ni gangrænam quandoque suscitaret a circulatoribus haud raro arthriticorum articulationibus, calida, emollita, ac incisa audacter superimposita; quum vero alia satis tuta, nec nocentia vesicatoria præsto sint, cur prædicto adeo suspecto utemur? Juxta autem Caspari Hoffmanni relationem, hac planta cutis a mendicis fricatur, ut ulcuscula, & excoriaciones appareant, ac magnis ululatibus hæc ostentando, transeuntium charitas exciteatur, ejusque fructibus avide collectis, confestim Verbasci foliis, ulceribus, applicatis sanantur. Quandoque etiam planta hæc tusa, manuum carpis, cum sale, ac aceto adversus febres imponitur, infelici ut plurimum successu, cutis enim sæpe elevatur, imposito quasi igne, erysipelatosa fluxione, feбри (ut plurimum permanente) magis cruciante; tamen ex ea causticorum more applicata, effectus plane miros comprobatum fuisse, asserit Chesneau, in morbis præcipue capitis pertinacioribus, ac arthritide, exemplo Ecclesiastici, qui quum postremo hocce morbo, trium annorum elapso jam spatio, in lecto detineretur, mœrore captus, partibus magis dolore affectis, Ranunculi contusa folia admovit, vesicis excitatis, ac serofiratis magna copia effluentibus, sanus omnino evasit. Camerarius admonet, hujusce plantæ radicem recentem, causticam ac urentem, exsiccatam vero mitiorem esse mensis curriculo præterlapso.

Ranunculi bulbosi radix in Emplastro Diabotano Ph. Parisen. usurpatur.

Ranunculus nemorosus, Offic. Anemone nemorosa flore majore expurpurea rubente, vel candido, C. B. P. 176. Ranunculus phragmites albus & purpureus vernus, J. B. 3. 412. *Inst. R. H.* 285. Anemone V. *Dod. Pempt.* 435. Ranunculus sylvarum, *Clus. Hist.* 147. Anemone nemorum alba, *Ger. Raii Hist.* 624. Ranunculus nemorosus albus simplex, *Park.* Ranunculus candidus cum rubore, *Trag.* Ranunculus phragmites flore lacteo, *Gesn. Hort. Sani-*cula minor quibusdam, *Brunf.* Anemonodoides flore albo, *Boerb. Ind.* 36. Anemone seminibus acutis, foliolis incis, caule unifloro, *Linn. Hort. Cliff.* 224. Ranunculus chelidonium, Ranunculus lacteus, Ranunculus albus nemorensis, Ranunculus vernus flore albo vel roseo, Ranunculus præcox candidus vel purpureus, *Nonnull.* vulgo la Ranoncule des bois, la fausse Anemone printaniere des forets.

Huic radix est crassiuscula, longa, repens, extus purpurea, aut atra, lu-

tea vero adhuc junior, intus alba, Polypodii Quercini radici proxima, saporis acris adeo & austeriusculi, ut ea mansa fauces inflammantur, fibrisque capillaribus stipata. Exiguum, delicatulum, subrubrum, palmumque cum dimidio, & ultra altum caulem propellit, e quo prope fastigium tria emergunt folia, pedunculis subrubris, dimidium pollicem longis, hirsuta, quandoque subviridia, quandoque purpurea, ad pedunculum usque trifida, in caulis vero apice unicus locatur flos, calyce destitutus, modo albus, modo purpureus, aut roseus, senis oblongis petalis constans, pluribus staminibus subluteis in ejus centro locatis: abit inde in plura semina variegata, oblonga, villosa, cuspidate recurva, ut in Ranunculo, capitata. Martio exeunte floret, ac ineunte Aprili, citius, seriusve juxta variam Hyemis indolem. Hæc Verni Ranunculi satis elegans species in agro Parisiensi, & alibi frequens occurrit in nemoribus, ac dumetis humidis, quandoque etiam flore duplici, aut albo, aut purpureo.

D. Chomelius in *Tractatu usitatorum Plantarum*, asserit, Ranunculi speciem hanc felici cum successu capiti puerorum porriginosorum applicuisse. Folia ac flores contusi absque alia preparatione Cataplasmatibus forma bis de die super affectam partem imponuntur, quæ brevi sanatur. Lubenti animo Chomelianæ assertioni credimus, quamvis observatio *Ephemeridum Germanicarum* quamdam suspicionem de hæc planta incutere videatur. D. J. de Muralto *decuria 2. anno VII.* refert, puellam duodecim annorum, cujus caput unguento hoc Ranunculo parato fuerat illinitum, pluribus diebus pruriginem extraordinariam in capite expertam fuisse, ac deinde in syncopem pertinacissimam incidisse, oculorum convulsionibus, ac dolore capitis elapso etiam mense conflictatam, quæ omnia ab eo causticæ Ranunculi acrimoniæ cerebrum, ac nervosum genus lædenti tribuuntur.

Ranunculus pratensis, *Offic.* Ranunculus pratensis, repens, hirsutus, C. B. P. 179. *Inst.* R. H. 289. Ranunculus repens flore luteo simplicis, J. B. 3. 419. Ranunculus hortensis primus, *Dod. Pempt.* 425. Ranunculus pratensis repens, *Park. Raii Hist.* 581. Ranunculus pratensis, etiamque hortensis, *Ger.* Ranunculus pratensis, reptante cauliculo, *Lob. Icon.* 664. Ranunculus dulcis, *Batrachium salutariferum*, *Tab. Icon.* 51. Ranunculus dulcis, seu pratensis, *Trag.* Ranunculi genus per terram magis repens & acrimonia carens, *Gesn. Hort.* Ranunculi genus humi serpens, non mordens, *Cæsalp.* Ranunculus calicibus patulis, pedunculis fulcatis, stolonibus repentibus, foliis compositis, *Linn. Flor. Svec.* 170. Ranunculus vinealis repens, *Batrachium dulce* seu vineale, Ranunculus oleraceus major, *Pes milvinus*, *Flos Butyri*, *Nonnull.* vulgo la *Renoncule des Prez*.

Radice est exigua, repenti, pluribus albidiusculis conflata fibris, quæ plures emittit delicatulos caules rotundos, hirsutos, cavos, reptantes, ac humi serpentes, per intervalla e nodis novas radices emittentes; foliis profunde incis, tribus segmentis, ad modum foliorum Apii palustris, marginibus denticulatis, utrinque hirsutis, caudis longis, atro-viridibus, maculisque albis ut plurimum postica parte notatis. Summis caulibus enascuntur flores quinque petali, rosacei, longis elati pedunculis, luteo-lucescentes, pigmento quodammodo colorati, calyceque quinquepetalo sustinentur, magno ejusdem coloris staminum numero in centro sito. Calyce vero una cum flore deciduo semina plura sub-nigra, capitata, parvis spiculis inhorrescentia succedunt. Ve-

re ac Æstate floret, ut plurimum Majo. Ubique fere occurrit in pratis, locisque umbrosis, in vinetis, hortisque neglectis & humidis prope herbas vias, rivulosque. Quandoque duplici flore reperitur, ac ob elegantiam in hortis colitur.

Tertia hæc Ranunculi species dulcis est, acrimonia fere omnino caret, ac absque ullo periculo internum in usum revocari potest, Trago teste, qui asserit, a plebe Germanica Aprili hujusce folia teneriora una cum aliis esculentis herbis esitari. Tabernæmontanus, Dale, Mappus alique Auctores fide dignissimi id confirmant. Libenter quoque ac impune hac planta bestia saturantur, quæ iis lactis abundantiam conciliat. Utiliter etiam ad hæmorrhoides fovendas usurpatur.

Ranunculus palustris, *Offic.* Ranunculus palustris, apii folio, Lævis, C.B. P. 180. *Inst. R. H.* 291. Ranunculus palustris flore minimo, J. B. 3. 546. Ranunculus sylvestris primus, *Dod. Pempt.* 426. Ranunculus palustris rotundiore folio, *Lob. icon.* 669. Ranunculus palustris rotundifolius, *Ger. Raii Hist.* 585. Ranunculus palustris, sardonius, lævis, *Park.* Ranunculus fructu oblongo, foliis inferioribus palmatis, summis digitatis, *Linn. Hort. Cliff.* 230. Ranunculus alter hirsuto semine, foliis apij; *Cæsalp.* Batrachium palustre, Apium risus, Apium raninum, Apiastrum, Apiastellum, Apium hæmorrhoidum, herba sardoa vel sardonina, herba strumea, herba scelerata, *Nonnul.* vulgo la Ronuncule des marais, la Grenovillette d'eau ou aquatique, l'herbe sardonique.

Radix satis crassa, cava, pluribus stipata fibris, saporis acris, & urentis plures projicit caules quandoque crassissimos, cavos, striatos, ramosos, foliis subviridibus, lucentibusque, non secus ac Apii palustris folia, non raro parvis maculis albis distinctis. Summis caulibus, ramisque flores apparent, inter Ranunculorum species, exiliores, quinque petalis luteis, quibus semina lævia ac minuta, capitata, oblonga, ac sejuncta præsto sunt. Majo, Junioque florescit, raro serius, juxta rivulos, locaque humida ac palustria luxuriare solet. Tam folia quam caules magnitudine variant.

Planta hæc, Cataplasmatibus forma, apposita, aptissima est, juxta nonnullorum Auctorum placitum, ad strumas discutiendas ac resolvendas; iterum vero præ aliis potentissimum est venenum; stomachum enim exulcerat, horribiles convulsiones, ac mortem parit, ni forte vomitoriis, oleosisque remediis ad ejus causticitatem obtundendam statim occurratur. *In Ephemeridibus Germanis Decuria III. anno 2.* observatio habetur D. Beniamini Scharff, qui narrat, adolescentem Botanicum radicem hujusce plantæ cum radicibus Apii palustris similitudine deceptum, iis onustum domum rediisse, easque ab hortulano inspectas, esu optimas deprehendisse; Qua de causa absque ulteriori examine edulium iis paratum fuit, quo plures una cum Botanico comederunt; post haud longum temporis spatium omnes animi deliquio, anxietate, ac ardore intolerabili in supremo stomachi orificio correpti, Medico superveniente, re perpenſa, radiceque recognita, vomitorio liberati fuerunt, excepto prædicto adolescente, qui cum largiori copia edulium ingurgitasset in convulsionibus vitam cum morte commutavit.

Non solum autem internus Ranunculorum usus periculosæ plenum opus alex est, verum etiam eorum odor, præsertim hortensium, qui quamvis Veris ornamentum reputentur, aliquando funesti admodum comperti sunt. D. Grun-
delius

delius hac in re narrat in *Ephemeridibus Decuria III. anno 9. & 10.* quamdam Matronam Ranunculorum fasciculum deferentem, anxietatibus, animi deliquio, ac dolore capitis, haudquaquam liberari potuisse, nisi ejecto fasciculo, consilio adstantis Medici, cui pravi Ranunculorum odoris effectus probe innotuerant, & incredulum quemdam forte adstantem, fasciculum repetitis vicibus odoratum fuisse, qui statim iisdem omnino symptomatibus captus fuit, quæ nisi ablata causa neutiquam evanuerunt. Alius quidam quum in Processione Corporis Christi Ranunculorum fasciculum interpolatim odoraretur, statim dolore capitis correptus fuit, ac paulo post Epileptico paroxismo, qui morbus ab ipso numquam passus fuerat, ac verosimiliter a Ranunculorum odore ortum duxit. Quæ omnia aperte demonstrant, quam suspectæ Plantæ hæc omnes esse debeant, cautiusque esse, eas omnino præscribere, quum præcipue adeo magnus remediorum extet numerus, quæ iis percommode substitui possunt.

R A P A.

RAPARUM binæ species distinguuntur, una Mas, altera Fœmina. Rapa rotunda sive mas, *Offic. Rapa sativa*, rotunda, radice candida, C. B. P. 89. *Inst. R. H. 228. Raii Hist. 800.* Rapum sativum, rotundum, J. B. 2. 838. Rapum vulgare, *Dod. Pempt. 673.* Rapum majus, *Ger. Rapum, Par. Rapum orbiculatum, Tabern. Rapum rotundum sive sessile, Matth. Rapum radice rotunda, Rapum vulgatius. Nonnull. vulgo la Rave male ou ronde, la Rave ordinaire, la vraie Rave.*

Radix tuberosa, rotunda, carnosæ, ventriosa, capiti infantis crassitie quandoque proxima, extus coloris viridis, aut albi, aut lutei, aut sub-rubri, aut subnigri, inferne nonnullas exiguas fibras emittens, substantia satis dura & alba repleta, saporis modo dulcis, modo acris, folia emittit oblonga, magna, ampla, in terram strata, profunde ad centrum fere incisa, tactu rudia, atro-viridia, saporis cum aliis olitoriiis herbis communi: hæc inter caulis erigitur bipedalis, ac quandoque humanæ staturæ æmulus, ramosus, foliis basi lata, apiceque acuto eum amplectentibus, in cujus vertice locantur parvi lutei flores quatuor constantes petalis cruciformibus, calyceque sustentur longo gracilique pedunculo appenso: Horum locum subeunt filiquæ rotundæ, intermedio septo distinctæ, quæ binas seminum sphaericorum, sub-rubrorum, Brassicæ seminibus proximorum series occludunt. Vere ac Æstate floret, radices vero tam extimo colore, quam magnitudine variare solent. Plinius, Tragusque asserunt, Rapas ponderis quadraginta librarum a se ipsis conspectas fuisse, Amatus Lusitanus librarum quinquaginta, & sexaginta, Matthiolus vero librarum centum, quod incredibile penitus videtur, nihilominus solum pingue, ac humidum una cum regionis caliditate prædictæ singularis magnitudinis in causa esse potest. Addenda est culturæ efficacia, quo major enim foliorum numerus extirpatur, radices quoque eo crassiores efficiuntur.

Rapa oblonga sive fœmina, *Offic. Rapa sativa oblonga, seu fœmina, C. B. P. 90. Inst. R. H. 228. Raii Hist. 800.* Rapum sativum, oblongum, J. B. 2. 838. Rapum oblongius *Dod. Pempt. 673.* Rapum minus radice oblonga: *Ger.*

Ger. Rapum radice tereti, Rapum exiguum, Nonnull. vulgo la Rave fémelle ou oblongue la Rave en Navet.

Radice oblonga, graciliorique differt a præcedenti, qua tamen delicatior est, talemque habet cum Napo proximitatem ut a Nonnullis indiscriminatim usurpetur; haudquaquam tamen plantæ hæ duæ sunt confundendæ, inter se enim consistentia, colore, ac radicum sapore plurimum differunt. Rapæ optimo in solo tam pro hominibus, quam pro brutis coluntur, ac præcipue Lemovici hinc appellantur *Raves de Limoufm*, Rapæ scilicet Lemovicinæ, aptioresque sunt pro re Culinaria, quam pro Medica.

Plurimum autem continent olei, salisque essentialis; seligendæ vero sunt teneræ, probe nutritæ, optimi saporis, in solo pingni, & humido exultæ; inter alimenta maximum habent usum, ac etiam in re Medica. Jure enim uti temperantes reputantur, succo namque oleoso, ac balsamico ad acres humorum sales absorbendos aptissimo turgent, hinc conveniunt junioribus biliosis, quibusve humores acres, tenuisque sunt, dummodo stomacho neutiquam laborent, flatulentæ enim sunt, obstructions pariunt, & difficile concoquuntur. Rustici Averni, & Lemovicini sub cineribus coctas comedunt, nos vero in pulmentis usurpamus, quibus optimum saporem conciliant. Quoad vero Medicum usum ex iis una cum saccharo syrupus conficitur eo modo, quo, cum de Napo verba fecimus, describitur, & cum successu in contumacioribus rheumaticis affectionibus, præsertim puerorum usurpatur. Extat in *Operibus Tulpij* p. 311. Observatio, qua fertur, Jureconsultum ferina Tussi correptum, post succi Limonum immoderatum usum, innumeris remediis inutiliter tentatis, tandem Raparum decoctione solatum fuisse: decoctio hæc quoque plurimum commendatur a D. Lanzoni in *Ephemeridibus Germanicis* an. 1727. p. 116. adversus omnes Thoracis morbos, in quibus difficilis est respiratio, Astmatisque tam sicci quam humidi omnino debellati exempla plurima in medium adducit; quadraginta sequentibus diebus scutella una satis ampla ab eo, mane jejuno ventriculo, ægris præscribebatur, viscidæ materiæ pulmones infarcientis copiosa excretionem plerumque apparenre. In passione Iliaca ab Etmullero quoque præscribitur, temperat enim, ac una detergit, quibus præcipue binis qualitatibus adversus oris, fauciumque aphtas, & ulcera, Gargarismatis forma, usurpari solet. Raparum semen alexiteria vi præditum fertur, hinc Antidotis sociatur: A Matthiolo autem 3℔. in decotione ad morbillorum, ac variolarum eruptionem adjuvandam commendatur.

Quoad externum Raparum usum, Rajus testatur, Rapæ rotundæ sive maris sub cinere coctæ offulam calidam, aurium faciei posteriori superimpositam, statim capitis, ac dentium dolorem sedare: hoc ipsum remedium D. Needham in usum revocabat felici exitu, Cataplasmatibus forma in crurum ulceribus, mammarum tumoribus, nec non contra scorbuticos, strumisque vexatos. Decoctio autem Raparum simplex adversus perniones optima recensentur, dummodo ea calida repetitis vicibus manus, pedesque abluantur.

Gargarisma adversus Aphthas.

℞. Decotionis Rapar. ℥j. Sacchar. albis. 3℔. M. pro Gargarismate, pluries de die in usum revocando.

Cata-

Cataplasma adversus strumosa ulcera.

R. Rapar. in furno coctar. $\mathfrak{z}$ jv. Folior. Rutæ tusor. Man. ij. Semin. Sinapis tuf. $\mathfrak{z}$ j. Olei Juniperi $\mathfrak{z}$ j. Unguenti nervini q. s. pro Cataplasmate.

R A P H A N U S.

Binæ reperiuntur Officinales RAPHANI species, 1. scilicet Raphanus sativus, 2. Raphanus rusticanus inter Cochleariæ species relatus.

Raphanus minor, Offic. Raphanus minor oblongus, C. B. P. 96. *Inst. R. H.* 229. Raphanus, J. B. 2. 846. *Raii H. st.* 804. Radicula sativa minor, *Dod. Pempt.* 676. Raphanus sativus, *Ger.* Raphanus vulgaris, *Par.* Raphanus minor præcox, Raphanus domesticus, esculentus, *Nonnul.* vulgo le Raifort cultivé ou des jardins, la Rave des Parisiens.

Radice est longa, carnosa, magis, minusve crassa, ac tortuosa, extus rubra, intus alba, saporis acris, ac mordicantis, Radice hebetioris, foliis magnis, amplis, rudibus, viridibus, profunde incis, foliis Rapæ proximis, ac nonnihil sinuosis; hæc inter caules ad pedis cum dimidio, vel duorum pedum altitudinem eriguntur, rotundi, ramosi, flores quadripetalos, ac cruciformes, circumferentes, quibus præsto sunt fructus cornu æmulantes, interne spongiosi, ut plurimum duas seminum fere rotundorum series, occultantes, quæ semina septo intermedio, tunica scilicet delicatula, quasi Mediastino dirimuntur, rubra sunt, seminibusque Brassicæ, Sinapisque majora, saporisque acris. In olitoriis hortis planta hæc colitur, cito flores promit, radixque e solo Vere præcipue elicitur, tunc enim tenerior, succulentior, fractu facilior, optimoque sapore, aliquatenus stimulantè, gratissimo alimento inservit. Si forte autem dura, ac lignosa sit a mensis exploditur, vocaturque Cordæe, scilicet obdurefcens.

Raphanus, improprie Parisiis, & alibi etiam Rapa nuncupatus, quæ nomenclatura solis Lemovicinis Rapis convenit, plurimum salis essentialis, & phlegmatis, parvamque olei portionem continet. Quamvis vero omnes hujusce plantæ partes Medicamentarium in usum revocari possent, tamen radix tantum ac semen usurpantur.

Præter usum itaque ejusdem radice familiarem, pro quo recens, tenera, nec admodum crassa, nec producta semine est seligenda, convenitque temperamentis phlegmaticis, & melancolicis, dummodo eorum stomachus bene se habeat, aliter enim ructus, & morbos capitis, immoderate præsertim comesta progignit, succo Raphani quoque ars Medica utitur in renum, ac vesicæ morbis a glareis præcipue ortum ducentibus; quatrduo autem, mane, jejuno ventriculo, ejusdem $\mathfrak{z}$ iij. vel jv. præscribuntur una cum Mellis $\mathfrak{z}$ ß. Aqua vero distillata $\mathfrak{z}$ jv. adversus hydropem ministratur per integrum mensem; calculosis autem omnino est inhibenda, sales enim urinofos in vesica copiose præcipitando calculorum volumen adaugēt. *In Ephemeridibus Germanicis decuria 2. an. IV. p. 345.* Observatio D. Skrockii refert, puerum Asthmate sicco, ac convulsivo jamdudum correptum, incassum variis usurpatis remediis, Raphanorum desiderio, qui forte in mensa aderant, stimulatam, ex iis unum tantum parentum indulgentia paucò conditum sale comedit-

medisse, paullo post latior liberio rem aerem plurium horarum spatio respirare adeo visus est, ut ob hanc causam Raphani radices quotidie illi ministratae fuerint, a quibus perfecte apto temporis spatio sanatus fuit. Dolens vero radice succum saccharo edulcoratum, ac identidem de die propinatum, eodem in morbo praescribit. Juxta Fernelium lenissimum emeticum, stomacho amicum, ac gravidis etiam impune praescribendum paratur, vomitum enim absque ullo conatu progignit, Raphani succo paratur, $\mathfrak{z}$ ij. hujusce radice in mortario marmoreo tusa, paulatim superaffundendo vini dulcis $\mathfrak{z}$ jv. colatura tepida deinde exhibita. Radici vero substitui possunt seminum $\mathfrak{z}$ iij. vel jv. pari ratione contundenda, addendoque feri, aut aquae Hordei $\mathfrak{z}$ jv.

Quoad vero externum usum, Raphanus tusus, plantis pedum in febre maligna applicari solet.

Raphani radix in Syrupo Althaeae, ejus vero aqua distillata in coctura Terebinthinae Pharmacopaeae Parisiensis usurpatur.

Potio adversus Vesicae glareae.

$\mathfrak{R}$. Rad. Raphani fibrillis mund. lotar. ac contusar. $\mathfrak{z}$ vj. Mellis Narbonensis, aut Mell. albi $\mathfrak{z}$ vj. Vini albi probe maturi $\mathfrak{lb}$ j. Infunde per biduum in vase cretaceo novissimo, plumbo illinito, Ebulliant indelento igne ad tertiae partis permanationem. Fiat colatura infusi calidi per linteolum, serveturque pro usu. Dosis cochlear. j. mane, jejuno ventriculo, alterius vero sero hora somni. Vel:

$\mathfrak{R}$. Succu Raphani $\mathfrak{z}$ jv. Mellis albi $\mathfrak{z}$ β . M. pro dosi quatuor sequentibus diebus mane, jejuno stomacho sumenda. Vel:

$\mathfrak{R}$. Rad. Raphani $\mathfrak{z}$ j. Pulver. Fructuum exsic. Spinæ albæ $\mathfrak{z}$ ij. Infunde per noctem sub cinerario calido in Vini albi $\mathfrak{z}$ jv. Summo mane fiat colatura pro potione in renum, vesicaeque anasarctibus, jejuno stomacho exhibenda.

Raphanus rusticanus, *Offic. C. B. P. 96. Ger. Par. Raii Hist. 818.* Raphanus sylvestris, sive Armoracia multis, *J. B. 2. 851.* Raphanus magna, *Dod. Pempt. 678.* Cochlearia folio cubitali, *Inst. R. H. 215.* Raphanus rusticanus, crassa radice, Lapathi folio, *Lob. Icon. 320.* Armoracia, vulgo Rapistrum, *Gesn. Hort.* Raphanus vulgaris, & rusticanus, *Matth.* Raphanus rusticus, seu major, Raphanus condimentarius sive obsoniorum, Raphanus montanus. Raphanus maximus, Raphanus marinus, Radicula magna, Thalspi Cratevæ, Thalspi magnum, Sinapi Persicum, Nasturtium album, *Nonnul. vulgo le Raifort sauvage, le grand Raifort, le Gram, la Moutadelle.*

Radix longa, & crassa, repens, alba, saporis acris, urentisque ejicit folia magna, longa, lata, acuta, late viridia, Rhabarbari Monachorum folia nonnihil aequantia, ampliora tamen, ac glabriora. Ea inter caulis locatur pedem cum dimidio procerus, erectus, firmus, cavus, striatus, fultus foliis palmaribus longitudine, pollicis vero latitudine, aut ultra, utrinque profunde incisus, saporis radice mitioris; in ejus vero summitate parvi insident flores, quinque petalis albis, cruciformibus, quibus siliquæ succedunt, sive fructus semirotundi, ac suffilati, septo intermedio binis cellulis distincti, occludentesque rotunda laevia, ac subrubra semina. Vere floret, ac sponte juxta

juxta fontes, rivulos, ac stagna, & in pratis humidis excrefcit; In hortis colitur loco humido, ac umbroso, ob radicem, quæ sola ut plurimum in usum revocatur.

Raphanus rusticanus autem nuncupatur, quia potissimum eo rustici adinstar radicis Raphani minoris vescuntur; hisce diebus in condimentis usurpatur erasus, & aceto commixtus, carnibusque, bovinæ præsertim, sociatur ad appetitum excitandum, hinc a Nonnullis condita *Sinapis Capucinatorum*, communisque *Sinapis Germanorum* vocitatur.

Facillime multiplicatur, præterquamquod facile ex se repit, si e radice recenter extracta taleolæ ad trium linearum crassitiem scindantur, dum adhuc planta viget, ac statim terræ committantur, ab unoquoque frustulo, radix satis longa, novaque planta, quasi radix integra jam solo demissa fuisset, exorietur, juxta inventum D. Marchand Regiæ Scientiarum Academiae sodalis: ab aliis quoque plurimarum stirpium radicibus eadem ratione incisis idem effectus prodire solet, a quo evincitur, sub unius, ejusdemque plantæ substantia, exceptis seminibus, plura germina contineri.

Salis essentialis sive volatilis, oleique plurimum occludit, ac jure, meritoque inter aperientes, incidentes, detergentes, ac resolventes recensetur. A Medicis tam interne, quam externe præscribitur, ac præ cetetis usitatio, ribus plantis minus æquivocis facultatibus insignitur. Aqua stillatitia, foliis, ac radice; syrupus vero, radice tantum, paratur. Aquæ dosis ʒ jv. una cum potionibus anti-scorbuticis, ac aperientibus; glareas expellit, & renes liberat, qua via massæ sanguineæ impuritates abstergit. Boerhaavius in *Historia Plantarum horti Leydenfis* magnis laudibus extollit succum e radicibus, ac seminibus expressum, Melleque commixtum, ac mane, congruo temporis spatio, jejuno ventriculo exhibitum, præcipue si magnus feri Lactis depurati cyathus superbibatur: remedium hoc, inquit ille, stomachum, renes, ac pulmones detergit; tussim expellit, raucedinemque inveteratam, ab acri & viscosa pituita oriundam profligat: cautos deinde nos reddit; ne in Tussi pectoris ariditate, aut sputo cruento conjuncta in usum revocetur. Hæ Raphani rustici proprietates, aliæque, de quibus verba faciemus, innumeris fulciuntur Observationibus, e quibus nobiliores ex Ephemeridibus Germanicis excerptimus.

D. Raygerus *Decuria III. anno III.* historiam Matronæ adducit, quæ, cum vagis rheumaticis doloribus, multis annis, incassum tentatis omnibus, affligeretur, decoctionem Raphani rustici ex Lacte Vaccino, consilio Medici, jamdiu epotavit, dosim gradatim adaugendo, ac minuendo, curandoque, ut sudor, in lectulo permanendo, excitaretur, mense nondum elapso perfecte convaluit, absque ullo dolorum vestigio. *Decuria* autem *i. anni III.* D. Lanzoni refert, se civem Ferrariensem 39. annos natum agnovisse, satis longo temporis spatio, tam dira raucedine correptum, ut ejus loquela ab eo percipi haudquaquam posset, solo Syrupi Raphani rustici usu, ea molestia liberatum. Idem remedium simili in morbo Matronæ ab eodem Auctore felici successu præscriptum fuit.

Si autem Raphanus adversus Scorbutum, Hydropem, Rheumaticasque affectiones interne sumptus maxima vi donatur, eandem quoque contra prædictos morbos externe usurpatus exerere solet. Laudatus Raygerus in eodem articulo affirmat, militem Hungarum robustissimum agnovisse a Turcis captum,

prum; verberatione in plantis pedum plexum ac tandem captivitate solutum dolores acerbissimos adeo in pollice dexteri pedis passum fuisse, ut cum sibi haudquaquam ferendi viderentur, cultro, malleique ictu digitum amputaverit; sanato vulnere, haud longo intervallo a morbo liberatus permansit, nam dolor non pedem tantum sinistrum, & crus, sed brachios etiam, & manus occupabat, magna radicum Raphani rustici tusi copia, Cataplasma veluti universale sibi ipsi paravit, sindone sese obvolvens, in lectulo magnam sudoris copiam excrevit, e quo statim sanus exivit, nullo impostero dolore superveniente. Addit inde idem Auctor, quemdam in utroque brachio post colicam convulsivam affectionem, Paralyti affectum, frustra unctione spirituosa, ac aquarum mineralium embrochatione usurpata, tandem suadente Chirurgo militum, mane ac sero prope fornacis os obductum fuisse linimento, prædicta radice tusa, & optimo aceto, confato, quo, Mensis spatium, repetito, brachiorum motus omnino fuit restitutus; mirum prorsus videtur colicis insultibus a prava victus ratione productis, pluries deinde correptum fuisse, nullo in membris subsequente dolore, nec ulla ad paralysem dispositione.

D. Samuel Polifius, *Decuria II. anno V.* narrat, Comitem de Mansfeld bellis proxime exacti sæculi celeberrimum, detentione urinæ vexatum, Raphano rusticano tuso, decoctione diuretica ebullito, repletis sacculis, calidisque pluries perinæ, ac regioni vesicæ applicatis excretionem copiosæ urinæ, ac calculi, sanatum fuisse, orique faucibus ereptum.

Succedit Observatio D. Hermanni, *Decuria II. anno IV.* qua describitur adolescens, acerbis dolore in manu correptus, cujus digitos absque interna laniatione movere haudquaquam poterat; foliis Raphani rustici tuis, ejusdem consilio, ea obducta, horarum spatio foetidissimus odor emanavit, ulcusque prope extremam minimi digiti phalangem apparuit, e quo jamdudum ichorofus, acris, ac sub-luteus humor exivit, ulcusculo deinde sponte exsiccatum, ægroque sanato: eodem malo, subsequente Hyeme, in pedibus serpente, defectuque foliorum, remedio quoque deficiente, Vere statim foliis usurpatis, æger quoque liber evasit. Addit inde laudatus vir, domesticum tumore pedum erysipelatoso vexatum, pluribus remediis frustra adhibitis, Cataplasmate tandem foliorum Raphani rustici leviter tisor. in usum revocato, eoque quoties exsiccatum, toties repetito, tumore brevissime dissipato, ac sedato dolore, perfecta sanitate potitum fuisse.

Lædelius refert, quemdam scorbuticis doloribus in pedibus conflatum in consilium incidisse, eosdem laudata radice aceto macerata fricare, qua ratione brevi convaleuit.

Quibus omnibus manifestum evincitur, magnam esse hujusce plantæ vim in Scorbutum, Rheumaticas affectiones, malsæque sanguinæ impuritates. Longius igitur, quam par esset, nobis fuit insistendum, quum enim adeo facile multiplicetur, pro manibus in casibus hisce omnibus percommode occurreret. Finem ergo faciemus Observatione earundem *Ephemeridum*, qua efficacia pariter singularis contra vermes hæc tribuitur.

D. Frommanus *Decuria I. anno IV. & VII.* in medium adducit puellam annorum octo a se conspectam violentissimis convulsivis motibus agitatum, quos referente matre, ægraque perquisita a vermibus ortos pronuntiavit, hinc aliquot Raphani rust. præscriptis unciiis undecim vomitis vermibus, omnino sanata fuit.

Sebifius vero *Lib. 2. de Alimentorum Facultatibus* pag. 400. narrat, mulierem a se cognitam, lumbricis infestam, pulvere Rad. Raphan. Rust. cum aceto sumpto, pluribus ex iis ejectionibus, incolumem evasisse: adnotandum est, stillatitiam aquam saporis esse acerrimi ac mordicantis, ideoque aqua alterius generis, morbo appropriata, temperandam; in casu vero prædicto, aquis vermifugis Partulacæ, & Graminis.

Radix Raphan. Rust. in decotione Antiscorbutica, Aquis, Generali, & Antiscorbutica, Syrupis Antiscorbut. & Althææ composito *Pharm. Parisiensis*, usurpatur.

℞. Succ. Raphan. Rust. ℥ j. Mellis albi ℥ ij. M. sumaturque mane, jejunio ventriculo, congruo temporis spatio, immediate superbibendo ingens poculum Seri Lactis depurati, adversus renum ac vesicæ infusus, affectionesque scorbuticas.

℞. Rad. Raphan. Rust. ℥ j. Lactis Vacc. lb. j. Coque pro una dosi. Fiat colatura linteolo, sumaturque per mensem, ægro, subsequenti hora, adhuc in lecto permanente in affectionibus, rheumaticis, arthriticisque.

℞. Aquar. Pulegii, Papaver. rubr. ana. ℥ ij. Syrupi Raphan. Rust. ℥ ss. M. pro Julapio pluries repetendo sero, hora somni in raucedine, tussique inveterata.

℞. Aquæ distill. Raphani Rust. ac Portulacæ ana. ℥ ij. Seminis contra, ac Corallinæ ana ℥ j. M. pro Julapio anthelmintico, quatuor subsequentibus diebus sero hora somni propinando.

℞. Rad. Raphan. Rustican. rasar. ℥ jv. Folior. recent. Cochlear. Nummul. & Urticæ ana Man. jv. Fiat expressio S. A. saccharoque miscetur. In scorbutico ab ægris ℥ ij. sumentur quatuor de die vicibus.

Vinum medicatum Anti-scorbuticum.

℞. Bulb. Ari. recenter e solo extract. ℥ ss. Rad. Raphan. rust. ℥ j. Folior. Cochlear. Nasturt. aquat. ana Man. j. Sem. sinapis ℥ ij. Vini Rhe-nani, aut Vini albi lb. vj. M. f. a. F. Vinum medicatum, cujus ab ægris bina pocula de die sumentur.

R A P U N C U L U S.

DUæ tantum RAPUNCULI species a nobis describuntur, Rapunculus scilicet campanulatus; & Spicatus.

Rapunculus esculentus. *Offic. C. B. P. 92. Raii Hist. 739.* Rapunculus vulgaris Campanulatus *J. B. 2. 795. Rapunculus, Dod. Pempt. 165. Campanula radice esculenta flore cæruleo, H. L. B. 107. Inst. R. H. 111. Rapunculus exculentus vulgaris, Park. Rapunculum vulgare, Trag. Rapuntium parvum, Ger. Lob. Adv. Rapunculus vulgo. Casalp. Rapum sylvestre, flore Calathi cæruleo, Gesn. Hort. Campanula foliis radicalibus lanceolato-ovalibus, caule ramosissimo patulo, Linn. Hort. Cliff. 65. Rapunculus vulgo dictus, Rapunculus arvensis, Rapa sylvestris, Rapum hortense, Rapulum vulgo, Rapum sylvestre procerius, minimum Napi genus, Locusta seu Pes Locustæ, Quorumd. vulgo la Campanule Raiponce, la petite Raiponce de Careme.*

Huic radix est adinstar minimi digiti crassa, ut plurimum simplex, alba, escu-

esculenta, unum, aut plures emittens caules bipedales graciles, angulosos, striatos, hirsutos, foliis vestitos angustis, acuminatis, cauda destitutis, laciniiscula basi, caulibus adhærescentibus, ambitu leviter denticulato, lactiginoso succo refertis. Longis pedunculis, summo caule, ramisque enascuntur flores; repræsentant autem campanulam latam, margine quinquifido, coloris cærulei, aut purpurei, quandoque albi, pariter quinquifido calyce fultam, qui tandem in membranofum fructum, tribus cellulis distinctum, plura semina minuta lucentia, ac sub rubra referantem, immutatur. Universa planta lacte scatet, uti ceteræ campanulæ. Junio floret; sponte erumpit in fossarum marginibus, pratis, arvisque, inter segetes præcipue. Olitorii quoque in hortis colitur, ac una cum radice adhuc tenera, Vere collecta, acetariis admiscetur. Radix hæc parvam veluti rapam dulcem, gratissimamque repræsentat, ac recens plurimi æstimatur. A quibusdam *Pes Locustæ* ob similitudinem nuncupatur. Hinc a nonnullis putatur, hac radice specie, S. Joan. Baptistam in deserto sese enutrivisse, non vero Locustis, incredibile enim (ajunt hi) absque peculiari miraculo videtur, hoc insecto quempiam vivere posse; quasi scilicet Scriptura hominum arbitrio interpretari, resque novæ in ea intrudi possent. Radix vero hæc ejusdemmet naturæ, ac radix Raphan. rustic. comperta fuit, si enim taleolam incidatur, terræque committatur, novæ planta e quolibet frustulo progignetur.

Rapunculus spicatus, *Offic. C. B. P. 92. Inst. R. H. 113. Raii Hist. 743.* Rapunculus spicatus, sive comosus, albus & cæruleus. J. B. 2. 809. Rapunculum Alopecuron, *Dod. Pempt. 165.* Rapunculus spicatus Alopecuroides, *Par.* Rapuntium majus, *Ger.* Rapuntium majus Alopecuri comoso flore, *Lob. icon. 178.* Rapunculum sylvestre, *Trag.* Rapunculus sylvestris communior, *Thal.* Rapunculus nemorosus, Rapum sylvestre majus, Rapunculus longiore spica, Rapunculus montanus albus aut cæruleus, Rapunculus flore spicato purpureo & albo, Rapuntium majus, Rapunculum spicatum cæruleum & album, *Quorumd. vulgo la Raiponce sauvage ordinaire.*

Huic radix est Rapunculo campanulato omnino æqualis, quæ folia Violæ Martiæ simillima emittit, sæpe maculis nigris signata, productisque appensa caudis; caulis vero ea inter ad pedis cum dimidio altitudinem evehitur angulosus, cavus, lacte turgens, oblongis, arctioribusque stipatus foliis, eferensque in apice spicem elegantium florum cæruleorum, vel purpureorum, vel alborum, quorum quisque monopetalus est, ac plerumque segmentis quinque stellatus, parique staminum, summitatibus oblongis, numero donatur. Parvi succedunt rotundi fructus tribus distincti cellulis, pluribus minutis, sub rubris, lucentibusque seminibus refertis, Junio floret, radixque ejus parvi Napi, aut parvæ Rapæ, a qua nomen mutuatur æmula, ad præcedentis modum comedi solet. In montibus, pratis frigidis, vallibusque umbrosis, nemoribusque proximis occurrit.

Quamvis, uti innuimus, utraque species in usum revocari possit, prima tamen in alimentis præcipue frequentius usurpatur. Plurimum salis essentialis, oleique habet, recens, tenera, optimique saporis est eligenda, stomachum roborat, concoctionem adjuvat, vique aperienti adversus calculos glareasque aptissima recensetur. In faucium inflammationis initio, ejus decoctio a Dodonæo celebratur, a Sebizio autem ad nutricum lac adaugendum. Ceterum parum a Medicis usurpatur.

R E S E D A.

RESEDA, *Offic.* Reseda vulgaris, C. B. P. 100. *Inst. R. H.* 423. *Raii Hist.* 1053. Reseda lutea, J. B. 3. 467. *Lugd. Hist.* Reseda Plinii Neoterico-rum, Belgis Eruca peregrina, Italica, vel Cantabrica, *Lob. Icon.* 222. Reseda minor seu vulgaris, *Par.* Sesamoides majus Luca Ghini, *Gesn. Hort.* Phyteuma, Dioscoridis & Antiquorum. Reseda foliis omnibus trifidis, inferioribus laciniatis, *Linn. Hort. Cliff.* 212. Reseda vulgarior, Reseda arvensis, Reseda latifolia, *Nonnul.* vulgo *Reseda*, ou *Herbe Maure*.

Radice[m] habet longam, gracilem, lignosam, albam, saporis acris, variosque emittit caules ad pedis cum dimidio altitudinem, striatos, cavos, hirsutos, ramosos, debiles, recurvos, foliis ornatos, alternatim dispositis, profunde incis, crispatis, atro-viridibus, saporisque herbæ olitoria. Summis caulibus, ramulisque flores apparent, thyrsi in modum, pluribus irregularibus conflati foliis, luteo-albescentibus, numerosisque parvis staminibus, apicibus luteis, centrum occupantibus, hisce capsulæ membranacæ, triangulares, pollicis longitudine, cylindricas urnas referentes, seminibusque minutis, semitundis, nigrisque repletæ succedunt. Junio, Julio, ac Augusto quoque florescit in arvis, secus vias, ac præcipue in solo cretaeo, in parietibus quoque reperitur.

Reseda amarissima est, eaque parum charta cærulea rubescit. Analy[si] vero plurimum salis essentialis, oleique largitur, inter temperantes, ac resolventes refertur, ac externe adversus inflammatorios tumores usurpari solet, dolorem, enim sedat, inflammationemque omnino tollit.

R H A M N U S C A T H A R T I C U S.

RHAMNUS CATHARTICUS seu solutivus, *Dod. Pempt.* 756. *Ger. Emat.* Rhamnus solutivus *Offic.* Rhamnus Catharticus, C. B. P. 478. J. B. 1. 55. *Inst. R. H.* 593. *Raii Hist.* 1625. Rhamnus solutivus, seu spina insectoria vulgaris, *Par.* Spina insectoria, *Marth. Bellon. Lob. Clus.* Spina cervina vulgo, *Gesn. Hort.* Merula, *Hoffm.* 74. Rhamnus ramis spina terminatis, floribus quadrifidis, dioicis, *Lin. Hort. Cliff.* 70. Spina cervicalis, cervi spina, spina tinctoria, spina merula. *Quorumd.* vulgo *Nerprun* ou *Noirprun*, *Bourg-Epine*.

Radix longa, dura, lignosa, arbusculam emittit, quandoque arbori proceritate æqualem, caudice mediocris crassitie, cortice Ceraso simili, ligno sub-luteo, ramisque, nonnullis acutis spinis, ut in Pyro sylvestri, armatis. Folia vero amplissima sunt, atro-viridia, satis rotunda. Mali foliis exilliora, foliis vero Pruni valde æmula, marginibus eleganter denticulatis, saporis adstringentis. Flores parvi sunt, herbofi, aut sublutei, juxta ramos plurimi inter se satis proximi, ac fasciculatim fere dispositi, quatuor distincti segmentis, supra costas sapius reflexis; hisce succedunt bacca[m] molles, Juniperi baccis crassitie similes, primum virides, postea, maturefciendo nigricantes, ac lucescentes, refertæ succonigro, viridescente, amariuscule, nonnullisque seminibus rotundis in dorso, Pyri nucleis pene æqualibus, cortice nigricante, fereque cartilagineo. Frequens in sepibus, nemoribus, aliisque incul-

incultis locis arbuscula hæc occurrit, fossas, rivulosque amat, loca humida, dumetisque obsita; Majo floret, baccæque Autumno, Octobrium versus, aut ultra maturescunt, statim colligi solent, magnum enim usum habent tam in arte Medica, quam Tinctoria. Crassiores, probe enutritæ, nigra, lucentes, glutinosæ, recentes, ac succulentæ eligi debent.

Prædictis baccis massa quædam dura paratur, communiter, Viride e vesica *Verde de vessie*, nuncupata. Pro eo vero conficiendo, baccis nigris, maturioribusque tuis, ac torculari commissis, succus viscosus, nigerque educitur, lento igne deinde absque ulla depuratione evaporandus, addito parum Aluminis rupei in aqua soluti, ad elegantiores, viridioremque colorem eliciendum, lentoque pariter igni relinquendus, usquedum Mellis consistentiam acquisierit, tunc enim in suillis aut bovinis vesicis prope camini spiraculum, vel alio calido in loco suspenditur, ut perduratus ad Tinctorios, Pictoriosque usus servari possit. Eligenda vero est Massa prædicta dura, compacta satis ponderosa, atro-viridis, vel nigra, externe lucescens, pulverata autem in perfecte viridem sese colorem immutans, saporis subdulcis. *Verd de Vessie*, appellatur, eo quod in vesicis duritiem aquirat.

Mirabile prorsus, visuque jucundissimum est, prædictas baccas tres diversas coloris species sibi invicem subsequentes largiri. 1. namque messis tempore collectæ, ac exsiccata, dein aqua, ac alumine macerata, postquam trita fuerint, luteum aut croceum ministrant. 2. Autumno jam maturæ congregata, tusa, vaseque vitreo custodita viridem sane elegantissimum, a pictoribus valde expetitur largiuntur. 3. demum prope S. Martini festum decerpæ in locis præcipue, in quibus adhuc arbori adhærescunt, coccineum ad coria inficienda perutilem, necnon ad luforias chartas, juxta Tragum, fucandas, colorem impertiuntur.

Hæ Rhamni Cathartici baccæ, quibus solummodo ars Medica utitur, Analyseos Chymicæ ope, plurimum acidi phlegmatis, atque olei, nonnihil fixi salis, ac teræ suppeditant, purgantes, apteque natæ censentur adversus chronicos morbos, in quibus antiqua fermenta sanguinem nimia ferofitate inundantia omnino sunt extirpanda. Solantur itaque plurimum in hydropæ, cachexia, paralyfi, rheumaticis, arthriticisque affectibus: prædictis vero in casibus Rhamni Cathartici baccæ maturæ, exsiccata, ac pulverata 3. j. aut 3 j. ʒ. præscribuntur, & Conservæ Flor. Aurantium admiscuntur, pro Bolo conficiendo, aut Baccæ exsiccata num. XV. aut XX. jusculo communi decoquuntur, addita 3 ʒ. vel 3 j. Cremoris Tartari, factaque per linteolum colatura, juscolum ægris propinatur: a Nonnullis vero adversus chlorosim 3 ij. Tincturæ Martis admiscuntur, aut 3 ʒ. Croci Martis nodulo occlusa decoctioni sociatur. Harumce autem Baccarum familiarissimum est Extractum ab 3 ʒ. ad 3 vj. Opiatis præcipue aperientibus conjunctum, aut Syrupus ab 3 j. ad 3 ij. vel solitarie, vel cum catharticis potionibus præscribendus, quæ methodus ultimo loco enunciata temperamentis delicatioribus, ac facile a catharticis irritationem suscipientibus, magis arridet. A D. Chomelio in *Tractatu usitatorum Plantarum* narratur, a se ipso hydropicis fuisse præscriptum, binis præcipue, magna aquæ copia infimo in ventre laborantibus, qui sanati fuerunt, remedio quarta vice, duorum dierum intervallo, 3 j. cum æquali Mannæ solutæ portione in competenti decoctione repetito.

Sydenhamius jure, meritoque adnotavit, Syrupum Rhamni Cathartici ma-

gna siti ægros afficere; præcipue solitarium, hinc ad incommodum hocce vitandum, immediate post remedium, leve pulmentum sumendum est.

Cerasus, Prunusve, Rhamno Cathartico inferi possunt, qua ratione Cerasa, Prunaque cathartica eliciuntur. A pluribus Auctoribus, ac præ ceteris a Mizauld methodus sese horumce fructuum ope purgandi plurimum commendatur, quæ etsi jucundissima, tuta tamen semper esse non potest: Garidelius enim in *Tractatu Plantarum agri Aquisextiensis*, in medium affert, quemdam, Prunum Rhamno Cathartico insitum, possidentem, hunc omnino abscindere coactum fuisse, eo quod fructus ex eo producti superpurgationes, enormesque vomitus intulissent.

Syrupus Rhamni Cathartici adversus Hydropem.

℞. Succı express. Baccar. Rhamni Cathart. ℥ iij. Adde Sacchar. alb. ℥ ij. Coque ad Syrupi consistentiam. Dosis ℥ j. vel ℥ ij. una cum ℥ jv. Aquæ Petroselinı, aut Parietariæ, leve pulmentum statim propinando.

℞. Vini albi ℥ jv. Rad. Julap. f. p. ℥ β. Zingiberis p. gr. xii. Syrupi Rhamni Cathart. ℥ j. M. pro potione ab ægris summo mane quotidie, aut alternis diebus juxta vires sumenda, usquequo inflatio evanuerit. Vel:

℞. Baccar. Rhamni Cathart. maturar. N. xx. Pruna optima N. xx. Vini albi, & Aquæ com. ana. ℥ jv. Coque lento igne ad medias. Adde versus finem Cinnamomi p. gr. xii. Sacchar. f. p. ℥ ij. vel ℥ iij. Fiat colatura pro dosi mane, jejuno ventriculo exhibenda, cum pulmento. Repeteturque congruo temporis spatio binis, vel tribus de hebdomada vicibus in cachexia, & hydropem.

R H U S.

INter plures RHUS species a Botanicis cognitæ, duæ solummodo a Medicis usurpantur, Rhus scilicet vulgare, & Sativum.

Rhus, sive Sumach, *Offic. J. B. l. 555. Raii Hist. 1590. Rhus folio ulmi, C. B. P. 414. Inst. R. H. 511. Rhus Coriaria, Dod. Pempt. 779. Ger. Eyst. Rhus obsoniorum, Lob. Adv. Clus. Hist. Sumach Arabum, Lon. Cast. Rau-Rolff. Sumach sive Rhus Obsoniorum & Coriariarum, Park. Rhus seu Rhoe Culinaria, vel Sutoria, Rhus sive Rhos Erythros vel tergorarius, Rhus Byrso-depsicum, fructex Coriarius, Vera Rhus Antiquorum, Nonnull. vulgo le Sumach ordinaire, le Roux ou Roure des Correyeurs.*

Radix longa, serpens, lignosa arbusculam propellit humanam quandoque staturam superantem, quandoque vero ad arboream accedentem. Folia oblonga sunt, nonnihil fatis æqualia, acuminata, hirsuta, alata, ambitu denticulato, sub-rubra, foliis Sorbi satis æqualia. Folia inter summis ramis flores enascuntur racematim dispositi; albo-lutescentes, Sambuci floribus similes, quorum quisque pluribus rosaceis foliis conflatur, calyceque quinquifido sustinetur, hisce præsto sunt capsulæ planæ, fere ovales, membranaceæ, subvirides, semen rotundum ad modum parvæ Lentis, ac subrubrum occultentes.

Hi autem fructus saporem habent acidum, satisque adstringentem. In solo sicco, & saxoso, in collibus, agroque Monspellienti Rhus frequens occurrit.

rit, copiosissime etiam, teste Clusio, in Hispania in agro Salmaticensi, quo loco pro eo colendo, non minor quam in excolendis Vitibus diligentia impendi solet, eo quia plurimum emolumenti incolis suppeditat. Surculi ad radicem usque singulis annis amputantur, quibus exsiccat, ac in subtilissimum pulverem reductis coria parantur, Joannes Bauhinus Theophrasto, Dioscoride, ac Plinio nos edocet, a Veteribus eundem in usum furculos hosce fuisse usurpatos. Prædicti fructus quandoque etiam in culinis aut soli loco salis, aut cum sale, & Allio mixti, ad carnes tam elixatas, quam affas condiendas in usum revocabantur, qui mos apud Turcas adhuc viget, ac Belon Sylvius observat, Galliae Narbonensis accolae, Rhus succum ad instar Omphacii sua ætate usurpavisse: hisce vero diebus a nostris culinis omnino exploditur, folis Coriariis, ac Tinctoribus, florum, fructuum, foliorumque Rhus usu relicto. A diversa vero munerum ratione diversas quoque Rhus ipsum nanciscitur denominationes, nam juxta Rajum, celebriorisque Botanicos Rhus culinariii nomine, fructus; Rhus coriarii, folia & ramis; Rhus rubri Galeni, ejusdemmet arbusculæ semen venit.

Rhus Virginianum, *Offic. C. B. P. App. 517. Inst. R. H. 611. Raii Hist. 1591.* Sumach five Rhus Virginiana, *Par. Rhus sativum vel majus, Nonnull. vulgo le Sumach des jardins.*

Radix admodum serpens, hac illac furculis fœta arbusculam præcedenti majorem emittit, cujus rami adeo Cervi cornua recentem e cranio prodeuntia æmulantur, ut quisque facile decipi possit, nisi propius villositas conspiciatur, figura enim coloreque prædictis cornubus similes omnino sunt. Rami excisi pallidam ac lactescentem materiem extillant, quæ statim ad instar Gummi condensatur. Folia pari ordine enascuntur, unico tantum folio in unaquaque costa desinente, majora vero, oblongiora, magisque Rhus vulgaris acuminata sunt, ac ambitu eleganter denticulato. Summis ramis spicæ villosæ, crassæ, ac atræ enascuntur, conflanturque magno florum multipetalorum, rosaceorum, ac subrubrorum numero, quibus succedunt fructus satis rubri, rotundi, plani, semen occludentes lenticulare, subnigrum, duriusculum, saporis austeriusculi. Hæc Rhus species nobis ex America allata fuit, in hortis facile colitur, præcociore flores edit, fructusque præcedenti citius maturatur, hinc Rhus Virginianum prædicto sæpe substituitur, quinimo Rhus vulgari antepositur.

Saporem habet acidum adstringentem, & gratum, plurimumque salis essentialis, oleique continet, in re tamen culinaria nullum hisce diebus usum habet, foliis, fructibusque pro decoctis ad ventris fluxus, dysenterias, hæmorrhagias, hæmorrhoidalesque fluxus reservatis. Fructus præterea refrigerantes sunt, eorumque racemo in ℥ ij. frigida macerato, aqua deinde repetitis vicibus in omnibus hæmorrhagiæ speciebus in usum revocatur. A Boerhaavio quoque hoc idem infusum adversus hernias commendatur, convenientibus jam externe appositis remediis: utile quoque est in scorbuto, ac uvulæ inflammatione, aut interne, aut ad abstergendas gingivas, aut Gargarismatis forma exhibitum. Substitui etiam potest ejusdem folior. Man. j. in aquæ ℥ ij. infusum, efficacior tamen fructuum ℥ ss. recensetur. Horum fructuum, five racemorum Extractum aqua communi elicatum, ℥ ij. aut ℥ ss. propinatum, majorem ceterarum hujusce arbusculæ præparationum, juxta D. Chomelium, vim habere deprehenditur. A Boerhaavio vero in febribus he-

ticis sudore conjunctis, Prifana recentibus Rhus furculis, aut racemis nondum maturis confecta magnis laudibus celebratur.

Quoad exteriorem usum Rhus Gummi, dentis infecti foramini applicatum, dolorem sedat, ejusque folia tusa Panaritio applicata, putredini resistendi, gangrænamque impediendi vim habeant.

Syrupus Magistralis adstringens.

R. Fructuum Rhus ʒ ij. Rhabarbari rud. contus. ʒ j. β. Cinnamomi ʒ β. Santali Citrini ʒ j. Rosar. rubrar. exsic. & Balauft. ana. ʒ β. Macerentur per diei dimidium, super cinerarium calidum in Aquar. Plantag. ac Rosar. ℥ ij. Adde colaturæ Succī baccar. Berberis, ac Uvæ spinæ ana. ʒ jv. Mellis despumati ℥ β. Sacchar. f. p. ℥ j. β. Coque f. a. ad syrupi consistentiam. Dosis ab ʒ j. ad ʒ ij. in Prifanæ adstringentis ʒ jv. aut ʒ vj.

R O S A.

ROSA præ ceteris floribus ubique notissima, jure a Plinio *Capite III. Historia Naturalis* appellatur Regina florum, hortorum ornamentum, ac innumerorum morborum Panacea. Et revera præter floris elegantiam, odoremque gratissimum, ac fragrantissimum, plura nobis remedia suppeditat, non solum ex variis partibus eam componentibus, verum etiam e diversis Rosarum speciebus hoc capite enucleandis. Quare, ne confusio loci sit, hic de singulis ejus speciebus, proprietatibus, diversisque usibus verba faciemus.

In primis itaque Rosæ in duas generales species, Sativam unam, Sylvestrem alteram dividuntur; usitatiores vero in arte Medica sunt; 1. Rosa pallida; 2. Rosa moschata; 3. Rosa alba vulgaris; 4. Rosa rubra, de quibus primum sermo instituetur; deinde vero Rosa sylvestris nostrarum sepium.

Rosa pallida sive incarnata, *Offic. Rosa rubra pallidior*, C.B.P. 481. *Inst. R. H.* 637. Rosa rubello flore majore multiplicato, sive pleno, incarnata vulgo, J. B. 2. 36. Rosa sativa Iva *Dod. Pempt.* 187. Rosa holoserica, *Lob. icon.* 207. Rosa holoserica simplex, & multiplex, *Park. Raii Hist.* 1469. Rosa sativa pallide Rubens, Rosa ex purpureo albicans folio multiplici, Rosa flore incarnato, Rosa leviter, seu dilute purpurascens, Rosa hortensis vel domestica carnis colorem referens, Rosa purpurea seu carnei coloris, *Quorumd. vulgo la Rose pale ou incarnate.*

E radice longa, dura, lignosa, plures emergunt caules, arbusculæque in morem in ramos divisi firmos, longos, cortice tectos, atro-viridi, nonnullisque spinis robustis, & aculeatis. Folia pari ordine plerumque septenario numero, uno tantum in costa desinente enascuntur atro-viridia, rotunda, ambitu denticulato, tactu aspera. Flos quandoque simplex, quinque solum latis petalis, pluribus apicibus luteis in centro locatis conflatur, quandoque duplex foliis exterioribus, internis, latioribus, coloris rubri, aut late incarnati, odoris suavissimi, quamvis debilioris, deciduo deinde flore calyx, quo fulciebatur, in fructum abit ovalem, aut olivarem, tunica nonnihil carnosâ obtectum, cellula unica donatum, pluribus seminibus angulosis, villosis,

lofis, ac subalbidis repleta. Arbuscula vero hæc in hortis culta Majo, Junioque florescit.

Plurimum olei exaltati, salisque volatilis, aut essentialis continet, floresque communiter pro aqua novem Infusionum, *Eau des neuf infusions*, conficienda usurpantur; præscribitur autem aqua hæc in potionibus catharticis, $\frac{3}{4}$ ij. Aqua pariter Rosarum stillatitia, hujusce speciei floribus, aut Rosis albis simplicibus parari solet; dicaturque oculorum morbis; in collyriis vero adversus harumce partium inflammationes una cum aqua Plantaginis miscetur; vim quoque habet ventris fluxus, sputum sanguineum, aliasque hemorrhagias sistendi, ab $\frac{3}{4}$ j. ad $\frac{3}{4}$ vj. in injectionibus quoque ad gonorrhæas sistendas usurpatur. A Nonnullis vero Pharmacopolis pro aqua prædicta conficienda florum calyces floribus ipsis anteponuntur, qua quidem ratione longe præstantior in morbis oculorum deprehendi solet, majori enim detergendi, constringendique vi pollet. Spiritus quoque ardens in Officinæ Rosæ elicitur a $\frac{3}{4}$ s. ad $\frac{3}{4}$ ij. ex aqua Rosar. in syncope, cordisque palpitationibus a viris sumendus, mulieribus enim hystericas affectiones incutere solet, ideoque iis interdicens. Syrupus quoque solutivus e Rosæ pallidis conficitur tam Simplex, quam Compositus; Simplex earum depresso succo, æqualique Sacchari portione conflatur, ac $\frac{3}{4}$ j. potionibus laxantibus copulatur; composito vero Agaricum, Senna, ac quandoque etiam Rhabarbarum sociatur, ut plurimum solus præscribi solet ab $\frac{3}{4}$ j. s. ad $\frac{3}{4}$ ij. Specie hac præterea componuntur Conserva laxativa, & Electuarium, in quo Scammonium ingreditur, ejusque dosis $\frac{3}{4}$ s. definitur.

Præter purgandi vim in hisce Rosæ locatum, cephalica quoque ac cordiali ob particulas salino-sulphureas, odoratasque insigniuntur; nonnihil etiam adstringentis habent a terrestribus particulis oriundum. Hinc, ut supra innuimus, in ventris simplicioribus fluxibus diarrhæisque conveniunt, majorique emolumento, si in hisce morbis pulmenta, $\frac{3}{4}$ ij. aquæ Rosar. ovi vitello, Lactisque $\frac{3}{4}$ viij. parata exhibeantur.

Quamvis autem in Rosæ dotes apprimè utiles deprehendantur, quidam tamen Auctores pravas qualitates in iis delitescere jure suspicantur. D. Lermeryus in suo *Cours de Chimie* page 631. Edit. X. asserit, quibusdam Rosarum odorem pituitæ profluvium excitasse, qua, stomacho redundante; vomitus; vel per nares, aut abundantè expectoratione, exonerata; rheumaticæ affectiones pertinaces obortæ sunt. In *Ephemeridibus Germanicis* Decuria 2. Anno 2. Ledelii observatio reperitur, qua se hominem melancholici temperamenti sanissimum agnovisse ait, qui coactus erat domi permanere, quo potissimum tempore Rosæ efflorescerent, aliter enim Rosarum odore ad ejus nares perducto, certissimum sibi periculum imminabat, pruritus in oculis inflammatione, lacrimarumque involuntario profluvio conjunctum, perpetuendi. Monachus odore Rosæ in syncope prolapsus ab Amato Lusitano in medium adducitur, observationesque extant, nonnullos, mortiferis eodem odore deliquiis fuisse vexatos. Quicumque ergo vaporibus dediti diligenter odorem hunc vitabunt: experientia enim jam constat, fragrantès odores hisce ut plurimum nocere, quum vero genus nervosum in iis irritationem facile suscipiat, quaque de causâ accidentia quandoque funesta originem ducere facillime possunt.

Rosæ pallidæ in Electuariis Diaphœnico, & Diapruno; ac Unguento rosato;

earum vero succus in Emplastro *Abbatis de Grace Pharm. Paris.* Syrupus Rosar. simplex in Pilulis Agarici, & Imperialibus; Compositus vero in Pilulis Angelicis; Aqua stillatitia, spiritusque ardens in Aqua Milleflorum *eiusdem Pharm.* usurpantur.

℞. Sennæ mund. ℥ij. Cremor. Tartar. ℥j. Fiat infusio per noctem super cinerarium calidum in cyatho ferventis aquæ. Solvantur crastina die Mannæ ℥ij. fiat inde colatura per linteolum, cui adde Syrupi Rosar. Solutivi ℥j. pro dosi Purgantis communis in Catharris, Rheumaticis, que affectionibus convenientissimi. Vel:

℞. Decoctionis Folior. Cichorii amar. ℥vj. Rotular. Diacarthami ℥ij. Syrupi Rosar. solutivi ℥j. M. pro portione purgante. Vel;

℞. Folicular. Sennæ ℥ij. Pulpæ Cassiæ r. e. ℥j. Fiat infusio per noctem in cinerario calido ℥ viij. decoctionis Cichorii sylvestris, solve deinde in colatura ℥j. Syrupi Rosar. solutivi simplicis pro portione laxativa in inflammationum exitu exhibenda.

℞. Terebenthinæ Venetæ lotæ, & concoctæ in aquis Plantag. & Rosar. ℥ij. Rhabarbari torrefacti ℥ß. M. pro bolis adstringentibus, tribus dosibus, dividendis, duarum horarum intervallo, in mixtu sanguineo, pertinacique diarrhæa ab ægris, sumendis.

Collyrium temperans.

℞. Aquar. Plantag. & Rosar. ana. ℥ij. Trochiscor. *Albi Rasis* ℥j. M. pro Collyrio in oculorum inflammationibus aptissimo.

Collyrium dissecans, detergens, & cicatricem inducens in Corneæ exulcerationibus.

℞. Aquar. Rosar. & Plantag. ana ℥j. Tuthiæ pp. ℥j. M. pro Collyrio, quo repente pluries oculi foveantur.

Collyrium adversus Palpebrarum pruritum.

℞. Ovum recentissimum, Vitrioli albi gr. xx. Aquæ Rosar. ℥jv. Ovo obdurato, vitelloque ejus rejecto, albumen in mortario marmoreo una cum vitriolo contunde. Adde inde prædictam aquam Rosar., fiat colatura linteolo albo, serveturque pro usu: gossipii parum in hac aqua immergetur, eoque bis, terve de die palpebræ humectentur.

Rosa moschata, *Offic.* Rosa moschata simplici flore, C. B. P. 482. *Inst. R.* H. 637. *Ger.* Rosa moschata minor flore simplici, J. B. 2. 45. *Raii Hist.* 1474. Rosa muscata alba, *Tabern. Icon.* 1086. Rosa moschata simplex, *Park.* Rosa damascena quam Coroneolam vocant, *Lugd. Hist.* 125. Nersin Nerstrim vel Nefrim Serapionis, *Anguill.* Rosæ hetruscorum damascenæ, Moschette vulgo dictæ, *Matth.* Rosa muscatula vel muscatella, Rosa moschum redolens, Rosa alba Alexandrina, Rosa sera sive Autumnalis, *Quorumd.* vulgo la Rose musquée ou de damas.

Radix firma ac lignosa, uti in Rosa pallida, emittit caules altos, pedes decem, vel duodecim, crassos, erectos, spinis sub-rubris, consistentibus, minorique

norique copia, quam in rosa pallida', stipatos. Folia quoque latiora sunt; minus rugosa, acutiora, lævia, ac viridia interne, externe vero subalbida, ambitu denticulato, septem plerumque, ac quandoque etiam novem invicem opposita, sive pari ordine, in costa, unico tantum desinente, basi spinis valde uncinatis armata. Flores mediocrem habent magnitudinem, simplices, sunt albi, quinque unguiformibus conflati foliis, odoris suavissimi, moschum redolentis, saporis amari, ac nonnihil adstringentis fauces aliquali acrimonia afficientis. In hortis colitur rosa hæc, Autumnoque floret, nec adeo facile est definire, unde potissimum originem ducat: quum autem certum sit, magno frigore plurimum lædi, hinc e regione aliqua calida nobis eandem allatam fuisse facile suspicari potest. Rosa moschata flore duplici non diversam speciem, sed præcedentis varietatem tantum effingit.

Rosæ moschatæ plurimum olei exaltati salisque volatilis occludunt. Eosdem fere ac præcedentes effectus edunt, fortius tamen purgare solent, nonnullos enim, earum pug. ij. in jusculo Vitulino infusis, eoque mane hausto, optime purgant. Alii vero eas comedunt, uti de floribus Mali Persicæ usuvenire solet. In Provincia, calidisque regionibus, in quibus odoratiores sunt, ex iis tres aut quatuor tantum in infuso, aut conserva, violentam adeo quandoque catharismum movent, ut vomitus, ac superpurgationes excitentur, qua de re consulendus est Amatus Lusitanus in historia cujusdam Romanæ Matronæ. Quapropter robustioribus tantum earumce usum concedimus, delicatulis temperamentis, purgantes mitiores solummodo, ministrantes, ut mala omnia diligenter vitentur, quæ a nimia irritatione progigni possunt.

Aqua stillatitia horumce florum prostat in Officinis, quæ majorem in Culinis, ad saporis fragrantiam, quam in re Medica usum habet, tamen 3vij. catharismum excitat, raro autem hac ratione in usu revocatur.

Usurpatur vero in Pilulis Angelicis; & Aqua Milleflorum *Pharmacopœæ Parisiensis*.

Jusculum purgans.

R. Carnis Vitullinæ lbj. Coque in q. s. aquæ fontis ad jusculum conficiendum. Adde ultimo semihorio Fol. Cichorii albi, ac Betæ Man. j. Fiat colatura levi expressione, ac infunde in colatura calida pug. ij. Rosar. moschatar. Denuo fiat colatura pro Jusculo laxante mane jejuno stomacho propinando.

Rosa alba, *Offic.* Rosa alba vulgaris major, C. B. P. 482. *Inst.* R. H. 637. Rosa candida plena & semiplena, J. B. 2. 44. Rosa alba, *Tabern. Icon.* 1083. *Ger. Raii. Hist.* 1473. Rosa Anglica alba, *Park.* Rosæ albæ *Matth.* Rosa candida simplex & plena, *Camer. Hort.* Rosa sativa alba, *Brunf.* Rosa candida, *Cesalp.* Rosa flore albo pleno & simplici, *Eyst.* Rosæ albæ hortenses, Rosæ vilissimæ albicantes, Rosæ domesticæ albæ, Rosa parva quinque foliis constans candidis vel multiplex, *Nonnull.* vulgo la Rose blanche commune.

Radix præcedenti omnino similis caules extollit quandoque ad octo, vel decem pedum altitudinem, crassos, lignosos, spinis armatos acutis, hispidis, raris, cortice lævi, ac exposito contestos, foliis quinque aut septem in costa locatis, oblongis, lævibus, crenatis, basi, quandoque spina, armata. Summis caulibus, ramisque flores enascuntur magni, albi, odori, quinque

conflati petalis albis, pluribus staminibus, apicibus luteis centrum occupantibus; hi tandem in fructus abeunt rotundos, maturationis tempore subrubros, plura semina oblonga, dura, & villosa ocludentes. In hortis colitur, in quibus quandoque celerius, quandoque serius, juxta locorum diversitatem flores edit, plerumque vero Majo & Junio; numero autem foliorum flos variat, nec simplex, aut duplex specie differunt, nihilque aliud sunt, nisi ejusdemmet plantæ varietates, siquæ aliæ occurrant discrepantiæ, accidentia sunt a solo, regione, ac cultra proueniunt. Rajus vero ne Rosam quidem pallidam sejunctam ab hac specie existimat, colore enim ac magnitudine florum unice differt.

Rosæ albæ, plurimum habent phlegmatis, olei exaltati, ac nonnihil salis essentialis. Adstringentes ab omnibus recensentur, & ab Etmullero remediis, fluoribus albis sistendis, dicatis adstipulantur. Earum aqua stillatitia tantum, in usum revocatur in Collyriis adversus oculorum inflammationem. Constantinus, & Lemeryus asserunt, eadem fere ac Rosæ pallidæ purgandi vi præditas esse, contrarium tamen major Medicorum numerus sancivit, nisi forte de Rosis albis moschatis a laudatis viris sermo fuerit institutus.

Rosæ rubra seu Provincialis, *Offic.* Rosæ rubra multiplex, C. B. P. 481. *Inst.* R. H. 637. Rosæ rubra flore valde pleno & semi-pleno, J. B. 2. 34. Rosæ Provincialis major, *Tabern. Icon.* 1084. Rosæ Provincialis rubra, *Park. Raii Hist.* 1469. Rosæ rubræ seu Provinciales, Rosæ rubentes vel saturatæ purpuræ, *Nonnull.* vulgo la Rose rouge ou de Provins.

Radix serpens, fortis, ac lignosa plures extollit caules speciebus præcedentibus humiliores, viridiori cortice contextos, spinis armatos, foliis ejusdem magnitudinis, pari ordine locatis, uno tantum, in costa, desinente, ambitu denticulato, lævibus, superne viridibus, inferne subalbidis, floribus satis venustis, saturate rubris, expolitissimis, odoris gratissimi, debiliorisque. In hortis colitur, floresque promit Junio, Julioque; e Provincia Gallica regione nomen mutuatur, ibi enim vel sponte crescens, vel aliunde delata elegantior, exquisitiorque esse solet; folliculis clausis, ac expansioni proximis, Rosæ colliguntur, ut facilius earum color virtusque servetur, libero enim aere omnino adaperatæ alterationem subire possent. Rajus hac in re veluti memoratu dignum demonstrat, quod quamvis Rosæ collectæ citissime exsiccentur, odoremque suavissimum exhalent, tamen in arbuscula adhuc permanentes certa distantia nullum odorem emittunt, quemadmodum in Caprifolio, Caryophyllisque nonnullis evenire solet, si enim in Rosario, rosas adaperatis confertissimo, oculis clausis aliquis constiterit, nullo ad ejus nares odore perducto, Rosarium adesse omnino ignorabit, a quo evincitur Rosarum odorem in aquoso vapore consistere, qui facillime dissipatur.

Plurimum olei, salisque essentialis præbere solent, interne sumptæ adstringentes sunt, detergentes, ad stomachum roborandum, vomitus, ventris fluxus, hæmorrhagiasque sistendas aptissimæ. Flos tantum plerumque in usum revocatur, eligendusque est, recens, eleganti colore atro-rubro, ac fragrantissimus: curandumque est, ut clausus, pressusque in vase vitreo, locoque sicco conservetur, ne color, odor, virtusque dissipentur. Colligendus præterea est summo mane, antequam radiis solaribus torqueatur, tunc enim essentialis ejus substantia noctis frigiditate quodammodo centrum tenet, accedente vero Solè omnino perit.

prædictis Rosis magnus Medicinalium Compositionum numerus efformatur, quarum præcipuæ, interne usurpandæ sunt, Tinctura, Syrupus, Conserva tam sicca, quam liquida; externe vero, Mel, Oleum, Acetum, ac Unguentum rosatum. Tinctura ptisanæ species est, conficiturque infundendo rosas siccas in ebullienti aqua, addendo vitrioli spiritum, saccharumque; magnis cyathis tepida præscribitur in omnibus violentis hæmorrhagiis, ac plerumque, aliis adstringentibus incassum adhibitis desperatis in casibus magnum affert emolumentum. Syrupus e Rosis siccis conficitur, floribus, calyce, staminibusque destitutis, portioneque alba ungula nuncupata mundatis ut venustiore colore habeat; ʒj. in quacumque hæmorrhagia ministratur, efficaciorque elegantiorque esse solet, additis nonnullis guttulis spiritus sulphuris aut vitrioli, dummodo hæmorrhagia e thorace ortum non habeat; acidi enim spiritus pectus lædunt. Conserva autem quæa ʒij. ad ʒʒ. exhiberi solet, iisdem ac syrupus & tinctura qualitatibus potitur, vimque habet præterea tussim, rheumaticos affectus, phthisimque sanandi. Infinitus fere extat casuum numerus, *Ephemeridesque Germanicæ, Decuria II. anno IV.* eodem articulo, tres observationes D. Crugerii nobis suppeditant, quibus ab eo asseritur, desperatos Phthisicos sanatos fuisse Lactis Vaccini, & Conservæ Rosar. repetito adeo usu, ut ab uno ex iis ægris duorum mensium spatio triginta & ultra ejusdem Conservæ libræ, ab alio vero viginti & ultra consumptæ fuerint. Riverius asserit, Pharmacopolam Phthisicum agnovisse, continua Sacchari Rosati comestione sanatum. Rosæ rubræ nomen quoque largiuntur Pulveribus, Aromatico Rosato, & Rosarum recentium. Præparationes vero hæc stomachicæ sunt, ac adstringentes, usumque habent familiarissimum in ventris fluxibus, vomitibusque.

Quoad exteriorem Rosarum usum Cataplasmatum forma, & in Fomentis adstringentibus, ac resolventibus usurpantur; aptæ sunt ad nervosas partes, luxationibus, pedum ac manuum distorsionibus, ac contusionibus, afflictas roborandas, fluxus sanguineos sistendos, uterique ligamenta firmanda. Quæ de causa leviter in Vino rubro optimo decoquantur, calidumque magna infimo ventri applicatur. Hoc idem fomentum capiti admotum post percussiones, aut contusiones, abscessum in parte, minitantes, ad hoc evitandum sæpe juvit, necnon ad pertinaces Hemicranias sedandas. Supra innuimus, hisce quoque Rosis Mel, Oleum, Acetum, ac Unguentum parari. Mel familiarissime Gargarismatis forma, in injectionibus detergentibus, & consolidantibus, necnon ad oris, aurium, aliarumque corporis partium ulcera sananda, in clysteribus demum detergentibus, & refrigerantibus usurpari solet, Oleum, Acetum, Unguentumque rosatum eosdem fere usus habent, inflammationes videlicet externas temperandi, dolorem sedandi, tumoresque supurationem minitantes blande resolvendi; quum autem remedia hæc aliquam repellendi vim habeant incipiente tantum inflammatione adhibenda sunt.

Unguentum rosatum pari Unguenti Populei portione conjunctum fronti, temporibusque admotum somnum provocat. De staminibus apicibusque *Antheris* in Officinis nuncupatis haudquaquam verba faciemus, quemadmodum de calyce, fructu, ac semine, quibus ab Auctoribus dubiæ admodum facultates tributæ fuerunt: certissimum est, adstringentia esse, raro tamen usurpantur, exceptis Dentrificis, quibus ad gingivas roborandas, fluxionesque avertendas admiscantur.

Rosæ rubræ in Theriaca, *Diascordio*, Confectione Hyacinthina, Pulvere *Diarrhodon*, Trochiscis de Camphora, pluribusque aliis *Pharmacopœe Parisiensis* præparationibus ingrediuntur.

R. Rosar. rubrar. exsicc. ℥j. β. Fiat infusum in aquæ bullient. ℥vj. M. deinde Spiritus Vitrioli ℥j. Adde colaturæ Sacchari f. p. ℥iij. ad gratiam.

M. pro Ptisana, aut Tinctura rosarum, quæ tepida in fluxibus sanguineis, aliisque hæmorrhagiis pro potu ordinario ministrabitur.

R. Rosar. exsicc. p. ℥ij. Aquæ Plantag. ℥jv. Syrupi rosar. ℥℔. M. pro potione bis de die repetenda in Dysenteria inveterata.

R. Conservæ liquid. Rosar. rubrar. & Cynorrhodon ana ℥j. Confectionis Alkermes ℥℔. Extracti Opii gr. j. β. M. f. b. pro duabus dosibus in vomitibus, aut superpurgationibus.

R. Conservæ rosar. esicc. ℥j. Fund. in Lactis Vacc. ℥j. lento igne absque ebullitione. Repetatur juscum hocce calidum mane, ac vesperti mensis spatio in Rheumaticis pertinacioribus affectionibus Phthisique pulmonari.

R. Decoctionis Hord. integr. ℥j. Mellis rosat. ℥j. M. pro Injectione detergente in aurium ulceribus, aut Gargarismate in oris, farciumque Aphthis.

R. Terebenthinæ Venetæ ℥ij. & Vitellum ovi. M. f. q. Olei rosati, pro Unguento digestivo communi.

R. Olei rosat. & Laurini ana. ℥ij. M. & adde q. f. Spiritus Vini pro Linimento, quo partes dolorificæ ter de die fovebuntur, eas charta bibula & quadruplicata compressa cooperiendo. Linimentum hocce miræ præstat adversus Contusiones, doloresque internos, fortuito, aut a percussionibus obortos.

R. Folior. Solani, Lactucæ, & Plantaginis ana. Man. j. Sedi maj. aut Lenticulæ palust. Man. β. Coque in q. f. Aceti rosat. & adde Farinæ Fœnu-græci ℥iij. Olei rosat. ℥ij. M. pro Cataplasmate repercutiente, in inflammationibus incipientibus, apertissimo.

R. Rad. Lilior. albor. & Althææ ana. ℥j. Flor. Melilot, & Chamomill. ana. pug. ij. Coque in f. q. aquæ com. usque dum ad molliusculam consistentiam reducantur. Colentur inde per cribrum setaceum, & adde Pulpæ collectæ, Quatuor Farinar. emollientium ana ℥jv. Coque iterum parumper f. q. Oxycrati: adde inde Rosar. Provincialium esicc. & p. ℥℔. Croci ℥j. Olei Amygd. dulc. ℥ij. M. pro Cataplasmate emolliente, ac resolvente.

Cynorrhodes seu Cynobatos, *Offic.* Rosa sylvestris vulgaris, flore odorato incarnato, C. B. P. 483. *Inst.* R. H. 638. Rosa sylvestris alba cum rubore, folio glabro, J. B. 2. 43. Rosa Canina vulgo dicta, *Dod. Pempt.* 187. Rosa sylvestris, *Tabern. Icon.* 1088. Sentis Canis & Cynobatos, *Brunf.* Rosa sylvestris inodora sive Canina, *Park. Raii Hist.* 1470. Rosa canina inodora, *Ger.* Rosa caule aculeato, petiolis inermibus, calycibus semipennatis, *Lin.* *Flor. Svec.* 147. Rosa sylvestris Cynobati vel Cynorrhodi nomine veteribus dicta, *Gesn. Hort.* Rosa sylvestris altior & spinosior, *Cæsalp.* Rosa sylvestris odorata incarnato flore, *Eyl.* Rosa Eglenteria, Eglantina sive Eglentina, Canirubus vel Rubus Caninus, *Quorumd.* vulgo la Rose sauvage, la Rose de Chien, l'Eglantier ou Gratecul.

Radix longa, serpens, dura, lignosa, plures effert caules crassos, satis altos,

ros, magnis spinis armatos, foliis grandioribus, oblongis, lævibus, foliis Rosæ domesticæ similibus; floribus Rosas simplices æmulantibus, quinque-petalis, albis cum rubore, odoris, facile flacescentibus, minimo auræ impulsu deciduis; abeuntibus tandem in fructus ovales aut oblongos, glandiformes, primum virides, adinstar Coralli in maturatione rubros, cortice carnosio, medulla instructo, sapore dulci, grata aciditate permixto, plurimæque semina in cavitare occludentes oblonga, angulosa, alba, dura, compacta lanugine obducta, quæ facile segregatur, ac si digiti, aliisque partibus adhærescat, cutim penetrat, excruciantesque pruritus excitat, hinc hi fructus Gallice *Grateculs* nuncupantur. Arbuscula hæc fere ubique occurrit in sepibus, dumetisque in quibus sponte crescit. In truncis vero, ramisque Rosarum sylvestrium spongiæ villosæ species quædam enascitur, crassitiemque habet parvi Pomi, aut nucis crassioris, levis est, coloris rubri, vocaturque Gallice *Eponge d'Eglantier*, in Officinis vero *Bedeguar*; quæ spongia nihil aliud est, nisi tumor a Culicis punctura obortus, qua via ova deponit, quæ adapertha spongia in totidem vermiculos suis cellulis abditos immutata apparent, ac deinde vermiculi in totidem pariter culices commutantur.

Rosæ sylvestres nonnihil olei semi-exaltati, salisque essentialis, ac plurimum phlegmatis continent. Earum vero fructus, sal acidum plurimo oleo irretitum. Purgantes sunt, uti ceteræ Rosarum species: Syrupus autem ex iis paratus adstringendi vi pollet, reliquisque omnibus purgantibus anteponitur, quum in mulierum fluoribus tam sanguineis, quam albis purgandum est. Conserva Cynorrhodon, fructibus speciei hujusce, confecta, maxime in fluxibus ventris celebratur ad bilis ardorem, urinæque acrimoniam compefcendam, necnon in dysuria, stomachi debilitate, difficilique ciborum concoctione. A ℥ij. ad ʒss. exhiberi solet. Semina vero a fructuum pulpa, qua ut innuimus Conserva paratur, sejuncta aperientia sunt; hinc conveniunt calculosis, aut emulsione ℥ij. in ℔j. convenientis aquæ, aut ℥j. pulveris forma in Vini albi cyatho. Hagerdon, a quo opus de *Rosis sylvestribus* fuit exaratum, testatur, a se hydropicos duos desperatos, longo usu prisanæ, integris Cynorrhodon fructibus, paratæ, sanatos fuisse; idem quoque pluribus Medicorum observationibus confirmatur. Neutiquam ergo negligendum est remedium hocce. Spongia quoque prædicta a Medicis in usum revocatur; iisdemque ac fructus donatur facultatibus, pulveris aut infusionis forma propinata a ℥ij. ad ʒss. in decocto autem detergit magis, quam adstringat, & Gargarismate etiam in usum revocari potest adversus oris, fauciumque ulcera. Ejus vero cinis, una cum spongiæ communis cinere aptissima est juxta plurimorum Auctorum sententiam ad strumas resolvendas. Adnotatu dignum quoque est, hujuscemet plantæ radicem a maximo Medicorum numero tamquam specificum adversus Hydrophobiam prædicari. Mirabile prorsus Cataplasma contra morbum hunc suis in scriptis reliquit celebris Eques Digby a nobis in sequentibus in medium adductum, ac tamquam remedium purgans reputatum, quod scilicet tempestive applicatum veneni progressui, impedimento esse potest, inutile omnino, si rabies sese jam manifestaverit; usque adhuc enim remedium revera specificum adversus horribile prædictum morbum, ignotum est.

Conserva Cynorrhodon de Pilulis de Aquileja *Pharmacopœæ Parisiensis* usurpatur.

- R.** Fructum Cynorrhodon nondum matur. M. jv. Coque, usque dum emolliantur cum optimo Vino rubro in pultario, igne claro, & moderato. Fiat colatura linteolo satis denso, forti expressione. Liquor cum f. q. Sacchari p. denuo igni committatur ad Syrupi consistentiam pro usu, dosis, trium vel quatuor cochlearium de die in uteri Hæmorrhagiis.
- R.** Spongiæ Cynorrhodon q. l. Calcinetur, f. p. subtilissimus, cujus ℥j. noctis spatio infunde in optimi Vini albi ℥vj. Fiat colatura pro dosi singulis mensibus in Lunæ decrefcentia repetenda.

Potio, & Cataplasma adversus canis rabidi morsum.

- R.** Folior. Rutæ, Salvie, & Bellidis ana pug. j. Rad. Cynorrhodon, & Scorzonere ana ℥℔. Bulb. Allii N. vj. Salis com. pug. ij. Radices diligenter lotas, taleolatinque incisas, una cum Salvia in mortario marmoreo, pauloque post reliqua omnia cum prædictis tere pro Cataplasmate novem diebus demorsæ parti, prima saltem vice, antea scarificatæ, & aqua cum Vino, saleque mixta, ablutæ, ac mundatæ, mane applicando.

Præusquam vero Cataplasma apponatur:

- R.** Materiæ prædictæ Ovo gallinaceo parem quantitatem. M. ac agita convenienti temporis spatio in mortario cum cyatho Vini albi. Fiat colatura ab ægro totidem diebus haurienda.

Remedium alterum adversus Rabiem anno 1748. a quodam liberali viro post varia experimenta publici juris factum.

- R.** Rad. Cynorrhodon prope S. Joannis festum, ac Orientem versus evulsæ, primaque tunica destitutæ, & erasæ, digitalia tria plena pro unoquoque ægro.
- R.** Deinde ova gallinacea N. iij. e quibus germina diligenter auferantur, ac unum extremitate adaperita, oleo nucis absque igne extracto, una vice cumulate adimple, deinde radice erasa, oleoque prædicto, ovorum placenta, sartagine ferrea igne rubefacta, sine sale paretur. A demorsis jejuno ventriculo placenta prædicta sumenda est, perseverando trium horarum spatio absque ullo cibo vel potu. Vulnus vero, si adfit, probe est scarificandum, Vinoque calido detergendum, portioneque alterius activioris placentæ prædictæ ratione paratæ, tæniæque obducendum, novemque dierum exacto spatio detegendum, tunc enim, si animal, qui morsum intulit revera rabidus fuit, rubicundum vulnus invenietur, sin minus, quasi saliva obductum apparebit, quo exacto tempore Theriaca parvæ nucis æquali quantitate agris propinabitur.
- Dosis prædicta pro animalibus quoque, canibus nempe, felibus, porcis &c. inservire potest, quibus placenta eadem devoranda exhibebitur.
- Pro animalibus autem, ad eam ingurgitandam neutiquam aptis, nempe equis, bovis, vaccis &c. ℥j. sive sextarium Olei nucis juxta animalis magnitudinem recipitur, duobusque Manipulis radicis Cynorrhodones prædictæ in oleo, xij. horarum spatio, infusis; dosi jejuno ventriculo animalibus, mane propi-

propinatur, cibo, & potu tribus subsequenter horis interdictis, curando, ut duobus vel tribus proximis diebus animalia prædicta natent.

Apta Testarum Ostrearum calcinatarum quantitas prædicto remedio addenda est, proque animalibus augenda.

Testæ autem ostreae maris anteponendæ sunt, quæ interna parte marginem versus quodam veluti filo nigro distinguuntur.

R. Cort. Simaroubæ p. Corall. rubr. pp. & Gall. Alep. ana gr. x. Pilular. de Cynoglossa gr. j. M. f. q. Conservæ Cynorrhodon f. b. anti-dysentericus, & adstringens.

R O S M A R I N U S.

R O S M A R I N U S sive Anthos, *Offic.* Rosmarinus hortensis angustiore folio, C. B. P. 217. *Inst. R. H.* 195. Rosmarinus coronarius fruticosus, sive nobilior, angustiore folio, J. B. 2. 25. *Raii Hist.* 515. Rosmarinum coronarium, *Dod. Pempt.* 272. *Matth. Anguill. Lob. Camer. Eyst. Lugd. Hist.* Rosmarinus coronarius, *Ger.* Libanotis coronaria, sive Rosmarinum vulgare, *Park.* Rosmarinus, *Brunf. Trag. Fusch. Turn. Lonic.* Libanotis coronaria, *Cord. Gesn. Hort.* Cassia nigra Theophrasti, *Dalech.* Rosmarinus sativus minor, seu tenuifolius, Libanaria, Hysopus Hebræorum, Arbor Sanctæ Mariæ, *Quorumd.* vulgo *Romarin, Encensier.*

Tenuis, ac fibrosa radix caulem arbusculæ in morem propellit ad trium vel quatuor pedum altitudinem pluribus divisum ramulis longis, gracilibus, refertis foliis integris, arctioribus, duris, rigidis, superne atro viridibus, inferne vero albis, succo fere destitutis, odoris admodum aromatici, grati, fragrantis, saporis acris. Flores tubulosi sunt, parvi, floribusque Salviæ minores, ingenti numero, media inter folia dispersi: efformantur autem tubulo superne in duo labia diviso, dilute-ceruleo, aut albidiusculo, odoris mitioris, minusque foliis penetrantis. Hisce præsto sunt semina quatuor plerumque minuta, ovalia, capsula occlusa, quæ veluti floris calycem efformabat. Arbuscula hæc in hortis colitur, Aprili, Majo, Junioque flores emittit: sponte autem, abundeque crescit in calidis, siccisque regionibus, Hispania potissimum, Italia, Occitania, Provincia; camphoram, aut thus quodammodo redolet; satis utilis ab antiquis usque temporibus reputata fuit, in quibus ea coronæ vel florum pilei efformabantur, talis quocumque in loco facile progignitur, solumque optimum tantum exposcit quamlibet directionem, ac formam receptura. Magno frigore omnino perit, si autem sæpius ejus ramorum summitates scindantur, admonente J. Bauhino, non solum citius excreset, verum etiam ligno sese magis indurante, facilius etiam frigori resisteret: addit inde, si admoto omnino perire. Rosmarinus quandoque variare solet foliis diversis coloribus depictis, lutescentibus scilicet, aut albescentibus, Hyeme non deciditibus. *Anthos* ejus flos nuncupatur, veluti *flos per excellentiam* indigitandus sit, quamvis odor a calyce tantum emanet. Foliis floribusque ars Medica utitur, anteponenda vero sunt ex Provincia, & Occitania allata, aptiora enim, & activiora Meridionalium regionum calore redduntur. Sapor acris, amarus, & nonnihil adstringens, grato odore conjungitur.

Rosmarinus plurimum olei exaltati, salisque essentialis, aut volatilil continet.

tinet, interne, ac externe usurpatur. Interne cerebrum roborat, Epilepsiam, Paralyfim, vaporesque hystericos dissipat, ac hepatis, splenis, uterique obstructions, a crassis humoribus horumque viscerum functiones impredientibus, ortas referat: quum autem planta hæc salino-sulphureo aromaticis particulis prædita sit, prædictos humores incidit ac attenuat, fibrarum nervearum oscillationes excitat, earumque tonum relaxatum restituit. Aqua, in qua noctis spatio folia, floresque Rorismarini infusa fuerint adversus icterum, fluoresque albos optima recensetur; quin etiam memoriam, oculorumque aciem roborat. In Vino autem infusa, ac repetitis vicibus in usum revocata, Paralyfim, aliasque nervosas affectiones a viscosis humoribus progenitas sanant, ac ab Auctoribus quamplurimis in sterilitate, fluoribusque albis eadem met causa provenientibus commendantur; sæpe sæpius diarrhæas inveteratas, & Leucophlegmatias, sive tumores universales profigarunt. Flore, calyceque hujusce plantæ in S. V. digestis, distillationis ope celebris aqua Reginæ Hungariæ elicitur, activiorque efficitur foliolis primum erumpentibus additis. Omnes vero norunt, aquam hanc in animi deliquiis, stuporibus, vertigine, vaporibusque hysterics, & hypochondriacis usurpari: interne autem ʒij. vel ʒiij. parvo scilicet cochleari in aquæ cyatho exhibetur. In Officinis Conserva florum Rorismarini stomachica, cordialis, ac cephalica reperitur, dosi a ʒj. ad ʒjv. Foliis quoque *Mel Antibosatum* paratur ab ʒj. ad ʒiij. in vaporibus, colicisque flatulentis exhibendum; cum autem percommode interne usurpari possit, frequentius tamen clysteribus sociatur. Chymica elaboratione Oleum essentiale Rorismarini paratur, mira autem præstat in vaporibus hysterics, cerebrique affectibus, Boerhaavius in *Historia Plantarum horti Lugduno-Batavi*, remedium hocce, tamquam selectissimum deprædicat adversus Epilepsiam, nec non ad menses, & lochia cienda, quum potissimum partium laxitudine & atonia, suppressa sint: in omnibus vero prædictis casibus guttæ aliquot optimo Vino infusæ hauriuntur. Tertianas febres in Xenodochio Charitatis Lutetiæ Parisiorum hoc eodem Oleo gutt. v. aut vj. liquore appropriato exhibito sanata vidit S. Pauli, quod remedii generis a celeberrimo illius ævi Medico D. de S. Jacques usurpabatur.

Ejus folia in Vino decocta externe usurpantur ad nervos, articulationesque roborandas. Vinum autem aromaticum, quo tam utiliter Chirurgi utuntur, componitur foliis Rorismarini, Thymi, Salvix &c. Aqua præterea Reginæ Hungariæ superius laudata externum in usum quoque revocatur, ad nervosas musculosasque partes debilitatas, aut doloribus rheumaticis afflictas fovendas. D. Hannein in *Ephemeridibus Germanicis Decuria 2. anno VIII. pag. 121.* observationem attulit, qua narrat hominem, dolore rheumatico in musculis coccygæis diu stabulante, linimento Oleo essentiali Rorismarini terque, quaterque repetito liberatum fuisse. Ejus quin etiam foliorum infusio in os immissa, dentium dolorem sedat: a Nonnullis quoque guttæ aliquot eorum succi in dentis infirmi foramen intrusæ anteponuntur; prædicta quoque infusio optimum est Gargarisma adversus Uvulæ relaxationem. Folia etiam, floresque præstantissimi sunt pro suffimentis ad aerem pravis exhalationibus, aut miasmate contagioso corruptum corrigendum, uti in Xenodochiis una cum Baccis Juniperi quotidie experitur: pulvis quoque pyrius parva dosi in ignem injectus simili facultate potitur, & a Demerbroeckio in *Tract. de Peste* suffumigiis omnibus tunc temporis usitatis anteponitur.

Flores

Flores Rorismarini in Syrupis de *Stæchade*, de *Erysmo* composito, & Balsamo Oppodeldoc *Pharm. Paris.* usurpantur. Summitates vero in Orvietano &c. Conserva deinde in Opiata Salomonis *ejusdem Pharm.*

R. Fol. Rorismarini Man. j. Coque in sextariis tribus Vini rubri, usque dum ad duos haustus reducantur, tepide, mane, jejuno ventriculo duarum horarum intervallo propinandos, curando ut ægri optime cooperto lectulo detineantur. Decoctio hæc plerumque juvit in Leucophlegmatia.

R. Conservæ Flor. Rorismarini, & Salvæ ana ʒj. Conservæ Cort. Aurant. ʒvj. Zingiberis condit. & Nucis moschatæ ana ʒß. Theriacæ Andromaci antiquæ ʒij. Pulver. *Diambæ & Diamoschi* ana ʒj. M. f. q. Syrupi Malor. Citreor. conditor. F. Opiata, adversus Apoplexiam, Paralysem, aliasque nervorum relaxationes, quæ nucis moschatæ magnitudine mane, & vesperi ægris propinabitur, qui statim poculum unum, vel duo infusionis Gallii lutei haurient.

R. Summit. florid. Rorismarini, Salvæ, Lavendulæ, Origani, Thymi, & Fol. Lauri ana ʒß. Salis Ammoniaci ʒij. Optimi Vini rubri lbjv. Fiat infusio super cinerarium calidum in vase clauso, pro Vino aromatico componendo, ad musculos, nervosque roborandos, tumoresque a contusionibus ortos resolvendos aptissimo. Linteola Vino hoc calido madefacta parti affectæ apponentur, exsiccata dein innovando.

R O S S O L I S.

ROS SOLIS, *Offic.* Ros Solis folio rotundo C. B. P. 357. J. B. 3. 753. *Inst. R. H.* 245. *Ger. Park. Rati Hist.* 1100. Rorida, sive Ros Solis major, *Lon. Icon.* 811. Soliflora, sive Sponsa Solis, *Tbal.* Rovella minor, 1. *Tabern. Icon.* 816. Rorella, sive Ros Solis, *Eyst.* Solaria major, *Camer. Host.* Rorella vulgaris & Officinarum, *Rupp. Jen.* 102. Drosera Scapis radicatis, foliis orbiculatis, *Linn. Flor. Lapp.* 109. Ros Solis foliis circinata rotunditatis, Rorella rotundi-folia, *Polytricum Apuleji album seu floribus albis*, *Droffion*, Rosa Solis vulgo, *Nonnull. vulgo*, *Rosée du Soleil*, *Herbe de la Rosée ou de la Goutte*.

Radix fibrosa, adinstar capillorum tenuis, plures emittit longas, graciles, ac externe hirsutas caudas, quibus adhærent foliola fere rotunda, adinstar auriscalpii concava, dilute viridia, margine pilis subrubris, & fistulosis ornato, e quibus aliquot liquoris guttulæ in foliorum cavitatem adeo exsulant, ut folia, pilique, specie quadam roris, sicciore quoque tempestate, maximoque Solis ardore, madida semper sint. Hæc inter bini, tresve, fere semipedales eriguntur caules graciles, rotundi, sub-rubri, teneri, foliis destituti, in quorum apicibus parvi locantur flores multiperali rosacei, sub-albidi, eadem in costa pendentes, calycibus conicis, denticulatisque suffulti, brevibusque appensi pedunculis. Parvi fructus segetis granum plerumque æmulantes, plurimæque semina comprehendentes, flores subsequuntur. Junio, Julioque planta floret, delectaturque locis desertis, rudibus, sylvestribus, sabulosis, humidis, ac paludosis, ut plurimum vero inter Muscum aquaticum albo-subrubrum enascitur. Prædictis etiam in locis alia quoque Roris Solis species reperitur, quæ a præcedenti oblongis foliis tantum differt. In utrisque

glutinosum quidpiam, tactuque viscidum ad modum fere Pinguiculæ, cum qua facultatibus conveniunt, conspici solet: colligi vero potissimum debent, quum florem emittunt, majorique vigore prædiæ sunt, tempestate scilicet sicca & serena. Juxta J. Bauhinum mirabile prorsus est in hisce plantis, liquoris exudantis guttulas apice digitorum tactas, ad modum glutinis, filamenta quædam veluti serica sub-albida, & consistentia statim emittere.

Ros Solis plurimum habet olei, phlegmatis, salisque essentialis, pectorali facultate pollet adversus Asthma, Tussim inveteratam, & pulmonum Ulcus; in infuso ad ʒij. usque; pulveratum vero ad ʒj. præscribi solet. Sympliciter Simplex, ac Compositus ex eo in Officinis asservantur iisdem usibus inservientes, ʒj. aut soli, aut Apozematibus, Potionibusque Bechicis commixti. Laudatæ virtutes a Boerhaavio latius expanduntur, commendat enim foliorum infusionem in hemicrania, epilepsia, morbisque oculorum. A quibusdam præterea internus hujusce Plantæ tamquam causticæ usus criminatur; cutem enim externe exulcerat: experientia tamen in re Medica rationis conatus omnes eludit, & analogia plerumque decipimur. Et de facto nonnulla extant remedia partibus quibusdam æqua, quibusdam vero aliis iniqua: Oletum Amygdalarum dulcium exempli causa viscera interna demulcet, oculos vero urenti doloris sensu excruciare solet: Vinum Emeticum e contra, a quo stomachus subvertitur, oculorum amicissimum est, & in collyriis roborantibus usurpatur. Sola itaque experientia duce ratiocinatio perficitur, nec ex eo, quod e planta peculiari ratione adhibita, peculiare emanent effectus, id semper ab ea produci, diversimode præsertim usurpata, neutiquam est statuendum.

Ros Solis vervecens veneno inficere solet, eorumque jecur, pulmonesque lædit, tussimque in iis excitat, qua sensim pereunt.

Quondam celebris aqua, juxta D. James, hac planta, nonnullisque aromatis componebatur, nuncupabaturque *Rosa Solis* hisce diebus obsoleta.

R U B E O L A.

Rubia Cynanchica, *Offic. C. B. P. 333. J. B. 3. 723. Raii Hist. 485.* RUBEOLOA vulgaris quadrifolia, lævis, floribus purpurascens, *Ind. R. H. 130. Rubia Synanchica, Lugd. Hist. 1125. Ger. Asperula repens Gesneri, sive saxifraga altera Casalpini, Park. Gallium tetraphyllum, montanum cruciatum, Column. Part. 1. 297. Asperula foliis quaternis linearibus, floribus trifidis, Linn. Flor. Svec. 41. Rubiæ parvum genus, Rubiæ cognata, Rubiæ species sylvestris minor, Squinantica, Crucianella, Aspergula supina, Herba vitæ, Nonnull. vulgo Petite Garance, Rubeole ou Herbe à la Squinancie.*

Radice habet longam, crassam, lignosam, sub-nigram, ramosam, alte in solo repositam, quamplurimis delicatis stipatam fibris. Plures emittit caules graciles, fere semipedales, plerumque in terram stratos, leves, angulosos, foliis suffultos quaternis, e nodis exeuntibus, brevibus, angustis, lucescentibus. Flores summis caulibus ramulisque enascuntur umbellati, parvi, infundibulum referentes, quadripartiti, sub-rubri, quandoque albi, & odori, adinstar Jasmini florum, quibus semina bina simul juncta, oblonga, tactu rudia, per maturitatem sub-lutea, pulpa alba repleta præsto sunt. Delecta-

lectatur vero planta hæc sabulosis, sterilibus, montanisque locis, apricis collibus, cretaceisque; Majo, Junio, Julio, Augusto, & Octobri etiam floret juxta regionum diversitatem.

Rubeola parum salis, oleique continet, haud magnum usum habet in re Medica, adversus Anginam usurpari solet, Ptisanæ, & Gargarismatis forma, necnon externe applicata.

Ejus vero radices in Septentrione, asserente Linnæo, ad instar Rubiæ ad lanas rubro colore inficiendas in usum revocantur.

R U B I A.

RUBIA *Offic.* Rubia Tinctorum sativa, C.B.P. 333. *Inst. R.H.* 114. Rubia sativa, J.B. 3. 714. Rubia, *Dod. Pempr.* 352. *Anguill. Casalp. Cord.* Rubia major, *Lob. Icon.* 768. *Clus. Hist.* Rubia domestica, *Math.* Rubia Tinctorum, *Ger. Raii Hist.* 480. Rubia major sativa, sive hortensis, *Park.* Erythrodanum, *Theophrast. & Dioscor.* Rubia foliis senis, *Linn. Hort. Cliff.* 35. Rubia vera, Erythrodanum vulgare, Radix rubra, *Nonnull.* vulgo *Garance ordinaire ou cultivée, Garance des Teinturiers.*

Radicem habet longam, serpenterem, succulentam, in plures ramos divisam, adinstar calami scriptorii crassam, lignosam, extus, intusque rubram, vivacem, dulcem, amariusculam, adstringentem, inodoram. Caules prope pellit longos, sarmentosos, quadratos, nodosos, tactu rudes, ab unoquoque nodo quina, aut sena oblonga emittentes folia satis lata, ad modum stellæ, aut rosæ caulem ambientia, Aparinæ in morem, nonnihil tamen majora, pilisque aspera, circum exiguis stipata denticulis transeuntium vestibus tenaciter adherentibus. Flores prope summos exeunt ramos, pedunculis suffulti, campaniformes, in quatuor, quinque, vel sex divisi segmenta, stellæ ritu, luteo-virides, qui deinde abeunt in fructum gemellis globulis constantem, maturationis tempore nigris, succoque refertis, semine fortis satis umbilicato, tenui tunica obvoluto. In solo pingui, fertili, pluribusque Europæ regionibus colitur, ejusque radix Majo, Junioque elicitur, exsiccat, eaque ad varias Provincias a Batavis magno emolumento transmittitur. Tinctoribus vero rubrum colorem suppeditat, hinc denominationem traxit. E Seelandia advecta melior recensetur, floret autem Julio, & Augusto.

Radix sola in usum venit, plurimoque oleo, ac sale constare videtur. Inter quinque aperientes minores enumeratur. Hæ vero sunt Anonidis, Caparis, Rubiæ, Graminis, & Eryngii radices. Reipsa Rubiæ radix inspissatos humores potenter resolvit, & contumacibus hepatis, lienis, uterique obstructionibus apprime conducit; sanguinem quoque coagulatum disjungiendi facultas huic tribuitur, fortasse eo quod rubrum colorem urinis conciliat, maximumque habet usum apud Batavos in vino, aqua, aut cerevisia decocta ac interne sumpta adversus insigniores contusiones. A Boerhaavio autem in *Historia Plantarum Horti Lugduno-Batavi* plurimum commendatur, ad mucum spissum, glareasque renibus, aut vesicæ inhærentes resolvendas, & foras amandandas, atque simul arenulas, & calculos nonnunquam pellendos. Recens in jusculis, & apozematibus aperientibus ʒss. aut ʒj. vel sicca ʒj. aut ʒij. usurpari solet. Velut præstantissimum habetur sequens remedium

apud D. Chomelium in hydropse incipiente, ictero, & infini ventris obstructionibus.

℞. Rad. rubiæ p. ʒj. Croci Martis aper. gr. xij. Aleos succotrini ʒij. M. f. b. cum syrupo de quinque radicibus aperientibus.

Non obstantē vulgatissima opinione a nonnullis Auctoribus, ac præ ceteris a Dodonæo, inter adstringentes Planta hæc recensetur; hi tamen aperte decipiuntur, experientia enim duce duo particularum diversa genera in ea perspiciuntur, aliæ namque subtiliores, ac penetrantes, obstructiones referant, aliæ terrestres ac adstringentes debilitatarum, relaxatarumque fibrarum tonum roborant, atque omnes ita simul junctæ sunt, ut subtiliores effectum suum edant absque ullo impedimento terrestrium, quæ postmodum adstringunt, uti in Rhabbarbo, aliisque plantis facultatibus primo aspectu contrariis insignitis observatur. Aptissima quoque est ad menses ciendos, pro quibus ab omnibus fere Medicis in usum revocatur. Ossa animalium hac planta sæpius saturatorum, rubro colore imbui a D. Duhamelio celeberrimo Regiæ Scientiarum Academiæ socio refertur in *Commentariis* anno 1739. A Tinctoribus quoque, ut innuimus, ad res rubro colore inficiendas adhibetur, ab iis vero, vulgo vocatur, *rouge de Garance*; Boerhaavius vero asserit indusis ejus colore infectis arthriticos plurimum solari. Folia, caulesque ad vasa stannea expolienda inservire solent, quibus elegantissimum nitorem conciliant.

℞. Rad. Rubiæ & Anonidis lotar. & incisar. ana ʒß. Fol. Marrubii, Matricariæ, & Rorismarini Man. j. Sem. Petroselinii pug. j. Croci Orient. ʒj. Coque in f. q. aquæ fontis, & in colaturæ ʒviij. dissolve Syrupi Marrubii ʒj. Tartari Martialis salub. ʒß. pro Apozemate depurando, cui adde aquæ Cinnamomi ʒj. Propinabitur vero per triduum mane, jejuno ventriculo in ictero, mensiumque suppressione, nec feбри, nec inflammatione conjuncta.

℞. Rad. Rubiæ, & Asparagi lotar., & incisar. ana ʒß. Coque cum f. q. carnis Vervecinæ omni pinguedine destitutæ in aquæ ʒij. Fiat jusculum, cui adde ultimo semihorio Folior. Agrimonie, Pimpinellæ, Cetrach, & Cichorii amari Man. j. Croci ʒß. Fiat colatura levi expressione, & adde Tartari Martialis solub. gr. xx. pro jusculo aperiente novem subsequentibus diebus, mane, jejuno stomacho in mensium suppressione sumendo.

Boli Aperientes.

℞. Boracis gr. viij. Croci Martis aper. gr. x. Millepedum pp. gr. xij. Tartari vitriolati gr. xv. Rad. Rubiæ, & Eringii exsicc. & p. ana ʒß. Syrupi de quinque radicibus q. f. f. b. pro binis dosibus. Addi potest ʒj. Gummi Ammoniæ.

R U B U S.

DUæ RUBI species a Medicis usurpatæ a nobis describentur, Rubus scilicet vulgaris, & Rubus idæus.

Rubus, *Offic.* Rubus vulgaris, sive Rubus fructu nigro, C. B. P. 479. *Inst.* R. H.

R. H. 614. *Rubus major fructu nigro*, J. B. 2. 57. *Raii Hist.* 1639. *Rubus Dod. Pempt.* 742. *Brunf. Fusch. Matth. Camer. Casalp.* *Morus*, sive *Rubus*, *Anguill.* *Rubus vulgaris major*, *Park.* *Rubus Batis*, *Lob. Adv.* 446. *Rubus arvensis*, *Tabern. Cord.* *Rubus caule aculeato, foliis ternatis, ac quinatis*, *Linn. Hort. Cliff.* 192. *Morus sylvestris*, *Rubus grandis*, seu *vulgatissimus*, *Rubus senilis*, *Morum Batinum*, *Mora Bati* seu *Mora Bassi*, *Mora Baticana*, *Mora sylvestria*, *Ibidis sanguis*, *sentes*, & *vepres*, *Quorumd.* vulgo *Ronce ordinaire*, *la Meure de Renard ou de buisson*, *la Meure sauvage*.

E radice gracili, serpenti, nodosa, vivaci, plures emergunt rami longi, debiles, flexibiles, e viridi rubescentes, angulosi, medulla referti, acutissimis, uncinatisque armati spinis, transeuntium vestibis adhærescentibus, gressumque retardantibus, sese deinde solum versus recurvantes, novisque radicibus immergentes. Folia oblonga sunt, acuminata, ambitu denticulato, tactu aspera, superne atro-viridia, inferne vero subalbida, eadem in cauda ternata, aut quinata, saporis adstringentis, Hyeme accedente statim decidentia, exceptis aliis eorum in locum excrecentibus. Summis ramis flores erumpunt quinquepetali, subrubri, rosacei, brevibus appensi pedunculis, calyceque quinquifido suffulti, in cujus centro pistillum locatur numerosis cinctum staminibus; abeunt inde in fructus sphaericos aut ovaes, Moris æquales, pluribus conflatos globulis, succi plenis, proxime junctis, primum rubris, maturescendo autem nigris, saporis dulcis, gratissimi, quandoque variantis, semine oblongo donatis. Arbuscula hæc ubique crescit in sepibus, dumetis, secus vias, in nemoribus, vinetisque; Junio, Julio, & Augusto flores emittit, fructusque Autumno maturescit. Omnes fere ejus partes usum Medicum habent.

Rubi folia styptica sunt, saporisque terrei; chartam cæruleam saturate rubro colore inficiunt; fructus vero saturatiori, eodem fere pacto ac Alumen, qui fructus vinosus est, ac fragrantissimus plerumque; quandoque autem alio in trunco insipidus, & ingratus. Verisimilius itaque est, salacidum terræ connaturalem, quod in foliis vix apparet, aliis sejunctum principiis, in fructibus omnino exsolvi, ac una cum terrestribus particulis sal alumini valde proximum progignere: Hinc adstringens, detergens, ac absorbens *Rubus* censi debet. Sæpe numero ejus rami, flores, fructus, ac radices variis in morbis a Veteribus usurpabantur. Dioscorides testatur, ramorum decoctionem, fluxum ventris, albosque fluores sistere; folia mansa oris, gingivarumque ulcera detergere, dentesque firmare: folia hæc eadem tusa impetigines, hæmorrhoidesque externe applicata sanant, succus tamen teneriorum ramusculorum Soli condensatus efficacius agit. Prædicta folia adversus vulnera, fructus adversus sanguinis sputum, radix vero adversus calculos a Galeno in usum revocabantur. Plinius, qui Dioscoridem *Capite de Rubo* descripsit, hisce facultatibus diureticam vim addit. Hisce vero diebus Planta hæc tam interne, quam externe recipitur ad detergendum, & referandum. Syrupus fructuum feliciter in faucium morbis, & angina ad inflammationem sedandam exhibetur. Referente Rajo, Needhamus Medicus Anglus syrupum hunc in urinæ ardoribus magni faciebat. Syrupus quoque alter præterea conficitur magis detergens, ac adstringens fructibus immaturis, & rubicundis. *Diamorum* præterea Simplex, & Compositum pro faucium morbis componuntur; Simplex duabus succi Mororum portionibus, ac una Mellis, Rob

consistentia concoquitur; propinaturque vel solum cochleatim, vel decoctio-
nibus refrigerantibus, aut deterfivis, juxta Medici scopum, conjunctum;
Compositum vero Moris quoque, Melli, Omphacio, Myrrhæ, & Croco jun-
ctum est; magis præcedenti detergit, ac incidit condensatos bronchiorum
humores, a 3j. ad 3℥. Boerhaavius in *Historia Plantarum Horti Lugduno-Ba-
tavi*, testatur, radices Rubi Februario, Martiove elicatas, Melleque coctas,
aperientes admodum esse, & adversus hydropem aptissimas: ab eo quoque
una cum Veteribus fructus Vini rubro concocti, ad roborandum, omnia-
que fluxuum genera sistenda commendantur. Tabernæmontanus autem ad
hæmorrhoidales fluxus sistendos in ano penicillum imponi jubet horumce
fructuum succo saturatum. Folia trita repetitis vicibus externe applicata,
impetiginem, ac ulcera antiqua profligant, remediumque est pauperibus
fumigeratissimum. Ab Etmullero autem in omnibus hisce casibus eorum
decoctio potius laudatur, ea frequenter ulcera abluendo, penicilloque hac
ipsa madido superimposito.

Rubi fructus probe maturi, ac nigri refrigerant, sitimque excutunt,
Morisque hortenfibis substitui possunt. A quibusdam tamen, tamquam satis
frigidi, a Galeno vero tamquam dolorem capitis progignentes reproban-
tur. In Anglia præterea, testante Rajo, pueris interdiciuntur, ab iis enim
scabiem, ac porriginem, ortum quandoque duxisse ait: quæ omnia quoti-
diana experientia omnino refelluntur.

Rubi Summitates in Unguento *Populeo* usurpari solent.

℞. Fructuum Rubi matur. 3ij. Coque in Vini rubri Sextario cum se-
mis ad tertiæ partis consumptionem. Fiat colatura, pro gargarisma-
te tepido pluries repetendo in oris, gingivarumque exulcerationibus,
ac ad dentes firmandos.

℞. Hordei integri 3j. Fol. Agrimonix ac Summit. Rubi ana Man. j. Sem.
Lini 3ij. Coque in aquæ 1℔ij. ad medias. Fiat colatura ac dissolve Mel-
lis rosat. 3j. Crystalli mont. 3℔. M. pro Gargarismate detergente.

℞. Folior. Rubi, Plantaginis, & Agrimonix ana Man. ℔. Balust. & rosar.
rubr. exsicc. ana 3j. ℔. Coque in aquæ 1℔j. ℔. ad in medias, adde colaturæ
Aluminis Rupei 3j. Syrupi rosar. exsicc. 3j. Fiat Gargarisma, quo
ægri os sæpe diluetur in uvulæ relaxatione.

Rubus idæus, *Offic.* Rubus idæus spinosus, C. B. P. 479. *Inst. R. H.* 614. Ru-
bus idæus spinosus fructu rubro & albo, J. B. 2. 59. *Raii Hist.* 1640. Rubus
idæus, *Dod. Pempt.* 743. *Ger. Park.* Rubus idæus vulgaris rubro & albo fru-
ctu, *Clus. Hist.* 117. Rubus idæus Erythrocarpos, & Leucarpos, Rubus idæus
fructu rubente sive albicante odoratissimo, Cervirubus seu Rubus Cervinus,
Frambæsia, *Quorumd.* vulgo, *le Framboisier*, *la Ronce du Monte-Ida*.

E radice longa, serpente, multifariam divisa, unus, vel plures, arbusculæ
forma, ad humanam proceritatem, exsurgunt caules, vel rami teneri, vi-
rides, medullosi, rotundi, erecti, exiguis, nec satis acutis suffulti spinis,
foliis Rubi vulgaris similibus, mollioribus tamen, atro-viridibus superne,
subaldibus vero inferne, ac quodammodo farinosis, saporis adstringentis,
floribus quinquepetalis, rosaceis, albis, calyceque innixis quinquifido; abeun-
tibus in fructum Fraga crassiolem, rotundum, nonnihil villosum, congestis
pluribus conflatum globulis, ut plurimum rubris, odoris fragrantis, gratifi-
simique, succo refertis dulci, ac vinoso, semenque occludentibus. Rubi spe-
cies

cies hæc aliquando in Monte Ida, agroque vicino frequentissima occurrebat, hinc denominationem sumpsit; sponte vero in nemoribus humidis, ac umbrosis, rupibusque, aquis, perviis excrescit, in hortis quoque, pomariisque excolitur, floresque Majo, Junioque emittit; fructus vero Julio maturescunt, facile flacescunt, vermibusque infestantur.

Rubi Idæi fructus tantum differunt, alii enim rubri, alii albi sunt, facultatibus iisdem omnino præditi, plurimumque Fragis proximi. Crassiores, succulentiores, sapidiore, odoratioreque sunt eligendi, humectantes, refrigerantes, ac cordiales reputantur; stomachum roborant, fragrantiam, gratiamque ori conciliant, & sanguinem depurant; aperientes quoque, & anti-scorbutici existimantur: mediocrem olei exaltati, maximam salis essentialis, ac phlegmatis portionem continent: Biliosis, humoribus acrioribus, agitatique, refertis conveniunt, dummodo moderate usurpentur, facile enim in ventriculo diu immorantes putrescunt.

Saccharo, fructibus prædictis, & aqua communi potio non minus, quam aqua Fragorum gratissima, iisdemque ditata facultatibus paratur, nuncupaturque Gallice: *Eau des Frambises*; usitatissima est æstuante calore, sitim enim compescit, stomachi fervorem deprimit, urinasque ciet. Gelatina quoque, & Syrupus eorum succo, saccharoque componuntur, ad febriles ardores a bile nimis exaltata exortos cohibendos, & in diarrhæis, colicisque biliosis aptissimus. Hisce fructibus infusus, Vinum, sapor, odorque gratissimus conciliatur, idemque Vinum cordiale, ac stomachicum est, valetque adversus vomitus, a ventriculi debilitate, & atonia productos. A Trago vero iisdem in morbis, & Cataplasma, foliis tuis, regionique affectæ applicatis, proponitur.

Folia præterea, summitatesque detergentes, adstringentesque sunt, ac percommode foliis Rubi in Gargarismate adversus faucium, gingivarumque morbos substituuntur. Florum vero infusio in aqua Hordei adversus Erysipelata, oculorumque inflammationes utilissima est, si ea tepida, pars affecta sæpius foveatur.

R. Fol. Aquilejæ Man. ij. Cortic. inter. Ulmi ꝑ j. Fungor. Samb. Glycyrrhizæ, Albi græci ꝑ. ana ꝑ β. Coque in ℥ q. aquæ, reducaturque ad ℥ ij. Fiat colatura, ac dissolve Salis Ammoniac. ꝑ ij. Syrupi Rubi Idæi, & Mellis rosat. ana ꝑ ij. M. pro Gargarismate adversus Anginam.

R U S C U S.

Inter plus RUSCI, *Rusc*, species usitatioris tantum in arte Medica a nobis proponuntur, binæ scilicet, Laurus Alexandrina una, Brusca altera.

Laurus Alexandrina, *Offic.* Laurus Alexandrina fructu folio insidente, C. B. P. 305. Laurus Alexandrina J. B. I. 574. *Raii Hist.* 663. *Lob. Adv.* Ruscus latifolius fructu folio innascente, *Inst.* R. H. 79. Laurus Alexandrina Chamædaphne, *Column. part.* I. 165. Laurus Alexandrina vera, *Lugd. Hist. Clus. Hist.* Laurus Alexandrina genuina, *Park.* Daphne Alexandrina sive idæa, Laurus Carpophyllus sive Epiphyllocarpos, Uvularia, Victoriola, *Quorumd.* vulgo *le Laurier d'Alexandrie ou Alexandrin.*

E radice longa, alba, dura, nodosa, fibrosa, plures exeunt bipedales caules minuti, flexibiles, virides, rotundi, foliis satis densis onusti, latis,

rotundis, nervosis, flexibilibus, late viridibus, Lauro vulgari similibus, & angustioribus. E crassiore horumce foliorum portione flores emergunt globulares, pedunculo destituti, luteo virides, aut pallecentes, exiles adeo, ut vix conspici possint, immutanturque in baccas rotundas, minutas, maturitatis tempore rubras, unum aut duo semina dura adinstar cornu ocludentes.

Locis delectatur montanis, in hortis quoque colitur, Æstate floret, fructusque Autumno maturefcit. Plurimum olei, salisque essentialis suppeditat. Ejus radices aperiendi vim habent, ad urinas, mensesque ciendos, & contra hystericos vapores optime conveniunt; ptisanæ forma in aqua, aut decoctione ex Vino ʒj. pro liquoris ℥ij. usurpantur. In foliis vero vis vulneraria adstringens locatur, hinc ulcera nimium humida emundant, & exsiccant. Pulveris etiam forma radices, ac folia in usum revocari possunt a ʒj. ad ʒij. Foliorum ac radicum harumce Cataplasma in Vino generoso ebullitum pro herniis jam refutis plurimum assimatur; eorum quinetiam pulvere, si cochlearis manubrio uvula relaxata attingatur, in statum naturalem facile deducetur.

Bruscus, *Offic. Ruscus*, C. B. P. 470. J. B. 1. 579. *Park. Raii Hist.* 664. *Ruscum*, *Dod. Pempt.* 744. *Ruscus* sive *Bruscus*, *Ger. Ruscus myrtifolius aculeatus*, *Inst. R. H.* 79. *Myrtacantha*, *Murina spina*, sive *Myrtus sylvestris*, *Lob. icon.* 637. *Oxymyr sine*, *Anguill. Centromyr sine*, *Theoph. Ruscus foliis supine floriferis nudis mas & fœmina*, *Linn. Hort. Cliff.* 465. *Myrtus agrestis* seu sponte nascens, *Chamæmyrsine* seu *Chamæmyrtus*, *Myrtus acuta* seu spinosa, *Myacantha* seu *spina muris*. *Scopa regia*, *Buxus pungens*, *Nonnull. vulgo le Petit Houx*, *Houx frelon*, *Housson*, *Fragon*, *Myrte Sauvage ou epineux*, *Brusc*, *Bovis piquant*.

Radice est crassa, tortuosa, inæquali, dura, serpenti, alba, fibris crassis, albis, oblongisque Asparagorum fibris simillimis stipata, saporis acris, & amariusculi: plures expellit caules bipedales flexibiles, fractu difficiles, striatos, pluribus distinctos ramis, foliis myrtiformibus, rigidioribus tamen, asperioribusque, aculeatis, nervosis, inodoris, cauda destitutis, transversim locatis, semper virentibus, saporis amari, & adstringentis. Medius foliis flores insident senis divisi portionibus, brevissimo appensi pedunculo, parvi, sublutei, quorum stamina simul juncta globulum efformant, calyceque destituti abeunt tandem in baccas rotundas, pisa similes, molliusculas, maturationis tempore rubras, saporis subdulcis, semina adinstar cornu dura, binaque ocludentes. Delectatur rudibus, saxosisque locis, sylvis, nemoribus, ac sepibus, Aprili, ac Majo floret. E radice Veris tempore quidam exeunt furculi tenerrimi, viridesque, ad esum asparagorum more percommodi, qui furculi si forte exerescant foliis onerantur, lignosi, flexibilesque fiunt, iisque scopæ conficiuntur. Iis quoque a rusticis carnes, aliæque res servandæ conteguntur, ne a muribus, absque molestissimis puncturis, penetrentur.

Bruscus Analyseos Chymicæ ope plurimum olei, salisque essentialis suppeditat, ejusque partes universæ a Medicis usurpantur ad humores condensatos attenuandos, & viscerum impuritates, per urinæ vias, eliminandas. Radix inter quinque aperiendos majores recensetur, cum Apio, Fœniculo, Petroselino, & Asparago, præscribiturque in ptisanis, apozematibus, jusculis-
que

que aperientibus ab ℥ ℔. ad ℥ j. in ictero, hydropē, chlorosi, renūque sabulosis obstructionibus. Harumce radicum decoctione desperatos hydropicos sanatos vidisse asserit Jo: Bauhinus; Riverius autem *Centuria tertia Observatione* 52. in medium adducit Hydropicum pauperem, probā mulierculā consilio, decoctione Brusci quotidianō, mensis spatio, potu utentem, ac duabus potionibus purgantibus sola Senna conflatis postea receptis, perfectē sanatum; praterquamquod Boerhaavius adversus Nephriticas affectiones, Hydropemque, decoctionem ejusdem foliorum ex Vino albo cyathi uniusdosi mane, jejuno ventriculo, statō temporis spatio repetita, tamquam prastantissimum remedium commendat.

Ejus vero baccarum Conserva ab ℥ ℔. ad ℥ j. urinæ ardoribus, ac gonorrhœæ mederi solet; mane jejuno stomacho sumitur, repetiturque usquedum opus sit. Adversus vero strumosos tumores pluribus vicibus Vini Albi ℔ ℔. præscribitur, in quo infusa fuerit ℥ j. Radicis Bruschi p. cum pari Radicum Scrophulariæ, ac Filipendulæ portione.

Brusci radices usurpantur in Symplo de Quinque Radicibus aperientibus, & semina in Benedicta laxativa *Pharmacop. Paris.*

℞. Rad. Brusci, & Fœniculi lotar. & contusar. ana ℥ j. Coque in aquæ ℔ iij. ad tertiæ partis consumptionem. Fiat colatura, serveturque pro usu. Mensis spatio, singulo mane magnus cyathus tepidus jejuno ventriculo, ex hac pitana Hydropicis propinabitur, jejunium tribus subsequentibus horis custodiendo.

℞. Rad. Brusci, & Asparagi ana. ℥ j. Coque cum juguli Verveçini ℔ ℔. in aquæ ℔ iij. pro duabus dosibus. Adde ultimo semihorio Fol. Cichorii sylvestris, Agrimonix, Pimpinellæ, & Capill. Ven. ana. Man. ℔. Flor. Calthæ pug. iij. Fiat colatura levi expressione, ac divide in doses duas, mane jejuno stomacho, ac vesperi sumendas in Ictero, Chlorosi, ac Hydropē, Matutinæ dosi addi possunt Tartari Mart. solub. gr. xx.

R U T A.

Bina RUTÆ species præsertim a Medicis usitatas agnoscimus; Rutam scilicet hortensem, ac Rutam sylvestrem majorem.

Ruta, *Offic.* Ruta hortensis, latifolia, C. B. P. 336. *Inst. R. H.* 257. Ruta sativa vel hortensis, J. B. 3. 197. *Raii Hist.* 874. Ruta graveolens vel Hortensis, *Dod. Pempt.* 119. Ruta Domestica, *Trag.* 68. Ruta latifolia, *Tabern. Icon.* 133. Ruta hortensis, *Ger.* Ruta Hortensis major, *Par.* Ruta vulgaris major, Ruta sativa latioribus foliis, Ruta vera, Peganon veterum, *Quorumd.* vulgo la Rue des Jardins, la Rue domestique ou cultivée.

Radix lignosa, lutea, fibrisque numerosis stipata caulēs Arbusculæ in modum propellit ad altitudinem quandoque quinque vel sex pedum, digitum crassos, lignosos in plures ramos divisos, subalbido cortice contextos. Folia pluribus segmentis distincta sunt, parva, oblonga, carnosa, nonnihil crassa, lavia, dilute-viridia, pari ordine in costâ locata, uno tantum in apice, desinente. Summis ramis parvi flores enascuntur quadrupetali, fere ovales, lutescentes, abeuntque in fructibus fere semper quadricapsulares, pluribusque seminibus refertus angulosus, aut reniformibus. Odorem habet graveolentem, saporem acrem, & amarum, ubique in hortis crescit, in locis præ-

præcipue siccis, Solique expositis; Junio flores edit, totaque Hyeme virefcit, usquedum Vere recentia folia, vetustarum subeunt locum.

Ruta sylvestris, *Offic.* Ruta sylvestris major. C. B. P. 336. J. B. 3. 199. *Infl.* R. H. 257. *Raii Hist.* 874. *Par.* Ruta sylvestris graveolus, *Dod. Pempt.* 119. Ruta montana, *Ger.* Ruta sylvestris, *Matth. Trag. Brunf.* Ruta sylvestris majoribus foliis, *Gesn. Hort.* Ruta sylvatica sive agrestis, *Peganium veterum*, *Quorumd.* vulgo la grande Rue sauvage.

Ruta Hortensi fere in omnibus similatur; exilior tamen est, foliisque longioribus angustioribusque segmentis divisis, atro-viridibus, odore penetrantiori, saporeque acriori. Meridionalibus regionibus, locisque saxosis, montanis, ac præcipue agro Monspeffulano, & Neumaufino delectatur.

Prædictæ duæ Ruta species plurimum olei exaltati, salisque volatilis & essentialis continent; iisdem omnino gaudent facultatibus, ac una pro altera commode substitui potest; pro usu tamen Medico hortensis sylvestri anteponi solet.

Tamquam incisiva, attenuans, ac discutiens reputatur ad mensesciendos, & vapores dissipandos aptissima, nec non adversus colicas affectiones flatulentas, ac humorales, vermes, canis rabidi, & serpentum morsus.

Foliis, seminibusque infusis, atque decoctis, dosi minima aliarum plantarum respectu, causa graveolentiæ, utimur. Pug. j. aut ij. Fol. recent. in cyatho Vini albi infusa, aut ʒ j. eorumd. exsiccat. ad menses eliminandos, vaporesque hystericos compescendos sufficiunt. Mizauld vero Rutam cum Hyssopo in Vino decoctam præscribit, cyathi unius dosi pluries jejuno stomacho repetita eisdem contra morbos. Ruta apta nata est adversus strumas, tribus, vel quatuor ejus foliis matutino tempore jejuniis puerulis prædicto morbo affectis exhibendo, quæ etiam una cum pane ingerere possunt, remediumque profecto est neutiquam spernendum, dummodo diutius repetatur: si autem folia respuantur, Succus Ruta defæcati ʒ ij. substitui possunt.

Contagiosis vero in morbis, ac ad pravas aeris exhalationes coercendas cochlearia duo succi Ruta cum pari Vini optimi quantitate, utilissimum remedium; dosis augeri etiam potest ad cyathos usque duos, uno scilicet mane, jejuno ventriculo, altero vesperi. Conserva Ruta ac Acetum Ruta de quibus infra verba faciemus vim maximam pariter habent pestis tempore. Zacutus magnis laudibus Rutam extollit contra Epilepsiam, & Valeriola in eodem morbo ʒ j. ejus succi cum ʒ β. Mellis scillitici præscribit. Quum itaque Ruta facultates tam late spatientur, diversæ ex ea præparationes in Artem inventæ fuerunt; Aqua nempe stillatitia, Olea infusionis & distillationis ope, Conserva, & Acetum.

Aqua stillatitia conficitur, recipiendo summitates Ruta floridas, & pro unaquaque Planta libra, aquæ ebullientis lb. jv. superaffusis, distillationi omnia f. a. committendo pro lb. una aquæ elicienda ab ʒ j. ad ʒ jv. exhibenda in Potionibus ac Julapiis Anti-Hystericis, Anti-Epilepticis, & Vermifugis.

Recipiendo autem Fol. Ruta taleolatim incisar. ʒ jv. & in lb. j. Optimi Olei Olivar. ea infundendo, ac omnia spatio XV. dierum Soli exposita; aut loco calido, vase probe clauso linquendo, colaturæ dein novis additis foliis, idem tertio repetendo; omnia demum B. M. coquendo, oleumque pro usu segregando, & asservando, laudatum Ruta Oleum infusionis ope componitur.

cur. Adversus vermes in usum revocari solet, qua de causa gossipium nonnullis hujusce Olei guttulis saturatum Infantum umbilico apponitur: aptissimum præterea est adversus colicas affectiones, tam humorales, quam flatulentas cochleari uno interne, ac $\mathfrak{z}$ ij. clysteris forma propinatum. Stillatitium Oleum iisdem potitur facultatibus, iisdemque in morbis præscribitur quarundam guttularum dosi.

Conserva quoque paratur, recipiendo Summitatum Rutæ mundat. $\mathfrak{z}$ j. & Sacchari albi p. $\mathfrak{z}$ iij. iisque mortario marmorio tuis, ac in pastam redactis, paullatim saccharum addendo, omnia semper diligenter confundendo, usque dum probe permixta sint. Conserva hæc adversus indigestiones $\mathfrak{z}$ j. vel $\mathfrak{z}$ ij. usurpatur; in Peste vero, morbisque contagiosis $\mathfrak{z}$ β . matutino tempore, jejuno ventriculo, in morbis præterea omnibus superius recensitis.

Acetum denique Rutæ conficitur, infundendo ejus folia in aceto fortissimo, addendoque Pimpinellam, Betonicam, nonnullos Alii bulbos, Baccas Juniperi, & Camphoræ parum. Dosis, cochlearis unius, ut peste grassante infectio arceatur. Diamerbroeck, Sylvius de le Boe, & P. Kirker miserrimo eo tempore acetum prædictum plurimi faciunt.

D. Boylæus cum Rajo Syrupum succo foliorum Rutæ, saccharoque confectum adversus capitis morbos, ac nervosis generis affectiones magnis encomiis extollit.

Ruta quoque externum usum amplissimum habet, ejus enim foliorum decoctio præstans Gargarisma est pro scorbuticorum gingivis, variolisque affectis, ea enim pustulæ fauces infestantes resolvuntur, ea præterea oculorum bulbos illinire possumus. Garidelius autem in *Historia Plantarum agri Aquisextiensis* asserit, corneæ albugines, suffusionesque, in quibus aqueus humor potissimum afficitur, ut plurimum sanari, dummodo Rutæ odor ab adolescente sano antea elicata in oculos suffletur. Decotionis quoque vapore, inverso infundibulo ad oculum ægrum excepto prædictus Medicus utebatur. Foliorum quoque infusio ad modum Thæ prædictis addenda est. A Nonnullis quoque in uteri suffocationibus Cataplasma Rutæ foliis, ovisque in farigine placentiæ more coctis, uterique regioni applicatum in usum revocatur: priusquam vero admoveatur, rite ægrotantis temperamentum est pernosendum, quamvis enim remedium ut plurimum juvare dicatur, mulieres hysterica adinveniuntur, quæ Rutæ odorem perferre nequeunt, hinc in hisce morbus augmentum eo excipiet.

Folia Rutæ usurpantur in aquis Prophylactica, & Hysterica, in Electuariis de Baccis Lauri, Diaphanico, & Orvietano, in Pulvere adversus rabiem, in Trochiscis de Myrrha, & in Unguento *Mariato Pharmacopœæ Parisiensis*.

Summitates ejus vero in Aqua Theriacali, & Balsamo Tranquillo, semen in Syrupis *Stæchados*, & *Artemisiæ*, in Pulvere Chalybis, & in Pilulis fœtidis. Succus vero in Trochiscis Hystericis *eiusdem Pharm.*

R. Succis defœcati Fol. Rutæ $\mathfrak{z}$ ij. Optimi Vini rubri $\mathfrak{z}$ jv. M. pro potione vermifuga per triduum mane jejuno ventriculo repetenda, magna super umbilicum imponendo Cataplasmatibus forma.

Pro infantibus autem ad dimidium dosis reducetur, pro gravidis vero remedium prædictum omnino proscribetur.

R. Fol. Rutæ, Saliæ, Verbenæ & Euphrasiæ ana Man. β . Millepedum viventium

ventium hum. CC. Seminum Fœniculi dulcis ʒ ʒ. Succi Racemorum Uvæ filtrati ʒ jv. Omnia in sacculum infunde, ac super cadum suspende, in quo jam ʒ. x. Vini albi, ac totidem Aquæ repositæ fuerint, pro potu ordinario ad oculorum aciem roborandam.

R. Rad. Angelicæ & Zedoariæ ana ʒ j. Baccar. Juniperi ʒ ij. Fol. Rutæ Man. iij. Aceti fortissimi ʒ. iij. Fiat maceratio per triduum, coleturque, liquor tam pro Gargarismate, quam pro Suffumigio Peste grasse, usurpando.

R. Aquar. Rutæ, Fœniculi, & Vini Emetici ana ʒ ij. Croci gr. jv. Vitrioli albi gr. x. Camphoræ gr. vj. Sacchar. cand. ʒ j. M. pro Collyrio resolvente.

Decoctio pro Canis rabidi morfu.

R. Fol. Rutæ ʒ vj. Allii ac Theriacæ ana ʒ jv. Scobis Stanni ʒ jv. Coque in ʒ jv, Cerevisiæ antiquæ, non lupulatæ ad medias. Fiat maceratio, & colatura; cujus ægris cochlearia vj. bis de die per novendium propinentur, ac magna demorsæ parti admoveatur.

S A B I N A.

BINæ tantum SABINÆ species notæ sunt, ambæ in usum Medicum venientes, Sabina nempe mas Tamarisci folio, & Sabina fœmina folio Cupressi.

Sabina mas, *Offic.* Sabina folio Tamarisci Dioscoridis, C. B. P. 487. Sabina baccifera & sterilis, J. B. 1. 288. Sabina mas *Tabern. Icon.* 945. Sabina vulgaris, *Par. Raii Hist.* 1415. Sabina sterilis, *Ger.* Sabina vulgatio *Adv. Lob.* Sabina Myricæ folio, *Cord.* Sabina, *Brunf. Fuchf. Dod.* Sabina minor. *Gesn. Hort.* Sabina Tamarisci similis, *Lugd. Hist.* Brathy seu Brathys, *Græcor.* Sevinia vel Savinera prima, *Quorumd.* vulgo la Sabine ou le Sabiner a feville de Tamarisc.

Radix robusta, & lignosa exiguum emittit truncum five arbusculam, magis in latum, quam in longum sese dilatantem, semperque virentem, foliis Tamarisci Germanici æmulis, durioribus, ac nonnihil aculeatis, odoris fortis, & ingrati, saporis acris, & urentis. Individuum hocce mas, aut sterile nuncupatum summis ramis parvos effert flores tribus staminibus inferne stipatos, petalo destitutos, quibus plerumque nullus succedit fructus; quum enim arbuscula veterascit, aut quocumque in loco diutissime immoraretur inter folia exigui viridescens flore eriguntur, quibus parvæ ac planæ baccæ præsto sunt, baccis Juniperi exiliores, pariter per maturitatem atrocæruleum colorem acquirentes. In hortis colitur: nostris vero in regionibus raro fructus edit, hinc pene sterilis reputata fuit.

Sabina fœmina, *Offic.* Sabina folio Cupressi, C. B. P. 487. Savina fœmina, *Tabern. Icon.* 946. Sabina baccifera, *Muth. Camer. Reuvvolf.* Sabina major, *Gesn.* Sabina vera, *Cesalp.* Sabina fructifera, *Cast.* Sabina altera, *Dod.* Sabina genuina baccifera, atro-cærulea, *Lob.* Savina Cupressi similis, *Lugd. Hist.* Cupressus Cretia; Savina, Savinera vel Savinaria secunda seu Cyparissias, *Quorumd.* vulgo la Sabine ou le Sabiner a feville de Cypres.

Radix

Radix vivax, firma, & lignosa ut in præcedenti, truncum emittit magis quam in prima specie elevatum, externe plurimum Cyparisso simulantem, arboremque quodammodo ramis crassioribus representantem, cujus lignum sub rubrum interne est, corticeque contextum pariter sub-rubro, mediocriter denso. Folia Cyparissi foliis proxima sunt, compactiora tamen, odoris fortis, penetrantisque, saporis amari aromatico-resinosi. Flores tribus constantur petalis firmis, acutis, permanentibus, quemadmodum & calyx in tres partes divisus, coloris herboſo-lutei. Baccæ carnosæ sunt, rotundæ, inferna sui parte tribus oppositis distinctæ tuberculis, umbilico tribus denticulis armato, tria officula oblonga occludentes, ex una parte convexa, ex alia vero angulosa. Arbuscula hæc in montibus, sylvis, aliisque incultis locis excrescit. In hortis quoque colitur. Folia semper virentia præcipue in usum Medicum veniunt.

E Sabinorum regione, in qua abunde apparebat nomen mutuata est Sabina; frigore vero nequitiam læditur, tarde autem elevatur, hinc a Græcis *Brathys* sive *Bradis* nuncupatur.

Superius recensitæ Sabinæ species plurimum Olei, Salisque continent. Prima vero frequentius a Medicis usurpatur tam interne, quam externe, ac inter incidentes, penetrantes, ac aperientes enumeratur. Interne menses ciet, partum, ac secundinas accelerat. In infuso ad ʒ ß. in substantia vero, aut in pulvere ad ʒj. in cyatho Vini albi folia usurpantur. Cortex, lignumque pariter præscribuntur. Menses ciet, ut innuimus, planta hæc, adeo vero violenter, ut eam in calceamentis tantum immittere ad scopum eundem quandoque sufficiat; foetus quoque e matrice exitum sollicitat. Verum enim vero mulieres, aut puellæ satis infelices recenſeri possunt, si ad hocce remedium abortus gratia confugiant, hæmorrhagia enim quandoque hanc ob causam mater, & foetus una pereunt, ut pluribus exemplis comprobari potest. Probe deinde animadvertendum est, ut in mensium suppressione, partuque difficili tunc solum planta hæc in usum revocetur, quum potissimum a relaxatione, atoniaque partium & suppressio prædicta, & difficilis partus originem ducant, sin autem ab earundem partium inflatione, ardore, & erisimo proveniant, ut frequentius accidit, tunc remedium inflammationem auget, & ad sanguinis missionem e brachio, ad fomenta anodyna, clysteresque emollientes potius est confugiendum, a quibus fœminæ afflictæ plus solatii, quam a roborantibus remediis recipere semper solent. Quod optime comprobatur a D. Valthero in *Ephemeridibus Germanicis Centuria III. & IV. pag. 230.* refert enim, imperitam obstetricem Sabinæ decoctione ad difficiles partus adjuvandos abutentem, tribus a se ipso cognitis mulieribus, fœtibusque interitum intulisse.

Magna hæc Sabinæ efficacia a nonnullis Auctoribus in dubium revocari videtur, eo quod præcipue a pluribus ad menses, abortumque procurandum incassum adhibita fuit. Qua de re legi potest Observatio satis longa D. Bernardi Valentini in *Ephemeridibus Germanicis anno 1730.* peculiare tamen quædam exceptiones adversus jam comprobatam Plantæ facultatem juxta sententiam nostram nihil facere possunt. Temperamenta existunt certa quadam ratione ita disposita, ut quorundam remediorum vim omnino eludant, quam in aliis efficacius exerunt, ac non obstantibus nonnullis observationibus communi omnium Auctorum consensu Sabina hæmenagogum potentissimum, ac periculosissimum reputatur.

Tam-

Tamquam excellens remedium adversus vermes succus foliorum Sabinæ cum Lacte mixtus, saccharoque edulcoratus, cochleari uno identidem infantibus propinatus a Rayo commendatur.

Aqua quoque, ac Oleum stillatitium ex hac planta elicitur. Aqua ab ℥ ℥, ad ℥ ij. in potionibus hæmenagogis ac vermifugis præscribitur. A Nonnullis quoque adversus Vertigines celebratur, ac tamquam detergens ad faciei maculas ablegandas, colorisque nitorem conciliandum.

Quoad vero Oleum stillatitium, ejus guttulæ aliquot super sacchari frustulum imponuntur, admiscunturque potionibus, julapiisque ad menses cientes, vermesque enecandos dicatis.

Externe tamquam detergens, ac resolvens, aceto ebullita cancris crurum feliciter applicatur. A Boerhaavio autem in *Historia Plantarum Horti Lugduno-Batavi* Cataplasma foliis Sabinæ cum Sale tufis, Oleoque olivarum commixtis adversus ancylosim, infantumque capitis impetiginem præscribitur. Hoc idem Cataplasma optimum est ad equorum, oviumque tumores resolvendos. Adversus quoque vermes prædicta folia una cum Melle tusa umbilico apponuntur. Sabinæ vero pulvis ad carnes insumendas, ulceraque detergenda usurpatur.

Sabinæ folia in aqua hysterica, trochiscis, syrupo Artemisiæ & Unguento Martiato Pharm. Paris. recipiuntur. Summitates vero in syrupo calybis; oleum denique distillatum in Balsamo hysterico, & Essentia Anti-hysterica ejusdem Pharmacopœe.

Fomentum adversum Contusiones,

℞. Rad. Bryoniæ albæ ℥ ij. Aristolochiæ rot. ℥ j. Fol. recent. Rutæ, ac Sabinæ ana Man. j. Flor. Tanacet. Chamomill. & Matricariæ ana ℥ j. Cepar. recent. ℥ vj. Digere per horæ dimidium in vase clauso aquæ ebull. ℔. vj. adimpleto. Coque parumper, succumque per satis densum linteolum vi exprime. M. cum ℥ xv. hujusce succi, Farinæ Lini ℥ ℔. Iterum parumper decoquatur, refrigereturque decoctio, cui adde Sp. Vini Theriacal. ℥ ij. Salis Ammoniaci ℥ j. Panni lanei frustulo hac decoctione infecto pars affecta foveatur, splenia duplicia, eadem madida superapponendo.

Fomentum aliud adversus Scirrhum.

℞. Flor. Althææ, Chamomill. Melilot. & Sambuci ana Man. j. Centaur. min. Man. ℔. Fol. Absinthii, Marrubii albi, Rutæ, & Sabinæ ana Man. j. Rad. Bryoniæ albæ ℥ jv. Angelicæ ℥ j. Digere horæ spatio, cooperato vase cum aquæ ℔. vj. Fiat expressio fortis, ac ℔. jv. singulis adde S. Vini Theriac. ℥ jv. Super cutem panni lanei frustulum prædicto liquore madidum applicetur, ac super pannum externe, vesica fuilla dilatata, paucio oleo, antea illita pariter apponetur.

℞. Millepedum pp. ℔ j. Sabinæ p. gr. jv. Divide in partes duas æquales, quarum una mane jejuno stomacho duobus Vini albi cochlearibus sumetur, altera vero pari modo tribus a passu horis adversus cancos.

S A L I C A R I A.

Lysimachia purpurea, *Offic.* Lysimachia spicata purpurea, forte Plinii, C.B.P. 246. Lysimachia purpurea, quibusdam spicata, J. B. 2. 902. Pseudo-Lysimachium purpureum, alterum, *Dod. Pempt.* 86. S-A-L-I-C-A-R-I-A vulgaris purpurea, foliis oblongis, *Inst. R. H.* 253. Lysimachia purpurea spicata, *Ger. Par. Raii Hist.* 1036. Lysimachia altera flore spicato, *Matth.* Lysimachia flore purpureo, *Anguill. Casalp.* Lysimachia purpurea, forte Pliniana, *Lob.* Lysimachia altera, *Lac. Camer. Hort. Lugd. Hist.* Lythrum foliis oppositis, *Lin Hort. Cliff.* 178. Lysimachium purpureum cognominatum, Lysimachium secundum sive alternum, Blattaria spuria spicata rubra, *Nonnull.* vulgo *Salicaire commune, ou Lysimachie rouge.*

Radicem habet digitum crassam, lignosam, albam, vivacem, caules ad humanam proceritatem quandoque excrecentes, rigidos, angulosos, ramosos, subrubros, foliis integris, oblongis, acutis, Lysimachia æmulis, nonnihil tamen angustioribus, ac viridioribus, ab unoquoque caulium nodo, binis, quandoque tribus, raro quatuor invicem oppositis exeuntibus, caulemque simul, statis intervallis, ambientibus, saporis sicci, adstringentisque. Flores exigui sunt, ac verticillati medios inter ramos, spicati, late purpurei, senis conflati petalis rosaceis, duodecim staminibus, apicibus simplicibus, & erectis ejusdem coloris in centro locatis, abeuntes dein in capsulas oblongas, acutas, binis cellulis fœminibus minutis refertis, distinctas. Locis humidis, paludosisque delectatur, secus aquas fluviis, rivulosque occurrit, Æstate floret, ac plerumque Junio, Julioque.

A D. Tournefortio primum *Salicaria*, *Salicaire* fuit nuncupata, eo quod ut plurimum in salicetis enascatur, vel potius juxta Nonnullos, quia ejus folia foliis Salicis plurimum simulantur.

Tamquam detergens, adstringens, vulneraria, ac refrigerans reputatur, tamen raro usurpatur. Quidam veluti optimum remedium in Dysenteriiis, fluxibusque sanguineis mulieribus eam proponunt. Rajus vero testatur, a Parkifono aquam ejusdem distillatam adversus inflammationem, contusionemque oculorum magnopere æstimatam fuisse.

S A L I X.

Et si omnes SALICIS species indiscriminatim a Medicis usurpari possent, nihilominus duæ sequentes usitatiores deprehenduntur.

Salix alba seu major, *Offic.* Salix vulgaris alba arborescens, C.B.P. 473. *Inst. R. H.* 390. Salix maxima, fragilis, alba, hirsuta, J.B. 1. 212. *Raii Hist.* 1419. Salix prima vel major, *Dod.* Salix, *Ger.* Salix arborea angustifolia alba vulgaris, *Matth. Lugd. Hist.* Salix alba prior arborescens vulgaris, & perticalis, *Theophr.* & *Plin.* Salix Dioscoridis, *Lob. Icon.* 136. Salix foliis lineari lanceolatis, acuminatis, serratis utrinque pubescentibus, infimis serratis, glandulosis, *Linn. Hort. Cliff.* 454. Salix Riparia sive albida, *Nonnull.* vulgo, *Saule ou Saulx, le gran Saule ou le Saule vulgaire blanc.*

Radix longa, lignosa, alba, arborem producit magnam, mediocriter crassam, ramis suffultam, satis copiosis, fortibus, longis, ac viridibus, compacto,

paſto, tactu levi, flexibili, in ramis purpureo, aut albo cortice conteſtam ligno albo, flexibili, fractuque difficili. Folia integra ſunt, alterna, longa, anguſta, hirsuta, alba, præſertim inferne, mollia, ambitu modo magis, modo minus denticulato, facile a ventis abraſa. Flores, fructuſque ſegregatis individuis enaſcuntur. Salix namque mas, ſeu ſterilis ſpicas tantum effert longas, ſquammoſas, petalo deſtitutas, binis ſtaminibus centrum occupantibus: Salix autem fœmina ſpicas effert præcedenti ſimiles, ovali tamen, acuminato, ſquammiſque calycis longiore piſtillo diſtinctas, in capſulam deinde abeuntes ejuſdem figuræ, bivalvem, exiguis ſeminibus ovalibus, & criſtatis repletam: quæ omnia conſtantiffime eveniunt; fabula enim eſt, qua narratur, Salices ſexu variare, ac ſingulis annis flores mares, floresque fœminas alternatim progignere. Arbor hæc ubique creſcit in locis humidis, & paludoſis, ſecus rivulos, amnes foſſasque aqua redundantes, in pratis.

Salix Caprea, ſeu minor, *Offic.* Salix folio ex rotunditate acuminato, C. B. P. 474. *Inſt. R. H.* 591. Salix Latifolia inferne hirsuta, J. B. L. 215, *Raii Hiſt.* 1422. Salix Caprea, Latifolia, *Tabern. Icon.* 1038. Salix Latifolia rotunda, & Latifolia oblongior, *Park.* Salix Caprea rotundifolia, & Caprea Latifolia, *Ger.* Salix Platyphyllos Leucophlæos, *Lugd. Hiſt.* Salix foliis ſerratis, glabris ſubovatis ſeſſilibus appendiculatis, *Linn. Flor. Lapon.* 285. Salix ſylveſtris latifolia, Salix altera folio rotundiore, *Nonnul.* vulgo *le petit Saule, ou le Saule Marceau.*

Radicem habet præcedenti æqualem, arbuſculamque promit ſatis craſſam, cortice albo, ac amariuſculo conteſtam. Folia rotunda ſunt, lata, nervoſa, ſuperne ſaturate viridia, inferne vero albida, & hirsuta, pedunculo, ut plurimum dim primo apparent, duobus foliolis auriculatis, ſaporis adſtringentis, haudquaquam pungentis, aut amari, ornato. Separatis pariter individuis pro floribus, & ſeminibus ſpicæ ejus enaſcuntur. Hæc Salicis ſpecies foliorum figura plurimum variare ſolet, in nemoribus humidis, ac ſecus rivulos, foſſasque excreſcit, frequens quoque in ſepibus occurrit, ac quandoque ab aquis diſtat; quamvis enim locis humidis delectetur, tamen præ ceteris Salicis ſpeciebus ſolum ſiccum ſufferre ſolet. Martio, ac Aprili floreſcit, floresque juxta Camerarium optimum odorem exhalant. Eſſi autem ejus lignum Salice albo fragilior ſit, pluribus tamen inſervit, ac præcipue ad dolia vincienda.

Salix a ſaliendo ſic vocatur, celerrime enim adeo creſcit, ut ſaltare penitus videatur. Statim Salices velòciter augentur, plurimoque ejiciunt ramos; haudquaquam vero diutius perdurant, facile namque excavantur; ac everuntur: non modo autem taleis innovantur, verum etiam jam adultæ transferri poſſunt; abſque ulla cura augmentum capiunt, ac quarto quoque anno amputantur. Uno verbo Salices magnum proventum afferunt.

Plurimum phlegmatis, parumque ſalis e Salice elicitur. Ejus cortex, folia, & ſpicæ refrigerantes, adſtringentesque ſunt. In decocto utiliter uſurpantur contra dyſenteriam, ſputum ſanguineum, aliasque hæmorrhagias. Præcipua autem ejus virtus valere dicitur, ad phantaſmata Venerea reprimenda, adeo ut a Dioſcoride aſſeratur, ſteriles fœminas devenire, ſi ejuſdem decocto mane jejuna utantur. Senicupia, ac pediluvia foliorum decoctione parantur, ad impetus febribus ardentibus ſupervenientes pacandos, nec non ad inſomnia, morboſque a nimia ſanguinis agitatione obortos. Hæc ipſa

ipsa de causa folia eadem; in febricitantium cubiculo, frigida, macerata, magnis patinis exposita, evaporatione refrigerium, somnum, ac post deliria, tranquillitatem iis conciliare solent. Etmullerus autem adversus Phthisim, excrescentiam fungosam extremis Salicis caudicibus frequenter adinventam commendat. In hujusce remedii elogium *Observationes duas in Ephemeridibus Germanicis Decuria II. anno I. D. Georgius Sertorius attulit*; Quibus colligitur, laudatum virum a duobus desperatis Phthisicis evocatum, febris scilicet hectica, puris sputo cum stomachi resolutione, totali consumptione capillorum decidentia, demum facie hippocratica vexatos (eadem autem Auctoris verba sunt) eos perfecte, mensis spatio sanasse, solis Zij. Fungosae excrescentiae praedictae cum pari Sacchari candidi quantitate exhibitis, praescripto quoque Lacte caprili, pro quotidiano alimento, cremore Oryzae, & Hordei sociato, ac Emulsione sero hora somni.

Corticis ejus cinis cum aceto mixtus optimam, juxta Dioscoridem nobis pastam ministrat ad callosas digitorum pedum excrescentias, verrucasque exsiccandas. S. Pauli quoque testatur praedictis in morbis efficacius remedium reddi, si una cum laudato cinere finum ovillum admisceatur, ac Unguenti species veluti quaedam conficiatur cum residuo in Alambico post aceti distillationem adinvento. Laudatus deinde Medicus ad sanguinem sistendum, Salicis spicarum lanuginem commendat. Auctor autem *Historiae Plantarum Lugdunensium* asserit, carbones ligni Salicis optimos esse posse ad pulverem pyrium componendum, facile enim ignem concipiunt, a pictoribus quoque ad imagines adumbrandas usurpantur. A nemine porro ignoratur maximus hujusce ligni usus in re rustica ad perticas, scalasque conficiendas, nec non pro tornatoribus, vimenariisque artificibus, ad varia elaboranda; fortasse tamen facultas ejus cultra acuendi, ac expolliendi eodem fere pacto, quo petrae solent, omnino latet.

S A L V I A.

PLurimae SALVIAE species notae sunt iisdem fere facultatibus praeditae: usitatiores tamen sunt sequentes tres a nobis recensendae.

Salvia, major, *Offic.* Salvia major, an Sphacelus Theophrasti? C. B. P. 237. *Inst. R. H.* 180. Salvia Latifolia, J. B. 3. 304. *Raii Hist.* 509. Salvia major, *Dod. Pempt.* 290. *Matth. Cast. Tabern. Ger.* Salvia, *Anguill. Cord.* Salvia major vulgaris, *Par.* Salvia Hortensis sive Hortulana, Salvia Domestica, Elelisphacon sive Elelisphacos, Phagnon, Corsalvium, Herba sacra, seu Nobilis, *Quorumd.* vulgo *Saulge ou Sauge, la grande Sauge, la Sauge franche ou ordinaire.*

Radicem habet vivacem, lignosam, duram, fibrosam, caulesque emittit lignosos, ramosos, hirsutos, dilute-virides, plerumque quadratos, fultos foliis invicem oppositis, oblongis, latis, obtusis, rugosis, rudibus, subalbidis, aut ad purpureum accedentibus, aut vario-coloratis, crassis, lanuginosis, fere succo destitutis, ambitu crenato, spongiosis, longiusculis caudis appendis, odoris penetrantis, & grati, saporis aromatici, amari, acriusculi, osque calefacientis. Flores spicati quodammodo, verticillati, tubulares, bifariam superne incisi, binis staminibus, quorum divaricationes, Os Hyoideum mentiuntur, summis ramis innascuntur; vix odori sunt, caeruleo-purpurei, raro albi, amplo calyce coraiformi, quinquifido, odoris Terebinthini, suffulti, in

quatuor deinde abeunt semina rotunda, nigricantia, capsula, a calyce oriunda, conclusa. In hortis colitur planta hæc in quibus una cum sequentibus flores edit Junio, Julioque, ac quandoque citius, ejus vero summitates quodam humore glutinoso, & aromatico humectantur; flores, ac folia præ aliis partibus in usum Medicum cadunt.

Salvia minor, *Offic.* Salvia minor, Aurita, & non Aurita, C. B. P. 237. *Inst.* R. H. 181. Salvia minor, Auriculata, J. B. 3. 305. Salvia minor, *Dod.* *Pempt.* 290. *Casalp. Ger. Raii Hist.* 510. Salvia minor sive Pinnata, *Park.* Salvia Nobilis, *Brunf. Gesn. Hort.* Sphacelus verus Theophrasti, *Lugd. Hist.* 880. Salvia Angustifolia, & minor, *Trag.* Salvia hortensis minor, Salvia acuta, *Nonnull.* vulgo la petite Sauge, ou la Sauge de Provence.

Radicem habet Salviæ majori similem, plures ejicit caules lignosos, sub. albidos, lanuginosos, ramosos, ad præcedentis modum longos; folia autem angustiora sunt, ac exiliora, albidiora, rugosa, aspera, vix succulenta, duobus stipata foliolis ut plurimum, parvarum auricularum, aut pinnularum instar, quibus sarissæ ferrum æmulantur, odoris, ac saporis fortioris, penetrantioris, magisque aromatici. Flores vero, ac semina Salviæ vulgaris floribus, ac seminibus omnino æquales sunt, eademque tempestate apparent. Species hæc diligentissime in hortis colitur, plurimum enim existimatur, usurpaturque, nec adeo facile alterius more multiplicatur: Matthiolus tamen observavit, adeo abunde in quibusdam Galliæ, & Italiæ locis excrecere, ac præsertim in solo sicco, ac rudi, ut incolæ ea furnos calefaciant.

Salvia Hispanica, *Offic.* Salvia folio tenuiore, C. B. P. 237. *Inst.* R. H. 181. *Raii Hist.* 510. Salvia Indica, *Ger.* Salvia minor aurita, odoratissima, Hispanica, *Park.* Salvia Hispanica odoratissima, *Camer.* Salvia Hispanica, flore albo, *Eyst.* Salvia Catalaunienfis seu Catalaunica, *Nonnull.* vulgo la Sauge de Catalogne ou d'Espagne a fleur blanche.

Tertia hæc Salviæ species externa facie adeo præcedenti similatur, ut nisi attentius observetur facile pro ea sumi possit; differt nihilominus aliquantisper figura ut plurimum exiliori, foliisque pariter exilioribus, viridioribus, minus albis, floribus plerumque albis, odore suaviori, demum molliore, tenerior enim est, nec adeo frigoris patiens: rarior ergo minusque ceteris duabus usitatior est. Æstate pariter in curiosorum hortis florescit.

Omnes Salviæ species argillaceis terris delectantur, usitatissimæque sunt tam in re culinaria, quam officinali.

Salvia a salvando vocatur, quasi quis diceret Planta sana, ac salutaris. Si diu ejus odor, ac præcipue jejuno ventriculo excipiat, ebrietatem, vertiginesque progignit; aliud præterea ex ea incommodum recipimus, namque serpentes, & rubetas, sive bufones suorum foliorum umbra abdit, quibus alegandis optimum est, Rutam proxime serere, ejus enim odorem fuisse haudquaquam possunt.

Tres Salviæ species usque adhuc descriptæ in hortis coluntur, ac præcipue primæ duæ; Analyseos ope plurimum olei exaltrati, salisque volatilis, & fixi, ac parum phlegmatis largiuntur. Salvia minor præ aliis existimatur, huic tamen binæ reliquæ commode substitui possunt. Interne, ac externe usurpantur, ac jure, meritoque tamquam cephalicæ, & Apoplexiæ, Epilepsiæ, Paralyfi, membrorumque Tremoribus adversantes reputantur: Antihistericæ quoque sunt, Diureticæ, & hæmenagogæ, qua de re gravidis sunt inter-

interdicendæ. Rulandus asserit, mulierem Epilepticam usu Vini sanasse, in quo Salvia infusa fuerit, quo etiam plurimum juvantur tumoribus vexati; Chesneau vero, partes æquales Salviæ, Sarsaparillæ, ac Balauft. adversus albos fluores præscribit. Foliorum ejus infusio interne sumitur adversus vertigines, soporosos affectus, aliasque cerebri affectiones, Apoplexiam, Paralysis &c. minitantes. Quibus de causis Salvia major seligi solet, cui tamen, si possibile est Provincialis aut Catalaunica Salvia est anteponenda, a prædictis enim regionibus, utpote calidioribus, majorem vim acquirit. Salviæ minoris usus ad modum Theæ familiarissimus est, pug. j. octo aut decem foliis constans in aquæ bullientis ss β . immititur, Sacchari parum addendo. Potio hæc per dies plures, mane, jejuno stomacho repetita non solum cerebri morbis opitulatur, humorum motum, circulationemque excitando, verum etiam utilissima deprehenditur in mensium, & urinarum suppressione, in indigestionibus, ventriculique imbecillitate, in flatulenta, & colica affectione, ad vermes enecandos, pulmonesque Asthmaticorum expediendos, præsertim si ejus foliorum fumus, adinstar Nicotianæ, tubulo exsurgatur; uno verbo planta hæc tot virtutibus ditatur, ut a pluribus veluti Panacea universalis reputetur, hinc cecinit *Schola Salernitana*:

Cur moriatur homo, cui Salvia crescit in horto?

Quasi homo ille, cui in horto Salvia excrescit, extremum diem nunquam obire debeat: facile itaque hoc altero versiculo responderi potest.

Contra vim mortis nullum est medicamen in hortis,

quum de facto in hortis nullum adversus necem remedium existat. A Sinenfibus vero adeo Salvia in deliciis habetur, ut obstupuerint, Europeos eorum regionis Theæ adeo sollicitos esse, quum præ manibus adeo excellentem plantam habeant, revera Theæ præferendam. Veslingius Medicus sapientissimus Aetii, remedii antiquissimi usum innovavit adversus sputum cruentum, matutini scilicet haustus duorum, succi Salviæ, una cum Melle juncti, cyathorum.

Floribus vero Salviæ Conserva, & Aqua distillata paratur; integra autem planta, Oleum distillatum, ac Oleum infusionis, & cocturæ ope; foliis denique, ac floribus, Acetum.

Aqua distillata ab z ij. ad z jv. in potionibus, & julapiis cordialibus, cephalicis, & anti-paralyticis propinatur. Conserva in primis commendatur in ventriculi imbecillitate a z β . ad z j. post prandium, aut Opiatis stomachicis, & roborantibus ab z β . ad z j. admisceri solet. Olea, stillatitium, ac ope cocturæ confectum cum omnibus aliis aromaticis oleis communes virtutes habent; In nervorum, ac tendinum relaxatione, in paralyti, rheumaticisque affectionibus, vel interne gut. ij. iij. aut vj. cum Vino, aut aliqua cordiali, aut cephalica aqua, mixta, vel partes affectas, iis una cum Spiritu Vini, Oleis, aut aliquo appropriato Unguento permixtis illiniendo, in usum revocantur.

Extrinscus plantæ hujusce folia, ac flores semper utiliter adhibentur in decoctionibus, fomentisque aromaticis ad nervos roborandos, musculos

consolidandos, tumores emolliendos, vulnerumque inflationes evanescentes: S. Pauli Gargarisma infusione Fol. Salviæ ex Vino, præsertim si Nicotianæ 3 ij. addantur, adversus dentium morbos præscribit. Hæc eadem infusio, Nicotiana tamen relicta, optima est juxta ejusdem Auctoris sententiam adversus manuum tremorem, dummodo ea sæpius abluantur. Ab Ettmullero quoque, & a D. Hulse Gargarismatis forma commendatur adversus OEsophagi paralysem, statis intervallis, nonnihil spiritus Vini, in quo Thymum infusum fuerit, in ore detinendo. A Lindano vero optimum remedium esse dicitur in Scorbuto, gingivas æquali portione jusculi Salviæ, ac Succî Coctariæ sæpius emundare. Unguentum pari portione foliorum Salviæ, & Tanacetî, ac pinguedine suilla paratum excellens est adversus tumores tendinum vulneribus supervenientes. Folia tusa ac Gangrænæ applicata, ejusdem progressum impediunt, hinc *Sphacelus* quoque planta hæc vocata fuit: demum *Ephemerides Germanicæ* nos edocent, hæc eadem folia Vesparum puncturis applicata, dolorem ac inflammationem ipso facto sedare.

Ceterum juxta plures Medicos, satis cantos nos esse oportet in Salviæ usu. Matthiolus, Mejerus, Paræus, alique, nisi prius probe lota fuerit, eam usurpare non sinunt; Rubetæ enim sive Bufones, ajunt ii, sub hac planta frequenter sese abdunt, eamque halitibus, ac saliva inquinare solent. Paræus deinde, ac Mejerus hoc idem funestissimis historiis confirmant apud eos consolendis. In *Ephemeridibus* quoque *Germanicis*, *Decuria II. anno VI. pag. 66. in Appendice* refertur, femina, nonnulla Salviæ folia absque abstensione esitata, paulo post, colicos affectus adeo violentos excitasse, ut post paucos languorum dies, occubuerit, visosque fuisse bufones binos viventes (res plane mira) ex ano defunctæ exeuntes. P. vero Kirker Microscopii examini, Salviæ folia subjecit, minimaque insecta in eorum rugis abdita deprehendit, quæ parva quadam tela aranæ persimili contexta sibi videbantur, hisque potissimum, veneficam vim Salviæ tribuit, quæ omnia aliorum observationibus, nostrisque peculiaribus refutantur, nihil enim aliud in Salviæ foliis adinvenire potuimus, præter longos pilos albos, papillulasque: enim vero perspicuum est, D. Tournefortium, narrare, à se ipso in Oriente pulchras admodum Salviæ species visas fuisse, in quibus a pusillorum Insectorum puncturis tumores progeniti fuerant, parva poma æmulantes, IX. aut X. linearum diametri, saporis dulcissimi, gratissimique; vocantur autem *Salviæ Poma*, quæ illic publice venditantur: hoc autem nihil facit pro Kirkero, venefica enim nullo modo insecta hæc esse possunt, quum eorum productiones utiliter essentur: quoquomodo vero res sese habeat, Itali, inquit Rarius, quum probe noscant, Salviam bufonibus infestari, ad eos depellendos Rutam proxime reponunt, ejus enim odorem, uti diximus, Reptilia hæc omnino fastidiunt. Quoad nos, non negamus, insecta in Salvia abdita venenum huic impertiri non posse, quod tamen si verum est, fane raro accidere solet, infinitus enim personarum numerus Salvia, absque ulla lotionē quotidie utuntur, nullum nihilominus incommodum persentiunt; a rusticis vero in Provincia, ubi planta hæc vulgatissima est, plerumque recens comeditur absque ullo periculo. Inutilis itaque prorsus eam abluendi diligentia a nobis reputatur, præsertim quia lotionē, sua efficacia destituitur: perneccesarium tamen est, folia abstergere, antequam usurpentur.

Salviæ folia in Orvietano, & pulvere adversus rabiem adhibentur; ejus
vero

vero summitates floridæ in aqua Theriacali, in Balsamo tranquillo, Unguento Martiato, Unguento contra adustiones; flores denique in aqua Imperiali, syrupo de stœchade, Balsamo Oppodeltoch, ac in aliis cordialibus compositis, nervinis, ac cephalicis *Pharmacopœe Paris.*

℞. Fol. Salviæ exsicc. Sarsaparillæ & Balauft. ana ʒj. M. exactissime f.p. mane jejuno ventriculo per novendium exhibenda in jusculo adversus fluores albos appropriato.

℞. Salviæ maj. Man. j. Nicotianæ Virginianæ ʒ ij. Coque in ℔.ij. optimi Vini rubri ad medias. Fiat colatura pro Gargarismate adversus contumaces dentium morbos.

℞. Summit. Lavendulæ, Origani, Salviæ, Menthæ, Rorismarini, Hyssopi, Thymi, Absinthii, Majoranæ ana Man. ℔. Coque in aquæ com. ℔. iij. ad quartæ partis consumptionem. Fiat colatura forti expressione pro fomento in nervorum, tendinumque debilitate, ac in rheumaticis affectionibus œdematosis.

℞. Fol. Salviæ & Betonicæ ana Man. j. Fiat infusio xij. horarum spatio in optimi Vini rubri ℔. vj. Colatura in prandio usurpetur adversus vertigines, stupores, & ad roborandum ventriculum.

Unguentum pro Membris paralyticis.

℞. Anserem marem, deplumatum, & exenteratum. Ablue S. V. camphorato, ejusque deinde partes internæ Salvia, ac Roremario p. inspergantur, adimpleanturque Thuris masculi, Myrrhæ, & Mastichis ruditer tursor. ana ʒj. Adde medullæ Cervinæ, ac Unguenti Martiati ana ʒj. Consuantur deinde exacte ventris tegumenta. Affetur anser, colligaturque liquor, cui adde Lumbricor. terrestrium p. ʒj. Membra paralytica Spiritu Vini camphorato fricentur, ac deinde hujusce Unguenti f. q. illinientur, cooperienturque charta bibula, linteolisque calidis. Unctio vero antequam æger recumbat sero ministretur.

℞. Conservæ Flor. Salviæ, Melissæ, Rorismarini, ac Betonicæ ana ʒj. Opiatæ Salomonis, ac pulv. Viper. ana ʒ ℔. Rad. Valerianæ maj. p. ʒij. Salis Ammoniac. defœcati ʒj. Olei Caryophyllor. aromat. gut. xx. M. una cum æquis portionibus Balsami Commendatoris de Perne, & Syrupi Hyssopi pro Opiata cephalica, & anti-paralytica, cujus dosis ʒ ij. mane jejunis ægris, bolis nebula obvolutis, propinanda.

℞. Conservæ Salviæ, ac Enulæ Campanæ, Cort. Malor. Citreor. & Aurantior. condit. Radicis Angelicæ cond. ana ʒ ℔. Opiatæ Salomonis, ac Extracti Juniperi ana ʒvj. Specier. trium Santal. ʒij. Cinnamomi p. & Salis Absinthii ana ʒj. M. cum Syrupo de Mentha, pro Opiata cephalica, & stomachica, dosis fere ʒ ij. post prandium propinanda.

S A M B U C U S.

DE SAMBUCO humili sub Ebuli nomine cogniti jam alio in loco verba facta sunt, modo restat de Sambuco arboreo sermonem instituere. Sambucus, *Offic.* Sambucus fructu in umbella nigro, C. B. P 456. *Inst. R.* H. 606. Sambucus vulgaris, J. B. I. 544. *Park. Raii Hist.* 1609. Sambucus

cus, *Dod. Pempt.* 845. *Ger. Matth. Fusch. Gesn. Hort.* Sambucus domestica, *Cast.* Sambucus umbellifera, *Anguil.* Sambucus Campestris five vulgaris, *Cammer. Hort.* Sambucus caule arboreo ramoso, floribus umbellatis, *Pan-Roy. Flor. Leyd. Prodr.* 243. Sambucus caule perenni ramoso, *Linn. Hort. Cliff.* 109. *Acte, Græcor.* Sambucus arborescens, Sambucus vulgatiores five vulgarissima, *Arbor Ursi*, vel *Ursæ*, *Nonnul.* vulgo, *Sureau ou Sureau*, *Gran Sureau*, ou *Sureau commun*.

Ex radice lignosa, vivaci, longa, albescente modo arbor mediocris altitudinis late ramis sese expandens, erigitur modo arbuscula ramis longis, rotundis, magna medulla albæ portione repletis, ligno compactiore, initio viridi, deinde ad cinereum colorem accedente, trunco, cortice, obrecto, rudi, rimis hiantes, cinereo, sub quo alter quoque interior viridis, ac in usum medicum veniens cortex invenitur: lignum solidissimum est, sublu-teum, facile tamen scinditur, rami vero nodos habent per intervalla locatos. Folia quina, vel sena juxta costam, ut in Nuce apparent, nonnihil tamen exiliora, ambitu ferrata, odore graviore, imparique extremo folio, ceteris latiore, claudente. Flores summis ramis umbellati, amplius, & lati enascuntur, rosacei sunt, quadripartiti albis, satis odorati, quinque staminibus apicibus rotundis. Floribus deciduis præsto sunt baccæ Juniperi baccis æquales, rotundæ, initio virides, per maturitatem nigræ, succo refertæ saturate-rubro, ut plurimum unica in cellula tria semina occludentes minuta, ex uno latere convexa, altero vero angulosa, *Grana Actes* in Officinis nuncupata. Arbor hæc fere ubique crescit in sepibus, urbiumque fossis, & vallibus, in locis umbrosis, humidisque; frondes citissime emittit, & Majo, Juniove flo-ret. Si forte in hortis colatur, diutissime vivit, arboremque satis conspicuam, erectamque efformat. Rarius in Italia, regionibusque calidis occurrit, solo enim pingui delectatur. Frigidis pluviis, ac pruinis facile flores labuntur, hinc malum prælagium a vulgo deducitur, timetur enim hoc idem Vitibus contingere posse. Usque ab Hippocratis ætate Sambucus a Medicis magnis lau-dibus extollebatur. Ejus medius cortex, folia, flores, baccæ, uno verbo omnes fere partes usitatæ sunt. Martinus Blockvitzius librum integrum de ejusdem facultatibus exaravit sub titulo, *Anatomes Sambuci*.

Sambuci folia primum herbæ salitæ saporem habere videntur, quem deinde amarities quædam subsequitur. Fructus subdulcis est, ac rubro colore chartam ceruleam elegantissime depingit. Folia autem Analyseos ope præter plures acidos, alkalicosque liquores, salem volatilem concretum, plurimum olei, ac terræ largiuntur. Hinc facile conjici potest, plantæ hujusce vim sitam esse in sale ammonicali, acido præ aliis saturatori, plurimo oleo fæ-tido, ac terræ conjuncto.

Omnes ejus partes, tam interna, quam extrinseca optima remedia nobis suppeditant. A Veteribus veluti cathartica, & aperiens generaliter planta hæc censetur; foliorum, succulorumque decoctio ab Hippocrate & Diosco-ride ad alvum subducendam & urinas hydropicorum ciendas usurpabatur: Vinum quoque, in quo radices ebullierint ab iis præscribebatur. D. vero Chomelius in *Tractatu Plantarum usitatarum*, ad ferositates evacuandas se-quentia duo commendat.

R. Cortic. Medii Sambuc. ℥j. Fiat infusio per noctem in cinerario cali-do cum aquæ bull. ℥vj. Sal. Absinthii gr. xv. ac Cinnamomi ℥j. Ma-ne fiat

ne fiat colatura forti expresseione pro dosi jejunis ægris exhibenda .
Vel:

R. Sem. Sambuc. p. ʒj. Sal. Tartar. gr. xx. Mercur. dulc. gr. xv. M. f. b. cum f. q. Syrupi Cichorii pro dosi.

Fol. recentium, aut propaginum Man. j. una cum acetario lenissime purgar. Delicatulis tamen ea in usum revocare non permittimus, quia quandoque vomitus, superpurgationesque violentæ ex horumce esu ortum ducunt, generatim enim Sambucus turbat, ventriculumque subvertit. Flores recentissimi cum ovis frixi, aut sero lactis infusi laxandi vim habent, quam exsiccati omnino amittunt, diaphoreticamque ab iis acquiri dicitur: infusio autem prædicta magnum præbere solatium solet Erysipelate, vel alio cutaneo morbo affectis. Cyathus unus mane, vesperique ingurgitur, faciem mandefaciendo, portionibus duabus aquæ Flor. Sambuc. altera vero Sp. Vini: eorundem quoque Flor. infusio in aqua, aut lacte nutritibus majorem lactis copiam ingerere solet. Acetum Samb. præterea nuncupatur, quod ejusdem florum infusione majorem vim, odoremque acquisiverit, quodque etiam aceto communi magis ventriculo accomodatur, magisque sanum reputatur: Demum iisdem hisce floribus Syrupus, ac Conserva paratur, leviterque cum Melle, ac Aceto decocta in clysteribus usurpatur. Succus corticis medii viridis, ant infusum ejusdem contusi ex lacte, aqua, aut vino a Trago & Dodonæo exhibebatur ad bilem, ac serositates eliminandas, quæ profecto remedii ratio satis optima est, superne ac inferne lenissime evacuens, uti feliciter nos quoque experti sumus in quibusdam inflationibus hydropem minitantibus. Ad sudorem peste correptis conciliandum hic idem cortex una cum Theriaca a Gesnero præscribebatur; a Nonnullis vero syrupus Diacodii additur. Camerarius autem ad menses excitandos propaginibus Sambuci una cum paucis Croco utebatur; ab aliis autem in pulverem rediguntur, qui ad alvum apertam servandam, sanguinemque depurandum inservit.

Rotulæ, succo Baccarum Sambuci cum Secale farina permixto, conficiuntur, furnoque decoquantur, nuncupantur autem *Tragea Granorum Ales*; ægris Dysenteria vexatis sic propinandæ, vel pulveratæ boli forma, aut liquore appropriato exsolutæ, a ʒj. ad ʒss. iisdem præterea baccis parantur Rob, Extractum, Spiritus, Vinum, Oleumque Sambuci.

Si lento igne ʒj. Succi Baccar. Sambuci cum Sacchari ʒss. condensetur Rob jam confectum habebimus, præscribeturque a ʒj. ad ʒss. in Dysenteria; urinas quoque expellit, ac tamquam lene sudorificum reputatur.

Extractum vero juxta Quercetanum sequenti ratione paratur. Baccæ ad umbram exsiccatæ recipienti committuntur, optimum Sp. Vini superaffundendo, qui quatuor aut quinque digitis supernatet, digerunturque quinque aut sex dierum spatio. Tinctura filtratur in passionibus Hystericis optima a cochlear. ʒ. ad cochlear. j. Distillationis deinde ope ab hac, Tinctura Sp. Vini elicitur, ac in Cucurbitæ fundo Extractum remanet a ʒj. ad ʒj. præscribendum prædicto in morbo, alviqne fluxu.

Spiritus ardens Baccar. Sambuci satis sudorificus est, quemadmodum & Baccarum earundem succus, facile autem servatur, transversum Olei digitum in vase superimponendo, vel cum eo tertiam Sp. Vini optimi partem admiscendo. Vinum Sambuci nuncupatur Vinum hoc idem anni spatio con-

servatum. A Nonnullis cum Saccharo excoquitur ad Syrupi consistentiam. Eorumdem fructuum nuclei calida macerati, forti dein expressione colati Oleum ministrant aquæ innatans, quod externe applicatum arthriticos dolores sedat, optimeque tremores resolvit: prædictis etiam in casibus in usum revocatur altera olei species, quod foliorum exolutione paratur, eorum enim costis tussis, in cacabo e silice reponuntur profunde humato, antea-que probe gypso oblinito, anni exacto spatio, in cacabi fundo olei satis temperantis species quædam reperitur. Sambuci Nuclei purgandi vim habent, dummodo ℥iij. aut ℥℥. pulverati aut emulsionis forma ℥j. exhibeantur. Fere nullam evacuandi habent efficaciam si in Vino albo macerentur.

Fungi species quædam in Sambuco excrefcit, quæ a C. Bauhino nuncupatur *Fungus membranaceus*, *Auricula Judæ*, sive *Sambucinus*, aceti ex eo infusum adversus faucium inflammationes, & anginam juxta Auctores plurimos excellit, aut Gargarismate, aut extrinsecus applicatum. S. Pauli autem Infusum ejusdem ex Vino hydropicorum aquas expellere affirmat. Martinus Blockovvitzius Germanus Medicus, a quo, ut innuimus, speciatim de Sambuco fuit pertractatum, asserit, ramorum medullam diureticam esse, aptissimumque remedium ad sabulosas concretiones, glareas, ac Hydropicorum aquas eliminandas.

Extrinsecus Sambuci folia igne macerata plurimum resolvunt, inflationibus enim applicantur, quæ cito evanescent. Ex iis quoque in Vino ebullitis balneum vaporosum, ac repetita fomenta parantur ad crura inflata & hydropicorum madefacienda, magis Cataplasmatibus forma appposito, sique folia, floresque Tanacetum cum iis conjungantur, efficacius agent. Sambuci flores resolventes sunt, anodynæ, temperantes, ac diaphoretici, Erysipetali, aliisque cutaneis morbis fomenti more apponuntur: fermentatione ex iis spiritus elicitur, eundem tribus vicibus super eosdem fermentatos flores cohobando. Inter excellentiora artis Medicæ remedia ad Erisiplata sananda merito recensetur; applicaturque parti affectæ linteolum calidum hac materia imbutum, curando ut mane, ac vespere renovetur. Cortice medio viridi Sambuci dolorificis partibus appposito, S. Pauli arthriticos dolores sanasse testatur. Hic idem cortex quoque excellit adversus aduisiones, turissimusque merito ac infallibilis vocari potest. Plura ex eo Unguenta componuntur, inter quæ a Matthiolo præscriptum præstantius reputatur, quod ebullitione paratur, Corticis medii Sambuci ℔. j. cum Olei olivar. pluries in aqua florum Sambuci loti ℔. ij. Meliori quoque successu res procedet, si Oleum Sambuci, infusione florum reiterata conficiatur, linteoloque trajecto, quum cortex niger ac concoctus apparet, ceræ recentis ℥. jv. addantur, cum æquali succi surculorum ejusdem plantæ portione, quibus omnibus usque ad hujusce succi consumptionem ebullitis, vase deinde ab igne deducto, ac Terebinthinæ ℥. ij. Thuris masculi ℥. jv. binisque vitellis ovorum induratis additis in vase e silice Unguentum pro usu servari debet.

Adversus Arthritidem, inflammationes, hæmorrhoides, & aduisiones sufficere etiam potest corticem medium Sambuci in Oleo olivar. aut Nucum decoquere, eique unguenti consistentia s. q. ceræ recentis, ac vitellis ovorum conciliata, in vase Faentino Unguentum frigida servare. Nihil uspiam vero magis utile, pulvere pyrio ambutis, esse deprehenditur, præter immediatam Mel-
lis

lis vulgaris, Oleique Nucis, in quo Sambucus ebullierit impositionem; ulcera vero post ambustionem apparentia decoctione corticum Fraxini, ac Sambuci abluuntur. Zuvelpher quoque descriptionem optimi Unguenti adversus ambustiones tradidit. Butyri recentis ℥ij. Olei Sambuc. ℥j. Baccar. Juniperi virid. tuf. pariter ℥j. Fol. recent. Sambuci ℥vj. Rosar. pallid. ℥jv. simul macerentur, deinde leviter ebulliant, & vitellis ovor. indurator. n. v. malaxentur; pluma hoc Unguento saturata ambustiones illiniuntur, chartaque bibula cooperiuntur,

Sambuci flores in decoctione aromatica, aqua Generali, Balsamo tranquillo, folia vero in unguento Martiato, baccæ denique in aqua hysterica Pharmac. Paris. usurpantur.

℞. Nucleor. Sambuc. tuf. ℥ij. Sem. Fœniculi ℥℔. Infunde noctis spatio in Vini albi cyatho. Mane fiat colatura forti expressione pro potione purganti in intesto, cachexia, ac inflationibus propinanda.

℞. Baccar. Sambuc. exacte maturar. ℥j. Exprimatur succus absque Nuclei contusione. Hoc succo offulæ panis albi recentissimi imbuantur, quod quinquies reperatur, panem quaque vice in furno exsiccando, hujusce buccellati ℥j. pulverata, admiscetur cochleari Jusculi. Ager mixturam hanc mane, jejuno ventriculo bis, aut ter juxta exigentiam sumet in dysenteria.

℞. Cort. interni Sambuc. Man. j Coque in aquæ ℥j. ac Lactis Vaccini x. q. ad medias. Fiat colatura per linteum forti expressione, dividaturque in doses n. iij. exhibeanturque tepidæ singulis horis, mane, jejuno stomacho in cachexia, inflationibus, ac hydrope ascite.

℞. Aquæ stillat. Flor. Sambuc. ℥viij. Rob Samb. ℥j. Nitri depur. ℥℔. M. exhibeaturque mixturæ hujusce singulis horis ℥j. cum aderit indicatio sudores ciendi.

℞. Flor. Samb. Man. j. Semin. Fœnicul. tuf. ℥ij. Fiat infusio in Lactis ferventis ℥ij. Semel cremor decerpatur, ac divide in doses jv. quæ tepide in decoctione appropriata ad lac nutritibus augendum exhibebuntur.

℞. Flor. Samb. Man. ij. Infundantur horæ spatio in aquæ bull. ℥ij. pro fomento in Erysipellate.

℞. Fol. Samb. Man. ij. Charta madida, obvoluta, ac cinerario calido macerata contunde, ac Sp. Vini consperge pro Cataplasmate adversus œdemata, crurumque inflationes.

℞. Fol. Sambuc. Verbasci, Millefolii, ac Plantag. ana Man. j. Cortic. Malor. Punicar. ℥ij. Coque in aquæ ℥j. cum x. q. Vini rubri veter. ad tertiæ partis consumptionem. Fiat colatura, exolvaturque Aluminis ℥j. Sacchar. Saturni ℥℔. M. pro fomento adversus fluxus hæmorrhoidales excedentes.

℞. Sperm. Ceti ℥j. Cera alba ℥ij. Galbanî aceto pp. ℥ij. Olei Sambuci q. s. M. pro Emplastro adversus mammarum Scirrhusos, strumosos, aut lacte concreto obortos tumores utillimo.

Vapor adversus Anginam.

℞. Aceti Sambuc. Rosar. & Calthæ ana ℥j. Aquæ distill. Sambuci ℥vj. M. Vapor calidus in fauces infundibuli inversi ope introducetur.

S A M O L U S.

A Nagallis aquatica, *Offic.* Anagallis aquatica folio rotundo, non crenato, C. B. P. 252. SAMOLUS Valeradi, J. B. 3. 791. *Inst. R. H.* 143. Anagallis aquatica 3. *Lob. Icon.* 467. Anagallis aquatica rotundifolia, *Ger. Raii Hist.* 1001. Anagallis folio subrotundo, non crenato, *Park.* Alfine aquatica perennis folio Becabungæ, *Mor. Hist. Oxon.* 2. 324. Anagallis aquatica altera Lobellii, *Lugd. Hist.* Samolus, *Linn. Hort. Cliff.* 51. Samolus Plinii, *Quorumd.* vulgo *Mouron d'eau*.

Radicem habet minutis fibris capillaribus stipatam, albam, vivacem. Caules emittit fere pedales, graciles, rotundos, erectos, foliis onustos brevioribus, rotundioribusque in basi positis, alternis, caudis, destitutis: caules autem in vertice plures in ramulos dirimuntur. Folia inferna oblonga sunt, primum angusta, sensim ad extremitatem usque rotundam sese expandentia, densa, non crenata, glabra, dilute-viridia. Summis caulibus, ramulisque flores nascuntur poculum referentes, adinstar parvæ rosæ incisi, albi, staminibus quinis, in capsulas ovaes dein abeuntes, unica cellula plura semina ejusdem figuræ, minuta, ac per maturitatem subrubra condentes. Sapore amaro donatur, locisque aquaticis, paludosisque delectatur, Junio floret, quandoque autem ferius, semina vero Septembri maturescunt. In acetariis escitari potest, folia enim primum apparentia, eandem fere dulcedinem, ac folia Valerianellæ sortiuntur, atque in agro Parisiensi occurrit.

Samolus nuncupatur ab insula Samos in qua frequentissime crescit.

Vulneraria, aperiens, detergens, & antiscorbutica dicitur; vix ullum tamen in re Medica usum habet.

S A N I C U L A.

DUÆ SANICULÆ species in Officinis distinguuntur, ac genus diversum constituunt, scilicet Sanicula mas, sive vulgaris, & Sanicula foemina.

Sanicula, *Offic.* Sanicula Officinarum, C. B. P. 319. *Inst. R. H.* 326. Sanicula mas Fuchsi, sive Diapensia, J. B. 3. 639. Sanicula, *Dod. Pempt.* 140. *Brunf. Trag. Anguill. Lac. Lon. Casalp. Camer. Thal. Tabern. Gesn. Hort. Manb. Eyst.* Sanicula sive Diapensia, *Ger. Raii Hist.* 475. Sanicula vulgaris, sive Diapensia, *Park.* Sanicula & Diapensia, *Lob. Icon.* 663. Sanicula foliis radicalibus simplicibus, flosculis omnibus sessilibus, *Linn. Flor. Svec.* 78. Sanicula nigra, Ferraria major, Sideritis 3. Dioscoridis, Consolida quinquefolia, *Nonnull.* vulgo *Sanicle commune ou male*.

Radix superne satis crassa, inferne fibrosa, externe nigricans, interne alba, vivax, saporis amari, plura expellit folia lata, semirota, duriuscula, quinquifida, ambitu crenato, levia, plerumque e viridi lucescentia, permanentia, longis appensa caudis. Ea inter caules fere pedales extolluntur leves, nodisque liberi, inferne radicem versus subrubri, summitatibus parvos sustinentes flores umbellatos, quinquepetalos, albos, vel rubros, rosaceos, staminibus quinis, apicibus rotundis, quibus teretes, aut ovaes fructus præsto sunt binis seminibus constantes ex uno latere gibbis, ex altero planis, aculeatis, ac transeuntium vestibis adherentibus. Eodem individuo, eodem-

eodemque fasciculo flores mares, sive steriles, floresque foeminas sive fecundos effert planta hæc, in nemoribus, umbrosis locis, soloque pingui, & humido excrescens; Junio floret, tuncque colligi solet, viridique toto anni curriculo conservatur.

Sanicula a *sanando* sic vocata fuit, inter excellentiora enim vulneraria connumeratur, pluresque morbos de facto sanat.

Præter plures liquores acidos, spiritum urinosum, & sal volatile concretum, plurimum olei, terræque Sanicula, Analyfi largitur. Continet autem sal ammoniacum, sulphur, particulasque terrestres. Adstringens, detergens, vulneraria, & consolidans est, ac semper tam efficax vis vulneraria præsertim huic tributa fuit, ut hinc versicula hæc duo Gallica ortum duxerint:

*Qui a le Bugle & la Sanicle,
Fait aux Chirurgiens la nique.*

Ejus folia in Ptisanis, Apozematibus, & Potionibus adversus hæmorrhagias, sputumque sanguineum, dysenteriam, fluores albos, fluxusque sanguineos muliebres usurpantur, succusque eorum ℥ij. vel iij. præscriptus iisdem potitur facultatibus. Utiliter in morbis faucium, oris ulceribus, cancriisque, parum Mellis rosati addendo, in profundis quoque vulneribus ex eo, injectiones instituuntur. Ad Theæ modum ejus folia quoque in usum revocari possunt, eorum pug. j. in aquæ ℥ss. infuso per horæ quadrantis semisse; colatur deinde liquor, parum sacchari addito. Infusio hæc optima est adversus fluxus, ac ulcera interna, febris lenta, comitata.

Aqua Saniculæ distillata in Officinis prostat, iisdem ac planta gaudet facultatibus, nonnihil tamen debiliior reputatur, ab ℥jv. ad ℥vj. in Julapiis, ac potionibus vulnerariis adhibetur.

Cataplasma ex Sanicula in Vino ebullita umbilicalem herniam primo apparentem resolvit, juxta Nonnullos. Rajusque asserit, prope infinitum puerorum numerum prædicta ratione, aptaque fascia, sanatos vidisse, in lumbis quoque contra regionem umbilicalem Cataplasma aliud ex radicibus Consolidæ maj. tufis est apponendum. Folia vero ejusdemmet Plantæ tusa, recentibusque vulneribus applicita, absque ulla suppuratione, ea sanat.

Usurpatur Sanicula in Aqua vulneraria, ejus folia in Balsamis, Vulnerario & Oppodeltoch, succus autem in Emplastro Oppodeltoch *Pharmacopœæ Parisiensis*.

℞. Fol. Saniculæ ad umbram exsiccat. Man. ij. Infunde in aquæ bullientis ℥j. semihoræ spatio vase clauso: inclinatione deinde fundatur, & adde Syrupi rosar. exsic. ℥ss. pro infuso vulnerario, in fluoribus t. bris, aut albis, ulceribusque internis aptissimo.

℞. Aquæ distillatæ Saniculæ, & Aquæ vulnerariæ ana ℥ij. Spermat. Ceti aqua Cinnamomi hordeat. soluti ℥j. Theriacæ ℥ss. Antimonii diaphoret. ℥j. Syrupi Violar. ℥j. M. pro potione cordiali, & vulneraria, in quatuor doses dividenda, ac de die sumenda.

℞. Fol. Bugulæ, Saniculæ, Hyssopi, Pervinæ, Hederæ terrestr. & Veronica ana Man. ss. superaffunde aquæ ferventis ℥jv. vaseque clauso per semihoræ spatium infusa relinquuntur. Fiat colatura per inclinationem, & adde Syrupi Hederæ terrestr. ℥ij. pro Ptisana vulneraria, e qua cyathi

thi quatuor tepidi de die ægris exhibebuntur in contusionibus, vulneribus, ulceribusque internis.

Sanicula femina, *Offic.* Helleborus niger, Saniculæ folio, major, C. B. P. 186. Sanicula femina quibusdam, aliis Helleborus niger, J. B. 3. 638. Veratrum nigrum Dioscoridis, *Dod. Pempt.* 387. Astringia major, corona fle-ris purpurascens, *Inst. R. H.* 314. Astringia nigra, *Lob. Raii Hist.* 475. *Gesn. Hort.* Astringia nigra, sive Veratrum nigrum, *Ger.* Imperatoria nigra, *Tabern.* Sanicula 2. sive femina adulterina, *Trag.* Sanicula femina Fuchii, *Lugd. Hist.* Sanicula altera, Osteritium montanum, *Quorumd.* vulgo la *Sanicle femelle, ou de montagne.*

Ex radice satis fibrosa, nigra, vivaci nascuntur folia Saniculæ, aut Imperatoriæ proxima, atro-viridia superne, & sublutea inferne, nonnihil rugosa, tactuque aspera, longis appensa caudis. Hæc inter bini aut tres caules cubitales eriguntur, rotundi, striati, sapore ad Imperatoriam accedente, nonnullis ornati foliis; in eorum summitatibus umbellati locantur flores albo purpurascens, foliorum coronis suffulti, quinquepetali, rosacei, foliis ut plurimum deductis, ac reduplicatis versus floris centrum, totidem staminibus. Fructus hisce succedit binis capsulis conflatus membranaceis, oblongis, striatis, & crispatis, semen occludentibus oblongum, angustum, cinereum. In hac quoque, uti in præcedenti, duæ florum species, eodem in fasciculo, aliis mares seu steriles, alii feminae sive fertiles adveniuntur. In sylvis umbrosis, montibusque crescit planta hæc, in hortis etiam colitur, in quibus Junio, Julioque flores edit, toto anno virescit, nec frigore læditur.

Alia quoque reperitur *Astringiæ* species, quæ nisi exilitate sua a prædicta distat.

Radices plurimum salis, modicumque olei continent. Quamvis autem ejus virtutes præcedenti omnino oppositæ sint, nihilominus mirum prorsus videtur, quomodo hæc quoque *Sanicula* vocitetur.

Dodonæus cum Gesnero suspicatur, ejusdemmet plantæ radicem Helleborum nigrum Dioscoridis esse, leniter enim purgat humores biliosos, melancholicosque, ut a bene multis Germanis Medicis fuit observatum: hoc autem incertum admodum est: violentam enim Helleborus Antiquorum catharsim excitabat, nisi forte dicatur, quod mutata regione, energiam quoque amiserit, quod rationi nequitiam adversatur, uti a nobis de nonnullis aliis quoque plantis superius adnotatum fuit. In Apozematibus autem a Fabricio Hildano Sanicula femina usurpabatur, adversus Lienis Scirrhus, utrum ventrem laxaret necne, omnino ab eo prætermittitur. Ceterum raro a Medicis in usum revocatur.

S A P O N A R I A.

SAPONARIA, *Offic.* Saponaria major lævis, C. B. P. 206. Saponaria vulgaris, J. B. 3. 346. *Park.* Saponaria, *Dod. Pempt.* 179. *Trag. Lac. Ger. Raii Hist.* 999. Lychnis Sylvestris, quæ Saponaria vulgo, *Inst. R. H.* 336. Saponaria vulgi foliis Plantaginis aut Gentianæ, flore Ocyroidis, *Lob. Adv.* Saponaria foliis ovato-lanceolatis, Calicibus Cylindraceis, *Linn. Hort. Cliff.* 165. Lychnis Saponaria dicta, Lychnis fullonia, Herba fullonum, Struthium, Lanaria, Saponalis, *Quorumd.* vulgo *Savonnere*, *Saponiere* ou *Saponaire*.

Radice

Radice nititur longa, subrubra, nodosa, serpenti, fibrosa, vivaci; plures promit caules pedem cum dimidio, aut pedes duos altos, rotundos, glabros ut plurimum, nodosos, subrubros, medullosos, vix sese fulcientes, foliis latis, nervosis, Gentianæ cruciatæ, aut Plantaginis æmulis, nonnihil tamen arctioribus, glabris, ex adverso locatis, brevissimis caudis appensis, floribus umbellatis, summis in caulibus sitis, quinquepetalis, caryophyllatis, lære ut plurimum purpureis, quandoque dilute rubris, quandoque albis, odoris, decem albis staminibus, apicibus in centro oblongis, in fructum abeuntibus conicum, seminibus minutis, semirotondis, ac sub rubris repletum. Planta hæc Lychnis species, prope fluvios, stagnates aquas, torrentes, rivulos, in nemoribus, pratis humidis, locisque fabulosis occurrit; in hortis quoque colitur, diutissime perdurat hortulanis invisâ propter serpendi modum; Majo vel Junio floret, floremque ad Septembrem usque conservat, qui non modo colore variare solet, verum etiam quandoque duplicatur, ad coronas autem efformandas tam propter ejus elegantiam, quam propter optimum odorem adhibetur.

Saponaria amarissima est, ac vix chartam cæruleam rubore afficit, hinc elicitur, salem amarissimum terræ connaturalem in ea absque ulla fere mutatione deferri, plurimoque sulphure uniri. Qua de re Analyti Chymica plurimum salis essentialis, olei, ac phlegmatis elargitur. Omnes conveniunt, detergentem admodum esse, vestiumque maculas saponis more obliterare, unde sic fuit nuncupata. Celebrrior ejus facultas in Medicina est, impetiginem, scabiemque sanandi, aut foliorum decoctione interne sumpta, aut partes affectas madefaciendo. Schorderus asserit, ejus radicem aperientem, ac resolventem esse, optimamque ad Venereos morbos compescendos, Asthma avertendum, mensesque ciendos. Ab Ettmullero autem in omnibus prædictis casibus folia anteponuntur, quæ tamquam specificum in morbo Venereo supradicto deprædicat: a Mercurio vero omnia prædicta remedia longe superantur, quæ profecto vel ad morbum obtegendum vel ad leviora symptomata sananda tantum valere possunt. Saponariæ folia macerata, ac in naribus immissa sternutationem concitant. Experientia vero duce a Petro Bortello *Observatione* 118. *Centuria I.* asseritur, ejusdem semen 3 j. quacumque Lunæ phasi incipiente, exhibitum, sensibiliter Epilepsiæ violentiam, ac paroxysmorum numerum, minuere.

Usurpatur autem in Oleo Euphorbii *Pharmac. Lond.*

℞. Rad. Scillæ & Bardanæ ana 3 ℥. Sarsaparillæ 3 vj. Rasur. Ligni Sancti 3 ℥. Croci 3 ij. Saponariæ Man. j. Sennæ mund. 3 j ℥. CrySTALL. Tartari 3 iij. Taleolatum incisis superaffundantur aquæ bull. 1b. vj. Infusum super cinerarium calidum horis xxiv. relinquendo in vase clauso. Liquoris deinde frigidi fiat colatura, vasisque vitreis probe conclusis loco frigido asservetur, pro ptisana, dosi cyath. ij. tepidor. in morbis Venereis, Rheumaticis, cutaneisque affectibus, a spissitudine, & acrimonia lymphæ productis convenientissima.

℞. Rad. Lapathi sylvestris 3 j. Enulæ Campanæ, & Aristolochiæ rotundæ ana 3 ℥. Saponariæ Man. ℥. Nicotianæ pug. j. Coque in urina hominis sani pro decoctione detergenti adversus Porriginem, & Scabiem puerorum, quum vero pustulæ siccæ apparent Oleo ovor. aut ceræ illinientur.

S A T U R E J A.

Plures plantarum species, quamvis genus diversum habeant, SATUREJÆ nomine indigitantur. Duæ usitatiores hic tantum a nobis proponuntur, nempe Satureja vulgaris, & Satureja S. Juliani.

Satureja, *Offic.* Satureja hortensis sive Cunila sativa Plinij, C. B. P. 218. Satureja sativa, J. B. 3. 272. *Inst.* R. H. 197. Satureja, *Dod. Pempt.* 289. Satureja hortensis, *Park. Raii Hist.* 518. *Lob. Icon.* 426. Satureja æstiva hortensis, *Ger.* Satureja domestica, *Eyst.* Hyssopus agrestis, *Brunf.* Thymbra vera, *Gesn. Hort.* Satureja, sive Thymbra sativa, *Cord. Hist.* Satureja vulgaris hortensis Matthioli, *Lugd. Hist.* 898. Satureja herbula, *Casal.* Satureja annua sive vulgarissima, Thymbra hortensis, *Quorumd.* vulgo la Sarriette, *Sadres ou Savourée commune & annuelle des Jardins.*

Radix exigua, simplex, ac lignosa caules ad pedis aut pedis cum dimidio altitudinem promit rotundos, subrubros, aliquantisper hirsutos, & nodosos. Folia exigua sunt, oblonga, Hyssopi foliis similia, nonnihil hirsuta, pluribus foraminulis percita, nec iis tamen perforata, odore ad Thymum accedente, demissiori tamen, saporis acriusculi, penetrantis, satisque grati. Flores quoque perexigui sunt, labiati, Thymi floribus persimiles, hac illac tamen in foliorum alis dispersi, albo-purpurascetes, quaternis staminibus sericeis, in quatuor semina plerumque secedentes minuta, rotunda, obscura, parvis capsulis a calyce productis conclusa. In omnibus fere hortis Olitoriis planta hæc coli solet, frequentissime enim in condimentis, præsertim cum leguminibus usurpatur; singulis annis feritur, sponte etiam in arvis agri præsertim Monspensulani excrescit, ac Æstate floret.

Satureja, ut innuimus, sapore donatur penetranti, ac grato, odoreque fragranti, & aromatico, Analyti vero plurimum salis volatilis aromatici, oleique largitur, unde aperiens, incidens, roboransque est. Vulgatissime etiam in culinis ad carniū saporem augendum, ad malas quorundam alimentorum qualitates corrigendas, & in arte Medica ad ægrotantium bonum in usum revocatur. De facto frigidis, inertibusque stomachis, victuque crasso ac viscido utentibus utilis adeo deprehenditur, ut a Trago *pauperum Condimentum* nuncupetur. A Germanis Brassicæ capitatae admiscetur, quam sale, & aceto conditam diutissime servant: cavendum vero est, ne nimium ea utamur; maxime enim sanguinem, humoresque exagitat, ac quandoque imprudenter ad menses urinasque ciendas usurpata, sputum, mictumque sanguineum produxit. Ejusdem infusio viscidorum, lentorumque humorum, pulmonum bronchia infarciens expectorationem juvat, ac feliciter in Asthmatis humidi paroxysmis, ac infantum Tussi adhibetur.

Extrinsècus quoque Saturejæ decoctio in aures injecta in soporosis affectibus utilissima est ad ægros a sopore excitandos. Gargarismatis quoque more in uvulæ relaxatione, amygdalarumque inflammatione, a lymphatico-œdematosa materia, eas infarciens, oborta in usum revocatur. Ejusdemmet decoctionis vapor imbuti ope in aures exceptus, earum tinnitus, fremitusque sedat. Essentia vero, sive ejus oleum excellit ad dentium dolorem a carie prodeuntem compescendum, dummodo gossipii parum eo imbutum in dentis vitiati foramen immittatur.

Saturejæ folia usurpantur in aqua Generali, ejusque summitates in aqua Imperiali *Pharm. Paris.*

R. Flor. Sulphur. 3vj. Spermat. Ceti 3ij. Saturejæ p. & Iridis Florentinæ p. ana 3j. Flor. Benzoini 3ß. M. cum f. q. Mellis albi pro Opjata anti-asthmatica, quæ nucis mosehata magnitudine, nebula obvolata, mane, jejuno ventriculo, ægris propinabitur.

Bj. Saturejæ p. 3j. Rad. Bistortæ ac Tormentillæ ana ʒj. Piperis longi gr. xij. M. f. p. adstringens adversus Uvulæ relaxationem.

Satureja seu Thymbra vera, *Offic.* Satureja spicata, C. B. P. 218. Satureja foliis tenuibus, sive tenuifolia S. Juliani, *Quorundam*, J. B. 3. 273. Thymbra S. Juliani sive Satureja vera, *Lob. Icon.* 425. *Inst. R. H.* 198. Satureja S. Juliani, *Ger. Raii Hist.* 518. Satureja spicata S. Juliani, *Park.* Thymbra genuina Penæ, *Lugd. Hist.* 897. Clinopodium Montis S. Juliani, *Casalp.* Thymbron seu Thymbræ montana, *Hyslop.* montanus, *Nounull.* vulgo la Sarriette vivace, ou l'Herbe de Saint Julien.

Radice est dura, lignosa, vivaci, plures emittit caules semipedales, firmos, lignosos, foliis in basi copiosissimis, Thymo majori, aut Thymo Cretenfi similibus, angustioribus tamen, oblongis, odoris, acribus. Flores, ac semina Thymi floribus, seminibusque æquari possunt, flores autem ex eo distant, quod nempe verticillati sint media inter folia, summis vero caulibus quodammodo spicati, ex albido purpurascens. Satis elegantem formam habet planta hæc; ac in curiosorum hortis diligenter colitur; Æstate floret, solumque siccum ac saxosum exposcit; sponte ac abunde in monte Hetruriæ S. Juliani apparet, necnon in ipsis Florentiæ muris, ac in Sicilia, alibique, regionibus præsertim calidis.

Plurimum Olei exaltati, talisque essentialis, & volatilis continet. Saporem habet gratissimum inter Saturejam, Thymumque, affinem, proprietates vero cum hac postrema communes. Cephalica enim, carminativa, aperiens, & hysterica reputatur. Oleum ejus essentielle plurimi æstimatur, gutt. viij. aut viij. in appropriati liquoris 3iij. vel 3jv. præscribitur ad affectus colicos flatulentos, & hystericos sedandos, stomachum roborandum, mensæque, urinasque compellendas. Universa præterea planta pulverata, ac Melle in Looch speciem redacta, a materia viscida pulmones liberat, asthmaticosque plurimum solatur.

SAXIFRAGA.

Plantis pluribus, genere, toto cælo diversis SAXIFRAGIÆ, *Perce-Pierre*, nomen tributum fuit; eas autem omnes, quidam Veteres facultate præditas frangendi, ac dissolvendi calculum in renibus, & vesica, prædicabant, quod falso quidem supposito laborare, experientia comprobavit, nec aliunde hæc opinio in eorumque Medicorum mentibus emanavit, nisi ex eo, quod plerumque plantas hæc e saxosis locis, rimisque murorum erumpentes, earumque quamplurimarum radices, adinstar parvorum calculorum, nucleorumque ceraforum rotundas, conspicerent. Verum enim vero quum sabulum una cum urinis expellant, aliqualemque prædictis in morbis opem afferre soleant, de speciebus senis in Officinis usitatoribus (vix ullo enim familiari usu ceteræ donantur) verba in sequentibus faciemus, & primo quidem de Saxi-

Saxifraga alba, 2. de Saxifraga humiliori rubra; quæ duæ tantum, veris caracteribus Saxifragæ proprie dictæ, insigniuntur; 3. de Saxifraga aurea; 4. de Saxifraga Anglorum; 5. & 6. de Pimpinellis Saxifragis, Magna, & Parva.

Saxifraga alba, *Offic.* Saxifraga rotundi folia alba, C. B. P. 309. *Inst. R. H.* 252. Saxifraga alba radice granulosa, J. B. 3. 706. Saxifraga alba, *Dod. Pempt.* 316. *Ger. Raii Hist.* 1048. Saxifraga alba vulgaris, *Park.* Saxifraga alba Chelidonides, *Lob. Icon.* 612. Saxifraga alba tuberosa radice, *Cluss. Hist.* Saxifraga major, *Brunf.* Saxifraga foliis reniformibus Lobatis, Caule ramoso, radice granulosa, *Linn. Hort. Cliff.* 167. Saxifraga granata, Calcifraga, Sampetra, Empetron, Rumpisaxum vulgare, *Nonnull.* vulgo la Casse-pierre, *Rompi-pierre ou Saxifrage blanche.*

Radix pluribus adinstar seminum Coriandri granulosis fibris partim purpureis, partim albis, saporis amariusculi, vulgo, *Grains ou Semences de Saxifrage*, nuncupatis, folia propellit fere rotunda, ambitu crenato, Hedera terrestri foliis fatis similia, magis tamen pinguiscula, & albidiora, caudis appenda longiusculis, & hirsutis. Hæc inter exigui eriguntur caules fere pedales, rotundi, hirsuti, purpurei, ramosi, summisque ramusculis flores extolluntur quinquepetali, rosacei, late albi, staminibus denis, apicibus rotundis. Deciduis floribus fructus præsto sunt fere ovales, binis rostris distincti, plura semina minuta, oblonga, ac subrubra, unica cellula, occludentes, Herboseis incultisque locis crescit planta hæc in montibus, collibus, vallibus, nemoribusque, Majo floret, tuncque nonnihil viscosi habere solet; juxta regionis diversitatem varia est, folia enim quandoque majora sunt, caulesque elatiores, ut plurimum vero exilia in montano, sterilique solo. Folia ejus, caulesque, paulo post florem, exsiccati deprehenduntur, granulatis tuberculis circum radicem remanentibus: quum vero hæc quoque facile disperiant, prompte, ac diligenter sunt colligenda. In agro Parisiensi non raro occurrit.

Saxifragæ species hæc olei plurimum, salisque essentialis habet. Ejus radices infusio ex Vino albo, aut decoctio, aperientia sunt: Man. j. in aqua lb. ij. decoquitur, aut ʒ. β. noctis spatium in Vini albi semi-sextario infunditur, facta per linteum colatura; jejuno stomacho ex his alterutra, mane propinatur. Menfes ciere, pulmonesque a lymphâ viscida eorum vesiculas in Asthmate humido obducente liberare, Fuchsius testatur. Sal vero ejus fixum calcinationis ope elicatum, tamquam optimum diureticum a Rajo commendatur.

Radix Saxifragæ albæ usurpatur in aqua Generali, Planta vero universa in syrupo Althææ *Pharm. Paris.*

Paronychia, *Offic.* Sedum tridactylites testorum, C. B. P. 285. *Raii Hist.* 1043. Sedum tridactylites testorum flore albo, J. B. 3. 762. Paronychia altera, *Dod. Pempt.* 112. Saxifraga verna annua humilior, *Inst. R. H.* 252. Paronychia rutaceo folio, *Ger.* Paronychia foliis incis, *Park.* Alfine petrarubra, *Tabern.* Dactylobororum alterum Tragi, *Thal.* Saxifraga alba Petraræ, *Pon.* 339. Saxifraga foliis Cuneiformibus trifidis alternis, caule erecto ramoso, *Linn. Flor. Svec.* 129. Alfine tridactylites albicans, Sedum foliis Laciniatis, Paronychia laciniata, *Nonnull.* vulgo la petite Saxifrage rouge.

E simplici, & delicatula radice, plerumque unicus emergit caulis minus, debilis, rotundus, ramosus, sub-ruber, palmaris, foliis simplicibus, ob-

longis, succulentis, villosis, tactu viscidis, dilute-viridibus, ternis, aut quinis segmentis adinstar apertæ manus, secus caulem alterne locatis. Summo caule, ramulisque exigui extant flores, quinque petalis rotundis, integrisque, conflati, longis elati pedunculis, quandoque albißimi, ut plurimum autem dilute-purpurei, tandem in capsulas feminales abeuntes bifurcatas, rotundas, ad Mespili fructum accedentes. Planta universa viscosa est, abunde super tecta, murosque veteres, & in locis desertis, ac siccis luxuriat. Majo floret, semenque ejus brevissime ad maturitatem perducitur; dein radicitus exsiccat, ac remanente anni curriculo omnino evanescit: juxta variam loci conditionem, & ipsa quoque variare solet, in tectis enim, & grandior, & ramosior, eâ esse solet, quæ in siccis, sabulosisque locis progignitur: rubro etiam colore magis, minusve afficitur, quo magis, minusve Solaribus, subest radiis. In acetariis ad modum Portulacæ cistari, ejusdemque proprietatibus potiri, a Trago asseritur.

Tamquam specificum adversus Icterus hujusce Plantæ infusum ex Cerevisia a Boylæo, in *Tractatu de Philosophiæ experimentalis utilitate*, proponitur; & a Rajo, tamquam specificum adversus strumas, quoquomodo sese habeant, commendatur: dolorem enim compescit: easque resolvit, quum resolvi revera possunt, aut adaperita ulcera exsiccat. Si quis vero remedium hocce in usum revocare cupiet, Vinum album, Cerevisiæ, substituere potest.

Saxifraga sive Hepatica aurea, Saxifraga rotundifolia aurea, C. B. P. 309. Saxifraga aurea Dodonæi, J. B. 3. 707. Saxifraga aurea, *Dod. Pempt.* 316. *Ger. Park. Raii Hist.* 207. Chrysosplenium, *Tabern.* Chrysosplenium foliis amplioribus auriculatis, *Inst. R. H.* 146. Hepatica palustris, *Eyst.* Saxifraga aurea Lichenis facie, & natalitiis, *Lob. Icon.* 612. Chrysosplenium foliis alternis, *Linn. Flor. Svec.* 115. Saxifraga Romana, Alpina vel Sabauda, *Quorumd.* vulgo la Saxifrage dorée, ou l'Hepatique.

Radice est longa, quandoque satis crassa, nodosa, serpenti, alba, fractu facili, delicatulis, ac minutis capillaribus fibris fulta, parvis caulibus spithamæis, quadratis, villosis, teneris, debilibus, in duos, tresve ramulos plerumque divisus; foliis oppositis, Hederæ terrestris, foliis fere æqualibus, exilioribus tamen, ambitu denticulato, paulisper villosis, succulentis, saporis austeriusculi, & amari. Summis caulibus, ramulisque, parvi flores rosacei, quadripartiti, lacte aurei, octo staminibus brevissimis, apicibus simplicioribus implantantur, abeuntque in capsulas bifurcatas, bivalves semina minuta, & atro-rubra concludentes. In paludibus, secus rivulos, locisque humidis, umbrosis, muscosisque crescit, Aprili floret, citissimeque semen maturum edit.

Chrysosplenium vocatur, sic autem indigitatur *Planta flore aureo, morbisque Splenis dicata.*

Plurimum habet phlegmatis, parum olei, salisque essentialis, tamquam vulneraria, & aperiens ad Hepatis, Lienisque, aliorumque viscerum obstructions referandas aptissima, in jussulis aperientibus Man. j. usurpatur; ceterum quum saporem, vimque habeat Hepaticæ vulgaris, quæ superius de eadem dicta sunt pro similibus indicationibus adimplendis satis, superque sufficiunt.

Seseli pratense, *Offic.* Seseli pratense, Silaus forte Plinio, C. B. P. 162. Silaum quibusdam flore luteolo, J. B. 3. 170. Siler alterum pratense, *Dod. Pempt.* 310.

Angelica pratensis, Apii folio, *Inst. R. H.* 313. Sefeli pratense Monspeliensium, *Lob. Icon.* 738. *Ger. Park. Raii Hist.* 453. Saxifraga umbellifera Anglorum, *Lugd. Hist.* Peucedanum foliolis pinnatim divisis, Laciniis oppositis, *Linn. Hort. Cliff.* 94. Sefeli Monspeliense, fœniculum erraticum, Hippomarathrum Anglicanum, Saxifragia Anglica, sive Anglicana, *Quorumd.* vulgo *la Saxifrage des Anglois ou des Près.*

Radice est vivaci, longa, digitum crassa, rugosa, extus nigricante, intus alba, superne capillari, sapore aromatico, ac nonnihil acri; caulibus pedem cum dimidio, aut duos pedes altis, satis crassis, rotundis, striatis, lævibus, medullosis, inferne subrubris, ramosis. Folia vero levia sunt, saturate-viridia, segmentis distincta, longiuscula, angusta, acuminata, rigida, sapore acri. Summis caulibus, ramulisque florum umbellæ, non satis expansæ extolluntur; quinquepetali vero flores sunt, rosacei, parvi, albo-lutescentes, abeuntque in fructum binis constantem, brevibus feminibus, striatis, ex una parte gibbis, ex altera planis, per maturitatem subrubris, odoris penetrantis, gratique, saporis aromatici, & vinosi. In omnibus fere locis excrescit, ac in pratis præcipue, pascuisque.

Adversus calculos familiarissimum in Anglia usum habet planta hæc, hinc denominationem mutuatur. Radix potenter urinas movet. Planta universa decocta, aut ejus succus expressus ʒ iij. vel jv. usurpatur; ejus aqua stillatitia eadem vi pollet, quemadmodum & semen pulveratum ʒ j. in Vini albi cyatho; in colica præterea flatulenta, tamquam catminativa in usum revocatur.

Sefeli pratensis semen locum habet in Benedicta Laxativa *Pharm. Paris.*

Saxifraga magna, *Offic.* Pimpinella Saxifraga major, umbella candida, *C. B. P.* 159. Saxifraga hircina major, *J. B.* 3. 109. Saxifraga magna, *Dod. Pempt.* 315. Tragoselinum majus, Pimpinella major, *Tabern. Icon.* 88. Tragoselinum majus, umbella candida, *Inst. R. H.* 309. Pimpinella Saxifraga, *Ger. Raii Hist.* 445. Pimpinella Saxifraga Hircina major, *Park.* Saxifraga Hircina major Pimpinellæ similis, Pimpinella Germanorum, Saxifraga Hircina vulgo, Selinum sive Apium Hircinum, Pimpinella alba, Pimpinella major splendens sive umbellifera, *Nonnull.* vulgo *la grande-Pimpinelle-Saxifrage*, *la grande Bouquetine ou Boucage*, *le gran Persil de Bouc.*

Radice est longa, ampla, minimum digitum crassa, alba, nonnullis fibris stipata, sapore urenti, sputumque excitante; caulibus fere bipedalibus, rotundis, striatis, glabris, nodosis, cavis, ramosis; foliis oblongis, pluribus juxta costam simul appensis, alatis, marginibus denticulatis, ac quandoque profundius incis, ex una parte hirsutis, ex altera levibus, atroviridibus, splendentibusque, saporis, radice sapore, minus penetrantis. Summis caulibus, ramusculisque umbellæ locantur, parvis onustæ floribus quinquepetalis, emarginatis, Liliorum æmulis, in femina bina simul juncta, minutissima, brevia, ex uno latere gibba, & striata, ex altero vero plana, saporis acris, tandem abeuntibus: Locis incultis, sabulosis, apricis, pinguisculis, & humidis apparet; Julio, & Augusto florescit. Radix ejus præcipue usurpatur, raro folia, ac semen. Sylvestris majori acrimonia præ Sativa pollet, quum autem colitur satis negotii hortulani facit, radix enim serpit, magnumque soli spatium occupare solet.

Saxifraga parva, *Offic.* Pimpinella Saxifraga minor, *C. B. P.* 160. *Raii Hist.*

445. Saxifraga hircina minor foliis sanguisorbæ, J. B. 3. 111. Saxifraga parva, Dod. Pempt. 315. Tragofelinum minus, Inst. R. H. 309. Pimpinella Saxifraga hircina minor, Park. Pimpinella five Saxifraga minor, Ger. Emac. Saxifraga Pimpinella Germanica minor, Clus. Hist. Daucus Selinoidis, Cord. Hist. Tragium Dioscoridis, Column. Pimpinella foliolis subrotundis, Linn. Flor. Svec. 86. Saxifraga minor foliis Pimpinellæ rotundioribus, Pimpinella crispa, five Petræa vel laxatilis, Tragofelinum petraum, Petrifindula, Pimpinella nostra seu communis minor, Piper Germanorum, Nonnull. vulgo la petite Pimpinelle-Saxifrage.

Radice est simplici, profunda, rugosa, alba, parum fibrosa, sapore urenti; unum, vel plures habet caules pedem cum semisse altos, brevissima, ac satis densa lanugine obtektos, striatos, cavos, ramosos; foliis, satis angustis segmentis, incis, marginibus denticulatis, pari ordine secus costam, unico tantum desinente, locatis, Pimpinellæ vulgaris similibus, obscure-viridibus superne, dilute-viridibus inferne, venis, aut nervis saturate-viridibus, ac quandoque purpureis, circumfufis. Summi caules, ramusculique umbellas efferunt satis amplas, floribus onustas exiguis, albis, quinquepetalis Liliis proximis, quibus duo semina præsto sunt oblonga, striata, ex uno latere gibba, ex altero vero plana, sapore acri, ac penetranti. In pascuis siccis, solo fabuloso præsertim occurrit planta hæc, floresque edit Augusto, foliis summopere, ac statura juxta locorum diversitatem variare solet. Ejus vero radix, afferente Tabernæ Montano, adeo in vetustorum murorum rimis, ac inter saxa immergitur, ut nunquam integra evelli possit.

Plures adsunt Pimpinellæ-Saxifragæ species, magnitudine tantum, foliorum incisione, aut florum colore albo, five rubro distantes.

Omnes ceteroquin eadem vi præditæ, binæ tamen usque adhuc a nobis descriptæ vulgatiores sunt: plurimum habent olei, salisque essentialis. Radices, folia, ac semina a Medicis usurpantur aut infuso, aut decocto, aut pulvere. Diuretica, diaphoretica, ac vulnerario-detergentia reputantur, urinas, mensesque cient, renes densa mucilagine, glareisque quandoque infarctos mundant, malignosque humores corrigunt. A Nonnullis quoque radix ac semen iisdem Petroselini vulgaris partibus æquiparantur; ab aliis semen, Petroselini Macedonici semini substituitur.

Radicis exsiccata pulvis pro usu intrinseco, Piperi nostro vulgari a Rajo anteponitur, tamquam temperatior, minusque calefaciens: Pastillos quoque ex eadem radice, saccharoque conflatos commendat, pro debilibus, inertibusque stomachis glareis ortum præbentibus, necnon colicis intestinalibus, a mala concoctione oriundis: Profecto pastilli prædicti glareas fundunt, ejiciuntque, ventriculique fermentum excitant.

Aqua stillatitia foliorum, florumque insigne est cosmeticum; faciei enim colorem, ac elegantiam conciliat, maculas abstergit, cutemque externis aeris impressionibus magis resistentem reddit. Ad sputum præterea concitandum radicis frustulum, tamquam optimum Masticatorium, mandi solet in dentium morbis, linguæque Paralyfi.

Quibusdam in regionibus, radicibus Pimpinellæ-Saxifragæ majoris, bacca rubræ adnexæ inveniuntur, quæ *Cochinilla sylvestris* nomine, indigitantur; A Tinctoribus vero pro purpura in usum revocantur.

Radix Pimpinellæ-Saxifragæ adhibetur in aqua Generali, & pulvere Ari

composito. Folia in syrupis Consolidæ maj. & Althææ. Summitates in pulvere Chalybis *Pharm. Paris.*

R. Rad. exsicc. Pimpinellæ-Saxifragæ p. ʒ β. Mellis Narb. ʒ vj. Adde f. q. Syrupi Althææ pro Opiata singulis diebus, mane, jejuno ventriculo propinanda, adversus glareas in renibus, & vesica stabulantes, Asthma humidum, stomachumque relaxatum.

S C A B I O S A.

E Satis numerosa Scabiosarum familia, duas tantum familiarius in Arte Medica usurpatas ejus species describemus, Scabiosam nempe, Vulgarem, & Sylvestrem.

Scabiosa, *Offic.* Scabiosa pratensis hirsuta, quæ Officinarum, C. B. P. 369. *Inst. R. H.* 464. Scabiosa major communior, hirsuta, folio laciniato, J. B. 7. 2. *Raii Hist.* 374. Scabiosa vulgaris major, *Dod. Pempt.* 122. *Ger.* Scabiosa vulgaris pratensis, *Park.* Scabiosa arvensis seu segetalis, *Tabern. Icon.* 159. Scabiosa vulgarior inter segetes nascens, *Clus. Hist.* Scabiosa scisso folio, *Cesalp.* Scabiosa major satorum vulgarior, *Lob. icon.* 53. Scabiosa Corollulis quadrifidis, Corollis radiatis, caule hispidio, *Linn. Hort. Cliff.* 31. Scabiosa campestris seu communis, Scabiosa scabra sive hirsutior, *Flora*, Herba Apostematice, *Quorumd.* vulgo la Scabieuse ordinaire des Prez & des Champs.

Radice est rigida, longa, vivaci, caulibus bipedalibus, seu tripedalibus, rotundis, villosis, cavis, foliis binis oppositis, in basi locatis, similibus, & angustioribus, per intervalla suffultis. Folia vero e radice emanantia oblonga sunt, lanuginosa, Valerianæ maj. foliis accedentia, profunde difecta, sapore acriusculo. Summis caulibus florum rotundi fasciculi implantantur flosculis inæqualibus, cæruleis, aut purpureis conflati. Capita veluti quædam subviridia, squammosa, basi foliis adinstar radiorum ornata, capsulisque constantia semen occultantibus oblongum, corolla decoratum, deciduis floribus præsto sunt. Ubique fere crescit, inter segetes, in arvis, pratibusque: Junio, Julioque florescit; plurimumque scissuris variare solet.

Scabiosa amara est, eaque charta cærulea rubore nonnihil perfunditur; unde evincitur salem ad Ammoniaci naturam accedentem, magna olei, terræque portione commixtum in ea contineri; Analyti enim Chymica præter plures liquores acidos, ex ea plurimum sulphuris ac terræ, parum spiritus urinosi, salisque volatilii concreti elicitur. Alexiteria, sudorifica, aperiens, detergens, & vulneraria recensetur, ac internum in usum revocatur. Ejusdem foliis, floribusque aqua Scabiosæ distillata paratur ut plurimum cum aqua Cardui Benedicti præscripta, pari dosi, ab ʒ iij ad ʒ jv. in Portionibus diaphoreticis & cordialibus, adversus variollas, morbillos, febresque malignas; cieri vero sudor potest Theriacæ ʒ j. *Laudani* gr. j. & ʒ vj. Aquæ Scabiosæ, quæ etiam cochleatim exhibita vapores compescit, succo quoque ejusdem plantæ ab ʒ iij. ad ʒ vj. Theriacæ ʒ j. & Camphoræ gr. x. ab sudorem eliminandum iisdem in morbis utimur: succus pariter prædictus, aut plantæ decoctio epota, optima sunt, si urinæ purulentæ appareant, aut ulcera internis in partibus delitescant. In Pleuritide, Tussique pertinaci si forte usurpetur, expectoratio plurimum juvatur, sputus materia abunde exeunte, Pulmones liberantur. Syrupus quoque eodem succo componitur adversus cutaneos

neos morbos aptissimus, dummodo externæ partes plantæ decoctione simul foveantur; pro singulis hujusce plantæ decoctionibus ℞ ij. cochlearia tria Sp. Vini Camphor. admiscantur, omnia deinde linteo percolantur, ad Camphoræ in liquoris superficie innatantis separationem: Decoctio hæc adversus impetiginem optima recensetur, si mensis spatium illiniatur, syrupo etiam in usum revocato; vulnera quoque ea absterguntur. Maculas albas plerumque in Cornea apparentes succo scabiosæ, parum Boracis, & Camphoræ addito, deleri Tabernæ Montanus asserit. Fallopius autem & Valeriola testantur, plantam hanc adversus Carbunculos plurimum valere, a quibus sequens Mixtura magno juvamine usurpabatur.

℞. Succi scabiosæ, Chamomill. & Calendulæ sylv. ana ℥ j. Theriacæ antiquæ ℥ jv. Salis vulgar. ℥ j. Vitell. Ovor. n. ij. M. pro Unguenti specie quadam Carbunculis post eorum scarificationem applicanda.

Juxta Valeriolæ assertum, Garidelius propria experientia remedium hocce optimum comprobavit.

Scabiosæ folia usurpantur in syrupo Consolidæ maj. & in aqua Lactis alexiteria Pharm. Paris. ejus aqua distill. in Althææ rotulis, ejusque succus in Unguento adversus scabiem ejusdem Pharm.

Morsus Diaboli, vel Succisa, Offic. Succisa hirsuta, C. B. P. 269. Succisa sive morsus Diaboli, Dod. Pempt. 124. Trag. 246. Ger. Morsus Diaboli vulgaris flore purpureo, Park. Scabiosa folio integro, Casalp. 541. Scabiosa folio integro hirsuto, Inst. R. H. 466. Succisa, Fuchs. & Cast. Pycnocomon, Column. Scabiosa corollulis quadrifidis, caule simplici, ramis approximatis, foliis lanceolato ovatis, Linn. Hort. Cliff. 30. Succisa flore Cæruleo, Quorund. vulgo la Scabieuse des bois ou Succise, le Mors ou Remors du Diable.

Radice est vivaci, minimum digitum crassa, brevi, quodammodo in centro demorsa, aut rosa, longisque fibris circumfusa, foliis oblongis, acuminatis Scabiosæ vulgaris similibus, integris autem, non succisis, exceptis supremam caulis partem occupantibus, nonnihil crenato ambitu, superna facie, inferna, viridiori, rudibus, adeo brevi lanugine tectis, ut glabra, ac levia videantur, longis caudis, appensis. Hæc inter tempestate declinante plures eriguntur caules fere bipedales, rotundi, firmi, subrubri, ramosi, binis pro unoquoque nodo ornati foliolis, in quorum apicibus flores, Scabiosæ floribus per similes apparent, magis tamen simul congesti, cærulei, quandoque purpurei aut albi, pluribus feminibus striatis. In locis incultis prætis, pascuis, nemoribusque sabulosis, humidisque occurrit, sero, Autumnoque accedente florescit. Folia ejus præ aliis partibus in usum veniunt.

Succisa, sive Morsus Diaboli planta hæc fuit nuncupata, ob ejus radicem veluti erosam, aut demorsam; superstitiose autem id evenisse Boerhaavius asserit, tamquam Diabolus plantæ radicem adeo hominibus utilem, invisam haberet, dentibusque demorderet: sic de ea Germani, Galli, Anglique pronuntiarunt, sicque ab iis proprio idiomate vocitatur.

Hujusce plantæ folia amara sunt, plurimoque rubore chartam cæruleam imbuunt; radix vero amara, ac styptica saturatori. Plurimum olei, salisque essentialis ex ea Analyseos ope recipitur. Ab omnibus veluti alexiteria, & vulneraria reputatur, ac præcedentis defectu iisdem virtutibus ditata dicitur, usurpaturque. Ejus decoctio adversus faucium inflammationes pro Gargarismate excellit testante Dodonæo, S. Pauli, Auctor optimæ fidei asserit,

iisdem cum successu usum fuisse non solum in Angina, verum etiam contra ulcera aphodrisiaca, os, faucesque infestantia. Si Celsalpino fidendum est, ejus radix præstans est Antidotum adversus omnes veneni species; cor enim roborat, sanguinemque internis in partibus coagulatum resolvit. A S. Pauli autem una cum Bontio, adversus Hydropem, Hepatisque abscessus commendatur; Diamerbroekius denique in *Tractatu de Peste* plantæ universæ succum magni facit interne sumptum, adversum ulcera maligna, bubones carbunculosque pestilenciales.

℞. Aquæ Succisæ ℥vj. Theriacæ ℥j. Laudani solidi, gr. j. M. pro potione in Febribus malignis, Morbillis, Variolisque propinanda, quum potissimum eruptio, cordis contractione deficiente, non perficitur.

℞. Aq. distill. Scabiosæ, seu Succisæ, & Cardui benedicti ana ℥ij. Confectionis Hyacinthinæ & Theriacæ ana ℥ss. Antimonii Diaphoret. ℥j. Syrup. Papav. rubri, & Diacodii ana ℥ss. M. pro potione diaphoretica anodyna cochleatim sumenda in morbis acutis, in quibus sudor primum apparet, aut blande ciendus est ad ægroti utilitatem.

℞. Aq. distillat. Scabiosæ sive Succisæ, & Cardui benedicti ana ℥ij. Confectionis Hyacinthinæ & Alkermes ana ℥ss. Aq. Cinnamomi hordeat. & Flor. Aurantior. ana ℥ij. Syrupi Caryophylli ℥ss. M. pro potione cordiali cochleatim exhibenda in lassitudinibus, syncope, partu longo, atque difficili, ac in omnibus animi defectionibus.

℞. Fol. Cardui bened. Succisæ, Chamædryos, & Borriginis ana Man. ss. Flor. Papaver. rubri, & Calendulæ sylvestris ana pug. ij. Sem. Millii nodulo occlusor. ℥ij. Coque per horæ quadrantem in aquæ com. ℔. iij. Fiat colatura, cui adde Syrupi Papaver. rubri ℥j. ss. pro Decoctione sudorifica cyathis tepidis identidem propinanda,

℞. Rad. Succisæ Man. j. Contunde in mortario marmoreo, & fiat infusio xij. horarum spatio super cinerarium calidum in Vini albi Sextario detrahatur deinde radix ac Pipere s. p. inspergatur. Cataplasmatibus forma omnia calida in Angina apponentur.

℞. Fol. Succisæ Man. j. Coque in aquæ com. Sextariis iij. ad medieta-tem. Fiat deinde colatura in duas doses dividenda, quadraginta dierum spatio sumendas, mane, jejunio stomacho, & hora somni, adversus impetiginem, aliosque cutaneos morbos.

S C A N D I X.

PEcten Veneris, Offic. SCANDIX femine rostrato vulgaris, C. B. P. 152. *Inst. R. H.* 326. Pecten Veneris, J. B. 3. 71. *Raii Hist.* 428. Scandix, Pecten Veneris, *Dod. Pempt.* 701. Pecten Veneris sive Scandix, *Ger.* Scandix vulgaris, sive Pecten Veneris, *Park.* Pecten Veneris vulgi, sive Scandix sylvestris, *Clus. Hist.* Scandix feminibus rostro longissimo extensis, *Linn. Hort. Cliff.* 101. Scandix arvensis, Herba Scanaria, acus Pastoris, Acula campestris, *Quorumd.* vulgo *Aguille ou Pegine de Venus.*

Radix simplex, alba, fibrosa, annua, sapore dulci, ad acrem accedente plures emittit caules fere pedales, graciles, ramosos, hirsutos, supernis viridibus, infernis sub-rubris, parumper striatis. Folia habet minutim incisa, Coriandri foliis fere aequalia, caudis satis longis appensa, saporis subdulcis, non-nihil

nihil acris. Summis caulibus, ramulisque umbellæ sustinentur exiguis conflata floribus quinquepetalis, cordatis, ac Liliaceis, totidem capillaribus staminibus, apicibus rotundis; hisce succedunt fructus binis oblongis constantes seminibus, acum æmulantibus, ex uno latere convexis, fulcatisque, ex altero vero planis. Abunde, ac ubique fere crescit planta hæc inter fægetes in arvis, vinetisque, floresque Majo, Junioque edit.

Pecten Veneris plurimum salis essentialis ministrat, ac tamquam aperiens vulnerarius, ac resolvens reputatur: hisce vero diebus fere nusquam in arte Medica usurpari solet.

A Dioscoride, & Galeno ad calculum Renum, & Vesicæ exsolvendum hæc planta commendatur, Matthiolus vero testatur, in Vino, ac Butyro decoctam una cum Petroselini foliis, calidamque regioni pubis admotam, urinas abunde infantum ciere: quod pariter Petroselino tribui potest, a quo solo idem pluries etiam præstatur absque ulla Pectinis Veneris miscella. Rajus vero post plurimum Auctorum testimonia refert, hujusce plantæ radicem cum Malva tusam, & Cataplasmatibus forma applicatam extranea corpora attrahere in membris introducta. A Nonnullis autem adhuc tenera cruda una cum acetariis, aut cum oleo, butyrove cocta esitatur.

S C I L L A.

TRES SCILLÆ species in Officinis notæ reperiuntur, duæ scilicet majores, Rubra, atque Alba ad *Ornithogalum* a Tournefortio relatæ, altera vera Minor ab eodem Auctore Narcissis sociata.

Scilla, seu Squilla, *Offic.* Scilla vulgaris radice rubra, C. B. P. 73. Scilla rufa, magna, vulgaris, J. B. 2. 615. *Raii Hist.* 1164. *Pancratium*, *Dod. Pempt.* 691. *Ger. Clus.* Squilla, *Trag.* 908. *Brunf.* Scilla rubra, sive *Pancratium* verum, *Park.* *Ornithogalum maritimum*, seu Scilla radice rubra, R. H. 381. Scilla rubentibus radicis tunicis, *Lob. Icon.* 152. Scilla major, *Cast.* Scilla femina, *Plin.* Bulbus littoralis, forte *Theophrasti*, *Bellon.* Cepa Maris, sive Marina, Scilla rubra vulgarior, *Nonnull.* vulgo la grande Scille rouge, *Charpentaire*, *Scipoule*, ou *Oignon Marin*.

Radicem habet Cephæ persimilem, bulbosam, infantis caput crassitiæ æquantem, densis contextam tunicis, subrubris, succulentis, viscosis, invicem superfusis, pendentibus ab imo pluribus crassis fibris. Folia emittit pedis, & ultra longitudinem, manus latitudinem fere æquantia, carnosa, satis viridia, succo referta viscoso, & amaro. Hæc inter caulis extollitur pedem cum semisse altus, ad *Asphodeli* caulem accedens, erectus, apice flores emittens senis constantes albis foliis, calyce destitutis, satis rotundis, successive sese aperientibus, totidem staminibus, apicibus oblongis. Hisce fructus semirondi præsto sunt triangulares, interne tribus distincti cellulis, plura semina rotunda, ac nigra occultentes. Radix tantum in usum revocatur. A pluribus Scilla alba huic antepositur: rarior tamen esse solet.

Scilla alba, *Offic.* Scilla radice alba, C. B. P. 73. *Raii Hist.* 1164. Scillæ magnæ alba, J. B. 618. Scilla *Dod. Pempt.* 690. Scilla alba, *Park.* Scilla Hispanica, *Clus. Hist.* Scilla Hispanica vulgaris, *Ger. Emac.* *Ornithogalum maritimum*, seu Scilla radice alba, *Inst. R. H.* 381. Scilla mascula, *Plin.* Squilla, *Brunf. Trag. Matth. Fusch.* Scilla, sive Cepa marina Hispanica, Scilla sive

Squilla major altera, Nonnull. vulgo la grande Scille ou Squille blanche ou male.

Radice[m] habet satis crassam, præcedenti tamen minorem, pluribus conflata[m] tunicis albis, viscoso humore turgidis, pendulis ab imo pluribus crassissimis fibris. Caule[m] propellit ad cubiti altitudinem, erectum, nudum, foliisque destitutum, summitate pluribus ornata floribus ad stellæ modum conflatis, qui Asphodeli floribus simulantur; nonnihil tamen exiliores sunt, Scillæque rubræ floribus persimiles, ac inferne sese explicare incipientes iisdem fructibus, seminibusque, in specie præcedenti descriptis, subsequen[t]ibus. Demum post florum, folia, uti in Croco, præcedentium eruptionem, e radice exeunt quina, aut sena folia densa, carnosa, lata, in terram strata, saturatissime viridia. Planta hæc, quemadmodum & superius descripta, in locis sabulosis, mari proprioribus in Hispania, Lusitania, & Sicilia luxuriat, Augusto, ac Septembri floret, semina autem Octobri, & Novembri maturescunt. Binas hæc descriptiones exarare supervacaneum fortassis erat, quia juxta J. Bauhini observationem Scilla alba, a rubra nisi colore differt. Nobis diversæ magnitudinis afferri solent; recentes, mediocris crassitie, sanæ, bene nutritæ, mense Junio collectæ, ponderosæ, firmæ, succo viscido fætæ, amaræ; & acres sunt eligendæ.

Indiscriminatim duabus recensitis Scillæ speciebus Medici utuntur. In utrisque autem plurimum salis essentialis, olei, ac phlegmatis, ac parum terræ locatur, hinc incidentes, attenuantes, detergentes, ac aperientes censentur; qua de causa a Dioscoride, Plinio, & Galeno ad urinas, mensesque excitandos, & adversum Hepatis, aliorumque infimi ventris viscerum infarctus commendantur. Plures Scillæ præparationes in Officinis reperiuntur, quarum præcipuæ sunt Pulvis, Trochisci, Acetum, & Oxy-mel scilliticum, earumque componendi ratio in Pharmacopœis commode inveniri potest. Pulvis a gr. viij. ad gr. xij. propinatur; Acetum ab ʒj. ad ʒiij. Trochisci a ʒj. ad ʒiij. Oxy-mel a ʒj. ad ʒß. in potionibus, & Looch appropriatis. Horumce remediorum frequentior usus esse solet in pulmonum morbis a phlegmate viscido, ac glutinoso bronchia infarciante, expectorationemque impediante obortis. Quapropter mira præstant in Asthmatis humidi paroxismo, catarrhis suffocativis, & Hydrope incipiente. De aliqua hujusce plantæ malignitate fortasse timeri potest ex *Ephemeridibus Germanicis Decuria 2. Anno 8. pag. 298. Observatione 138.* qua narratur, a Gallina Indica pastam, qua Scillæ Cepæ obvolutæ ac in furno concoctæ fuerant, devorata[m] fuisse, quæ post horam, vertigine, & convulsionibus adeo correpta fuit, ut nec se sustinere usquam posse, risumque amisisse videretur; deinde pustulis duris in ejus pedibus obortis, morbus, & symptomata, hac cryseos specie quadam, exitum habuerunt.

Scillæ succus usurpatur in Diachylon magno; Trochisci in Theriaca, & Acetum scilliticum in Emplastro Cicutæ.

R. Aloes Hepaticæ ʒj. Gummi Ammoniaci ʒß. Dissolve in aceto scillitico omnia in pasta solidæ consistentiam reducendo. Deinde adde Tartari vitriolati ʒj. ß. Gummi-Guttæ p. ʒj. M. f. Massa Pilularum; dosi a gr. xij. ad ʒj. sero hora somni duarum horarum a cena intervallo propinanda, ac per plures dies repetenda. Inter meliora adversus Asthma humidum remedia pilulæ prædictæ enumerantur. Si autem duabus,

bus, prima vice sumptis, solatium ægri non persenserint, die crastina, quatuor iis sunt exhibendæ, ad binas deinde, unius diei intervallo, redeundo.

℞. Syrupi Erysimi, & Hederæ terrestris, Oxymellis scillitici ana ℥j. Spermat. Ceti in f. q. Olei Amygd. dulc. soluti ℥j. Ireos Florent. p. & Fol. Hyssopi exsicc. ana ℥j. M. pro Eclegmate cochleatim sumendo in Asthmatis humidi paroxismo. Vel:

℞. Aquæ Cinnamomi spirituosioris, & Oxymellis scillitici ana ℥j. Tincturæ Myrrhæ, & Enulæ Campanæ ana ℥j. M. pro potione cochleatim sumenda.

℞. Pulv. pp. Scillæ gr. x. Confectionis Hyacinthinæ gr. xij. M. cum f. q. Syrupi Althææ pro bolo, octo dierum spatio repetendo, mane, jejuno ventriculo in Asthmate humido, magnisque Thoracis oppressionibus Hydropem minuantibus.

℞. Pulv. pp. Scillæ gr. viij. Nitri defæcati gr. xvj. Aquæ Parietariæ ℥ij. M. pro potione pluries repetenda jejuno stomacho in Hydrope ascite, & Nephritica affectione.

Scilla parva, *Offic.* Narcissus maritimus, C. B. P. 54. *Raii Hist.* 1140. *Inst.* R. H. 357. Pancratium Monspessulanum, multis Scilla alba parva, J. B. 2. 611. Narcissus marinus, *Dod. Pempt.* 229. *Clus. Hist.* Pseudo-narcissus marinus albus, Pancratium vulgo, *Par.* Pancratium marinum, *Ger.* Præncratium verum, *Gesn. Hort.* Scilla minor seu pusilla, Pancration Monspeliacum, Pancratium flore Lillii, Lilium marinum, Bulbus marinus, Hemerocallis. *Quorumd.* vulgo la petite Scille.

Radicem habet bulbosam, satis crassam, binis tamen anteaetis exiliorem, oblongam, externis nigricantibus, internis albis, tunicis constantem densis, translucidis, nonnihil striatis, humore viscoso, & amaro, refertis absque ulla acrimonia, crassis fibris e basi exeuntibus. Septem aut octo emittit folia satis longa, vix lata, Porri foliis similia, dilute-viridia, vertice obtuso. Ea inter caulis fere bipedalis apparet Asphodeli caulem crassitie æquans, tenerior, nudus, levis, nodisque destitutus, in cujus summitate quinque aut sex locantur flores magni, oblongi, albi, stamina sex apicibus luteis gestantes. Capsulæ triangulares, tribus loculis divisæ, semina continentes lata, plana, & nigra, florum locum occupant. Secus mare infra agrum Monspessulanum Planta hæc frequens occurrit; Junio floret, semenque Julio, ac Augusto maturitatem acquirit; si autem solum mutet, raro admodum flores edere solet.

Iisdem facultatibus, ac Scilla vulgaris, prædita creditur; quamvis autem binis præcedentibus substitui posset, non æquis tamen viribus pollet: hinc raro a Medicis usurpatur nisi Scillæ veræ defectu.

SCLAREA.

Orvala sylvestris *Offic.* Horminum pratense foliis serratis, C. B. P. 238. *Raii Hist.* 544. Gallitrichum sylvestris vulgo, sive sylvestris SCLAREA flore purpureo cæruleove magno, J. B. 3. 311. Orvala sylvestris 4. *Dod. P. mpr.* 293. Sclarea pratensis, foliis serratis, flore cæruleo, *Inst.* R. H. 179. Horminum sylvestre, *Fuchs. Ger.* Horminum sylvestre vulgare, *Par.* Centrum Gal-

Gallinæ aut Galli Centrum, *Ruell.* Horminum sylvestre majus flore cæruleo & rubicundo *Thal.* Mati-salvia *Tabern.* Salvia agrestis, *Brunf.* Salvia foliis ovatis inciso-crenatis, verticillis subnudis, *Linn. Hort. Cliff.* 12. Gallitrichum sylvestre flore majore, Gallitrichon agreste, Salvia trasmarina seu Turcica Tota bona sylvestris, *Quorumd.* vulgo *Sclarée*, *Orvale* ou *Toute-bonne* des *Fréz* ou *sauvage*.

Radicem habet simplicem, lignosam, fibrosam, odorem, vivacem, quæ caulem unum, aut plures expellit fere bipedales, satis crassos, quadratos, erectos, hirsutos, cavos, in alas sive ramos invicem oppositos divisos. Folia promit magna, lata, rugosa, rudia, nonnihil sinuosa, marginibusque crenatis, longis appensa caudis, Salviæ foliis proxima, odore penetranti, sapore aromatico. Flores verticillati, in spicam longam quodammodo procedentes, magni, labiati, cærulei, purpureive, raro albi, calyce suffulti glutinoso, quinque cuspidibus distincto, summis caulibus, ramusculisque locantur, eorumque locum subeunt semina satis crassa, semiorunda, lævia, expolita, sub-nigra, capsulis florum calyces efformantibus, conclusa. Secus vias, in arborum limitibus, collibus herbosis, pratiquæ tam elatis quam imis planta hæc apparet, ejusque flores Junio, Julioque.

Alto silentio ab Auctoribus Sclarea prætermittitur, excepto Garidelio, qui in *Historia Plantarum agri Aquisextiensis*, ei satis memorandam facultatem tribuit. Asserit enim, utilissimam esse adversus crurum ulcera, remediumque esse in Provincia familiarissimum; qua de re folium ejusdem exsiccatum recipitur, parumper Vino calido maceratur, ac statim apponitur. Frequenter omnibus aliis incassum adhibitis Remedium hocce palmam arripuit. Folia quoque recentia in usum revocari, vulneribusque recentibus aptari possunt, ea enim cito consolidat.

S C O R D I U M.

Inter diversas Chamædrys species, binæ extant communiter SCHORDIUM vocatæ, allium enim redolent, Verum scilicet, & Adulterinum.

Scordium, *Offic. C. B. P.* 247. *J. B.* 3. 292. *Dod. Pempt.* 126. *Ger. Raii. Hist.* 576. *Gord. Trag. Lob. Fuchf. Anguil. Cesalp. Taber. Lugd. Hist.* Chamædrys palustris Canescens, seu Scordium Officinarum, *Inst. R. H.* 205. Scordium verum, *Gesn. Hort.* Scordium Legitimum, *Park.* Chamædrys palustris allium redolens, *Mor. Hist. Oxon.* Teucrium foliis ovato-lanceolatis ferrulatis, sessilibus, floribus sæpius binatis, *Linn. Hort. Cliff.* 302. Scordion, allium palustre sive aquaticum, *Trixago* palustris, *Quorumd.* vulgo *le vrai Scordium* ou *Chamarras la Germandrée d'eau*, ou *aquatique*.

Radicem habet fibrosam, serpentem, vivacem, plures ejicientem caules manum æquant, ac quandoque pedales, quadratos, hirsutos, cavos, ramosos, solum versus proclives, serpentes, folii appositis, oblongis, Chamædrys vulgaris foliis majoribus, rugosis, ambitu denticulato, molliusculis, hirsutis, subalbidis, allii non ingratum odorem reddentibus, sapore amaro. Juxta caules, ramulosque ex foliorum alis flores emergunt exigui, labiati, vertice expanso, quinquifidi, sub-rubri, quibus quatuor semina minuta rotunda, capsula calycem floris efformant, conclusa succedunt. In locis humidis, ac paludosis, secus fossas aquis redundantes, nascitur, Julio, Julioque floret;

ret; non raro in agro quoque Parisiensi occurrit. Juxta C. Bauhinum magnitudine varia est, ac in hortis translata facile perit. A. J. autem Bauhino, & Tournefortio juxta Lobellii auctoritatem Scordii fere deperditi inventio Guilielmo Pellissierio Episcopo Monspefulano tributa fuit, quod etiam a Rondeletio confirmatur.

Scordium amarum est, aromaticum, chartam cerulam rubro colore inficit. Ejus folia digitis compressa, odorem, saporemque alii manifeste reddunt. Constare autem Scordium videtur sale volatili, oleoso, & sale ammoniacali non omnimode exsoluto, sed plurimo sulphure, irretito: tamquam resolvens, aperiens, diaphoreticum, & vulnerario-detergens reputatur. Intus, extrinsecusque usurpatur. Folia, floresque in decocto; ex iis Man. parvus, pro singulis aquæ lb. ij. recipitur, exhibeturque cum successu in febribus malignis, variolis, morbillis, morbisque cutaneis, ad appetitum revocandum, arthritidem avertendam, vermes enecandos, sanguinem insensibili perspiratione depurandum, urinas ciendas; in omnibus quoque prædictis casibus Scordium ad modum Theæ in usum revocatur, pugillo uno in liquoris lb. β. immisso, aut in jusclo omni pinguedine destituto per horæ semis infuso. Ejus usitatiores præparationes in Officinis sunt Aqua stillatitia, Tinctura, Extractum, Conserva, & Syrupus.

Distillata aqua ab ℥ij. ad ℥vj. præscribitur, Tinctura vero a ℥β. ad ℥ij. in Julapiis, Potionibusque cordialibus, diaphoreticis, & vermifugis. Extractum ℥β. & Conserva ℥j. ad sudorem eliciendum. Conserva hæc eadem usitatissima est adversum sputum purulentum, icterum, mensiumque suppressionem. Vinum quoque, ac Acetum parantur Scordii infusione, ab ℥jv. ad ℥vj. exhibendum, ad sudorem eliminandum, pro quo quandoque urinæ profluvium suboriri solet; hinc hydropicis quoque perutilis reputatur. Syrupus denique ad ℥j. in omnibus prædictis morbis usurpatur. Planta hæc extrinsecus, ut innuimus, detergens est, ac vulneraria; in Lotionibus una cum Absinthio, & Centaurea minoribus in usum revocatur, nec non in fomentis, & Cataplasmatibus forma, membris imminente Gangrænæ periculo laborantibus. Si vero Gangræna jam irreperit, carnes sphacelum minitantes probe prius sunt mundandæ aqua Sublimati corrosivi, & Arsenici, aut butyro Antimonii, absque enim hisce adminiculis vulnerariæ plantæ nihil valere possunt. Juxta Rajum Scordii pulvis bono cum successu adhibetur, ad bubones pestilenciales, & ulcera maligna curanda.

Scordium usurpatur in Aceto Theriacali, Theriaca, Mitridato, Orvieto, Antidoto Matthioli, ac in magno Confectionum Alexiteriarum numero; in Pulvere vermifugo, in Oleo Scorpionum, & Unguento mundificativo de Apio dicto *Pharm. Paris.* Ex hac planta quoque *Diascordium* tam Fracastorii, quam Sylvii denominatur, confectiones nempe illæ duæ adeo celebres cordiales, ac anodynæ, quibus præcipue somnus conciliatur, colici dolores sedantur, stomachicæ resolutiones impediuntur.

℞. Aq. Cardui benedicti & Scordii ana. ℥jv. Aquæ theriacalis ℥ij. Syrupi Caryophylli ℥j. M. pro Julapio in febribus malignis, ac pestilentialibus sumendo.

℞. Aq. Scordii, Tanaceti, Portulacæ ana. ℥ij. Corallinæ & Sem. contra ana. ℥j. Theriacæ ac Extracti Juniperi ana. ℥β. Syrupi Scordii ℥j. M. pro potione vermifuga semel propinanda.

℞. Aq.

Rx. Aq. distill. Scordii, Hederæ terrestr. & Aquæ Vulnerariæ ana. ℥ ij. Spermat. Ceti, aqua Cinnamomi hord. solutivi ℥ j. Antimonii diaphor. ℥ j. Syrupi Caryophilli ℥ j. M. pro potione vulneraria, & cordiali co-chleatim exhibenda.

Rx. Diascordii ℥ j. Corall. rub. pp. & C. C. ph. p. ana. gr. v. Syrupi Cydonior. q. s. pro bolis conficiendis ab ægro bis de die sumendis, mane, ac vespere, in dysenteria, & colicis affectionibus, stomachi resolutione conjunctis. Si guttæ v. aut vi. Laudani liquidi addantur, anodyna quoque addetur vis.

Cataplasma ad Gangrænæ carnes emolliendas.

Rx. Fol. Scordii Man. ij. Malvæ Man. j. Flor. Althææ, & Lavendulæ ana ℥ j. Coque in aceto pro Cataplasmate, addendo farinæ Sem. Lini ℥ ij. Olei Sem. Lini ℥ j. Salis Ammoniaci ℥ j.

Scordonia, *Offic.* Scordium alterum, five Salvia agrestis, C. B. P. 247. Scordotis, five Scordium folio Salviæ, J. B. 3. 293. Salvia agrestis, five Sphacelus, *Dod. Pempt.* 291. Chamædryis fruticosa sylvestris Melissæ folio, *Inst. R. H.* 205. Scordonia, five Salvia agrestis, *Ger. Raii Hist.* 576. Scordonia five Scordium alterum quibusdam, & Salvia agrestis, *Park.* Salvia sylvestris, *Trag.* Chamædryis elatior Salviæ folio flore Ochroleuco, *Mor. Hist. Oxon.* Teucrium foliis cordatis, crenatis, petiolatis, spicis laxis secundis, *Lin. Hort. Cliff.* 301. Scordium montanum, Salvia bosci, seu nemorensis, Scordotis sylvestris, Scordium secundum, *Nonnull.* vulgo *le Faux Scordium ou Chamarras, la Sauge des bois ou Sauvage.*

Radice est lignosa, flexibili, serpenti, fibrosa, vivaci, quæ plures emit tit caules bipedales, vel tripedales, quadratos, villosos, subnigros, aut purpurascens, ramosos, medulla alba repletos, foliis Salviæ minoris quoquo modo similibus, latioribus tamen, mollioribusque, ad Melissam accedentibus, rugosis, villosis, obscure viridibus, salitisque, ambitu denticulato, contrariis, saporis amari. Summis caulibus, ramulisque florum labiatorum spicæ extolluntur, qui scilicet, aqua, ac in Scordio vero, ratione disponuntur, eandem figuram habent, & colorem herbidum, aut ex albo pallefcentem, quaternis staminibus purpureis; pluribus subsequenter seminibus exiguis, fere rotundis, subnigris, capsula conclusis quondam, floris calycem efformante. In nemoribus montanis, sylvisque crescit planta hæc, in sepibus, aliisque incultis, rudibus, fabulosis, nonnihil tamen humidis locis, flores Æstate edit, diuque detinet, ac variare solet foliis variegatis.

Scordonia odorem habet aromaticum allio proximum. A Nonnullis, ejus decoctio, tamquam optime sudorifica in morbis Venereis præscribi solet: ejus quoque Man. j. in Vini albi ℥ ij. infunditur, & ex eo quarta quaque hora cyathus unus parvus Hydropicis exhibetur, a quo quandoque sublevantur. Stomachum roborat, vermes enecat, orinas movet, ac in ictero, tertianisque febribus convenit. Cum autem ejus virtus plurimum ad Scordii veri vim accedat, huic quandoque substitui potest. A Gesnero, prædicto præferri solet; a Fabricio Hildano ad ulcera gangrænosa curanda commendatur, pro quibus dosi Scordii communis duplicata ab eo usurpatur.

S C O R S O N E R A.

SCORZONERA: *Offic.* Scorzonera latifolia sinuata, C. B. P. 275. *Inst.* R. H. 476. Tragopogon Hispanicus, five Elscorzonera, aut Scorzonera, J. B. 2. 1060. Scorzonera major Hispanica, 1. *Clus. Hist.* 137. Viperaria, five Scorzonera Hispanica, *Ger.* Scorzonera Hispanica major, *Par. Raii Hist.* 248. Tragopogon peregrinus vel Hispanicus, *Gesn. Hort.* Scorzonera floribus simplicibus, & plenis, *Camer. Hort.* Scorzonera Hispanica, seu Bohemica, *Muth.* Scorzonera Hispanica & Germanica, *Tabern.* Scorzonera latifolia lutea, *Serpentaria Hispanica*, *Quorund.* vulgo *Scorsenere*, *Cercisi ou Salcisi noir ou d'Espagne*.

Radice est pedem longa, simplici, pollicem crassa, externe nigra, intus alba, tenera, fractuque facili, vivaci, carnosâ, succo fœta lactiginoso, dulcissimo, quæ si coquatur, optimum cibum ministrat, ideoque Quadragesimali præsertim tempore in culinis usitatissima. Caulem effert bipedalem, rotundum, striatum, cavum, pluribus ramis distinctam longis, ac lanugine quadam tunicæ more circumfusus. Folia longa sunt, satis lata, Tragopogon foliis similia, lævia, basi caulem amplectentia, quandoque aliquantisper sinuosa, ac ambitu crispato, firma, nervosa, angusta, oblonga, cuspidè desinentia, obscure viridia. Summo caule, ramulisque flores progignuntur amplii, lutei, quibusdam scilicet efformati fasciculis, calyceque suffulti longiusculo, gracili, squammosis foliis constante; floribus præsto sunt semina longa, delicata, alba, cristata. In omnibus fere Olitoriis hortis planta hæc bolitur, floretque a Majo, & Julio ad Autumnum usque, Hispaniæ incola est, ubi sponte nascitur in humidis locis, sylvisque montanis.

Scorzonera nuncupatur, a Catalaunica denominatione *Escorso* qua *Vipera* indigitatur, adversus enim Viperarum morsus ab incolis usurpatur.

Ejus radix familiarissimum usum habet, & pro alimentis, & pro re Medica. Plurimum habet salis essentialis, mediocrem olei portionem; eligenda vero est tenera, carnosâ, succulenta, saporis dulcis, gratique. Tragopogono hortenfi saporem habet penetrantiorem, urinas ciet, ventriculum roborat, & sudores, mensesque propellit; aptissima quoque reputatur in variolis, ac peste, adversus venena, ac Vipera, aliorumque veneficorum animalium morsum. Ejus radix probe cocta alimentum est saluberrimum quocumque tempore, quacumque ætate, & temperamento aptissimum, quum autem nonnihil calefaciat, moderate est usurpanda. Pro re autem Medica in Prifanis adversus omnes malignos morbos præscribitur.

Boerhaavius in *Historia Plantarum horti Lugduno-Batavi* magnopere radicis Scorzonerae succum diutius sumptum commendat ʒ iij. mane, jejuno stomacho iis propinatum, in quibus veneni suspicio locum habet; magnis quoque eam laudibus extollit adversus Hypochondriacas affectiones, viscerumque obstructions, dummodo ea tantum tusa, decoctio Hordei superaffundatur, coctura enim omnem efficaciam ex hac secedere, tradit. S. quoque Pauli Boerhaavii sententiæ favet: testaturque propria experientia, non Hepatis obstructions hocce remedio solum sanasse, verum etiam antiquos Icteros, Hydropesque primum apparentes.

Foliis, floribusque Scorzonerae aqua distillata elicitur, ab ʒ iv. ad ʒ vj. præscribenda in Julapiis, & Potionibus cordialibus, & diaphoreticis.

Nico-

Nicolaus Monardus Hispanus Medicus integrum *de Scorzonera* Tractatum divulgavit, in quo mira profecto, nec tamen experientia adhuc comprobata in medium adducit. Nos vero, cum experimentis tantum innixi simus, ex hisce omnibus proprietatibus, vulgatiores tantum, ac obvias confirmamus.

Aqua Scorzonerae distillata usurpatur in Aqua Divina *Pharm. Paris.*

℞. Rad. Scorzonerae lotar. ac taleolatum incisar. ℥j. Coque in aqua ℔iij. ad tertiae partis diminutionem; Adde Glycyrrhizae in fila evulsae ℥ij. Infunde per horae dimidium, fiat deinde colatura pro Pituita convenienti in Variolis, Morbillis, ac Febribus malignis.

℞. Rad. Lapathi sylvestris ℥j. Aquilejae, Scorzonerae, & Bardanae ana. ℥℔. Fol. Fumariae, Scabiosae, Agrimoniae, & Cardui benedicti ana Man. ℔. Antimonii p. noduloque infusi ℥j. Coque in aqua ℔vj. ad tertiae partis consumptionem. Fiat deinde colatura leviter exprimenda, & adde Syrupi Fumar. ℥jv. pro Apozemate, binis cyathis calidis, de die, propinando, novem dierum spatio, adversus Scabiem, Impetiginem, Porriginem, aliosque cutaneos morbos.

℞. Aq. Scorzonerae, Borriginis, & Cichorii ana. ℥ij. Aquae Cinnamomi hordeat. & Aquae Theriacalis ana. ℥j. Sp. Nitri dulcif. gut. xx. Syrup. Limon. & Caryophylli ana. ℥℔. M. pro potione cordiali una vice, aut choceleatim sumenda.

Potio cordialis efficacior.

℞. Aq. Scorzonerae, & Scabiosae ana. ℥ij. Aquae Cinnamomi hord. ℥℔. Theriacae ℔ij. Pul. Viper. ℔j. Sp. volatilis C.C. gut. xx. Syrupi Caryophylli ℥j. M. pro potione choceleatim exhibenda.

℞. Rad. Scorzonerae mund. ℥j. ℔. Contunde in mortario marmoreo, paulatim ℔j. decoctionis Hordei affundendo. Fiat colatura linteolo expressa, & adde Syrupi de quinque radic. aper. ℥℔. pro decoctione, mensis spatio, mane, jejunio ventriculo repetenda, in Hepatis, Lienisque obstructionibus, Ictero, ac Hydrope enascente.

S C R O P H U L A R I A.

INter omnes SCROPHULARIÆ species, sequentes duæ tantum in usum Medicum venire solent.

Scrophularia, *Offic.* Scrophularia nodosa foetida, C. B. P. 235. *Inst. R. H.* 166. Scrophularia vulgaris & major, J. B. 3. 421. Scrophularia, *Dod. Pempt.* 50. Scrophularia major, *Brunf. Lob. Ger. Raii Hist.* 764. Scrophularia major vulgaris, *Par. Clymenum mas, Ges. Hort. Galeopsis, Fuchs. Ocymastrum alterum. Trag.* 135. Scrophularia major recentiorum Medicorum, *Cesalp.* Scrophularia foliis cordatis, oppositis racemo terminatrici, *Linn. Hort. Cliff.* 322. Scrophularia vulgatio, Millemorbia, Ficaria, Ferraria, Calstragula, *Quorumd.* vulgo la grande Scrophulaire commune, ou des bois.

Radice est crassa, longa, serpenti, alba, nodosa, inæquali, vivaci, quæ pluries emittit caules bipedales, & ultra, erectos, firmos, quadratos, interne cavos, purpureo-nigricantes, in alatos ramos divisos. Folia habet oblonga,

longā, lata, acuminata, ambitu crenatō, Urticæ majoris similia, major^a tamen, obscuriora, ac neutiquam vellicantia, invicem in unoquoque caulium nodo opposita. Summis caulibus, ramulisque flores implantantur labiari, atro-purpurei, calyce suffulti monopetalo, quinquifido, quaternis staminibus, apicibus luteis. Fructus hisce rotundi succedunt acuti, duabus distincti cellulis, pluribus feminibus nigricantibus, refertis. Sambuci odore admodum ingrato scatet universa planta, saporeque amaro; in locis umbrosis, sepibus, nemoribus, sylvisque cædvis frequens occurrit, floresque ministrat Junio, Julio, & Augusto. Radix, Folia, ac Semen in usum Medicum veniunt, præcipue vero radix.

Scrophulariæ maj. folia amarissima sunt, male olent, salisque modico rubro colore chartam cæruleam tingunt, quod saturatius a radice præstatur, unde conjici potest, salern ammoniacum, nativo terræ sale contentum, in hacce planta prædominari, ac in ea, magna olei foetidi quantitate consociari. Analyseos Chymicæ ope plurimum Salis volatilis concreti, plurimumque olei ex hac recipitur, unde vis resolvendi, emolliendi, ac temperandi derivare solet. Hæc enim revera principia essentialia requiruntur in remediis, tam ad tumores contumaciores inflammatione sociatos, quam frigidos distos emolliendos, aptis. Oleum foetidum fibras relaxando, earum tensionem minuit, ac temperat, sal namque ammoniacum attenuat, dividit, materiamque infarcientem eliminat. Fere omnia plantarum genera Sambuci, & Stramonii odore scatentia, iisdem fere facultatibus ditantur adversus inflammationes, tumoresque: aptissima præterea sunt protendineis partibus.

Tum intus, cum extrinsecus universæ Scrophulariæ maj. partes, radix nempe, folia, & semina in usum revocantur. Radix p. 3j. mane, jejuno Ventriculo, appropriata Conserva, commixta, præscribitur, aut Vini cyathus in quo radix hæc per noctem infusa fuerit, Hæmorrhoidibus internis dolentibus, agris propinatur, quibus remediis brevi solantur. Tragus vero asserit Scrophulariæ radicem tufam, ac 3j. in Vino exhibitam ad vermes enecandos valere: aqua autem, in qua per noctem plantæ radices maceratæ fuerint, pariter pro morbis superius indicatis Ptilanæ forma convenientissima recensetur.

Externe præterea adversum strumas exsiccatas macerata folia, Cataplasmatum forma, singulis diebus, renovata commendantur, quæ hoc simplici remedio hebdomadis senis sanantur: plantæ etiam succus ad ulcera acriora & carcinomatosa etiam sananda usurpatur, ab aliis vero radicibus contra scrophulosos tumores, hæmorrhoides, scabiemque Unguentum paratur: pulvere etiam ejusdem radicis affectæ partes consperguntur.

Ad Scrophulariæ Unguentum conficiendum oportet juxta Tragum, Majore universæ plantæ succum elicere, eumque per annum in vase vitreo probe concluso servare; miscetur inde p. æ. Olei, Ceræque recentis. Idem Auctor asserit, omnes scabiei, impetiginisque species, ad Elephantiasim quoque accedentes eo sanatas vidisse: plurimum etiam commendat aquam distillatam hujusce plantæ in papulis, rubentibusque faciei pustulis. Auctor vero *Histories Plantarum Lugdunensium* Unguenti Scrophulariæ conficiendi rationem tradit modo sequenti. Autumno hujusce radices recipiantur, una cum recenti Butyro tufæ, quindecim dierum spatio in vase e silice probe clauso in Cavea

repo-

reponantur, postea igne liquatis, Unguentum prius linteo colatum servetur. Si Tragi methodus sequatur, Oleo succus Scrophulariæ est perfundendus, ne fracescat, aut loco Olei, sexta pars Sp. Vini defœcatissimi addenda est. Si vero Unguentum juxta *Historiæ Plantarum Lugdunensium* descriptionem conficiatur, potius quam in Cavea radices cum Butyro tulas servare, facilius erit, eas digestionem B. M. per triduum tantum committere in Cucurbita vitrea Capitulo cooperta; linteo deinde post fusionem colentur. Unguenta prædicta in Cutaneis morbis, hæmorrhoidibus, ac imperigine exulcerata excellunt, radice pulvere, aut ejus in Vino infuso ægris interim, ut supra innuimus, propinato.

Scrophulariæ maj. radix usurpatur in aqua Generali, Unguento mundificativo de Apio, radix, & folia in Aqua vulneraria, & Emplastro *Diabotano Pharm. Paris.*

℞. Axungia Suillæ ℥. j. Liqueatur igne moderato, deinde adde Fol. incisor. Scrophulariæ, Cynoglossi, Lamii, & Digitalis ana p. æ. Leniter coque, usquedum Unguentum saturate viridescat, tunc colaturæ admisce Cera ac Resinæ p. æ. Therebenthinæ ʒ ij. Viridis Æris ʒ j. M. de novo ad consistentiam Unguenti solidiusculi. Unguentum celeberrimum est adversus strumas exulceratas.

Betonica aquatica *Offic.* Scrophularia aquatica major, C. B. P. 235. *Inst. R. H.* 166. *Ger. Raii Hist.* 764. Scrophularia maxima radice fibrosa, J. B. 3. 421. Betonica aquatilis, *Dod. Pempt.* 50. Ocymastrum majus, *Trag.* 185. Clymenum foemina, *Gesn. Hort.* Betonica aquatica, *Ger. Lob.* Betonica aquatica major, *Park.* Scrophularia foliis cordatis, pediculorum alis in caulem decurrentibus, *Guet. Observ.* 201. Yquetaya Brasiliensium seu Brasiliensis, *Gul. Homberg. f. Marchand.* Scrophularia foemina, Scrophularia palustris non foetida, radicibus fibrosis, Scrophularia aquatica sive altera, Betonice folio, *Nonnul.* vulgo la Scrophulaire aquatique, l'Herbe du siège, la Betoine d'Eau.

Radice est satis crassa, fibris longis, albisque stipata, vivaci, plures caules emittente, binos, tresve pedes altos, minimum digitum crassos, quadratos, quibusdam in locis sub-rubros, in aliis vero virides, intus cavos, satis teneros, succo refertos, leves, ramosos, foliis Scrophulariæ comm. similibus, non adeo tamen acuta extremitate, propiusque ad Betonicam vulg. accedentibus, ea vero duplo, aut triplo majoribus, longis, latis, carnosiss, marginibus crenatis, nervosis, invicem contrariis, crassa cauda, & cava appendis, dilute-viridibus, odore, saporeque ingrato. Flores præcedentis floribus simulantur, majores tamen aliquatenus sunt, & ferrugineo-rufescentes. Hisce fructus succedunt rotundi, acuti, in duas cellulas divisi, semina minutissima, & obscura occludentes. Aquaticis in locis, secus amnes, rivulosque, fossasque aqua refertas excrevit, Julio, Augustoque floret.

Scrophulariæ species hæc *Herbe du siège* fuit nuncupata, eo quod præcedentis more Hæmorrhoidibus, aliisque ani morbis medetur, aut juxta D. Chomelii sententiam, quia, *obsidione* Rupellæ diutissime perdurante, deum planta hæc tantum, pro omnibus vulnere specieb, omnimode preparata in usum fuit revocata.

Et de facto vulnerariam vim habet, maximam, & consolidantem. D. Tochneri hæc in re extat Observatio in *Ephemeridibus Germanicis Centuria VII. & VIII.* in qua hujusce plantæ elogium reperitur, ac præcedenti antepontur:

tur: Iisdem tamen principiis scaterere videtur; odorem ingratum pariter habet, ac fere nullo colore rubro cæruleam chartam inficit, unde evinci potest, sal ammoniacum cum oleo fetido ac terra in ea contineri: merito igitur primæ substituitur. Æque adversus Strumas, Hæmorrhoidesque pollet, tam interne, quam extrinsecus usurpatur. D. Marchand celeberrimæ Regiæ Scientiarum Academiæ Parisiensis Botanicus in *Commentario, Academiæ Actis* an. 1701. p. 209. infuso, asserit, folia ejusdem malum Sennæ saporem corrigere, si in ejus infusioni p. æ. admisceantur, quod profecto maximum modum asserere potest, quandoque enim propter ingratum saporem Senna non præscribitur, nec præscripta sumitur, etsi purgans sit tutissimum. Tragus vero ad oculorum fluxiones arcendas Cataplasma foliis prædictis maceratis, melle admixtis, frontique applicatis proponit.

S E C A L E.

SECALE, *Offic.* Secale hybernum vel majus, C. B. P. 23. *Inst. R. H.* 513. Secale, J. B. 2. 416. *Ger. Raii Hist.* 1241. Rogga sive Secale Plinii, *Dod. Pempt.* 499. Siligo, *Brunf. Ruell. Lon. Olyra. Cord. Tiphæ Cerealis*, & Tiphæ Theophrasti, *Port.* Secale vulgatius, *Par.* Farrago, *Fuchf. Lob. Tabern.* Briza, seu Triticum secundum, *Quorumd.* vulgo *Seigle ou Ségale*.

Radice est annua, delicatulis fibris ornata, plures emittit culmos humanam staturam æquantes, ac quandoque superantes, erectos, firmos, Triticeis graciliores, quaternis, aut quinis interitis nodis, exiguo foliorum numero, quæ scilicet longa sunt, angusta, ac subrubra, dum primum e solo erumpunt. Summis culmis flores fasciculatim enascuntur, pluribusque capillaribus staminibus luteis conflantur, apicibus oblongis, spicatis, abeuntque in grana oblonga, fere cylindracea, gracilia, nuda, externe fusca, interne alba, ac farinacea. Secale autem spicæ, longiores, compressioresque sunt Triticeis spicis. Ubique fere planta hæc coli solet, præcipue vero in solo sterili, levi, fabuloso; Hyeme ineunte, aut Autumno feritur, aut sola, aut cum Tritico fere p. æ. permixta; quæ frugum mixtura *Meteil* nuncupatur, plerumque Majo flores edit; per mensem spica Triticum præcedit, hinc communis invaluit sententia, Aprilem absque secale spica, Majum autem absque Tritici spica transigi non posse. Absque dubio inter segetes post Triticum primum locum habet Secale, aut frequentius alimenti, quam medicamenti forma usurpatur.

J. Bauhinus, alique post ipsum Botanici binas Secale species distinxerunt, Secale nempe Majus, sive hybernum, alterum vero Minus, aut vernal, quum autem primum Autumno Tritici more feratur; postremum Vere tantum, uti Hordeum, feritur, in alio autem binæ hæ species inter se differre non videntur, nisi sationis tempore, & accidentibus ab ea oriundis.

Plurimum olei, salisque essentialis Secale continet, segetisque species est, qua Montanæ gentes, ac Septemprionales ut plurimum pro pane conficiendo utuntur: eundem quoque in usum apud nos revocatur, non tamen frequenter adeo, uti Triticum; quandoque etiam huic admiscetur, ad peculiarem quibusdam non ingratum saporem in pane excitandum, eumque diutius recentem servandum: non adeo tamen uti Triticeus nutrit, ac solum robustis, valentioribusque ventriculis convenit; stomachum enim gravare solet,

difficiliusque concoquitur, tam si sola farina, quam si furfure minus crasso permixta conficiatur: interne turbat, & flatu, ac tormina quandoque progenerat: hinc delicatulis, nec stomacho satis valentibus nullo pacto convenit. Robustis vero, quibus alvus non admodum laxa est, utilissimum esse potest emolli enim, ac referat. Hæmorrhoidibus quoque Hemicranîæ, cordisque palpitationibus obnoxiiis utilis dicitur.

A Nonnullis Secale ad modum Caffæ torretur, ac pulveratum, pari ratione usurpatur, hæc autem sorbitio certe minus calefacit; qualitates tamen gratiamque Caffæ habere non potest.

Secale furfur emolliens est: ejus decotio, cum qua Sacchari parum admiscetur, aptissima est ad Pectoris acrimonias temperandas: frequentius tamen pro clysteribus adhibetur.

Extrinsecus farina Secale quatuor resolventibus farinis substitui solet, iisdemque fere ac farina Hordei viribus gaudet. Cataplasma e Secale farina, Melle, ac Ovi vitello, temperans est resolvens, tumorumque suppurationem promoveret; frequentissime mammis lacte infarctis applicatur. Farina hæc eadem p. æ. Farinæ Triticæ commixta, linteo conclusa, ac fronti apposta, capitis dolorem, deliriumque sedat, præsertim si prædictis farinis Absinthii summitates addantur, Erysipelata quoque sanat. Aqua distillata Secale, juxta S. Pauli, optima est adversus furditatem, ac panis Secale crusta torrefacta, optima est ad dentes expolliendos.

Tempestate pluvia, ac humida in Secale spicis grana quædam ceteris longiora, extus nigra, intus subalbida, nebulis fere corrupta, ac veluti degenerantia progignuntur, nullum tamen prævum saporem habent, *Ergot* in agro Soloniensi nuncupata; *Solonia* autem denominatio, a Nonnullis *Secalonia* affinis dicitur, propter Secale ea in regione redundantiam; aliis in locis *Seges cornuta* propter figuram vocitatur; a Bottonacis vero *Orga Secale luxurians*, *Secalis mater*, *Clavis Siliginis*. Orga vero si forte feratur, neutiquam crescit, quod naturæ consonum est, ac utilissimum. In solo Secale, Origa reperitur, speciesque quædam est deformis, ac admodum infesta. Si forte enim cum pane certa quadam quantitate admixta fuerit, quicumque eo vescitur, terribili morbo *S. Antonii* nuncupato corripitur, universum corpus specie quadam gangrænæ siccæ infestantes, extremitatibus primo affectis, ac præcipue pedibus, gradatim ceteris membris sese corruptentibus, quæ nigra, livida, fætidissimaque evasa, omnino ab articulationibus separantur, quasi arboris ramus amputaretur, atque sic unis post alios decisis dentibus, quandoque solo, extremitatibus deperditis, trunco, exiguo intervallo, superflite. Funestissimi hujusce morbi eruptio, nec internis nec externis remediis debellari haudquaquam potest, nisi citissime occurratur: initio autem sanguinis missiones, ac purgationes, cordialia remedia, ac optima victus ratio agros plerumque liberant, vel ii saltem a morbo sola alicujus manuum, pedumve digiti deperditione sanescunt. Prædictos omnes prævos effectus ex Orga progignitos tantummodo, conspiciemus, si post messem statim panis conficiatur, nihil autem timoris inerit Hyeme præterlapsa, post scilicet grani prædicti evaporationem, quod profecto verisimillimum est, & Observatione D. Bautzmanni in *Ephemeridibus Germanicis*, Decuria III. anno VII. & VIII. p. 52. confirmatur. Ab eo enim asseritur, plures degenerantis hujusce Secale pane ex recenti messe saturatos, statim vertigine, dolore capi-

capitis, faciei inflatione, vomendique conatibus correptos fuisse, quæ omnia merito Secale huic, Orga pernixto, relata fuere; nondum enim probe exsiccatum, ejus prava qualitas in sanguinem injecta fuit. Mirum erit profecto, si post hosce omnes perniciosos effectus ab Orga progenitos, ea tamen energia aliqua Medica prædita sit: verum enim vero a Gasp. Bauhino tamquam optimum remedium ad excedentem mensium fluxum compensandum commendatur.

℞. Furfuris Secale loti Man. j. Fol. Malvæ æ. q. Coque in f. q. aquæ ad ℥. j. Adde colaturæ Mellis violat. ℥ ij. pro clystere emollienti.

℞. Furfuris Secale loti Man. j. Fol. Bardanæ Man. β. Urinæ hominis sani ℥. j. Coque ad Cataplasmatæ consistentiam, quod strumis, bronchocele præsertim applicetur, & mane ac vespere innovabitur.

℞. Far. Secale ℥. β. Vitella ovor. num. vj. M. f. q. Mellis com. pro Cataplasmate adversus mammarum scissuras.

S E D U M.

Quamvis omnes Sedi species in Medicum usum revocari possent, tres tamen sequentes tantum de quibus verba facturi sumus in Officiis plerumque usurpantur.

Sempervivum seu Jovis Barba, Offic. SEDUM majus vulgare, C. B. P. 283. J. B. 3. 687. Inst. R. H. 262. Par. Rati Hist. 687. Sempervivum majus, Ger. Sedum vulgare, Clus. Hist. 63. Eyst. Sedum majus, Fuchs. Matth. Card. Tabern. Gesn. Column. Aizoon magnum, Dioscor. Aizoon sive sempervivum majus, Lob. Camer. Hort. Thal. Lugd. Hist. Sempervivum testorum majus, Rupp. Jan. 132. Sempervivum foliis radicalibus carnosissimis Caulinis imbricatis membranaceis, Corymbo racemoso reflexo, Linn. Hort. Cliff. 179. Aizoon majus legitimum, Sedum primum sive magnum, Sempervivum majus crenatum myrtifolium, Aithales, seu Sempervirens, Jovis Caulis, Pamphanes, Chrysospermum, Aichryson, Holocryson, Chrysis, Protogonon, Quorund. vulgo la grande Joubarbe.

È radice parva & fibrosa plura exeunt folia oblonga, crassa, acuminata, carnosissima, succo foeta, circum solum radici appensa; perpetuo viridia, circulatim disposita, ac veluti rosacea, externe convexa, interne plana, quæ inter caulis ad pedis & ultra altitudinem surgit erectus, satis crassus, sub-ruber, medullosus, foliis, infernis similibus circumfusus, nonnihil tamen artioribus, magisque turbinatis, a quibus squamosus quodammodo efficitur: caulis prædictus apice suo in nonnullos reflexos dividitur ramos, floribus stipatos quinque petalis rosaceis, aut stellatis, purpureis, staminibus decem, apicibus rotundis, quibus præsto sunt fructus, pluribus granulis ad capitis modum conglobatis, constantes, seminibusque minutissimis repletis. Antiquis in muris, tectis, tuguriisque crescit planta hæc, post Æstatis solstitium flores edit, caulisque Autumno, semine maturo exsiccat.

Sempervivum majus Analyti Chymica plurimum acidi, ac terræ, exiguumque salis volatilis concreti portionem elargitur. Verosimile est, saltem eo ad Alumen accedentem paucum sale ammoniaco commixtum contineri; hujusce enim plantæ succus evaporatus urinofum odorem exhalat, a quo salis ammoniaci existentia procul dubio indicatur, refrigerans est planta hæc

detergens, adstringens, resolvens, ac percussiens. Intus usurpatur ejus succus $\mathfrak{z}$ jv. in febribus intermittentibus, nullo frigore distinctis, & in febribus lentis, hecticisque jussulo Cancrorum, ac Testudinum admixtus. Boerhaavius in *Historia Plantarum horti Lugduno-Batavi*, ejus folia tunica mundata, & aqua macerata plurimum commendat in febribus ardentibus, inflammationibus gangrænam minitantibus, stomachi ac intestinorum suppurationibus, in casibus denique omnibus, in quibus immoderatus prævalet calor. In Africa locis quibusdam dysenteria sanatur, $\mathfrak{z}$ x. hujusce plantæ succi exhibitis, quod satis superque probabile est, cum enim inter incrassantia, & refrigerantia remedium hocce locum habeat, bilis, acriumque liquorum, in tubo intestinali, erumpentium, tumque interne corrodentium causticitatem demulcet, ac temperat, in omnibus pariter prædictis morbis ejus aqua distillata ab $\mathfrak{z}$ jv. ad $\mathfrak{z}$ vj. commode in usum revocari potest.

Extrinfecus ejus folia plerumque hamorrhoidalibus inflammationibus apponuntur. Unguentum etiam ex butyro recenti paratur, in quo ad certam consistentiam ebullierint: eademque folia, tunica destituta, callosis in digitis pedum concretionibus, & arthritide affectis partibus applicantur, debita tamen circumspectione, quum enim percussiva vi gaudeant, statim ad ea confugere, quum potissimum magna adsit inflammatio, periculosum est. In Angina autem Gargarisma ex ejusdem aqua stillatitia utiliter usurpatur, Cancris fluviatilibus una cum ejus foliis contulis externe admotis. Gargarisma etiam succo Cancrorum, & Barbæ Jovis simul contusorum in usum revocatur, qui succus quoque aliquando injectionis forma in uteri prolapsu, ac profundis, cavernosisque ulceribus convenit. Eorumdem præterea foliorum succus oleo Nucis commixtus, ac quassatus excellit adversum ambustiones, & erysipelata, quarta parte Sp. Vini addita. Planta universa tusa, & Cataplasmatibus forma fronti apposita capitis dolores, ac deliria febres ardentes comitantia compefcit. Demum D. Ludovici Apini in *Ephemeridibus Germanicis Decuria III anno V. & VI.* extat Observatio, qua narratur, virum ulcere, purulentum, ichorosamque materiam, expurgante, in crure per annum & ultra laborantem, pluribusque incassum adhibitis remediis, tandem pulvere foliorum Barbæ Jovis maj. excicatorum super ulcus insperso, xxvj. horarum spatio, ab eo nunquam digne satis remedii adeo simplicis magnam efficaciam admirante, sanatum omnino fuisse.

In crurum equorum fluxionibus nihil. $\mathfrak{f}$. j. hujusce plantæ succo ab iis ingurgitando, efficacius esse, a D. Tournefortio asseritur.

Ejus folia usurpantur in Unguentis, Mundificativo de Apio dicto, & *Po-puleo Pharm. Paris.*

$\mathfrak{R}$. Succî Sempervivi maj. & Aquæ Rosar. ana $\mathfrak{z}$ iij. Sacchari Saturni $\mathfrak{z}$ f. Syrupi Rosar. exsiccat. $\mathfrak{z}$ j. M. pro Gargarismate in Angina repetendo.

$\mathfrak{R}$. Fol. Solani, Lactucæ, & Plantaginis ana Man. j. Fol. Sempervivi maj. Man. $\mathfrak{f}$. Coque cum $\mathfrak{f}$. q. Oxycrati, adde deinde Far. Fœnu græci $\mathfrak{z}$ iij. Olei rosar. $\mathfrak{z}$ ij. Pro Cataplasmate percussiente.

$\mathfrak{R}$. Aquar. Lactucæ, & Sempervivi man. ana $\mathfrak{z}$ ij. Aquæ spermat. Ranar. & Syrupi Nymphæ ana $\mathfrak{z}$ j. M. pro Julapio refrigerante.

$\mathfrak{R}$. Aquar. Plantag. & spermat. Ranar. ana $\mathfrak{z}$ j. $\mathfrak{f}$. Succî Sempervivi maj. $\mathfrak{z}$ ij. Olei Amygd. dulcium $\mathfrak{z}$ j. Syrupi Diacodij $\mathfrak{z}$ vj. M. pro Julapio anody-

anodyno in dysenteria, & in ventriculi, tubique intestinalis erosionibus aptissimo.

R. Succi Sempervivi maj. $\frac{3}{4}$ jv. Lithargyri $\frac{3}{4}$ j. Vitel. ovor. num. ij. Agitentur diutius in mortario plumbeo, ejusdem materiæ pistillo. Fiat colatura pro injectione adversus urethræ, uterique ulcera.

R. Succi Sempervivi maj. $\frac{3}{4}$ jv. Olei Nucis $\frac{3}{4}$ ij. Quassentur in mortario marmoreo. Adde Sp. Vini $\frac{3}{4}$ j. Splenium mixtura hacce infectum Erysipelati, aut aduotionibus applicetur, ac continuo, dum exsiccat, innovetur.

Vermicularis, seu Crassula minor, *Offic.* Sedum minus teretifolium album, C.B.P. 183. *Inst.* R. H. 262. *Raii Hist.* 1040. Sedum minus, folioli longiusculo tereti, flore candido, J. B. 3. 690. Vermicularis, crassula minor *Officinarum*, *Ger.* Vermicularis flore albo, *Par.* Sempervivum minus album, *Brunsf.* Sempervivum fœmina, *Camer. Hort.* Aizoon minus Matthioli, *Lugd. Hist.* 1129. Aizoon minus fœmina *Fuchs.* Sedum minus vulgare album, *Gesn. Hort.* Semperviva minor. dicta vermicularis, *Anguil.* Sedum foliis oblongis obtusis teretiusculis sessilibus patentibus, panicula ramosa, *Linn. Hort. Cliff.* 177. Sedum minus teres, Aizoon minus flore albo, sempervivum minus alterum floribus candidis, Sempervivum secundum vermiculatis foliis, vermicularis fœmina, cauda muris vulgo, *Quorumd.* vulgo la petite Foubarbe, la Trique-Madame ou Tripe-Madame.

Radice est minuta ac fibrosa, quæ plures propellit caules, manum fere, longitudine, æquantes, duos, lignosos, subrubros, foliis longiusculis, rotundis, carnosiss, succulentis, vermicularibus, vermibus scilicet in caseo putrescenti stabulantibus proximis, juxta caules alternatim dispositis, in quorum apicibus umbellati locantur flores, albi, quinquepetali, rosacei, pluribus staminibus, apicibus purpureis, qui tandem abeunt, in satis exiguis fructus, constantes pluribus vaginis ad modum capitis conglobatis, confertisque seminibus minutissimis. In muris, tectis, locisque soli expositis creseit planta hæc, quæ æstate floret.

Plurimo phlegmate, oleo, paucoque sale Vermicularis constituitur: saporem habet styptico-salinum, maximeque rubro colore chartam cæruleam inficit, unde sal ad Alumen accedens, nec tamen exigui salis ammoniaci, copiosi sulphuris, ac phlegmatis mixturam respuens indicatur. Quibus sane principiis adstringendi, ac refrigerandi vi donatur, stomachi quoque ardorem temperat, hinc haud raro pro acetario usurpatur: quamvis autem a nonnullis Medicis ejus internus usus reprobetur, pravos ullos effectus nunquam tamen produxit; quum vero suis facultatibus cum Sempervivo maj. convenire penitus videatur, huic substitui commode posse judicamus.

Radices, folia, ac succus Vermicularis usurpantur in Emplastro Diabotano; folia vero in Unguento Populeo *Pharm. Paris.*

R. Succus Vermicularis $\frac{3}{4}$ viij. Divide in doses iij. sexta quoque hora propinandas, aqua, vino, aut jusculo permixtas, in delirio ac Phrenitide, pluribusque diebus, repetendas,

Illecebra minor, *Offic.* Sempervivum minus vermiculatum acre, C.B.P. 283. Sedum parvum acre, flore luteo, J. B. 3. 694. *Inst.* R. H. 263. *Raii Hist.* 1041. Vermicularis, sive illecebra min. acris, *Ger.* Illecebra minor, sive sedum ter-

tium Dioscoridis, *Par. Illecebra*, five Sempervivum tertium *Dod. Sempervivum* minimum, five illecebra, *Lob. Aizoon* acre, *Cord. Aizoon* minimum repens tertium Dioscoridis, *Lugd. Hist. 1130. Sedum* minus Cauticum, *Clus. Hist. 61. Eyf. Sedum* foliis subovatis adnato sessilibus gibbi erectiusculis, Vermiculata acuta, Aizoon minus fervidigustus, sedum minimum acre, sedum parvum urens, fedi tertium genus non sempervitens, Uva judaica vel felium uva, Piper murorum seu murale, *Quarumd. vulgo la Vermiculaire* acre on brulante, le pain d'Oiseau.

Radice est exigua ac fibrosa, plures caules emittente demissos, breves, graciles, foliis exiguis, densiusculis, pinguibus, acuminatis, triangularibus, succulentis. Summis vero caulibus parvi, lutei, flores stelliformes ac quinquepetali locantur, pluribus staminibus in centro locatis, apicibus pariter luteis, qui tandem exiguos in fructus commutantur, hi autem vaginis constant ad modum capitis coagmentatis, seminibusque minutissimis refertis. Ubique fere germinat planta hæc radicibus suspensa, antiquis in muris, in tectis demissioribus, rusticis tuguriis, aut aliis in locis strata saxosis, aridis, muscosisque, Junio autem flores edit. Saporem habet penetrantem, ac urentem, hinc Gallice vulgo *Poivre de Murailles* nuncupatur. Semine autem ad maturitatem accedente, planta exsiccat, ac Hyeme perit.

Illecebra minor saporem utique habet acerrimum, ac fervidissimum, videturque in ejus textura e sale acido terræ connaturali, salem rodentem ad Nitri Spiritum accedens sulphure implicatum, ac edulcoratum originem ducere, juxta placitum Tournefortii in *Historia plantarum Agri Parisiensis*. Præ ceteris simplicioribus anti-scorbuticis planta hæc ab Etmullero commendatur: sal autem acre, quo abundat egregie Scorbutorum exulceratas gingivas detergit. Adnotat præterea idem Auctor, ejusce succo adeo stomachum vellicari, ut vomitus excitetur; hinc, inquit ille, a pluribus Medicis in febribus intermittentibus, & continuis chronicis, a materie prava in primis viis stabulante, ut plurimum, ortum, aut fomitem habentibus præscribitur; qua salutarì vomitu evacuata, morbus quoque tollitur; advertendum tamen est, ne remedium hocce in usum revocetur, quum præsertim summus adsit calor, aut saburræ in ventriculo latentis certa haudquaquam extent signa. Boerhaavius vero in *Historia Plantarum Horti Lugduno-Batavi* asserit, agnovisse agyrtam ʒij. succi hujusce plantæ cum lacte, aut cerevisia exhibentem, ad quartanam febrem, hydropem, aliosque chronicos morbos sanandos, eique rem semper feliciter cessasse, vomitu copiose excitato, dummodo abesset calor, quo præsentem morbus augebatur; ab expertioribus itaque Medicis tantum, in usum prudenter revocetur remedium hocce, quod omnium expertissimus Boerhaavius ob magnam acrimoniam nunquam interne præscribere audebat; Scorbuto tamen excepto, in quem mira præstat, quemadmodum observatione D. Bernardi Belovv comprobatur, in *Ephemeridibus Germanicis Decuria prima anno VI. & VII. p. 33*. In ea autem methodus exponitur, qua plures milites scorbutici, hujusce plantæ ope, sanati fuerunt: ejus Man. viij. in Cerevisiæ ℥ viij. cooperto vase ad medias decoquebantur: hujusce decocti tepidi ʒ iij. vel jv. quotidie mane, aut tertia quaque die, juxta agri vires, propinabantur, hinc copiosus vomitus sequebatur, iique primum sanitatis restituebantur, qui magis, faciliusque vomebant.

Gingivis præterea exulceratis, dentiumque tremoribus Gargarisma ejusdem

dem decoctionis tepidum, pluriesque repetitum præscribebatur, additis Alumine crudo, ac Melle rosato, variata dosi, juxta variam casuum exigentiam. Crurum ulcera præter internum decoctionis prædictæ usum, planta bis in Cerevisia decocta fovebantur, iisque Cataplasmatibus forma magna apponebatur.

Testatur demum laudatus Auctor quinquaginta, & ultra nervorum, ac tendinum contractione adeo laborantes, ut talus usque ad poplitem, absque ulla distensionis spe, pertingeret, sola prædicta decoctione pluries repetita, frequentibusque lotionibus, & Cataplasmate ex tota planta decocta, ac expressa, ad sanationem usque, super affectos tendines in usum revocato, perfecte consilio suo convaluisse.

Peculiaribus ergo hisce exprimentis, ac in maximo ægrorum numero institutis, utiliter usurpari posse videtur planta hæc in scorbuticis affectionibus, e quibus tamen magnus æstus, sanguinisque fusio sejuncta omnino sit, sique nutritio præcesserit, quæ facile in acrimoniam converti possit; contrariis autem in casibus morbus augebitur potius, sanguinis exolutionem accelerando, in hisce ergo tutius erit sese ea penitus abdicare.

S E N E C I O.

SENECIO, *Offic.* Senecio minor vulgaris, sive Erigeron, J. B. 2. 1041. Senecio, sive Erigeron, *Lob. Icon.* 225. Senecio vulgaris, *Park. Raii Hist.* 290. Erigeron, *Ger. Verbenæ* fœmina, *Brunf.* Senecio, sive Herbulum, *Trag.* 285. Senecio foliis pinnato-sinuatis amplexicaulibus, floribus nudis sparsis, *Van-Roy, Flor. Loyd. Prodr.* 165. Senecio foliis pinnatifidis denticulatis, laciniis æqualibus patentissimis, rachi lineari, *Linn. Hort. Cliff.* 406. Erigeron minus, *Acanthis*, *Carduncellus* qui omnium mensium flos vulgo, herba petrel-la, *Senecium*, *Pappus* vel herba Pappa, *Nonnul.* vulgo *Senecion* ou *Senesson*.

Radice[m] habet exiguam, fibrosam, albescentem, unum, aut plures pro-pellit caules fere pedales, rotundos, striatos, intus cavos, quandoque sub-rubros, ramosos, quibusdam in locis soli præcipue obnoxii, villosos, foliis oblongis, incis, denticulatis, alternatim locatis, basi latissima appendis, cauda destitutis, obtusa cuspide terminantibus, obscure-viridibus. Summo caule, ramisque fasciculatim flores implantantur, pluribusque luteis flosculis constantur stelliformibus, calyce suffulti monopetalo, quinque staminibus apicibus cylindræis in centro sitis; hisce præsto sunt plura ovalia semina, longis cristis præincta, caput album junctim efformantibus. Planta hæc nullo patenti odore prædita ubique crescit in arvis, secus vias, in vineis, in hortis, locisque sabulosis, & apricis; continuo iterum producit, totoque anno virefcit: quacumque tempestate flores edit, nec Hyeme quidem excepta, ac Vere advenante jam senescit, hinc *Erigeron* vocata fuit.

Senecio saporem habet acidiusculum; ac chartam caruleam in saturate-rubrum colorem immutat. Analyseos vero Chymicæ ope, præter plures acidos liquores plurimum olei, ac terræ largitur, nihil salis volatilis concreti, parum autem spiritus urinosi; hinc conjectare possumus, hujusce plan-tæ saltem ad Coralli saltem accedere, plurimo tamen sulphure, exiguique sa-lis ammoniaci mixtura irretiri. Senecio emolliendi, temperandi, ac resol-vendi energiam habet, interne, ac externe usurpatur. Ejus succum, 3 ij.

exhibitum, vermes enecare, a D. Tournefortio testatur in *Historia Plantarum Agri Parisiensis*, quod a Rajo confirmatur, consuetudine præsertim Anglorum Veterinariorum, qui eodem succo equos vermibus laborantes sanare consuecunt: Tragus nihilominus internum hujusce plantæ usum reprehendit, quibus autem rationibus ejus fulciatur opinio penitus ignoratur: Plures Medici e contra asserunt, eundem succum Cerevisia conjunctum, aut plantæ prædictæ decoctioni, Melli, Passulisque Chorintiæ sociatam, vi lenissima per superiora purgandi pollere, remediumque esse utilissimum in ictero, hepatis morbis, fluoribus albis, nec non in vomitu ac sputo sanguineo. Aqua ejus præterea Stillatitia albos fluores compescit. A Boerhaavio autem ejusdem succus Oxycrato mixtus commendatur adversus faucium inflammationes. Omnium denique frequentissime planta hæc adhibetur in decoctione pro clysteribus emollientibus.

Externe quoque Cataplasmatis forma ad tumorum suppurationem promovendam, adversus arthritidem, & hæmorrhoides, ac ad lac in mammis stagnans excutiendum in lacte costæ, aut butyro recenti frixa usurpatur.

Senec. folia in decoctione emollienti pro clysteribus *Pharmacopœæ Parisiensis* recipiuntur.

Rx. Fol. Senec. Malvæ, & Verbasci ana. Man. j. Coque in lactis lb. ij. cum æ. q. aquæ com. ad quartæ partis diminutionem. Immergatur deinde panni lanei frustulum, fortiterque exprimatur, partique dolenti, ac inflammationem minitanti applicetur.

Rx. Fol. Malvæ, Mercurialis, Parietariæ, & Sanec. ana. Man. ss. Coque in aquæ com. lb. ij. ad medias. Fiat colatura pro clystere emollienti.

S E R P Y L L U M.

OMnes SERPYLLI species iisdem fere proprietatibus insigniuntur, hinc una, vel altera aliis commode substitui potest: de binis tamen frequentibus, vulgarioribus nempe, verba tantum faciemus.

Serpyllum Citratum, *Offic. Ger. Par. Raii Hist.* 522. *Tabern. Icon.* 360. Serpyllum foliis Citri odore, C. B. P. 220. *Inst. R. H.* 197. Serpyllum Citri odore, J. B. 3. 270. Thymum latifolium, *Ger.* Serpyllum Panonicum primum, & Serpyllum Citri odore, *Clus. Hist.* Serpyllum foliis citratis, *Quorumd. vulgo, le Serpolet ou Pillolet Citronné.*

Radice est delicatula, ac fibrosa, plures expellit caules quadratos, maximum longitudine æquantes, duros, lignosos, in terram stratos, foliis exilibus, crassiusculis, e viridi nigricantibus, Citri aut Melissæ hortenensis odore. Summis caulibus, parvi flores quodammodo capitati enascuntur ut plurimum purpurei, tubulares, vertice bilabiato, calyceque corniformi fulciuntur, staminibus quatuor curvis in centro locatis. Deciduis floribus quatuor exigua ac rotunda femina succedunt calycis basi conclusa. Montanis in locis crescit planta hæc Serpyllo vulgari quandoque confusa, floresque cum eo simul Junio, Julio, & Augusto emittens.

Serpyllum, *Offic.* Serpyllum vulgare minus, C. B. P. 220. *Inst. R. H.* 197. *Park.* Serpyllum vulgare, J. B. 3. 269. *Dod. Pempt.* 277. *Ger. Raii Hist.* 521. Serpyllum, *Brunf. Trag. Fuchf. Anguill.* Serpyllum minus flore albo, & flore purpureo, *Tabern.* Serpyllum vulgare repens, *Clus. Hist.* Thymus floribus capitatis,

pitatis, caulibus repentibus, foliis planis obtusis basi ciliatis, Linn. Flor. Suec. 173. Serpyllum vulgatissimum, Nonnul. vulgo le petite Serpolet, le Thym sauvage ordinaire.

Radice est minuta, lignosa, vivaci, atra, capillitio stipata; plures emit-
tit caules quadratos, duros, lignosos, subrubros, demissos, nonnihil villo-
sos, quorum alii ad manus altitudinem eriguntur, alii vero serpendo fibris
delicatulis hac, illac terræ superficiem amplectuntur, hinc ejus tam Græca,
quam Latina denominatio emanavit. Folia vero habet exigua, viridia,
Thymi foliis latiora, rotunda, nervosa, sapore acri, & aromatico. Flores
summis exilioribus caulibus enascuntur capitati, plerumque purpurei, quan-
doque albi, fistulosi, vertice bilabiato, calyceque corniculato suffulti; im-
mutantur autem in parva semina semirounda capsula, conclusa, floriscaly-
cem antea efformante. Planta hæc odore scatet gratissimo, incultis crescit
in locis, montanis, siccis, sabulosis, saxosis, in arvis, pascuisque, uno ver-
bo, fere ubique, Æstate flores emittit, quos diutissime servat. A Parkinsoni
autem Serpyllo foliorum colore tantum differt. Non modo autem juxta lo-
corum climatūque diversitatem odore variat, verum etiam ejus summita-
tes in sub-albida, ac villosa parva sæpe capita desciscunt florum locum oc-
cupantia, vermiculisque nidum præbentia, quas profecto excrescentias a quo-
rundam insectorum icibus proficisci, verosimile est.

Singulæ Serpyllorum species indiscriminatim usurpantur, ac præsertim
binæ usque adhuc delineatæ. Amariusculum est, acré, stypticum, odorum,
chartamque cæruleam saturate-rubro colore imbuunt. Videtur autem in eo
sal volatile oleosum prædominari, acido salis Ammoniaci terræ nonnihil
infectum; dum econtra in sale volatili aromatico oleoso artificiali, acida
salis Ammoniaci portio, sale Tartari aut ejus cineribus irretitur. Hinc Ser-
pyllum cephalica, ac stomachica vi donatur, vaporibus mirifice adversatur,
irritantes materias convulsivis motibus ansam præbentes exterminat, spi-
rituosas particulas sanguini suppeditat, primarum viarum functionibus vigo-
rem conciliat, & obstructions referat. Tam interne, quam externe usurpa-
tur. Noctis spatio in Vino rosato Serpylli Man. j. infunditur, colatura vero
septem aut octo dierum spatio, jejuno stomacho chloroticis præscribitur,
addendo unicuique dosi gut. jv. aut v. Olei essentialis Sassafras. S. Pauli au-
tem testatur, in Dania Erysipelate affectos juvari Serpylli decoctione, quæ
sanguinem depurat, ac sudores, & urinas ciet. Serpylli spiritus, ejusque
aqua distillata aptissima est adversus soporosos, ac rheumaticos cerebri af-
fectus. Spiritum hunc mutis loquelam conciliare dicitur, eo quod uti-
lissimus in linguæ paralyti deprehenditur. Adversum Epilepsiam hujusce
plantæ oleum essentialis, aut aqua e floribus in sp. vini maceratis, distilla-
tionis ope elicitæ plurimum commendatur.

In rheumaticis affectionibus, tussi inveterata, infantum fluxionibus Ser-
pylli Man. j. in lb. ij. ebull. aquæ injicitur, qua vix denuo ebullita, vaseque
ab igne retracto, ac cooperto Mellis albi coch. ij. in infuso exsolvantur,
aut cyathus ejusdem infusi ebullientis cum pari quantitate lactis vaccini so-
ciatur, ægrisque hora somni calide propinatur. Urinas ejiciendi vim habet
Serpylli p. 3j. Conserva autem florum ac summitatum ejusdem plantæ he-
micrania, vertigine, morboque comitiali affectos plurimum solatur.

Quoad ejus extrinsecum usum, Serpyllum ad umbram exsiccatum, ac
cum

eum aliis quamplurimis aromaticis herbis pulveratum, cephalicum pulverem componit, vinque habet cerebrum exonerandi, magnam feri copiam e naribus eliciendo, si præcipue mane iis admoveatur. Prædictus pulvis a Nonnullis Nicotiano quoque anteponitur, utpote nulla irritandi ac stimulandi facultate præditus. In pediluviiis denique Serpylli decoctio usurpatur ad menstrua revocanda.

Serpylli folia in usum revocari consuecunt in Aqua Generali, ejusque summitates in Oleo Catellorum, *Pharm. Paris.*

℞. Rad. Angelicæ ʒj. Fol. Majoranæ, & Salviæ, Fol. ac Flor. Roris marini, & Summit. Serpylli ana Man. ʒ. Sem. Nigellæ Romanæ ʒiij. Caryophyllor. Mastich. ac Styracis calamit. ana ʒj. M. f. p. crassiusculus, postea super gossipium inspergetur, panno lineo, ac sericeo obvolvendum pro cucupha efformanda, ad pulverem detinendum acutè pingenda. Cucupha hæc apta est ad cerebrum roborandum, & Catarrhis, Paralyti, ac Apoplexiæ serosæ adversatur.

℞. Aquæ Melissæ comp. ʒ. ʒ. Spir. Serpylli ʒiij. Spiritus volatilis salis Ammoniaci ʒj. ʒ. M. pro spirituosa mixtura naribus identidem admovenda, ac temporibus obliniendis aptissima in Apoplexia, & Syncope.

S E R R A T U L A.

SERRATULA, *Offic. C. B. P. 235. J. B. 3. 23. Dod. Pempt. 42. Raii Hist. 331. Lob. Icon. 534. Matth. Camer. Hort. Clus. Hist. Jacea nemorensis, quæ Serratula vulgo, Inst. R. H. 444. Serratula purpurea, Ger. Serratula vulgaris flore purpureo, Park. Serratula tinctoria, Tabern. Ceretta sive Serretta, Cæsalp. Raponticoides nemorosa, Serratula dicta, Vaill. Act. Ac. R. Sc. 1718. pag. 227. Carduus inermis foliis glabris, imis ovatis, superioribus ad basim pinnatis, Hall. Helv. 678. Serratula foliis pinnatifidis, lacinia terminatrice maxima, Linn. Hort. Cliff. 391. Centauroides, seu Centaurium majus sylvestre Germanicum, Thal. Jacea rubra major laciniosa, Lugd. Hist. 1068. Serratula Tinctoris, Eyst. Jacea Aromatica vel Caryophyllata, herba lanaria, Quorumd. vulgo Sarrette ou Serrette.*

Radice est fibrosa, vivaci, amarinscula, interdum unicum, sæpe plures promit caules ad duorum vel trium pedum altitudinem, erectos, firmos, striatos, glabros, sub-rubros, extremitate plures in ramos divisa, foliis onustos Scabiosæ vulgaris æmulis, longe diversis, imis foliis, quæ oblonga sunt, lata, Betonicæ foliis majora, integra, ambitu crenato, levia, atroviridia. Summis ramis exiguum, oblongorum ac squamosorum more capitum flores enascuntur, singulique fasciculum flosculorum plerumque purpurascantium, ac quandoque alborum efformant, verticem habent satis expansum, habenarum more, ut in aliis Jaceæ speciebus incisi sunt, quinque staminibus capillaribus, brevissimisque, apicibus cylindræis. Flosculis marcescentibus semina præsto sunt pene ovalia, & barbata. Frequens in sylvis, pratis, humidis, desertisque locis nascitur, Junio floret, ac tunc potissimum pro Tinctorum usu colligitur.

Serratula nomen ei inditum fuit, eo quod ejus folia *Ferræ* in modum denticulata sint.

Plurimum olei, salisque habet essentialis, vulnerariis, & consolidantibus adscri-

adferibitur, hinc pro contusionibus, præcipitibusque ictibus aptissima est, coagulatum sanguinem dissolvit, ac in pristinum circulum restituit. Qua de causa Infusum ex ejus foliis Man. s. in Vini albi sextario semis propinatur. Idemque præstat 3j. ejus radices p. in Vini cyatho infusa. Planta decoctione ulcera lota mundantur, ac cito cicatricem recipiunt. Contusa vero, ac extrinsecus applicata hamorrhoidum dolores compefcit, eademque ratione juxta Matthiolum valet adversus hernias.

S I C I L I A N A.

SICILIANA, Offic. Androsæmum maximum frutescens, C.B.P. 280. *Inst.* R.H. 151. Siciliana, aliis Ciciliana, vel Androsæmon, J.B. 3. 384. Androsæmum, *Dod. Pempt.* 78. Androsæmum vulgare, *Park. Raii Hist.* 1020. Clymenum Italarum, *Ger.* Herba Siciliana, *Tabern.* Androsæmon majus, *Camer. Hort.* Androsæmon veterum, *Fuchs. Column.* Centeria, *Theophr.* Hypericum floribus trigynis, fructu baccato, foliis ovatis pedunculo longioribus, *Linn. Hort. Cliff.* 380. Tota-Sana, *Quorumd.* vulgo *Toute-Saine*.

Radice nititur crassa, lignosa, vivaci, subrubra, longo capillitio stipata, sapore resinoso, plures ex ea assurgunt caules bipedales, vel tripedales, subrubri, rotundi, lignosi, firmi, leves, foliis oblongis, oppositis, Hyperici foliis æmulis, quadruplo tamen majoribus, Æstate ineunte, atro-viridibus, Autumnum, versus, atro-rubris, innumeris quodammodo foraminulis, pertusis; si autem propius inspiciantur hæc apparentia foraminula nihil aliud sunt, quam vesiculæ, claro, ac balsamico succo, repletæ. Flores in extremis ramis, copiosi, rosei, e quinque petalis aureis conflati, Hyperici floribus proximi, calyceque pentaphyllo suffulti locantur, abeuntque in capsulas per maturitatem nigricantes, ac exigua semina obscura ocludentes. Planta hæc tamquam sub-arbuscula ramosa, in insulis, nemoribus, umbrosisque locis nascitur; in hortis quoque colitur, in quibus frigori resistit, ac Æstate floret; capsulæ vero Autumno maturescunt. Floria, floresque præcipue in usum veniunt.

Plurimum olei, mediocremque salis, ac phlegmatis portionem habet. *Tota-sana* nuncupatur, eo quod ad omnes morbos valere dicitur; tamen minus usitatis in arte Medica adscribit solet. A Boerhaavio in *Historia Plantarum Horti Lugduno-Batavi*, iisdem, cum Hyperico, cum quo magnam habet affinitatem, facultatibus prædita recensetur, qua de causa Hyperico potius vulgatissimo, probatissimæque efficacis, non sine Sicilianæ injuria, uti consuevimus.

S I D E R I T I S.

SIDERITIS, Offic. Sideritis hirsuta procumbens, C.B.P. 235. *Inst.* R.H. 191. *Raii Hist.* 564. Sideritis vulgaris hirsuta, J.B. 3. 425. Tetrahit Herbariorum, *Lob. icon.* 523. Sideritis vulgaris, *Ger.* Sideritis prima, Herba Judaica, *Park.* Sideritis foliis ovato-prælongis, superne crenatis, *Guett. Observ.* 235. Sideritis hirsutæ candicans, & caulibus procumbentibus, Sideritis supina hirsutior, Sideritis vulgatio, Ferruminatrix, Heraclea, Herba vulneraria, *Quorumd.* vulgo *Crapaudine*.

Radice

Radice est dura, lignosa, vivaci, caulibus pedem cum semisse, aut duos pedes longis, quadratis, albo-lutescentibus ut plurimum in terram stratis; foliis secus ramos invicem oppositis, oblongis, villosis, ambitu crenato, rugosis, *Salviæ* foliis satis proximis, odoris neutiquam ingrati, saporisque adstringentis, acriusculi. Flores labiati sunt, juxta caules verticillati, albo-lutescentes, maculisque rubris conspersi. Quæcumque florum series binis foliis semi-rotundis, plerumque in galli cristæ modum incis, infernisque foliis, diversis fulcitur; quicumque autem flos tubulus est vertice bilabiato, calyceque corniculato suffultus, abique in quatuor semina oblonga, subnigra, capsula quondam floris calycem efformante, conclusa. Frequens occurrit planta hæc in locis aridis, rudibus, petrosis, montanis, sabulosis, ac in arvis sterilibus, & incultis, Junio, Julioque florescit, ac quandoque Autumno.

Salis essentialis, oleique habet plurimum Sideritis. Vulneraria est, adstringens, ac detergens, ad hernias, cataplasmatis forma, & ad fluores albos sistendos, decoctionis forma, aptissima. Decoctio hæc eadem juxta Clusium crurum Erisipelata solatur, dummodo ea, ejusque vapore sæpius foveantur. A Germanis vero ut plurimum usurpatur pro balneis ad cutis poros referandos dicatis, quum detergenti facultate admodum polleat, sordes perspirabilis materiæ exitum impediētes depellit, excretionemque adeo sanitati perutilem promovet. Observatur etiam, aquam balnei, ejus decoctione parati, personis e balneo jam discessis, turbari admodum, ac in gelatinam concrefcere.

S I L I Q U A S T R U M.

SILYQUASTRUM, *Offic.* Siliqua sylvestris rotundifolia, C. B. P. 402. Judaica Arbor, J. B. I. 433. Arbor Judæ, *Dod. Pempt.* 786. *Lob. Ger. Park. Raii Hist.* 1717. Siliquastrum, *Cast. Dur.* 415. *Inst. R. H.* 647. Arbor, quæ Græcis vulgo Concouchias, *Bellon.* Fabago, five Ceratia agrestis, *Gesn. Hort.* Cercis Theophrasti, *Aldrov.* Ceratia sylvestris, siliqua fatua, Arbos vaginalis, Arbor Lentis, Arbor Amoris, Colytea, *Nonnull.* vulgo Guainier, *Arbre de Judæ ou de Judée.*

Radicem habet crassam, duram, lignosam, vivacem, truncum propellit, cultura, progressuque temporis in arborem fatiscentem mediæ altitudinis, ac crassitie, in ramos divisam invicem dissitos, cortice testos purpureo-nigricanti, quos prope, folia, Vere primum ineunte, præcedunt flores leguminosi, venusti, grati, purpurei, plures una congesti, brevibus nigris pedunculis appensi, quinque petalis compositi, quorum superiores magnitudine a binis inferioribus superantur; quod aliarum plantarum leguminosis floribus omnino contrarium deprehenditur, saporem vero habent dulcem, ac nonnihil acriusculum. Statim folia solitaria, ac alterna juxta ramos enascuntur adinstar *Asfari* rotunda, longe tamen majora, minus carnosa, nervosa, superne viridia, inferne subalbida. Marcescentibus floribus succedunt siliquæ fere semipedales, fatis planæ, membranaceæ, ac quodammodo translucidæ, purpureæ, in cultri vaginæ modum pene conflata, occluduntque plura semina fere ovalia, Lentem crassitie æmulantia, dura, subrubra. Arbor hæc in regionibus calidis excrescit juxta fluvios, rivulosque in montibus, vallibus, sepibusque; in hortis quoque ob elegantiam colitur; Aprili, ac Majo floret.

A Ca-

A Castellanis proprio idiomate *Amoris Arbor* nuncupatur. Flore albo quandoque variare solet. Jonston vero in sua *Dendographia* asserit, ob flores adeo Arborem Judaicam a Turcis existimari, ut in omnibus Constantinopolitanis cæmeteriis exculta inveniatur.

Fere nullum in arte Medica usum habet Siliquastrum, adstringentes ejus siliquæ reputantur, semina vero morbis oculorum dicantur. In Occitania, ac Provincia ejus flores in acetariis comeduntur; hunc in usum de facto optime conveniunt, dummodo aceto adinstar Capparum, nondum adaptati condiantur.

S I N A P I.

ET si plures SINAPI species adinveniantur, quum iisdem fere facultatibus omnes dicuntur, de binis sequentibus tamquam usitatoribus solummodo sermonem instituemus.

Sinapi, *Offic.* Sinapi Rapi folio, C. B. P. 99. *Inst.* R. H. 227. Sinapi Siliqua latiuscula glabra, semine rufo, sive vulgare, J. B. 2. 855. Sinapi sativum prius. *Dod. Pempt.* 706. Sinapi sativum, *Ger. Raii Hist.* 803. Sinapi sativum Rapi folio, *Park.* Sinapi primum, *Matth. Casalp.* Sinapi hortense, *Cor.* Sinapi hortense majus & vulgatus, *Lugd. Hist.* Sinapis siliquis glabris tetragonis *Linn. Hort. Cliff.* 338. Sinapi commune Neotericis, Sinapi sativum luteum, Sinapi domesticum, sive vulgatissimum, *Nonnull.* vulgo la grande Montarde cultivée ou la Senevè ordinaire.

Radice est alba, lignosa, fragili, fibris stipata, annua. Caulem ad quatuor, aut quinque pedum altitudinem propellit, medullosum, inferne hirsutum, in plures ramos divisum, foliis latis Rapi vulgaris folio satis similibus, exilioribus tamen, rudioribusque. Summo caule, ramisque parvilutei flores locantur quadripetali, cruciformes. Marcescentibus floribus Siliquæ levés succedunt, glabræ satis breves, angulosæ, acuminatæ, seminibus refertæ semi-rotundis, rubris, aut nigricantibus, sapore is acris, pungentisque. Frequens occurrit in fossarum marginibus, inter saxa, ac in solo recenter obvoluto; in arvis, hortisque colitur, Junioque flores edit. Ejus semen præcipue in usum tam culinarium, quam medicum revocatur.

Sinapi album, *Offic.* Sinapi Apii folio, C. B. P. 99. Sinapi Siliqua hirsuta, semine albo vel rufo, J. B. 2. 856. *Inst.* R. H. 227. *Raii Hist.* 802. Sinapi sativum alterum, *Dod. Pempt.* 707. Sinapi album *Ger. Camer. Hort. Eyst.* Sinapi agreste Apii aut potius laveris folio, *Lob. Icon.* 203. Sinapi Apii folio siliqua hirsuta, semine albo aut rufo, *Boerb. Ind. Alt.* 13. Sinapi hortense seu secundum semine albo, Sinapi semine albicante, & minus acris; Sinapi Erucae folio, floribus luteis, siliquis in latera inclinatis, seminibus ex flavo candicantibus, Sinapi minus, *Nonnull.* vulgo la Montarde blanche.

Radice est simplici, manum longitudine æquante, digitum crassa, lignosa, alba, longis fibris suffulta; caule pedem cum semisse, vel pedes duos alto, ramoso, hirsuto. Folia Rapi folio simulantur, incisa sunt, ac præcipue in basi locata, rigidis pilis, ac pungentibus tam inferne, quam superne stipata. Flores exigui sunt, lutei, cruciformes, floribus præcedentis speciei similes, pedunculis tamen longioribus elati, odoris gratissimi. Hiscæ siliquæ præsto sunt hirsutæ, longa ac cava culspide desinentes, ac quatuor, aut quinque semina

mina fere rotunda albescencia, aut rufescencia, acria, ac quodammodo articulata, aut nodosa occludentes. Inter segetes sponte nascitur, ac quandoque etiam colitur; Majo, Juniove floret, semenque Julio, Augustove maturitatem acquirit.

Binæ Sinapis species usque adhuc enucleatæ iisdem insigniuntur proprietatibus ac in arte Medica invicem substitui possunt; prima tamen antepositur, utpote semine prædita saporis magis acris, ac pungentis. Analyseos Chymicæ ope in Sinapis semine sal acre potius, quam sal acidum adesse suspicari possumus, ex eo vero elicitur maxima olei quantitas, parum salis fixi simpliciter salini, plurimum terræ, parum spiritus urinosi, nihil denique salis volatilis concreti. Vis stomachica, diaphoretica, anti scorbutica in prædicto semine reperitur, affectionibus hypochondriacis, & soporosis, chlorosi, & cachexiæ opitulatur. Intrinsecus vero, extrinsecusque usurpatur. Sinapi, ad carnum saporem relevandum, seminibus ejus tuis, mustoque ad mediocrem spissitudinem permixtis, aut exigua farinæ portione, ac aceto, paratur. Senibus, phlegmatico ut ajunt aut melancholico temperamento præditis aptatur, scatet enim sale acri, & penetranti, ad appetitum relevandum & digestionem coadjuvandam convenientissimo, alimenta namque dividit, & attenuat, materiasque viscidas, quandoque in ventriculo stabulantes mirifice rarefacit; quum autem maximum calorem inducat, repetitroque ejus usu acrimonia, ac stimulandi vis in humoribus augeatur, nisi ejus moderatissimus usus est permittendus. Semen idem tuisum, vinoque albo commixtum adversum scorbutum excellit, maximamque opem tulit proxime elapsa Rupellæ obsidione, qua perdurante, regionis incolæ fame coacti, pessimis, ingratisque alimentis usi sunt. Optimum quoque esse dicitur contra quarternas febres, si in vino calido duabus horis ante paroxysmum exhibeatur.

Extrinsecus quoque naribus utriusque sexus appositum vapores sedat, lethargumque excutit. Sternutatorium præterea est potentissimum, ac efficacissimum masticatorium: hujusce seminis ruditer tuisi ʒj. nodulo occluditur, ægrisque, Apoplexiæ, aut Paralyseos imminenti periculo, manducanda exhibetur, hinc sputus abunde excitatur, plurimumque solantur ii, quibus gravis caput est, ac pituita oneratur. Sequens vero Cataplasma optimum est in Arthritide Ischiatica, Rheumaticis thoracis affectibus, tumoribusque Scirrhis. Paratur autem Porris taleolatis incisis, aceto decoctis, semineque Sinapis p. conspersis, partique affectæ applicatur. Potenter resolvit, ac causticitatem acquirit, si Sinapis dosi plus justo augeatur. Nullo autem pacto in usum revocari potest, nisi inflammatione declinata, nimiam enim habet irritandi energiam. Aptius fortasse erit Cataplasma prædictum ad impetiginem revocandum, cujus suppuratio suppressa alicui pectoris aut alterius partis decubito locum præbere posset. Oleum quoque e Sinapi exprimitur in Paralyti, Rheumaticisque affectibus a causa, ut ajunt, frigida, productis, convenientissimum.

Sinapis semen usurpatur in Aqua anti-scorbutica, Unguento epispastico, & Emplastro epispastico *Pharm. Paris.*

Rx. Pol. recent. Sinapis q. l. in mortario marmoreo tusa exprime. Mane jejuno ventriculo in affectionibus Scorbuticis hujusce succi ʒjv. exhibeantur.

Rx. Sem. Sinapis ʒiij. contunde in mortario marmoreo, ac coque in vase terreo, lb. j. urinæ agrotantis, mixturam agitando usque dum
Cata-

Cataplasmatibus formam acquisiverit ; Stupis deinde extendatur , ac calidum apponatur lienis inflationibus , tumoribusque . Cataplasma splenio cooperietur , ac mantili fulcietur , ægerque convenienti temporis spatio in cubiculo deambulabit .

R. Lactis ℞. ij. cui calefacto , adde Sinapis aceto pp. coch. iij. serum ex eo depuratum eliciatur pro j. dosi . Remedium prædictum excellit adversus Tussim , & Asthma , si calidum hora somni , ac summo mane tribus , vel quatuor diebus sumatur .

R. Fol. virid. Ruthæ ℞. ij. Radic. recent. Bryoniæ ℞. jv. Fermenti fortissimi , Salis , ac Saponis nigri ana ℞. j. s. Sinapis pp. ℞. iij. Aceti q. s. ad Cataplasma conficiendum , plantis pedum in Apoplexia , Lethargo , aliisque saporosis affectibus applicando .

R. Bulb. Ari recenter e solo extract. ℞. s. Rad. Raphani Rusticani ℞. j. Fol. Cochleariæ , & Trifolii aquat. ana Man. j. Sem. Sinapis ℞. ij. Vini albi ℞. vj. F. s. a. Vinum medicatum adversum Scorbutum , ℞. jv. bis de die , convenienti temporis spatio propinandi .

S I S A R U M.

SISER, *Offic.* Sisarum Germanorum , C. B. P. 155. *Inst.* R. H. 309. Sisarum multis , J. B. 3. 153. Sisarum , *Dod. Pempt.* 681. *Ger. Raii Hist.* 442. Sifer vulgare , *Park.* Sifer sativum , *Fuchs.* Sifer Germanicum , *Casalp.* Sifer hortense , *Gesn. Coll.* Sisarum majus Matthioli , *Lugd. Hist.* 723. Sifer , Sifar , Sisarum , vel Sesarum verum , Servillum , aut Chervillum , seu Servilla , *Nonnull.* vulgo *Chervi* , ou *Gyrole* .

Radicem habet constantem , pluribus Napis longitudine manum æquantibus , digitum crassis , rugosis , teneris , fractu facilibus , collo adinstar capitatis appensis , cortice testis exili , & pallido , pulpa alba , sapore dulci , ac grato , nonnihil aromatico , esu optimis . Unum aut plures producit caules bipedales , aut tripedales , satis crassos , nodosos , striatos , foliis eodem in latere binis invicem oppositis , extremo solitarie desinente , longiori , aclatiori , foliis Pastinacæ vulgaris exilioribus , viridioribus , tactuque lævioribus , ambitu levissime denticulato , extreme acuto . Flores umbellati , & satis exigui summis caulibus nascuntur , constantque quinque petalis albis , rosaceis , odoris , flaminibus totidem in centro locatis . Marcescentibus floribus parvi succedunt fructus , binis oblongis conflati seminibus , nonnihil Apii semine majoribus , angustis , dorso striato , obscuris . In hortis olitoriiis colitur planta hæc , Junioque florescit . Radices tantum usurpantur , ac frequentius in culinis , quam in officinis occurrunt .

Præ ceteris radicibus Sisari radices dulciores sunt , nosque edocet historiæ naturalis conscriptor Plinius , eas Tiberium pro annuo tributo a Germanis exegisse . Parum habent olei , mediocrem salis essentialis portionem , maximam vero phlegmatis . Teneræ , fractu faciles , saporeque saccharino sunt eligendæ . Aperientes sunt , ac vulnerariæ , semen adaugent , appetitum prostratum excitant , nec a magnatum mensis ob saporis elegantiam exploduntur . Cuicumque tempestati , cuicumque ætati , ac temperamento conveniunt , dummodo fervetur modus , id enim cum ceteris radicibus , ac leguminibus commune habent , ut flatus quandoque suscitent . A Boerhaavio in *Historia Plan-*

Plantarum Horti Lugduno-Batavi, radices prædictæ tamquam optimum remedium proponuntur, adversum sputum, mictumque cruentum, ac omnes pectoris morbos Phthisim minitantes. Ab eo commendantur in lacte, in sero lactis, aut in iusculo coctæ, ac omnibus ejusmodi ægrotantium alimentis permixtæ: adversum præterea Stranguriam, Tenesmum, Dysenteriam, aliosque ventris fluxus. Cæsalpinus vero testatur, iisdem radicibus urinascieri, iis alii tamquam vulnerariis utuntur; generatim tamen pro alimentis frequentius, quam medicamenti forma in usum veniunt.

S I S Y M B R I U M.

Nasturtii articulo de SISYMBRIO, sub nomine *Nasturtii aquatici* jam cognito verba fecimus: de quinis tamen subsequenter reliquum est dicere.

Radicula palustris, *Offic.* Raphanus aquaticus, alter, C. B. P. 97. *Park. Raii Hist.* 819. Radicula sylvestris, sive palustris, J. B. 2. 806. Rapistrum aquaticum, *Tabern. Icon.* 408. *Ger.* Sisymbrium aquaticum Raphani folio, Siliqua breviori, *Inst. R. H.* 226. Sisymbrium foliis simplicibus dentatiserratis, *Linn. Hort. Cliff.* 336. Raphanus aquaticus Rapistri folio, Radicula palustris vulgaris, *Quorumd.* vulgo *le Cresson a feville de Raiffort le Raiffort d' eau*.

E radice longa, flexibili, fibrosa, saporis acris ad Raphanum accedentis unum, aut plures emittit caules tripedales, ramosos, cavos, striatos, foliis latis, longis, sinuosis, ambitu crenato, in parte præsertim inferna. Flores summis ramis exigui, longis elati pedunculis, quadriperali, lutei, & cruciformes progignuntur, quibus parva brevisque siliqua succedit, interne in duas distincta cellulas, semina occludentes minuta, ac fere rotunda. In paludibus, rivulis, fluviis, ac fossis aqua refertis luxuriat, Æstate floret, maxime multiplicatur, foliisque mirifice, juxta locorum diversitatem, variat. Quandoque etiam cristatis foliis apparet.

Raphanus aquaticus, *Offic.* Raphanus aquaticus foliis in profundas laciniis divisus, C. B. P. 97. Raphanus aquaticus Tabernæ Montani, J. B. 2. 867. Sisymbrium aquaticum, foliis in profundas laciniis divisus, siliqua breviori, *Inst. R. H.* 226. Raphanus aquaticus, *Ger. Park. Raii Hist.* 818. Sisymbrium sylvestre, *Cæsalp.* Raphanus sylvestris cum siliquis curtis, Radicula sylvestris foliis profunde laciniatis, *Quorumd.* vulgo *le Raiffort d' eau a fevilles laciniées*.

E radice oblonga, minimum digitum crassa, alba, acri, pungenti caules emergunt tripedales, & ultra, hirsuti, cavi, ac quandoque subrubri, foliis oblongis, acuminatis, profunde laciniatis, ambitu denticulato, alternatim secus caulem dispositis. Flores extremis caulibus, ramisque prodeunt satis exigui, respectu plantæ, longis, & gracilibus, suffulti pedunculis, quadriperali, lutei, cruciformes, staminibus senis. Marcescentibus floribus præsto sunt exiguæ siliquæ breves, interne, binis cellulis distinctæ semina occludentes exilia, ac semirotunda. In fossis aqua redundantibus, rivulis, paludibusque locis crescit, Junio, Julioque flores emittit.

Harumce duarum specierum radices optimum Vere alimentum suppeditant; ac a Nonnullis Raphani loco, utpote iisdem prædictæ facultatibus, usurpantur. Planta universa plurimo sale essentiali, phlegmate, ac oleo scaetet. Ambæ aperientes admodum sunt, ac detergentes, ad urinas promovendas,

venas, renum ac vesicæ calculos attenuandos, atque eliminandos, ad nephriticum affectum, scorbutum, & hydropem interne sumptæ conveniunt: raro tamen tam pro alimentis, quam pro re Medica usurpari consuecunt.

Eruca palustris, *Offic.* *Eruca palustris* & *Nasturtii folio*, siliqua oblonga, C. B. P. 98. *Eruca* quibusdam sylvestris, repens, flosculo luteo, J. B. 2. 866. *Eruca palustris minor*, *Tabern. Icon.* 447. *Sisymbrium palustre repens*, *Nasturtii folio*, *Inst. R. H.* 226. *Eruca aquatica*, *Ger. Park. Raii Hist.* 808. *Sium alterum aquaticum luteum*, vel *Cardamine tenuifolia montana*, *Column.* *Nasturtium palustre floribus luteis*, *Gesn. Hort.* *Iberis Nasturtii folio altera floribus luteis*, *Thal.* *Sisymbrium foliis pinnatis*, foliolis lanceolatis erratis, *Linn. Hort. Cliff.* 336. *Eruca sylvestris minor luteo parvoque flore*, *Sinapi sylvestre seu palustre*, *Nonnull.* vulgo *le petit Cresson sauvage a fleur jaune*.

E radice admodum repenti, delicata, subalbida, saporis acris, Raphano tamen demissioris, plures exigui exsurgunt caules, longitudine manum æquantes, striati, leviter perforati, quandoque subrubri, foliis onusti, foliis *Nasturtii communis*, aut *Eruce*, similibus, laciniis infernis latioribus, profunde dissectis, atro-viridibus, saporis leguminosi. Extremis caulibus ramisque exigui emergunt flores quadripetali, flavi, saporis acris, quibus præsto sunt exiles cylindraceæ siliquæ, *Eruce* siliquis breviores, binis tamen superioribus speciebus longiores, binis cellulis medio intersepto divisis, plura minuta semina occludentibus. Occurrit autem secus fluvios in fossis humidis, stratisque saxorum torrentium, in locis etiam, e rivulis, fluminibusque diffitis, in quibus tamen Hyemis tempore aqua permanserit; floribus vero Junio, Juliove ornatur.

Magnam cum binis jam recensitis speciebus affinitatem habet, hinc parvi anti-scorbutica valere dicitur; adeo raro tamen usurpatur, ut omnino fere in Officinis ignota sit.

Barbarea, *Offic.* *Eruca lutea latifolia*, sive *Barbarea*, C. B. P. 98. *Barbarea*, J. B. 2. 868. *Dod. Pempt.* 712. *Lob. Ger. Raii Hist.* 809. *Barbarea flore simplici*, *Park.* *Nasturtium hybernium*, *Thal.* *Nasturtium palustre*, *Gesn. Hort.* *Sisymbrium Eruce folio glabro*, flore luteo, *Inst. R. H.* 226. *Scopa regia*, sive *Sideritis latissima*, *Fuchs. Anguill.* *Herba S. Barbaræ & Sinapi agreste quintum*, *Trag.* *Erisimum foliis basi pennato-dentatis*, apice, subrotundis, *Linn. Flor. Lapon.* 264. *Herba Carpentariorum*, *Carpentaria Gallis vulgo dicta*, *Pseudo-bunias*, *Nasturtium*, sive *Cardamum Hyemale*, *Quorumd.* vulgo *l'herbe de Sainte Barbe*, ou *l'herbe aux Charpentiers*.

E radice oblonga, mediocriter crassa, alba, vivaci, saporis satis acris plures exeunt caules ad pedis cum semisse altitudinem, striati, firmi, ramosi, medella referti, cavi, foliis, Raphani foliis, angustioribus *Nasturtio* vero magis accedentibus, saturate-viridibus, ac lucentibus, sapore, longe minus radice, stimulante. Caulium ramorumque summitates longis ornantur spicis, floribus luteis, exiguis, quadripetalis, cruciformibus, quibus præsto sunt siliquæ graciles, longæ, cylindraceæ, teneræ, plura rubra, ac minuta semina occludentes. In fossarum marginibus, secus rivulos, aquasque excurrentes aut stagnantes, & quandoque in arvis crescit, in quibusdam etiam Olitoriis hortis pro acetariis colitur, Mayo, Junioque flores emittit, tota Hyeme virorem conservat, facillimeque multiplicatur.

Plurimum salis essentialis, & olei continere videtur *Barbarea*. *Detergens*,

ac vulneraria est, felicique cum successu in Scorbuto, & Hydrope incipiente, aut in iusculis, & prisanis, aut infusione, Theæ forma, usurpatur. Ejus semen, referente Lobellio, aperiendi vi gaudet, glareasque e renibus depellendi; 3j. pulveratum in Vino albo, aut alio aperiente liquore propinatur. Ejus quoque succus ad ulcera antiqua exsiccanda a Rajo commendatur, testaturque D. Chomelius in *Historia Plantarum usitatarum*, a rusticis universam plantam leviter tufam, ac mensis spatio per Æstatem oleo Oliv. maceratam, tamquam excellens balsamum vulneribus applicari.

Rx. Fol. Barbareæ, & Thaliætri ana Man. l. Contusa in Vini albi, aut rubelli frigidi cyatho per noctem infunde; mane, jejuno stomacho exhibe colaturam, congruo temporis spatio, adversus scorbutum.

Sophia, Offic. Nasturtium sylvestre tenuissime divisum, C. B. P. 105. Seriphium Germanicum, sive Sophia quibusdam, J. B. 2. 886. Sophia Chirurgorum, Lob. Icon. 738. Dod. Ger. Park. Raii Hist. 812. Silymbrium annuum Absinthii minoris folio Inst. R. H. 226. Seriphium Absinthium, Fuchf. Lon. Accipitrina, Casalp. 361. Thaliætrum, Herba Sophia angustifolia, Tabern. Nasturtii genus sylvestre, Gesn. Hort. Silymbrium petalis calyce minoribus, foliis de composito pinnatis, Linn. Flor. Svec. 200. Descurea Guett. Observ. 164. Erysinum Sophia dictum, Thaliætrum verum, Thaliætrum seu Thaliætron vel Thaliætron Antiquorum, Eruta geratina Italicorum, Sophia vulneraria, Lumbricorum herba, Quorumd. vulgo le Thaliætron ou la Science de Chirurgiens.

E radice alba, longa, lignosa, exiguis stipata fibris, annua, caules ad pedis, cum semisse, aut duorum pedum altitudinem exsurgunt rotundi, duri, nonnihil hirsuti, pluribus ramis distincti, foliis onusti copiosis, minutatim divisis, subalbidis, Absinthii minoris folio satis similibus, exiguis brevibusque pilis, fultis, saporis subdulcis, levi acrimonia, permixti. Extremis caulibus, ramisque flores progignuntur exigui, frequentes, quadripetali; cruciformes, luteo-pallescentes. Siliquæ iis præsto sunt longæ, graciles, feminibus refertæ minutis, rotundis, duris, subrubris. Antiquis in muris, rudibus, incultis, petrosis, sabulosisque locis luxuriat planta hæc, necnon inter ædificiorum rudera, in quibus singulis annis enascitur, facileque semine propagatur; Junio, Julioque flores emittit. Solo fere ejus semine Medicina utitur.

D. Guetardus Regiæ Scientiarum Academiæ Parisiensis Socius in *Plantarum Observationibus* nuperrime evulgatis, ob petalorum, staminumque differentiam ex hac planta diversum constituit genus, ac Descurea ab eo nuncupatur in avunculi sui D. Descurei Pharmacopolæ Stampensis recordationem. Harumce Observationum Auctor magna certe perspicacia præditus, Historiæque Naturalis versatissimus videtur, tamen quum nondum nobis occasio sese obtulerit, ejus experimenta de glandulis, vasisque plantarum excretoriis instituendi, expertioribus Europæ methodicis-Botanicis litem dirimendam relinquimus.

Sophia saporem habet nonnihil adstringentem, & acrem ad Sinapi accedentem, vix rubro colore chartam caruleam depingit: hinc conjicere possumus, salem ammoniacum, plurimo sulphure, terrestribusque particulis permixtum in hac planta prædominari, unde ejus vulnerario-detergens, ac febrifuga virtus emanat. Ejus semen ab Hortulanis Thaliætri nomine cogniturum

tum ʒj. exhibetur, aut condimenti forma in alimentis, aut in Vino rosato ad ventris fluxus sistendos, remediumque est egenis familiarissimum, & ab omnibus Auctoribus comprobatum. Decoctio, aut infusum universæ plantæ ex aqua iisdem pollet facultatibus. Succus præterea, Conserva, & Extractum foliorum, ac florum valent adversum sanguinis sputum, fluores albos, fluxusque immodicos hæmorrhoidum, mensiumque. A Cæsalpinio tamquam vermifugum laudatum semen prædicatur, a Nonnullis tamquam sudorificum, & de facto ejus ʒj. in Vino albo infusa sudores evocat. A Rajo autem ad renum glareas depellendas commendatur, adduciturque D. Robinsoni auctoritas, qui asserit in agro Eboracensi nephriticis, glareisque vexatis felici cum successu præscribi.

Extrinfecus quoque universa planta contusa, vulneribus, ulceribusque apposita, ea brevi sanat.

S I S O N.

SISON, *Offic.* Sison, quod Amomum Officinis nostris, C. B. P. 154. Sison, siue Officinarum Amomum, J. B. 3. 107. *Raii Hist.* 443. Sium Aromaticum, Sison Officinarum, *Inst. R. H.* 308. Petroselinum Macedonicum, *Rusch. Dod. Pempt.* 697. *Ger.* Sison vulgare, siue Amomum Germanicum, *Park. Amomum Officinar.* falsum, *Gesn. Hort.* Sison, *Anguill. Lugd. Hist. Tabern. Camer.* Sison hortense, Petroselinum exoticum, Apium nigrum seu saxatile, Ammi parvum, *Nonnull.* vulgo *Sison ou Amome*.

Huic radix est plerumque simplex, alba, lignosa, parum in solo delitescens, sapore Pastinacæ nonnihil aromatico; unum aut plures promit caules fere bipedales, mediocriter crassos, rotundos, medullosos, satis firmos, leves, nodosos, ramosos, foliis ut in Pastinaca alatis, alternatim secus caulem dispositis, ceterum Sisari foliis æqualibus, teneris, oblongis, ambitu crenato, quandoque incis. Extremis caulibus ramisque, umbellis flores effertur quinquepetalis albis, cordatis, rosaceisque, constantes, hisque semina bina simul juncta succedunt minuta, rotunda, dorso striato, alterutroque latere plana, atra, saporis nonnihil acris, aromaticique. In locis humidis, juxta sepes, fossasque crescit planta hæc, in hortis quoque colitur, Æstate florescit, ac semina Julio, & Augusto maturitatem acquirunt, facile & ubique multiplicatur; ejus tamen semen usque ab Oriente nobis defertur, odoremque habet *Amomi* veri, cui commode substitui potest.

Sison pseudo-Amomum vocari potest, longe tamen differt ab eo, de quo in superioribus verba facta sunt; semen inter quatuor semina calida minora recensetur, quæ sunt Apii aut Petroselini, Ammeos, Dauci, & Ammi. Semen prædictum oleo essentiali aromatico redundat, hinc carminativa vi pollet, aptum scilicet ad dividendas, dissolvendasque materias viscidas, ac glutinosas, in quibus aer conclusus, ac rarefactus, in stomacho, ac intestinis dolorosas distensiones progignit. Quapropter in colica flatulenta convenit, ejusque infusum ex Sp. Vini usurpari potest, aut alio spirituofo liquore consociari. Ejus vero aqua stillatitia ad ʒjv. ad ʒvj. præscribitur cum potionibus carminativis; addendæ autem sunt ejus olei essentialis gut. v. aut vj. ad efficaciam augendam.

S M I L A X.

Plures plantarum species *Smilacis* nomine indigitantur, quamvis diversum habeant genus: tres inter a nobis modo describendas, primam solummodo *Smilacis* genus amplectitur, binis aliis inter *Convolutulos* ablegatis.

SMILAX aspera, *Offic.* *Smilax aspera* fructu rubente, C.B.P. 269. *Inst. R.* H. 654. *Smilax aspera*, J.B. 2. 115. *Dod. Ger. Ruell. Matth. Fuch. Turn. Cord.* *Smilax aspera*, rutilo fructu, *Clus. Hist.* 112. *Smilax aspera* fructu rubro, *Park. Raii Hist.* 655. *Volubilis aspera*, *Lonic.* *Smilax aspera vera*, *Trag. Hedera Cilicia*, vel *Cilista*, *Plin.* *Smilax*, *Theophr. & Anguill.* *Smilax Nicephoro cognominata*, *Gaz.* *Milax Galen.* *Hedera spinosa*, *Rubri Viticula*, *Rubus Cervinus*, *Smilax Trachæa*, *volubilis acuta vel pungens*, *Salsaparilla notha seu spuria*, *Quorumd.* vulgo *le Liseron rude*, *le Liset piquant ou épineux*.

Ei radix est longa, serpens, minimum digitum fere crassa, nodosa, dura, subalbida, fibris stipata, vivax. Caules sunt plurimi, longi, duri, striati, farmentosi, ramosi, flexibiles, spinis, capreolisque referti, quibus, arbusculis aliis propinquioribus adnectuntur, ac contorquentur. Folia solitaria sunt per intervalla prodeuntia, ampla, foliis *Tamni* similia, magis tamen densa, firma, nervosa, acuminata, spinis tam ambitu, quam dorso armata, frequentissime albis maculis conspersa. Summis ramis flores racematim prodeunt exigui, albi, odori, senis conflati peralis, stelliformibus, totidem flaminibus apicibus oblongis. Hisce fructus succedunt adinstar uvæ rotundi, molliuseuli, ac per maturitatem rufi, duo, aut tria semina concludentes rotunda, tactu levia, externe atro-rubea, intus alba, saporis insipidi, ac ingrati. Planta hæc occurrit in locis rudibus, ac incultis, juxta sepes, viasque, in montibus, ac vallibus, in Provincia, & Occitania; in hortis quoque colitur, floresque Vere emittit, fructus autem Julio, & Augusto maturefcit. Omnes ejusdem partes in usum Medicum veniunt, præcipue vero radices.

Plurimum continet olei, salisque essentialis. Dissicans ac sudorifica est ejus radix; viscosos, tenacesque humores dividit, ac attenuat, aptissimaque est adversus arthritidem, fluxiones, paralytim, morbos cronicos, & inveteratos, a densis, glutinosisque humoribus obortos: utilissima quoque deprehenditur adversus impetiginem exulceratam, omnesque cutaneos morbos. In morbis etiam venereis *Salsaparillæ*, quæ nihil aliud est quam *Smilacis* species nobis e Peruano Regno advecta, commode substitui potest. Cum quondam Fallopio *Smilax aspera* in agro Pisano occurrisset, felici successu lue venerea affectis ab eo exhibita fuit. Ejus pulvis in substantia a ʒss. ad ʒij. & in decoctione ad ʒss. præscribitur. Reijcienda omnino est in febribus, morbisque acutis: tuto tamen in ptisanis sudorificis, & disseccantibus usurpari potest.

In *Ephemeridibus Germanicis*, *Decuria III. anno II. pag. 44.* extat Observatio D. Lanzoni, qua testatur, optimum esse topicum adversum Arthritidem, pedes ad furam usque *Smilacis* foliis obvolvendo, ea singulis diebus innovando: quibus mediantibus leniter, & absque ulla erosione per cutis poros fetidarum ferofitatum effluxus efformatur, quo dolor, & paroxysmus sedatur, maximaque humoris arthritici pars eliminatur.

B. Rad.

R. Rad. Smilacis asperæ taleolatim incisar. $\mathfrak{z}$ jv. Salsæ Parillæ $\mathfrak{z}$ ij. Coque in aquæ font. $\mathfrak{lb}$. xij. ad medias. Fiat colatura, ferveturque loco frigido vasis vitreis probe conclusis. Ptisana hæc tribus tepidis cyathis de die usurpetur in fluxionibus, Arthritide, ut ajunt, frigida, & Paralyfi.

Convolvulus major, *Offic.* Convolvulus major albus, C. B. P. 294. *Inst. R.* H. 82. *Park.* Convolvulus major, J. B. 2. 154. *Raii Hist.* 725. Smilax levis major, *Dod. Pempt.* 392. Smilax levis, five lenis, major, *Ger.* Volubilis major, *Trag.* 805. *Tabern. Icon.* 875. *Lonic. Lob. Thal.* Convolvulus major flore albo, *Hyf.* Convolvulus major, five Campana alba sylvestris, *Schrovenck.* Malacocissus Democratis, *Anguill.* Helixine Cissampelos, *Cord.* Convolvulus foliis sagittatis postice truncatis, *Linn. Hort. Cliff.* 66. Volubilis magna, Lactaria, funis Arborum, Campana Candida Germanorum, Scammonium Germanicum, Cymbalaris seu Campanella, Smilax lenis alba major, Volubilis Cissophyllos, vel latifolia, Liliastrum, *Nonnull.* vulgo *le grand Liseron ou Liser.*

Radice est longa, minura, alba, fibris vestita, vivaci, saporis acrisculi, caules emittit longos, graciles, sarmentosos, striatos, sese altius adrepentes elevantes, capreolisque arbusculas, arboresque proximiores, amplectentes. Folia cordata sunt, Hederæ foliis majora, molliora, tactuque leviora, sagittata, lenia, viridia, longis appensa pedunculis. Flores campanulam mentiuntur, nivem candore æquant, satisque longo extolluntur pedunculo, ex foliorum alis prodeunte, Calyceque ovali, & quinquifido, staminibustotidem, apicibus planis fulciuntur. Fructus fere rotundi flores subsequuntur, exiguum ceraforum crassitie, membranacei, calyce obvoluti, duo semina continentes angulosa, atro-rufescentia, seu fuliginis colorem æmulantia. Planta hæc lacte turgida, ut ceteræ ejusdem generis, ubique fere progignitur in sepibus, ac inter nemora, in locis humidis, ac sativis, Æstate flores emittit, semenque ejus Autumno maturitate donatur. Ejus radicem a parcis in deliciis haberi J. Bauhinus testatur, quod mirum sane Rajo videtur, eo quod purgandi vi scatet.

Convolvulus major plurimum habet salis essentialis, phlegmatis, ac mediocrem olei portionem, catharticus est, resolvens, ac vulnerarius. Ob lætiginosum, resinofumque succum, quo fectus est, ad Scammonii efficaciam accedit, parique ratione ad redundantes serositates eliminandas præscribi potest, dosi tamen largiori, scilicet a gr. xx. ad xxx. usque. Joannes Prevostius in sua *Pauperum Medicina* ad bilem exterminandam, decoctionem præscribit, Man. j. aut Man. ij. ejusdem folior. paratam, juxta ægrotantis vires: & Antonius Constantinus in sua *Pharmacopœa Provinciali* Infusum commemorat, ex ejusdem Flor. ac Folior. leviter contusor. $\mathfrak{z}$ v. paratum, quod a $\mathfrak{z}$ j. ad $\mathfrak{z}$ iij. usque præscribit ad serositates leniter per alvum subducendas.

Extrinsècus resolvens est, & anodynus, post levem cocturam pro Cataplasmate tumoribus inflammationem minitantibus apponitur.

Convolvulus minor, *Offic.* Convolvulus minor arvensis, C. B. P. 294. *Inst. R.* H. 83. Helixine cissampelos multis, five Convolvulus minor, J. B. 2. 157. Smilax levis minor, *Dod. Pempt.* 393. Volubilis minor, *Trag. Lonic. Thal.* Scammonea parva, *Anguill. Camer. Hort.* Convolvulus minor vulgaris, *Park. Raii Hist.* 725. Smilax lenis, minor, *Ger.* Convolvulus minor, *Gesn. Hort. Casalp. Clus. Hist.* Convolvulus foliis sagittatis utrinque acutis, *Linn. Hort. Cliff.* 66. Convolvulus five volubilis arvensis vel sepiarius minor, Cymbalaria par-

va, Angina seu pestis Hortensium Herbarum, Orobanche Theophrasti, five Ervanga Gaza, *Quorund.* vulgo le petite Liseron, la Campanette ou Clochette, la Urillée commune.

Radicem habet satis longam, minutam, repentem, nonnullis stipatam fibris, vivacem, plures emittit exiguos caules, graciles, debiles, teneros, serpentes, hac, illac cicum proximas plantas sese contorquentes. Folia cordata sunt ut in Convolvolo majori, exiliora tamen, rudiora, magis nervosa, glabra, denticulisque destituta. Flores campaniformes ex foliorum alis prodeunt exigui, roseo-albescentes, & purpurei, aut variis coloribus depicti, longis elati pedunculis, bini simul plerumque juncti. Rotundi fructus horumce locum occupant satis minuti, semina satis crassa, & angulosa occludentes. Ubique abunde crescit planta hæc in solo exulto, secus vias, in hortis, in quibus opprimit, exterminatque omnes quas obsidet plantas, inter segetes denique, necnon incultis in locis, tempestate præsertim pluvia; Æstate uti modo descripta flores edit.

Anodyna est, detergens, ac vulneraria. Ejus decoctionem colicæ affectioni opitulari, asserit Emmanuel König, additque ejus folia in oleo decocta arthriticos dolores sedare, linimenti forma, affectæ parti, admora. Inter meliora vulneraria a Tournefortio recensentur. Rustici binas inter silices, rufis, ut plurimum vulnera sanant. Et Garidelius in *Historia Plantarum Agri Aquisgranensis* asserit, pluries vel propria etiam experientia, vulnere, forte ruri, acquisito, feliciter miros ejus effectus conspexisse.

S M Y R N I U M.

SMYRNIUM, five Olusatrum, *Offic.* Hippofelinum, Theophrasti, vel Smyrniium Dioscoridis, C.B.P. 154 Macerone, quibusdam Smyrniium, semine magno, nigro, J.B. 3. 126. Smyrniium, *Muth.* 773. Smyrniium Matthioli, *Inst.* R.H. 316. Hippofelinum, *Ger. Emac. Rau Hist.* 437. Hippofelinum, five Smyrniium vulgare, *Park.* Petroselinum Alexandrinum, *Trag.* 436. Olusatrum, *Cord. in Dioscor. Gesn. Hort. Cast. Lugd. Hist. Column.* Petroselinum Italicum, Apium grande vel magnum sylvestre, Equapium, Smyrniium vel Smyrniion, Holeraceum, Hippofelinon vulgatum, *Quorund.* vulgo *Maceron*, ou gros Perfil de Macedoine.

Radicem habet mediocris longitudinis, crassam, albam, succo acri, & amaro fetam, odoris, saporisque ad Myrrham quodammodo accedentis. Caules ad trium pedum effert altitudinem, ramolos, striatos, sub rubros. Folia Apii foliis simulantur, majora tamen sunt, rotundioribus segmentis incisa, atro-viridia, aromatica, sapore, Petroselino, proximo. Caules, ramique umbellis terminantur, quibus exigui flores sub albidis, quinquepetalis rosaceis, totidemque staminibus in centro locatis constantes fulciuntur, hisque succedunt semina bina simul juncta, crassa, semi rotunda, dorso striato, sapore amaro. Obscuris, paludosisque in locis, scopulisque crescit planta hæc, in hortis quoque colitur; Vere primum ineunte flores propellit, Julioque semen maturitatem acquirit, bima est, facileque semine propagatur; tota Hyeme virefcit; primo autem anno caules nequitiam emittit, altero autem perit, post caulis eruptionem seminumque maturitatem. Ejus radix Autumno elicitæ, ac per Hyemem in sabulo conservata tenerior fit, aptiorque pro acc-

acetariis. Quondam legumen erat pluribus in regionibus familiarissimum, ejusque turiones ad modum Apii palustris comedebantur. Modo Apio prædicto magis delectamur.

Smyrniū plurimum habet olei, salisque essentialis; Radix ejus ac semen præcipue in usum veniunt; ea, tamquam radicis Apii palustris succedanea convenit in apozemate, ac sorbitiunculis ad sanguinem depurandum dicatis; hoc vero magis usitatum, colicæ flatulentæ, & asthmatis adversatur, pluribusque cordialibus, & carminativis confectiōibus, uti seminis Petrofelini Macedonici succedaneum admiscetur. Maxima autem hisce similium seminum pars oleo essentiali abundat.

Smyrniū semen usurpatur in Electuario Lithontriptico Nicolai Alexandrini, ac in pulvere Electuarii *Justini*.

S O D A.

Inter diversas Kali species, binas solummodo subsequentes, tamquam Artibus, & Pharmaciæ utilissimas enucleabimus.

Kali seu Soda, *Offic.* Kali majus, cochleato semine, C.B.P. 289. *Inst. R.* H. 247. *Ger. Raii Hist.* 212. *Mors* Kali vulgare, J.B. 3. 702. Kali, *Dod. Pempt.* 81. *Matth.* Soda, Kali magnum, Sedi medii folio, semine Cochleato, *Lob. Icon.* 394. Kali majus Cochleatum, *Park.* Anthyllis altera falsa, *Camer. Sal-solæ* genus in hortis, Isgarum vulgo, *Gesalp.* 170. Herba Kali, *Bellon.* Kali magnum Penæ, *Lugd. Hist.* 1377. Anthyllis falsosa appellata, Anthyllis Græcorum, Kali Arabum seu Mauritanorum, Herba vitri, seu vitraria, sterus Passerum, *Nonnull.* vulgo la grande Soude ou Salicote, la Marie vulgaire.

Radice nititur firma, fibrosa, annua. Caulem ad trium fere pedum altitudinem exulta propellit, ad pedis vero cum semisse altitudinem, absque ulla cultura, late sese expandit, spinisque destituitur, ramisque discrimina-tur longis, rectis, satis crassis, sub-rubris, foliis longis, angustis, densis, carnosis, acuminatis, succo refertis. Secus caules, ramosque flores progignuntur, calyce conflati quinquepetalo, sub-luteo, totidem staminibus brevissimis, quibus fructus fere rotundi, & membranacei subsequuntur, occluduntque semen longum, nigrum, lucescens, serpens, spiræ in modum convolutum, aut limacem referens. In regionibus calidis, marinis in oris cre-scit planta hæc; in agro quoque Monspeulano studiose seritur, Æstate autem exeunte flores edere solet.

Kali spinosum, *Offic.* Kali spinosum Cochleatum, C.B.P. 289. *Raii Hist.* 212. Tragus spinosus Matthioli, sive Kali spinosum, J.B. 3. 706. Tragon Matthioli, *Lob. Icon.* 797. *Lugd. Hist.* 1477. Tragon Matthioli, sive potius Tragus improbus Matthioli, *Ger.* Tragus sive Tragum Matthioli, *Park.* Kali spinosum, foliis longioribus & angustioribus, *Inst. R. H.* 247. Salsosa foliis pungentibus, *Linn. Hort. Clif.* 86. Drypis, sive Scorpius Theophrasti, Tragium sive Tragon secundum, pusillus frutex aculeatus, Herba maritima Cochlei-formis, *Quorumd.* vulgo la Soude ou Marie épineuse.

Radix fibrosa, annua, unum aut plures effert caules ad pedis cum se-misse altitudinem, crassos, ramosos, succulentos, atro-virides, foliis vestitos oblongis, angustis, carnosis, succo fœtis salito, acuto vertice. E foliorum alis flores enascuntur exigui, quinque conflati staminibus, calyce suffulti

quinquepetalo, colore herbido. Hisce membranosi fructus præsto sunt semina rotundi, spinosi, semen continentes nigrum, lucescens, Cochleiforme. In calidis regionibus in sabulosis marinis, salsoforumque lacuum oris, ac quandoque in arvis e mari diffitis crescit planta hæc, in hortis vero sata defleat aliquantulum, minusque spinis horrescit; sera tempestate flores emit, Autumnoque semen maturum efficitur.

Soda saporem habet salitum, plurimumque sal continet, aperiens est, calculis, glareisque expellendis, obstructionibusque referendis aptissima. Intus, ac extrinsecus usurpatur. Seritur, coliturque pro Soda petrosa, Gallo- rum vulgo *Salicote*, *Alumen* vero *Catinum* Latine nuncupata. Paratur autem, plantam prædictam ad perfectam magnitudinem jam deductam metendo, proprioque in solo relictam exsiccando, inde in magnis foveis ob hanc causam in solo factis, talique pacto coopertis, ut aer tantum ad ignem fervandum sufficiens ingrediatur, eam calcinando: materia autem non modo in cineres commutatur, verum etiam, quum in maxima sit quantitate, magnam salis contineat portionem, ac diutissime igne reverberante, e planta ipsa accensa, prodeunte calcinetur, ejus partes ita invicem uniuntur, ac conglutinantur, ut lapidis durissimi species quædam efformetur adeo, ut frigefacta nisi malleis, aliisque instrumentis contusa excavari possit. Materia hæc nihil aliud est, præter maximæ salis ac terræ copiarum mixturam, & ex hac potissimum salina massa, ob facultatum similitudinem, non solum omnes fixi sales, ustione e plantis eliciti, salesque animalium volatiles, verum etiam terreæ ac insipidæ materiæ, & generaliter quidquid fermentationem cum acidis concipere potest, Alkali denominatione, donatum fuit. Materia eadem ad Saponem potius, Lixivium, ac Vitrum conficiendum, quam Medico usui aptatur: planta tamen, unde elicitor, aperiens, & diuretica est, ut superius indicavimus, urinas, glareasque in vesica stabantescit, hepatisque, aliorumque viscerum obstructions excutit. Circumspecte admodum tamen est usurpanda, nec admonente S. Pauli gravidis, aut urinæ ardoribus, vexatis, aut vesicæ inflammationi obnoxiiis, propinanda. Sal vero in Soda prædominium habens, tanta acrimonia pollet, ut detergens potius, quam aperiens reputetur.

Externe ad ulcera antiqua, scabiem, aliosque cutaneos valet morbos. Ex Sodæ lapide sal fixum elicitor caustica vi præditum, lapidibusque, pro cauteriis, fabrefaciendis inservit; sal hocce majorem habet acrimoniam, ac vim, quam si sal e plantæ cineribus, more solito extraheretur, a forti enim ac longa calcinatione ignearum particularum maxima majorique quantitate fœtum fuit.

S O L A N U M.

Innumeras inter SOLANI species, de binis sequentibus, una scilicet in re Medica, altera in alimentis, usitatissimis, aliud in medium adducemus.

Solanum, *Offic.* Solanum Officinarum acinis nigricantibus, C. B. P. 166. *Inst.* R. H. 148. Solanum hortense baccis nigricantibus, *Dod. Pempt.* 453. Solanum nigrum vulgare, *Cord. Hist.* 158. Solanum vulgare, *Park. Rati Hist.* 672. Solanum hortense, *Matth. Fuchs. Anguill. Gesn. Hort. Lob. Icon.* 262. *Lugd. Hist.* 597. Sola-

Solanum caule inermi herbaceo, foliis ovatis angulatis, *Linn. Hort. Cliff. 60.*
Solanum vel Strychnon fativum, Solatrum vulgare vel nigrum, Uva Lupi-
na, seu Vulpina, Morella, *Nonnul. vulgo la Morelle commune a fruit noir.*

Radix longa, gracilis, fibrosa, capillitio stipata, sub-albescens, annua
caulem ad pedis cum semisse fere altitudinem propellit, firmum, angulo-
sum, atro-viridem, pluribus ramis distinctum, foliis oblongis, satis latis,
mollibus acuminatis, nigricantibus, alternis, angulosis aliis, crenatis aliis
integris aliis, levibus, sub-viridi succo foetis, sapore herbaceo, ac insipi-
do. Flores e ramis ac fere ex interna foliorum parte exeunt, exiguaeque re-
ferunt rosas, plerumque quinis cuspidibus ad stellæ modum distincti, colo-
re albo, quinis pariter exiguis staminibus, apicibus oblongis in centro po-
sitis. Fructus Juniperi baccas crassitie æmulantes iis præsto sunt rotundi,
initio virides, per maturitatem vero vieti fiunt, nigri, leves, succoque fe-
ri, plurimæque occludunt semina minuta, plana, lutea. Secus vias, prope
sepes, domosque crescit planta hæc, Augusto ac Septembri flores ostendit,
Autumno vero exeunte baccæ maturitate gaudent, ac pruna primum appa-
rente planta omnino perit. Quandoque fructu rubro, aut luteo variare
solet, indiscriminatim nihilominus usurpatur.

Ejus radix insipida quodammodo est; folia herbæ salitæ saporem habent,
fructus autem quidpiam continet subacidi ac vinosi, totaque planta odore
fecet soporifero. Rubro colore chartam cæruleam folia nullatenus afficiunt,
quod saturatissime a maturo fructu efficitur; hinc suspicari possumus, sal
Ammoniacum in hacce planta contentum in foliis magna olei foetidi ac terræ
quantitate coerceri; partem vero acidam ejusdem salis in fructu maturo om-
nino explicari, adeo ut juxta varias indicationes morborum, variandus quo-
que sit diversarum hujusce plantæ partium usus. Fructus e.g. refrigerantes
magis sunt, magisque præ foliis retundentes, quæ temperant, resolvunt, ac
præterea absorbendi vim habent. Analyseos vero Chymicæ ope magnam
præbent salis volatilis concreti quantitatem. Quum potissimum inflamma-
tio est mitiganda, fibræ nimis violenter distensæ emolliendæ, ac relaxan-
dæ Solanum in usum revocatur; tamquam suspectum tamen jure ac merito
a Nonnullis reprobatur; plures enim testantur Observationes, quosdam post
ejusce fructus comestionem mortalibus convulsionibus correptos fuisse: qua-
propter, quamvis asserat Casalpinus, aquam stillatitiam Solani utilissimam
esse in stomachi inflammatione, & urinæ ardore, ac in *Ephemeridibus Ger-
manicis Decuria II. anno III. p. 154.* adsit observatio, qua ejus in Dysen-
teria usus commendatur, nihilominus Solanum interne præscriptum omnino
reprobamus, quum plura jam alia tutiora remedia, iisdem facultatibus di-
tata nobis innotescant.

Extrinfecus Solanum tustum hæmorrhoidibus applicatur, aut succo ejus te-
pido fovetur; succus hic etiam convenienti temporis spatio, in mortario
plumbeo malaxatur, ad carcinomata illinienda, remedium profecto hocce
valde temperans est ac dolorem sedans. Succus idem una cum sexta parte
Sp. Vini defæcatissimi mixtus, optimus est adversus erysipelata, impetigi-
nem, herpes, papulas, omnesque cutaneas pruriges, huic autem Sp. Vi-
ni additur, eo quod solitarius nimia frigiditate, ac coercendi vi polleret.
In Officinis prostant Aqua Solani distillata, oleum infusionis ope elicatum,
oleumque alterum coctura paratum. Aqua distillata eundem, ac succus, in
usum

usum revocatur, hic vero efficacior deprehenditur. Bina vero olea prædicta in omnibus anodynis cataplasmatibus recipiuntur.

Solani folia usurpantur in Balsamo Tranquillo, & unguento mundificativo de Apio dicto *Pharm. Paris.* Summitates vero in Unguento *Populeo*, ac succus tam plantæ quam baccarum in Unguento *Diapompholygos* ejusdem *Pharm.*

℞. Succī Sedi maj. & Solani ana ʒj. Album. Ovi. Agitentur simul, usque dum omnia probe commisceantur. Liqueor dein tepidus pluries de die mammarum tumoribus inflammatione non sociatis admoveatur, nec non præputio inflammato, venereorum cancerorum causa.

℞. Aquar. Solani, Plantag. & Spermat. Ranar. ana ʒij. Tuthiæ pp. ac p. ʒß. Salis Saturni gr. xvij. M. pro Collyrio refrigerante adversus oculorum ruborem.

℞. Olei Solani infusione elicitī, Unguenti Populei, & Balsami Tranquilli ana p. æ. M. pro linimento ad hæmorrhoides inflammatas ac dolentes. Solanum tuberosum, seu Papas, *Offic.* Solanum tuberosum exulentum, C. B. P. 167. *Inst. R. H.* 149. *Raii Hist.* 675. Papas Americanum, J. B. 3. 621. Battata Virginiana, *Ger. Par.* Archidua Theophrasti forte, Papas Pervanorum, *Clus. Hist.* Papas, *Acost.* Papas Hispanorum, Papas seu Pappas Indicum vulgo, *Nonnul.* vulgo la Truffe rouge, la Pomme de terre, l'Artichaud des Indes, ou la Batate commune des jardins.

Tuberosa, oblonga, ac inæqualis radix, quandoque pugnum crassitiæ æquans, atro, aut rubro nigricanti, cortice testā, substantia referta compacta, atque alba, esuque optima, caulem propellit ad duorum, vel trium pedum altitudinem, & ultra in regionibus præsertim calidis, pollicem fere crassum, rotundum, villosum, viridem, parvis subrubris punctis circumfusus, cavum, striatum, ramosum, succo foetum. Folia longitudine manum æquant, pari ordine ad latus disposita, impari extremo folio præ aliis majori, nonnihil latiora, ac hirsuta, superne atro-viridia ac lucescentia, cauda destituta, hac illac aliis rotundis foliis interspersa. Flores exiguas æmulantur rosas, quinque cuspidibus discriminatas, calyce suffulti subviridi totidem pariter partibus diviso amplissimis, subalbidis, quinque staminibus, apicibus luteis in centro positis. Hisce rotundi fructus succedunt initio subvirides, atro-virentes dein per maturitatem, succoque referti, pluribusque seminibus minutis, ac rotundis, Solani vulgaris seminibus, æmulis. Planta hæc cujus caulis singulis annis perit e Virginia primum in Angliam, ac ex Anglia ad alias Europæ regiones delata fuit; mirum in modum adeo multiplicatur, ut Autumnino exeunte eam extirpando, una cum ejus radicibus quandoque XL. aut L. usque diversæ magnitudinis tuberositates inveniantur: hæ vero semper accurate colliguntur, ne Hyeme perdurante putrescant, ut deinde loco sicco, ac calidiusculo, aut vase terra sicca repleto conserventur, ac Veredenuoterræ committantur; Junio, Julioque flores emittit, ac quandoque Autumnino.

Hæc sola Solani species interne absque ullo metu usurpari potest. Indi, referente *Acosta*; ejus radicē tamquam pane utuntur, ab iis quoque decoquitur, diversisque rationibus conditur, cumque diutissime servare eam cupiunt, Sole exsiccant, ac taleolatim incidunt. A nobis, eadem, qua Tubera, ratione usurpatur; radix quoque hæc sub cineribus decoquitur, tunica dein ablata pipere ad majorem gratiam, ac stimulum conditur: optimum suppe-

ditat,

dicat, adinstar Pastinacæ ac Castaneæ alimentum, nonnihil tamen flatulenti habet, ideoque stomachis male affectis cohibenda.

S O L D A N E L L A.

SOLDANELLA, *Offic.* Soldanella maritima minor, C. B. P. 295. Brassica marina, sive Soldanella, J. B. 2. 166. Convolvulus maritimus nostras rotundifolius, *Mor. Hist. Oxon.* 2. 11. *Inst. R. H.* 83. Soldanella, *Dod. Pempt.* 395. *Lon. Cost. Gesn. Hort.* Soldanella marina *Ger. Rau Hist.* 726. *Eyst.* Soldanella vulgaris sive volubilis marina, *Park.* Soldanella vera, Soldanella, Brassica seu Crambe marina Antiquorum, Campanula maritima sive marina, volubilis seu Convolvulus marinus *Quorumd. vulgo Soldanelle, Chou de mer.*

Radix minuta ac fibrosa plures effert caules graciles, flexibiles, sarmientosos, subrubros, solo repentis, foliis fere-rotundis, levibus, lucentibus, Chelidonii min. foliis similibus, densioribus tamen, succoque lactiginoso refertis, longisque pedunculis, elatis; Flores campanas referunt, marginibus inversis, ut in aliis Convolvuli speciebus, satis conspicuam magnitudinem habent, coloremque purpureum. Eos, fructus pene rotundi subsequuntur membranacei, semina condentes angulosâ, ac plerumque nigra. Sabulosis in oris maris crescit planta hæc, floribusque Æstate vestitur, integra una cum radice exsiccat, nobisque advehitur; recens, intacta, aut quam possibile est, parum fracta est teligenda.

Plurimum salis essentialis atque olei, saporemque habet amarum, acrem, ac nonnihil salitum, ac inter purgantia-hydragoga recensetur, maximoque emolumento usurpatur in hydropes, paralyti, rheumaticisque affectionibus. Plantæ ejusdem exsiccatæ pulvis a ʒ β. ad ʒ j. ac a Nonnullis etiam ad ʒ ij. usque, in jusculo præscribitur, Succus vero expressi do is ʒ β. definitur, sin vero succus prædictus ad extracti consistentiam inspissatus fuerit, ʒ j. aut ʒ j. β. tantum sufficiet. Commode satis alvum ducit jusculum ex jugulo vervecino, & Man. j. aut Man. j. β. Fol. Soldanellæ paratum, dummodo f. q. Cinnamomi corrigatur, ut nausea præcaveatur, Qua de re a Matthiolo cum Rhabarbaro consociabatur; præstantior tamen Soldanellam usurpandi ratio videtur esse, si prius ejus folia cum cremore Tartari, aut Tartaro virriolato in aceto macerentur, ac deinde jusculo prædicto adjiciantur. Conserva præterea foliis prædictis saccharo & Cinnamomo paratur.

Folia demum Soldanellæ exsiccata usurpantur in pulvere Hydragogo *Pharm. Parisiensis*.

℞. Afari ʒ β. Jalapæ & Turbith. ana ʒ vj. Soldanellæ ʒ ij. pulv. Diacarthami ʒ β. Trium Santal. Croci Martis aperit. & Cinnamomi ana gr. xxx. Scammonii ʒ ij. M. f. p. subtilissimus, ad serositates per alvum extrudendas idoneus a ʒ β. ad ʒ j. juxta variam aggracitatem ac constitutionem; sumetur autem in cyathi Vini albi semide, post duarum horarum infusionem, bis de hebdomada, congruo temporis spatio, nullo vel cibo vel potu, binis ante, binisque post ejus sumptionem horis, in usum revocato.

S O N C H U S.

Inter diversas SONCHI species, tres tantum a Medicis usurpatas in medium afferemus.

Sonchus levis, *Offic.* Sonchus levis laciniatus latifolius, C. B. P. 124. *Inst.* R. H. 474. Sonchus minus lacinosus, mitior, sive minus spinosus, J. B. 2. 1014. Sonchus levis, *Dod. Pempt.* 643. *Ger. Raii Hist.* 222. *Matth. Gesn. Hort.* Sonchus levis vulgaris, *Par.* Lactuca Leporina, *Apul.* Endivia sylvestris, *Lonic.* Andryola major Dalemchampii *Lugd. Hist.* Sonchus caule ramoso diffuso, foliis summis amplexicaulibus, *Van-Roy. Flor. Leyd. Prodr.* 129. Sonchus pedunculis tomentosis, *Linn. Flor. Suec.* 231. Sonchus lenis seu sine aculeis. Sonchus pinguis foliis non dissectis, vel minus fissis, Sonchus teneriori latifolius, Lactucella, Lactuca Leporaria, Brassica leporina, Olus leporinum, Palatinum, vel potius Palatum seu Sabulum Leporis, Cicerbita, *Nonnull.* vulgo *le Laitron ou Laceron doux, ou Palais de Lièvre.*

Parva, alba, ac fibrosa radix caulem emittit ad pedis cum dimidio altitudinem, intus cavum, tenerum, striatum, fere purpureum foliis longis, levibus, Hedypnoidis foliis latioribus, ac tenerioribus, incis; ambitu crenato, succo foetis lactiginoso, alternatim locatis, aliis, longis caudis, apensis; aliis vero caudis omnino destitutis, basi, præ aliis foliis partibus, caulem amplectentibus. Flores summo caule, ramisque fasciculatim nascuntur semiflosculis luteis, ac quandoque albis, Hedypnoidis similes, ac exiliores. Hisce præsto sunt conici fructus semina occludentes parva, oblonga, atro-subrubra, cristata. In omnibus fere locis occurrit planta hæc inter segetes, in vinetis, & aggeribus, secus vias, ac in arvis præcipue pinguioribus; Majo, Junioque floribus vestitur, ac folia præsertim in usum veniunt, quæ dum excinduntur lacteum liquorem emittunt; acetariis commode sociantur, aut alia quaque ratione, adhuc tenera esitantur, antequam vero caulibus emergat a leporibus avide admodum expetuntur.

Sonchus asper, *Offic.* Sonchus asper non laciniatus, C. B. P. 123. *Inst.* R. H. 474. *Raii Hist.* 225. Sonchus minor lacinosus asperior, sive spinosior, J. B. 2. 1014. Sonchus asper, *Ger.* Sonchus asper major non laciniatus, *Par.* Intybus sylvestris seu erratica acutis foliis, *Trag.* 270. Sonchus asperior, *Dod.* Sonchus sylvestris spinosior, Sonchus nigrior ac spinosior non laciniatus; Sonchus tenerior aculeis horridiusculus, Sonchus valde spinosus folio non laciniato, Carduus anserinus, Carduus, suillus cichorium seu Rostrum porcinum, *Quorumd.* vulgo *le Laitron Epineux.*

Radix exigua, alba, ac fibrosa caulem profert satis procerum, tenerum, subrubrum, cavum, foliis integris, aut vix laciniatis, Endiviæ foliis proximis, basi caulem amplectente, saturate viridibus, lucescentibus, longis, duris, acutisque spinis armatis. Flores ac semina Sonchum levem æmulantur, iisdem præterea in locis cum eo luxuriat planta hæc, eadem tempestate florescit, ac lactiginoso, & amaro etiam succo turget.

Terracrepola, *Offic.* Sonchus levis angustifolius, C. B. P. 124. *Inst.* R. H. 475. *Par. Raii Hist.* 225. Sonchis affinis Terracrepola, J. B. 2. 1018. Sonchus levis Matthioli, *Lob Icon.* 236. Crepis Dalemchampii, *Lugd. Hist.* Terracrepola; *Cæsalp.* Chondrillis affinis quædam Herba laciniata, Trinciarella forte,

re, Hieracium parvum Dioscoridis, Olus sylvestre, Nonnulli. vulgo *le petit Laitron. dit Terre-Crêpe.*

Radix gracilis, longa, radici Endivæ simillima, alba, fibrosa, plures propellit caules ad pedis cum semisse altitudinem, binis aut tribus ramis divisos, foliis Endiviam æmulantibus, magis tamen albis, minusque laciniatis, saporis amari, ac gratissimi. Flores habet luteos, semisflosculis calyce suffultis, in fructum abeuntes, exiguis seminibus cristatis foetum. Saxosis in collibus sponte luxuriat planta hæc, in aggeribus, in ædificiorum rudibus & in agro Monspeulano, Æstate flores propellit, in hortis olitoriiis quoque colitur pro acetariis.

Tribus hisce usque adhuc descriptis speciebus indiscriminatim utimur; sapore autem Sonchus donatur nonnihil salino, ac amaro, chartamque caruleam, rubro colore inficit, faleque scatet *Oxyfali Diaphoretico Angeli Salæ* satis proximo, maxima tamen phlegmatis portione, soluto, plurimoque sulphure sociato. Sal vero Ammoniacum modica admodum dosi resultat; Analyseos enim Chymicæ ope, parum spiritus urinosi, nihil vero salis volatilissimæ concreti ex eo elicitur. Quibus principiis refrigerandi, temperandi, ac blande solvendi vi donatur. Radices vero Hyeme e solo elicite rusticis alimentum præbere solent. Ad infirmi ventris æstum compescendum, in stomachi, hepatis, ac intestinorum inflammationibus foliorum decoctio hauritur, quæ in prædictis visceribus humorum circulum promovet, eorum stasim, ac obstructions, detrudit. Optima quoque ad nutricum lac augendum recensetur. Notissimus præterea Sonchi usus est ad vaccas, cuniculos, aliæque indigena animalia vescenda.

A nonnullis quoque in syrupo Cichorii usurpatur.

S O R B U S.

Tribus SORBI speciebus Medici utuntur; 1. Sorbo sativa, 2. Sorbo sylvestri, 3. Sorbo torminali, sub Alissi nomine cognito, ac diversum a binis præcedentibus genus efformante.

Sorbus, *Offic.* Sorbus sativa, C. B. P. 415. *Inst. R. H.* 633. *Scorbus*, J. B. 1. 59. *Dod. Pempt.* 803. *Ger. Raii Hist.* 1456. Sorbus legitima, *Park. Clus. Hist.* Sorbus domestica, *Matth. Lob. Cast.* Sorbus esculenta, *Camer. Hort.* Sorbum ovatum, *Fuchf. Turn.* Sorbus vulgaris: Sorbus vera, *Quorumd.* vulgo *le Sorbier, ou Cormier domestique, ou cultivé.*

Radice est longa, dura, crassa, lignosa, ex qua arbor extollitur magna, ac brachiata, caudice erecto, cortice, testo, rudi, nonnihil scabro, pallido, ligno duro, compacto, subrubro, foliis oblongis, pluribus conjugationibus, adinstar foliorum Fraxini, ad costam annexis, ambitudenticulato, villosis, mollibus superne sub-viridibus, inferne subalbidis, sapore acerbo, ac styptico. Flores exigui sunt, albi, plures simul racematim conjuncti, longis elati pedunculis, e mediis foliis exeuntibus; constat autem petalis quinque rosaceis, iisque deciduis, calyx in fructum abit, exiguum Pyrum, forma, ac crassitie, æmulantem, durum, carnosum ex uno latere sub-viridem, aut pallescentem, ex alio vero subrubrum, sub-lutea pulpa refertum, sapore primum acerbissimo, ac rudi, *Sorbum* nuncupatum; ut plurimum in arbore ad maturitatem non perducitur, Autumnoque colligitur; super paleas col-

loca-

locatur, in quibus mollitiem, & duleem, ac gratum saporem acquirit, ac folliculo membraceo donatur in quo nuclei occluduntur plani, Pyri nucleis similes. Sponte quibusdam in regionibus arbor hæc excrescit, montibus frigidis, soloque saxoso delectatur, atque in hortis, pomariis, ac vinetis etiam colitur, Aprili, ac Majo floret, fructusque Octobri, aut Novembri tantum maturefcit. Segniter adeo augmentum acquirit, ut raro admodum a satore fructus colligi possint.

Sorbum plurimum continet olei, salisque essentialis, terrestribus particulis, ac phlegmate sociati, tam pro alimento, quam in re Medica usurpatur. Adstringendi autem vi præditum est, ac ad vomitus, hæmorrhagias, & diarrhæas sistendas valet, nec non animæ gratiam conciliare solet. Eligendum vero est satis crassum, probe maturum, sapidum, ac odorum: Hyeme convenit junioribus biliosis, ac debili stomacho prædictis, dummodo moderate usurpetur; succo enim scatet crasso ac terrestri, quo humores, nimia copia ingestum, coinquinare posset, aut diutius in ventriculo, & intestinis remorans, fermentescens, ac acefcens, fibras stimulandi, & tormina, colicasque affectiones suscitandi facultatem adipiscitur.

Sorborum aqua stillaticia in Officinis servatur ab 3̄ jv. ad 3̄ vj. in Julapiis, & potionibus adstringentibus præscribenda. Eorum vero succus expressus, ac congruo temporis spatio fermentatus; vinosus efficitur, ciceraque persimilis. J. Bauhinus refert iisdem fructibus conditis stomachum roborari, appetitum excitari, ventrisque fluxus ac vomitus cohiberi. Sequenti vero modo condiuntur.

℞. Sorbor. pene maturor. tunica ac semine mundator. ℔. jv. Coque in aquæ s. q. in qua prius rosæ, ac balauft. ebullierint, usque dum mollitiem acquisiverint, ac postea hujusce pulpæ ℔. iij. adde Sacchari, ac Mellis optimi ana ℔. j. β. Omnia ad Conservæ liquidæ consistentiam condensentur, cujus dosis a 3̄ ij. ad 3̄ β. definitur.

Extrinfecus Sorborum pulvis ad ulcera exsiccanda in usum revocatur.

Sorbus sylvestris sive Aucuparia Offic. Sorbus sylvestris, foliis domesticæ similis, C. B. P. 415. Rati Hist. 1457. Sorbus aucuparia, J. B. 1. 62. Inst. R. H. 634. Bellon. Gesn. Clus. Thal. Sorbus sylvestris Alpina, Lob. icon. 107. Sorbus sylvestris, sive Fraxinus bubula, Ger. Ornus, sive Fraxinus sylvestris, Par. Sorbus sylvestris, Taber. Sorbus montana aucuparia, Schvvenckf. Sorbus foliis pinnatis, Linn. Hort. Cliff. 188. Fraxinus humilior montana sive aucuparia, Sorbus aucupalis vel racemosa, Sorbus agreßtis seu vulgatiõr, Nonnull. vulgo le Cormier sauvage.

Radice crassa, dura, longa, arbor mediocrem magnitudinem habet, truncum erectum, albescens, cortice tectum atro-subrubro, maculis consperso, Alno persimili, sub quo & alius apparet luteus, foetens, & amarus. Folia paribus conjugationibus eadem in costa, impari folio desinente, locantur, ambitu crenato, magis quam in Sorbo sativa, acuminata, compacta, glabra, superne sub-viridia, inferne sub-albida, saporis amariusculi: ceterum mirum in modum variare solent. Flores exigui sunt, albi, odori, umbellæ more, plures simul appensi, hisque fructus succedunt Opuli baccis persimiles, luteo-rufescentes, saporis acido-ingrati, nonnulla oblonga semina occludentes. Arbor hæc humidis, montanisque in locis crescit, Majo, Junioque floret, fructusque Septembri maturitatem acquirit. Quum autem lignum

gnum duritie excellat, ex eo virgæ a bubulcis ad boves incitandos parantur, hinc a Burgundis vulgo, *Aiguillon*, arbor hæc nuncupatur.

Rei aucupariæ potius quam Medicæ species hæc inservit, merula enim, ac turdi aliæque aves quamplurimæ ejus baccarum adeo avidæ sunt, ut escam ad eas retiis, aut alia ratione aucupanda commodissimam præbeat, hinc *Aucuparia* fuit nuncupata.

Verum enim vero aliis præterea scitu dignis facultatibus arbor hæc ditatur. D. Needhamius enim ex ejus baccis expressis succum elici posse testatur, serositates purgandi, scorbutumque debellandi vi præditum. Vere quin etiam ejus trunco inciso, acidulus liquor extillat adversum prædictum morbum lienisque obstructions excellens. D. Ledelii in *Ephemeridibus Germanicis Decuria III. anno IV.* extat observatio, qua in medium adducitur mulier mensium suppressione, hæmorrhoidibusque inflammatis, ac dolentibus vexata, quæ ope Rob. baccis Sorbi sylvestris, parati, binis hisce morbis omnino fuit liberata. In hujusce arboris trunco fungus quoque enascitur levis, subalbidus, ac spongiosus, adversus dysenteriam commendatissimus; si loco sicco servatus pulveris forma usurpetur, a gr. xij. ad 3ß. in cyatho temperantis cujusdam potionis, & ter de die ad exitum usque morbi repetatur.

Magnis quoque laudibus extollitur a D. Carisio, a Jonstono in *Dendrographia*, articulo de Sorbo sylvestri, citato; asserit enim, ejusce ligni pulvere vulneribus insperso, vi balsamica ejus connaturali, ea perfecte consolidari, eoque etiam 3ß. Oleo Olivar. permixto bis aut ter de die exhibito, antiquiores tusses, ac ulcera interna sanari: sale calcinationis ope ex hac arbore elicto, ac gr. iij. vel jv. de die in Althææ decoctione præscripro, non modo Nephriticos solari, verum etiam tartareis particulis morbum progredientibus, in arenaceam mucilaginem redactis, exitum procurari; ejus denique foliis distillationis ope aquam elici posse temperantem, ac blande incidentem, omnibus pulmonum affectibus, utilem, vocis præsertim abolitioni, glareisque in bronchiis quandoque stabulantibus, turberculisque ortum præbentibus; nec non adversum chlorosim, fluoresque albos: exhibetur autem singulis diebus 3j. aut 3ij. convenienti temporis spatio. Nusquam fortasse ad exitum perduceretur oratio nostra, si singulæ proprietates a laudato viro recensitæ, a nobis quoque enuntiarentur, tamquam Panacea enim universalis ab eo, vel propria experientia, constituitur, quibus omnibus, si fides sit præstanda, aliis dijudicandum relinquimus.

Sorbus torminalis, *Offic.* Mespilus Apii folio sylvestris, non spinosa, si-
ve Sorbus torminalis, C. B. P. 454. *Raii Hist.* 1457. Sorbus torminalis &
Cratægus Theophrasti, J. B. 1. 63. Sorbus torminalis, *Dod. Pempt.* 803. *Ger.*
Tab. Lon. Cæsalp. Gesn. Hort. Sorbus torminalis sive vulgaris, *Park.* Cratæ-
gus folio laciniato, *Inst. R. H.* 633. Sorbus sylvestris sive torminalis Mat-
thioli, *Lugd. Hist.* Sorbus torminalis folio Aceris, vitis aut Populi albæ,
Lob. Cratægus foliis ovatis inæqualior ferratis, *Lin. Hort. Cliff.* 187. Sor-
bus torminalis Plinii & Herbariorum, vulgo, Hypomelides forte Palladii,
Quorumd. vulgo le sorbier torminal, ou Tormigne, l'Aliser, Alignier, Alier,
Anier ou Aigretier.

Radice est crassa, firma, profunda, quæ ad Pyri magnitudinem propellit
arborem brachiatam, trunco contexto, cortice subalbido ac levi, ramis e
con-

contra, cortice atro-subrubro, aut lutescente, adstringenti ac amariusculo vestitis: lignum album est ac durissimum: folia simplicia sunt alterna, Oculum æmulantia, magis tamen acuminata, ac diligentius in ambitu denticulata, ad modum anserini pedis extensa, pene glabra in utraque facie, Autumno præsertim, longis elata pedunculis, nonnihil hirsutis, saporis leviter adstringentis: flores albo-pallentes sunt, quinque scilicet petalis constantes rosaceis, plures simul racematim, sive umbellæ in morem congesti, quibus præsto sunt rotundi fructus pyri-formes, Spini-albæ fructus persimiles, lutescentes, exiguis albis punctis distincti, saporis primum austeri, dein aciduli, satisque per maturitatem grati, quinque cellulis interne divisi, in quibus singulis bina semina ut plurimum locantur, Pyri nucleis similia, nonnihil tamen exiliora, fere triangularia, rutilo-nigriscentia, medulla alba. Incultis in locis, & montanis, soloque fertili ac saxoso, in nemoribus, sepiusque crescit, Majo floret, fructus autem Autumno super paleas adinstar Sorbi, maturitatem acquirit, & a puerulis, mulierculisque in deliciis habetur. Lignum quoque ab artificibus admodum expetitur, observatque J. Baphinus, ex eo optimos fusus confici posse.

Fructus prædictus facultates cum Sorbis communes habet, quibus semper substitui potest. Monente Rajo, majore etiam refrigerandi, æquali tamen adstringendi vi pollet, Sorbis tamen antepositur, ac tamquam specificum in diarrhæis, ac dysenteriis a nimio fructuum crudorum esu productis recensetur. Ex eo autem ob hanc causam succus exprimitur, ac ad Rob consistentiam inspissatur, & in morbis prædictis 3 ss. propinatur: si vero majorem gratiam remedio huic conciliare cupimus usque ad Diacynodites consistentiam coquendum est, ejus enim acidulus sapor ope sacchari moderatur.

Sorbus Torminalis ab Auctoribus fuit nuncupatus, eo quod ejus fructibus tormina, doloresque dysentericorum sedari dicuntur; Nihilominus eos, colicas affectiones, ac tormina facile incutere posse ab aliis asseritur, quod profecto de iis, adhuc viridibus, ingestis, non vero mollibus, ac maturis, intelligendum est.

S P H O N D Y L I U M.

SPHONDYLUM, *Offic.* Sphondylium vulgare hirsutum, C.B.P. 157. *Inst.* R. H. 320. Sphondylium quibalsdam, sive Branca Ursina Germanica, J. B. 3. 160. Sphondylium, *Dod. Pempt.* 307. *Ger. Raii Hist.* 408. *Matth. Lac. Lon. Cast. Casalp. Taber. Lob. Gesn. Hort.* Sphondylium vulgare, *Par. Branca Ursina, Trag. Brunf. Cord.* Acanthus vulgaris, sive Germanica *Fuchf.* Heracleum foliis, pinnatifidis, *Linn. Hort. Cliff.* 103. Sphondylium veterum, Sphondylion seu Sphondylis, Branca Ursi sive Ursina Germanorum, Planta Ursina Pseudo Acanthus, Herba rutinalis, Platanella vel Chamæplatanus, *Quorumd.* vulgo *Berce, fausse Brance-Ursine, Brance-Ursine batarde.*

Huic radix est simplex, longa, crassa, rugosa, carnea, alba, vivax, luteo fœta succo, saporis fere acris, ac dulcis, & nonnihil amari; caulem ad trium aut quatuor pedum altitudinem profert erectum, rotundum, nodosum, hirsutum, striatum, intus cavum, ramosum, foliis latis, laciniatis, cre-natis, utrinque lævi lanugine rectis, sapore subdulci, caudis longis ac villosis appensis; hæc inter, quæ præcipue in vertice locantur, basi latiori;

ac membranacea, prodeuntia, caulem, ramosque amplexantur, generaliter quodammodo foliis Platani, magis vero Pastinacæ foliis simulantur. Flores umbellati quinque liliaceis petalis constantes, plerumque albi, raro purpurei, summo caule, ramisque insident, eorumque calyx in fructum abit binis conflatum conspicuis seminibus planis, ovalibus, superne emarginatis, dorso striato, tunicam facillime relinquentibus, latere mutui contactus lineis nigris signato, odoris ingrati, saporis acriusculi. In pratis, locisque humidis, ac paludosis, secus fluvia, ac rivulos abunde crescit planta hæc, floresque Majo, Junio, ac Julio profert.

Sphondylium vero appellatur, causa seminis male olentis, adiuvat insecti cujusdam, quod *Sphondylis* nuncupatur, & plantarum radices erodit: *Branca Ursina* autem, eo quod ejus folia quamdam cum brancis Ursi affinitatem habent, vel eo quod a Nonnullis, referente Linæo, Brancæ Ursinæ legitime substitui posse inepte admodum creditum fuit.

Plurimum olei, salisque essentialis ac fixi habet. Folia tamquam emollientia, ac resolventia reputantur, ex iis vero Cataplasmata ad inflammationes sedandas aptissima parantur. Quum autem plurimam cum foliis Acanthi similitudinem habeant, iis, data occasione, in Germania præsertim substituuntur. Aliis præterea facultatibus radix, ac semina insigniuntur, incidendi nempe, ac aperiendi vi, juxta Dioscoridem, ac Galenum, morbis deinde hepatis, epilepsiæ, uteri suffocationibus, cerebrique affectibus dicata. Linimenti forma, ac Cataplasmatibus consistentia ejusdem plantæ semen rufum, oleoque olivarum permixtum applicatur. Tabernæ Montanus vero asserit, foliorum, aut radice decoctionem laxantem esse, & vapores debellare; radix hæc eadem tusa, callositates dissipare, iis apposita solet.

Rajus vero post Dodonæum asserit, Polonos ac Lituanos, folia, ac semina ejusdem plantæ in aqua decoquere, qua, fermento addito, potionis genus constituunt ab iis *Parst* nuncupatum, pro pauperibus Cerevisiæ locum tenens: addit inde a cuniculis laudatæ plantæ folia in deliciis haberi.

S T A C H Y S.

STACHYS, *Offic.* Stachys major Germanica, C. B. P. 236. *Inst. R. H.* 186. Stachys Fuchsi, J. B. 3. 319. *Dod. Ger. Raii Hist.* 554. *Cast. Lonic. Tab.* Stachys Dioscoridis, *Lob. icon.* 531. *Salvia sylvestris, Casalp. Marrubium agreste vel tertium, Trag. Sphacelus, aliis Stachys, Huil. Pseudo-Stachys Matthioli, Lugd. Hist.* 963. Stachys foliis oblongo cordatis, floribus, verticillatis, *Lin. Hort. Cliff.* 309. Marrubium campestre seu montanum, *Salvia montana, Navicula, Herba coronata, Spica sylvestris vel agrestis, Quorumd. vulgo Epi fleuri, Sauge molle, Sauge sauvage.*

Radix dura, lignosa, fibrosa, lutescens, vivax, unum aut plures propellit caules fere bipedales, crassos, quadratos, implicatos, hirsutos, albos, villosos, interne medullosos; folia pro unoquoque caulis nodo invicem opposita, Marrubii albi foliis æmula, longiora tamen, & albidiora, villosa, margine denticulato, odore gratissimo, sapore adstringenti, absque ulla acrimonia; flores verticillatos, ac inter folia in caulis vertice spicæ in modum dispositos, externe hirsutos, intus glabros, ut plurimum purpureos, quandoque albos, ad Lamii flores plurimum accedentes, & labiatis, quo-

rum labium superius, seu galea cochlearis instar excavata est, inferius vero trifidum, lateralibus divisionibus, media minoribus. Hisce deciduis præsto sunt quatuor semina fere rotunda, subnigra, capsula conclusa quondam florum calycem efformante. Petranti odore scatet universa planta, locisque montanis, rudibus, ac incultis crescit, Junio Julioque floret, in hortis præterea colitur.

Stachys vero nuncupata fuit, eo quod ejus flores spicæ in modum locati sint.

A Medicis raro admodum usurpatur, plurimum salis, oleique habet exalati. Dioscorides vero, cujus sententiam Neoterici quoque omnes sequuntur, testatur, ejus decoctionem, urinas, mensesque ciere, ac feliciter ad partus ac secundinarum excretionem adjuvandam, in usum revocari. A Boerhaavio autem, in *Historia Plantarum Horti Lugduno-Batavi* adversum Apoplexiam, Epilepsiam, ac Vapores commendatur.

S T A P H I S A G R I A.

STAPHISAGRIA, *Offic. C. B. P. 324. J. B. 3. 641. Matt. 1231. Dod. Pempt. 366. Trag. 902. Raii Hist. 705. Fuchs. Lob. Lac. Turn. Lugd. Hist. Cæsalp. Cast. Camer. Pesh. Hort. Ger. Par.* Delphinium Platani folio, Staphisagria dictum, *Inst. R. H. 428.* Herba pedicularis, *Cord. in Dioscor. Aconitum urens Ricini fere foliis, flore cæruleo magno, Staphisagria dictum, Pluk. Astaphisagria, & Staphis Plinio, vitifolia, Picitaria, uva taminea, Piper murium, aut glirium Germanorum, Albas, Arabum, Phithrion, Phirococcon, Phthiroctonon, seu Granum Pedicularium, Nonnul. vulgo Staphisaigre, L'erbe aux poux, ou herbe a la piteuite.*

Radix longa, lignosa, annua, ad pedis cum dimidio, aut ad duorum pedum altitudinem emittit caulem erectum, rotundum, hirsutum, ramosum, folia vero magna, lata, profunde pluribus locis incisa, viridia, hirsuta, Ricino, Platano, aut Viti fere similia, longis caudis appensa, flores summo caule, aut ramis, aut ex foliorum alis enascentes, quinque constantes petalis inæqualibus, sphaericis, saturate-cæruleis, floribus Consolidæ regali proximis, nonnihil tamen amplioribus, quorum superius postica in parte calcaris in morem elongatur, alteriusque folii calcar excipit. Hisce succedunt fructus tribus, aut quatuor constantes vaginis sub-viridibus, quæ interne longitudinaliter aperiuntur, conduntque plura semina exigui pisi magnitudine, triangularia, rugosa, rudia, firmiter simul juncta, externe subnigra, interne sub-albida, aut lutescentia, sapore acri, urenti, amaro, ac admodum ingrato. Umbrosis in locis, ac in regionibus calidis, in Provincia, & Occitania crescit planta hæc, ex quibus exsiccatum semen nobis advehitur, quod recens, probe nutritum, ac mundum seligendum est; in hortis quoque colitur ob florum elegantiam, Vere autem feritur, soloque delectatur sativo, ac riguo, Soli meridiano non adeo exposito, Æstate flores propellit, ac vindemiæ tempore semen ad maturitatem deducitur.

Plurimum habet salis, oleique. Ejus tantummodo semen a Medicis externum in usum revocatur, interne namque absque periculo haudquaquam præscribi potest. Violenter enim tam per superiora, quam per inferiora purgat a gr. xij. ad ℥ j. simulque fauces tanta inflammatione obducit, ut suffo-

suffocationis metum incutat. Hinc proscriptum fuit, aliis tutioribus solutivis ejus loco adhibitis.

Extrinfecus feminis 3j. tusa noduloque occlusa, ac mansa in dentium morbis, pituitæ excreatum promovet, cerebrumque redundantibus serositatibus exonerat. Ejus quoque decoctio pro Gargarismate usurpari commode potest, tamquam vulnerario detergens, ad carnes antiquorum ulcerum fluentium insummendas, præ aliis vero usitatissimum est semen prædictum ad pediculos enecandos: eo capilli insperguntur, aut cum oleo mixto caput illinitur, hinc brevi turpium animalium genus omnino destruitur.

S T A T I C E.

STATICE, *Offic.* Caryophyllus montanus major flore globoso, C.B.P. 211. *Raii Hist.* 1037. Caryophylleus flos amphylloucaulos, vel junceus, major, J. B. 3. 336. Gramen Polyanthemum majus, *Dod. Pempt.* 564. Statice, *Lugd. Hist.* 1190. *Inst. R.H.* 341. Caryophyllus mediterraneus, *Ger.* Gramen marinum mediterraneum majus, Statice quibusdam, *Par.* Statice caule nudo simplicissimo capitato, *Linn. Hort. Cliff.* 115. Statice major & vulgarior, Gramen majus Caryophylleum, Caryophyllus sylvestris major, Caryophyllus foliis graminis montani spicati, Caryophyllus montanus major radice longissima, *Quorumd.* vulgo Statice, *Gazon d'Olympe ou de Montagne*, *O'Eillet de Paris.*

E radice longa, satis crassa, rotunda, subrubra, lignosa, vivaci, pluribus quodammodo capitibus distincta, plura emergunt folia longa, Graminis more, angusta, dilute viridia, latitudine variantia; hæc inter plures eriguntur caules fere pedales, erecti, nodis destituti, cavi, ferme nudi, in quorum summitatibus exiguum florum fasciculus sphericus locatur, hi autem flores quinque petalis constant caryophyllaceis, calyceque adinstar infundibuli fulciuntur, fasciculusque universus alio pariter squammoso calyce firmatur. Singulis deciduis floribus, semen utrinque acuminatum succedit capsula conclusum, quondam floris calycem efformante. Monranis in locis, nonnihil humidis, e mari longinquis crescit planta hæc, Æstate flores ostendit, quum autem hi simul non explicentur, sed alii tantum post alios, hinc diutissime in planta ipsa ad exitum usque Autumni quandoque servantur.

Tamquam vulnerario-adstringens, ad sanguinem, aliosque fluxus stagnandos planta hæc aptissima recensetur, & a Dalemchampo in *Historia Plantarum Lugdunensium*, & a Boerhaavio in *Historia Plantarum Horti Lugduno-Batavi* pro iisdemmet morbis commendatur. Succus ejus in sputo sanguineo, narium fluxione, ac in menstrua & hæmorrhoidali purgatione nimis copiosa hauritur, nec non in dysenteriis.

Extrinfecus quoque tam vulnera, quam ulcera maligna ejus pulvere consperguntur, quæ, facultate vulneraria, omnino sanant.

S T R A M O N I U M.

STRAMONIUM, seu Nux Metella, *Offic.* Solanum pomo spinoso rotundo, longo flore, C. B. P. 168. Stramonium multis dicta, sive Pomum spinosum,

sum, J. B. 3. 624. Stramonium, *Dod. Pempt.* 460. Stramonium fructu spinoso rotundo, flore albo simplici, *Inst. R. H.* 118. Stramonium majus album, *Par. Raii Hist.* 748. Stramonium spinosum, *Ger.* Nux metella, *Math. Cast. Acost. Cambr.* Nux Methel Avicennæ, *Anguill. Fuchf.* Stramonium, sive pomum spinosum, *Trag.* Stramonium fructu rotundo, deorsum spectante & aspero, *Colum.* Datura Turcarum, *Eyst.* Datura pericarpis erectis ovatis, *Lin. Hort. Cliff.* 55. Stramonium minus, sive Nux Methel, Arabum flore albo, Tatura vel Tatula, Stramonium peregrinum, malum spinosum, Malus Peruviana, Solanum Romanum vel spinosum, Melospinus, Corona regia, Solanum foetidum, Hippomanes, *Qurumd.* vulgo *Pomme épineuse*, *Noix metelle*, *Herbe aux Sorciers*, *Herbe de Magiciens*, *Herbe du Diable*, *Herbe a la Taupe*.

E radice crassa, alba, fibrosa, lignosa, annua caulis exsurgit tripedalis, ac quandoque ad humanam usque proceritatem, digiti crassitie, rotundus, cavus, pluribus distinctus ramis, parumper hirsutus, foliis amplissimis, angulosis, acuminatis, Solani folia æmulantibus, nonnihil majoribus, alternatim locatis, ambitu sinuoso, longis, appensis, caudis, mollibus, pinguibus, saturate-viridibus, foetore execrando, caputque tentante, flore campaniformi, albo cyathum quodammodo referente, calyce suffulto oblongo, quinis denticulis superne distincto, odoris neutiquam ingrati, quinque staminibus, summitatibus luteis ac planis in centro locatis. Huic fructus succedit, Nucis vulgaris adhuc primo cortice induta, magnitudine, semiotundus, brevibus, crassis, vixque aculeatis spinis circum vestitus, sese maturitatis tempore quadrifariam aperiens, ac interne æqualibus membranaceis sepiementis distinctus, in quibus plura semina nigra, nonnihil plana, reniformia, sapore ingrato appenduntur. In hortis colitur planta hæc, quæ quandoque etiam in arvis occurrit pinguibus prope domos, Julio ac Augusto flores præfert, semina autem Autumno maturescunt.

Singularibus profecto Stramonium proprietatibus gaudet, quæ, utinam, aut ingnotæ omnino essent, aut eas pravi homines malitiose vafrum in usum non aptarent. Extant enim, jamque a nobis fuerunt recensitæ, aliæ plantæ, quæ huic facile substitui possent, adeoque ejusdem usus, & abusus, in iis præsertim, in quibus noxium deprehenditur, omnino interdicens esset.

Plurimum continet olei, phlegmatis, salisque essentialis aut volatilil. Folia odore scatent fortissimo, ac foetido, caput lædente, flores, ut innuimus, minus ingrati sunt, soporem nihilo minus hi quoque inducunt, nec non universa planta Narcotica est, ac stupefaciens.

Ejus intetnus usus absolute interdicens est, nec clysmatis quidem forma permittendus, prava enim symptomata excitat, vomitus nempe, delirium, lethargum, frigidos sudores, convulsiones, mortemque ipsam, ni prompte occurratur. Speciem hanc veneni, sanguinis massam coagulantis debellare solent Sales volatiles, Theriaca, Orvietanum, vomitoria, fatus externi cum Spiritu Vini, aqua Regina Hungariæ, spiritu volatili salis Ammoniaci &c. In *Ephemeridibus Germanicis* plures extant observationes, quibus pravæ hujusce plantæ internæ sumptæ qualitates demonstrantur. Præ ceteris D. Grugerus refert, *Decuria III. an. II. p. 84.* cuidam Primati Nephritico, pulverem seminum Stramonii (sane molesto qui pro quo) pro pulvere seminum Bardanæ propinatum fuisse, qui nonnullarum horarum intervallo, faucium contractione cum suffocationis periculo, vertigine, errore spiritus, ac extasi varia phan-

phantasmata representante correptus fuit. Gargarismate a Medicis ex Ficubus, Passulis & Glycyrrhiza præscripto, eoque oesophagi constrictione evanescente, ad sudorem eliciendum, Theriacæ 3 ij. statim propinata fuerunt, quibus iterum quandoque repetitis, pulverumque absorbentium usu interjecto, brevi dierum spatio æger convaleuit, aliquando tamen superveniente vetigine, quæ brevi quoque evanuit. Iisdem *In Ephemeridibus Centuria IX. p. 206.* in medium adducitur puerulus octo annorum, qui in horto quodam, pomorum Stramonii spinosorum nonnulla semina esitavit, tribusque elapsis horis in delirium incidit risu, cantu, ac gesticulatione continua conjunctum. Theriaca, lacte calido, soluta propinata, copiosus apparuit sudor, somnoque xxjv. horarum subsecuto, puerulus sanatus fuit. Acoſta, & Gareſ referunt, a furibus, ac meretricibus feminis prædicti p. 3 s. in liquore aliquo grato iis exhiberi, qui forte in impias earum manus cadunt, ut delirio correptis, impune bona prædari possint. Idem Acoſta præterea testatur, Indiæ mulieres ad hocce semen peculiari arte parandum adeo excellere; ut vim habeant proprio nutu homines in mentis errorem inducere.

Quibus exemplis plane constat, quam nocuus sit hujusce plantæ usus internus, & quamvis a nonnullis Medicis quædam ejus præparationes approbentur, iis tamen fidendum non est.

Externe folia Stramonii Cataplasmatibus forma apponuntur, aut una cum axungia recenti contunduntur, Unguentumque conficitur adversus adustiones, hæmorrhoidesque aptissimum: sic autem temperantem, anodynam, ac resolventem energiam habet. Acetum quoque, in quo, noctis spatio, ejus femina infusa fuerint, mira præstare dicitur adversus exulceratam impetiginem, ac ulcera vaga.

Stramonii folia usurpantur in Balsamo tranquillo, cujus virtus ad omnes dolorum species sedandas, si parti affectæ applicetur, jam notissima est.

S U B E R.

SUBER *Offic.* Suber latifolium perpetuo virens, C. B. P. 424. *Inst. R. H.* 584. Suber latifolium, J. B. I. 103. *Ger. Par. Raii Hist.* 1393. Phellos, sive Suber, *Dod. Pempt.* 830. Suber latifolia, *Lob. Icon.* 159. Suber, *Lac. Lonic. Cord. Casalp.* Suber folio brevior & latior, *Lugd. Hist.* Suberifera latifolia ilex glande echinato, Suberella, Suber sylvestre vel agreste, Suber spontaneum, Arbor Corticosa, *Nonnul.* vulgo *Liège*.

Ei radix est longa, crassa, dura, arboremque progignit mediocris altitudinis, Quercui viridi proximam, caudice tamen crassiori, exiguum ramorum numerum emittente, cortice magis denso, levissimo, spongioso, coloris cinerei ad luteum accedentis, qui sponte finditur, ac ab arbore segregatur, nisi prius avellatur, alio enim subitus enascente depellitur cortice rubri coloris, adeo rutilantis, ut e longe etiam oculos feriat. Folia quoque viridis Quercus folia æmulantur, nonnihil tamen majora sunt, longiora, superne viridiora, ambitu quandoque crenato, ac pungentia. Glandes quoque, earumque receptacula, Quercus glandes simulantur, in longum tamen magis extenduntur, obtusiores sunt, saporeque, in Ilce constitutis, magis ingrato; calyx quoque major est, magisque hirsutus. Quo magis veterascit, eo melior evadit arbor hæc, quæ calidis in regionibus, nostrisque Meridio-

nalibus Provinciis, Provincia nempe, ac Vasconia prope Pyrenæos, maximeque copia in Comitatu Ruscinonensi occurrit.

Regionum incolæ, in quibus Suber reperitur, quum ejus corticem colligere percommode cupiunt, arboris truncum longitudinaliter findunt, corticemque sublatum super arduentes prunas apponunt; postea ut planitiem acquirat, lapidibus comprimunt, ac mundatum aliunde transmittunt. Suber hoc est, quo ad vasa obruranda, ac in arte Piscatoria, & Nautica diversimode utimur. In quibusdam Hispaniæ regionibus eo domus conteguntur. Optimæ æquales, vix nodosæ, nec rimas agentes, mediocriter compactæ, leves, minus porosæ, fractu faciles, ex eo veluti tabulæ eligendæ sunt. Tempestate autem calida, ac stabili auferri debet cortex; cortex enim inferior primum apparens & adhuc tener facile corrumpi, arborque universa abundantibus supervenientibus pluviis perire posset, quod in regionibus calidis, ac siccis, constanti tempestate, nunquam profecto accidere potest.

Exterior hic cortex proprie Suber, ob ejus levitatem, nuncupatus, plurimum continet olei, parumque salis essentialis, adstringit autem, ac detergit, valetque ad hæmorrhagias, ventrisque fluxus sistendos, vel in substantia, pulveris forma, ʒ β. aut ʒ j. aut in decocto ab ʒ β. ad ʒ j. pro aqua ʒ ij. Suberustum, ac tenuissimo pulvere redactum, oleoque ovorum aut amygdalarum dulcium permixtum, experimento, a D. Chomelio, pluries repetito feliciter hæmorrhoides temperat, ac imminuit.

Ejus quinetiam glans cum glande Quercus communes virtutes habet adversum colicam ʒ β. in hausto lactis exhibita.

Hispani Suberi corticem in quibusdam coopertis vasis calcinant, ac in levissimum nigrum pulverem reducant; nuncupatur autem *Nigrum Hispanicum* variisque operibus inservire solet.

℞. Ciner. Suberi q. l. Butyri recentis aut Olei Amygd. dul. s. q. misce pro linimento hæmorrhoidibus hora somni apponendo, ac congruo temporis spatio, repetendo.

℞. Lactis Vaccini ʒ j. cui calefacto adde glandis Suberi p. ʒ β. pro haustu adversus colicam flatulentam.

S Y R I N G A.

SYRINGÆ nomine, arbuscula duo, genere diversa, floris causa exculpta, 1. scilicet *Syringa* flore cæruleo, magis sub nomine *Liliac* cognita; 2. *Syringa* flore albo, aut proprie dicta, vulgo *Seringa*.

Liliac, *Offic.* *Syringa* cærulea, C. B. P. 398. *Ger. Rati Hist.* 1763. *Syringa* flore cæruleo, sive *Liliac*, J. B. r. 204. *Liliac*, *Matth.* 1237. *Liliac* *Matthioli*, *Inst.* R. H. 601. *Liliac* *Matthioli* sive *Syringa* flore cæruleo, *Par.* Cauda vulpina *Turcarum*, *Bellon.* *Ligustrum* *Orientale*, forte *Jasminum* cæruleum *Mauritanum*, *Cæsalp.* *Syringa* cærulea *Lusitanica*, *Lob.* *Syringa* *Lusitanica*. *Tabern.* *Syringa* *Belgis* cæruleo flore, *Lugd. Hist. Camer. Hort.* *Lilach* sive *hambach* *Arabum* flore cæruleo, *Syringa* *Constantinopolitana*, *Syringa* *azurea*, *Syringa* *rubra* seu *purpureo-cærulea*, *Quorumd.* vulgo *le Liliac ordinaire*, ou *la Queue de Renard des Jardins*.

E radice delicatula, lignosa, repenti arbuscula exsurgit, quæ ad mediocrem arboris altitudinem perducitur; caudices habet exiles, erectos, ramosos, satis

eris firmos, cortice tectos cinereo-virescenti, medulla refertos alba, ac fungosa, foliis invicem oppositis, latis, acuminatis, levibus, mollibus, viridibus, lucescentibus, Vincetoxico, aut Populo nigrae proximis, longis caudis appensis, sapore acriusculo ac amaro. Flores vero habet exiguos, oblongis racemis dispositos, plerumque subrubros, vel rubro-ceruleos, quandoque albos, aut argenteos, odore satis suavi: constantur autem singuli tubulo vertice expanso, ac plerumque quadrifido, binis brevissimis staminibus apicibus luteis. Iis autem succedunt fructus plani, oblongi, Sarissae ferrum plerumque immitantes, per maturitatem rubri, in duas cellulas divisi, seminibus repletas minutis, oblongis, planis, utrinque acuminatis, foliolo membranaceo cinctis, & quodammodo cristatis, ac rubris.

Arbuscula haec propter sui floris elegantiam in hortis colitur, eumque Aprilii promit. Juxta Matthiolum ab urbe Constantinopolitana, & juxta alios ab Indiis Orientalibus nobis advecta fuit.

Liliac, sive *Liliac* vox Arabica est: a Nonnullis autem a *Lilio* desumitur, autumaturque sic indigitari, ob figuram floris ad Lilium accedentem: *Cauda Vulpina* praeterea nuncupatur, ejusdem enim florum recemi, vulpinam caudam mentiuntur; *Syringa* vero a voce Graeca *Sirinx*, quae *tubulum* sonat, crassioribus enim ejus ramis medulla depletis tubuli conficiuntur a Turcis praecipue pro tabacariis syringis usurpati.

Haud magnum apud Medicos usum habet, semen, tamquam adstringens, aut in pulvere, aut in decocto praescribitur.

Syringa, *Offic.* *Syringa alba*, sive *Philadelphus Athenæi*, C. B. P. 398. *Inf.* R. H. 617. *Syringa flore albo*, J. B. 1. 203. *Syringa alba*, *Tabern. Ger. Rar. Hist.* 1763. *Syringa*, *Dod. Casalp.* *Syringa flore albo simplici*, *Park. Frutex coronarius*, *Clus. Hist.* 55. *Syringa vulgo*, *Lugd. Hist.* *Syringa Italica seu vulgaris*, *Philadelphus flos*, *Syringa floribus candidis*, vulgo *le Sèringa commun.*

È radice flexibili, repenti, subdivisa, arbuscula progignitur, in longum, satumque sese extendens, cujus stolones, ramique erecti sunt, pluribus nodis articulati, digitum crassitie æquantes, cortice tecti cinereo, medulla fungosa ac alba repleti. Folia oblonga sunt lata, acuta, venosa, nonnihil rugosa, ambitu crenato, Pyri foliis fere similia, rudiora tamen, invicem opposita, sapore amaro, atque acri. Flores brevis spicae in modum, summis virgultis, ramisque enascuntur, constant autem quatuor petalis acuminatis, roseis, albis, gratiose ac penetranter olentibus, adinstar florum Aurantiorum, & Citreorum. Exigui fructus hisce floribus praesto sunt, primum sub-virides, dein per maturitatem nigricantes, ovales, utrinque acuminati, calyci firmiter adhærentes, in quatuor cellulas discriminati, seminibus refertas minutis, ac oblongis. Arbuscula haec in hortis colitur, Maio, Junioque floret, Autumno, ac Septembri semen maturitatem acquirit. Ejus origo ab omnibus praetermittitur. Nullatenus delicatula est, ubique facile subsistit, quemadmodum, & *Liliac*, tam in regionibus frigidis, quam in calidis, ac non semine modo, verum etiam taleis multiplicatur. Radices quoque plurimis scatent turionibus; *Syringa* haec quoque duplici quandoque flore variare solet.

Syringa autem nuncupatur, eo quod ejus ramis medulla destitutis, tubuli aut *Syringe* uti ex ramis *Liliac* commode confici possint. Cognominatur

deinde *Philadelphus* ejus flos, idemque sonat, ac *bonus frater*, eique juxta *Jonstonum* post *J. Bauhinum* denominatio hæc satis convenit, ejus enim ramus una connectuntur, ac ita simul amplectuntur, ut *Syringa* apta nata sit ad vivas fepes, circum hortos, contra latronum, animaliumque incurfiones, comparandas.

Boerhaavius in *historia Plantarum Horti Lugduni-Batavi*, nullas Medicas in *Syringa* proprietates invenire, asserit, nihilo minus nos edocet *Jonstonus* in *Dendographia*, *Austriæ* Matronas suas chirotecas ejus floribus asperfas servare, ut suavem odorem exhalent, ac ex iisdem floribus, odorem aquam elicere.

T A M A R I S C U S.

DUæ extant *TAMARISCI* species in usum Medicum venientes, *Tamariscus* scilicet *Germanica*, & *Tamariscus Narbonensis*.

Tamariscus Germanica, *Offic. Lob. Icon. 218. Inst. R. H. 661. Ger. Tamarix fruticosa folio crassiore, sive Germanica, C. B. P. 485. Tamarix Germanica sive minor, fruticosa, J. B. 1. 351. Tamariscus folio latiore, Park. Raii Hist. 1705. Myrica, Trag. 955. Myrica sylvestris altera, Clus. Hist. 40. Tamarix humilis, Cord. Hist. Myrica humilis, Dub. Myrica, sive Tamariscus altera, Camer. Hort. Tamarix secunda vulgaris, Matth. Myricæ species altera, Myrica Pannonica, Myrica Fuchii, Tamarix sylvestris, Tamariscus foemina, Quorumd. vulgo le Tamarisc d'Allemagne.*

Radix pene cruris crassitiem habet, tunicaque fulcitur fatis densa, & amarissima, magnum fragilium caulium effert numerum, qui pluribus ramis divisi sub-rubro cortice conteguntur, innumera emittunt folia *Ericæ* vulgari similia, *Tamarisci Narbonensis* majora, dilute-viridia, sapore adstringenti. Summis caulibus, ramisque, spicæ in morem, flores locantur, quinque conflati petalis ovalibus, albo-purpureis, totidem staminibus, apicibus rotundis, ac lutescentibus. Hisce exigui succedunt oblongi fructus acuminati, triangulares, plura semina concludentes minuta ac cristata. In *Hungariæ* regno, in agro *Transburgi*, *Laudavii*, ac *Genevæ*, alibique juxta excurrentes aquas, aut paludes, in locis humidis, saxosisque crescit arbuscula hæc, *Majo*, *Junio*que flores effert, quos una cum seminibus per totam *Æstatem* neutiquam dimittit, difficile nisi secus aquas in hortis coli potest, frigoris injurias suffert, nunquam tamen ad arboris proceritatem exsurgit.

Tamariscus, sive *Tamarix*, *Offic. Tamarix altera folio tenuiore, sive Gallica, C. B. P. 485. Tamarix major, sive arborea, Narbonensis, J. B. 1. 350. Raii Hist. 1704. Tamariscus Narbonensis, Lob Icon. 318. Inst. R. H. 661. Ger. Tamariscus folio tenuiore, Par. Myrica, sive Tamarix Gallica & prima, Matth. Camer. Hort. Myrica sylvestris prima, Clus. Hist. Myrica, Casalp. Dod. Tamarix Narbanensis, Lugd. Hist. Tamarix Gallica aut Hispanica, Tamaricis sylvestre genus *Italiæ* notissimum, *Myrica* circa *Monspelim* crescens sive vulgarissima, Quorumd. vulgo le Tamaric de Narbonne, ou commun.*

E radice crassa, lignosa, multifariam divisa, unus aut plures emergunt caudices plerumque arbuscæ, aut dum in morem, ac quandoque arborem fatis proceram efformantes, adinstar *Mali* *Cotonæ*, cortice rudi externe cinereo, interne subrubro, ligno albo. Folia exigua sunt longa ac rotunda ad

ad Cupressi, aut Ericæ vulgaris folia accedentia, dilute-viridia. Flores summo caudice, ramisque enascuntur, oblongis pedunculis, racematim dispositi, exigui, albo-purpurei, quinquepetali, in capsulas tandem, aut acuminatos fructus, abeuntes, pluribus refertos seminibus minutis, ac cristatis, ut in Salice, ac Populo. In regionibus præsertim calidis arbor hæc occurrit, in Italia nempe, Hispania, Occitania, & alibi, secus fluvia, aliaque humida loca, quandoque etiam ab aquis longinquæ; tribus per annum vicibus plerumque flores progignit, Vere, Æstate, & Autumno; Hyeme vero foliis exoneratur, novis Vere in eorum locum succedentibus, solo delectatur humido, ac nigro; quum vero altius radices emisserit haudquaquam frigore, dummodo non excedat, læditur, magis tamen calorem amat, taleis, aut turnionibus multiplicatur. Lignum, radix, cortex, ac folia præcipue in usum Medicum revocantur.

Binis Tamarisci speciebus usque adhuc recensitis indiscriminatim utimur, omnesque earum partes plurimo sale, ac oleo scatent, ac jure tamquam aperientes, ac idoneæ reputantur ad Lienis, Hepatis, ac Mesenterii obstructions referandas, & ad tartareos ac melancholicos humores attenuandos. Ligni ac radicis cortices in apozematibus, ptisanis, jusculisque aperientibus ꝑj. pro singulis liquoris ℥ij. ad tertiæ partis diminutionem præsertim usurpantur. Hujusce præterea corticis Extractum Vino albo aut Sp. Vini elicitum potenter aperit a ꝑj. ad ꝑij. Sal vero fixum calcinationis ope eductum, familiarissimum in jusculis usum habet a gr. xij. ad gr. xx. pro unaquaque dosi. De Tamarisci facultate, Lienem consumendi, plurimas fabulas veteres Medici venditarunt. Qua de causa a Dioscoride foliorum decoctio præscribebatur, a Plinio autem succus cum Vino permixtus; experientia autem compertum est, vim prædictam in Tamarisco neutiquam adesse, valere tamen sale proprio incidenti ad sanguinem condensatum in Liene stabulantem, viscerisque hujus inflationem, ac obstructionem quandoque progignentem, attenuandum, magisque fluidum efficiendum. Ejus quinetiam ligno pocula, cadique conficiuntur, a quibus aquæ aut vino contento incidendi vis communicari dicitur, eorumque usu Spleneticis, ac Hypochondriaci folantur. Matthiolus, & Amatus Lusitanus asserunt, corticis, aut ligni Tamarisci decoctionem excellere adversus omnes cutaneos morbos, pruriginem scilicet, impetiginem, scabiem, ac lepram usque, salinas ferositates prædictis vitiis pabulum ministrantes abunde expellendo. Idem quoque lignum in morbis Veneris Guajaco, optimo quidem successu, substituitur.

Ejus cortex cum Capparis cortice tusus, Cataplasmatibus forma Lieni duro applicatur. A Tinctoribus autem ejusdem fructus usurpantur pro Gallis ad nigrum eliciendum.

Cortex, radices & folia Tamarisci in oleo Capparum *Pharm. Paris.* adhibentur.

℞. Rad. Graminis, Asparagi, Eringii vulgaris ana ꝑj. Corticis Tamarisci ꝑ℥. Coque in aquæ ℥iij. ad ij. Adde Nitri depurati ꝑj. Fiat colatura pro ptisana aperiente in Hydrope, imique ventris viscerum obstructione.

℞. Extracti Cichorii sylvestr. Fumariz, & Rhabbarbari ana ꝑ℥. Extracti Colocynthis gr. vj. Extracti Cucumis sylvestris ꝑj. Croci Martis aperientis, ꝑ℥. Sennæ & Mercurii dulcis p. ana ꝑij. Jalapæ ac Diagridii p. ana

ana ℥jv. Salis Absinthii, & Tamarisci ana ℥j. Croci Orientalis ℥℥. Macis. gr. xij. M. f. Opiata cum f. q. Oxymellis simplicis, mane, jejuno stomacho a ℥j. ℥. ad ℥ij. exhibenda, una cum jusculo aperienti, aut cum cyatho ptisanæ superius modo descriptæ in Lienis, Hepatis, ac Mesenterii obstructionibus.

T A N A C E T U M.

PLURIMÆ TANACETI species distinguuntur, inter quas binas sequentes Officinales tantummodo describemus.

Tanacetum, *Offic.* Tanacetum vulgare luteum, C. B. P. 132. *Inst.* R. H. 461. Tanacetum vulgare flore luteo, J. B. 3. 131. Tanacetum Millefolii foliis, *Lob. icon.* 749. Tanacetum, *Matth. Dod. Cæsalp. Ger. Brunf. Gesn. Hort. Lonic. Cast. Turn. Raii Hist.* 365. Tanacetum vulgare, *Trag. Park. Eyst. Artemisia tenuifolia, Fuchs. Athanasia vulgaris, Lac. Athanasia seu Tanacetum, Lugd. Hist.* 955. Artemisia Dioscoridis, *Tabern. Icon.* 10. Tanacetum foliis pinnatis, pinnis pinnatifidis incis. ferratis, *Linn. Hort. Cliff.* 398. Tanacetum majus, Tanacetum citrinum, Artemisia Letophyllos & monoclonos, Herba immortalis, Herba Mariæ, Parthenium mas, Parthenium microphyllon Hippocratis, *Nonnull.* vulgo la Tanaisie ordinaire, l'Herbe aux Vers.

Radice est longa, lignosa, pluribus fibris discriminata hinc, atque illinc reptantibus, vivaci, caulibus ad duorum vel trium pedum altitudinem, rotundis, striatis, nonnihil villosis, ac medullosis, foliis magnis, longis, alatis, incis. incisionibus pari ordine quodammodo dispositis, ambitu denticulato, e viridi lutescentibus, odore penetranti, sapore amaro, floribus, summis caulibus, magnis fasciculis rotundis, umbellæ in morem locatis, enascentibus, qui scilicet pluribus expansis flosculis constantur, vertice crenato, aurei sunt, lucentes, raro albi, squammoso calyce suffulti. Semina minuta, plerumque oblonga, maturecendo nigricantia, prædictis succedunt. Ubique fere occurrit planta hæc secus vias ac prata, in arvis, ad fossarum margines, locisque humidis; Julio autem, & Augusto flores ostendit. Quandoque quædam Tanaceti species reperitur foliis minutissime incis. ac quodammodo cincinnatis, vocaturque *Tanacetum Anglicum*; a Casparo Bauhino ex eo species diversa constituitur sub nomine *Tanaceti crispi*, nihil vero aliud est, nisi præcedentis species in hortis sata. Foliis quoque planta eadem variare solet, hinc *Tanacetum versicolor* Parkinsoni, a quo varietas alia albo, ac viridi distincta colore instituitur.

Tanacetum acre, amarum, & aromaticum est, nec rubro colore chartam cæruleam afficere solet, sale scatet volatili-aromatico-oleoso, plurimo sulphure, saturato, Analyseos enim Chymicæ ope ex eo plurimum olei, ac terræ, nihilque derivat salis volatilis concreti. Tamquam stomachale, febrifugum, sudorificum, anthelminthicum, ac deobstruens, tam interne, quam externe usurpatur. Cæsalpinus asserit, foliorum decoctione ex Vino, menses cieri, ac ℥ij. eorundem foliorum succi cum aquæ Plantaginis ℥jv. propinatis, intermittentes febres sanari. Hic idem succus ℥iij. aut jv. utiliter præscribitur in Cachexia, Chlorosi, ac Hydrope; deque morbo, postremo loco enuntiato, singularis occurrit observatio in *Ephemeridibus Germanicis*, Decuria 2. anno 2. qua D. Peyerus narrat, militem quemdam Monspellii com-

morantem

morantem Hydrope affectum, post plura remedia incaſſum uſurpata, quum Abſinthii decoctionem in uſum revocare cuperet, deceptum, loco Abſinthii, Tanacetum ſumpſiſſe, tribuſque horis poſt bina pocula primum ſumpra, adeo magnam urinæ copiam excreviſſe, ut inflatio ſtatim evanuerit, ac omnino ſanatum deinde fuiſſe, eodem remedio, convenienti temporis ſpatio. In infimi ventris morbis, maligniſque febribus verminofiſ ſummitatum Tanaceti Man. ij. recipiuntur, folia, ſcilicet, flores ac ſemina; ℞. iij. ebullientis aquæ affunduntur, cooperto vaſe omnia relinquendo, magnis deinde calidis cyathis inuſum agris propinatur, quo ſane hauſtu, urinæ viæ optime mundantur, ſanguis depuratur, obſtructiones referantur, vermesque enecantur. Aqua pariter ſtillatitia ejuſdem plantæ ſemper in Officinis proſtans in uſum revocari poteſt ab ℥ ij. ad ℥ jv. in portionibus vermifugis. Conſerva autem florum Tanaceti adverſum Epileſiam, ac Vertiginem ab ℥ ſ. ad ℥ j. plurimum commendatur. In quibuſdam ſeptentrionalibus regionibus, tempore Paſchatis, placenta conſciuntur, in quibus foliorum ejuſdem plantæ recentium ſuccus admisceſtur; placenta prædictæ ſaporem habent gratiſſimum, ſtomachum roborant, ac ſtatu a Quadrageſimalibus alimentis plerumque inductoſ diſciunt. Tanaceti ſemen, ſemini Sancto ſubſtitui poteſt, quamvis autem optimum ſit, non adeo tamen excellit, parem enim odorem, ac amaritiem, in quibus vis vermifuga conſiſtit, neutiquam habet.

Quoad externum ejuſdem uſum ab Hercule Saxonia cum ſucceſſu ejus ſuccus præſcribatur adverſum manuum perniones; adverſum impetiginem quoque ac porriginem commendatur. Contra vero rheumaticas affectiones Tanaceti ſummitates poſt nonnullorum dierum in Sp. Vini macerationem diſtillandæ ſunt; ſpiritus autem poſtea elicitus, penetrans admodum eſt, eoque ſæpius partes morbo affectæ illiniuntur, linteis calidis cooperiuntur, ac duo aut tria de die ejuſdem cochlearia agris exhibentur. Univerſæ præterea plantæ decoctio cum Vini ſacæ, ac Sambuci ſucco permixta excellit ad Hydropicorum crura fovenda.

Tanacetum quoque utile depræhenditur in diſtorſionibus, obliſionibuſque; ejus folia tuſa butyro recenti ſociata, Cataplaſmatis forma, iis applicantur: demum ejuſdem foliorum, ac ſummitatum Cataplaſma umbilico appoſitum excellit adverſum vermes, præſertim ſi cum eo Bovinum fel conjugatur.

Si autem circum leſculos, ac inter culcitraſ apponatur, pulices, ac cimices depellendi vim habere, Pariſiſ creditur.

Plantæ ejuſdem folia in aqua Generali, flores in pulvere Vermifugo & Orvietano, *Pharm. Pariſ.* uſurpantur.

℞. Summitatum Tanaceti ℥ ij. Æthiopis mineralis ℥ j. ſ. Corallinæ & Rhabbarbari ana ℥ j. F. P. ac M. cum q. ſ. Syrupi de Abſinthio pro Opiata vermifuga, cujuſ doſis a ℥ j. ad ℥ ij. nebula excepta, purgationem ſequentem quarta quaque die præſcribendo.

℞. Mercurii dulciſ, Rhabbarbari, & pulv. Cornach. ana gr. xv. M. cum ſ. q. Syrupi Flor. Perſicor. pro bolo purgante, cujuſ doſis juxta ætatum diverſitatem comminuetur.

℞. Fol. Flor. ac Sem. Tanaceti Man. ij. Superaffunde aquæ ebullientis ℞. iij. Frigeſactis, fiat colatura, magniſque cyathis tepida ingurgitetur in Cachexia, Ictero, Hydrope, ac Renum, & infimi Ventris inſarctibus.

℞. Summit. floridar. Tanaceti q. l. Infundantur in lagena vitrea Sp. Vini adim-

adimplenda, adeo ut saltem duobus digitis spiritus supernaret, Mensis spatio, omnia infusa relinquuntur, vase probe cooperto. Postea infusum hocce usurpetur in Rheumaticis affectionibus partes dolentes eo fovendo, linteoloque quadruplicato, eoque madido superapposito, quod convenienti temporis spatio repetetur.

Rx. Fol. ac Summit. Tanaceti Man. j. Fellis Bovini ℥ij. Unguenti Althææ ℥j. M. pro Cataplasmate vermifugo, umbillico apponendo.

Costus hortorum, *Offic.* Mentha hortensis corymbifera, C. B. P. 226. Mentha corymbifera, sive Costus hortensis, J. B. 3. 144. Balsamina major. *Dod. Pempt.* 295. Menta Græca, *Camer. Epit.* 480. Tanacetum hortense flore, & odore Mentha, *L. Bat. App. Inst.* R. H. 461. Costus hortorum dictus, seu Balsamita mas, *Raii Hist.* 363. Costus hortorum major, *Park. Balsamina mas*, *Ger. Herba S. Mariæ vulgo, Cæsalp.* 483. Alisma Germanorum, *Trag.* 163. Mentha Romana, *Lac. Mentha Saracenica*, *Cord. Hist.* Balsamita, *Brunf. Ovaria, Gesn. Hort.* Mentha lassulata Hetruscis, Salvia Romana, Costus herba, Pseudo-Costus, Balsamum hortorum, Costus vulgaris, Mentha folio, Mentha Sacerdotalis, Coquus hortulanus, Herba divæ Mariæ, *Nonnull. vulgo la Menthe-Cog, la Menthe notre-Dame, le gran Baume, le Pastè.*

Radicem habet Menthæ simillimam, obliquam, rotundam, pluribus fibris stipatam, caules fere bipedales, striatos, hirsutos, ramosos, pallidos, foliis oblongis, Lepidii maj. foliis, æqualibus, ambitu crenato, ejusdem cum caule coloris, raro incis, odoris penetrantis ac grati, saporis amari & aromatici, floribus uti in Tanaceto fasciculatim enascentibus in caulium ac ramorum vertice, pluribus, una simul globulariter conjunctis, & aureis. Hi tandem in semina abeunt minuta, neutiquam cristata, oblonga, plana in floris calycis basi conclusa. In omnibus fere hortis occurrit planta hæc, de ejus enim cultura plures delectantur, ac facile multiplicatur; Æstate fere exeunte flores propellit, ac toto plerumque Autumno detinet.

Analysi Chymica Costus hortorum plurimum olei exaltati, salisque ministrat. Ad cerebrum, nervosque roborandos aptus recensetur, necnon ad menses ciendos, vermesque enecandos, Absinthii in modum usurpatur, ac ex eo pariter extractum, conserva, aqua stillatitia, ac infusione oleum paratur; postrema autem præparatio maximum Lutetiæ Parisiorum adversus omnes vulnorum ac contusionum species usum habet, ac huic de Beaume nuncupatur. Tam simplex, quam compositum parari potest, simplex vero conficitur infundendo in crassioribus lagenis, aut hydriis folia ejusdem plantæ, aut ejus summitates in optimo Olivar. oleo, vasque mensis fere spatio per Æstatem radiis Solaribus exponendo; compositum autem varimode a variis paratur. Sequens ratio optima quidem videtur.

Rx. Olei Oliv. ℔.x. Infunde in magno vase e filice ad medietatem usque repleto, Superaffunde Costi hortorum, Salviæ min. ac maj. Hyperici, Nicotianæ foliis viridibus, Bugulæ, Saniculæ, Betonicæ, Chamomillæ, Artemisæ ac Rosar. Provincialium ana Man. j. Omnia minutim dissecantur, ac caulibus costisque duris mudentur, antequam autem Oleo admisceantur, optimo Vino rubro irrorentur, postea adde Aristolochiæ tussæ ℔. quadrantem, Vas Junio exeunte ad medietatem usque Augusti Soli expositum relinquatur, herbas quotidie commiscendo; ebulliat deinde oleum in lebetæ horæ fere spatio, usque dum saturate virescat, her-

herbæque decoctæ omnino sint, eas baculo, ne comburantur, commiscendo. Linteolo novo omnia deinde exprimantur fortiter; ut herbarum succus eliciatur, in altero deinde lebetes mundato oleum reponendo, adde deinde optimi Vini rubri cyathum j. Mastich. & Olibani p. ana ℥ij. Coque denuo per horæ dimidium, baculo oleum agitando, deinde auferatur, vaseque idoneo pro usu fervetur.

Commode Tanacetæ planta hæc substitui potest. Parkinsonus puerulis, lumbricis, vexatis Vini ℥ij. exhibebat, in quo ejusdem folia ac semina infusa fuerint. Vi autem ejus balsamaca, *Balsamita* nomine indigitatur.

Quandoque farinaceæ massæ subactæ ad gratiam admiscebatur, hinc Gallice vulgo *Pastè* nuncupatur: hisce vero temporibus, in quibus, sensoris nostris depravatis, alliciendis, ne exotici quidem pulveres sufficere videntur, penitus mos hic obsolevit. In Italicis vero regionibus acetariis, ovorumque intritis sociatur.

Planta in Unguento *Mariato* Nicolai Alexandrini usurpatur.

℞. Flor. Absinthii recentium, Costi hortensis, Marrubii albi, & Tanacetæ ana Man. ij. Ex iis incisis, ac tritis succus torculari eliciatur; postea lento igni apponatur ad fœces abigendas: succus deinde optime depuratur, ac ad Mellis densi, aut Extracti consistentiam evaporatur; præscribitur autem ℥ss. in parvo Vini cyatho, mane, jejuno ventriculo, adversum glareas, & viscositates stomachi, & contra vermes.

T A X U S.

TAXUS, Offic. C. B. P. 505. J. B. 1. 241. Dod. Pempt. 859. Inst. R. H. 589. Raii Hist. 1416. Ger. Park. Matth. Anguill. Gesn. Hort. Lac. Turn. Lon. Lob. Thal. Port. Lugd. Hist. Linn. Hort. Cliff. 464. Milax arbor, Cord. in Dioscor. Taxus vulgo Nāsus flosculos amentaceos ferens, *Casalp.* 134. Smilax arbor, *Camer.* Smilax Dioscoridis, Milas Theophrasti, Arbor mortis, *Quorumd.* vulgo *Xf ou If.*

Radice est crassa, dura, profunda, quæ truncum erectum emittit, arborem constituentem semper virentem, Abieti piceæ persimilem, ligno durissimo, sub-rubro, venoso, incorruptibili, ad bacula, mensas, pateras, aliasque plures suppellectiles conficiendas apto; folia vero, Abietis foliis æqualia, minus tamen erecta, & magis acuta, in pectinis dentium morem distributa, superne lucescentia, atro-viridia, sapore amariusculo; flores exiguis constantes fasciculis, dilute-virides, ac nonnullis apicibus subtilissimo confertis pulvere, fungi more incisos, quatuor aut quinque denticulis iterum incisos, nullum post se relinquentes semen. Fructus vero eadem in planta segregati progignuntur, baccisque mollibus, succo refertis, cavis, antica in facie crotalum mentientibus, late purpureis, ovale semen occludentibus, Piperis grano exilius, tunica satis dura obductum, atrum, medulla saporis gratissimi. Montanis, saxosis, præruptisque in locis, in regionibus calidis, Italia nempe, Provincia, & Occitania crescit arbor prædicta, frequenter etiam frigidis in plagis occurrit, in Anglia scilicet, ac Helvetia, & alibi, in montibus, sylvisque umbrosis; flores Vere propellit, bæccæ vero haudquaquam ingrata, insipida, & amariuscule Autumno maturescunt. Una tantum *Taxi* species nota est, a Nonnullis tamen variare dicitur foliis variegatis. In Cœmete-

meteriis a veteribus locabatur, ejusque perpetuum virorem, tamquam immortalitatis symbolum respicientes, ad eam tandem generali resurrectione sepulta corpora pervenire posse, confidebant. Capla apud ipsos veteres magis in pretio habitæ & Taxus ligno conficiebantur, nostrisque etiam diebus plurimum a nostris lignariis fabris, ac tornatoribus existimatur. Evelynus vero asserit; lignum hocce præstare ad dentes pro rotis frumentariis, ad plaustrorum axes, & ad musicalia quoque instrumenta paranda. Eo præterea Germani hypocaula sua exornant. Taxus aut vivi-radice, aut semine propagatur, melius tamen semine, quamvis ad annum, & ultra e solo non elongetur; juxta Gesneri sententiam facillime expanditur, si exilis adhuc transferatur, & ad sæculum, & ultra perdurat. Ad magnam proceritatem Taxum excrefcere, haudquaquam permittimus, nisi magnis in viis, pratifque, ad pyramides enim tripedales, aut quadripedales in hortensibus areis majoris ornatus causa reduci debet.

Quamvis Taxus agri Parisiensis vulgatissimus incolæ, nullis usque adhuc notis, Medicis facultatibus excellat, verba tamen de eo facere, idoneum reputavimus, ut de ejus venefica vi, falsa opinio destruat, qua non ejus foliis, ac fructibus tantum comestis, venenum inferri dicitur, verum etiam si forte sub umbrosis ejusdem ramis somnus capiatur. A Dioscoride, Galeno, ac Plinio, universa Antiquorum pedissequa schola, inter venena rescribitur. Julius Cæsar in *sexto Commentariorum libro* narrat, Cativulcum Eburo-niensium Regem, Taxus succo, venenum sumpsisse. Matthiolus vero, & J. Bauhinus pravas prædictas qualitates experimentis confirmant. P. Scottus & S. J. asserit, Taxum in stagnantem aquam immisum, stupefacientem vim acquirere, vimque hanc narcoticam in brutis quoque exercere Jo. Bauhinus observavit, quæ qualitas ex eo etiam firmari videtur, quod a Rajo de Taxo valde umbroso, in horto Pisano exulto refertur, ad quem tondendum quum hortulani accederent, ultra horæ dimidium ad hocce opus perficiendum, absque violento dolore capitis perdurare neutiquam poterant. Quibus omnibus perpensis, satis evinci videtur, Taxum inter venena locum habere, fere nihil enim in re Medica pendet Svetonii testimonium, quo asseritur, succum fructuum ejusdem arboris, Viperarum morfui antidotum esse, tamen si Lobellium quoque, Camerarium, aliosque plurimos Medicos, ac præ omnibus experientiam ipsam audiamus, statim apparebit, nullum ex hac arbore periculum imminere posse. Primus enim testatur, puerulos Anglos fructibus Taxus quotidie vesci, absque ullo metu, eosdemque pro alimento porcis ministrari. Gerardus vero præclarus Botanicus Anglus ait, pluries, simul cum aliis pluribus, fructus hosce absque ulla turbatione comedis, pluriesque, absque ullo capitis, aut alio morbo ad ejusdem arboris umbram obdormivisse: præterea, ne alienis utamur experimentis, nos ipsi pluries puerulos vidimus in Horto Regio Parisiensi. Taxus baccas innoxie esitare, quibus sane ocularibus etiam experimentis statuimus, Taxum nulla ex se venefica facultate scatere, ac si forte aliis in regionibus periculo non caret, climati potius prava qualitas tribuenda sit. Idem quoque est Raii placitum juxta Dioscoridis observationem, a quo Rajo edocemur, Taxum in Italia, ac Gallia Narbonensi enascentem venescum esse, non vero aliis in regionibus exultum. Eandem diversitatem nonnullis in plantis quoque superius descriptis observavimus, ac in Napello præcipue, quibusdam in re-

in regionibus infensissimo, in aliis vero nequaquam. Quare exoptandum est, ut in iis præsertim locis, in quibus nulla venefica vis suspicatur, Physici de eo experimenta instituunt, tuto enim id fieri potest, maximamque veritati viam explanasse credimus, si percepta de Taxo præjudicia omnino a nobis fuerint dissipata.

T E R T I A N A R I A.

TERTIANARIA, *Offic.* *Lyfimachia carulea galericulata*, vel *Gratiola carulea*, C.B.P. 246. *Raii Hist.* 572. Tertianaria, aliis *Lyfimachia galericulata*, J.B. 3. 435. *Cassida palustris vulgatio*, flore caruleo, *Inst. R. H.* 182. *Lyfimachia galericulata*, *Lob. icon.* 344. *Ger.* *Lyfimachia carulea*, sive *latifolia major*, *Park.* *Herba Judaica altera*, *Dod. Engd. Hist.* Tertianaria, *Tabern.* *Scutellaria*, foliis cordato-lanceolatis, crenatis, *Linn. Hort. Cliff.* 316. *Lyfimachia galericulata caruleo-purpurea*, *Terfolla*, seu *Terzolla*, *Cassida carulea major*, *Nonnull.* vulgo *herbe aux fievres tierces*, *Centauree bleue*.

Radice est gracili, nodosa, alba, repenti, fibrosa, vivaci, quæ caules ad pedis cum dimidio, aut duorum pedum altitudinem producit, quadratos, satis rudes, glabros, ramosos, debiles, solum versus propendentes, in quo denuo intermediis fibris ex eorum nodis discedentibus implantantur. Folia vero habet longa, angusta, acuta, denticulata, brevibus appensa caudis, rudia, atro-viridia, sapore amaro. Ex foliorum alis flores prodeunt invicem oppositi, exigui, labiati, vertice bifariam diviso, quorum labium superius galerum binis auriculis sociatum efformat, inferius vero plerumque cavum est, externe villosi sunt, ac violaceo-carulei, exiguis referti punctis saturate-caruleis: abeunt tandem in quatuor semina semirotonda, capsula, conclusa, quondam floris calycem constituyente, caputque mentiente, pileolo contestum. In paludibus, secus aquas stagnantes, fossas, rivulosque, aliisque in locis humidis crescit planta hæc, Junio, Julio, ac Augusto floribus vestitur, hortulanorumque odium meretur, si forte in hortis irrepperit, ob suum reptandi morem, vix enim destrui potest; flore albo quandoque variare solet.

Tertianaria odorem habet satis gratum, plurimumque olei, salisque essentialis Analyfi Chymica elargitur, ac tamquam febrifuga, ac vulnerario-adstringens reputatur. Sic autem de facto vocatur, ob febres tertianas sanandi facultatem; vix tamen familiarem in re Medica usum habet. China China enim detecta (quæ certe præ omnibus aliis plantis ad intermittentes febres expellendas prælationem meretur) ceteræ omnes febrifuga vi præditæ pene oblitæ sunt: quum ramen quædam febrium species Chinæ Chinæ virtuti reluctantes existant, aliarumque plantarum ope profugentur; perutile ideo recensetur ea quæ Peruviano cortici substituenda sint probe pernoscere; hæc inter vero Tertianaria enumeratur. Decoctionis forma Man. j. pro singulis aquæ ℥.ij. ad tertiæ partis diminutionem, perque cyathos tepide præscribitur. Camerarius vero decoctionem prædictam in angina optimam de prædicat, sanguinisque massam depurare asserit.

T E T R A G O N I A.

EVonymus, *Offic.* Evonymus vulgaris granis rubentibus, C.B.P. 428. *Inst.* R.H. 617. Evonymus multis, aliis TETRAGONIA, J.B. 1. 201. Evonymus, *Dod. Pempt.* 783. Evonymus vulgaris, *Park. Raii Hist.* 1621. Evonymus Theophrasti, *Ger. Tetragonia Theophrasti, Lugd. Hist.* 272. Fufanus, *Crescent.* Anonymus, foliis Evonimus, *Cord. Hist.* Evonymos Græcorum, *Clus. Hist.* Evonymus foliis oblongo-ovatis, *Linn. Hort. Cliff.* 38. Quadratoria, *Gaz.* Evonymos, sive Anonymos, Fufanus, Fufanum, Fufago, Fufaria vel Fuforia, Pileus sacerdotis, *Quorumd. vulgo Fufain, Bonnet de Pretre, bois à faire des Lardoires.*

Radice nititur longa, forti, lignosa, arbusculam emittente ad quatuor, aut quinque cubitos, & ultra, ramosam, ligno satis duro, fractu tamen facili, luteo, ad albedinem accedente, viridi cortice, ramusculis adhuc teneris, ac viridibus, quadrangularibus apparentibus, ob quasdam eorum corticis eminentias; foliis oblongis acutis, crenatis, molliusculis; floribus exiguis, pallidis, aut herbaceis, constantibus, quatuor petalis ovalibus, ac rotundiformibus in conjunctione, qua rosulæ in centro quadrifidi calycis, locatæ adhærescunt. Deciduis floribus rosula hæc in fructum abit membranaceum, quadrilaterum, rubrum, raro album, quatuor conflatum capsulis, quarum unaquæque semen occludit ovale, solidum, externe croceum, medulla alba refertum, adinstar seminis Cannabis, sapore amaro, ac ingrato. Arbuscula hæc, forti, ac molesto odore scætet, fere ubique crescit in sepibus, sylvulis, nemoribus, in rudibus, incultisque locis; Majo flores profert, ac Septembri, & Octobri fructus ad maturitatem perducuntur: tunc autem fructus prædicti, quum præcipue perfectæ maturi sunt, juxta J. Bauhinum, aspectum elegantissimum habent.

Folia ejus, fructusque Analyfi Chymica plurimum olei, salisque essentialis ac fixi largiuntur, experientia autem comprobari dicitur, tres, aut quatuor ex hisce fructibus non minus per superiora, quam per inferiora evacuandi vim habere. A rusticis vero pulverantur, iisque infantum caput inspergitur ad pediculos enecandos, aut eorundem fructuum decoctione capilli absterguuntur. Tinctoria in arte usurpantur, tresque colores suppeditant, luteum, nempe viridem, ac rubrum, pro primo eliciendo, semina adhuc viridia paucò Alumine sociata decoquuntur, quæ præterea in lixivio ebullita, flavo colore capillos inficere solent.

Matthiolus post Theophrastum asserit, Tetragoniam Brutis nauseam conciliare, & Ruellius memoriæ prodidit, oves, & capras ab ea cavere: Clusius econtra scribit, in Austria observasse, capras ea plurimum delectari, ac ab iis folia tuto devorari, quod inverisimile nobis videtur, ingrati odoris, visque hujusce arbusculæ purgantis causa.

Ex ligno denique fusa, dentiscalpia, lardaria verucula, aliaque instrumenta quamplurima, & pulvis pyrius parari solet.

T H A L I C T R U M.

THALICTRUM seu Thaliætrum, *Offic.* Thaliætrum majus filiqua angulosa aut striata, C. B. P. 336. *Inst. R. H.* 270. Thaliætrum nigrius, caule, & semine striato, J. B. 3. 486. Thaliætrum magnum, *Dod. Pempt.* 58. Thaliætrum sive Talieætrum majus, *Ger. Raii Hist.* 403. Thaliætrum majus vulgare, *Park. Ruta pratensis, Gesn. Hort.* Ruta pratensis Herbariorum *Lob. Icon.* 56. Thaliætrum nigrum, *Thal.* Ruta sylvestris, *Cæsalp.* Thaliætrum verum, *Cord. in Dioscor.* Thaliætrum secundum sive latifolium Germanicum, *Camer.* Thaliætrum pratense elatius, longioribus & magis atris foliis & quodammodo splendentibus, *Clus. Hist.* Thaliætrum caule folioso sulcato, panicula multiplici erecta. *Linn. Hort. Cliff.* 226. Thaliætrum luteum, saxifraga lutea, Barba Caprina minor, saxifraga pratensis, Ruta foetida sive lutea, Ruta pratensis major & vulgatio, Rhabarbarum spurium sive adulterinum, Pseudo-Rhabarbarum, Piganum, Peganum, vel Peganon pratense majus, *Nonnull.* vulgo *Thalitron commun, Rue des Prez.*

Radicem habet subflavam, fibrosam, repentem, amaram & ingratham. Caules ad humanam staturam propellit erectos, striatos, ramosos, interne cavos, plerumque subrubros, ac quandoque sub-virides, foliis amplis, satis latis subdivisionibus, e viridi lucescentibus. In caulium, ramorumque vertice flores locantur exigui, quatuor constantes petalis rosaceis, staminum herbaceorum congerie in centro posita, calyce destituti, facileque decidui, abeuntes tandem in capsulas triangulares, semen occludentes oblongum, flavum, striatum, minutissimum, amarum. In pratis, aliisque humidis paludosisque locis ac secus rivulos occurrit.

Plurimum olei, salisque essentialis ex eo elicitur, vulnerarium est, ac aperiens, tam interne, quam externe usurpatur. Foliorum decoctio ex aqua leniter alvum subducit ad instar Lapathi, & Mercurialis, in jussulis quoque laxantibus & emollientibus *Man. j.* in usum revocatur. Non secus ac Rhabarbarum ejus radix vi purgante donatur, hinc a Germanis *Rhabarbarum Pauperum* nuncupatur; croceas urinas, salivamque efficit, bilem exonerat, ac stomachum & intestina corroborat, quemadmodum & Rhabarbarum, triplicata tamen dosi pro bono effectu ea utimur, ejus enim efficacia, quamvis ejusdem characteris, demissior admodum tamen est. Felici itaque exitu præscribi potest in Ictero, Cachexia, Hepatisque anarctibus. Foliorum ac florum succus ab ℥j. ad ℥ij. exhibendus, in sputo sanguineo, albis fluoribus, ac immoderato mensium, hæmorrhoidumque fluxu aptissimus est; idem a semine præstatur ℥j. in aquæ Plantaginis ℥iij. vel jv.

Extrinfecus, seminum tusorum pulvis in naribus intruditur ad earum hæmorrhagiam sistendum, ulcera quoque eodemmet pulvere, conspersa mundantur, exsiccanturque.

T H A L A S P I.

TRes sequentes tantum, inter diversas THALASPI species, utpote Officinales a nobis persequuntur.

Thalaspia, *Offic.* Thalaspia arvense Vaccariæ incano folio majus, C. B. P. 106.

Tomi II. Pars II.

T

Tha-

Thalaspī vulgaris, J. B. 2. 921. *Inst. R. H.* 212. *Raii Hist.* 830. Thalaspī alterum, *Dod. Pempt.* 712. Thalaspī vulgarissimum, *Ger. Thalaspī vaccariæ folio*, *Park.* Thalaspī verum, cujus semine in Theriaca utimur, *Camer.* Thalaspī filiculis subrotundis foliis sagittatis incanis, *Linn. Hort. Cliff.* 330. Thalaspī legitimum, Thalaspī vulgare in Officinis receptum, Thalaspī folio pinnato sive acuto, Nasturtium tectorum vel erraticum, Sinapi rusticum, *Nonnull.* vulgo le Thalaspī ou Tharspic ordinaire, dit par quelques-uns Senevè sauvage.

Radix est satis crassa, fibrosa, lignosa, alba, acriuscula, caulibus fere pedalis rotundis, foliis, vestitis, cauda destitutis, simplicibus, ac integris, minimum digitum longis, basi lata sensim in acumen decrescenti, ambitu crenato, dilute-viridibus, sapore acri, ac penetranti, floribus exilibus, albis, numerosis, in florum Bursæ Pastoris morem dispositis, cruciformibus, seu e quatuor petalis, cum staminibus acutos apices gestantibus; Hisce succedunt fructus rotundi, aut ovals, in bursam complanati, foliolo plerumque stipati, basi angustiori, vertice latiore, ac excavato, binis conflati cellulis transverso septo divisis, seminaque occultantes semirotunda, ac plana, atro-rubra, veterascendo nigricantia, sapore acri, ac urenti, ut Sinapi, aut Nasturtii hortensis semen. Incultis in locis, rudibus, saxosis, sabulosis, ac Soli expositis, inter segetes, in tectis, ac parietibus crescit planta hæc, Majo floribus decoratur, semen autem Junio maturescit. Ab Occitania, ac Provincia nobis advehitur, quibus in regionibus, præ nostris temperatioribus excellit, recens, mundum, probe enutritum, saporeque acri ac penetranti eligendum est.

Thalaspī latius, *Offic.* Thalaspī arvense filiquis latis, C. B. P. 105. *Inst. R. H.* 212. Thalaspī cum filiquis latis, J. B. 2. 923. Thalaspī latius, *Dod. Pempt.* 712. Thalaspī Dioscoridis, *Ger. Raii Hist.* 831. Thalaspī Drabæ folio, *Park.* Thalaspī latifolium, *Fuchs.* Thalaspī filiculis orbiculatis, foliis oblongis dentatis glabris, *Linn. Hort. Cliff.* 330. Thalaspī alterum, *Trag.* Thalaspī secundum foliis & filiquis latis, Scandaluceæ, Nasturtium sylvestre Scandulaceum, Capsella, Pes Gallinaceus, *Quorumd.* vulgo le Thalaspī des champs a large filique.

Radix est exigua, obliqua, alba, lignosa, fibris stipata, sapore leguminoso ad amarorem accedente. Caules ad pedis fere altitudinem expellit angulosos, striatos, ac alatos, foliis stipatos, cauda destitutis, integris, longis ac latis, levibus, ac dentatis, atro viridibus, sapore acri, odore Allio proximo. Flores in morem fere Spicæ nascuntur in caulium vertice exigui, albi, Bursæ Pastoris floribus proximi, quadripetali, cruciformes, in filiquas abeuntes latas, rotundas, planas, leves, vertice cavo in centro resiliante, semina continentes semi-rotunda, plana, atro-rubra, sapore acri, calido, mordicanti. Majo flores emittit, quandoque etiam citius, semen vero Junio maturitatem acquirit; ubique fere in arvis, vinetis, cultisque in locis inter segetes excrevit, ac Vere ineunte ad exitum usque Autumnii perdurat.

Scorodothalaspī, *Offic.* Thalaspī Allium redolens, *Mor. Hist. Oxon.* 297. *Inst. R. H.* 212. Scorodothalaspī Ulyssis Aldrovandi, J. B. 2. 932. *Raii Hist.* 834. Thalaspī Alliariam olens, *Nonnull.* vulgo le Tharspic a odeur d'ail.

Radice est simplici, alba, quibusdam stipata fibris, magno foliorum fulcitur numero, folia Bellidis quodammodo referentium, nonnullis leviter laciniatis, aliis denticulatis, aliis denticulis laciniisque, omnino destitutis, longis plerumque caudis nervosis, viridibusque elatis. Ea inter exigui caules foliis vestiti alternatim eos amplexantibus eriguntur, in quorum vertice flores locantur quatuor exiguis petalis albis, uti Bursæ pastoris flores, crucis forma conflati, ac in fructus abeuntes planos, ovalis bursæ in morem, semina occludentes semitotunda ac plana: Univerſa planta manifesto Allii odore intacta etiam ſcatet, ſapore autem leguminoso, ac grato, quamdam in ore acrimoniam linquente; Curioſorum in hortis colitur, in quibus flores, ac Siliquas Julio producit: J. Bauhinus nos edocet, ab Ulyſſe Aldrovando Naturalis Hiſtoriæ ſagaciſſimo ſeſſatore, ac in Bononiienſi Lyceo Phyſico celeberrimo elegantiffime *Scordothalaspī* vocari, *Thalaspī* ſcilicet *Allium* redolens; a nullo enim ante laudatum Auctorem de hoc verba facta ſunt, & nomen non minus, quam planta, novum eſt.

Tres *Thalaspī* ſpecies uſque adhuc reſenſitæ æqua ratione in re Medica uſurpari poſſunt, id tamen perraro, excepto ſemine, quod frequentius uſurpatur, & ſapore gaudet acri, & penetranti; Allii aut Cepæ ſapore os adimplet, ac tamquam incifivum, detergens, ac aperiens reſpicitur. Ad urinas, menſeſque ciendos, necnon ad coagulatum ſanguinem ſolvendum, & ad internos abſceſſus detergendos, ac diſſipandos a $\Theta j.$ ad $\Theta ij.$ liquore appropriato præſcribitur. Cavendum vero eſt, ne gravidis propinetur, acrimonia enim ſua ſanguinem exagitando, abortum cauſare poſſet, ſolumque frigidis temperamentiſ, pituita, atque acido prædominantibus, convenit. Externe ad Maſticatorii modum uſurpari poteſt ad cerebrum redundanti pituita exonerandum, a Scordero item aſſeritur, ulcera externa, ejus pulvere, perſuſa cito detergi, ac mundificari.

Semen quoque prædictum in uſum revocatur in Theriaca & Mithridato Pharm. Pariſ.

T H Y M E L Œ A.

ALio in loco de THYMELÆA regionum frigidarum, de Laureola ſcilicet noſtrate mare, ac ſemina, modo de Thymelæa regionum calidarum ſermonem inſtituemus.

Thymelæa, *Offic.* Thymelæa foliis Lini, C. B. P. 463. *Inſt.* R. H. 594. Thymelæa Monſpeliaca, J. B. 1. 591. Thymelæa, *Cluſ. Hiſt.* 87. *Dod. Ger. Park. Raii Hiſt.* 1588. Thymelæa vera, *Gefn. Hort.* Thymelæa granis Gnidii, *Adv. Lob.* Thymelæa foliis parvis, Thymelæa Monſpeſſulana ſeu Monſpeliensis, *Coccognidium*, *Cocceum* ſeu *Granum Gnidium*, *Mazereon* ſeu *Mazerion* *Linum ſylveſtre* fruteſcens, *Nonnull.* vulgo *Thymelée de Montpellier*, *Garou*, *Linsauvage*, *Trentanel*.

Radice nititur longa, craſſa, dura, lignoſa, externe cinerea, aut ruſcente, intus alba, denſo, forti, ac tenaci cortice teſta, ſapore primum dulci, ac deinde acri, urenti, ac cauſtico. Ex ea arbuſcula exſurgit exilis, virgulto pollicis craſſitiem plerumque adæquante, pedem cum dimidio, vel pedes duos alto, pluribus ramis cubitum fere longis, minutis, venuſtis, erectis, foliis continuo viſcentibus, veſtitis, Lini foliis ſatis proximis,

majoribus tamen, latioribus, acuminatis, tactu nonnihil viscosi, denticulis, destitutis. Flores e ramorum fastigio enascuntur, veluti racematim congesti, exigui, albi, cylindraceum tubum, basi conclusa, vertice expanso, quadrifido, & cruciformi, mentientes, octo staminibus rotundos apices gestantibus. Fructus in horum locum apparent myrtiformes, oblongi, ovals, carnosi, succo fœti, primo virides, dein Coralli instar rubri, unicum tantum semen condentes oblongum, nigra pellicula tectum, lucescens, fragile, substantia refertum alba, sapore penetranti. In Italia, Hispania, Provincia, ac Occitania abunde in locis demissioribus, rudibus, incultis, præruptis, & dumetis mari proximis occurrit planta hæc; Flores Julio, ac quandoque etiam toto Augusto excurrente propellit, postea fructu oneratur, ac semen ad maturitatem perducitur; in Curiosorum hortis quoque colitur. E regionibus calidis Thymelææ radix exsiccata vulgo *bois d'Oreilles*, ob usum quem habet, nuncupata advehitur. Amatus vero, ac Clusius nos edocent, aviculas ejus baccis plurimum delectari, iisque rusticos Hispanos uti, ad eas, aut aviario decipulo, aut visco aucupandas.

Analyti Chymica Thymelææ plurimum salis acris, ac caustici, exiguo phlegmate, irretiti largitur. A Veteribus ejus folia, ac fructus ad serositates violenter purgandas in usum revocabantur, mitioribus tamen adinventis cathartici jamdiu ratio prædicta obsolevit; eorum enim acrimonia superpurgationes excitabantur, intestina excoriantes, dysenteriiisque inflammationis pertinacibus ansam præbentes. Jure igitur exilium subiit, & nisi peraudacter ab imperitis præscribi potest, nec valet, utrum aceto ad correctionem folia ac fructus prædicti macerati sint, aut stomachicis permixti, remedium enim periculo nunquam vacare potest. Mirum profecto est, Perdices, aliasque aves fructu hocce sese avidè enutrientes nullo incommodo laborare: Rajus idcirco concludit, ab iis pulpam tantum digeri, semen vero deglutitum, integrum reddi. Ceterum Analogia semper in re Medica locum non habet, ac sola experientia huic facem præbere debet. Fructus hic idem a Veteribus nomine *Grani Cnidii* cognitum fuit, & ab iis ob benigniorum remediorum defectum ad alvum subducendam præscribebatur. Camerarius vero asserit, ejusdemmet plantæ radicem interne sumptam, venenum esse lethiferum; exsiccata autem nobis e Monspelio advehitur, ac vesicatorii more ad serositates expurgandas in hemicrania, oculorumque violentis fluxionibus usurpatur; aure perforata hujusce radicis aut Hellebori frustulum per foramen trajicitur; caustica vero remedia hæc morbum quandoque ac inflammationem augent, quare Emplastrum Cantharidum est anteponendum, quod tuto idem præstare solet. A tinctoribus ad pannos laneos viridi colore inficiendos decoctio Thymelææ usurpatur, a qua primum luteus apparet color, qui postea Indici ope in cæruleum commutatur, ac postremo in viridem.

T H Y M U S.

TH Y M I plures extant species, quibus indiscriminatim, urgente necessitate, uti possemus, tres tamen solummodo subsequentes describemus præcipue a Medicis adhibitas.

Thymum creticum seu verum, *Offic. Thymus capitatus*, qui Dioscoridis,

ridis C. B. P. 219. *Inst. R. H. 196. Raii Hist. 519.* Thymum Creticum, five Antiquorum, J. B. 3. 262. Thymum Cephaloton, *Dod. Pempt. 276.* Thymum Creticum, *Ger. Thymum legitimum capitatum, Park. Thymum legitimum, Clus. Hist. Thymus verus Capitatus, five Creticus, Camer. Thymus Cephalotos Creticus, Thymum Græcum, Thymum capitatum annuum, Thymum e Creta insula laudatissimum, Quorumd. vulgo Thym de Crète, le Thym de Dioscoride ou des Anciens.*

Radice donatur dura, nonnihil lignosa, fibris suffulta, quæ sub-arbustulam emittit quandoque ad pedis altitudinem excrecentem, pluribus divisam, gracilibus ramis, albo-ligneis, vestitis oppositis foliis, exilibus, angustis, sub-albidis, quibusdam in locis Hyeme deciduis, juxta Clusum, saporis acris. Flores capitati, exiles, purpurei, labiati, tubulum efformantes, bifido vertice, staminibus quatuor, apicibus tenuissimis, summis ramis emergunt, abeuntque in semina quatuor semi-rotunda, capsula, conclusa, floris calycem quondam efformante. Planta hæc odore gratissimo Cretæ, Corcyræ, univèrsa in Græcia, Hispania, Sicilia, maritimisque in regionibus Meridiem versus locatis, in montibus, aliisque locis, radiis Solaribus, obviis familiarissima est, & in hortis Curiosorum colitur: Parisiensi autem in agro raro admodum occurrit, ac difficile colitur; ejus autem flos juxta soli diversitatem colore variat.

Thymum vulgare, *Offic. Thymus vulgaris folio latiore, C. B. P. 219. Inst. R. H. 196. Raii Hist. 521.* Thymum durius, *Dod. Pempt. 276. Clus. Hist. Thymus niger, Tabern. Thymus alter durior, Camer. Thymum vulgatius folio latiore, Serpyllum hortense vulgo, Nonnull. vulgo le Thym commun a large feville.*

Radice nititur dura, lignosa, vivaci, pluribus fibris suffulta, caulemque emittit brevem, firmum, ramosum, exilibus ornatum foliis, angustis, plerumque atro-viridibus, raro sub-albidis. In ramorum culmine flores proginuntur exigui, purpurei, labiati, fistulaque conflati, superne binis labiis dissecta, quorum inferius trifidum est, quatuor brevissimis staminibus. Quatuor semina succedunt rotunda capsula, conclusa, quondam floris calycem efformante. Sponte calidis in regionibus crescit planta hæc, in hortis quoque colitur, in quibus adinstar ceterarum Thymi specierum flores propellit, Majo, ac per totam Æstatem. Rajus diversam esse a Thymo minore speciem hanc suspicatur, qua de re a Jo. Bauhino altum silentium servatur. Quomodocumque res sese habeat, omnes ejus partes in usum revocantur iisdemque cum Serpyllo potitur facultatibus.

Thymum minus, *Offic. Thymus vulgaris folio tenuiore, C. B. P. 219. Inst. R. H. 196.* Thymum vulgare rigidius folio cinereo, J. B. 3. 263. Thymum durius, *Ger. Raii Hist. 521.* Thymum durius vulgare, *Park. Thymus nostras, Cord. in Diosc. Thymum vulgatissimum in hortis cultum, Thymum Narbonense seu Mediterraneum, Thymum Monspeliense, Thymum seu Thymon vulgatum pusillum folio, & flore Serpylli rigidior, Serpyllum Romanum five Italicum Zygis dictum, Nonnull. vulgo le petit Thym des jardins, ou le Thym a feville etroite.*

Radice nititur exili, lignosa, fibris circumfusa, vivaci, quæ sub-arbustule in morem magnum exiguorum ramorum numerum profert, hi autem rotundi sunt, nonnihil lignosi, ac hirsuti, exilibus ornati foliis, Serpylli foliis, angustiori-

bus, subalbidis, aut cinereis, sapore acri. Summis ramis flores enascuntur spicæ in modum exigui, purpurei aut sub-albidi, præcedentibus speciebus cum femine æqualibus. In Italia, Hispania, Provincia, & Occitania abunde occurrit planta hæc; ubique etiam in hortis colitur, quos fragrantissimo aromatico odore beat, quibusdam in regionibus facile Hyemi resistit; in agro Parisiensi, Majo, Junioque flores emittit, in Monspeulano autem eodem a Martio ad Autumnum usque servare solet.

Tres usque adhuc recensitæ Thymi species promiscue Medicum in usum veniunt, suavi odore, sapore penetranti calido, ac aromatico scatent. Analyti autem Chymica ex iis plurimum olei exaltati, salisque essentialis elicitur; tam interne, quam externe Thymum usurpatur: interne vero cerebrum roborat, viscosos humores attenuat, & rarefacit, Asthmatis adversatur, & ventriculi viscositates incidendo, ac attenuando digestionem favet. Familiariter in culinis adhibetur, non solum ad alimentorum saporem excitandum, verum etiam, tamquam senibus, phlegmaticis, stomachoque imbecilli, ac relaxato utilissimum.

A biliosis tamen, siccisque vitetur, nimium enim humores exagitat. De Cretensi Thymo tantum a Veteribus verba facta sunt, nam in Provincia excresecens iis omnino ignotum erat. A Dioscoride asseritur, ejus decoctionem adversum Asthma, & ad menses, ac lochia cienda valere. Plinius vero ait, odore potiri adeo penetranti, ut paroxysmum epilepticum sedare possit. Externe præterea discutit, solaturque arthritidem ischiaticam, Cataplasmatis more, parti affectæ admotum, quod paratur Melle, Hordeique farina, ac Thymo pulverato. Antiquis Confectionibus, si earum adhuc viget usus, hæc præcipue postrema species admiscetur, in Confectionibus nempe *Hamech*, *Aurea Alexandrina*, *Pulvereque cordiali Nicolai Salernitani* &c. Binæ autem aliæ Thymi species nostris olitoriiis in hortis communes usurpantur in decoctionibus, infusionibusque aromaticis, ac cephalicis, quibus nervosæ partes debilitatæ, ac inflatæ foventur. Oleum essenziale ex iis elicatum in pretio habetur ad colicam flatulentam compescendam, stomachum roborandum, & menses, urinasque ciendas: gut. v. aut vj. in ℥ ij. aut iij. liquoris appropriati ex eo præscribuntur, aut saccharo pulv. instillantur pro Oleosaccharo; in Balsamo Tranquillo etiam usurpatur. Ad dentium dolorem quoque a carie oriundum sedandum, aptissimum recensetur, gossypio ex eo saturato, & in foramen intruso, ac quotidie renovato, in violentiori dolore. Garidelius vel propria experientia hoc confirmat.

Thymi folia adhibentur in aqua Generali; flores autem in Syrupo de Stœchade; summitates floridæ in decoctione aromatica, in Pulvere cordiali, ac Oleo vulpino *Pharm. Paris.* Oleum denique stillatitium in Balsamis, Nervino, & Apoplectico, & aqua distillata in aqua Milleflorum *ejusdem Pharm.*

℞. Thymi Man. j. leviter coque horæ quadrante in sextariis tribus Vini albi, aut aquæ Mellæ. Coletur, exhibeaturque ex ea quotidie, mane cyathus unus parvus in asthmate humido, tussique glareosa.

℞. Fol. Thymi Man. j. Infundatur xxiv. horarum spatio in ℔ j. optimi Vini rubri frigidi. Fiat deinde colatura, cyathusque, mane, jejuno stomacho propinetur adversum animalium veneficorum, canisque rabidi morsum.

℞. Fol. Thymi, Lauri, Roris marini, Rutæ ana Man. j. Flor. Chamomill. & Sam.

& Sambuci ana Man.ß. Coque cum æ. p. vini, & aquæ usque dum emolliantur. Adde deinde Farinæ Fabar. & Furfuris ana ʒiij. Mellis ʒjv. M. pro Cataplasmate discutienti, in Ischiade, Oedemate, partiumque debilitate.

℞. Rad. Imperatoriæ, Pyrethri, & Galangæ min. ana ʒj. Fol. recent. Origani, Rutæ, Thymi ana Man.j. Flor. Lavendul. & Matricariæ ana ʒj. Corticis Vvinterani ʒvj. Superaffunde ebullientis aquæ ℞. jv. ac vase perfecte clauso omnia infusa relinquuntur per xij. horarum spatium in cinerario calido. Adde deinde Sp. Salis Ammoniaci ʒß. Fiat colatura pro Gargarismate, quo pluries de die utemur in Apoplexia, Paralyfi linguæ, partiumque oris distorsione,

T H Y S S E L I N U M.

THYSSELINUM, *Offic.* Sefeli palustre lactescens, C. B. P. 162. *Park.* Sefeli palustre lactescens acre, foliis ferulaceis, flore albo, semine lato, J. B. 3. 188. *Raii Hist.* 414. Thysselinum palustre, *Inst. R. H.* 319. Selinum palustre levissime lactescens, *Linn. Hort. Cliff.* 92. Selinum leviter lactescens radice unica, *Hall. Helvet.* 443. Carum aquaticum, *Till. icon.* 10. Hydroselinum, Apium palustre sive aquaticum, Selinum pratense, Cuminum agreste, Daucus palustris lactescens. *Nonnull.* vulgo *Perfil des marais ou sauvage.*

Radice habet longam, vivacem, atro-rubram, lactiginoso succo fetam, sapore calido, acri, ac admodum ingrato. Caulem quadripedalem emittit striatum, cavum, ramosum. Folia ferulacea sunt, Ferulæ scilicet foliis similia, non secus, ac radix lactiginoso succo referta, sapore ingrato, inter amarum, atque acre. In ramorum summitatibus umbellæ exiguis ornata floribus locantur, qui scilicet quinque constant petalis albo-lutescentibus, rosaceis, totidem staminibus capillaribus, apicibus rotundis. Evanescentibus floribus semina succedunt bina simul juncta, ovalia, lata, plana, striato dorso. Humidis in locis palustribus, secus stagnantes aquas, rivulosque, depressioribus in pratis & aquaticis, ac in fossis aqua refertis occurrit planta hæc, Junio, Julioque flores propellit, ac semina Æstate exeunte aut Autumno ineunte maturitatem acquirunt.

Thysselinum Analyseos Chymicæ ope plurimum olei, phlegmatis, salisque essentialis elargitur. Radix ejus tantum usurpatur, quæ incidit, penetrat, ac aperit; decoctionis forma ad urinas, mensesque excitandos adhibetur, caute tamen, cum enim acerrima sit, humores maximum ciet in motum, ac facillime nocere potest. Hæc eadem radix mansa catharros provocare solet, dentiumque morbis opitulari. Boerhaavius in *Historia Plantarum Horti Lugduno-Batavi* asserit, lactiginosum humorem ex ea prodeuntem eadem cum Scammonio cathartica vi pollere, eique facile substitui posse.

T I L I A.

TILIA, *Offic.* Tilia femina folio majore, C. B. P. 426. *Inst. R. H.* 611. Tilia vulgaris Platyphyllos, J. B. 1. 133. *Raii Hist.* 1694. Tilia *Dod. Pempt.* 838. *Linn. Hort. Cliff.* 204. Tilia foemina, *Ger. Lob.* Tilia foemina major, *Park.* Phylira Græcis, Tilia Latinis, *Gnil.* Phyllirea, *Cast.* Tilia major

feu latifolia, *Quorumd.* vulgo *Tilleul ou Tilieul*, *Tilliau*, *Tillot ou Tiliot* d^e *Hollande*.

Radicem habet profunde in terram dehiscentem, lateque sese expandentem, quæ truncum propellit ingentis arboris, crassæ, ramosæ, in latum sese expandentis, magnamque umbram effundentis, cortice testæ compacto, extus cinereo aut sub-nigro, intus sub-luteo, aut sub-albido, tanta flexibilitate donato, ut ex eo cordæ pro puteis, funesque confici possint. Lignum tenerum est, nodis destitutum, sub-albidum, ac eo sagittæ, carbonisque pro pyrio pulvere parantur. Folia lata, rotunda, acuminata, utrinque nonnihil villosa, lucescentia, ambitu denticulato, ex eorum vero alis exilissimæ exeunt linguæ, vel foliola, longa, sub-albida, quibus pedunculi implantantur in quatuor aut quinque ramos sese dividentes, quorum singuli florem sustinent quinquepetalum, rosaceum, colore albo ad luteum accedente, maximo staminum numero apicibus luteis stipatum, odore grato, calyceque suffultum quinquifido, albo, ac pingui, cui bacca succedit, crassioris pisti magnitudine, ovalis, lignosa, angulosa, hirsuta, unum, aut bina semina, occludens, rotunda, sub-nigra, sapore dulci. Perquisitissima arbor fere ubique colitur, soloque delectatur pingui, umbram late spargit, ac quamlibet figuram facile recipit, quare ea, ductis arboribus, aditus ad lineam consiti, hortorumque penetralia illustrantur: diutius tamen haudquaquam perdurat, Majo, Junioque floribus vestitur, fructus vero Augusto maturelscens, ac sese Septembri referando sponte cadit.

Inter arbores a nobis cognitæ Tilia plurimum reputatur, non solum enim eleganti aspectu, grato florum odore, umbraque sua, deliciarum hortorum, nemorumque maximum ornamentum constituit, verum etiam omnes ejus partes utilissimæ sunt tam pro re Medica, quam pro Artibus, hinc magno in pretio semper habita fuit.

Analyti autem Chymica plurimum olei, salisque essentialis largitur Tilia, quæ internum, externumque in usum revocatur. Flores cephalica vi polent, Epilepsiæ, Verrigini, & Apoplexiæ conveniunt; ex iis pug. j. recipitur, infunditurque in binis ebullientis aquæ cyathis admodum Theæ, paucis additis saccharo: infusum prædictum, cerebrum exhilarat, ac roborat, stupores mitigat, cordisque palpitaciones debellatur. Florum Tiliæ in Officinis aqua stillatitia, ac conserva prostat: prima ab ʒjv. ad ʒvj. in potionibus cephalicis, & anti-Epilepticis, altera vero ab ʒss. ad ʒj. iisdem in morbis præscribitur. Remedia quoque prædicta conveniunt in calculo renum, affectionibus hystericis, & ad concretum sanguinem in magnis contusionibus resolvendum. Arte Chymica, fermentationis ope ex iisdem floribus spiritus elicitur gut. xij. aut xv. exhibendus, ac ad tincturam e cephalicis plantis eliciendam, tamquam Menstruum mirabiliter inservit. In *Ephemeridibus Germanicis*, *Decuria prima*, anno *VI.* ac *VII.* veluti excellens anti-epilepticum decantatur Tiliæ aqua, incisionis ope ex arboris trunco radicem versus Februario, ac Martio, emanata, ʒiij. vel jv. dosi, ter de die, congruo temporis spatio, perseverando. Bacca adstringentem facultatem habent, omnesque hæmorrhagiæ, fluxuumque Ventris species sistunt, usurpanturque pulveratæ ʒj. in jusclo, aut aqua Plantaginis, aut cum pauca pulpæ Cydoniorum condit. quantitate, permixtæ. D. Chomelius in *Tractatu de Plantis usitatoribus* adversum Hydropem ligni, ac præsertim luteorum ramorum se-
re bien-

re biennialium decoctionem commendat, qua de causa ejusdem ligni minutatim secti Man. j. in aquæ bullientis lb. jv. injicitur, ad lb. j. post colaturam pitfana hæc ab ægro tribus haustibus sumi debet: folia pariter aperientia, & ad urinas, mensesque pellendos dicata sunt.

Extrinfecus, testatur S. Pauli, mucilaginem ex medio sui cortice elicitam, & cum aqua Plantaginis sociatam adversum adustiones excellere. Bacca præterea pulveratæ, pauco aceto permixtæ, & in nares introductæ, earum hæmorrhagiam sistunt, earundem præcipue interno usu addito, uti innuimus. A Boerhaavio etiam tamquam efficacissimum in Tenesmo, Cataplasma, tussis floribus paratum prædicatur. Assertitur deinde, foliis rufis, & pauca aqua madefactis tumores pedum resolvi, ac dissipari. Si autem eorum succo Vino admixto linteola inficiantur, applicenturque partibus affectis convulsione flatulenta vulgo *Granchio*, ex eo salamen statim percipietur.

A Sculptoribus Tilix lignum ceteris præfertur, eo quod tenerum satis sit, facile scalp pro cedat, nec disiliat, nec, ut Acer, carie infestetur. Medius cortex, recens adhuc, scriptorium in usum a Veteribus revocabatur, idemque secundus cortex *Phylira* a Græcis proprie nuncupabatur.

Flores Tilix usurpantur in aquis, Generali, & Anti-Epileptica *Pharm. Paris.* aqua vero stillatitia in aqua Hirundinum *ejusdem Pharm.*

R. Aquar. Flor. Tilix, Pæoniæ, & Cerasor. nigror. ana. ʒ ij. Pulveris de Gutteta, & radicis Valerianæ sylvestris ana. ʒ j. Syrupi Pæoniæ simp. ʒ j.

M. pro potione cochleatim sumenda in Epilepsia, & convulsionibus.

R. Aquar. Flor. Tilix, & Melissæ simplicis ana. ʒ iij. Rad. Pæoniæ maris p. ʒ β. Syrupi flor. Lilior. Convall. ʒ vj. M. pro potione anti-Eleptica, ante paroxysmum propinanda.

R. Visci Quercini ʒ ij. Radicis Pæoniæ maris ʒ j. Coque in lb. vj. aquæ ad tertiæ partis diminutionem. Adde in fine Rad. Valerianæ maj. contusæ ʒ β. Flor. Lilior. Convall., Tilix, & Gallii lutei ana. pug. j. Fiat deinde expressio, cui adde Syrupi Pæoniæ simplicis ʒ ij. pro decoctione Anti-spasmodica tepide trium, quatuorve cyathorum dosi de die exhibenda.

TINCTORIUS FLOS:

LUTEOLA, *Offic.* Luteola herba falicis folio, C. B. P. 100. *Inst. R. H.* 423. Lutea Plinii quibusdam, J. B. 3. 465. Lutum herba, *Dod. Pempt.* 80. Luteola, *Ger. Raii Hist.* 1054. *Adv. Lob.* Luteola vulgaris, *Par.* Lutea vel Lutum Vitruvii, *Gesn. Hort.* Reseda foliis simplicibus lanceolatis integris, *Linn. Hort. Cliff.* 212. Herba lutea, Lutum croceum Virgilii, Lanaria, Pseudo-struthium, flos Tinctorius, Theriacaria, Unguimilva sive Unguis milvinus, Jovis Radius, *Quorum.* vulgo *Gaude*, *Herbe a Januir.*

Radice donatur minimum digitum ut plurimum, quandoque pollicem crassa, simplici, lignosa, alba, exiguo fibrarum numero stipata, sapore acri, Nasturtio hortensi, proximo. Folia emittit oblonga, angusta, levia, non crenata, quandoque nonnihil crispata. Hæc inter caules eriguntur tripedales, rotundi, duri, leves, sub-virides, ramosi, foliis, in basi locatis, angustioribus circumvestiti, vertice ornato exiguis floribus, tribus, conflatis, petalis inæqualibus, colore luteo-viridi satis eleganti. Marcescentibus floribus præsto sunt capsulæ semi-rotundæ, tricuspidales, plura occludentes semina.

minuta, rotunda, sub-nigra. Incultis in locis, secus vias, in arborum marginibus, in muris, interque ædificiorum rudera crescit, Majo floret, Junio, Julioque semen maturitatem acquirit. Pingui in solo Occitanæ, Normanniæ, Picardiæ, plurimarumque aliarum regionum colitur, e quibus exsiccata nobis pro Tinctorum usu advehitur: in aqua autem cum alumine decoquitur ad pannos laneos, aliaque luteo, aut viridi colore inficienda: alba scilicet in luteum immutat, ac cæruleo prius saturata in viridem. Observatione autem constat, quod si in solo levi, ac sicco excrescat, luteum magis saturatiorem largitur.

Analyseos vero Chymicæ ope plurimum olei, salisque essentialis ministrat; majorem in re Tinctoria quam Medica usum habet; hinc ob facultatem luteum elegantem colorem impertiendi, denominationem mutuatur. Auctores omnes consentiunt, radicis ejus decoctionem aperientem esse, & a Boerhaavio viribus cum Rubia communibus prædicatur, menses nempe pellit, obstructions reseruat. Icterus, & Cakexiam sanat: quare in ptisanis, jusculisque aperientibus prædictæ substitui potest. Contusa quoque febricitantium pulsibus admovetur, ad febrem profugandam, felici quandoque successu.

T I T H Y M A L U S.

SUB nomine *Esula min.* jam suo loco TITHYMALO foliis Cupressi a Geoffroeo verba facta sunt. Tithymali species tres nobis adhuc restant, primo scilicet Tithymalus palustris, 2. Cataputia minor, 3. Tithymalus Amygdaloides.

Esula major, *Offic.* Tithymalus palustris fruticosus, C. B. P. 292. *Inst. R.* H. 87. Tithymalus magnus multicaulis, sive *Esula major*, J. B. 3. 671. *Raii Hist.* 864. *Esula major*, *Dod. Pempt.* 374. *Dal. Pharm.* 231. *Esula major Germanica*, *Ger. Pav.* Tithymalus fruticosus Germanicus, *Camer. Hort.* *Esula major recentiorum*, *Lob. Icon.* 358. *Euphorbia foliis lanceolatis*, umbella universali multifida polyphylla, partialibus trifidis triphyllis, proprii dichotomis, *Lin. Hort. Cliff.* 200. *Esula palustris*, *Rupp. Jen.* 219. Tithymalus maximus Oelandicus, *Rudb. Hort.* 109. *Esula magna*, *Esula dendrodes*, sive arborescens, *Pitvusa grandis seu major*, *Lactaria vel Lactucaria*, fruticosa, *Turbith nigrum & adulterinum*, *Quorund.* vulgo *le Tithymale des marais*, ou *la grande Esule*, *le Turbith noir ou batard*.

Radice est crassissima, alba, lignosa, vivaci, repenti. Caules plurimi, duos, tresve pedes alti, minimi digiti crassitie, sub-rubri, ramosi, alternis circumfusi foliis unitis, oblongis, viridibus, Lathyris foliis proximis, minoribus tamen, una cum caulibus Hyeme pereuntibus. Flores summis caulibus, ramisque enascuntur exigui, flavi, veluti umbellati, binis speciebus distincti, juxta Linnæum; alii enim mares sive steriles quinquepetali sunt, alii hermaphroditi quadripetali. Hisce succedunt fructus trigoni, verrucæ formæ, tricapsulares, tria continentes semina sub-rotunda, medulla alba, repleta. In sabulosis fluviorum marginibus, aliisque palustribus locis planta hæc reperitur, in Germania secus Rhenum vulgarissima, non minus, quam nostris hisce in regionibus secus Lupiam, in hortis quoque nonnunquam excolitur, Majo, Junioque flores edit. Planta universa lactiginosa, acris, & caustica mate-

materie redundat, uti ceteræ Tithymali species; ori, ac gingivis pertinacem inflammationem inducit. Radicis tantummodo cortex in usum Medicum venit.

Lathyris, sive Cataputia minor, *Offic.* Lathyris major, C. B. P. 293. *Raii Hist.* 866. Lathyris, sive Cataputia minor, J. B. 3. *App.* 880. *Lob. Icon.* 362. Lathyris, *Matth.* 1259. *Brunf. Fuchsf. Dod. Turn. Lac. Lonic. Camer. Cast. Gen. Hort. Lugd. Hist.* Tithymalus latifolius Cataputia dictus, *Hort. Lugd. Bat. Inst.* R. H. 86. Lathyris sive Cataputia major & minor, *Ger.* Cataputia minor Lathyris major hortensis, *Par.* Esula major, Rivin, Euphorbia inermis, foliis oppositis lanceolatis, umbella universali trifida polyphyllas partialibus triphyllis, reliquis diphyllis, *Linn. Hort. Cliff.* 168. Lathyris Diofcoridis, *Schvenc.* Tartago Hispanorum, *Eyst.* Cataputia, *Cesalp.* Granum Regium minus, *Messue.* Cataputia vulgaris, *Quorumd.* vulgo l'Epurge, ou la Catapuce ordinaire.

Radix simplex nonnullis capillaribus stipata fibris fere bipedalem propellit caulem, pollicem crassum, rotundum, solidum, sub-rubrum, superne ramosum, pluribus vestitum foliis tres digitos longis, Salici foliis, similibus, crucis in modum dispositis, e viridi-sub-ceruleis, tactu levissimis, Summo caule, ramisque flore satis conspicui progignuntur quatuor constantes petalis satis densis, pluribus delicatulis staminibus, apicibus rotundis, cinctis, binis acuminatis foliis sub-luteis, calycis fere locum occupantibus. Floribus fructus præsto sunt præ aliis Tithymali speciebus crassiores, trigoni, tricapsulares, tria adinstar piperis crassa semina fere rotunda, medulla alba, referta continentes. Copiosum lacteum succum, uti aliæ Tithymali species, universa planta hæc pariter largitur, quæ in omnibus fere regionibus invenitur, frequentissime autem in hortis, in quibus singulis annis adeo semine multiplicatur, ut incommodum sane non leve asferre soleat. Julio floret, Augusto, ac Septembri ejus semina maturescunt; juxta variam ætatem magnitudine quoque, foliisque latioribus, aut angustioribus variare solet, Hyeme quandoque persistit, maturoque semine postea perit; lactiginosus ejusdem succus a mendicis ut plurimum in usum revocatur ad cutem deformandam, similique pacto transeuntium pietatem excitandam. Si autem ejus folia, aut fructus in stagnantem aquam affusa a piscibus comedantur, statim in aquæ superficie tamquam mortui apparent, ut facile manibus comprehendi possint, si vero aliam in aquam injiciantur statim reviviscunt.

Tithymalus Amygdaloides, *Offic.* Tithymalo maritimo affinis Linariæ folio, C. B. P. 291. *Raii Hist.* 866. Alypum Matthioli Tithymalis affine, J. B. 3. 676. Alypum, *Camer. Epist.* 985. Tithymalus Amygdaloides angustifolius, *Tabern. icon.* 591. *Inst.* R. H. 86. Tithymalus linifolius Paralio congener, *Par.* Tithymalus linariæ affinis, Esula minor altera, *Nonnull.* vulgo le petit Tithymale a seville d'Amandier.

Minuta, fibrosa, vivax, lignosa, externe atro-rubra, interne alba, amara, acrisque radix plures propellit caules fere semipedales, quandoque pedales, graciles, plurimis ornatos foliis longiusculis, angustis, dilute-viridibus, saporis styptici acris, & amari. In caulium, ramorumque summitate flores umbellati apparent, quatuor conflati petalis flavis, tandem abeuntes in subviridem fructum, levem, tricapsularem, tribusque donatum seminibus sub-rubris, gibbis, qua vero parte capsulæ septa pertingunt, planis. Univerſa plan-

planta lacte scatet. C. Bauhinus observat, quod ante floris eruptionem, vix a Linaria, nisi lactiginoso succo, distingui potest; agri Parisiensis incolæ est, ac præsertim in Bononiensis saltus aditu, in Campaniæ quoque fabulosis planitiebus ac præcipue Remim inter, ac Catalaunum abunde reperitur, Majo, Junio, Julioque floribus ornatur, pauloque post fructus ad maturitatem, perducit.

Tres usque adhuc recensitæ Tithymali species, lacteo succo omnes turgent, nec æquali causticitate, ac mordacitate donantur. Analyti autem Chymica plurimum olei, salisque acerrimi impertiuntur; quibus principiis adeo violentam catharsim movent, ut internus earum usus periculo nequitiam vacet; gutturis enim inflammationes, colicæ violentiores, ac intestinorum quandoque exulcerationes ex eo derivant. A Rusticis tantum, robustissimo temperamento præditis perraro Lathyrus sive Cataputiæ minoris semen a gr. x. ad gr. xx. pro Purgante usurpatur, a quo magna serositatum copia, exonerantur; ab aliis vero ad intermittentes febres expellendas Tithymali Amygdaloidis folia pulverata, jusculoque excepta, tribus subsequentibus diebus adhibentur, a ʒ β. ad ʒ j. pro quaque dosi juxta ægrotantis vires: quo remedio violenta, tam per superiora, quam per inferiora purgatio concitatur; hinc facile evincitur cur febres prædictæ sanentur, hæ enim ut plurimum a pravo primarum viarum fermento dependent: cavendum tamen est, ne mulieribus gravidis, delicatuloque temperamento ditatis præscribatur. Purgantibus autem prædictis violentissimis, indistincte, & absque ulla præparatione a circulatoribus in usum revocatis, magnus ægrotantium numerus quotidie jugulatur.

Lacteus omnium Tithymali specierum succus digestionem cum sale Tartari commissus, postea condensatus, materiam suppeditat, quæ a D. Chomelio in *Tractatu Plantarum usitatorum*, non solum Scammonio Smyrneni viribus æquiparatur, verum etiam anteponi videtur, a Boerhaavio tamen majori, Scammonio, acrimonia, & causticitate pollere, periculosioremque esse asseritur. Plantas hæc corrigi posse, Nonnulli credunt, si aceto macerentur; temperatiores revera efficiuntur, hebetiorem tamen adversum Hydropem, alioque rebelles morbos, in quibus plerumque usurpantur efficaciam habent. Itaque omnino sunt proscribendæ, quum præcipue Jalapæ pulvis in promptu sit, qua eadem indicationes adimplentur, quæque talibus a natura principiis modificata fuit, ut absque ulla irritatione catharsim moveat.

Extrinsècus lactiginosus harumce plantarum succus usurpatur ad verrucas, impetiginemque consumendam, depilatoria quoque facultate pollet, si pilosæ partes eo humectentur.

T O R D Y L I U M.

Seseli Creticum, *Offic.* Seseli Creticum minus, C. B. P. 161. *Camer. Ger.* Caulis minor pulchro semine, sive Belloni, J. B. 3. 84. Seseli Creticum, *Dod. Pempt.* 314. Tordylium Narbonense minus, *Inst. R. H.* 320. Tordylium, sive Seseli Creticum minus, *Par. Raii Hist.* 412. Tordylium Creticum, *Eyst. Caulis*, *Gesn. Hort.* Tordylion Dioscoridis, *Anguill.* Pimpinella Romana vulgo, *Gæsalp.* Seseli Candia, *Caucalis*, *Cretica*, Seseli Cretici species Elaphobolco

bosco similis, *Tordylium* verum seu genuinum, *Tordylium* vulgare, *Nonnul.* vulgo *Seseli de Candie*.

Minuta, simplex, & alba radix caulem emittit ad pedis cum dimidio, aut ad duorum pedum altitudinem, striatum, hirsutum, ramosum. Folia oblonga sunt, rotunda, ambitu denticulato, hirsuta, rudia, pluribus conjugationibus juxta costam disposita, longisque caudis appensa. Flores in caulium, ramorumque extermitatibus umbellis quibusdam enascuntur, quinque conflantur petalis albis liliaceis, staminibus totidem capillaribus. Hisce præsto sunt semina bina simul juncta, plana, margine relevato, adinstar coronæ globularis incisa, odora, nonnihil acria ad *Pastinacæ* sylvestris aut *Myrrhis* semen accedentia. In agro *Monspessulano* abunde occurrit planta hæc fecus vias, in vinetis, ac inter segetes; in *Curioforum* hortis quoque colitur; *Junio*, *Julio*que flores edit, semenque ad maturitatem citius, seriusve juxta regionum diversitatem perducitur.

Analyti Chymica plurimum salis, atque olei largitur. Radix ac semen, quamvis usum *Medicum* habere possent, haud raro tamen usurpantur. Prima, radix scilicet, decoctionis aut pulveris forma, incidendi vim habet, *Asthmati* humido adversatur, expectorationemque ciet. Semen vero ad excitandas urinas, mensesque, & contra *Colicam* flatulentam commendatur. *Cæsalpius* vero asserit, in *Italicis* regionibus ejus herbam adhuc teneram, crudamque inter legumina esitari.

T O R M E N T I L L A.

TORMENTILLA. *Offic.* *Tormentilla* sylvestris; *C. B. P.* 326. *Inst. R. H.* 298. *Tormentilla*, *J. B.* 2. 598. *Dod. Pempt.* 118. *Ger. Raii Hist.* 617. *Cæsalp.* 556. *Lin. Hort. Cliff.* 194. *Tormentilla* vulgaris, *Park.* *Consolida rubra*, *Tabern. Icon.* 124. *Heptaphyllum*, *Fuchs. Turn. Gesn. Hort.* *Pentaphyllum* potius *Heptaphyllum* flore aureæ tetrapetalo *Tormentilla* dictum, *Mor.* *Potentilla* foliis quinnatis, flore tetrapetalo, caule erecto, *Hall. Helv.* 341. *Septifolium*, *Sanguinaria*, Radix rubra, *Quorumd.* vulgo *la Tormentille*.

Radix tuberculum efformans pollicem, fere crassum, quandoque etiam crassius, scabrum, inæquale, quandoque erectum, quandoque obliquum, externe obscurum, interne sub-rubrum, nonnullis stipatum fibris, sapore styptico, vivax, plures propellit caules graciles, debiles, hirsutos, sub-rubros, fere pedales, ut plurimum curvos ac in terram stratos, per intervalla foliis circumfusus *Quinquefolio* similibus, hirsutis, pro unaquaque cauda septem plerumque, insidentibus. Flores quatuor constituuntur foliis flavis, rosaceis, calyce suffultis pelvisiformi, octo incisionibus distincto, quatuor majoribus, quatuorque minoribus, alternatim locatis, staminibus sex in centro positis. Iis autem præsto sunt fructus semi-rotundi, plura semina minuta, ac oblonga continentes. Sabulosi in locis, atque humidis, herbaceisque, in sylvis, pascuisque siccis, montanis, sterilibus, ac umbrosis cre-scit, *Majo*, *Junio*, *Julio*que floribus vestitur. Radix autem præcipue in usum *Medicum* venit.

Tormentilla Alpina, a nostrate, radice crassiore, magis enutrita, magisque rubra, ac efficaciori differt. Radix hæc exsiccata nobis advehitur; recens autem, probe nutrita, pollicem fere crassa, munda, integra, filamentis

tis rejectis, compacta, probe exsiccata, externe obscura, interne sub-rubra, saporisque adstringentis seligenda est.

Tormentilla nuncupatur a *tormento*, creditur enim ejus radice pulverata, Pyrethri, & Aluminis exigua portione, permixta, ac in os intrusa, tormentum, rabiemque a dentium dolore obortam, sedari, *Heptaphyllum* autem si-ve *Septifolium* eo quod folia septem eadem in cauda ut plurimum habeat.

Tormentillæ radix styptica est, amarissima, ac saturate-rubro colore chartam cæruleam inficit, folia vero glutinoso sapore prædita minus saturate idem præstare solent. Planta hæc præterea, Analyseos Chymicæ ope, exiguum tantum spiritus urinosi portionem, nihil salis volatilis concreti, plurimum acidi, olei, ac terræ suppeditat. Hinc facile conjicere possumus, sal aluminosum plurimo sulphure permixtum, exiguaque salis Ammoniaci portione conjunctum in ea occludi, unde vis emanat vulnerario-adstringens, ac per consequens ad omnes ventris fluxus, hæmorrhagias, fluore-sque albos sistendos aptissima. Radix in ptisanis, decoctionibusque adstringentibus ab ℥℥. ad ℥j. in ℔. aquæ ij. vel jv. aut in substantia, pulveris forma a ℥℥. ad ℥j. Conserva Rosarum, aut adstringenti aliqua Opiata, excepta usurpatur. Eiusdem radices Extractum paratur, valetque in omnibus Hæmorrhagiæ speciebus ℥ij. & ultra. Tamquam Alexiterium a nonnullis Auctoribus extractum idem commendatur, asseruntque convenientissimum esse in Febribus malignis, stomachi resolutionibus, hæmorrhagiisque sociatis, ac in Dyfenteriis malignis; quod utique verissimum est; tutior tamen in hisce casibus Ipecacuanha esse solet, ejusque defectu tantum substitui potest.

Externe quoque, ejus radices pulvere ulceribus conspersa, exsiccantur & ad cicatricem perducuntur. Pulvis idem eadem ratione Paronychiis inspersus, eas statim, juxta Nonnullos, sanat. Gargarisma quoque ex earundem radicum decoctione dentium morbos plurimum solatur.

Tormentillæ radix usurpatur in Aqua Generali, Decotione adstringenti, Dia-scordio, Confectione Hyacinthina, aliisque *Pharm. Parisiensis*, præparationibus. Extractum vero ejusdem in Theriaca cælesti *ejusdem Pharm.*

℞. Rad. *Tormentillæ* ℥℥. *Potentillæ* Man. j. *Pimpinellæ* Man. ℥. Incisa infunde in ℔. j. ℥. ferventis aquæ per horæ dimidium. Ex ea autem ℥j. tertia quoque hora exhibeatur in nimis dejectionibus ab intestinorum relaxatione oriundis.

℞. Aquar. *Tormentill.* ac *Plantaginis* ana ℥ij. Aquæ *Cinnamomi* ℥j. ℥. Aquæ admirabilis ℥℥. *Margaritar.* pp. & *Coralli rubri* pp. ana ℥j. *Boli Armenæ* & *Sanguinis-Draconis* ana gr. xx. *Catechu* gr. xij. *Syrupi Myrtill.* ℥j. Sp. *Vitrioli dulcificati* q. s. ad gratiam aciditatem. M. pro Julapio quatuor dosibus dividendo, binis diebus sero, ac mane exhibendo in sudoribus colliquativis Phthisim ut plurimum comitantibus.

℞. Rad. *Tormentill.* *Bistortæ*, & *Consolidæ* maj. ana ℥j. Cort. *Malipunicæ* & fructuum *Rhus* ana ℥iij. Coque in aquæ ℔. viij. ad tertiæ partis consumptionem. Vas deinde igne abducatur, infundaturque semihoræ spatio *Glycyrrhizæ* taleolatim incisæ ℥℥. Fiat colatura pro ptisanâ adstringenti.

℞. Rad. *Tormentill.* ℥j. Fol. *Plantag.* & *Centinodiæ* ana Man. ℥. Rosar. rubrar. Balauſtior. & *Rhus* ana ℥ij. Coque in aquæ ℔. ij. ad medias. Fiat

Piat colatura, & adde Diascordii 3 ij. pro Enemate adstringenti & anodyno, in dejectionibus dolorificis aptissimo.

T R A G O P O G O N.

BInas hic loci TRAGOPOGONI species describemus, Sativum nempe, ac Sylvestre.

Tragopogon hortense, *Offic.* Tragopogon purpureo-ceruleum Porri folio, quod Artifi vulgo, C.B.P. 274. *Inst.* R. H. 477. Tragopogon flore purpureo, J.B. 3. 1058. Barbula hirci purpureo-cerulea, *Tabern. icon.* 599. Barbula hirci altera, *Math. Cast.* Barbula hirci flore purpureo, *Camer. Hort.* Gerontopogon, sive Salsifica Italarum, *Lugd. Hist.* Tragopogon purpureum, *Ger. Par. Raii Hist.* 252. Barbula hirci legitima, Barbula hirci, seu Coma hirci vel hircina purpurea, Gerontopogon hortense seu sativum, *Nonnull. vulgo le Serfisi ou Salsifi cultive, le Sarsific blanc commun des jardins.*

Radice est minimum digitum crassa, longa, erecta, tenera, lactiginosa, sapore dulci, Caule bipedali, rotundo, intus cavo, ramoso, pluribus foliis circumfuso porraceis, quandoque latioribus, quandoque angustioribus longis, acuminatis; extremo autem caule, ramisque flores insident, conflanturque fasciculo semi-flosculorum purpureo-ceruleorum, aut nigrorum, calyce, suffulto satis longo, simplici tamen, ac ad basim usque pluribus in locis inciso, quinque exiguis staminibus in centro locatis. Hisce succedunt plura semina oblonga, rotunda, striata, rudia, cinerea, per maturitatem subnigra, & cristata. Universa planta copioso succo scatet lactiginoso, viscoso, ac dulci, qui dum primo effluit albus est, postea flavescit, in hortis colitur, uti Scorfonera, ob culinarium radices usum, quæ a pluribus avidè expetitur, Æstate autem flores producit.

Tragopogon pratense, *Offic.* Tragopogon pratense luteum majus, C.B.P. 264. *Inst.* R. H. 477. Tragopogon flore luteo, J.B. 2. 1058. Barbula hirci, *Trag.* 280. *Math. Lac. Cast.* Barba hirci, *Cord. in Diosc.* Tragopogon, *Dod. Pempt.* 256. Gerontopogon flore luteo, *Gesn. Col.* Tragopogo luteum, *Lob. Tabern. Ger. Par. Raii Hist.* 252. Tragopogon calicibus florem superantibus, *Linn. Hort. Cliff.* 382. Barba hirci flore luteo, *Camer. Hort.* Barbula hirci pratensis seu vulgaris, Salsifica Italarum flore aureo, Barba Senis seu Presbyteri, *Quorumd. vulgo le Cercisi ou Salsifi sauvage, ou des prez, la Barbe de Bouc ordinaire.*

Radice est minimum digitum fere crassa, longa, Pastinacam quodammodo referente, extus sub-nigra, intus alba, lacte foeta, dulci, caule altitudinis fere pedis cum dimidio, rotundo, solido, lævi, foliis oblongis, angustis, acutis, Croci foliis pene æqualibus, latioribus tamen circumfuso, nonnullis ramis distincto, in quorum apicibus flores insident semiflosculis constantes luteis, magnis, floribus Hedypnoidis similibus, calyce suffultis satis longo, simplici, & ad basim usque, variis in locis, Balanstiorum fere more, inciso. Hisce autem succedunt plura semina oblonga, striata, rudia, cinerea, ac cristata. In pratis, pascuisque satis humidis, pinguibisque ubique fere crescit planta hæc, flores Majo, Junioque emittit, postea semen cristæ ope in auras evolat, denuoque pullulat, iterumque floribus ornatur Julio,

ac

ac Augusto. Jo: Bauhinus vero observat, omnes ejus flores Orientalem versus plagam converti.

Tragopogon seu *Barba Hirci* nuncupata fuit planta hæc, eo quod e cristis ejusdem seminum a calyce prodeuntibus paniculus efformatur, ad hirci barbam accedens; *Gerontopogon* autem, seu *Barba Senis* eamdem ob causam. Gallorum autem vulgo *Sersifi* aut *Salsifi* corruptis vocibus, a *Sassifica*, *Sassifrica*, aut *Sassefrica*, Italis ejusdem denominationibus, quæ pariter corruptæ voces originem trahunt a *Saxifragia*, radix enim hujusce plantæ censebatur apta adversum Stranguriam, & ad renum ac vesicæ calculum expellendum.

Plurimum salis essentialis, olei, & phlegmatis Analyti Chymica a binis adhuc recensitis speciebus elicitur. Radices aperientes sunt, stomachicæ, & pectorales, & Scorfoneræ radici commode substitui possunt; fere iisdem enim viribus gaudent, nonnihil tamen demissioribus. In alimentis pariter, uti prædicta, usurpantur, alimentumque suppeditant dulce, ac boni succi: peculiariter autem in Pleuritide, Asthmate, ac in renum ac vesicæ calculo commendantur, emolliendi enim, leniterque discutiendi facultate, a densis, glareosisque succis partes hæc omnino liberant.

Externe quoque folia apposita ulcera detergant, & consolidant.

Juscula Aperientia.

℞. Rad. Scorfoneræ, Tragopogoni, Sisari, Apii, & Cichorii lotar. actaleolatim incisar. ana. ℥ ij. Coque cum jusculi Vervecini ℔ j. in aqua ℔ iij. ad duos haustus reducendis. Fiat colatura forti expressione, dividaturque in doses binas, quarum una mane, jejuno ventriculo, altera sero per novendium propinabitur.

℞. Cancros viventes N. vj. Coque ad ruborem in aqua f. q. Contunde postea in mortario marmoreo, & adde jusculo ebullienti Rad. Tragopogoni ℥ ij. Sisari ℥ j. Fol. Borriginis, & Cichorii amari ana. Man. j. Ebulliant iterum per horæ quadrantis dimidium. Fiat deinde expressio per linteum, dividaturque in doses duas, quindecim dierum spatio sumendas mane, jejuno stomacho, & sero.

Juscula hæc aperientia apta sunt ad massam sanguineam depurandam, & obstructionibus, scabiei, impetigini, aliisque cutaneis morbis adversantur.

T R I B U L U S.

Binas TRIBULI species quandoque a Medicis usurpatas agnoscimus, quæ etsi genus diversum sortiantur juxta Tournefortium, tamen ut plurimum simul junguntur.

Tribulus terrestris, *Offic.* Tribulus terrestris Ciceris folio, fructu aculeato, C. B. P. 350. Tribulus terrestris, J. B. 2. 352. *Dod. Pempt.* 557. *Ger. Par. Raii Hist.* 1344. Tribulus terrestris, Ciceris folio, seminum integumento aculeato, *Mor. Hist. Oxon.* 202. *Inst. R. H.* 266. Tribulus aculeatus vulgarior, Calcitrapa sive Herba muricata, *Nonnul.* vulgo le Tribule commun ou servestre, la Herse, la Croix de Malthe, Saligot terrestre.

E radice longa, simplici, alba, fibrosa, plures emergunt exigui caules, fere semipedales, in terram strati, rotundi, nodosi, hirsuti, sub rubri, pluribus

ribus distincti ramis, foliis alatis, seu pari ordine, simplici in latere, locatis, foliis Ciceris, aut Lentis similibus, villosis. Ex foliorum alis flores exeunt longis elati pedunculis quinque constantes petalis flavis, rosaceis, denis exiguis staminibus in centro positis, qui tandem in fructus abeunt du-ros, spiculis pluribus armatos, longis, acuminatisque, Equitis Melitensis crucem quodammodo referentibus, conflanturque quinque cellulis, semina oblonga continentibus. In regionibus calidis Italia, Hispania, Provincia, & Occitania in agro Monspeffulano abunde occurrit planta hæc, quæ e solo erumpit, Majo exeunte, Julio autem & Augusto flores, ac semen emittit, asinisque alimentum præbet: hortulanis autem, juxta Clusium, satis incommoda esse solet, ejus enim fructuum facile decidentium spiculis nudi eorum pedes haud raro vexantur.

Analyti Chymica a Tribuli fructu, plurimum olei, salisque essentialis recipitur; detergit autem, aperit, ventrisque fluxus sistit, pulveris forma a ʒj. ad ʒj. Conserva Rosar. exceptus. Garidelius autem asserit, universæ plantæ aquam stillatitiam optimam esse ad renum & vesicæ calculum expellendum ab ʒvj. ad ʒ viij. matutino tempore, ac jejuno ventriculo, pluries repetitam. Clusius vero narrat temporibus suis, ejusdem plantæ decoctionem in clysteribus usuenisse, ad glareas, materiasque viscidas quandoque in crassissimis intestinis stabulantes incidendas, atque attenuandas. Fructus præterea decoctione in cubiculo effusa, pulices expelli, quidam asserunt.

Tribulus aquaticus, *Offic. C. B. P.* 194. *J. B.* 3. 775. *Ger. Raii Hist.* 1321. Tribulus aquatilis, *Dod. Pempt.* 581. Tribulus lacustris, *Cord. Hist.* Tribuloides vulgare, aquis innascens, *Inst. R. H.* 665. Tribulus aquaticus major, *Park. Butomos* Damocratis, *Anguill.* Trapa petiolis foliorum natantium ventricosus, *Linn. Hort. Cliff.* 483. Tribulus marinus, Castanea Ferrariensis seu palustris, Castanea lacustris seu cornuta, Nux aquatica vel lacustris, *Quorumd.* vulgo le Tribule aquatique, la Macre ou Macle, la Cornovelle, la Chataigne d'eau, ou cornue, le Trufle d'eau, le Saligot ou l'Echarbot.

E radice satis longa, per intervalla ingenti capillitio stipata, partium aqua innatante, partium profundo limo appensa, crassescendo versus aquæ superficiem, plura exeunt folia lata, Populi, aut Ulmi foliis similia, breviora tamen, ac quodammodo rhombidalia, pluribus nervosis eminentiis distincta, ambitu nonnihil crenato, superne glabra, inferne vero rugosa, longis, crassisque caudis appensa. Flores exigui sunt, quatuor petalis albis constantes, toridemque staminibus, calyce suffulti quadripartito, pedunculisque elati rotundis, solidis, viridibus, exigua lanugine tectis. Deciduis floribus exigui fructus præsto sunt parvas castaneas æmulantes, quorum quisque quatuor conspicuis, durisque cuspidibus fulcitur, cinereum colorem habet, obtegitur membrana, quæ dein separatur, quæque nigrescit, adinstar fere Achatis, levis, ac expolita, unicaque cellula quamdam veluti amygdalam occludit cordatam, duram, albam, membrana obtektam exilissima, esu optimam, sapore ad Castaneam accedente. In fluviis, lacubus præsertim, ac stagnis, in fossis, aquis putrescentibus, limosoque fundo præditis luxuriat planta hæc, Junio flores emittit, fructusque Autumno maturitatem acquirit. Matthiolus autem testatur, non modo in aquis dulcibus progigni, verum etiam in mari, cui profecto fidem præstare neutiquam possumus. Autumatur vero ex hoc fructu ortum, denominationemque sumpsisse machinas

quasdam ferreas acuminatas, vulgo *Chaussetrapes*, quæ belli tempore post hostium cladem protenduntur, ad eorum fugam impediendam.

Tribuli aquatici fructus, quo solo utimur, plurimum olei, parumque salis largitur, adstringens est, refrigerans, resolvens, aptusque ad ventris fluxus, hæmorrhagiasque sistendas: tam internum quam externum in usum revocatur, & a Veteribus, ac Neotericis tamquam alimentum perutile reputatus fuit. Plinius refert, Thraces, marginumque Nili incolas eo vesci, eoque panem conficere saporis satis grati. Idem quoque Auctor addit, ab hisce populis equos hujusce plantæ foliis saginari. Diversimode autem pro esu fructus paratur, aut enim sub cineribus ad instar Castanearum, aut ebullienti aqua; ejus autem sapor iis dulcior est, insipidiorque. Panis quoque ex eo, pultisque species in agro Lemovicino componitur: qua de causa fructum in aqua semicoctum, corticeque denudatum recipitur, mortarioque ligneo contunditur, & absque ulla aut lactis, aut aquæ additione plus paratur a puerulis magnopere perquisita: a Nonnullis quoque crudus nucum avellanarum more esitatur.

Externe quoque planta hæc confusa Cataplasmatibus forma, inflammationibus admoveatur, quas refrigerat, ac temperat. Ejus autem decoctio cum Melle, pro Gargarismate, exulceratas gingivas detergit, ejusque succus in oculorum morbis commendatur.

TRIFOLIUM.

Magnus profecto extat TRIFOLIORUM numerus, nos tamen quinas tantum species a Medicis usitatas describemus, quarum tres primæ inter genuina Trifolia recensentur, binæ autem postremæ inter Lotos veros.

Trifolium, *Offic.* Trifolium pratense purpureum, C. B. P. 327. *Raii Hist.* 943. Trifolium purpureum vulgare, J. B. 2. 374. Trifolium pratense, *Tab. icon.* 523. *Maub. Dod. Ger. Fuchf. Trag. Lob.* Trifolium pratense flore monopetalo, *Inst. R.H.* 404. Trifolium pratense purpureum vulgare, *Par.* Trifolium majus, *Brunf.* Triphylloides pratensis flore purpureo, *Pont. Anth.* 241. Trifolium, pratense capitulis florum purpureis, *Gesn. Hort.* Trifolium spicis villosis, foliis insidentibus, Vaginarum caudis capillaribus, *Hill. Helv.* 584. Trifolium spicis villosis, caule diffuso, foliolis integerrimis, *Lin. Hort. Cliff.* 375. Trifolium pratense vulgare, Trifolium pratense flore purpurascens seu vulgatissimum, *Quorumd.* vulgo *le Trefle vulgaire ou commun des Prez*, *le Triolet ordinaire*.

Radiciem habet minimi fere digiti crassitie longam, rotundam, lignosam, repentem, fibrosam. Caules ad pedis cum dimidio fere altitudinem emittit graciles, striatos, nonnihil quandoque hirsutos partim erectos, partim in terram stratos. Folia alia rotunda sunt, alia oblonga, tria simul, eadem in cauda, appensa, macula alba aut nigra, Lunam quodammodo referente, ob-signata. In caulium apice flores progignuntur monopetali, leguminosis floribus persimiles, capitati, aut spicati, breves, crassique, purpurei, succo melleo, dulci, ac grato in centro foeti, odore neutiquam ingrato, sapore leviter adstringenti. Floribus præsto sunt exigua capsula rotunda, calyce obvoluta, longaue cauda terminata, in quibus singulis exiguum reniforme semen occluditur. Ubique in pratis, pascuis, locisque humidis, ac paludo-

sis crescit planta hæc, Aprili, Majo, ac Junio, flores propellit, quos Apes vehementer appetunt, totaque planta ad armenta saginanda optimum alimentum suppeditat.

Plurimum phlegmatis, atque olei, parumque salis essentialis continet, tamquam detergens, refrigerans, ac temperans reputatur, inflammationibusque interne, ac externe admodum adversatur; Tragus autem flores, ac semina in Vino ebullita præscribit ad tormina sedanda, materiasque viscidas in intestinis hærentes incidendas. Universæ autem plantæ decoctio ex aqua utillissima est mulieribus fluori albo deditis.

Quoad ejus externum usum, Trifolii species hæc in aqua, aut oleo decoquitur, & Cataplasmatibus forma tumoribus, inflammatione neutiquam sociatis, applicatur. Sola foliorum in oleo infusio a Riolano plurimum existimatur, ad membrorum tremorem sedandum; D. Chomelius in *Historia Plantarum usitatorum* asserit, quemdam agnovisse, a quo aqua distillata ex Trifolio, foliis macula alba, & cordata obsignatis, in oculorum morbis, inflammatione præsertim, ac rubore, pluries cum successu in usum revocata fuit.

Lagopus, *Offic.* Trifolium arvense humile spicatum, sive Lagopus, C. B. P. 328. *Inst. R. H.* 405. Lagopus Trifolius quorundam, J. B. 2. 377. Lagopus, *Dod. Pempt.* 577. Lagopus vulgaris, *Park. Lugd. Hist. Rar. Hist.* 948. Lagopodium, sive Pes Leporis, *Ger.* Lagopus, sive Pes Leporinus, *Math. Fuchs.* Trifolium spicis villosis ovalibus, dentibus Calycinis setaceis æqualibus, *Linn. Hort. Cliff.* 375. Lagopus & Lotus Campestris, *Trag.* Trifolium Leporinum, Lagopus genuinus Antiquorum, Trinitas herbariorum, Lagopyros seu Lagopyrus Hippocratis, Lagopyron Galeni, Leporis Cuminum, Lotus campestris alba, Lagopus vulgarior seu Campestris, *Nonnul.* vulgo *le petit Trèfle des champs, ou le Pied de Lièvre.*

Radice[m] habet minutam, lignosam, fibrosam, tortuosam, albam, annuam, quæ plures exiles caules emittit, ad fere pedis semisse altitudinem, ramosos, erectos, sub-albida lanugine tectos. Folia terna pro unaquaque cauda locantur, fere-rotunda, acuminata, foliis Trifolii vulgaris angustiora, lanuginosa, sub-albida, præcipue in parte postica. Flores leguminosi sunt exigui, albi, lanuginosis, tenellisque insidentes spicis, leporinum pedem referentibus, colore cinereo ad purpureum accedente. Deciduis floribus capsulæ succedunt calyce obvolutæ, semenque occludentes reniforme; ac sub-rubrum. In arvis segetes inter, elatior, aut depressior juxta soli fertilitatem, abunde crescit planta hæc, sero, ac Æstate ad exitum properante flores propellit, eosque ad Octobrium usque detinet.

Plurimum habet olei, ac phlegmatis, parumque salis essentialis. Sapore scatet universa planta adstringenti, ac exsiccante.

Secundum vero S. Pauli testimonium, optima est ad immodicas dejectiones, dysenteriamque sistendam; ex ea Man. j. in aquæ lib iij. ad tertiæ partis diminutionem immititur, usurpaturque pro potu communi. Lemeryus vero nos edocet, ejusdem semine Triticum, sociato, molaque contuso, sub-rubrum colorem in pane apparere, hinc, addit ille, a rusticis omnino exploditur, flocisque penditur Triticum, cum quo semen hocce admiscetur. D. vero Antonius de Jussieu celebris Præceptor noster, suis prælectionibus asserbat, plantam hanc quondam satis raram, vulgatissimam adeo fuisse effectam, centum & quinquaginta ab hinc annis solummodo, quum autem ejus-

dem feminis farina una cum triticea conjuncta roseum colorem pani conciliaret, sanguinem in eo permisceri cogitans Parisiensis plebs adversum Pistores pene conjuravit.

Trifolium bituminosum, *Offic.* Trifolium Bitumen redolens, C. B. P. 327. *Inst.* R. H. 404. Trifolium asphaltites, sive bituminosum odoratum, J. B. 2. 366. Trifolium bituminosum, *Dod. Pempt.* 566. *Ger. Raii Hist.* 943. Trifolium asphaltites, sive bituminosum, *Par.* Trifolium asphaltitium Monachorum, Trifolium acutum sive odoratum, Asphaltion sive Oxytriphylon Dioscoridis, Trifolium asphalteum seu foetidum, *Nonnull.* vulgo *le Trèfle odorant ou bitumineux*.

Radicem habet duram, lignosam, fibrosam, quæ sub-arbusculæ speciem quamdam ad duorum pedum fere altitudinem emittit, pluribus divisam ramis erectis, striatis, subalbidis, aut subnigris. Terna folia eadem in cauda locantur, primo rotunda, demum sese elongantia, ac in acumen densinentia, sub-albida, hirsuta, tactu viscida, odore bituminoso satis penetrante. Flores summo caule, ramisque enascuntur capitati, oblongi, striati, villosi, abeuntque in capsulas calyce obvolutas, semen continentes, rude, acuminatum, sub-nigum, ejusdem cum planta odoris, saporisque aromatici juxta Cæsalpium. In regionibus calidis, Creta, Sicilia, Occitania, in agris Monspeulano, & Narbonensi, in collibus saxosis mari proximis crescit planta hæc; in hortis quoque Curiosorum colitur, in quibus Junio, Julio, & Augusto floribus exornatur, frigori quoque, dummodo non excedat, resistendi vim habet. Jo. Bauhinus asserit, semine ejusdem Italico, in Germania sato, bituminoso odore scatentem plantam progigni, semine vero Germanico iterum sato, plantam ullo nec odore, nec sapore præditam produci.

Trifolium prædictum adversus Cancrum, remedium internum nobis supeditat satis optimum, edocemur enim a Fabricio ab Aquapendente, ejusdem succum a cochleari j. ad coch. ij. in duobus, aut tribus aquæ cyathis, humorem, cancrum virus, progignentem corrigere; a Salvia autem de le Boe oleum e seminibus expressis ejusdem plantæ plurimum existimatur adversum Paralytism, si eo affectæ partes obliniantur.

Trifolium Hæmorrhoidales, *Offic.* Lotus pentaphyllos filiquosus villosus, C. B. P. 332. *Inst.* R. H. 403. Trifolium album rectum, hirsutum valde, J. B. 2. 360. Oxytriphylum alterum Scribonii Herbariorum, *Lob. Icon.* 31. Lotus incana, sive Oxytriphylum Scribonii Largi, *Ger.* Lotus Hæmorrhoidalis major, sive Trifolium Hæmorrhoidale majus, *Park.* Oxytriphylum Scribonii Largi, *Valer. Dourez.* Lotus sylvestris Matthioli, *Lugd. Hist.* Trifolium Candidum, Trifolium filiquosum villosum vel incanum, Lotus filiquosa, *Nonnull.* vulgo *le Trèfle ou Lotier Hæmorrhoidal*.

Radicem habet longam, duram, lignosam, plures autem emittit caules ad duorum, vel trium pedum altitudinem, graciles, rotundos, hirsutos, lignosos, ramosos sub-arbusculæ in morem, foliis circumfusus lanuginosis, sub-albidis, rotundis, ternis eadem in cauda locatis, binis ad basim appendicibus, sapore admodum adstringenti. Flores extremis caulibus, ramisque enascuntur leguminosi, plures simul congesti, sub-albidi, calyce admodum hirsuto suffulti, quibus succedunt filiquæ breves, crassiusculæ, muris fimo satis similes, atro-rubra, semen continentes rotundum, exile, interne sub-flavum. In Occitania, agroque Monspeulano crescit planta hæc, Ætate autem flores popellit.

A plu-

A pluribus ad hæmorrhoidum dolores sedandos Trifolium hocce plurimum existimatur. Garidelius *Historia Plantarum agri Aquisextiensis* asserit, nonnullos agnovisse, qui ejusdem folior. p. 3 j. aut 3 ij. in jusculo, aut vino propinabant magno ægrorum emolumento. Pulvis hic Lutetiæ Parisiorum privilegio divenditur.

Trifolium corniculatum, *Offic.* Lotus sive Melilotus pentaphyllos minor, glabra, C. B. P. 332. *Inst. R. H.* 402. Lotus corniculata glabra minor, J. B. 2. 356. *Raii Hist.* 967. Trifolium corniculatum primum, *Dod. Pempt.* 573. Trifolium siliquosum minus, *Ger. Tab.* Melilotus Germanica, *Fuchsf. Lonic.* Pseudo-Melilotus *Camer.* Lotus Pentaphyllus, *Gesn. Hort.* Lotus caule herbaeco, florum capitulo depresso, leguminibus decumbentibus teretibus, *Linn. Hort. Cliff.* 372. Lotus sylvestris, Lotus herba, Lotus urbana, Melilotus coronata seu nobilis, Herba Leporina, Leporaria, Herba flava *Nonnull.* vulgo *le petit Lotier ou Trèfle sauvage jaune.*

Radicem habet lignosam, longam, nigram, pluribus divisionibus distinctam, fibris stipatam, repentem, sapore sub-dulci, & adstringenti; ex ea plures emergunt caules minuti, fere in terram strati, ramosi, foliis circumfusi, eadem in cauda, ternis una locatis, Trifolio proximis, sapore adstringenti, binis foliolis inferne positis, satis pinguibus, acutis, plerumque glabris, nonnihil quandoque hirsutis. Flores leguminosi sunt, in morem umbellæ plurimi una simul congesti, flavi, quandoque sub-virides, Genistæ floribus persimiles, calyce suffulti denticulato, ac corniformi. Horum autem locum subeunt capsulæ cylindræ, plura occludentes semina semi-rotunda, ac reniformia. Ubique fere in pratis, pascuisque humidis aut siccis, in collibus, nemoribus, secusque vias occurrit planta hæc, Æstate ad Autumnum usque flores emittit; a Jo. Bauhino mas, quæ hirsuta, fœmina vero quæ glabra est, nuncupatur. Maximum armentis præ aliis nutrimentum suppeditare solet.

Plurimum habet olei, & phlegmatis, mediocrem vero salis portionem. Juxta Lemeryum detegens est, aperiens, ac vulneraria: raro admodum tamen in usum Medicum venit, quamvis a Nonnullis, adinstar Meliloti, ac ad easdem indicationes adimplendas usurpetur.

T R I T I C U M.

TRITICUM, *Offic.* Triticum Hybernum aristis cares, C. B. P. 21. *Inst. R. H.* 512. Triticum vulgare, glumas trititando deponens, J. B. 2. 407. Siligo spica mutica, *Lob Icon.* 25. Triticum spica mutica, *Ger. Park. Raii Hist.* 1236. *Lugd. Hist.* Triticum, *Brunf. Gesn. Hort. Cord. Hist.* Triticum aristis carens, *Cæsalp.* Tritici primum genus, *Trag. Fuchsf. Lonic.* Triticum semestire *Dod. Tabern.* Siligo veterum, Tritici deliciæ Plinii, Triticum genuinum seu vulgare, *Nonnull.* vulgo *Froment, Bled franc ou muet.*

Huic radix est minuta, & filamentosa, quæ plures emittit culmos ad quatuor, aut quinque pedum altitudinem, satis crassos, erectos, nodis per intervalla stipatos, intus cavos, nonnullis suffultos foliis longis, ac angustis, adinstar foliorum Graminis, extremis autem culmis spicæ locantur longæ, barba carentes, in quibus flores insident exiguis fasciculis, tribus constantes staminibus capillaribus, apicibus oblongis, ac furcatis, e calyce pluribus

squammis composito, exeuntibus. Deciduis floribus grana succedunt ovalia, fere oblonga, obtusis extremitatibus, dorso convexo, facieque opposita sulcata; externe flava, interne alba, farinacea, ac ad panem conficiendum aptissima, squammis obvoluta, quondam floris calycem efformantibus, Tritici bullis, nuncupatis. In omnibus fere totius Orbis plagis crescit planta hæc, quæ solo delectatur pingui, ac fertili, radiisque Solaribus exposito, magisque sicco, quam humido, optimo enim solo sata, diligenterque exulta mirum in modum multiplicatur. Autumno ineunte seritur; germinat, apparet, & arva cooperire solet ante Hyemis adventum; Aprili excrescit, dein sensim sine sensu tubulis suis nodis roboratis spicam emittit, Majoque floret; demum quadraginta diebus post floris eruptionem ejus semina maturitatem acquirunt, quæ numero, ac crassitie variare solent juxta aeris temperiem, & ventorum, ac culturæ indolem. Mirum profecto est, simulque maxima, ac inconcussa Divinæ erga homines Bonitatis demonstratio, Triticum binis extremitatibus, frigoris scilicet, ac caloris nunquam lædi: æque enim optime crescit in Scotia, & Dania, ac in Ægypto, & Mauritania. Ejus usus universalis, inter grana usque adhuc cognita, vulgatior, meliorque est. Præcipui autem ejus excellentiæ characteres sunt, quod recens sit, probe maturum, compactum, ponderosum, ac facile, plurimumque infletur aqua maceratum, magnam albissimæ farinæ copiam suppeditet, ab omnibus aliis seminum speciebus sejunctum, nec rubigine, aut alia labe sit inquinatum.

Grana Tritici Analyseos Chymicæ ope plurimum olei, salisque essentialis largiuntur. A nemine vero communis ejus usus ignoatur, ad nutrimentum tam utile, quam gratissimum comparandum; ex omnibus enim granorum speciebus pro pane conficiendo usurpatis, Milio nempe, Oryza, Panico, Zea, aliisque quamplurimis, nulla saporem panis nostratis vulgaris adæquat, nec adeo facile concoquitur.

Verumenimvero pro prædicto alimento adeo necessario rite conficiendo, Mola Triticum primo loco conteritur, ac in farinam reducitur, cui secreto fursure, sufficiens deinde fermenti quantitas adjungitur: fermentum autem prædictum plerumque constat massa farinacea, alias subacta & acescente, quæ cum, salibus volatilibus acidis, constituatur, minimas farinæ partes, fermentatione, ejus ope, oborta, agitatur, atque attenuatur, panemque efficit leviolem, magis porosum, faciliusque digestionis.

Secundo loco aquæ, farinæ superaffundendæ, calor probe perpendendus est, si enim frigiditate peccet, fermentatio imperfecta tantum succedet; si e contra nimio peccet calore, massa nimis cito ac nimis violenter in fermentationem accersita corrumpi, ac acescere facile potest.

Tertio loco massa rite est subigenda, ut exacte fermento admisceatur, atque ut intestinus insensibilium ejusdem particularum motus adjavetur.

Quarto loco congruo temporis spatio, in loco moderate calido probe cooperta est linquenda, ut sufficienter infletur, ac fermentationem subeat: si autem plus justo in hoc statu permaneat, sales farinæ acidi, præ aliis ejusdem principiis fuscitantur, particulisque oleosis, quibus irretiebantur, liberati, pani acorem deinde communicant.

Demum caloris gradus pro panis coctura necessarij rite sunt attendendi, nimio enim calore induratur, debili autem mollis, ponderosusque remanet, difficilemque digestionem procreat.

Pro

Pro massa, qua panis conficitur, exquisitiore, gratioreque reddenda, aliis rebus sane diversis admiscetur, eaque plures dulciarii panis species conficiuntur, de quibus hic verba facere nimis profecto longum esset: solum autem indicabimus, raro admodum quamcumque panis prædicti speciem usurpandam esse, non solum quia stomachum gravat, difficilemque digestionem reddit, verum etiam quia semper simpliciora alimenta magis compositis sunt anteponenda.

Quo minor furfuracearum particularum copia in farina relinquitur, panis ex ea elaboratus, majorem nutriendi energiam, gratiamque saporis acquirit; difficilioris tamen est digestionis, magisque ventriculum gravat; tenuissimæ enim farinæ particulæ arcte adeo invicem uniuntur, ut porosomnes respuant, hinc panis compactior efficitur, si autem e contra tenuioris furfuris moderata dosis cum pane conjungitur, crassis ejus particulis, intima farinæ partium unio impeditur, panis porosior, faciliusque fermento stomachi subigendus emanat.

Notum est, furfurem esse Tritici tunicam mola contritam, familiarissimumque in re Medica usum habere, tamquam detergentem ac refrigerantem. Ejus decoctione ex aqua Clyster paratur temperans, emolliens, leviterque detergens; in dejectionibus, dysenteriiisque cum Lini semine ut plurimum præscribitur. Aqua eadem furfuris interne sumpta iis alvum subducit, qui invincibili odio cetera purgantia prosequuntur. Ex eo quoque ptisana paratur adversum antiquas rheumaticas affectiones, tussesque pertinaces, qua de causa cochleare unum cumlatum in aquæ ℞. ij. decoquitur, spumaque abjecta ab igne retrahitur, ac posteaquam liquor quieverit, inclinatione versatur, saccharique in eo ℥ j. exsolvitur; calidiuscula autem ptisana hæc ingurgitatur. Furfur præter emolliendi vim, æque etiam resolvit; in vino, cerevisia, aut urina decoquitur, & Cataplasmatibus forma applicatus dolores arthriticos sedat, tumoresque articulationum discutit. Eo præterea satis calefactio Hydropicorum crura œdematosa obvolvuntur, ad perspirationem adjuvandam, cumulatamque aquam dissipandam.

Amylum est alia quædam præparatio subtilioris farinæ Tritici, absque mola adjumento, obtegentis furfuris, aquæ ope, segregatione; exsiccatum autem, ac in frustula divisum variis usibus inservit. Quoad rem Medicam attinet, Amylum pectoris morbis dicatur, refrigerandi, & incrassandi vi pollet, sputum sanguineum sistit, ejusdemque acrimoniam temperat. Jure itaque, meritoque in pulvere Diatragacantho frigido, pluribusque aliis pectoralibus compositionibus ac refrigerantibus usurpatur. S. Pauli vero nobis testatur, sanguineos narium copiosos fluxus pluries stagnasse, Amyli Cataplasmate, additis Bolo Armena, albumineque ovi, ab eo autem apponebatur futura coronali ad extremam usque frontis partem. Liquor autem ex Tritico elicitus, si inter duo lamina ferrea calida reponatur, excellit, juxta Rajum, ad impetiginem, cutisque pruritus sanandos, nec non ad rimas, fissurasque, Rhagades nuncupatas, a nimio frigore in manibus, pedibusque obortas, sanandas. Fermento præterea, oleoque Rosato, aut Chamomillino Cataplasma conficitur ad abscessus maturandos, suppurationemque adjuvandam satis utile. Ab Etmullero autem in usum revocabatur fermentum aceto rosato subactum, cum Menthæ exsiccatæ pulvere, aut aromatibus mitioribus ad stomachum in vomitu, alviqve fluxu roborandum.

Mica vero panis lacte, vitello ovorum, ac croco soluta, quotidie nobis Cataplasma suppeditare potest familiarissimum, ad dolentes tumores resoluendos, inflammationemque sedandam.

Tritico pariter, adinstar Hordei, Cerevisia paratur, ex eo etiam Spiritus sive Aqua Vitæ elicitur, Sp. Vini fortiolem, intensioremque ebrietatem concilians.

℞. Micæ panis recent. albi ℥ iiij. Clara puls cum vaccini lactis lb. j. ex ea ad ignem conficiatur. Super linteum extendatur, calideque applicetur, Cataplasmatidis forma, tumoribus dolorificis ad inflammationem dissipandam.

℞. Furfuris loti Man. β. Folior. Malvæ aut Parietariæ Man. j. Coque in aquæ q. f. ad lb. j. Adde colaturæ Mellis violati ℥ ij. pro clystere emollienti.

℞. Panis Triticeus pauco furfure permixti, probe fermentati, ac recocti ℥ viij. Aquæ purissimæ ac levissimæ lb. iiij. Coque in vase terreo optime cooperto horæ spatio, opportune aquam addendo; Decotio deinde per linteum, aut cribrum setaceum coletur, postea:

℞. Decotionis prædictæ lb. j. Adde succi Citri ℥ β. Aquæ Cinnamomidi stillatæ ℥ ij. Vini Rhenani ℥ iiij. Sacchari q. l. ad gratiam. ℥ j. dosi calide quaque hora exhibeatur. Decotio autem hæc gratissima, levis, & enutrientis debilibus, languentibusque convenit, quum ægri quodcumque nutrimenti genus respuere videntur.

T U S S I L A G O.

TUSSILAGO. *Offic.* Tussilago vulgaris, C. B. P. 197. *Inst.* R. H. 487. Tussilago J. B. 3. 563. *Ger. Par. Raii Hist.* 259. Bechium, sive Farfara, *Dod. Pempt.* 596. Ungula Caballina, *Brunf. Trag.* 418. Ungula Asinina, & Lactuca ustularia Germanorum, *Cord. Hist.* Farfarella, *Lac. Gesn. Hort. Lon. Lob. Cast. Lugd. Hist.* Tussilago, vulgo Farfara aliis ungula Caballina, *Casalp.* 490. Tussilago scapo imbricato, unifloro, foliis subcordatis angulatis denticulatis, *Linn. Hort. Cliff.* 411. Chamæleuce, *Plin.* Bechion seu Bechicon, Farfugium, Farfarus, Farfarum, Farfaria, Farranum, Populago Patra equina, vulgo ungula equina, Aphyllanthes, Filius ante Patrem, *Nonnul.* vulgo *Tussilage ou Pas d'Asne.*

Radice est longa, minuta, sub-albida, tenera, repenti, quæ plures prope-llit exiguos caules fere pedales, intus cavos, lanuginosos, foliolis circum-fusos cauda destitutis, longis, acuminatis, alternatim locatis, in eorum au-tem extremitate elegans locatur flos rotundus, radiatus, flavus, Hedyp-noidis flori proximus, cum quinque capillaribus ac brevissimis stamini-bus, apices cylindraceos gestantibus, cui plura semina præsto sunt oblonga, plana, cristata. Post florum eruptionem folia exeunt magna, lata, angulo-sa, semi-rotunda, superne viridia, inferne sub-albida, ac lanuginosa. Hu-midis in locis, secus fluvia, rivulosque, prope fontes, fossasque in terris pinguibus, parumque aquaticis occurrit planta hæc, Februario exeunte, aut Martio ineunte flores emittit, quos diutius haudquaquam servat; hinc Non-nulli crediderunt, eandem flores nunquam progignere: falsum præterea est ejusdem flores per biduum tantum perdurare. Si vero in hortis, umbroso, atque

atque humido, ejusque naturæ apto loco collocetur, multiplicatur, ac adeo serpit, ut non leve incommodum quandoque afferat. Quamvis autem omnes ejusmodi plantæ partes in usum Medicum venire possent, ejus flores præcipue usurpantur.

Tussilago foliis donatur, amaris, viscidis, ac nonnihil stypticis, saporem Cinaræ habent, vixque chartam cæruleam rubore inficiunt. In ea autem stabulari videtur sal, sali Corallor. persimile, sulphure, plurimoque phlegmate viscido permixtum, quibus principiis adversum rheumaticas affectiones, ad acrimonias temperandas, thoracis ulcera detergenda, expectorationemque coadjuvandam apta merito recensetur. Tam interne, quam externe usurpatur. Ejus folia, ac florestemperantes admodum sunt, modice aperientes, morbisque pulmonum dicati, a fero acri, ac falso in iis detento productis. Asthmatici ejusdem foliorum fumum syringa tabacaria excipere solent: Boyleus autem eundem in usum mixturam præscribit ex hisce foliis, una cum floribus sulphuris, succinoque pul., asseritque hocce remedio Phthificos plures sanatos fuisse. A Dioscoridis, aliorumque veterum Medicorum usque temporibus curabatur, ut ægri prædicti vaporem ex foliorum ejusdem plantæ destillatione exciperent. Hodie quoque folia, ac flores Man. ij. vel iij. pro singulis liquoris ℥. ij. in decoctionibus pectoralibus præscribuntur. In Officinis præterea syrupus simplex, ac compositus ex iisdem floribus parantur, eorumque dosis ℥ j. definitur: compositus autem ex ejusdem plantæ radicibus, foliis, floribusque, Capillo Veneris, & Glycyrrhiza additis conficitur. Aqua vero Florum Tussilaginis stillatitia ad ℥ vj. usque propinatur, Conserva vero ad ℥ β. in Looch, potionibusque pectoralibus. Rajus narrat, Hillerum Medicum Marchionis Brandeburgensis, puerulos plures tabidos sanasse, eos nempe foliis Tussilaginis cum butyro, ac farina, aliorum leguminum instar, coctis enutriendo. A Nonnullis radix quoque non secus, ac folia, & flores in pretio habetur, & decoctionis, ac ptisanæ forma exsiccata etiam adhibetur. Sequens ptisana optima est contra Tussim siccam: ebullientis aquæ ℥. vii j. super folior. Tussilaginis Man. ii j. flor. ejusdem pug. ii j. summitatum Hyssopi pug. ij. Passul. ℥. j. Mellisque Narbonensis cochlear. ii j. affunduntur; Ebullitione vix incoacta, vas ab igne retrahitur, cooperiturque, omnibus infusis remanentibus, usquedum ptisana frigeat, colatur postea pro usu. A Nonnullis quoque ejusdem plantæ succus commendatur ad quartanas febres exterminandas, si convenienti temporis spatio, mane, jejuno stomacho ℥ ii j. aut jv. hauriatur.

Externe denique Tussilaginis folia tusa, & Cataplasmatismore inflammationibus apposita eas temperant, ac resolvunt. S. Pauli autem post Sennerum nos edocet, florum decoctionem ex Vino, pauca Myrrha, Mastiche, & Lithargiro, additis, ad ulcera, Hydropicorum crura, infestantia, gangranamque minitancia excellere.

Tussilaginis vero radix usurpatur in syrupo de Erysimo *Pharm. Paris.* folia in syrups Consolidæ maj. & Testudinis, & flores in decoctione pectorali, & syrupo Roris Solis *ejusdem Pharm.*

℞. Flor. Tussilaginis, Malvæ, Papaveris erratici, & Gnaphali ana Pug. j. superaffunde bullientis aquæ ℥. iij. & semihoræ spatio infusa relinque. Adde colaturæ syrups Capilli Veneris aut Sacchari ℥ j. β. Pro infuso pectorali in rheumaticis affectionibus, tussi, pectorisque calore sociatis convenientissimo.

℞. Fol.

Rx. Fol. Portulacæ, & Lactucæ ana. Man. j. Flor. Tussilag. Verbasci, & Nymphææ ana. Pug. j. Coque in aquæ lb̄ jv. ad quartæ partis diminutionem, colaturæ adde syrupi Tussilaginis ℥ j. s. pro decoctione temperanti, ex qua magnus cyathus tepidus, tertia quaque hora, propinabitur in pectoris, abdominisque inflammationibus.

Rx. Olei Aygd. dulcium ℥ ij. Syrupi Tussilaginis Althææ, & Gnaphalii ℥ j. M. pro Eclegmate temperanti, cochleatim sumendo in pectoris fluxionibus, Pleuritide, Tussique violenta.

Zooch sive Eclegma alterum magis compositum.

Rx. Olei Amygdalar. dulcium ℥ ij. Syrupi Tussilaginis, Capilli Veneris, & Papaveris rubri ana. ℥. j. Pulveris Diatragacanthi frigidi ℥. ii. j. M. pro Linctu, ex quo sumetur quantum Clycyrrhizæ baculo capi potest.

V A L E R I A N A.

Inter diversas VALERIANÆ species præcipue a Medicis usurpatas, tres usitatiores enumerantur, I. nempe Valeriana hortensis; 2. Valeriana sylvestris, 3. Valeriana pallustris.

Valeriana hortensis, *Offic.* Valeriana hortensis, Phu folio Olusatri Dioscoridis, C. B. P. 164. *Inst.* R. H. 132. Valeriana major, odorata radice, J. B. 3. 209. *Raii Hist.* 388. Valeriana hortensis, *Dod. Pempt.* 349. *Ger.* Phu majus, sive Valeriana major, *Park.* Valeriana vera, seu Nardus agrestis, *Trag.* 60. Phu magnum, *Matth. Lugd. Hist.* 927. Valeriana major, *Lob. icon.* 714. Phu verum, *Cord. in Dioscor.* *Fuchs.* Phu primum, majus ac nobilissimum, Nardus sylvestris seu rustica, Phu hortense vel latifolium, Phu vulgatus, Phu Ponticum sive Valeriana Pontica, Nardus Cretica Plin. Nardus seu spica Celtica, Marinella, Herba genicularis vel benedicta, Valentiniana, Theriacaria, Valeriana domestica, Herba Cattorum, *Nonnull.* vulgo *Valèriane des jardins*, la *Valeriane franche* ou la *grande Valeriane*.

E radice pollicem crassa, rugosa, transversim in terræ superficie locata; pluribus crassis, ac sese decussantibus fibris inferne suffulta, sub-lutea, aut obscura, odoris penetrantis, ac ingrati, adinstar fere radicis Asari, præsertim exsiccata, saporis vero aromatici, caules exsurgunt fere tripedales, graciles, rotundi, leves, cavi, ramosi, binis oppositis foliis, per intervalla, vestiti, quæ levia sunt, integra alia, alia vero profunde ex unoquoque latere, ad foliorum Scabiosæ modum, incisa, longa, cuspideque obtusa, plerumque desinentia, præsertim inferne locata. Summis caulibus, ramisque flores umbellati quodammodo enascuntur, ac quamdam turbinis speciem efformant, exigui sunt, albi, ad purpureum accedentes, odore suavi, Jasmino, proximo. Singuli autem tubulo constant, vertice rosæ more expanso, & quinquifido, nonnullis staminibus, apicibus rotundis. Deciduis floribus succedunt semina plana, oblonga, cristata. In hortis colitur planta hæc, in quibus facile multiplicatur, in Alpibus, aliisque montibus ac sylvis sponte crescit, satis raro tamen, Aprili, Majo, Junioque flores propellit. Inter Valerianæ species melior, exquisitiorque est. Radix præsertim in usum venit, fere sola plantæ hujusce pars in usum Medicum revocata, quamvis a Non-

Nonnullis & folia, & flores utilissimi recenseantur. In ea autem feles, uti de Nepeta observavimus, summa delectatione obvolvuntur.

Valerianæ hortenſis radix plurimum habet olei, ſaliſque eſſentialis. Tam a veteribus, quam a neotericis Medicis majoribus, quam par eſt encomiis extollitur planta hæc adeo, ut cum Valeriana ſylveſtri modo recenſenda confundi videatur. Certo tanto ſcimus, ejus radicem aperientem, & diureticam eſſe, vique modica alexiteria, ac ſudorifica pollere. Feliciter in Aſthmate, Hepatiſque obſtructionibus uſurpatur a 3 ij. ad 3 ſ. in juſculo, aut priſana hiſce morbis appropriata, aut in ſubſtantia, & pulvere in Vino albo a 3 j. ad 3 ij. A pluribus extrinſecus ad viſum roborandum præſcribitur, decoctione in Vino parata, ejusque guttulis aliquot in oculis immiſſis, a quibus roborantur, cornæque maculæ diſſipantur. Rajus vero aſſerit, in Anglia foliis ruſis, Cataplaſmatis forma appoſitis exilia vulnera vulgariter ſanari.

Uſurpatur præterea radix prædicta in Theriaca, Mithridato, *Laurea Alexandrina*, atque aliis bene multis Confeſſionibus,

Valeriana ſylveſtris, *Offic.* Valeriana ſylveſtris major, C. B. P. 164. *Inſt.* R. H. 132. *Ger. Park. Raii Hiſt.* 388. Valeriana ſylveſtris magna aquatica, J. B. 3. 210. Valeriana ſylveſtris, *Dud. Pemp.* 349. *Lob. icon* 175. *Camer. Eſſ.* Valeriana ſylveſtris major Dodonæi, *Lugd. Hiſt.* 1044. Phu parvum, *Muth* Phu Dioſcoridis, *Brunf. Column.* Valeriana vulgaris, *Trag. Gord. in Dioſcor.* Phu Germanicum, *Fuchſ.* Valeriana foliis omnibus pinnatis, *Linn. Hort. Cliff.* 15. Valeriana ſylveſtris prima, *Oluf. Hiſt.* Valeriana aquatica major, Phu minus vulgare vel ſylveſtre, *Nonnull.* vulgo la *Valèriane ſauvage ou de bois, ou la petite Valèriane.*

E radice fibroſa, ſub-alida, repenti, odoris ſatis penetrantis, exſiccata præſertim, ſaporis aromatici, caules ad humanam proceritatem emergunt erecti, graciles, fiſtuloſi, ſtriati, per intervalla nodis interſiti, nonnihil hiriſuti. Folia Valerianæ hortenſis proxima ſunt, magis tamen diviſa, ac viridiora, ambitu denticulato, nonnihil inferne hiriſuta, craſſiſque venis diſtincta. Summis caulibus, ramisque flores progignuntur, umbellati ex albo purpurei, ad præcedentis ſpeciei modum efformati, quibus ſemina ſuccedunt criſtata, facile, ventorum vi, diſpergenda. Cædis in ſylvis, nemoribusque creſcit planta hæc; quæ vero humidis in locis, umbroſis, ac ſecus aquas reperitur, varietatem ſuppeditat foliis latioribus, levioribus, e viridi-luceſcentibus, caulibus craſſioribus, fortioribus, elatioribusque. Utraque autem Majo, Junioque floribus decoratur, ac indifcriminatim uſurpatur. Semina vero Julio matureſcunt.

Valerianæ ſylveſtris folia odore carent, ſaporemque habent falſum, amarum, chartamque caruleam ſaturatæ rubro colore imbuunt, languide autem a radicibus idem præſtatur, quæ amaræ ſunt, ſtypticæ, odore aromatico-penetranti, nonnihil ingrato. Planta igitur hæc ſale ſcatet volatili, aromatico-oleoſo, acidi ſalis Ammoniaci portione ſociato, dum e contra in ſale volatili oleoſo artificiali acidum hocce ſale Tartari irretitur. Quibus principiis Valeriana ſylveſtris anti-epileptica, ſudorifica, hyſterica, & ad menſtrua excitanda aptiſſima efficitur: Aſthmaticos, vaporibus, ac convulſivis moribus divexatos plurimum ſolatur. Radices in decoctionibus, juſculisque a 3 ij. ad 3 ſ. in ſubſtantia vero & pulvere ex liquore appropriato a 3 j. ad 3 ij. præſcribuntur. E floribus quoque radicibusque aqua ſtillatitia elicitur,

citur, quæ ad 3 vj. usque exhibetur pro iisdem indicationibus. Narrat autem Fabius Columna, seipsum Epilepsia hujusce radice usu sanatum fuisse, quod de aliis bene multis testatur. Tutissimum nos quoque remedium adversum eundem morbum reputamus. Colligenda autem Vere est antequam caules emittat, ad umbram exsiccanda, ac pulverantia. Exhibetur autem puerulis a 3 ss. ad j. ss. in cochleari vini albi, aut lactis: adultiorem autem, humoribusque faginatis prius purgantur, Tartaro etiam Emetico, si opus est: Valerianæ pulvis deinde tribus subsequenter diebus, iis, jejuno ventriculo propinatur; denuo repurgantur, tresque aliæ doses eodem intervallo præscribuntur. Si autem sudores appareant, aut alvus aperiatur, aut vermes expellantur, sanatio in promptu est. A. D. Chomelio in *Historia Plantarum usitatorum* asseritur, plures diversæ ætatis, ac sexus, ac methodo sanatos fuisse, quemdam vero præ aliis xii. ætatis annum agentem, qui quatuor annorum spatio, binis, aut tribus per mensem vicibus, convulsivis motibus corripiebatur, tremore continuo, ac universali, subsequitis, Grugeri plures extant Observationes in *Ephemeridibus Germanicis Decuria II. anno VII. p. 140. & sequentibus*, qui asserit, ingentem Epilepticorum numerum, radice Valerianæ sylvestris p. 3 j. ex vehiculo sudorifico exhibita, pluriesque repetita, a se fuisse omnino sanatum. Remedium autem hocce copiosos sudores excitat, quibus statim paroxysmi imminuuntur, morbusque postea omnino tollitur. D. Lentilius in prædictis *Ephemeridibus* asserit, eundem pulverem miros effectus præstasse in Epilepsia uterina a mensium retentione oborta. Omnium denique Auctorum unanimi consensu planta hæc, tamquam validius anti-Epilepticum usque adhuc cognitum, reputatur. Sylvius vero Valerianam Præoniæ anteponit, in morbis Convulsione sociatis. Tornefortius præterea mirandos sane eandem effectus præstasse asserit in violentioribus Asthmatis paroxysmis: præcipit autem, ut aquæ ferventis lb j. radice Valerianæ 3 j. superaffundatur, ut vas ab igne retrahatur, coque probe cooperto, infusum postea cyathis. ægris propinetur.

Radice Extractum eadem vi pollet; ex eo ʒ j. cum Laudani gr. j. exhibetur, vel Laudanum cum ʒ. ss. radice p. fociatur.

Valerianæ radix usurpatur in aquis Generali, Theriacali, Hirundinum, & Epileptica, in Mithridato, & Orvietano, Pulvere de Gutteta, & Unguento Martiato *Pharmaco Paris.*

Radix vero ac folia usurpantur in Emplastro Diabotano, & Extractum in Theriaca cælesti *eiusdem Pharm.*

Rx. Aquar. Valerianæ sylvestris, ac Flor. Tilliæ ana. ʒ iij. Sp. volatilis Salis Ammoniaci, & Tincturæ Castorei ana. gut. xv. Syrupi de Stæchados ʒ j. M. pro potione anti-Epileptica mane, ac vesperi convenienti temporis spatio ab ægris haurienda.

Boli Anti-Epilectici.

Rx. Conservæ Præoniæ maris & pul. de Gutteta ana. ʒ j. Radice Valerianæ p. gr. xv. Castorei Camphoræ & Myrrhæ ana. gr. v. Salis volatilis C. C. gr. jv. Tincturæ Antispasmodicæ gut. viij. M. f. b. pluries, mane, jejuno stomacho repetendi.

Opia

Opiata Anti-Epileptica.

R₂. Fimi Pavonis exsiccati, & radices Pæoniæ maris ana ʒij. radices Valerianæ sylvestris ʒj. Seminum Pæoniæ ʒiij. Sem. Carvi ʒß. M. cum f. q. Mellis pp. cum Rore Marino. Dosis autem ʒij. præscribetur.

R₂. Castorei optimi ʒß. Ambari citrini f. p. & Croci ana ʒij. Flor. recentium Lilior. Convall. ʒj. Superaffunde sp. vini camph. Sp. Lavendulæ comp. & Sp. Salis Ammoniaci ana ʒjv. Digerantur omnia frigida sex dierum spatio, in vase vitreo probe clauso. Filtretur postea Tinctura, aut a facibus per inclinationem separetur, simulque colerur. Exhibetur autem a ʒj. ad ʒj. in aqua Ceraforum nigror. aut Flor. Tiliæ, aut Flor. Valerianæ, vel denique in Julapio cephalico. Tinctura vero hæc in Epilepsia, vaporibusque excellit.

Valeriana palustris, *Offic.* Valeriana palustris minor, C. B. P. 164. *Inst. R.* H. 132. Valeriana minor pratensis vel aquatica, J. B. 3. 211. Valeriana minima, *Dod. Pempt.* 350. Valeriana minor. *Ger. Raii Hist.* 388. Valeriana sylvestris minor, *Park.* Valeriana foliis caulinis pinnatis, sexu distincta, *Linn. Hort. Cliff.* 16. Phu minimum palustre sive aquaticum, *Nonnull.* vulgo la petite *Valeriane aquatique.*

E radice tenui, repenti, sub-albida, pluribus capillaribus fibris stipata, odoris aromatici, ac grati, saporis amariusculi, caulis fere pedalis exurgit angulosus, gracilis, radiatus, cavus, per intervalla nodis interitus, in quibus folia enascuntur bina invicem opposita, & ad costam usque incisa, cauda destituta, inferne autem locata rotunda sunt, fere integra, longisque caudis appensa. Flores in caulis apice umbellam veluti quamdam efformant, ut in Valeriana sylvestri, longe tamen minorem, ex albo sub-rubram, pro singulis autem semina præsto sunt cristata. In pratis, locisque humidis, ac paludosis, & secus rivulos crescit planta hæc, in qua Aprili, ac Majo flores apparent, semenque Junio maturatur. In agro quoque Parisiensi frequens occurrit, quemadmodum & præcedens.

Iisdem dicitur cum binis aliis speciebus viribus pollere, longe tamen demissioribus, quare minorem in re Medica usum habet.

V A L E R I A N E L L A.

VALERIANELLA, *Offic.* Valerianella Campestris, inodora, major, C. B. P. 165. *Raii Hist.* 392. Locusta herba prior, J. B. 3. 323. Valerianella arvensis præcox humilis semine compresso, *Mor. umb. Inst. R.* H. 132. Lactuca angina, *Ger. Park.* Phu minimum alterum, *Lob. Icon.* 717. Locusta herba, foliis fere Oleæ, *Gesn. Hort.* Locusta major & minor, *Riv. Mon.* 8. Valeriana caule dichotomo, foliis lanceolatis integris, fructu simplici, *Linn. Hort. Cliff.* 16. Bupleuron Hippocratis, *Plin.* Lactuca campestris, Herba Sanctæ Claræ Monspeliensium, Olus album, Auricula Leporis, Pinguicula, *Quorund.* vulgo *Mache, Blanchette, Poule grasse, Clairette, Doucette, Accroupie, Salade de Chanoine.*

E radice minuta, fibrosa, alba, annua, saporis fere dulcis, & insipidi, caulis emanat semipedalis, debilis, rotundus, solum versus ut plurimum inclina-

clinatus, striatus, cavus, nodosus, ramosus, binis plerumque ramis pro unoquoque nodo subdivisus, qui deinde in alios plures pariter discriminantur. Folia oblonga sunt, satis densa, mollia, tenera, delicata, conjugata, herbacea, alia integra, alia crenata, cauda, destituta, sapore sub-dulci. Summis ramis flores implantantur exigui, sub-albidi ad purpureum colorem accedentes, fasciculatim umbellæ in morem sociati, ex iis autem singuli fistulam efformant, eleganter expansam, & quinquifidam, odoreque carent. Deciduis floribus rotundi fructus, nonnihil plani, rugosi, sub-albidi succedunt, exciduntque antequam ad maturitatem perveniant. Ubique fere crevit planta hæc in arvis inter segetes, ac in vinetis, in hortis quoque colitur, feriturque Septembri, totaque Hyeme, ac Quadragesimali præsertim tempore usurpatur, ejus enim folia teneriora in acetariis aut sola, aut cum Rapunculis, & Hedynoidæ admixta, ad exitum usque Aprilis perdurare solet, tunc autem caules, floresque emittit; solo pingui delectatur.

Valerianella refrigerat, ac detergit, facultatesque habet Lactucæ proximæ. A S. Pauli commendatur ad febrilem ardorem, doloresque nephriticos compescendos, ac in jussulo vitulino in hisce morbis apto usurpatur: cum successu etiam adhibetur adversum rheumaticos, & hypochondriacos affectus, scorbutum, & arthritidem, uno verbo, quum vi polleat temperandi, aptissima est ad humorum acrimoniam, sanguinisque massam corrigendam. Ab agnis summopere in deliciis habetur.

V E R A T R U M.

Superius sectione prima, una cum vegetabilibus exoticis de Helleboro albo, & nigro verba facta sunt, de HELLEBORASTRO autem, in arte Medica ad bruta potius, quam ad homines sanandos quandoque usurpato, pauca adhuc nobis remanent dicenda.

Helleborastrum, *Offic.* Helleborus niger fetidus, C. B. P. 185. *Inst. R. H.* 272. Elleborus niger sylvestris adulterinus, etiam hyeme virens, J. B. 3. *App.* 880. Veratrum nigrum tertium, *Dod. Pempt.* 386. Helleborus maximus, *Ger. Raii Hist.* 698. Helleborus maximus, sive Consiglio, *Park. Consiglio, Ruell. Gesn. Hort. Lonic. Consiglio sylvestris, Turn. Sefamoides magnum Cordi, Lob. Icon.* 680. Helleborastrum magnum, *Tabern. Pedicularia foetida tertia, Trag. Enneaphyllon Plinii, Casalp. Helleborus caule inferne angustato multifolio, multifloro, foliis caule brevioribus, Linn. Hort. Clif. 227. Helleboraster maximus flore & semine prægrandibus, Consiglio aconito propior, Lycoctonum primum, Pulmonaria Vegetii, Nonnull. vulgo Ellebore noir commun, Pied de Griffon, Pommelee, ou Herbe de Cru.*

Ex radice fibrosa, obliqua, lignosa, cortice testa sub-nigro, intus albida, amariuscula, ac leviter acri, caulis exsurgit cubitum altus, rotundus, durus, ramosus, e viridi sub-rufus, odore virulento, plurimis vestitus foliis, longis caudis appensis, ad manus apertæ modum dispositis, oblongis, firmis, ambitu plerumque denticulato, venosis, e viridi nigricantibus. Summis caulibus, ramisque flores nascuntur satis conspicui, sub-virides, pluribus constantes petalis rosaceis, numerosis staminibus, apicibus planis, diutissime perdurantes. Horum autem locum fructus subeunt pluribus constantes corniculis membranaceis, in capitulum collectis, semina continentes fere
 rotun-

rotunda, ac nigra. Rudibus, incultisque montanis locis, juxta sepēs, atque arva crescit planta hæc; Februario flores prodit, & quandoque etiam Januario, Hyeme temperatiore, semen vero ad maturitatem Junio perducitur. In agro Parisiensi quoque luxuriare solet.

Helleborastrum, non minorem habet, præ aliis Hellebori speciebus, causticitatem, in violentis oculorum fluxionibus usurpatur, quæ quandoque cedunt, aurium lobo perforato, ac ejusdem radicem frustulo in eo transfixo, peccantium serositatum diversione procurata: vulgatiore autem ejus usus esse solet, ægrotantium Boum cutem subtus fauces pendentem magno ejusdem frustulo, fetacei more, transfodiendi, hinc morbificæ serositatis profluvium excitatur, eorumque morbi profligantur.

A rusticis etiam ad catharsim quandoque usurpatur, non sine manifesto periculo; a Trago enim & Dodonæo venefica vis Helleborastro tribuitur, ac jure, meritoque ejus internus usus prohibetur.

V E R B A S C U M.

Quamvis urgente necessitate omnes VERBASCI diversæ species in usum revocari possent; nos tamen binas tantum usitatiores hic loci describemus.

Thapsus barbatus, *Offic.* Verbascum mas latifolium luteum, C.B.P. 239. *Inst. R. H.* 146. *Raii Hist.* 1094. Verbascum vulgare, flore luteo magno, folio maximo, J. B. 3. *App.* 871. Thapsus barbatus, *Ger.* Verbascum latius *Dod.* *Pempt.* 143. Verbascum mas, & Candela regia, *Lob. Obs.* 303. Verbascum primum, *Math. Cord. in Diosc. Lugd. Hist. Cæsalp.* Verbascum candidum mas, *Lac. Lonic.* Verbascum album mas, *Thal.* Verbascum latifolium mas, *Eyst.* Verbascum majus masculum Leucophyllum, *Trag.* Verbascum album vulgare, sive Thapsus barbatus communis, *Park.* Verbascum caule simplici floribus sessilibus calvato, foliis utrinque lanigeris, *Linn. Hort. Cliff.* 55. Verbascum mas latifolium flore luteo, *Phlomos vulgaris mas Dioscoridis*, Candela regis, Candelaria, Lanaria, Cauda Lupi vel Lupina, *Quorund.* vulgo *le Bovillon-blanc male*, *la Molene ou le Bon-Homme*.

Radice est simplici, oblonga, satis crassa, lignosa, alba, fibris fulta, biennali, quæ caulem ad quatuor, aut quinque pedum altitudinem propellit, crassum, rotundum, durum, lignosum, quandoque ramosum, lanugine quadam obtectum. Folia magna sunt, longa, lata, mollia, hirsuta, lanuginosa, utrinque alba, alia in terram strata, alia cauli alternatim appensa, appendicibus alas quodammodo in caule efformantibus. Flores simul congesti exiguas æmulantur rosas quinque partitas, lutei sunt, elatioremque caulibus, & ramorum partem circumdant atque ornant; iis autem fructus ovals, ac turbinati præsto sunt, qui in duas cellulas discriminantur, plurimaque minuta, angulosa, & sub-nigra ocludunt semina. Sabulosis in locis, in arvis, secus vias, in aggeribus, ac quandoque etiam in parietibus, ædificiorumque rudibus crescit planta hæc; Junio, Julio, & Augusto flores emit. Ejusque foliis, & floribus ut plurimum utimur.

Thapsus barbatus alter seu foemina, *Offic.* Verbascum foemina flore luteo magno, C.B.P. 239. *Inst. R. H.* 147. Verbascum maximum Meridionalium odoratum luteum, J. B. 3. *App.* 871. *Raii Hist.* 1094. Verbascum maximum album,

album, *Ger.* Verbascum fœmina flore albo vel pallido, *Park.* Candela regis vel candelaria altera, Verbascum seu Thapsus barbatus foliis longioribus, & angustioribus, *Quorumd.* vulgo *le Bouillon-blanc femelle*.

Radice est satis longa, crassa, lignosa, simplici, alba biennali, speciei præcedentis simili. Caulem ad quatuor aut quinque pedum altitudinem & ultra producit, crassum, rotundum, durum, parumper ramosum, lanuginosum. Folia rotunda sunt longa, mollia, villosa, lanuginosa, alba. Flores autem habet Thapso barbato mari per similes, plerumque luteos, quandoque albos, aut pallidos, staminibus quinque in centro locatis, apicibus purpureis, exiguis lineis sub-rubris distinctos, odore suavi. Floribus deciduis capsulæ succedunt fere rotundæ, turbinatæ, binis cellulis distinctæ, pluribus, refertis, seminibus angulosis, & sub-fuscis. Iisdem fere in locis cum præcedenti occurrit, altero tantum anno flores æstate exeunte, aut Autumno emittit. Ejus folia, ac flores in Thapsi barbari maris locum usurpantur.

Verbasci folia saporem habent nonnihil falsum, ac stypticum; Sambucum redolent, rubroque colore satis conspicuo chartam cæruleam inficiunt, quod saturatius a floribus præstatur, qui styptici pariter sunt, ac dulces. Verisimilius autem videtur, hujusce plantæ salem, ad Corallorum salem quoquomodo accedere: constituitur verò plurimo acido, & exigua Ammoniaci salis portione, sociatur autem una cum maxima sulphuris, terræque quantitate. Hinc vim habet planta hæc temperandi, resolvendi, ac consolidandi. Indiscriminatim, ut innuimus, binæ usque adhuc recensitæ Verbasci species adhibentur tam interne, quam externe. A Matthiolo foliorum, florumque decoctio Gargarismatis forma in faucium morbis præscribatur, necnon tussientibus, dysentericis, tenesmo, colica, tensionibusque dolorificis, ac inflammationibus infimi ventris correptis. Verbasci decoctio revera, utilissima est, ac familiarissima, huic tamen in prædictis morbis antepositur ptisanæ temperans, in qua dum proxime ab igne est retrahenda Verbasci florum pugilli aliquot injecti fuerint; bechici enim & pectorales sunt, ad sanguinis acrimoniam, cutis pruritus, hæmorrhoidesque internas, & externas leniendas dicati. Afferitur, Aloes in Verbasci succo solutam ac deinde ad extracti consistentiam inspissatam, nullam irritationem, aut hæmorrhagiam progignere; tutius tamen corrigitur, si aqua solvatur, filtrationis opereminas particulas segregando, quæ super chartam bibulam remantes, nullas, aut irritationes, aut hæmorrhagias progignere amplius possunt, portione jam filtrata ad extracti consistentiam evaporata. Tragus vero radices Verbasci in Vino rosato decoctas adversus colicam usurpabat, quæ etiam adversum Tenesnum in lacte, & ad ventris fluxum, dysenteriamque sistendam in aqua fabrorum ferrariorum decoquuntur. Ex prædictis vero decoctionibus cyathi bini de die agris sunt exhibendi; enematis præterea forma eadem sunt usurpandæ, iisque anus fovendus.

Quod vero ad externum hujusce plantæ usum attinet. D. Chomelius in *Historia Plantarum usitatarum* asserit, pluries cum successu præscripsisse contra hæmorrhoides dolorificas, ac inflammatas foliorum Verbasci & Althææ ex lacte decoctionem, aut herbas decoctione madidas applicando, aut fumo, & vapore simpliciter excepto, quod utique commodius est. Eiusdem etiam fumigationis subsidio leniter aperiuntur, ac suppurantur furuncula, exiguique abscessus in ani orificio, hæmorrhoidibus ut plurimum supervenientes,

nientes, sicque partes hæ a Fistula, quandoque imminenti liberantur.

Verbasci quoque succus paratur adversum hæmorrhoidum inflammationem, & Arthritidem: folia ejus, floresque contenduntur; in parvis cupis ligneis probe coopertis, ac lutatis ad putrescendum infunduntur: post trium mensium digestionem, forti expressione succus elicitur, qui in vasis vitreis optime clausis servatur. Ut Soli deinde succus idem exponatur a Trago præcipitur, ab aliis vero, ut in fimo sepeliatur.

Tragus pariter, & Matthiolus asserunt, aquam stillatitiam florum Verbasci optimam esse adversum adustiones, arthritidem, & erysipelata, aliosque cutaneos morbos. Postremus vero contra hæmorrhoides Cataplasma præscribit, foliis ejusdem plantæ ac porri, cum mica panis & vitellis ovorum, malaxatum, ac tufum. In *Observationibus Borelli Centuria prima Obsere. XXVII.* narratur, rusticum a serpente demorsum, statim sanatum fuisse Verbasci foliorum contusorum applicatione: Rajus autem testatur, foliis ejusdem subtus nudam pedis plantam appositis, ac in calceamentis congruo temporis spatio delatis, mensum fluxum accelerari. Denique miram sane Observationem de radicis Verbasci vi anti-apoplectica *Ephemerides Germanica* nobis suppeditant; *Decuria III. anno IX. & X. pag. 246.* a D. Matthæo Blavv narratur, radicem hanc die 28. Julii ante Solis ortum, quum potissimum Leonis signum subit, e terra evulsam, singulari energia adversum Apoplexiam pollere, qua de causa in sericeo sacculo collo appensa deferri debet; nominatim autem bene multi in medium adducuntur vertigini dediti, acquandoque apoplecticum insultum perpeffi, qui nullo amplius incommodo fuerunt divexati, postquam Amuletum prædictum in usum revocarunt. De experimenti hujusce certitudine fidem jubere haudquaquam volumus, quum vero facile, ac sine noxa exequi possit, lubenti animo commendamus; nec enim adeo ingenti impensa radix hæc comparatur, uti Saccula Domini Arnoult; sique nihil proficiet, saltem aurum e crumena non abripietur.

Verbasci folia Unguento *Populeo* usurpantur.

℞. Rad. Althææ lotæ ℥ij. Sem. Lini nodulo conclusor. pug. j. Florum Thapsi barbati pug. ij. Superaffunde ebullientis aquæ ℔.ij. ac infusa relinquantur per semihoræ spatium, Colaturæ adde Syrupi Althææ, aut Tussilaginis ℥j. pro ptisana convenienti in rheumatico affectu, tussi violenta, tenesmo, & colica pertinaci.

℞. Flor. Thapsi barbati exsic. ℥j. Pulverentur, ac in cyatho parvo vini albi, aut in jusculi poculo in ictero per triduum, mane, jejuno stomacho hauriantur.

℞. Fol. Thapsi barbati recent. q. l. Contundantur, exprimanturque eorum succi ℥ij. qui linteolo percolatus brevi ebullitione depuretur. Succus in cochleari Jusculi pinguis misceatur, bisque de die dysentericis propinabitur, necnon ventris fluxibus dolorificis, ac tenesmo vexatis.

℞. Fol. Thapsi barbati, & Cynoglossi ana Man. j. Contundantur, & Cataplasmatibus ritu gangrænæ apponantur, iterumque de die innoventur.

℞. Fol. Thapsi barbati, Malvæ, Parietariæ, & Senec. ana Man. j. Coque in lactis ℔.ij. cum aquæ com. æ. q. ad tertiæ partis diminutionem. Frustulum panni lanci immersum, deinde fortiter expressum, satisque calidum per totam abdominis peripheriam applicetur, in dolorificis ejusdem viscerum inflammationibus.

Extrinfecus quoque Verbenæ Cataplasma fronti, capitique in pileoli modum appositum, utilissimum deprehenditur in Emicrania, quum præcipue insigne frigus, ægri in capite persentiunt. Verbenæ foliis rufis, ac deinde farina Secale, albumineque ovorum conjunctis, Cataplasma efformatur maxima discutiendi vi præditum, utillimumque in Lienis infarctibus. Sola autem folia cum pauco aceto in sartagine frixa, aut calida patella macerata, costisque applicata, in pleuritide, costarumque dolore magnum solatium afferre solent: serosa autem materies effluens per cutis poros, herbæ hujusce succo, conjuncta, lintea partem cooperientia sub rubro colore inficit, hinc ignarus vulgus, sanguinem in Pleura extra vasa stagnantem a Verbenæ extrinfecus attractum fuisse, putat. Eiusdem decoctio Gargarismatis forma faucium morbis, oris ulceribus, dentiumque tremoribus dicatur. Succus vero ejusdemmet plantæ, aut ejus oleum infusione paratum vulnera sanat. In Officinis etiam aqua stillatitia Verbenæ prostat in oculorum morbis, ac præcipue inflammatione efficacissima, si splenia in ea madida iis applicentur, exsiccata deinde assidue renovando.

Verbenæ folia usurpantur in Aqua vulneraria, in Pulvere adversus rabiem, in Unguento mundificativo de Apio dicto, & in Emplastro Betonice *Pharm. Paris.* Ejus vero summitates in Oleo Scorpionum composito.

Rx. Fol. recent. Verbenæ Man. ij. Sartagine frixentur s. q. Aceti. Cataplasmatiss forma dolenti lateri in Pleuritide calide applicentur.

Rx. Verbenæ Man. j. Contunde, & M. cum pauco Fermento, atque Oleo rosato pro Cataplasmate capiti post ebrietatem gravato apponendo.

A Nonnullis vero ex ea recenti Man. j. sub auricula tantum applicatur.

Rx. Fol. Verbenæ Man. j. Contundantur, ac Cataplasmatiss more carbonculis admoveantur ad eorum progressum cohibendum.

V E R B E S I N A.

VERBESINA, *Offic.* Cannabina aquatica folio Tripartito diviso, C. B. P. 321. Verbescina five Cannabina aquatica flore minus pulchro, elatior ac magis frequens, J. B. 2. 1073. Hepatorium aquatile, *Dod. Pempt.* 595. Bidens foliis tripartito divis, *Cesalp.* 488. *Inst. R. H.* 462. Eupatorium Cannabinum femina, *Ger. Raii Hist.* 360. Eupatorium aquaticum duorum generum, *Park.* Pseudo-Hepatorium alterum, seu femina, *Thal.* Verbena tertia, five supina, *Trag.* Eupatorium cannabinum femina Septentrionalium stellato, & odore flore Lobellio, *Schwenckf.* Ceratocephalus vulgari tripteris, & pentapteris folio, caule rubente, *Vaill. act. Acc.* 1720. pag. 423. Verbescina foliis tripartito divis, *Rupp. Jen.* 155. Bidens corona feminum retrorsum aculeata, foliis trifidis, *Linn. Hort. Cliff.* 399. Bidens folio dissecto, Hepatorium vulgare & adulterinum, Eupatorium conyzoides, Virga aurea aquatica, Terzolla seu Tertianaria lutea, Chrysanthemum aquaticum, vel Pseudo-Eupatorium Chrysanthemum, *Nonnull.* vulgo *Eupatoire femelle batarde ou Chanvre aquatique.*

Radice est fibrosa, alba, aromatica, caules autem ad pedis cum dimidio, aut ad duorum pedum altitudinem emittit rotundos, duos nonnihil villosos, sub-rubros, ramosos. Folia, singula bina juxta caulem invicem opposuntur, acuta sunt, ambitu denticulato, levia, in tres aut quinque portiones

plerumque divisa, basi satis lata, caulem amplectentia, sapore acrisculo. Summis caulibus, ramisque flores enascuntur, qui scilicet pluribus flosculis constant, vertice expanso, stelliformibus, e luteo viridescens, radiis nigris, quinque staminibus capillaribus, apicibus cylindraceis in centro locatis; his autem præsto sunt semina oblonga, plana, angulosa, subrubra, retrorsum aculeata, facile transeuntium vestibus adhærentia. Humidis, paludosisque in locis crescit planta hæc, in fossis etiam aqua corrupta refertis, ac secus rivulos, Augusto ac Septembri floribus vestitur.

Verbesina ab Auctoribus nuncupata fuit, veluti quis diceret *Pseudo-Verbena*, ejus enim folia *Verbenæ* foliis ratione aliqua æquiparari possunt. *Cannabina* autem idem valet ac *pseudo-Cannabis*, sicque foliorum causa pariter vocatur.

Plurimum habet olei, salisque essentialis, exiguum in re Medica usum habet, tamen tamquam vulneraria, & aperiens reputatur, ac quandoque in potionibus & apozematibus vulnerariis adversum ulcera interna, præcipue pulmonum usurpatur: urinas quoque mensisque ciet, ac juxta Linnæum ad lanas flavo colore inficiendas inservit.

V E R O N I C A.

Maximus profecto extat ejusdem specierum numerus, tamen quatuor sequentibus tantum Medici utuntur.

VERONICA mas, *Offic.* *Veronica mas supina* & vulgatissima, C. B. P. 246. *Infl. R. H.* 143. *Raii Hist.* 851. *Veronica vulgatio* folio rotundiore, J. B. 3. 282. *Veronica mas serpens*, *Dod. Pempt.* 40. *Veronica vera* & major, *Ger.* *Veronica mas vulgaris supina*, *Park.* *Veronica mas*, *Fuchs. Lob. Lon. Thal. Anguill. Gesn. Hort. Lugd. Hist.* *Betonica Pauli* *Æginetæ* seu *Teucrium*, *Trag.* 207. *Auricula muris*, *tertia*, *Casalp.* 336. *Teucrii quarta species*, *Clus. Hist.* 349. *Veronica Tabern.* *Betonica altera Dioscoridis*, *Corn.* *Veronica floribus spicatis*, foliis oppositis, caule procumbente, *Linn. Flor. Svec.* 4. 8. *Veronica Germanorum*, *Veronica Herbariorum vulgi*; *Veronica major septemtrionalis*, *Veronica præstantior*, *Theæ Europeum vulgo*, *Quoyumd. vulgo Veronique male ou le Thè de l'Europe.*

Radice[m] habet delicatulam, fibrosam, utrinque in solo dispersam, vivacem, plures vero caules minutos, longos, rotundos, nodosos, hirsutos, in terræ superficie plerumque procumbentes, foliis oppositis, Pruni foliis fere similibus, villosis, denticulatis, sapore amaro, atque acri, floribus spicatis ad modum *Scordij*, exiguis, sub-cæruleis, quandoque albis, binis staminibus ejusdem coloris in centro locatis, apicibusque oblongis; singuli autem exiguum quadripartitam rosam mentiuntur. Deciduis floribus fructus succedunt cordati, duobus cellulis divisi, plurimaque minuta semina rotunda, ac subnigra occludentes. Rudibus, incultis, siccis, sabulosis, saxosisque in locis, in pascuis, juxta sepes in collibus apricis, & umbrosis, in nemoribus, ericæisque crescit planta hæc, quæ Vere, ac Æstate flores propellit. Univerfa autem in usum revocatur; ceteris vero tamquam præstantior ea anteponitur, quæ in *Quercuum* basi enascitur. Toto autem anni curriculo virefcit.

Veronica pratensis, *Offic.* *Chamædrys spuria major angustifolia*, C. B. P. 249. Cha-

Chamædrys spuria angustifolia, J. B. 3. 285. *Raii Hist.* 849. *Veronica supina* facie *Teucris pratenfis*, *Lob. Icon.* 473. *Inst. R. H.* 144. *Veronica supina*, *Ger. Emac.* *Veronica Teucris facie*, *Park.* *Teucrium primum Matthioli*, *Lugd. Hist.* 1165. *Teucrium secundum*, *Tabern. Icon.* 380. *Auricula muris quinta*, *Casalp.* 336. *Teucris tertia species*, *Cus. Hist.* 349. *Chamædrys vulgaris mas*, *Fuchf.* *Chamædrys altera*, *Trag.* *Chamædrys falsa insipida floribus caruleis*, *Gesn. Hort.* *Veronica floribus racemosis decussatis foliis oblongo-sagittatis*, *Guett. Obser.* 226. *Pseudo-Chamædrys seu Chamædrys sylvestris*, *Teucrium pratense alterum*, *Hierobotano vel Herba Sacra seu Verbenaca supina fœmina Dodonæi*, *Nonnull.* vulgo *la Veronique des prez*, ou *la Germandrée batarde*.

Radicem habet minutam, longam, repentem, fibrosam, lignosam, vivacem, plures emittentem exiguos caules, plerumque in terram stratos, quandoque nonnihil elatos, rotundos, hirsutos, lignosos, vix pedem æquant, foliis suffultos binis per intervalla invicem oppositis, oblongis, ambitu denticulato. In caulium extremitatibus sese in binos aut tres ramos dividendum, flores in spicam dispositi, elegantique caruleo colore præditi progignuntur, quibus præsto sunt capsulæ *Veronicæ maris* capsulis persimiles, plurimæque semina minuta, ac sphærica occludentes. In pratis, ac secus fluvios abunde occurrit planta hæc, haud raro in sylvis; flores Majo, ac Junio seriusque propellit, in regionibus præcipue frigidis, uti in Anglia, ibique, referente Rajo, sponte haudquaquam crescit.

Veronica rotundifolia, *Offic.* *Chamædrys spuria minor rotundifolia*, C. B. P. 249. *Chamædrys spuria latifolia*, J. B. 3. 286. *Veronica minor foliis imis rotundioribus*, *Mor. Hist. Oxon.* 320. *Inst. R. H.* 144. *Chamædrys sylvestris*, *Ger. Raii Hist.* 850. *Chamædrys spuria sylvestris*, *Park.* *Teucrium tertium minus*, *Tabern. Icon.* 380. *Chamædrys*, *Trag.* 203. *Auricula muris sexta*, *Casalp.* 336. *Teucrium pratense & supinum Chamædryoides*, *Lob. icon.* 490. *Hierobotane mas Dodonæi*, *Lugd. Hist.* 1337. *Teucrium pratense*, *Rubd. Hort.* 109. *Pseudo-Chamædrys*, *Till. icon.* 50. *Veronica floribus racemosis lateralibus, foliis ovatis plicatis dentatis*, *Linn. Flor. Svec.* 5. *Chamædrys vulgaris fœmina latiore folio*, *Pseudo-Chamædrys vel Chamædrys spuria rotundifolia sive fœmina & vulgatio*, *Nonnull.* vulgo *la Veronique des bois ou des bajes*.

Radicem habet delicatulam, fibrosam, repentem plures ejicientem caules spithamam, & quandoque fere cubitum altos, minutos, rotundos, hirsutos, debiles, oppositis vestitos foliis, fere cauda destitutis, villosis, ambitu denticulato, saturate-viridibus, rugosis, rotundis, *Scordio Vero* similibus. Ex foliorum alis flores enascuntur monopetali thyriformes, late carulei, raro albi, brevibus elati pedunculis, quibus capsulæ succedunt seminales planæ, in duas cellulas divisæ, binis præcedentibus speciebus persimiles, exiguisque seminibus sphæricis refertæ. In pascuis, sylvis, ac prope sepes abunde luxuriat planta hæc, floret autem Aprili, ac Majo. Univerſa planta sapore scatet amaro, ac odore pene destituitur. Folia vero in superiori caulium parte locata extra ordinem caudis donantur longioribus, præ foliis in basi positis.

Veronica spicata, *Offic.* *Veronica spicata minor*, C. B. P. 247. *Inst. R. H.* 144. *Veronica spicata recta major & minor*, J. B. 3. 282. *Raii Hist.* 846.

Veronica assurgens five *spicata*, *Ger. Veronica erecta angustifolia*, *Park. Veronica recta minima*, *Clus. Hist. 347. Veronica foliis obtusis, caule non ramoso spica nuda terminato*, *Hall. Helv. 531. Veronica floribus spicatis, foliis oppositis, caule erecto*, *Linn. Flor. Svec. 4. Veronica spicata angustifolia*, *Veronica minor erecta*, *Nonnull. vulgo la Veronique a epi.*

Radicem habet fibrosam, obliquam, vivacem, caulem proferentem plerumque erectum, semipedalem, & quandoque pedalem, & ultra, ut plurimum simplicem, per intervalla foliis stipatum, angustioribus, acuminatioribusque, foliis *Veronica vulgaris*, leviter crenatis, hirsutis, radicem versus latioribus; prædictus vero caulis longa terminatur alborum florum spica, qui paulatim, a basi ad verticem efflorescunt, hisque succedunt capsulae planæ cordiformes, in duas cellulas distinctæ, in quibus plura semina minuta, ac rotunda locantur. Crescit autem in sylvis, pascuisque ficcis, aridis, ac fabulosis, floresque Julio, & Augusto pellit.

Veronica mas præ aliis usque adhuc recensitis speciebus usitator inter celebriores artis Medicæ plantas enumeratur. Si ejus autem proprietates singulas in medium adduceremus, hujusce Tractatus limites omnino prætergrederentur, quare præcipuas tantum exponemus, si quis autem de ea plura scire cupiet, legat ejus Historiam Parisiis excussam sub titulo *Thè de l'Europe*.

Veronica folia amara sunt, saturatissimeque rubro colore chartam cæruleam imbuunt, hinc suspicari potest, in iis sal latere sal Corallorum analogum, quod tamen in *Veronica* majore acidi portione scatet. Abundanti præterea sal prædictum sulphure sociatur, Analyseos enim Chymicæ ope plurimum olei ex hac planta elicitur. Quibus sane principiis, sudorifica, vulneraria, detergens, diuretica, ad pulmones, materia viscida, ac purulenta, infarctos liberandos aptissima efficitur. Et de facto ptisana ex ea, parata, ac syrupus ejus decoctione, ac saccharo confectus excellunt adversum tussim ficcā, asthma, pulmonum ulcera, sputumque sanguineum. Hujusce præterea plantæ usus viscera deobstruit, liquorumque commercium restituit: in ictero itaque, morbisque longis, ab hepatis, mesenteriique glandularum obstructionibus, abortis utiliter adhibetur.

Diurna etiam experientia ejus vis confirmatur in glareas, urinæ suppressionem, colicamque nephriticam. Qua de re eximia extat observatio in *Ephemeridibus Germanicis*, qua demonstratur, mulierem colica nephritica, sex annorum spatium, divexatam, decoctionis *Veronica* constanti usu sanatam fuisse, calculumque satis conspicuum excrevisse. Vulgatiores eam usurpandi ratio esse solet ad modum Theæ, pug. j. pro aquæ sextario semis, aut Man. ejus parvo, in juscule omni pinguedine destituto. Infusio hæc pariter convenit in hemicraniis, capitilque gravedine, in stuporibus, soporibusque; caput enim liberat, aptumque reddit ad meditationem, ac studia. In Officinis aqua *Veronica* stillata servatur, quæ contra calculum, vaporesque excellit, præsertim si in ʒij. s. ejusdem aquæ, ʒj. ejus folior. æqualisque quantitas corticis medii Solani scandentis sive Dulcamaræ infundatur. *Veronica* Syrupus ab ʒj. ad ʒij. exhibendus, ejusque Extractum a ʒj. ad ʒj. s. sanguinem depurant, morbisque cutaneis adversantur, dummodo eodem tempore, affectæ abluantur partes, aqua ejusdem, in qua ea Vitrioli quantitas, quam continere potest, soluta fuerit. *Tragus* vero asserit copiosum sudorem

rem in febris malignis excitari, ℥ij. Sp. Veronica, exigua Theriacæ portione, permixtis. Spiritus autem hic elicitur, Vinum, in quo convenienti temporis spatio Veronica digesta fuerit, distillando. In colica autem plurimum prædicantur clysteres cum ℥b. j. decoctionis ejusdem plantæ, ℥j. butyri, æqualique sacchari quantitate, parati: a Nonnullis Veronica una cum Chamomilla in lacte decoquitur, saccharumque additur.

Quoad ejus externum usum, utilissima est contra scabiem, impetiginem, crurum ulcera, vaga, nuncupata, & ad cutis maculas obliterandas, quinimo adversum Cancrum juxta du Renou: pro hisce vero morbis universæ Plantæ decoctio, aut ejus aqua distillata in usum revocatur, iis autem partes affectæ foveantur.

Cæsalpinus, Pena, & Lobellius plurimum alias Veronica species commendant, efficacioresque Veronica mare dicunt, ad viscerum obstructions referendas. A Cæsalpino autem earumdem amaritie hoc comprobatur; Tragus addit, secundam speciem, hydropem incipientem, fluores albos, tussimque convulsivam profigare; præscribitur autem *Teucrii* nomine.

Veronica maris folia usurpantur in Aquis, Vulneraria, & Generali, in Balsamis Vulnerario, & Mundificativo de Apio dicto *Pharm. Paris.* Plantæ vero succus in Emplastro *Oppodelthoc.*

℞. Aquæ Veronica ℥jv. Infunde in ea per noctis spatium pulverisejusdem plantæ ℥j. Hauriatur mane potio hæc excellens adversum sterilitatem per integrum mensem.

℞. Extracti Veronica maris & Juniperi ana ℥ij. M. pro bolo in viscerum obstructionibus, pulmonisque anarctibus exhibendo.

℞. Rad. Caryophyllatæ exsicc. & contus. ℥ij. Glycyrrhizæ ℥j. Veronica ac Hederæ terrestres ana Man. j. Flor. Hyperici, & Centaurii min. ana pug. iij. Sem. Fœniculi ℥ij. vel iij. M. f. infusio, ℥℔. in ebull. aquæ ℥x. minutis aliquot vas coopertum remaneat, & dein servetur liquor pro usu, addendo Mellis purissimi cochl. j. Infusio hæc theiformis convenienti temporis spatio repetatur in Phthisi incipiente.

℞. Agrimonix Man. j. Veronica, Salviæ, ac Flor. Hyperici ana Man. ℔. Superaffunde ferv. aquæ ℥xx. liquanturque cooperto vase per horæ dimidium. Fiat deinde colatura, cui adde Mellis rosat. ℥ij. pro Gargarismate in ulceribus oris, fauciumque aptissimo.

℞. Sp. Veronica ℥ij. Theriacæ ℥j. M. pro potione diaphoretica in febris maligna exhibenda, quum mador apparet.

℞. Aquæ Veronica ℥ij. Ea, linteola alba inficiantur, ulceribusque crurum, aut puerulorum crassiori scabiei applicentur, hæc autem lotio detergit, ac consolidat.

℞. Sem. Violar. ℥ij. Contunde in mortario marmoreo, paulatim superaffundendo aquæ Veronica ℥vj. Fiat deinde colatura, cui adde CrySTALLI miner. gr. xij. Syrupi Violar. ℥j. pro emulsione utilissima in calculo, & colica nephritica.

VIBURNUM.

VIBURNUM, *Offic.* Viburnum vulgo, C.B.P. 428. Lantana vulgo, aliis Viburnum, J.B. 1. 557. Viburnum, *Mauh.* 217. *Inst. R.H.* 607. *Park.*

Raii Hist. 1590. *Lantana* sive *Viburnum*, *Ger.* *Viurna* vulgi *Gallorum*, & *Ruelli*, *Lob. Cast.* *Spiræa* *Theophrasti* forte *Dalemchampi*, *Lugd. Hist.* *Viburnum* foliis cordatis acute crenatis venosis subtus tormentosis, *Linn.* *V. rid. Cliff.* 25. *Viburnum* vulgare, *Nonnull.* vulgo *Viorne*, *Herdean*, *Bourdaine blanche*.

Radix in terræ superficie errans arbusculam propellit, quandoque ad arboris proceritatem accedens, quæ ut plurimum magis in latum, quam in longum excrescit, ligno prædita fungoso ac meduloso; ramos vero emittit tres aut quatuor pedes fere longos, digitum crassos, satis flexibiles, satisque aptos ad herbarum manipulos, fasciculosque colligandos, cortice subalbido, ac farinaceo. Folia habet Alno, Ulmoque similia, hirsuta tamen, opposita, lata, densa, ambitu crenato, subalbida, in parte præcipue postica, quum adhuc vigent, sub-rubra vero priusquam pereant, sapore adstringenti. Flores in ramorum apicibus umbellati, albi, & odori, adinstar florum *Sambuci* effuscantur, singuli autem pelvim quinquidam mentiuntur, quinis staminibus sub-albidis, apicibus rotundis in centro positis. Deciduis floribus baccæ succedunt molles, rotundæ, aut fere ovales, crassiusculæ, primo virides, postea rubræ, ac denique per maturitatem nigræ, sapore subdulci, ac viscido fere ingrato, unicum singulæ continentes semen, eadem figura donatum, satis tamen complanatum, latum, striatum, ac pene osseum. Frequens arbuscula hæc in sepibus, sylvulis, nemoribusque cædis, in locis rudibus, incultis, saxosis, argillaceis, & montanis crescit; florescit autem Æstate, citius, seriusve juxta aeris temperiem, solique indolem, ejus vero baccæ ut plurimum Julio ruborem, Augusto autem exeunte, & Septembri maturitatem acquirunt.

Parum salis essentialis, plurimumque olei *Viburnum* continet. Ejus folia, ac baccæ refrigerant, ac adstringunt. A *Matthiolo* *Gargarismatis* forma, in oris, fauciumque inflammatione, & ad gingivas roborandas commendantur; decoctione præterea ad ventris hæmorrhoidumque fluxum sistendum utimur. Ejus radicibus in solo maceratis, ac postea tuis *Visci* species satis optima paratur pro avibus aucupandis. *Mayeraus* vero in suo de *Asthmate Tractatu* corticem *Viburni* medium, tamquam salutare vesicatorium proponit, & *Camerarius* asserit, aquam stillatitiam foliorum, efficacissimum collyrium esse adversus oculorum morbos.

V I C I A.

BINIÆ *VICIÆ* species reperiuntur a Medico præscriptæ, *Vicia* scilicet femine nigro, atque altera femine albo.

Vicia, *Offic.* *Vicia* sativa vulgaris femine nigro, *C. B. P.* 344. *Inst. R. H.* 396. *Vicia* vulgaris sativa, *J. B.* 2. 310. *Park.* *Vicia*, *Ger.* *Anguill.* *Lonic.* *Raii Hist.* 900. *Camer. Epitom.* 320. *Orobis* sativus & *Vicia* major prima, *Trag.* 624. *Ervum*, *Brunnf.* *Vicia* major, *Fuchf.* *Arachus*, seu *Craccæ* primum genus, *Dod.* *Vicia* vulgaris sativa *Clusio*, *Apacha* vera, *Lugd. Hist.* *Vicia* nigra, *Orobis* perperam *Officinis*, *Aphace* *Græcorum*, *Os mundi*, *Nonnull.* vulgo *Vesce* ou *Vesse* noire ou commune.

Radice tenui, fibrosa, annua, plures emergunt caules ad pedis cum semisse, aut ad duorum pedum altitudinem, angulosi, striati, hirsuti, cavi, foliis

foliis oblongis, angustis, vertice latiori, hirsutis, decem, aut duodecim pari ordine eadem in costa locatis, manique terminatis, quæ facile vicinis corporibus adhærescit. Flores leguminosi sunt, purpurei, aut sub-cærulei, corniculo denticulato suffulti. Deciduis floribus siliquæ præsto sunt villosæ, planæ, binis cellulis conflata, seminibusque fere rotundis, & nigris refertæ, sapore ingrato. In arvis ubique fere feritur planta hæc in Europa, aut sejuncta, aut Pisis, & Avena permixta, pro Equorum, aliorumque brutorum alimento, ob herbarum præcipue defectum: etsi vero vim habeat infestas herbas enecandi, terræque fertilitatem conciliandi, raro tamen in hortis colitur; florescit autem Majo, Junioque, semenque Augusto exente, aut Septembri maturitate donatur.

Vicia alba, *Offic.* Vicia fativa alba, C. B. P. 344. *Inst.* R. H. 397. *Par.* Vicia albo semine, J. B. 2. 311. *Raii Hist.* 900. Ervum candidum, vel faba veterum, *Trag.* 626. Vicia major folio cordato, flore rubro, fructu albo, Pisi minor instar, *Mor. Hist.* 63. Vicia siliquis sessilibus erectis, foliis cordatis, *Hall. Helv.* 598. Vicia leguminibus erectis, petiolis polyphyllis, foliis acumine emarginatis, stipulis dentatis, *Linn. Hort. Cliff.* 368. Vicia albidula, seu semine candido, *Nonnul.* vulgo la Vesce blanche.

Radix minuta, ac fibrosa, plures emittit caules fere bipedales, angulosos, debiles, cavos. Ejus autem folia plurimum variare solent, alia enim semiorunda sunt, alia longa, & angusta. Flos autem simplex aut duplex est, pluribus purpureis maculis circumfusus, brevi pedunculo elatus. Siliquæ etiam a Vicia communi differunt, seminibusque adimplentur, quandoque numero novem, albis, aut nonnihil purpureis, aut variegatis, dilute-viridibus, figura ac colore viridia adhuc pisa æmulantibus, diversisque, ex hoc tantum, quod eo latere, quo siliquæ appenduntur, nullam nigredinem habent. Ad præcedentis modum in arvis colitur planta hæc, eadem tempestate floret, ac ad maturitatem semen perducitur.

Analyti autem Chymica plurimum olei, parumque salis largitur. Indiscriminatim harumce specierum semine utimur, eoque farina elicitur qualitatibus farinæ Orobi succedanea. Vicia præterea adstringendi, condensandi, ac consolidandi vi pollet, hinc in ventris fluxibus usurpatur, nec non Cataplasmatis forma ad emolliendum, resolvendum, ac roborandum. In fame quandoque, ut accidit anno 1709. difficilem admodum digestionem, procreantem, stomachumque gravantem panem, Vicia, conficere, coacti sumus. Semen quoque prædictum, ut innuimus, cum Avena seritur, ejusque herba statim scinditur, ad equos, multosque vescendos, qua celerrime saginantur. Omnes denique norunt, Viciam, nutrimentum esse columbis famigeratissimum, a pullis vero haud facile ingurgitur, anatibus præcipue infesta.

V I O L A.

Hic loci sub VIOLE nomine, tres diversi generis plantarum species a nobis describentur, 1. Viola communis, 2. Viola Matronalis, sive Damascena, 3. Viola Lunaria.

Viola, *Offic.* Viola Martia purpurea, flore simplici odore, C. B. P. 199. *Inst.* R. H. 419. Viola Martia purpurea, J. B. 2. 542. *Ger. Raii Hist.* 1049.

Viola

Viola nigra, five *purpurea*, *Dod. Pempt.* 156. *Viola simplex Martia*, *Par.* *Parad.* *Viola sativa*, *Brunf.* *Viola Martia præcox purpurea*, *Lob. icon.* 608. *Viola simpliciter dicta*, vel *nigra cognominata*, *Gesn. Hort.* *Viola purpurea Matthioli*, *Lugd. Hist.* 797. *Viola acaulis*, stolonibus teretibus reptantibus, pedunculis radicalibus, *Lin. Hort. Cliff.* 427. *Viola Græcis simpliciter* *Jon* vocata, *Viola Loripes sessilis & clauda* vulgo, *Viola purpurea odora simplex*, *Viola Martia florum colore nigricantis purpuræ*, *Viola quadragesimalis*, *Herba violaria* seu *mater violarum*, *Viola flore simplici coloris in cæruleo subnigro purpurei*, *Leucojum nigrum Hippocratis*, *Quorumd.* vulgo *la Violette de Mars ou de Caveme*, *la Violette ordinaire*.

Fibrosa, densa, vivaxque radix, plura emittit folia semi-rotunda, adinstar foliorum *Malvæ vulgaris* lata, ambitu denticulato, viridia, longis caudis appensa. Hæc inter pedunculi eriguntur graciles, exiguum, elegantissimumque florem late purpureum, aut atro-cæruleum sustentantes, odore satis grato, ac fragranti, sapore viscoso, nonnihil acri: constat autem foliis quinis, staminibus toridem, apices obtusos gestantibus, papillæque specie quadam, quæ omnia calyce ad basim usque quinquifido fulciuntur. In decidui floris locum capsula ovalis apparet per maturitatem sese quadrifariam aperiens, plurimaque semina præfert semitotunda, capsulæ parietibus appensa, *Coriandro* exiliora, & sub-albida. Umbrosis in locis, soloque pingui, in fossis, juxta sepes, prope muros, ruri & in hortis luxuriat planta hæc, facileque propagatur filamentis longis, ac reptantibus hac illac radicem emittentibus; Vere, primum ineunte Martio, florescit, nec folia, aut virorem Hyeme amittit. Elegantissime floribus albis quandoque variare solet, & duplici cæruleo, aut duplici albo flore diligenter in Curiosorum hortis excolitur: in hacce vero postrema satis incommode profecto esse solent exilissimæ ejus caudæ, quæ quum ad ejus florem sustinendum non sufficiant, solo procumbens, terra, ut plurimum, tempore præsertim pluvio, sordescere flos idem solet.

Salsa nonnihil, glutinosa, ac detergens est ejus radix, neque rubro colore, chartam cæruleam inficit, non secus ac folia, quæ insipida sunt, magisque glutinosa, semina autem recentia ruborem aliquem in ea inducunt, radicibusque salcedine prævalent. Occluditur autem in *Viola* succus glareosus, alia principia obvolvens, eorumque activitatem comprimens: Analyti enim Chymica ex hacce planta plures acidi liquores, plurimum olei, salisque volatilis concreti, magnaue copia salis fixi lixivialis elicitur: hinc mirum non est, eandem phlegmate suo, atque oleo temperantem, aliorumque constituentium mixtura, diureticam, ac laxantem esse. *Viola* autem salcum sale Ammoniaco affinitatem habet, portione enim urinosa constituitur. Plurimumque folia ac flores ejusdem in usum revocantur, & quandoque etiam radices, e quibus, trium aut quatuor unciarum infusio per superiora simul, ac per inferiora purgat; a Nonnullis vero adduntur salis Absinthii gr. xx. ad saturatiorem tincturam ex iis eliciendam. Folia in omnibus fere decoctionibus emollientibus, ac laxativis usurpantur, nec non in clysteribus communibus, ac fomentis temperantibus. Flores cathartici nonnihil sunt refrigerantes, interque quatuor cordiales flores recensentur. Posterius asserit, eorundem p. 3. j. in jusculeo omni pinguedine destituto, optime alvum subducere. Iisdem pariter, tres syrupi species parantur; Simplex nempe, cujus color

lor elegantissimus sane est, dummodo non ferveat; Compositus a Mesue Arabo Medico adinventus, in quo Jujubæ, Sebesten, ac semina Malvæ, & Cotoneæ mali; admiscuntur binæ hæc syrupi species, aptissimæ sunt in morbis Thoracis ab acribus, salisque humoribus ortum ducentibus; in-
crassantes enim sunt, ac refrigerantes; tertius vero Solutivus nuncupatur, prædictisque in morbis convenit, quum purgandi addit indicatio; semina enim, florumque calyces, quibus syrupus conflatur, alvum potenter movent: huic autem radices quoque addi possunt; Ejus etiam descripto a D. Lemeryo in *Pharmacopœa* evulgata fuit, modo una cum aliis formulis a nobis recensenda.

Etmullerus narrat, a Timæo excellentem Conservam laxantem paratam fuisse, cum Violis, & Manna in earum succo ad Conservæ consistentiam fusa; hæc vero alvum inertem ciendi vim habet, fere 3 ℥. Species quoque aromatitæ Violis componitur, eadem virtute prædita, cujus hæc est descriptio: cum Violarum calyce nequaquam carentium ℥ vj. igne claro, ac dulci Mannæ ℥ j. funde. Colaturæ adde Sp. Vini ℥ ij. Coch. j. aut ij. mane, ac vesperti etiam, si opus fuerit, binis a pastu horis ex ea exhiberi possunt. Purgatio quoque excitatur integræ Violarum plantæ decoctione pro haustu. Mel vero Violatum in Officinis prostrans, Violis ac Melle ad syrupi consistentiam cocto conficitur, cujus dosi esse solet 3 j. aut 3 ij. in clysteribus refrigerantibus, ac emollientibus. Violæ semissa purgantia, ac diuretica, præscribuntur vero in colica Nephritica, urinæ detentione, aliisque morbis, in quibus tantum lenissime solvendum est: iis 3 j. aut 3 j. ℥. in mortario tufis, paulatim superaffunditur 3 vj. aquæ Graminis, colatur deinde liquor, addita syrupi Violar. 3 j.

Violarum folia usurpantur in unguento *Populeo*, & clystere emollienti *Pharm. Paris.* Flores vero in syrupis de Jujubis, de *Erythimo*, & de Testudine, in *Requie Nicolai Myrepsij* in pulvere *Diamargarito frigido*, aliisque præparationibus. Flores vero ac semina in Electuariis, Lenitivo, & Diapruno; semen in Electuariis, de Pŷllio, Catholico, & Diaphanico, in Confectione *Hamech*, & in Pilulis sine quibus ejusdem *Pharm.*

- ℞. Furfur. loti Man. j. Coque in aquæ ℥ ij. ad medias. Fiat colatura, in qua dissolve Mellis Violati 3 ij. pro clystere refrigerante, & emolliente.
- ℞. Sem. Violar. probe maturor. 3 j. Contunde in mortario marmoreo, paulatim superaffundendo aquæ Graminis, aut Veronicæ, aut Rosar. 3 vj. Fiat colatura raro linteolo pro emulsione, tribus a cœna horis, sumenda in colica nephritica, ac urinæ retentione.

Emulsio altera adversum Urinæ ardorem.

- ℞. Sem. Violar. 3 iij. Sem. Lithospermi 3 ℥. Contunde in mortario marmoreo paulatim affundendo aquæ Fragariæ 3 jv. Colaturæ adde Aquæ Cionamomi simplicis 3 ij. Ocul. Cancror. pp. ʒj. pro dosi hora somni propinanda.
- ℞. Flor. Violar. integrorum recentium ℥ ij. Seminum Violar. contusor. ℥ ℥. Infundantur horis xij. in vase fictili cooperto cum aquæ ferventis ℥ vj. deinde bulliant leviter; colentur, & exprimantur, eadem colaturæ recalc-

calefactæ infunde secundo, itemque tertio, ac quarto, imo si libeat novies, tantumdem Violarum recentium, & seminis Violarum, per idem temporis spatium, ac prima vice, usque dum liquor violarum substantia saturatus omnino sit, quod a floribus liquore infectis probe cognoscetur; denique ultima colatura cum Sacchari albi ℥. iij. clarificetur, & coquatur in syrupum. S. A. Dosis ab ʒ β. ad ʒ j. ad bilem, & serositates exterminandas.

℞. Fol. Malvæ, Verbasci, Tussilaginis, Papaveris erratici, & Gnaphalii ana. pug. j. Affunde aquæ ferventis ℥. iij. infusa per horæ semisse relinquantur. Fiat deinde colatura, cui adde Syrupi Violar. ʒ ij. proinfuso pectorali in dolore thoracis, raucedine, tussi, ac phthisi convenientissimo.

Viola Matronalis, sive Damascena, *Offic.* Hesperis hortensis flore purpureo, C. B. P. 202. *Inst. R. H.* 222. *Raii Hist.* 790. Hesperides flore purpureo, albo, & vario, J. B. 2. 877. Viola Matronalis, *Dod. Pempt. Lib. Gesn. Hort.* Viola Matronalis purpurea, *Ger.* Viola hyemalis purpurea, *Tab. icon.* 308. Eruca alba & purpurea, *Lugd. Hist.* Leucojum & Viola purpurea, *Fuchs.* Hesperis nostras flore simplici purpureo, Viola Moschatella, Leucojum Moschatum, *Quorumd.* vulgo la Julianne ou Julianne, la Violette Giroflée des Dames, la Giroflée musquée.

Radice est exigua, lignosa, alba, caules emittente fere bipedales, rotundos, hirsutos, medulla refertos, foliis alternatim sitis, juxta caulem, Erucæ folio satis similibus, minus tamen incis, eorum ambitu denticulato, acuminatis, hirsutis, oblongis, brevibus caudis appensis, e viridi subnigris, sapore acriusculo. Ex foliorum alis ramusculi prodeunt, flores, effe-rentes Keiri floribus figura proximos, quatuor constantes foliis cruciformibus, quandoque albis, quandoque purpureis, quandoque ex albo, maculisque purpureis, variantibus, longis elatos pedunculis, suavissimosque. Hisce succedunt siliquæ longæ ac graciles, bivalvæ, intermedio septo distinctæ, ac plurima continentes semina ovalia, plana, sub-rubra, acria. In nemonibus, sepibusque quandoque occurrit planta hæc, in hortis præterea colitur, faciliq; negotio multiplicatur, deliciasque Curiosorum constituit, florescit autem Majo, Junioque, semper virefcit, frigoriq; fortiter, uti Viola communis, resistit.

Julienne ab hortulano quodam Juliano qui primus eam excoluit vulgo Gallorum nuncupatur, Hesperis vero, fragrantiori enim odore, ejus flores post Solis Occasum, quam per diem scatere videntur, Viola Matronalis denique, quia flavæ Violæ quoquomodo similatur, & a Matronis optimi odoris causa excolitur.

Raro admodum in usum Medicum venit planta hæc, continet autem plurimum salis, atque olei, incidit, atque aperit, Scorbuto, Asthmati, Tussi inveteratæ Convulsionibusque adversatur, sudoremque juxta Lemeryum excitare solet.

Viola Lunaria, *Offic.* Viola Lunaria major siliqua rotunda, C. B. P. 203. *Raii Hist.* 787. Lunaria major siliqua rotundiore, J. B. 2. 881. *Inst. R. H.* 218. Viola latifolia, *Dod. Pempt.* 161. Viola Lunaris prima, *Taber. icon.* 313. Viola Lunaria, sive Bulbonach, *Ger. Par.* Lunaria Græca rotunda Olinger, *Gesn. Hort.* Lunaria major, aliis Bulbonac, *Camer. Hort.* Lunaria bulbosa seu Raphanitis,

nitis, Lunaria odorata five Regia, Thlaspi montanum vel Lunare majus, *Quorumd. vulgo la grande Lunaire, le Bulbonach, Médaille; la Satinée, le Satin blanc ou Passe-satin.*

Radice est glandulosa, & biennali, quæ caulem, ad duorum, aut trium pedum altitudinem effert, quandoque ad minimi digiti crassitiem, hirsutum, ramosum, dilute-viridem, aut sub-rubrum. Folia Urticam æmulantur, duplo, ac triplo nonnunquam majora, villosa, denticulata, quandoque opposita, quandoque alternatim secus caulem disposita, sapore herbarum olitorum. Summo caule, ramisque flores progignuntur, ad modum fere florum Brassicæ dispositi, quatuor constantes petalis cruciformibus, purpureis, aut roseis, staminibus senis sub-viridibus, apicibus flavis ac radiatis in centro locatis, odore demisso. Horum autem locum subeunt siliquæ oblongæ, planæ, rotundæ, magnæ, bivalves, medio intersepto discriminatæ, argenteo lucentes, seminibus refertæ binis earum lateribus appensis, latis, reniformibus, Lentis more in centro elevatis, ac foliolo membranaceo stipatis, attrorubris, sapore acri, ac nonnihil amariuscule. Excelsis in montibus frigidarum regionum crescit planta hæc, quæ in hortis etiam colitur, florescit autem Majo, ac Junio, ac Aprili quandoque, facileque ope seminis multiplicatur. Folia Hyeme perdurante virescunt; altero tantum anno postquam sata fuit, caulem producit, semineque ad maturitatem perducto perit.

Lunaria nuncupata fuit, eo quod ejus siliqua integram Lunam mentiat, *Bulbonac* aut *Bulbonach* ob radicem bulbosam. Hinc facile aliarum denominationum ratio percipitur.

Plurimum habet salis atque olei. Semina ejus tantum aliquem in re Medica usum habent. Tamquam incidentia, detergentia, aperientia, ac vulneraria reputantur, urinas ciet, & Epilepsiæ ac Rabiei pulveris forma ex aqua Tilix adversantur a ʒj. ad ʒj. Quondam maxime ab Alchymistis exquirebatur planta hæc ad Opus magnum. Radices vero Rapunculi more commode acetariis sociantur.

V I O R N A.

Clematitis, *Offic.* Clematitis sylvestris latifolia, C. B. P. 300. *Inst.* R. H. 293. Clematis latifolia five Athragene quibusdam, J. B. 2. 125. *Raii Hist.* 620. Vitalba, *Dod. Pempt.* 404. *Casalp.* Clematis sylvestris latifolia, five Viorna, *Par.* Viorna, *Ger. Lob. icon.* 626. Athragene Theophrasti, *Anguill. Clus. Hist.* 122. Vitis sylvestris, *Trag.* 818. Vitis nigra, *Fuchs. Turn.* Clematis tercia Matthioli *Lugd. Hist.* Clematidis five Viorna vulgi, *Eyst. Viburnum Gallorum, Bellon.* Clematidis foliis pinnatis, foliis cordatis, inæqualiter inciso crenatis, *Linn. Hort. Cliff.* 225. Vitis alba Italicorum, Clematis altera Dioscoridis, Ampelosagria, seu vitis sylvestris exulceratoria, uva faminea, vel taminia Celsi & Latinorum, Sarmentaria, Salictarium, Vitis Chironia, Bucranium, *Quorumd. vulgo Clematide, Herbe aux Gueux, Barbe a Dieu, Fierne des gens de la Campagne.*

Radice est nonnihil crassa, fibrosa, subrubra, vivaci, quæ Vitis more sarmenta propellit crassa, rudia, flexibilia, angulosa, ramosa, serpentina, prima ætate, nonnihil hirsuta, dein sub-rubra, plantis, arbusculisque proximi-

mis adhaerentia. Folia habet Campanulæ arvensis erectæ, sive Viti Judaicæ æqualia, quandoque integra, quandoque crenata, quina ut plurimum pro unaquaque costa, sapore acri. Flores racematim aut umbellæ more enascuntur, quatuorque constant petalis rosaceis, calyce destitutis, pluribus in centro, suffultis, staminibus brevibus pallidiusculis, albi, & odori sunt, subalbidis elati pedunculis. Floribus præsto sunt fructus criniti, capitati, pluribus conflati seminibus lanuginosis. Ubique fere secus vias, in sepibus, quas summopere exornat, inter spinas, ac in nemoribus luxuriat planta hæc, Julio florescit, & ad Hyemem usque ejus fructus perdurat. Caules ramique adeo flexibiles sunt, ut viminum, cordarumque loco, ad manipulos, fasciculosque herbarum, aliaque devincienda usurpentur.

Analysi vero Chymica, plurimum olei & salis acerrimi, ad Euphorbii salem accedentis Clematidis largitur. Ab omnibus tam veteribus, quam recentioribus caustica reputatur, quum præcipue externe antiquis ulceribus applicatur, quas abstergit, carneque putrescenti omnino liberat. Dioscorides asserit, ejusdem foliis tuis, & appositis, Lepram sanari, ejusque femine trito, ac ex Hydromele propinato, bilem, ac pituitam solvi. Tragus vero addit, radicem in aqua Vini poculis binis, aqua falsa permixta, purgantem esse, ac Hydropi adversari. Quibus non obstantibus testimoniis, nos tamen plantam adeo acrem, etsi Vino, & aqua marina corrigatur, internum in usum commendare haudquaquam possumus. Tabernæ Montanus, ex ea tusa atque oleo, Cataplasma parabat, ab pertinaciorum tumorum suppurationem ciendam. *Herbe aux Gueux* vulgo Gallorum nuncupatur, eadem enim mendici cutim suam fricant ad ulcera, excoriationesque excitandas, quas magnis ululatibus transeuntibus ostentatas, ac copiosa ex iis collecta elemosina, facili negotio Verbaſci foliis sanant. Verum enim vero nos ipsi vidimus a quibusdam periculosa ulcera, profundas cicatrices, linquentia fuisse contracta, eo quod ad intermittentes febres debellandas, eorum pulsibus mediis Clematidis cortex appositus fuerit.

V I P E R I N A.

Echium, Offic. Echium vulgare C. B. P. 254. J. B. 3. 586. *Inst. R. H.* 135. *Par. Ger. emac. Raii Hist.* 498. Echion, *Cæsalp.* 436. Buglossum sylvestre, *Lob. icon.* 579. *Lonic.* Echium, *Dod. Pempt.* 631. Lycopsis, *Cord. in Dioscor.* Buglossa sylvestris, *Brunf.* Onosma, *Math. Lac. Cast. Tabern. Lugd. Hist.* 1107. Lycopsis Germanica purpurea, *Fuchs.* Anchusa prima Dioscoridis, *Guilland.* Echium caule simplici, foliis caulinis lanceolatis hispidis, floribus spicatis lateralibus, *Linn. Hort. Cliff.* 43. Echium sive Echion colore floris ex purpura rubente, Buglossum agreste, Anchusa major, lingua hircina vulgi, Alcibion sive Alcibiadion vel Alcibiacum, Viperina sive Serpentaria, Herba Viperaria, *Quorum.* vulgo *Viperine* ou *Herbe aux Vipères.*

Radice nititur longa; pollicem crassa, lignosa, biennali; caulem vero emittit binos pedes superantem, hirsutum, rotundum, firmum, viridem, rudibus, nigrisque punctis ad pellis serpentinae modum obsignatum, vertice

plerumque, caudæ Scorpionis more, reflexo. Folia habet longa, angusta, hirsuta, tactu aspera, inordinate locata, insipida. Ab ima fere ad extremam usque sui partem caulis, floribus exornatur, infundibuli more efformatis, inclinatis, ambitu, quinque inæqualibus divisionibus, distincto, late cæruleis, ad purpureum quandoque, quandoque ad cinereum colorem accedentibus, staminibus quinque purpureis, apicibus oblongis, ac pistillo albo in centro locato, quæ omnia calyce ad basim usque quinquifido, longo, angusto, acuto, ac striato fulciuntur. Marcescentibus floribus quatuor semina simul juncta, rugosa, Viperinum caput æquantia succedunt. In arvis, in solo inculto, inter segetes, apricis in locis, ac fere ubique juxta vias, & in parietibus luxuriare solet planta hæc, Junio, Julioque efflorescit, Hyeme perdurante virorem servat, altero vero anno post caulis eruptionem, feminisque maturitatem perit; flore autem albo variare etiam solet.

Plurimum olei, parumque salis largitur planta hæc, quæ quamvis a Cæsalpino post Dioscoridem, aliosque veteres, viperarum, aliorumque veneficorum animalium morsui adversari dicatur, fidem nostram nihilominus præstare haudquaquam possumus, ac Viperinam potius, figura seminis viperinum caput mentientis, non vero earundem morsus sanandi efficacia, vocaram credimus. Hacce autem methodo a Cæsalpino commendatur: Recipiantur Fol. man. j. ac radicis fere 3 lb. quibus tuis ac in Vini poculis iij. infusis, jus ægris exhibetur, vulnerique magma applicatur. A J. Bauhino ejus radix tamquam anti-epileptica, ac pulverata 3 lb. in Vini aut Cerevisiæ cyathis præscribitur, quæ profecto vis eodem cum præcedenti virio laborat. Frequentissime Viperina Buglossis minus vulgari substituitur, eadem enim emolliente, humectante, ac pectorali efficacia pene donatur.

VIRGA AUREA.

Innumeras inter VIRGÆ AURÆ species, binas sequentes a Medicis usurpatas tantum agnoscimus.

Virga Area minor, *Offic.* Virga aurea, angustifolia, minus ferrata, C. B. P. 268. Virga Aurea vulgaris latifolia, J. B. 2. 1062. *Inst. R. H.* 484. Virga Aurea vulgaris, *Dod. Pempt.* 142. *Ger. Raii Hist.* 278. *Gesn. Hort.* Virga Aurea vulgaris, *Par.* Virga Aurea Matthioli, *Lugd. Hist.* 1272. Solidago ferracenea, *Thal. Eyst.* Consolida aurea, *Tabern.* Virga Aurea ferracenea, *Herba Doria*, *Herba Judaica & Pagana*, *Quorumd.* vulgo la Vierge d'Or a fevilles étroites.

Huic radix est geniculata, serpens, fusca, capillitio stipata subalbido, aromatica, quæ unum, aut plures profert caules tripedales, erectos, firmos, rotundos, striatos, nonnihil villosos, medullaque fungosa repletos. Folia oblonga sunt, alterna, acuminata, hirsuta, ambitu denticulato, e viridi nigrescentia. Flores vero radiati sunt, secus caulem spicæ in morem dispositi, e luteo aurei, calyce suffulti, pluribus conflati squammosis foliis, staminibus quinque capillaribus, apicibus cylindraceis. Hisce vero succedunt oblonga, cristata semina. In sylvis, nemoribus, montanis, obscurisque in locis, humidis, rudibus, ac incultis frequens occurrit planta hæc, Julio autem & Augusto florescit. C. Bauhinus apte observavit, ejus folia modo

modo crenata, modo non; crenæ vero, si adsint, longe minus, quam in sequenti conspicuæ sunt.

Virga Aurea major, *Offic.* Virga Aurea latifolia ferrata, C. B. P. 268. *Inst. R. H.* 484. *Raii Hist.* 279. Virga Aurea, sive solidago Sarracenica, latifolia, ferrata, J. B. 2. 1063. Virga Aurea margine crenato, *Dod. Pempt.* 142. Virga Aurea Arnold. Villanovani, *Ger.* Virga Aurea ferratis foliis, *Park.* Solidago floribus per caulem simplicem undique sparsis, *Linn. Flor. Lapp.* 306. Consolidida ferracenica major, *Lugd. Hist.* 1271. Virga Aurea altera, *Lob.* Virga Aurea folio latiore ferrato, *Quorumd.* vulgo la Verge d'Or a larges feuilles.

Huic radix est longa, obliqua, fibrosa, vivax, caulem vero tripedalem, & ultra emittit erectum, rotundum, firmum, striatum, fungosa medulla refertum. Folia præcedenti latiora, longiora, magisque denticulata sunt. Flores radiati, ac luteo-aurei summo caule enascuntur non spicati, sed umbellati, squammoso calyce suffulti, quibus semina cristata præsto sunt. Montanis in locis, in nemoribus umbrosis, & humidis crescit planta hæc, flores vero Augusto, Septembri, ac Octobri propellit.

Virga Aurea styptica est, & amara, vixque chartam cæruleam robore imbuat. Verisimile est, salem in ea contentum ad salem terræ connaturalem plurimum accedere, magna tamen olei, partiumque terrestrium portione admisceri, hinc detergens, vulneraria, ac diuretica efficitur planta hæc. Harumce autem specierum usque adhuc descriptarum folia, floresque in Vulnerariis Helveticorum abunde reperiuntur. Infusione ad Theæ modum usurpantur, pug. j. pro binis aquæ ferventis cyathis, aut in ptisanis, & decoctionibus vulnerariis, & aperientibus. Omnium autem Auctorum consensu opem maximam afferre solet, in urinæ difficultate, calculo, colica nephritica, viscerum obstructionibus, & hydrope incipienti. In hisce autem affectibus felici successu præscripta fuit quotidie ab Hoffmanno, & Boerhaavio, mirum enim in modum detergit, viscerumque tonum roborat. Ab Arnaldo Villanovano adversum calculum plurimum existimatur ʒ ij. pulveris forma singulo, mane in Vino albo exhibita. D. autem Chomelius in *Historia Plantarum usitatorum* asserit, simplicem ejus infusionem in vesicæ morbis mira præstare. In jusculis quoque, ac ptisanis adversum Dysenteriam, aliasque hæmorrhagiæ species usurpatur, magnopere enim temperat, renescque copioso urinæ fluxu referare solet. Ejus summatum aqua stillantia, ab ʒ jv. ad ʒ vj. propinanda in potionibus vulnerariis, ac diureticis, & Extractum a ʒ j. ad ʒ ij. iisdem viribus pollent.

Virga Aurea usurpatur in aqua Generali *Pharm. Paris.*

℞. Rad. Althææ ʒ j. β. Glycyrrhizæ ʒ β. Folior. Virgæ Auræ Man. ij. Althææ ac Parietariæ ana. Man. j. Ficus N. jv. Baccar. Juniperi, Sem. Petroselinæ Macedonici, Bardanæ, & Lythospermi (semen autem hocce postremum ad cocturæ medietatem additur) ana. ʒ j. Coque in feri lactis ℔.ij. in quo infusæ fuerint Vini albi ʒ jv. ad tertiæ partis consumptionem, Colaturæ adde Syrupi Althææ ʒ jv. pro decoctione, tepide, quaque hora, propinanda, in colica Nephritica, paroxismo declinante.

V I S C U M.

VISCUM, Offic. Viscum baccis albis, C. B. P. 423. *Inst. R. H.* 610. Viscus Quercus, & ceterarum arborum, J. B. 1. *Part.* 2. 89. Viscum, *Dod. Pempt.* 826. *Ger. Raii Hist.* 1583. *Math. Trag. Fuch. Linn. Hort. Cliff.* 441. Viscum vulgare, *Par.* Viscus, *Brunf.* Viscum Quernum, Querceum vel Quercinum, Viscum Corylinum seu Colum, Viscum tiliaceum; viscus vulgaris, Lignum Sanctæ Crucis Monachorum, omnia sanans Druidarum, Hyphear Arabum, Ramus Aureus Virgilii, *Nonnul.* vulgo *Gui commun*, ou *Gui de Chene*.

E radice viridi, primum tenera, granisque distincta, postea in centro lignosa, & vivaci, arbuscula veluti quædam progignitur ad duorum fere pedum altitudinem excrescens, globumque satis regularem efformans, caulibus minimum digitum fere crassis, lignosis, compactis, ponderosis, nodosis, externe saturate-viridibus, interne albo-lutescentibus, qui plures emittunt ramos lignosos, flexibiles, invicem plerumque implicatos, binis extremitatibus crassiores, diametri, pene ossis cruris, ac quodammodo una simul articulatos, cortice viridi, inæquali, granisque distincto, testos. Folia bina invicem opposita sunt, oblonga, densa ac carnosa, succo destituta, dura, Buxo majori, aut Portulacæ foliis similia, longiora tamen, extremo rotundo, viridia, sub-lutea, aut pallescentia, sapore subdulci, amariuscule, aut acri, & adstringenti, odore demisso, & ingrato. Quamvis autem a Tournefortio, Boerhaavio, & Linnæo asseratur, sexum utrumque in iisdem individuis, sejunctis tamen in locis reperiri, experientia tamen nos edocuit, Viscum marem adesse, nunquam fructum deferens, Viscumque fœminam, toto anni fere spatio, fructibus onustum, uti a Plinio memoriæ proditum fuit, hoc discrimine, quod scilicet Viscum mas ab eo fructus deferens, fuerit nuncupatum, fœmina vero iis destitutum. Flores in ramorum nodis enascuntur, fasciculatim conjuncti ad septem usque quandoque, unico regulari constantibus petalo, campanulamque satis patulam crenis quatuor mentientes, staminibus totidem, apicibus oblongis, pulvere subtilissimo, onustis: hi autem florum fasciculi steriles sunt. Fertiles autem in ramorum alis, fœmineis individuis locantur, tresque aut quatuor tantum plerumque flores continent sese Februario exeunte, aut ineunte Martio aperientes. Postremis hisce floribus fructus præsto sunt, qui paulatim excrescendo, in exiguas abeunt baccas ovales, fere rotundas, molles, Pisib. crassiores, brevi pedunculo, carnosæ calycis fundo appensas, albas, leves, lucenter, fere adinstar Margaritæ translucidas, satis Uvæ spinæ acinis persimiles, glutinoso succo, repletas, quo gluten a veteribus parabatur: in fructus centro, exiguum semen occurrit sub-viride, satis compressum, plerumque triangulare, aut cordiforme. Planta hæc revera parasita in solo nentiquam crescit, sed arboreorum ramorum ex cortice tantum, in quo radices implantantur; hinc facile colligi potest quantum detrimenti arboribus ipsis afferre soleat, magnam earundem nutritionis partem abripiendo, quare a diligentioribus hortorum cultoribus exterminanda omnino est. Vere primum apparente, ut innuimus, flores emittit, Septembri, ac Octobri ejus fructus ad maturitatem perduntur, feritur autem Februario, Martiove.

Vulgatissima recentiorum Botanicorum opinione evincitur, unam eandemque esse Visci speciem in adeo diversarum arborum numero excrecentem, uti hoc ipsum ferendo colligi potest. Si autem Auctoribus fides præstanda est in omnibus fere arboribus nascitur. Alii enim asserunt adinventum fuisse in Abiete, Larice, Pistacia, Nuce, Cotonea Malo, Pyro tam vera, quam sylvestri, Malo sylvestri, ac domestica, Mespilo, Oxiacantha, Sorbo, Pruno, Amygdalo, ac Rosa: alii præterea, in Quercu tam viridi, quam vulgari, Subero, Castanea, Corylo, Tilia, Butela, Acero, Fraxino, Olea, Salice, Populo tam nigra, quam alba, Ulmo, Rhamno cathartico, Buxo, ac Vite etiam, & Junipero; denique in Pseudo-Acacia reperitur. Ab Aristotele autem neutiquam a semine progigni traditur, ab eo enim tamquam spontanea productio, aut ab humoris arborum nutritii eruptione, aut earum transpiratione, ortum habens respiciebatur. Omnes autem qui de Visco scripserunt, exceptis quibusdam Neotericis, Aristotelis sententiam prosequuti sunt; nihilominus a Theophrasto & Plinio traditum fuit, Viscum produci e semine, cui prius, ut frigida qualitate, ejus germinationem impediende exoneraretur, per avium stomachum transseundum erat. Quum vero Visci semina non adeo dura sint, facile in avium ventriculis concoqui posse putavissimus, nisi Bocconus asseruisset, omnino integra ab avibus una cum excrementis restitui. Contrarium igitur probari haudquaquam potest. Neotericorum tamen observationibus evincitur, Viscum semine multiplicari absque ulla in avium stomacho permansione.

Observatu quidem dignum est, Visci ramos quandoque cælum versus, ad omnium fere plantarum, ac præsertim arborum & arbuscularum morem elevari. Si enim arbuscula hæc in superna rami parte implantetur, aliarum more ejus rami eriguntur, sin autem ex inferna exeat solum versus absque ullo detrimento, via prorsus contraria vegetare solet. Viscum fœgniter incrementum capit, Hyemeque folia conservat, hinc allucinetur Theophrastus, quum asserit, Viscum neutiquam foliis spoliari, si arbori adhærescat folia non dimittenti, ea vero depellere si arbori insideat, iis, ea tempestate, destitutæ.

Nostris in sylvis quandoque Quercus occurrunt Viscum deferentes, majori tamen copia in Italicis regionibus reperitur, ac præcipue Romam inter, ac Laurentium, quo tractu una tantum Quercus, ad palustrum onerandum ex eo redundantem quantitatem, suppeditare potest; Clusius quoque nos edocet, Quercum foliis latioribus Visco feracissimam esse in pene omnibus Hungariæ sylvis. Ethnicorum Sacerdotes sub Quercubus Visco onustis simul collecti suas preces effundebant, ac veluti sacratam plantam respiciebant. Ex Plinio colligi potest quantis supersticiosiis caeremoniis a Druidis Sacerdotibus Gallis Viscum Quercinum colligebatur: species vero hæc apud Medicos usitatio est; eligendum vero est crassum, probe nutritum, durum, ponderosum, ac si possibile est Quercus frustulo adhuc appensum, ut ejus originis major adsit certitudo; sæpenumero enim a mercatoribus Viscum vulgare pro Quercino divenditur. Viscum autem ex aliis arboribus elicium facultatem habet Visco Quercino satis proximas, demissiores tamen, quamvis a Nonnullis huic postremo Viscum Coryli, aut Tiliæ anteponatur.

D. Du Hamelius, præcipuum Regiæ Scientiarum Academiæ ornamentum, qui Physicam facultatem utilissimis experimentis adaugere, ac exornare non cessat, plurimas de *Visco observationes* nobis exhibuit in ejusdem Academiæ Commentariis, publici juris factas, anno 1740. p. 483. quas summa voluntate, ac emolumento Lector noster assequi potest.

Viscum plurimum habet olei, salisque essentialis. A Medicis autem ejus lignum, ejusque fructus usurpantur, primumque locum apud eos meretur Quercinum. Lignum tamquam excellens anti-epilepticum reputatur; pulveratur, sicque a ʒj. ad ʒij.; aut taleolatim incisum, & in Vino albo infusum ab ʒß. ad ʒvj. ejus liquor exhibetur: ad præcavendam præterea Apoplexiam, & adversum Vertigines usurpatur. A. S. Pauli plurimum in Pleuritide existimatur, ac ex eo pulverato, ʒj. in aquæ Hordei, aut Cardui Benedicti ʒjv. præscribitur, quo copiosi sudores excitantur. Jo. Bauhinus contra vermes, eundem pulverem commendat, Rajusque asserit in Vino albo epotum quartanas febres depellere.

Visci bæccæ acres sunt, & amaræ, nec usquam internum in usum revocandæ sunt, quum tamquam veneni species reputentur: violenter admodum per inferiora purgare solent, faciliq; negotio infimum ventrem inflammatione afficere possunt. Succo viscido scatent, ad abscessus maturandos, eorumque suppurationem accelerandam aptissimo, si iis linimenti forma applicentur. Ex iis vero a Veteribus Gluten conficiebatur hoc pacto, fructus prædicti in aqua prius decoquebantur, deinde iis rufis, colatura, ad semina, tunicamque segregandam instituebatur. Nostris autem diebus Gluten e cortice Aquifolii paratur, medius vero, tamquam tenerior, ac viridior seligi debet, in subterraneis cavis ad putrefactionem usque relinquendus, in mortariis deinde quassatur, ac in pastam reducit, quæ abstergitur, & in aqua contrectatur. Productum hocce externe appositum potenter resolvendi, ac emolliendi vim habet. D. Chomelius in *Historia Plantarum ustatiorum* testatur, ex eo Arthriticos plurimum solari; stupis eo infectis, pars vexata obvolvitur. Cataplasma autem prædictum dolorem temperat, ac inflammationem minuit.

Viscum Quercinum usurpatur in aquis Generali, & Hirundinum, in pulveribus in Antispasmodico, & de Guttera *Pharm. Paris.*

℞. Ligni Visci Quercini dissecti ʒij. Radicis Præoniæ maris ʒj. Coque in aquæ ℥vj. ad tertiæ partis diminutionem. Adde versus finem Radicis Valerianæ maj. dissectæ ʒß. Flor. Lilior. Convall., Tiliæ, & Galliilutei ana. pug. j. Fiat colatura levi expressione, cui adde Syrupi Præoniæ simplicis ʒij. pro decoctione anti-epileptica, tribus, aut quatuor cyathis repidis de die in accessuum intervallis, exhibenda.

℞. Aquæ Flor. Tiliæ ʒvj. Boracis Venetæ & Salis Ammoniici ana. gr. xv. Visci Quercini p. ʒj. Radicis Valerianæ maj. ʒij. Kermes mineral. gr. ij. Syrupi Præoniæ simplicis ʒj. M. pro potione anti-epileptica.

℞. Visci Quercini ʒj. ℞. Rad. Præoniæ maris, & Valerianæ sylvestris ana. ʒß. Flor. Lilior. convall. & Tiliæ ana ʒjv. Kermes mineralis ʒj. Salis Ammoniici, & Boracis Venetæ ana ʒvj. Cinnabris nativæ & Salis sedativi ana ʒß. M. pro pulvere anti-epileptico, cujus dosis, ʒß. cum q. s. Syrupi de Stœchados sociata, definitur.

℞. Corticis medii Visci Quercini q. l. Contunde in mortario marmoreo,

ac M. cum q. f. Butyri mense Majo confecti, pro Unguento anti-phthifico, quod, pro linimento regioni Thoracis admovendo, inserviet:

V I S N A G A.

VISNAGA, Offic. Gingidium umbella, oblonga, C. B. P. 251. Visnaga, J. B. 3. 31. *Matth. Lob. Raii Hist.* 456. Gingidium alterum, *Dod. Pempt.* 702. Hingidium Hispanicum, *Ger.* Visnaga Gingidium appellatum, *Par. Fœniculum* annuum, umbella contracta oblonga, *Inst. R. H.* 311. Gingidion, *Cord. in Dioscor.* Gingidium, *Anguill. Clus. Hist.* Sefeli Massiliense, *Fuchf.* Cumini fativi alterum genus, *Casalp.* Gingidium seu Gingidion verum vel legitimum Dioscoridis, Bisnaga seu Visnaga Hispanorum, Cheræfolium Hispanicum Herbariorum, Dentiscalpium Hispanicum, Olus Syriacum, *Nonnul.* vulgo *Visnage*, *Fenovil annuel*, *Cure dent d'Espagne*.

Fibrosa & annua radix caulem fere bipedalem propellit striatum, erectum, glabrum, Anethi cauli persimilem, foliis profunde incis, levibus, ac ad instar foliorum Pastinacæ sylvestris compactis. Summo caule umbellari flores progignuntur sub-albidi, oblongi, duri, erecti, basi foliolis, Fragorum more, ornata, quæ sese contrahendo in centro cavum relinquunt, ex iis autem singuli, quinque, constant cordatis petalis, totidem capillaribus staminibus, simplicibus apicibus, ac tandem abeunt in fructus ovales bifariam divisos, bina occludentes semina, ex uno latere convexa, ex altero vero plana, villosa, Apii seminibus æqualia, & acria. Calidis in regionibus, Italia nempe, Hispania & Occitania sponte crescit planta hæc, in hortis quoque colitur, floribusque vestitur Æstate, ejusque semen Autumno accedente maturitate donatur.

Visnaga, denominatio, revera est Hispanica. Quum umbellarum ejus peduncululi exsiccati sunt, firmi fiunt, ac a plurimis, in Hispania præcipue, dentiscalpii more usurpantur; seligendi autem sunt, crassiores, integri, leves, sub-lutei, sapore, ac odore grato.

Plurimo oleo, saleque essentiali scatet planta hæc, quæ a J. Bauhino iisdem cum Fœniculo facultatibus prædita recensetur, quare aperiendi, urinas, mensesque ciendi vi pollet, nihilominus satis raro in usum Medicum revocatur.

V I T I S.

VITIS, Offic. Vitis Vinifera, C. B. P. 299. J. B. 2. 67. *Raii Hist.* 1613. Vitis Vinifera, ex cujus uvæ acerbis immaturis Omphacium exprimitur, *Bœrh. Ind. Alt.* 2. 232. Vitis sativa, magna, media & parva Vineæ, Mater Vini seu Nectaris, Lignum tortuosum & princeps Vegetabilium, *Quorumd.* vulgo *la Vigne cultivée haute, moyenne, & basse*.

Radix longa, parum in solo demersa, lignosa, vivax arbusculam emittit, ad arboris proceritatem, sese quandoque elevantem, trunco ineleganti, tortuoso, cortice atro-subrubro, rimisque abundanti, pluribus longis sarmentis, capreolis, munitis, quibus proximioribus arboribus, & pedamentum fasciculis, aut pedamentis adnæscuntur. Folia ejus vero ampla sunt, venusta, lata, semirotonda, incisa, viridia, lucentia, tactu nonnihil rudia, sapore

pore styptico. E foliorum alis flores progignuntur exigui, quinis constantes petalis, in sphaeram dispositis, cuspide collectis, sub-luteis, odoris, staminibus totidem erectis, apicibus simplicissimis. Deciduis floribus baccae rotundae, aut ovaes succedunt simul congestae satis crassis racemis, primo virides, & acerbae, maturescendo autem colore praeditae albo, aut rubro, aut nigro, carnosae, dulci, gratoque succo refertae, unica cellula quinque semina, aut acinos occudentes osseos, & cordiformes. In regionibus calidis, temperatisque colitur planta haec, ac brevissime ad magnam proceritatem elevatur, nisi citissimus ejus cursus diligenti amputatione sistatur; indefinenter quoque excrescere solet, adeo ut elatiores Ulmos superet; Aestate florescit, fructusque sive Uvae, Autumno, maturitatem acquirunt. Nulla alia planta in ævum adeo longam, uti Vitis, perdurat, quae ad prodigium usque dilatatur, adeo ut domus integrae, unius stipitis sarmentis, cooperiri possint. Jure, inquit Columella, Vitis ceteris omnibus arboribus, & arbutculis anteponitur, non fructus dulcedine modo, verum etiam ob facilitatem, qua propagatur, ut hominum cultura, ac diligentia, in omnibus fere regionibus, satis, superque compensetur, dummodo a nimio frigore, aut a nimio calore immunis sit, crescit enim in planitiis, in collibus, in solo forti, levi, ac mobili, pingui, aut sterili, sicco, aut humido, ac non-nihil paludoso. Juxta Plinii sententiam, non adeo inter se differunt terrae, in quibus progignitur, quam Vitis, ac Uvae innumeræ species; produci enim possunt, & de factis quotidie novae producantur, ac inter infinitum pene diversarum specierum numerum difficile profecto esset, ne dicamus impossibile, antiquam, propriamque denominationem cuicumque aptare, hinc perquisitionem hanc intactam relinquemus, quum potissimum nec tempus, nec media adsint, quibus methodo Lectori non injucunda ad exitum perducere posset.

Cum Vitis ejusque productiones diversos habeant usus, successive de hisce sermonem instituemus, deque eorum, cum re Medica, relatione tantum, paulo fusius pertractabimus.

Ex omnibus Vitis partibus, Analyseos Chymicae ope, plurimum olei, salisque elicatur. Quum Vere, Vitis humore vernante, turgidae summitates amputantur, sponte liquor, lacrymae forma, extillat, qui aperiens est, ac calculo interne sumptus adversatur, eo pariter oculi abluuntur, ad saniem detergendam, visumque acuendum; a Nonnullis etiam ad impetiginem, cutaneosque pruritus sanandos usurpatur. Vitis germina, ac folia styptica sunt, & a Veteribus eorum succus praescribebatur ad ventris fluxus, & dysenteriam sistendam; a recentioribus Medicis autem eorundem usus restitutus fuit, hisce postremis temporibus, foliorum viridum ad umbram exsiccatorum pulvere, ʒj. in jusculo, praescripto. Vitis lignum, aut ejusdem sarmentum decocta, aperientia admodum sunt; qua de causa in loco mundo Vitis sarmenta cremantur, cineres colliguntur, cribroque e crassioribus secernuntur, eorumque ʒj. in aquae ℥ij. injicitur, ac iis ad fundum postea jam delapsis, leniter supernatans aqua limpida affunditur, ac pro potu communi usurpatur, ventriculoque ea jam assueto, cinerum augetur dos. Pituita haec utilissima est in Oedemate, Leucophlegmatia, & Hydrope ascite. Cinis hic idem, juxta Rajum, aceto junctus, & Cataplasmatibus forma appositus condylomata sanat, sique Ruta addatur, valet adversus Lienis inflammationes.

A nemine vero ignoratur Uvarum usus, aut pro alimento, aut pro Vino parando. Uvæ adhuc viridis succus, Omphacium, vulgo *Verjux* nuncupatur, adstringit autem nonnihil, usurpaturque ad stomachi ardorem compescendum, biliosos ventris fluxus sistendos, appetitumque ciendum: ad alimenta quoque condienda, aut ad condimentorum saporem excitandum in usum revocatur, aut etiam ad majorem gratiam, diuturnioremque durationem conditur. Æstate, Omphacino succo, aqua, & saccharo, gratissimus, ac refrigerans haustus paratur, magno in æstu aptissimus, ac præcipue biliosis. Uvæ maturæ appetitum excitant, alvum solvunt, thoracisque acrimoniam demulcent; probe enutritæ, maturæ, succulentæ, tunica tenni, & delicatula, sapore dulci ac grato eligendæ sunt, utpote hisce notis omnino salutaribus, si modus fervetur; aliter, flatulentas Colicas excitare possunt. Cuicumque ætati, ac temperamento conveniunt, senes tamen sese abstineant, iis enim debilitantur, fluxusque augentur, quibus ætas hæc nimium quandoque vexatur.

Uvæ Solaribus radiis aut furno exsiccantur, ut diutissime servari possint, tunc ante Uvæ passæ nuncupantur; de hisce autem jam superius verba facta sunt *Tomo I.* atque illic Lectorem ablegamus.

Uvarum succus, communiter Mustus nuncupatus, adhibetur ad Sapam seu Rob, & Vinum coctum conficiendum. Sapa autem paratur mustum percolando, ac postea ad ignem evaporando ad tertiæ partis permanationem. Adstringendi, ac styptica vi gaudet, & a vulgaribus ad Cotonea Mala, aliosque fructus condiendos usurpatur; Cotonea vero Mala, Sapa, condita ad ventris fluxus sistendos, stomachumque roborandum excellunt. Jure, hæc, præparationi alteræ, antepositur, Melle ac Saccharo confectæ, Mel enim, & Saccharum alvum laxant; Sapa præterea ad Sinapi condendum usurpatur, Sinapi semine tuso, ac prædicta diluto. A Nonnullis confectio prædicta *Resinè* nuncupatur, juxta autem du Renau, *Resinè* paratur Uvis probe maturis in lebetæ ebullitis, e quibus succus exprimitur, ac ad ignem ad melleam usque consistentiam evaporatur. Testatur præterea idem Auctor, Sapam efficacissimam esse adversum oris morbos; stypticitate sua, fluxiones sistit, digerit, & abstergit. Secundo, Vinum coctum paratur, Uvarum probe maturarum ac dulcium succo, qui ad ignem ad tertiæ partis consumptionem evaporatur: curatur autem, postquam jam igne abductus fuerit, ut in vase terreo, aut ligneo affundatur, cum cochleari, usque dum frigescat, agitando. Ab Uvarum adhibitarum qualitate, optima, aut mala ejusdem præparationis qualitas quoque pendet. Magna vero terrestrium, viscosarumque partium portione scatet, hinc pectus demulcet, excreatumque sollicitat in temperamentis humidis frigidisque; biliosis autem, melancholicis, obstructionibusque deditis haudquaquam convenit.

Omnes norunt, Uvarum succo in cupa fermentato, Vinum elici; liquor hic exquisitissimus, plurimorum morborum Panacea jure, ac merito nuncupari posset, si eo moderate uteremur; Vinum enim præstantius Cordiale, a naturæ Parente D. O. M. nobis exhibitum, est reputandum, stomachica vi pollet, viscera corroborat, concoctionesque juvat: ejus abusus autem egregias hæc qualitates pervertit; Vinum enim immoderate sumptum, maximum calorem inducit, liquores corrumpit, ebrietatem procreat, pluribusque pertinacibus morbis ansam præbet, Febribus videlicet, Apoplexiæ, Paralyfi, Lethargo, & similibus.

Si ex eo exacta Analysis instituat, statim plurimum spiritus recipietur, qui nihil aliud est, quam oleum exaltatum volatilibus salibus sociatum: distillationem deinde proseguendo plurimum phlegmatis; postea spiritus acidi, qui nihil aliud sunt, nisi sales essentielles, aut volatiles Vini phlegmate soluti, demum nonnihil elicietur olei nigri, ac foetidi, a spiritibus acidis, ope chartæ bibulæ facile separabilis, spiritus enim traiciuntur, oleo, utpote densiore superius relicto, remanebit autem in fundo vasis massa quædam constans ex Sale Alkali, ac terra; lixivio autem sal hocce Alkali separatum, sali Tartari omnino similitur.

Vina plurimum variare solent colore, odore, sapore, & consistentia, juxta Uvarum diversitatem, quibus parantur, ac juxta diversa clymata, in quibus Uvæ progenitæ, & diversimode radiis Solaribus percitæ fuerunt, ac demum, juxta diversâ fermentationis genera, quæ mustus subivit. Vina in mensis usitatoria sunt, album, helvum, ac rubrum. Eligenda vero sunt clara, diaphana, optime colorata, non recentissima, sapore dulci, ac penetranti, odore grato. *Schola* autem *Salernitana* pluribus in locis, optimi ac salustri Vini signa tradit, uti in sequenti versu:

Vina probantur odore, sapore, nitore, colore,

binisque hisce aliis:

Si bona Vina cupis, quinque hæc laudantur in illis:
Fortia, formosa, & fragrantia, frigida, frigida, frigida.

denique hisce postremis:

Vinum sit clarum, antiquum, subtile, maturum,
Ac bene dilutum, saliens, moderamine sumptum.

Et si Vinum generatim inter præstantiora roborantia remedia locum habeat, nihilominus certum est, in ejusdem diversis speciebus ingentem virtutum, vitiorumque varietatem adesse. Vinum album exempli causa diureticum est, urinæque vias celerrime transigit; in biliosis, sanguineisque, sanguinis acrimoniam temperat, rubro minus enutrit, doloremque capitis quandoque suscitatur. Helvum spirituosius est præcedenti, aptiusque phlegmaticis temperamentis, senibusque accomodatur. Verum enim vero merito asseri potest, Rubrum præ aliis cuicumque temperamento idoneum esse, sufficientem enim tartarearum particularum quantitatem complectitur, quibus Albo minus fumosus, magisque stomacho amicus efficitur. Nonnulla ut plurimum Vinum nigrum stypticitate donatur, optimumque recensetur pro facile vomentibus, ventrisque fluxu vexatis, contrarium autem omnino est melancolicis, obstructionibusque correptis. Vina asperiora, ac austeriora adstringentia sunt, nec conferre possunt, nisi alvi profluvio, fibrisque ventriculi relaxatis, laborantibus. Quæ vero acerba ac styptica nuncupantur, eandem naturam habent. Acida vero, aut sub-acida biliosis conveniunt, vimque habent, sanguinis effervescentiam compescendi: nihil autem profunt contrario temperamento præditis; flatus enim, ac tormina

quandoque excitant, melancholicisque perniciosissima sunt. Fortiora, ac spirituosiora Vina, magis apta sunt ad debiliorum spiritus recreandos, quam pro usu communi; minorem præ ceteris nutrimentum præbent, sanguinisque motum plus justo concitare solent: hinc in hisce modum non fervare, præ aliis periculosus est, si autem moderate ad exitum mensæ usurpentur, satis salutaria esse possunt, stomachumque satis roborare solent, quum enim, natura sua, glutinosa sint, diutius in hoc viscere immorantia optimos effectus procreare solent.

Vino, medicata Vina conficiuntur, quorum alia simplicia, uti Vinum Absinthii, Juniperi, Alkekengi; alia composita sunt, solventibusque permixta. Infra nonnullas de melioribus, usitatoribusque formulas exhibebimus.

Magma residuum post uvarum expressionem, e quibus mustum elicitum fuit, in cado reponitur: aqua superaffunditur, quæ adhuc nonnullis uvarum principiis imbuitur, vinosa efficitur, rusticisque pro potu ordinario inservit: facile autem acescit, stomachisque debilioribus aptari non potest; tormina excitat, obstructionesque progignit, uno verbo, eodem, quo Vina acida, pacto nocet, longe minus tamen noxia esse solet, quo minori aquæ, majorique magmatis uvarum probe maturarum portione conficitur. Magma hoc idem Vinacea dictum in cumulum congeritur, ut fermentationem subeat, ac calefiat, in eo deinde aut membra, aut universum corpus obvolvitur Rheumatismo, Paralyfi, Arthritideque ischiatica affectum, ad sudorem conciliandum, nervosumque genus firmandum; spiritu autem sulphureo caput tentante, vertigines quandoque concitare solet, quare a pluribus ne vix quidem sufferrî potest.

Distillationis ope e Vino Aqua Vitæ ac Spiritus Vini eliciuntur; hi liquores ab omnibus Vini speciebus colligi possunt, majorem eorum tamen quantitatem una potius, quam altera largitur. Vina fortiora neutiquam liquoris prædicti majorem copiam impertiuntur; melius autem res procedet, si Vina fere vapida potius, quam profecto sapore prædita distillationi committantur, non solum causa expensæ longe minoris, verum etiam quia in Vino ad acescendum proximo spiritus magis, quam in quocumque alio, solutus est, ac ad sese elevandum aptior. Sp. Vini moderate sumptus; ac necessitate potius cogente, quam ob deliciam, ad salutem plurimum conducere potest, & de facto digestionem favet, alimentorum crassiores partes terendo, ac attenuando, quæcumque in loca, summa levitate sua, facile distribuitur, vires restituit, novumque robur sanguini conciliat, volatilibus, ac elatis particulis spirituum dissipationem protinus reparando, si forte aut magno labore, aut continuis vigiliis, aut alia de causa eorum insignis jactura præcefferit. Hinc aptissimus recensetur pro senibus, pro debilibus, ac in frigidis, phlegmaticisque temperamentis.

Diligenter curatur, ut militibus ante pugnam Aqua Vitæ exhibeatur, quæ consuetudo optimum sane effectum progignit, Vini enim spiritu, sanguinis, spirituumque motu adaucto, major his vis, vigor, & audacia ad omnem imminens periculis timorem superandum conciliatur.

Aquæ Vitæ, Spiritusque Vini Pharmaceuticus, & Chirurgicus usus nimis innotescit, ut in eo longius, quam par est, immoremur. Perspicuum enim est, liquores hosce fere omnium spirituosorum, ac stimulantium remedium

menstrua, ac vehicula esse; hinc in Apoplexia, Paralyfi, Lethargo aliisque ejusdem naturæ morbis in usum revocantur. Cum enim in iis animales spiritus, lentis crassisque humoribus, obruantur, volatilibus, exaltatisque particulis opus est ad eos incidendos, atque dissipandos. Extrinsecus etiam hi inflammabiles liquores usurpantur, ad poros referandos, dissolvunt enim, atque attenuant quidquid humorum transitum impedire potest, quare convenient in doloribus, ut ajunt, frigidis, in œdemate, contusionibus, aliisque morbis, in quibus aperiendi, ac resolvendi necessitas est.

Iidem inflammabiles spiritus immoderate, nimisque frequenter adhibiti, effectus, prædictis satis oppositos, ac saluti perniciosos producant. De facto in adeo vehementem agitationem, ob immodicum motum iis communicatum, humores inducunt, ut eorum unctuosæ, & balsamicæ particule ad partes solidas enutriendas, ac sustinendas dicatæ, ob magnam rarefactionem in iis inductam, ineptæ fiant huic muneri satisfaciendo: hinc subsequitur prava totius corporis dispositio, quum enim ejus partes Balsamo hoc, tam necessario nec humectentur, nec irorerentur, aridæ siccæ & ad functiones rite obeundas ineptæ fiunt. Ab ardentibus hisce præterea spiritibus & alia quoque incommoda originem ducunt, in cerebro enim magna copia excepti, præter ebrietatem, Vini more, inductam adeo excedenter pituitam exolvunt, ut deinde per cerebri canales expansa, eos debilitet, animalesque spiritus irretiatur. His autem canalibus, sive nervis, qui cum omnibus corporis partibus commercium habent, continuo inflammabilium liquorum usu imbutis, spiritibusque animalibus per consequens magis, magisque aggravatis, corporis hebetudo, & ad catarrhos, arthritidem, aut etiam ad morbos magis periculosos, Apoplexiam scilicet, Paralyfim, plurimosque alios inclinatio subsequitur.

Ex quibus omnibus facile evinci potest, quantum intereat, sese a liquorum ardentium usu abdicare. Veteres hac in re exemplar optimum nobis suppeditant, ab iis enim aut fere semper Aqua tantum hauriebatur, aut Vinum eadem temperatum, hinc maximo vigore pollentes diutissimam vitam ducebant. Nos econtra ætatis limites acceleramus non Vinum meracius modo compotando, verum etiam, aquam naturaliter in eo mixtam, quæque plurimum ad nimium ejus calorem moderandum conducit, quoad per nos licet, arte extrahendam. Quare merito in dubium revocari potest, utrum, Vini, liquorumque ardentium adinventio humano generi utilior fuerit vel perniciosior; etsi enim hi liquores vim habeant spiritus excitantem, cordialem, ventriculumque roborantem, ingentem tamen morborum numerum, ut innuimus, producere solent, & quod magni refert, homines brutis perfimiles reddunt.

Spiritus inflammabiles, saporem habent nonnihil acrem, ac plerumque empyreumaticum, Nonnullis infestum. Ad saporem vero hunc ingratum evitandum plures adinventæ fuerunt compositiones, quibus *Aromatitæ*, vulgo *Ratafia* nomen inditum fuit, nihilque aliud sunt nisi Sp. Vini diversis rebus permixtus. Aromatitæ vario sapore, & odore, ac diversis gaudet proprietatibus, juxta materiam in ejus compositione usurpatam. In Gallia diversæ ejus species admodum exquisitæ componuntur, Aromatitæ videlicet *Cerasorum*, *Mali Persicæ*, *Prunorum*, *Uvæ apianæ*, *Corticum Aurantium*, & *Citræ Mali*, *Nucum Avellanarum*, aliæque quamplurimæ.

De diversis aliis liquoribus e longinquis regionibus nobis advectis sermonem neutiquam instituere cupimus, indicantes solummodo, liquores hosce, quamvis Sp. Vini, præstantiori sapore, scateant, tamen sanitati, si immoderate ingurgitentur, minus noxios non esse.

Alteratione in veterascente Vino oborta, nova prorsus fermentatione, in Acetum convertitur, generosiore Vino rei Medicæ non minus utile. Et revera liquor hicce acidus plura nobis remedia suppeditat, excepto usu ejus vulgatissimo ad alimenta in culinis condienda. Acetum plurimo scaturit acido ab exaltato sulphure semi-volatili reddito, nonnihil olei, ac terræ, magnamque phlegmatis portionem. Sapore penetranti, grato, satis acido, optimoque e Vino confectum Acetum eligatur; adstringens autem est, ac refrigerans, dummodo moderata dosi in usum revocetur, appetitum prostratum excitat, alimentorum concoctioni favet, bilis ardorem compescit, aeris vitia corrigit, singultum ac vomitum quandoque sedat, aptissimumque est in angina, hæmorrhagiisque, si eo parce utamur, e contra enim, stomachum & intestina valde stimulat, nervosoque generi adversatur, nocet præterea gracilioribus, & extenuatis, debili thorace præditis, plurimum tussientibus, difficili respiratione obnoxiiis, & hystericiis. Senes quoque, & melancholici ab eo sese abstineant, aut admodum parce eo utantur.

Quoad ejus Medicum usum, optimum præservativum nobis suppeditat, adversum Febres malignas pestilenciales, & contra Pestem. Usurpatur aut simplex, aut alexiteriis compositum, Ruta nempe, Scordio, Zedoaria, Carlina, Imperatoria, Theriaca &c. uti ex Dimerbroeckio, & Sylvio de le Boe colligi potest, qui Pestis tempore ad sese præservandos feliciter usi sunt, spongia aceto imbuta, sæpius odorata, & cochleari j. ejusdem, mane, jejuno stomacho, deglutito. Notissima est historia *Aceti quatuor Latronum*, cujus infra formulam trademus. Nebulones quatuor simulantes peste affectis opem afferre, magnas furtis suis divitias congefserant, quum autem unus ex iis captus furcæque damnatus fuisset, arcanum suum ad sese liberandum obtulit, liberatusque fuit, tradita Remedii methodo, a quo non solum vice hac, verum etiam pluribus aliis antecedentibus incolumis servatus fuerat. Parte j. Aceti cum aquæ xij. aut xv. æqualibus portionibus mixtura conficitur *Oxyratum* nuncupata, in fomentis Gargarismatis, ac Clysteris forma, usurpanda.

Aceto plura servantur; folia nempe, flores, ac fructus; ejus autem agendi ratio consistit, in spiculis acidis poros corporum, quibus conjunctus est, obstruentibus, aerisque liberum ingressum coercentibus, ac fermentationem, quæ cito ea corrumperet impredientibus.

Vinum præterea sese in doliis depurando, materias utilissimas, ac per-necessarias tam rei Medicæ, quam Chymicæ nobis suppeditat, sunt autem Tartarum, & Fæx Vini. De Tartaro jam superius verba facta sunt *Tomo primo Materiæ Medicæ*. Fæx vero Vini nihil aliud pariter est, nisi Tartarus vasorum vinariorum fundo subsidens, liquidus, viscidioribus Vini particulis permixtus, a quo Acetarii propolæ expressione partem liquidam separant, eamque ad acetum parandum usurpant, magma exsiccat, postea comburitur, & calcinatur loco aperto in magnis foveis in solo excavatis: substantia hæc, prædicta ratione, calcinata, vocatur Fæx Vini calcinata *Cendre gravelée*; exiguis constat frustulis sub-viridibus, Tartaro vulgari cal-

cina.

cinato proximis, parique ratione fixo alkalino acerrimo turget, majori tamen terræ copia, scatet. A Tinctioribus, & Purgatoribus usurpatur. Magnopere detergit, urit, ac resolvit; ex eo autem & calce, Lapis pro Cauteriis conficitur, cujus descriptionem habemus in *Cursu Chymicæ D. Lemery*. In Deplatoriis quoque, fomentisque resolventibus adhibetur. Interne quoque præscribi potest uberiori aquæ copia, soluta, ad obstructions referandas glareososque humores dissolvendos a gr. vj. ad gr. xx. Gabriel Clauderus in suo Tractatu *De Ratione Corpora aromatibus condiendi* Genevæ impresso, asserit, Cadavera a corruptione servari posse, si liquore imbuantur, in quo Fæx Vini calcinata, Salque Ammoniacum simul solutum fuerit. Fæx Vini hæc calcinata loco satis sicco servanda est; facile enim humectatur, liquaturque ob salem Alkalinum in ea stabulantem.

℞. Rad. Alni lotar. ac taleolatim incis. ℥ij. Macerentur frigidè xv. dierum spatio in Vini rubri optimi ℔. ij. vase clauso. Dosis cochlear. j. aut ij. post prandium exhibenda in stomachi, relaxatione, ac gravedine.

℞. Cadum q. l. capacitatis. Infunde Baccas Juniperi probe maturas fere ad medietatem. Optimo Vino albo dein adimple, ac infusa omnia relinque, usque dum Vinum clarescat, dosis a poculo j. ad poc. ij. mane, jejuno stomacho, semihoræ intervallo, aut mensæ tempore propinanda. Vinum autem prædictum adversus Colicam Nephriticam, Calculum, ac Vesicæ glareas conveniet.

Vinum Emmenagogum.

℞. Fol. Roris Marini, & Pulegii ana Man. ij. Sabinæ Man. j. Croci, & Boracis ana ℥ij. Limaturæ Martis ℥j. Macerentur omnia frigide per octiduum in optimi Vini rubri ℔. xij. Coletur deinde Vinum pro usu. Cyathus ex eo j. frigidus præscribetur mane, jejuno stomacho, novem dierum spatio.

℞. Rad. Sigill. Salomonis mund. & taleolatim incis. ℥vj. Infunde xxiv. horarum spatio in Vini albi sextario semis. Fiat deinde colatura, exhibeaturque binis aut tribus exiguis cyathis de die per mensis spatium. Vinum hocce utilissimum deprehenditur in infantum Herniis. Præterquamquod radices ex infusione remanentes contundendæ sunt, ac singulis diebus super Herniam jam refusam apponendæ, eaque, fasciâ, coercenda.

℞. Radicum Iris nostratis, & Enulæ Campanæ lotar. & taleolatim incisar. ana ℥j. Rad. Eringii vulgaris, & Anonidis spinosæ ana ℥℔. Folior. Sennæ mund. ℥vj. Julapæ p. ℥j. ℔. Cinnamomi ℥j. Affunde Optimi Vini albi ℔. iij. & macerentur omnia frigide per octiduum vase clauso. Bini cyathi mane jejuno stomacho, horæ intervallo, jusculumque alterius horæ spatio post extremi poculi sumptionem propinetur. Vinum hocce valet adversum Leucophlegmatiam, & Hydropem Ascitem.

℞. Fol. Sennæ mund. ℔. ℔. Rad. Polipodii, Quercus, & Rubiæ ana ℥ij. Fol. Scolopendrii Man. jv. Absinthii min. Man. ij. Corticis mali Citreæ ℥j. In sacculo ex tela rara omnia concludantur, qui in Cado cum

cum uvarum albarum musti ℥. xxiv. immergetur, fermentatione inde incoacta cooperiatur, relictis sic omnibus, binis mensibus. Extrahatur postea Vinum, serveturque in vasis vitreis probe obturatis. Congruo temporis spatio ejus cyathus unus sumetur jejuno ventriculo, vinique habet aperiendi, ac laxandi, excellitque adversus infimi ventris obstructions.

℞. Summit. Genistæ Man. ij. crassiuscule contusas infunde per biduum in Vini albi ℥. ij. pro infusione Anti-pestilentiali, cujus cyathum parvum mane jejuno stomacho, antequam e domo egrediamur, sumemus.

Acetum quatuor Latronum.

℞. Aceti albi ℥. jv. Infunde Allii talleolatim incisi ℥. jv. Adde Asæ Fœtidæ ℥. j. Radicum Gentianæ ℥. ij. Mithridati ℥. j. Sem. Juniperi pug. j. Omnia simul juncta super cinerarium calidum, aut Solaribus radiis vase probe clauso xxiv. horarum spatio relinquuntur. Vasis vitreis deinde ocludantur post colaturam, ac expressionem. Cochlear unum, mane, jejuno ventriculo ex eo haurietur.

℞. Vitrioli ℥. ij. Rutæ Man. j. Aceti stillat. ℥. j. Maceretur Ruta in Aceto, diei spatio. Coletur deinde liquor infundaturque Vitriolum p. Liquor hicce super candentes tegulas affundetur pro fumigatione ad pravas aeris exhalationes, Pestis tempore, depellendas.

℞. Rad. Zedoariæ & Angelicæ ana ℥. j. Baccar. Juniperi ℥. ij. Fol. Rutæ Man. iij. Aceti optimi ℥. iij. Macerentur omnia, exprimaturque liquor, pro Suffumigio, ac Gargarismate, Pestis tempore usurpari potest.

℞. Piper. & Fol. Pulegii p. ana ℥. j. Aceti optimi coch. ij. M. pro portione iis exhibenda, qui contractione, aut alia de causa pene suffocari videntur.

℞. Zingiberis p. ℥. iij. Aceti optimi ac butyri, ana ℥. j. β. Coque usque ad acetum consumptionem. Residuum contundatur, ac Unguentum conficiatur, e quo caput quinque aut sex vicibus, mane, ac sero oblinietur adversus achores, ac scabiem.

℞. Pul. Fol. Vitis post vindemiam rubescentium ℥. j. Infunde per noctem in Vini albi cyatho, hauriaturque, mane, jejuno ventriculo in mixtu sanguineo.

℞. Vini Rhenani ℥. viij. Infunde xij. horarum spatio Rad. Raphani rusticani ℥. ij. Fiat deinde colatura forti expressione, pro portione decem subsequentibus diebus exhibenda, mane, jejuno stomacho in Cancris, ejusdemque naturæ tumoribus.

V I T I S I D Œ A.

MYrtillus, *Offic.* VITIS IDŒA foliis oblongis crenatis, fructu nigricante, C. B. P. 470. *Inst.* R. H. 608. Vitis Idæa angulosa, J. B. I. 520. *Raii Hist.* 1488. Vaccinia nigra, *Dod. Pempt.* 768. *Lob. Ger.* Vitis Idæa, sive Myrtillus primus, *Tabern. Icon.* 1078. Myrtillus, *Matth. Lonic. Cast.* Vaccinia nigra vulgaris, *Park.* Vitis Idæa vulgaris baccis nigris, *Clus. Hist.* Radix Idæa fructu nigro, *Anguill.* Bagolæ primum genus, *Casalp.* 210. Vaccinia

nia nigra majora, *Frank. Spec.* 38. Myrtillus niger minor, *Rubd. Hort.* 77. Myrtillus minor baccis nigris, *Till. ab.* 47. Vaccinium caule angulato, foliis ovatis ferratis deciduis, *Linn. Hort. Cliff.* 148. Vitis Idæa nigra seu Vaccinium nigrum, Myrtus nemoralis sive montana, Myrtus terrestris seu pusilla vel humilis, Chamæmyrsine, Myrtillus vulgaris Germanorum fructu nigro, Uva Ursi vel Ursina seu Vulpina, *Quorumd.* vulgo *Aivelle*, *Myrtille*, *Raism de bois*, *Bluets ou Morets*.

E radice minuta, lignosa, dura, plerumque sub solo repent, frutex exsurgit pedem, aut pedem cum dimidio altus, qui plures emittit ramos graciles, angulosos, flexibiles, fractuque difficiles, viridi cortice tectos. Folia oblonga sunt, Buxi folia, magnitudine æquantia, minus tamen densa, viridia, levia, ambitu leviter crenato, sapore adstringenti. Ex foliorum alis flores enascuntur monopetali, rotundi cavi, crotali more efformati, brevibus appensi pedunculis albo-subrubris. Hisce autem baccæ sphaericæ succedunt, molles, succo refertæ, adinstar Baccarum Juniperi crassæ, umbilico excavatæ, saturate-ceruleæ, aut sub-nigræ, saporis adstringentis ad acidum accedentis, ac neutiquam ingrati, in quibus plura concluduntur semina satis exilia, dilute-rubra. In solo sterili, incultis in locis, ac montanis in sylvis ventorum impetu divexatis, ericæ inter, ac nemora, & in vallibus desertis, humidis, & umbrosis occurrit. Planta hæc, Majo floreat, Julioque fructus ad maturitatem perducuntur.

Myrtillus Analyfi Chymica plurimum salis essentialis terrestris, atque olei largitur. Ex ejus baccis succus elicitur, inspissaturque in syrupum satis densum, adinstar Sapæ, parum Sacchari addendo. Compositio Rob vocatur, excellit autem adversum ventris fluxum, & ad bilis effervescentiam cohibendam. Fructus etiam prædicti exsiccantur, pulverisque forma a ʒj. ad ʒij. exhibentur, aut decoctione, ad ʒß. usque, adversus Dysenteriam. S. Pauli credit Myrtillorum succum, genuini Myrti succo Antiquorum, & Acaciæ ob adstringendi efficaciam substitui posse. Nonnulli Cataplasma hujusce arbusculæ semine, saleque vulgari, confectum, thoraci apponunt, ad lac dissipandum, aut ad ejus secretionem impediendam. Nonnulli caupones Vino albo ruborem fructu prædicto conciliant, baccarumque succo Vini quantitatem adaugent; adulteratio hæc satis reprobanda, minus tamen præ aliis hennimum usitatis periculosa est. Eodem succo utimur, ad lintea, chartamque caruleo colore inficiendam. Pastores, ac montanæ gentes, fructu hocce, magna voluptate, vescuntur: ejus enim dulcedo, quadam aciditate permixta, satis grato sapore palatum afficere solet.

U L M A R I A.

U L M A R I A, *Offic.* Barba Capræ floribus compactis, C. B. P. 164. Ulmaria, J. B. 3. 488. *Inst.* R. H. 265. *Raii Hist.* 623. *Clus. Hist.* 198. *Lugd. Hist.* 1081. *Camer. Hort. Tabern.* Regina Prati, *Dod. Pempt.* 57. *Ger.* Ulmaria vulgaris, *Park.* Barbi Capra, & Ulmaria vulgi, *Lob. Icon.* 711. *Potentilla prima*, *Anguill.* *Argentilla major*, *Thal.* *Medefusium*, *Cord. Hist.* Regina Prati, & Ulmaria quorumd., *Gesn. Hort.* Barba Capræ prima, *Trag. Lonic.* *Filipendula* foliis pinnatis, folio impari trifido, *Linn. Flor. Svec.* 147. Barba Capri vulgatiore, *Barbula Caprina prior*, *Ægopogon pratense*, *Flabellum Sancti*

Joan.

Joannis, Apum herba, Rhodera forte Plinii, Nonnull. vulgo *Reine des Prez*, *petite Barbe de Chèvre*, *Vignette*.

Radice est satis crassa, digitum longa, odora, externe sub-nigra, saturate-rubra interne, pluribus sub-rubris stipata fibris. Caulem vero emittit tripedalem, erectum, angulosum, levem, sub-rubrum, firmum, cavum, ramosum. Ejus folia alterna sunt, pluribus aliis oblongis foliis conflata, ad modum fere Filipendulæ, & Agrimonix ambitu denticulato, rugosa ac viridia superne ut in Ulmo, sub-albida vero inferne. Flores exigui sunt, racematim dispositi in caulis, ramorumque extremitate, pluribus constantes foliis sub-albidis, rosaceis, odore grato, qui tandem abeunt in fructum pluribus constantem vaginis tortilibus, capitatis, in quarum singulis minutissimum semen occluditur. Aquaticis in locis, in fossis humidis, in pratis depressioribus, in marginibus fluviorum, rivulorumque abunde luxuriat planta hæc, Junio, Julioque florescit, semenque Autumno ad maturitatem perducitur.

Ulmaria nuncupatur, *Ulmair*, aut *Ormaire* vulgo, ejus enim folia aliquam cum foliis Ulmi affinitatem habent, *Barba-Capra* vero, quia ejus flores quoquomodo talem figuram habent; *Vignette* denique, quasi *petite Vigne*, ob suavem floris odorem ad Vitis florem accedentem.

Ulmariæ folia herbæ salitæ, ac viscidæ saporem habent, chartam cæruleam exiguo rubore inficiunt, saturatius autem idem a radice præstatum, quæ styptica est, & amariuscula. Verisimile autem videtur, salem ejusdem plantæ, Salis Ammoniaci naturam attingere, plurimo autem sulphure, ac terra sociatum esse; Analyti autem Chymica liquores acidos, salem volatilem concretum, plurimum Sulphuris ac terræ largitur: hinc vim habet sudorificam, cordialem, & vulnerariam. Ejus radicem decoctio aptissima est in malignis febribus, ac radici Scorsoneræ anteposenda. In Officiis quoque aqua stillatitia ejus florum, ac foliorum servatur, quæ ad $\frac{3}{4}$ jv. ad $\frac{3}{4}$ vj. exhibetur in potionibus cordialibus, & diaphoreticis. Vinum, in quo *Ulmariæ* radix decocta fuerit ventris fluxus sanat, dysenteriam, ac plagas internas. S. Pauli vero asserit in postremo hocce morbo, mira expertum fuisse. Hujusce radicis Extracti $\frac{3}{4}$ j. sudorifica facultate donatur, dummodo in ejus usu binis, aut tribus diebus perseveretur, ut ejusdem effectus sensibilior appareat, alia enim extant sudorifica, e quibus una tantum dosi nihil juvat. Mane itaque Extracti radicis *Ulmariæ* $\frac{3}{4}$ j. exhibenda est, eademque dosi, post prandium, ac sero cum Laudani gr. j. repetenda, bi-duo, aut triduo, si opus sit. Ejusdem radicem decoctio detergens est, & ad vulnera, & ulcera accomodata. Contundi pariter possunt, ac Cataplasmatismatis forma iis applicari. Folia vero tenera & flores, in Vino, Cerevisia, aut Hydromelle infusi, iis odorem, saporemque gratissimum conciliant adeo, ut quamdam cum Cretensi Vino, sub Vini Arvisii nomine cognito, similitudinem adipiscantur.

Ulmariæ radix usurpatur in Aqua Generali, ejusque folia in Aqua Laetis Alexiteria *Pharm. Paris*.

R. Aquæ distillatæ *Ulmariæ* & Cerasor. nigror. ana $\frac{3}{4}$ iij. Syrupi Caryophyllor. & Limonum ana $\frac{3}{4}$ ss. M. pro Julapio cordiali in animi deliquiis, ac syncope aptissimo.

R. Aquæ *Ulmariæ* $\frac{3}{4}$ iij. Aquæ Epidemicæ, Aquæ Theriacalis, & Syrupi de

de Diacodio ana $\mathfrak{z}$ β . Antimonii Diaphor. $\mathfrak{z}$ j. Theriacæ $\mathfrak{z}$ ij. Sp. salis Ammoniaci gut. xij. M. pro potione Diaphoretica.

R. Rad. Ulmarie & Bardanæ lotar. & taleolatim incisar. ana $\mathfrak{z}$ j. Fol. Cardui Benedicti, Ulmarie, & Scabiosæ ana Man. j. Coque in $\mathfrak{ss}$. aquæ viij. ad quartæ partis consumptionem. Fiat deinde colatura pro pti-sana sudorifica in malignis febribus convenientissima.

R. Aquar. Ulmarie & Hederæ terrestris ana $\mathfrak{z}$ ij. Aquar. Scordii, ac Juniperi ana $\mathfrak{z}$ j. Anti-Hæstici Poterii gr. xij. Theriacæ $\mathfrak{z}$ β . Spermat. Ceti in aqua Cinnamomi soluti $\mathfrak{z}$ j. Syrupi Gnaphalii $\mathfrak{z}$ j. M. pro potione vulneraria cochleatim fumenda adversum plagas internas.

U L M U S.

ULMUS, *Offic.* Ulmus campestris & Theophrasti, C. B. P. 426. *Inst.* R. H. 601. Ulmus, J. B. r. 139. *Dod. Pemp.* 837. *Math. Trag.* Ulmus vulgarissimus folio lato scabro, *Ger. Emac.* 1480. *Raii Hist.* 1425. Ulmus vulgaris cum Samarris, sive seminibus suis, *Park. Theat.* 1404. Ulmus in planis proveniens, *Anguill.* Ulmus nostras sive Italica, *Plin.* Ulmus fructu membranaceo, *Linn. Hort. Cliff.* 83. Ulmus vulgarior seu Ptelea Græcis, Arbor Cimicum seu Culicum Serapionis & Arabum, *Quorund.* vulgo Orme, Ormeau, Ormille, *Arbre ou pauvre Homme.*

Radice est crassa, dura, lignosa, utrinque late sese in solo expandente, quæ magnam emittit arborem satis brachiatam, caudice crasso, cortice recto, rimis hiantes, rudi, externe cinereo-subrubro, interne subalbido, & flexibili, ligno robusto, duro, sub-flavo, ad rubeum accedente. Folia satis lata sunt, rugosa, rudia, venosa, alterna, oblonga, ambitu crenato, acuta, saturate-viridia, brevibus appensa pedunculis, per longum nervo stipata, minus in una facie quam in alia sese extendente. Flores qui summis in ramis folia præcedunt infundibulum tentorii in modum efformatum mentiuntur, incisi sunt, pluribusque exiguis staminibus obscuris ornati, hisque deciduis occurrit fructus membranaceus, in foliolum semi-ovale ac fere complanatum efformatus, vertice plerumque excavato, centro elevato, in quo capsula membranacea, ac pyriformis reperitur, minutum, tenerum, planum, succulentum, saporeque gratum semen occludens. Arbor hæc in arvis, pratis, ac sylvis, in solo fertili, & humido, secus rivulos, ac fluvia crescit, floret autem Martio, & Aprili, semenque, *Samarâ*, aut *Sameva* nuncupatum, Majo ad maturitatem devenire solet; segniter admodum incrementum capit, optima tamen est ad sylvas conficiendas, strata viarum exornanda, atque aditus, *Ormajes*, aut *Ormoses* nuncupatos; majores nostri vero in postica adificiorum parte frequentes Ulmos plantabant, ad umbram, deambulationemque capiendam, visumque ornatissimo prospectu delectandum, necnon ad ligna, pro bruma, & carrorum fabrilis opus, comparanda. In Italia vero, quum Vites altæ admodum sint, ad eas fulciendas, atque alligandas Ulmus inservit, vocaturque *Ulmus marita*, Ulmus scilicet cum Vite junctus. Evelynus asserit, nullam fortasse arborem adesse, quæ translationem adeo facile subeat, nam post viginti annorum cursum hoc fieri posse, feliciter expertus est in Ulmo, cujus truncus humano corpore duplo crassior erat.

Analyſi Chymica plurimum olei, ſaliſque eſſentialis Ulmus largitur. Ejus cortex ac folia ſucco turgent, mucilaginoſo, ac viſcido, quoad vulnera conglutinanda apta ſunt, ejuſque radicum decoctio uſurpatur adverſum omnes ſanguinei effluxus ſpecies, ac præſertim contra Pulmonis, ac Uteri Hæmorrhagias. In *Ephemeridibus Germanicis* anno 1727. pag. 429. extat Obſervatio D. Erneſti Gothod Struvii, qui aſſerit, quamplurimos ſanſſe Hydrope Aſcite affectos decoctione corticis Ulmi pro potu ordinario exhibita, quinque aut ſex hebdomadarum ſpatio; admonet autem, ne prima die a remedio mutationem ullam attendamus, quinimo quandoque inflationem augeri, paucis vero elapſis diebus urinæ vias aperiri, fluxumque copioſum, ac conſtantem, ſollicitam ſanationem prænuntiare.

In Ulmi foliis plerumque veſicæ reperiuntur ſeſe ad pugni uſque craſſitatem inflantes, figura ſua, tubera æquantes, liquore turgidæ, in quo ſubvirides culices natantes perſpiciuntur, linteo, Baſſamum hoc naturale coſatur, ad culices ſeparandos, magnoque emolumento uſurpatur ad recentia vulnera, ac contuſiones: cum eo ab Italis, Provincialibusque ruſticis Hyperici ſummitates infunduntur; liquor rubeſcit, & adinſtar Olei Olivarum diutiſſime ſervatur, quo magis enim veteraſcit, eo melior efficitur. Matthiolus vero aſſerit, liquorem hunc, abſque ulla ſummitatum Hyperici miſcella, infantum hernias ſanare, dummodo eo obliniantur; & Fallopiuſ teſtatur, nihil utilius ad vulnera conglutinanda inveniſſe. Rajus denique aſſerit, corticis Ulmi decoctionem ad ſyrupi conſiſtentiam redactam, tertia Sp. Vini parte addita, optimam eſſe ad Iſchiaticum dolorem ſedandum, ſi linimento hoc calido pars affecta foveatur. Ulmi lignum uſitatiffimum eſt apud carrorum fabros, adhibeturque ad axes, modiolas, aliaque plurima fabre-facienda.

Mucilago corticis medii Ulmi uſurpatur in Emplaſtro de mucilagine *Pharm. Pariſ.*

℞. Corticis medii Ulmi junioris ℥jv. Coque in aquæ ℔iij. ad medias. Colaturæ adde Syrupi Rubi idæi, & Moror. ana ℥j. ſ. pro Gargarifmate, adverſus aphthas, linguæ aſperitates, & oris, fauciumque ulcera.

℞. Cort. Ulmi ℥vj. Glycyrrhizæ ℥ſ. Uvæ colatura mundatæ gr. xx. Roſar. rubrar. pug. ij. Coque in aquæ ſ. q. ad ℔ſ. Fiat colatura, in qua diſſolve Oxymellis ſimplicis, & Mellis Roſati ana ℥ij. pro Gargarifmate in Variolis aptiſſimo.

U M B I L I C U S V E N E R I S.

INter diverſas ejuſdem ſpecies a nobis cognitæ, duæ præcipue in uſum Medicum venientes a nobis deſcribentur.

UMBILICUS VENERIS, *Offic.* Cotyledon major, C. B. P. 285. *Inſt. R. H.* 90. Cotyledon vera, radice tuberofa, J. B. 3. 683. *Raii Hiſt.* 1878. Umbilicus Veneris, *Ger. Matth. Lac. Turn. Cæſalp. Caſt. Lugd. Hiſt. Tabern.* Umbilicus Veneris vulgaris, *Park.* Cotyledon, Umbilicus Veneris *Cluſ. Hiſt.* 63. Cotyledon prima ſeu major, Umbilicus Veneris major, Umbilici Veneris ſpecies prima, Umbilicus terræ, Hortus Veneris, Acetabulum, Scytalium, Cymbalium majus, Herba Coxendicum Plinio, Scatum Cæli & Scatellum vel

Sca-

Scatuncellus Manlio, Nonnull. vulgo le grand *Cotyledon* ou *Nombril de Venus*, les *Escudes* ou *Escuelles communes*.

Radice est tuberofa, carnosa, alba, inferne exilibus fibris stipata. Folia emittit rotunda, densa, pingua, succo referta, tenera, pelvisformia, longis caudis appensa, dilute-viridia, sapore viscoso, ac insipido: hæc inter gracilis erigitur caulis, fere semipedalis, quandoque simplex, quandoque in plures ramos divisus, pluribus exiguis ornatos floribus campaniformibus, in fistulam elongatis, pluribusque cuspidalibus incisionibus donatis, albis, aut purpurascentibus, staminibus denis, apicibus rectis. In eorum locum numerosi fructus succedunt pluribus membranaceis vaginis constantes, capitati, longitudinaliter sese aperientes, ac minutissima semina ocludentes. In scopulis, vetustis parietibus, locisque saxosis, & calidis crescit planta hæc, Aprili, ac Majo floribus decoratur, tunc autem folia marcescunt, in plurimis Gallie Provinciis haud raro occurrit, in hortis autem difficile colitur; apparet autem Autumno exeunte, ac Hyeme folia conservat.

Observatur autem, bina, aut tria prima inferna folia, neutiquam rotunda esse, eorumque caudam non in centro, sed aliquantulum lateraliter intrudi. *Cotyledon*, sive *Umbilicus Veneris* nuncupata fuit planta hæc, eo quod ejus folia inferne ut plurimum concava sunt, aut cava adinstar infundibuli, aut umbilici.

Umbilicus Veneris alter, *Offic. Cotyledon* radice tuberofa longa repente, *Mor. Hort. Reg. Bles. Inst. R. H. 90. Raii Hist. 1878. Cotyledon* flore luteo, radice tuberofa longa repente, *Ast. Ac. R. Par. 73. Cotyledon* flore luteo maxima, *Herman. Cat. Leyd. Cotyledon* altera, *Umbilici Veneris* species secunda, *Nonnull. vulgo le Cotyledon ou Nombril de Venus à fleur jaune*.

Radice est longa, repenti, & vivaci, folia speciei præcedenti proxima, propellente, nonnihil tamen latiora, compactiora, caudam versus ad aperta, ambitu crenato, quæ inter caulis elevatur rotundus, firmus, sub-ruber, nonnullis exilioribus vestitus foliis, in plures divisus ramos, luteis floribus onustos, qui scilicet spicæ in morem locantur, monopetali sunt, campaniformes, quinque cuspidibus distincti, calyceque suffulti longo, ac subviridi. Hisce vero evanescentibus capsulæ quinque oblongæ, acuminatæ, subvirides, seminibus minutissimis, ac rufescentibus scatentes succedunt. E Lusitanico Regno plerumque nobis advehitur planta hæc, in curiosorum hortis colitur, in quibus facile servatur, Junioque florescit. Hyeme etiam perdurante folia virescunt, Majo autem marcescunt, ut vestigia eorum tantum vix remaneant.

Prima *Umbilici Veneris* species usitatior est apud Medicos, postrema quoque huic substitui potest. Ejus folia sapore gaudent viscido, & aquoso. A Dioscoride, & Galeno maxime refrigerans censebatur. Certum est, optimos in externis inflammationibus effectus progignere, ac facile Sedo maj. substitui posse, iisdem enim viribus pollet; usurpatur autem in Unguenti Populei confectio, quod mirifice temperat aut in adustionibus, aut in hæmorrhoidali dolore. Quamvis autem planta hæc plurimo phlegmate, ac oleo oneretur, nonnihil tamen habet salis volatilis. Eiusdem inter duos scilicet contusæ ad hæmorrhoides sane utilissima admotione evincitur, eandem partibus suis mucilaginosas, fibras nimis tensas relaxare, saleque volatili stagnantem, ac densum sanguinem excutere atque resolvere.

Dioscorides demum & Galenus testantur, ejus succo interne sumpto, calculus, sabulumque e renibus detrudi; similibus vero in morbis recentiores Medicos ab hac fese penitus abstinentes videmus.

Umbilici Veneris folia usurpantur in Unguento Populeo *Pharm. Paris.*

U N E D O.

UNEDO, sive Arbutus, *Offic. Arbutus folio serrato, C. B. P. 460. Inst. R. H. 598. Arbutus, Comarus Theophrasti, J. B. 1. 83. Arbutus Dod. Pempt. 804. Ger. Park. Raii Hist. 1576. Matth. Arbutus sive Unedo Lob. Adv. Comarus, seu Comarum, Arbutum Memacylum seu Memacylon Græcis, Cerasus marina Calabris, Fragorum Arbor, vel Fragum Arboreum, Fraga montana Poetarum, Quorund. vulgo Arbousier, ou Fraiser en Arbre.*

Radix satis crassa, dura, lignosa arbusculam effert, trunco, cortice, testato, rudi, rimisque hiante, pluresque sub-rubros ramos, in vertice, propellente. Folia oblonga sunt, satis lata, Laurinis fere similia, densa, levia, perpetuo viridia, ambitu elegantissime crenato. Flores monopetali sunt, crotalumque mentiuntur quinis distinctum spiculis albis, venustis, Liliis convallibus, proximis, racematim distributis, odore grato, staminibusque denis capillaribus, apicibus inclinatis. Flores subsequuntur fructus Fragis quodammodo similes, crassiores tamen, sphaerici, carnosi, primum flavi, dein per maturitatem late-purpurei, sapore austeriusculo. Fructus autem prædictus Unedo, aut Arbutum nuncupatur, Græce vero Comarum, aut Memacylon, Gallice autem Arboux; quinque discriminatur cellulis, in quibus plura conduntur semina minuta, oblonga, ossea. Abunde crescit arbuscula hæc in Italia, Hispania, Occitania, & Provincia in locis montanis, in sylvis inter dumeta; juxta Clusium, semper aut floribus, aut fructibus onusta apparet, ac quandoque etiam floribus, fructibusque una simul vestita; præcipue vero Julio, ac Augusto florescit; alteroque anno fructus ad maturitatem perducitur. Merula ac Turdi non minus, quam mulierculæ, puerulique Arbutis delectantur. Virgilius vero testatur, flores ab Apibus in deliciis haberi, folia vero a Capreolis. Belonus autem nos edocet, Cretæ, & in vallibus, Athos monti, proximis, ad tantam proceritatem ascendere, ut altiores arbores adæquet, fructumque pariter Malum crassitie æquare, colore instrui rubro, nigrescente, majorique mollitie, saporisque gratia, Arbuti vulgaris fructu, præditum esse.

Quamvis adstringendi facultas, tam in foliis, quam in cortice, fructuque manifesta sit, Unedo tamen vix in re Medica usum habet; quare ejus decoctione, ad ventris fluxus sistendos, uti merito possumus. Amatus Lusitanus asserit, aquam distillatam ex floribus, foliisque ejusdem adversum Pestem excellere, & ad humorum malignitatem debellandam, quum præcipue morbi initio exhibeatur. A Matthiolo autem C. C. pp. additur. Sebizius cum aliis credit, ejusdem fructum stomacho noxium esse, caputque lædere posse: hinc ab eo Unedo, quasi unum edo nuncupatus fuit, ultra enim perniciosus pronuntiatur: quod nobis adhuc comprobandum videtur, Clusius enim ait, quod etiam a Garidelio confirmatur, qui testatur, eosdem in Provincia vulgarissime ac tuto pro esu usurpari.

Arbuta lignum album est, peculiaribusque operibus dicatum, necnon ad optimos carbones parandos inservit.

U R T I C A.

DE tribus ejusdem speciebus in Officinis usitatis verba faciemus.

URTICA major, *Offic.* Urtica urens maxima, C.B.P. 232. *Inst. R. H.* 534. Urtica vulgaris major, J. B. 3. 445. *Raii Hist.* 160. Urtica urens altera, *Dod. Pempt.* 151. Urtica major, *Brunf. Fuchf.* Urtica major, sive sylvestris asperior, *Tabern. Icon.* 534. Urtica major vulgaris & remedia sylvestris, *Park.* Urtica urens maxima sterilis vel fertilis, *Ponted. Anth.* 210. Urtica foliis cordatis, amentis cylindræis, sexu distincta, *Linn. Flor. Lapp.* 374. Urtica urens vulgatio, Urtica perennis mas & femina, Urtica communis major, *Quorumd.* vulgo la grande Ortie piquante, l'Ortie vivace l'Ortie commune.

Ei radix est minuta, fibrosa, in longum serpens, sub flava; caules vero emittit tripedales, quadratos, striatos, rigidos, urenti lanugine tectos, cavos, ramosos, binis invicem oppositis vestitos foliis, oblongis, latis, acuminatis, ambitu denticulato, pilis penetrantissimis, ac urentibus, stipatis, longiusculis caudis, appensis. Summis caulibus, ramisque e foliorum alis flores prodeunt, ramosis racemis dispositi, pluribusque conflati staminibus, calyce suffulti quadripetalo, herbido; hi autem flores nullum post se semen relinquunt. Hinc Urticæ mas, ac Urticæ femina, ut in Cannabi distinctio oboritur: Urtica mas e caulibus nunquam florentibus acutas emittit capsulas, sarissæ ferrum mentientes, tactu pungentes, semenque ovale, planum, splendidumque continentes. Urtica vero femina flores tantum progignit, nullosque fructus, ut vulgari ratione loquamur; Botanici enim proprie flores mares eos potissimum esse pronuntiant, quos nulla semina subsequuntur, flores deinde feminas, quos revera subsequuntur. Ubique fere abunde luxuriat planta hæc in locis præcipue incultis, & fabulosis, in sepibus, fossisque, prope muros, in sylvis præterea, atque hortis; Junio florescit, ejusque semen Julio, & Augusto maturitatem acquirit; folia vero, ut plurimum, singulis annis, Hyeme marcescunt, radix autem neutiquam perit, ac Vere primum accedente recentia folia producit. Radices, folia, ac femina in usum Medicum veniunt. Tela quoque ex ejus caulibus, uti ex Cannabi parari potest. *Linnaeus* asserit, ejus juniora furcula una cum leguminibus esse decoquenda. Urtica vulgaris, radicem, caulium ac foliorum colore, quandoque variare solet: tunc autem Urtica rubra, aut Urtica lutea, aut semicana vocitatur.

Urtica minor, *Offic.* Urtica urens minor, C.B.P. 232. *Inst. R. H.* 535. Urtica minor annua, J. B. 3. 446. Urtica urens minima, *Dod. Pempt.* 152. Urtica minor, *Ger. Raii Hist.* 161. *Brunf. Fuchf. Cord. Lob. Tabern.* Urtica tertia *Matthioli*, *Engd. Hist.* 1244. Urticoides urens, *Ponted. Anth.* 210. Urtica minor urens, foliis eleganter variegatis, caule intorto rubente, *Rudb. Lapp.* 100. Urtica foliis ovatis, amentis cylindræis, Androgyna, *Linn. Flor. Lapp.* 375. *Hall. Helv.* 178. Urtica vulgaris minor, Urtica minor & acrior, *Cania Plinii* acrior, *Quorumd.* vulgo la petite Ortie, ou l'Ortie griesche.

Huic radix est simplex, satis crassa, alba, exiguis stipata fibris, annua; Caules profert semipedales, aut pedem nusquam superantes, satis crassos, quadratos, duros, striatos, ramosos, urentes, minus, quam in præcedenti elatos. Folia bina invicem opposita sunt, breviora, ac obrusiora Urticæ maj. foliis, marginibus profunde incis, adurentia, saturate viridia, longis caudis appensa. Flores staminibus suis, racematim, admodum crucis in foliorum alis locantur, coloremque herbidum habent; alii mares, seu steriles, alii vero feminæ, sive fœcundi eodem e caule prodeunt; hisce vero secundis decidentibus exiguæ capsulæ præsto sunt, quæ binis foliolis simul junctis constant, ocluduntque semen minutum, oblongum, planum, lucescens, sub rubrum. Secus ædificia, in locis incultis, inter rudera, ac in hortis olitoriis crescit planta hæc, in quibus semine singulis annis innovatur, frigoris enim rigorem sustinere haudquaquam potest. Herba præsertim a Medicis usurpatur.

Urtica Romana, *Offic.* Urtica urens, pilulas ferens, prima Dioscoridis, semine Lini, C.B.P. 232. *Inst. R. H.* 535. Urtica Romana, sive mas cum globulis, J.B. 3. 445. Urtica urens prior, *Dod. Pempt.* 151. Urtica Romana, *Ger. Park. Raii Hist.* 161. Urtica sylvestris, sive Romana Officinarum semine Lini, *Lob. Adv.* Urtica prima, *Matth. Lac. Casalp. Cast. Tabern.* Urtica prima Matthioli, *Lugd. Hist.* 1243. Urtica Græca sive Romana, & aspera Dioscoridis, *Fuchs.* Urtica Romana seu peregrina, & elegantissima, *Trag.* Urtica Dioscoridis, aliis Cnide dicta, Urtica urens major & prima, Urtica mascula sive mas, Urtica sylvestris asperior, Urtica pilulifera seu pilulas rotundas ferens, Urtica Italica sive hortensis, *Nonnull.* vulgo l'Ortie Romaine, l'Ortie Grecque, ou Ortie male.

Radicem habet fibrosam, sub-luteam, annuam, caulem vero quatuor, vel quinque pedum altitudinis, rotundum, debilem, ramosum, exiguis rigidis, pungentibusque spinis stipatum, foliisque oppositis, latis, acuminatis, ambitu profunde inciso, rudi, urenti, & lucenti lanugine tectis. E foliorum alis ad ramorum fere, cauliumque extremitatem flores enascuntur, binis præcedentibus speciebus, similes. Marcescentibus vero floribus, globuli virides præsto sunt, totidem scilicet exigui fructus, rotundi, pisiformes, exiguis spiculis horrescentes, longis appensi pedunculis, pluribus constantes capsulis, bifariam sese aperientes, semenque condentes ovale, acutum, planum, glabrum, lubricum, tactu læve, adinstar seminis Lini. Tam in frigidis, quam in calidis regionibus, in sepibus, pratis, sylvis cædis, & umbrosis crescit planta hæc, rarius tamen præ binis aliis occurrit, ac ad ornatum in hortis feritur. Æstate floret, ac Julio, & Augusto semen ad maturationem perducitur; frigori vero neutiquam resistit, atque singulis annis perit. Semen præcipue in usum revocatur.

Urtica ab urendo nuncupata fuit, rigida enim, acuta, & exilissima lanugine obtegitur, qua tangentium cuti adhærens, eam penetrat, nervisque eundem doloris sensum communicat, ac si pars ignem tetigisset, urentem calorem, pustulas, pertinacesque pruritus excitando, quibus, omnibus occurrere possumus, Oleo Olivarum, Oleo rosato, Nicotianæ succo, ejusdem Urticæ folio superapposito, aut ejusdem plantæ succo expresso juxta Parkinsonum. Hooek vero Microscopio detexit, Urticam acutissimis spiculis contextam esse, quorum basis, vesicula constat liquore acri, mordificanti, ac venefico re-

fer.

ferta, cuspis vero substantia durissima, foramine instructa, quo liquor per puncturam in cutem intruditur, doloremque excitat. Langius econtra id omne pernegat, asserendo, nec vesiculas, nec cavitates, nec foramina Urticæ, de quibus celebris Observator Hook verba fecit, Microscopio quantumvis exquisitissimo, nunquam potuisse percipere.

Ex tribus Urticæ usque adhuc recentis speciebus folia saporem habent insipidum, glutinosum, nec chartam cæruleam rubro colore inficiunt: radices vero hoc admodum infirme præstare solent, quæ insipidæ pariter sunt, ac stypticæ: hinc conjectari licet, omnes Urticæ species sale scatere ad terræ naturalem salem accedente, conflato scilicet, Nitro, Saleque marino: sal vero hoc in plantis prædictis, plurimo viscoso phlegmate irretitur, magnaue sulphuris, partiumque terrestrium copia, sociatur: Analyseos enim Chymicæ ope ex Urticis sal volatile concretum, plurimum sulphuris terræque, pluresque liquores, sal acre, & acidum manifesto indicantes eliciuntur. Hinc verisimile videtur harumce plantarum phlegma a particulis terrestribus potius, quam ab acido condensari: phlegma autem hoc condensatum, quod profecto adest in magna copia, omnino ab igne destruitur: Nil inde mirum, Urticas detergentes esse, diureticas, & ad liquorum circulum restituendum aptas, phlegmate enim hocce glareoso, magna salis acris, & sulphuris energia moderatur.

Tam interne, quam externe usurpatur planta hæc. Urticæ succus depuratus, vel simplex, vel post levem ebullitionem sanguineum sputum, narium hæmorrhagiam, fluxumque hæmorrhoidalem sistendi vim habet, & dysenteria, fluoribusque albis adversatur ab ʒij. ad ʒjv. aut solitarie tepidus, aut æ. q. jusculi permixtus. Foliis vero ejusdem ad modum Theæ infusis utimur contra arthritidem, rehumaticos affectus, calculum, glareasque in renibus, & vesica stabulantes: eadem præterea infusio optima quoque est pro Gargarismate in faucium morbis. Ejus etiam surculi in jusculo decocti sanguinem depurant; ejusdemque plantæ ptisana plurimum reputatur in Febris malignis, Variolis, & Morbillis. Emulsionem quoque eadem aqua, ac ejus feminibus parari possunt. Syrupus, racemorum Conserva, & Extractum iisdem viribus insigniuntur: Urticæ quoque radices Saccharo condiuntur, usurpanturque magno emolumento adversum icterum, antiqua in tussi, asthma humido, ac pleuritide ad expectorationem procurandam, præsertim si folia tusa Cataplasmatibus more parti affectæ apponantur. Succus quoque prædictis in morbis exhiberi debet. Remedium in odo describendum Parisiis usitatissimum est, & in Pleuritide ut plurimum mira præstat.

℞. Urticæ Romanæ recentis. Man. ij. vel iij. Contunde leviter, & coque in ʒjv. optimi Olei Olivar. & Vini cyatho. Fiat colatura, exhibeturque ægro probe cooperto ad sudorem provocandum. Magma vero parti affectæ, quam possibile est calide, applicetur. Aprius vero tempus est pro eo usurpando, post secundam, aut tertiam sanguinis missionem, tertia scilicet morbi die nondum præterlapsa.

Extrinscus vero Urticæ Cataplasma emolliens est, ac resolvens, aptumque ad tumores, inflammatione sociatos, referandos, arthriticos solatur, ac tumores quandoque, & ganglia dissipat. Plures etiam tam veteres, quam recentiores Medici, tamquam optimum adversum Ischiadem, & Paralyssim

commendant, si affectæ partes fasciculo Urticæ ad ruborem usque plectantur, Vinoque calido deinde abstergantur. Plures extant Observationes sanationum hacce methodo peractarum, qua debilioribus, extenuatisque in partibus sanguis, spiritusque revocantur, eorumque circulatio restituitur.

Urticæ semen usurpatur in Syrupo Composito Althææ, & Unguento Martiato, *Pharm. Paris.*

℞. Succī Urticæ Rom. depur. ℥ij. Vini albi ℥jv. M. exhibeaturque mane jejuno stomacho novem dierum spatio in calculo, ac mejendi difficultate.

℞. Rad. Urticæ, & Consolidæ maj. ana ℥j. β. Fol. Millefolii, & Plantaginis ana Man. j. Cort. Malor. Punicor. & Gummi Arabici ana ℥ij. Sem. Papaveris albi ℥β. Coque in aquæ ℔iij. ad medias. Colaturæ adde Syrupi de Rosīs siccis ℥jv. Sacchar. Saturni ℥j. Croci Martis adstringentis ℥jv. Pro decoctione, cujus ℥jv. bis de die exhibebuntur in spūto sanguineo, narium hæmorrhagia, hæmorrhoidumque immoderato fluxu.

U S N E A.

USNEA Humana, *Offic.* Muscus ex Cranio, J. B. 3. 764. Muscus ex Cranio humano, *Tabern. icon. & Hist.* Muscus Cranio humano innatus, *Raii Hist.* 117. Usnea seu Muscus Cranii humani, Usnea Microcosmi, Muscus de Calvaria humana, seu Cranio hominis suspensi, & strangulati, vel rota necati innascens, Muscus ex Craniis hominum violenta morte peremptorum, Flos Cranii, *Quorumd.* vulgo *Usnèe Humaine*, ou *Mousse de Crane humain*.

Juxta Lemeryum, Usnea Humana nihil aliud est, quam Muscus vulgaris, sub-viridis, binis, aut tribus lineis altus, inodorus, sapore falso, in craniis cadaverum utriusque sexus diutius aeri espositis innascens: plantula hæc in Anglia, & Hibernia præcipue occurrit, in craniis hominum suspensorum, & strangulatorum, eorum enim membra adeo firmiter, ære textili, patibulo alligantur, ut plurimum annorum spatio, post carnis, putredine, ac ære, consumptionem, integra ossa remaneant. In ossibus quoque humanorum cadaverum dudum aeri aperto objectis Usnea reperitur, non adeo tamen in pretio habetur, quemadmodum Usnea Cranio innata.

Juxta alios duæ Usneæ humanæ extant species; Prima Officialis ex Hibernia advecta, estque species Musci vulgaris terrestris, Adianti aurei capitulis, nihilque differt a Musco super Tiliam, saxos, arboreque enascente; hinc non adeo facile distingui potest. D. Doody Pharmacopola Londinensis, celeberrimusque Botanicus observavit, Usneam quoque progigni in equorum & boum divulsorum ossibus. In craniis autem præcipue occurrit in solo humido stratis.

Alterā vero crustacea est, e craniis humanis ad crustæ modum producta, more Lichen saxatilis, sive Lichen petræi; ab Auctoribus autem hæc postrema antecedenti præfertur, tamquam, peculiari ad plures morbos energia, utilissima. Referente Rajo species est Lichen, superne cinerei, inferne nigri coloris, ambitu fimbriato, pene inciso, absque caule, arborum expansa corticibus, aliisque corporibus, quibus adhæret.

De Usnea vulgari, Muscus arboreus villosus a *Jo. Bauhino*, nuncupata, hic neutriquam verba faciemus, nihil enim aliud est, nisi Musci arborei, aut potius Lichen species sub-albida, & filamentosa, quæ in regionibus calidis, in vetustissimis arboribus frequentissime occurrit, in *Quercu* scilicet, *Populo*, *Ulmo*, *Betula*, *Malo*, *Pyro*, *Pinu*, *Abiete*, *Larice*, & *Citro*, cujus pulvis basis est Pulveris Cyprii, vulgo *Corps de Cypr gris*.

Usnea denominatio est ab Alchymistis Paracelsi sectatoribus proveniens, apparenter vero deducta fuit a *Axnech*, sic enim Arabi *Usneam* arboream vocitabant.

Usnea Humana, Analyfi Chymica, plurimum falis volatilis, atque olei largitur. Raro admodum hisce in regionibus occurrit, cadavera enim hominum violenta morte peremptorum, non adeo frequenter exponuntur, uti in regionibus Septemtrionalibus, & Germania, ubi usitatissima est. Tamquam adstringens, narium hæmorrhagias in iis apposita sistit: ad Epilepsiam præterea usurpari potest: huic autem nostris in regionibus cranium ipsum substituitur; usurpatur autem in pulvere sympathico; in *Petra Buxler*, in Unguento *Armario* sive d' *Arquebusade*, aliter etiam *Martiali* & *Magnetico* nuncupato, aliisque compositionibus ad sanguinem sistendum aptis. In *Ephemeridibus Germanicis Decuria prima*, anno secundo p. 96. & sequentibus extat elegans Dissertatio D. Martini Bernardi a Berniz, in qua fusc de hujusce plantæ viribus disserit; ad eam itaque Lectores ablegamus, in ea, enim præ aliis scitu dignis, modus edocetur, quo facilius in craniis humanis excrescat.

Grube præterea affirmat, haud multum quidem in re Medica *Usneam* existimari, eo quod supponatur, cadaverum vitales, & animales spiritus in ea contentos ad viventium partes quadam efficacia communicari; quum autem omnibus notum sit, cadavera iis omnino esse destituta, haud inficiuntur ii qui de specifica ad plures morbos ejusdem energia satis dubitant. Junkerus asserit: nullas alias in ea, nisi, ab hominum credulitate falso tributas, vires adesse. Mark vero celebris Aromatarius Norimbergenfis constanter tradit, *Usneam* Cranii Humani sola raritate excellere, & Bœclerus testatur, *Usneam*, una cum cadaverum ossibus, pluribus tam superstitiosis, quam impiis usibus inservire. Nos tamen credimus cum doctissimo D. James, Muscum hunc natura sua utilem esse posse in hæmorrhagiis, in quibus turundis, & pestariis stypticis uti opus est, dummodo aptis aliis admisceatur.

In morbis itaque, in quibus remediis dissecantibus, & adstringentibus cum internis, tum externis necessitas adest, usurpari commode potest.

VULNERARIA.

VULNERARIA, Offic. Loto affinis *Vulneraria pratensis*, C. B. P. 332. *Vulneraria rustica*, J. B. 2. 362. *Inst. R. H.* 591. Anthyllis Lenti similis, *Dod. Pempt.* 552. Anthyllis leguminosa, *Ger. Raii Hist.* 922. Anthyllis leguminosa vulgaris, *Park. Vulneraria*, *Consolida*, *Gesn. Hort.* Glaux quorundam *Lob. adv.* Lotus latifolia *Dalemechampii*, *Lugd. Hist.* *Lagopodium* flore luteo, *Tabern. icon.* 925. Anthyllis foliis pinnatis, foliolis pluribus, terminatrice majore, *Linn. Hort. Cliff.* 371. *Vulneraria rustica* flore ferrugineo,

gineo, *Aët. Stoch.* 1741. 202. Anthyllis leguminosa Belgarum, Anthyllis prior seu magna, five Anthyllis Dioscoridis, Anthyllis major vel leguminosa flore luteo, Anthyllion five Anthyllion, & Anthycellon Plinii, sideritis cognomine rustica, Glauciola, Panaces Chironium leve denominatum, *Nonnull.* vulgo *Vulneraire des Paysans*.

E radice simplici, longa, erecta, lignosa, sub-nigra, saporis leguminosi, caules exeunt fere pedales, graciles, rotundi, hirsuti, nonnihil subrubri, curvi, aut in solo strati. Folia pari ordine, juxta simplicem costam, folio unico terminatrice locantur, æmulanturque folia Galangæ, aut Rutæ Caprariæ, nonnihil tamen succulentiora, inferne villosa, ac ad albedinem accedentia, superne vero, e viridi-lutescentia, sapore sub-dulci, fere acriusculo, ea vero, quibus in ramorum summitate flores fulciuntur, præ aliis latiora sunt, oblonga, membranacea. Summis ramis fasciculatim flores enascuntur leguminosi, lutei, calyce elati fistuloso, crasso, lanuginoso, argenteo, absque ullo odore statim sensibili. Deciduis floribus calyx ulterius quoque inflatur, vesiculamque efformat, membranaceam capsulam, occludentem, uno, aut binis plerumque seminibus sub-luteis refertam. Montanis in locis, siccis, sabulosis, ac in apricis collibus, in pratis, solo sterili, ac cretaceo, ac secus arva luxuriat planta hæc, florum causa quandoque etiam in hortis colitur; Majo, Junioque flores propellit, Julio, & Augusto autem semen ad maturitatem perducitur; flore albo quandoque variare solet.

Vulneraria rustica, plurimum olei, parumque continet salis essentialis, inter vulnerarias, & consolidantes locum habet, quemadmodum etiam ejus nomine indicatur, ad recentia ulcera, & vulnera sananda apta est, tusa, Cataplasmatidis forma apposita: nihilominus raro admodum usurpam cernimus.

U V U L A R I A.

Trachelium, *Offic.* Campanula vulgarior, foliis Urticæ vel major & asperior, C. B. P. 94. *Inst. R. H.* 109. Campanula major & asperior folio Urticæ, J. B. 2. 805. Cervicaria major, *Dod. Pempt.* 164. Trachelium vulgare, *Clus. Hist.* 170. Trachelium majus, *Ger. Rati Hist.* 732. Trachelium majus flore purpureo, *Park. Parad.* Campanula major, *Fuchsf.* Uvularia major, *Trag.* Cervicaria maxima foliis Urticæ majoris, caule sæpe tricubitali, floribus magnis cæruleis, quandoque etiam albis, *Thal.* Cervicaria, Uvularia, Campanula major prima, *Taber. icon.* 412. Trachelium majus purpureo-violaceum, *Schawwenck.* Campanula foliis radicalibus cordatis, calycibus ciliatis, *Linn. Hort. Cliff.* 64. Campanula quibusdam Herbariis vocata Archangelica, Trachelium foliis urticæ flore subcæruleo, Campanula Fuchsi flore dilute-purpureo vel ad cæruleum inclinante, Rapum sylvestre majus, *Quorumd.* vulgo *Campanule a feuilles d'Ortie*, *Gantelee ou Gands de Neire-Dame*.

E radice satis crassa, longa, ramosa, alba, vivaci, sapore adinstar Rappunculi grato, plures emergunt caules duos, aut tres pedes, alti, quandoque minimum digitum crassi, angulosi, striati, cavi, sub-rubri, hirsuti, foliis alternatim juxta caules dispositis, Urticæ majori similibus, acuminatioribus tamen, hirsutis, infernis præcipue, longis caudis, appensis, superio-

perioribus e contra brevibus. Ex foliorum alis flores prodeunt campanulam mentientes expansam, ambitu quinquifido, carulei sunt, quandoque albi, interne villosi, exiguo calyce suffulti pariter quinquifido, staminibus quinque capillaribus, brevissimis, apices longos, ac planos gestantibus, in centro locatis. Deciduo flore calyx abit in fructum membranaceum, rotundum, angulosum, in plures divisum cellulas lateraliter perforatas, plurima semina occludentes minuta, lucentia, sub-rubra. In sylvis cædis, elatis nemoribus, in sepibus, ac pratis, secusque valles, obscuris, umbrosisque in locis frequens occurrit planta hæc; Æstate flores emittit, semen vero Autumno maturatur. In Hortis Curiosorum quoque colitur; ac varietates producit satis gratas, flore dilute-purpureo, flore duplici albo, & duplici caruleo, triplici etiam quandoque, ac quadruplici.

Campanula nostras succo laetiginoso scatet, ejusque radix Rapunculi locum locum occupare potest in acetariis, Quadragesimali præsertim tempestate. Si autem, postquam ejus radix e solo evulsa fuerit, in frustula, aut raleolas, tres, aut quatuor lineas, crassas incidatur, eaque separatim solo committantur, ab unaquaque, ejusdem speciei planta progignetur; experimentum hocce institutum fuit a D. Marchand, Regiæque Scientiarum Academiæ relatum. Jamque ex superioribus constat, experimentum hoc idem pari cum successu in radice Raphani rustici parari posse.

Causa floris, *Campanula* nuncupata fuit, *Trachelium* vero, non solum quia nonnihil rudis, tactuque aspera deprehenditur, verum etiam quia *Tracheæ* inflammationibus dicatur, *Uvularia*, quod *Uvula* morbos solatur, *Cervicaria* demum, quod adversus colli, fauciumque agritudines commendatur.

Plurimum habet olei & phlegmatis, mediocrem vero salis portionem. Adstringens est, detergens, ac vulneraria. Ejus decoctio pro Gargarismate in usum revocatur, ad oris, faucium, amygdalarumque inflammationem, initio tamen morbi solummodo, quum scilicet adstringentia tuto usurpari possunt, in progressu autem potius noceret.

X A N T I U M.

XANTIIUM Offic. Lappa minor, Xantium Dioscoridis, C. B. P. 198. Xantium, sive Lappa minor, J. B. 3. 572. Raii Hist. 165. Xantium, Dod. Pempt. 39. Inst. R. H. 439. Math. Anguill. Fuchs. Turn: Cord. in Dioscor. Lic. Lonic. Thäl. Casalp. Cast. Tabern. Gesn. Hort. Lob. icon. 588. Lugd. Hist. 1056. Xantium sive Strumaria, Lob. Adv. 254. Bardana minor, Ger. Lappa minor. Brunf. Trag. Eric. Cord. Lappa Strumaria foliis angulosis, dispermos, echinis bicornibus sursum rigentibus ad foliorum alas confertis, Pluk. Alm. 205. Xantium caule inermi, Linn. Hort. Cliff. 443. Lappa inversa, Aretion minus, Philantropon, Cheradoltheron, Phasagonon seu Phasagonion, Quorumd. vulgo Petite Bardane, petit Glouteron ou Gletteron, Grappelles.

E radice exigua, alba, fibris satis crassis stipata, annua, caulis exsurgit ad duorum fere pedum altitudinem, angulosus, hirsutus, rubris distinctus punctis, ramosus, late sese expandens, foliis Bardanæ maj. longe exilioribus, alternis, Tusfilaginem quodammodo referentibus, e viridi Intrescentibus, hirsutis, ambitu leviter crenato, longiusculis caudis appensis, sapore acrisculo

sculo ad aromaticum accedente. Ex foliorum alis flores apparent, constantque fasciculis flosculorum vesicularium, quinis staminibus e fundo exeuntibus, facile cadunt, nec ullum post se semen relinquunt: in eadem vero planta floribus hisce maribus, sive sterilibus, & alii flores fœminæ sive fœcundi subnascuntur, fructus post se relinquentes oblongos, olivares, spiculis armatos, vestibus facile adhærescentibus, per longum in binas cellulas divisos, semina oblonga, sub-rubra, ex uno latere convexa, ex altero plana continentes. Pingui in solo, prope muros, ac fecus fluvios, in ædificiorum ruderibus, & in fossis aqua destitutis luxuriat planta hæc, Julio, & Augusto flores propellit, semina autem Autumno maturantur.

Bardana hæc minor *Xanthium* nuncupata fuit, quasi *Planta flava*, aut ad res flavo colore fucandas apta, ea enim apud Veteres ad capillos flavedine inficiendos usurpabatur; colore hocce tunc temporis præ aliis in pretio habito.

Ejus folia amara sunt, & adstringentia, nec ullo rubro colore chartam cæruleam imbuunt, plurimumque ex planta universa salis, atque olei elici potest. Eiusdem usus commendatur ad strumas, impetiginemque sanandam, ac ad sanguinem depurandum, si ægris, aut ejus succi 3vj. aut ejus extracti 3j. exhibeatur. Folia tusa, uti Bardanæ folia resolvendi vim habent, tumoresque strumosos discutiunt, ac dissipant. König vero asserit, semen in sp. Vini infusum potenter arenulas ciere. Præstantior tamen, calculosis ministrandi, ratio nobis videtur, si pulveratum 3ß. ex Vino albo propinetur.

X Y R I S.

XYRIS, Offic. Gladiolus fœtidus, C. B. P. 30. Spatula fœtida, plerisque Xyris, J. B. 2. 731. Dod. Pempt. 247. Iris fœtidissima seu Xyris, Inst. R. H. 360. Xyris, Matth. Lob. Cast. Camer. Ger. Rii Hist. 1190. Xyris, sive Spatula fœtida, Par. Iris foliis ensiformibus, Corollulis imberbibus, petalis interioribus longitudine Stigmatis, Linn. Hor. Cliff. 19. Iris agria Theophrasti, Xyris, sive Iris sylvestris Dioscoridis, Iris agrestis Spatula fœtida vulgo dicta, Nonnull. vulgo *Glaioul puant*, *Spatule ou Espatule*, *Iris qui sent le Gigot*.

Radice est globosa ad modum Cephæ, dum adhuc adolescit, deinde curva, geniculata, crassiusculis fibris circumfusa, longis, implicatis, sapore acerrimo, adinstar Iris vulgaris. Plura emittit folia, pedem cum dimidio, aut pedes duos longa, Iris vulgaris foliis angustiora, gladii more acuminata, atro-viridia, ac lutescentia, odore fœtido, cimicis, aut vervecini femoris affi, præsertim tusa, aut fracta. Ea inter plures caules eriguntur medioeris crassitudinis, erecti, leves, in quorum extremo flos locatur, Iridis flori proximus, exilior ramen, senisque conflatus petalis atro-rubris, ac pene cæruleis. Fructus, hujus in locum, succedit oblongus, angulosus, per maturitatem sese aperiens, adinstar fructus Pæoniæ maris, ac semina præferens rotunda, pisiformia, rubra, & urentia. Humidis in locis prope sepes, cædnis in sylvis, dumetis, vallibusque umbrosis occurrit, Julio, & Augusto florescit, ac Autumno semen ad maturitatem perducitur. Quandoque etiam in hortis colitur, facile ubique crescit, agri Parisiensis incolæ est, in Anglia vero juxta Rajum raro reperitur.

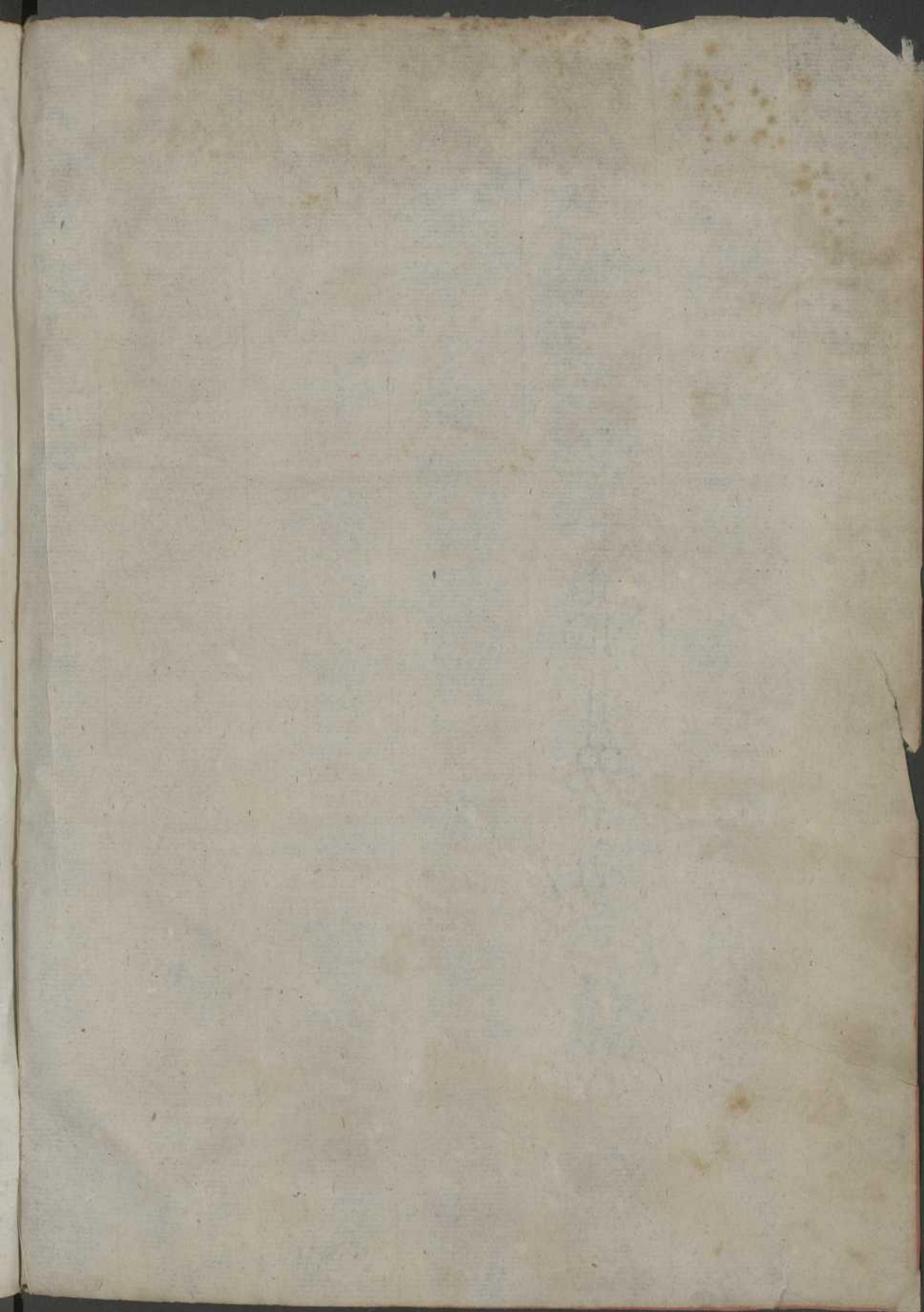
A Majoribus nostris *Xyris* aut *Xiris* nuncupata fuit, quasi *Gladius*, ejus enim folia simili figura prædita sunt. *Spatula* vel *Spathula* idem sibi vult.

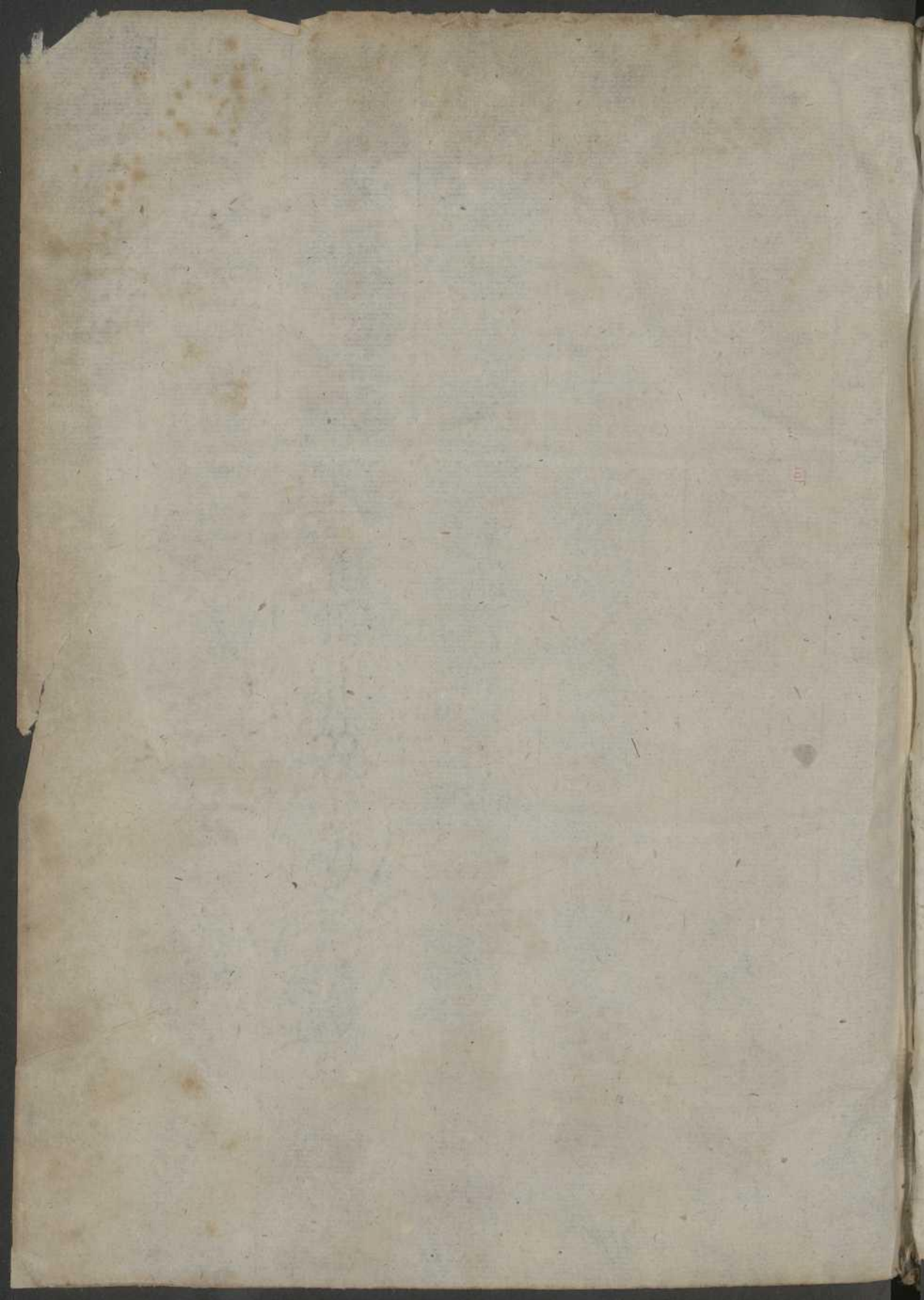
Plurimum olei, salisque largitur. Non minus radix quam semen decoctum, aperiens, hydragogum, & adversum rheumaticas affectiones, obstructions, ac hydropem aptum censetur. A Nonnullis contra Strumas, & Asthma humidum plurimum commendatur; ad aquas tamen potenter evacuandas, materiamque tenacem, ac viscidam, viscera quandoque infarciendam, vis ejus maxima prædicatur.

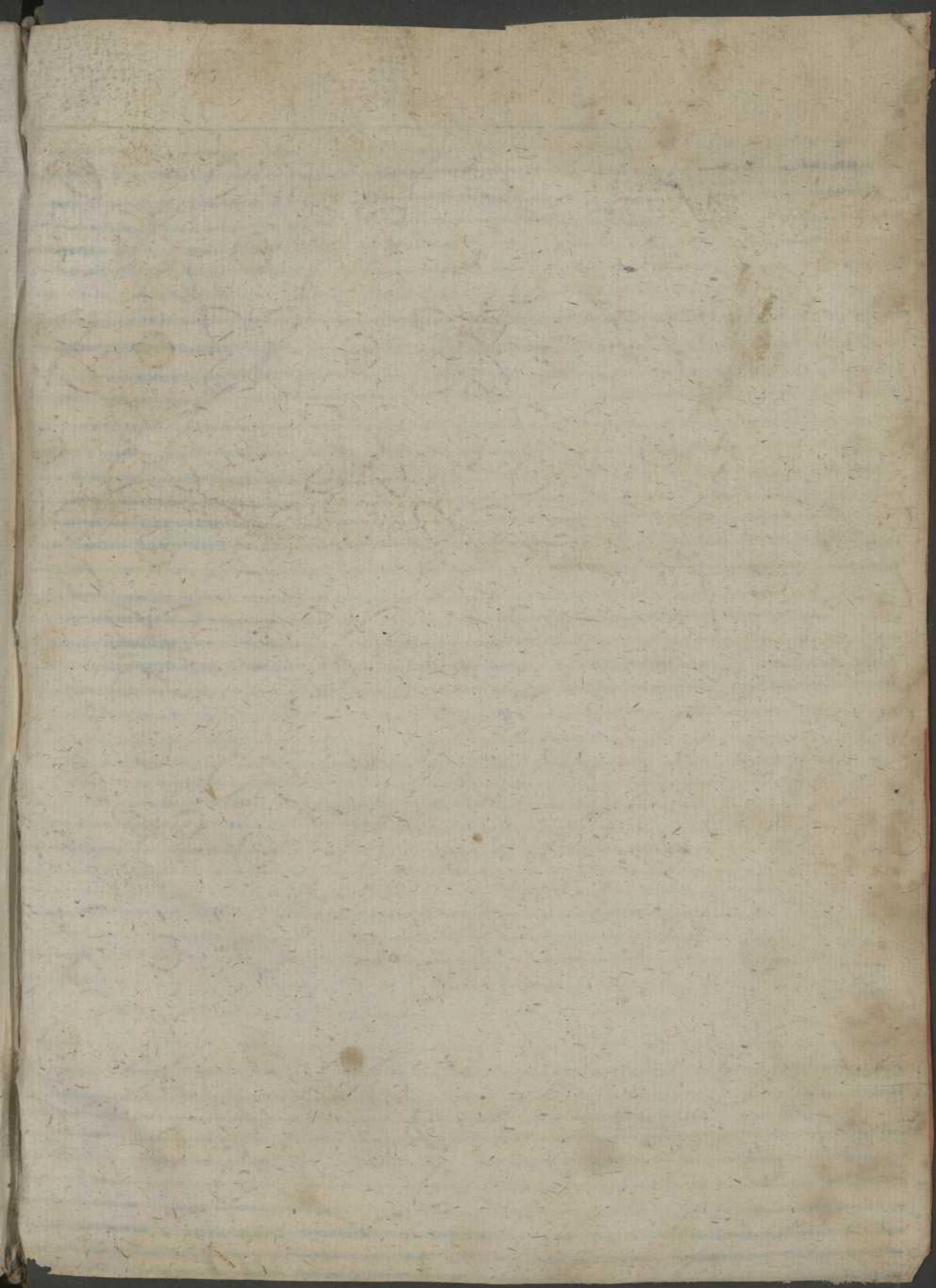
Alterius Partis, Tomi Secundi Finis.

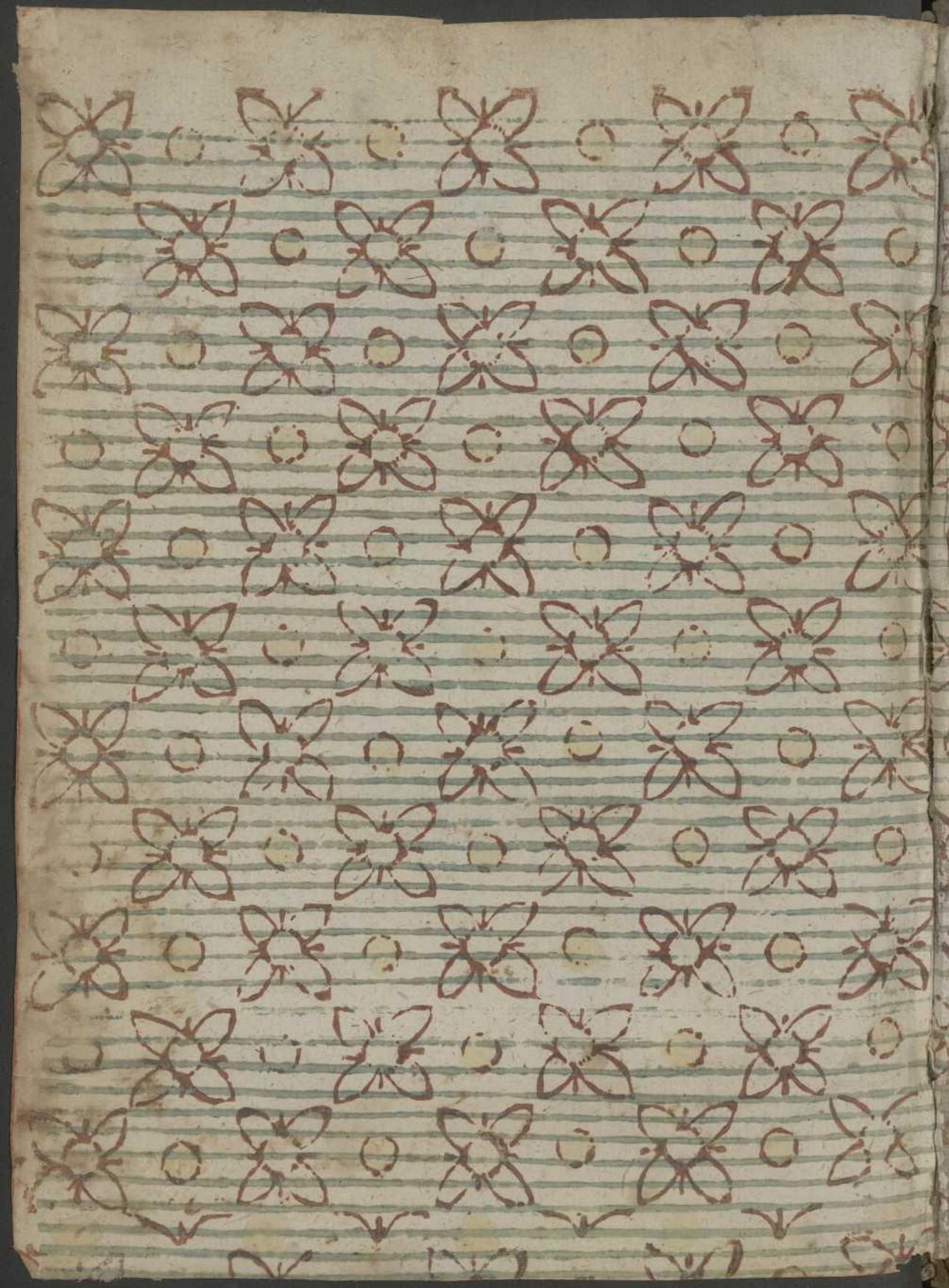
THE PROCEEDINGS OF THE
ANNUAL MEETING OF THE
SOCIETY OF AMERICAN
HISTORIANS
HELD AT THE
HOTEL MONTELEONE
NEW ORLEANS
LOUISIANA
JANUARY 10-12, 1907
PUBLISHED BY THE
SOCIETY OF AMERICAN
HISTORIANS
NEW ORLEANS
LOUISIANA
1907

MEMBER LIST, 1907

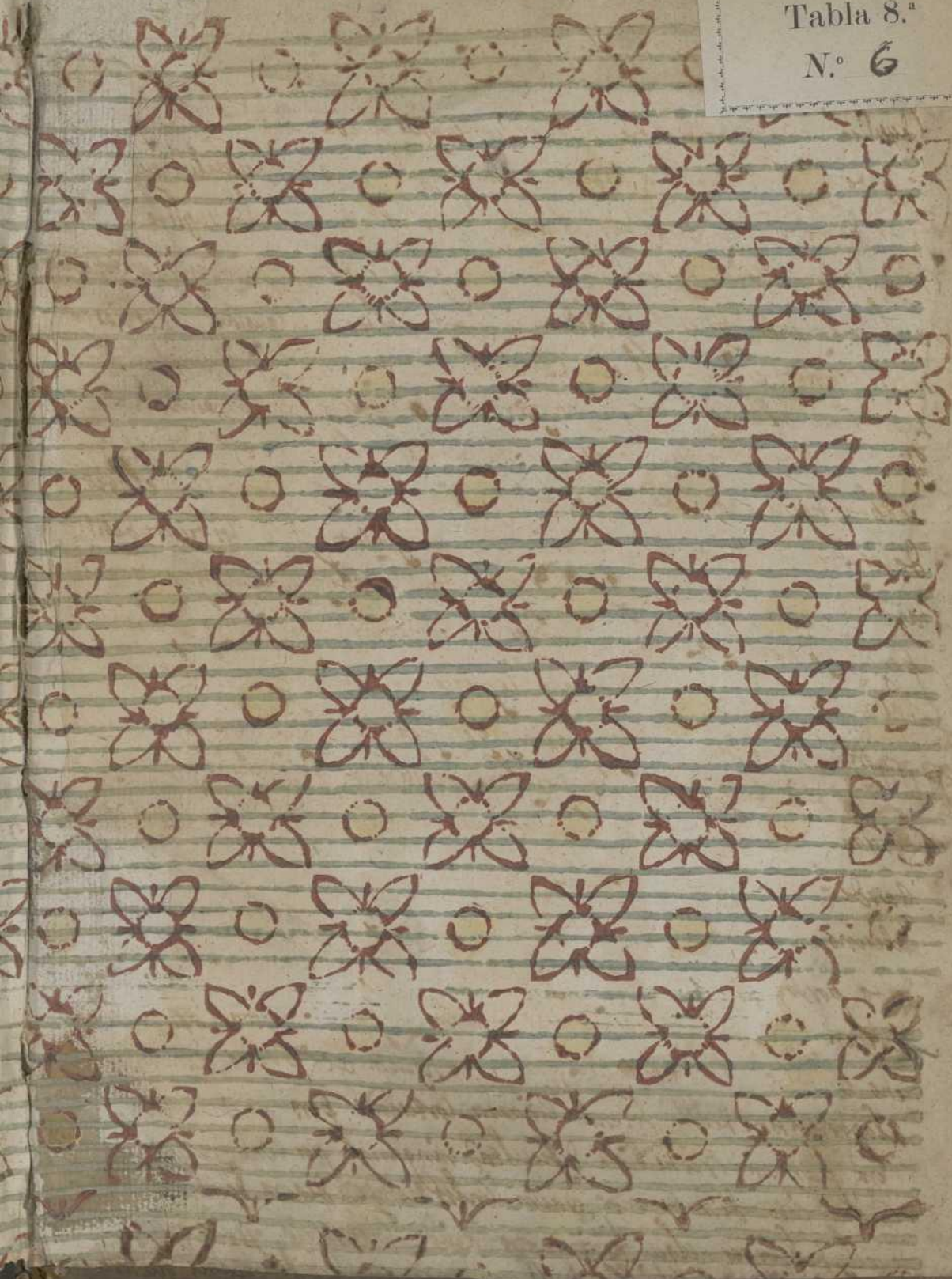

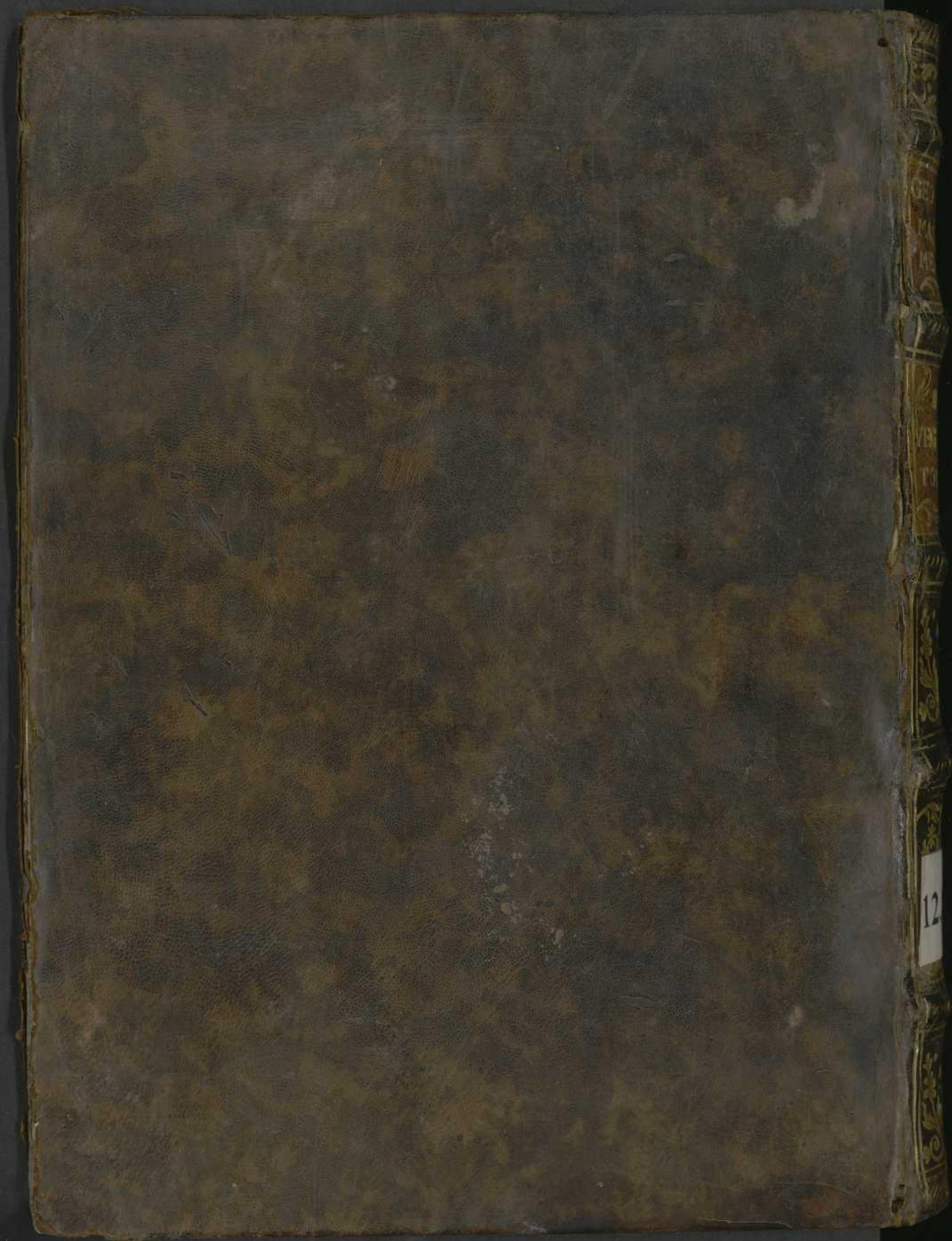

ESTANTE 8.º

Tabla 8.ª

N.º 6

GEOFFROY
MATERIA
MEDICA

25

11

45

TOM. III.

12.853